

Exclu du Crêt

1.21.01

四

19.186

358

D

CVM PRIVILEGIO CASAREÆ MAIEST: AD DECENTNUM A PRIMA IMPRESSIONIS DIE.

Mazarin
S. vnum s. p. prædictorum coniunctio
pro. M. Annuntiatae prædictis

Cū p̄es ne Libros HUILLUS, tibi dico, SOPHISTA:
 O h̄ tuus HENRICI cedat labor AMPHITHEATRO!
 Nūminis instinctū Sacri nam rite peregit;
 Sunt eq̄uidem Scripta haec nūnquam contraria VERO;
 I s q̄uia Sinceram SOPHIAM defendit & ornat,
 L ejan restituit, purgando illustrat abūsum.
 I n vīvis Homini voluit servire DEO,
 U tratione pari KHUNRATHI Nomen & Omen,
 M AGNUS CONSILIO, celebraret Dona IEHOVÆ.
 D eniq̄ uil superest usi Moni Scornata temnit;
 E t SIC scribendo pergit condūcere mētis. M. Andr.
 F ngenio quāniam valet, atq; est Arte politis. Riccius.

Johann Diricks, Van Campen, sculpsit. Magdeburgi.

* *

T R I A sūnt, quæ primordialiter cōstituunt M V N D U M,

vt docent

1.

M O S E H:
TERRA ET AQVA:
terravtuoſa, lenta, tenax
glutinoſa, Aqua circum
ſuperfuſa; vt ex duobus
ſic Elementis (ſic dict. s.
i.e. Hylementis) Aquea illa
aqua, ynum tantum COR-
vum mac extaret.

2. CÆLVM.

Verf. 261. & Quæſt. 6. fig. Am
bit. huius tertiæ.)

2. HERMES, & antiquissimi
SAPIENTES:
1. CORPVS:
dictum, Inferius.

Hxc, E N s primum, creatum, triunum, catholicon, X A O Σ.

2. SPIRITVS;

Mundi, æthereus, qui eſt
corpus Spirituale, & Spir-
itus corporalis, omnia per-
means. Superius.

3. ANIMA;
Mundi: quæ viriditas bene-
dicta, res cunctas faciens
germinare. Leo viridis: D v-
enech viride.

RVACHELOHIM, h.e.
pititus DEI incubans A-
ius, Gen. i. (vide Verf. 261.
& Quæſt. quartam, figuram
Imp. huius tertiæ.)

3. PHILOSOPHI
antiqui:
1. MATERIA;
TAH: Patiens.

2. MEDIUM;

Quod eſt, quaſi non corpus,
ſed quaſi iam Anima, ſue
quaſi non Anima, & quaſi
iam corpus, coiungens duo
extrema. Huc, loco Princi-
pii posuit Aristoteles (pri-
uatus lumine veritatis) ſuā
Præuationem. Effectum pro
cauſa:

3. FORMA.
Mœph, quæ dat E S S E rei:
Agens.

4. PHYSICOCH-
EMIC. I.
SVLPHV & SAL
NATVRÆ:
h.e.

Terra pinguis, Aqua ſicca, non
vntuosa madefaciens
manus,

Sol & Luna Hermetis.

2. MERCVRIVS.
h.e.

Spiritus æthereus, operans pro
Natura ſcintillarum NATVRÆ
quibus coniungitur: ad ſimilitu-
dinem Planetæ Q̄ri in firmamen-
to, qui Naturam habet variam &
omniō versatilē; cum calidis,
calidus, cum frigidis etiam frigi-
dus eſt, ſequitur enim Naturā e-
ius, cui coniungitur.

3. NATVRÆ.
Essentia.

5. Hisce accommodari poſſunt
QVATVORELEMEN-
TISTARVM
1. TERRA & AQVA.

2. AER & IGNIS.

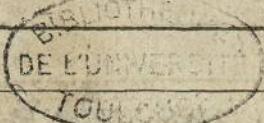
3. E S S E N T I A
QVINTA.

C O R O L L A R I V M.

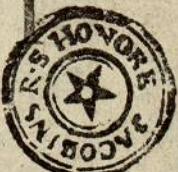
Si horum trium PRIMORVM conditiones diuerso Physicè, PhysicoMedicè, PhysicoChemicè, &c. conſideraueris respectu, & quidem primo
vel per ſe, aut inuicem mixta; 2. In abſtracto, vel in concreto: 3. Purè, impurè: (Eſtenim Sulphuri excrementum
pingue, fuliginosum: Sali, terra ſurda; Mercurio; phlegma.) 4. In ſoluto, volatili, aut flu-
xili; in coagulato, ſine fixo: tunc ex labyrintho obiectionum feliciter poteris te
extricare: Sufficiat haec in praefentia filio
DOCTRINÆ.

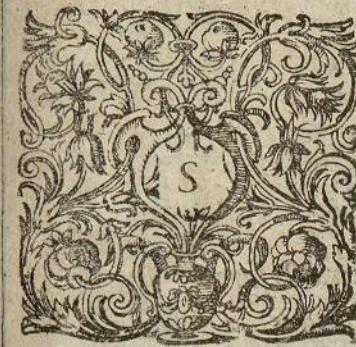
Ex Libris H. M. Poedt. Davis ad S. Sonorus
Res. Bd XVII 164971

S V M M A PRIVILEGIU Tab. 10. CÆSAREI.

n° 34.

ACRÆ CÆSAREÆ MAIESTATIS
Priuilegio cautum est, ne quis Chalcographorum, Celatorum, Sculptorum, Typographorum, Bibliopolarum ac aliorum quamcunque librariam negotiationem exercentium, OPERA
HENRICI KHVNRAUTH, LIPS. Medicinæ Doctoris, tam scripta quam picta, Medicinalia, Chymica, Kabalistica & pleraque alia
secretiora, Latino & Germano idiomate, partim aliunde conquisita, partim à seipso conscripta & inuenta, ac inter ea quidem AMPHITHEA-
TRVM SAPIENTIAE ÆTERNAE, solius verae, Christiano-Cabalisticum, Diuino-Magicum, & Physico-Chymicum, terriunum Catholicon, &c. per decem annorum spatum, à prima cuiuslibet editionis Die
computandum, intra sacri Romani Imperii, Regnorumque & Dominio-
rum Maiestatis sue hæreditariorum fines, simili aut alio quoipiam chara-
cteris genere & forma, sive in toto, sive in parte, imitari, recudere, aut aliis
recudenda, vel alibi etiam sculpta & impressa adducere, vendere aut dis-
trahere palam vel occulte, citra voluntatem & consensum præfati Do-
ctoris Henrici Khunrath, suorum & hæredum præsumat. Si quis vero
secus faciendo, Priuilegium & interdictum hoc Cæsareum spernere, negli-
gere aut transgredi temerario quoipiam ausu conatus fuerit, eum non solum
omnibus illis exemplaribus perperam sic recusis & adductis (quæ quidem
supradictus Henricus Khunrath, aut eius hæredes, eorumque mandatarii
& bicunque deprehensa vel propria, quam ipsis hac in parte tribuimus,
authoritate vel Magistratus loci illius auxilio sibi vendicare poterunt)

de facto priuandum, sed & multa insuper decem marcharum auri puri
fisco Cæsareo fraudis vindici, & sepefati Doctoris Henrici Khunrath,
suorum ve hæredum Usibus ex æquo pendenda, decretum irremissibiliter
plexendum, &c. Pragæ, die prima Junii. Anno 1598.

RUDOLPHVS.

*Ad mandatum Sacrae Cæsareæ
Maiestatis proprium*

A. BENCK.

Additum sigillum Cæsareæ Maiestatis
in cera rubra.

ÆTERNO

ÆTERNO, INVISIBILI, SOLI SAPIENTI, OMNIUM OPTIMO, INFINITO ET OMNIPOTENTI

הוּא אֱלֹהִים צָבָאות

DEO DEORVM,
ENTIENTIVM

VNITRINO,

SANCTO, SANCTO, SANCTO,
PATRI, & FILIO, in plenitudine temporis incarnato,
JHSVH CHRISTO, nec non
SPIRITVI SANCTO;

Vniuersarum Rerum creatarum ac conditarum in
toto VNIVERSO existentium

AVTHORI, CONSERVATORI, GUBERNATORI,
perpetuò;

DOMINO ac PATRONO suo Catholico, benignissimo,
filialiter timendo, vnicè amando, humillimeque
adorando, & in omnem æternitatem,
deuotione debit, merito
laudando:

III.

TOTI CÆLESTIS EXERCITVS SPIRITUALIS MILITIAE PRÆ-

POTENTI, reuerenter habendæ; flammeis, nimirum,
JEHOVÆ ministris, Diuinitus mihi concessis,
officioque suo & didactico & tutelari
vltrò adiistantibus:

III.

PROXIMO SVO (Θεο-Αληθη-και τεχνη-Φίλω,
Seinem Gott der Wahrheit vnd Kunstliebenden
Nächsten) fideli cuiuis, cumpri-
mis diligendo:

IV.

SIBIMET IPSI, seruo ac organo DEI (absit iactantia
& calumnia verbo) sedulo pro modulo DONORVM
à DOMINO liberalissimè concre-
ditorum:

V.

TOTI SS.^a BIBLICÆ SCRIPTVRÆ, vtili ad
docendum, ad arguendum, ad corripiendum, ad eru-
diendum, in Justitia; vt perfectus sit HO-
MO DEI ad omne opus bonum
instructus.

VI.

NATVRÆ mirificæ, ministræ ELOHIM in MUNDVN-
uerso (eiusque FILIO, MAGNESIA Philosopho-
rum indigitato, nunquam odiosæ, NVMI-
NI ac LVMINI suspicioendo:

Denique

*2. Timoth.
3. vers. 16.*

VII.

SCIEN TIIS & ARTIBVS singulis, per quas de D e o
gratissima in orbe Terrarum sparsa est fama; præfertim ve-
rò sublimioribus ac secretioribus, quæque IGNIS,
omnia probantis, adminiculo Spagy-
rice peraguntur:

AMPHITHEATRVM SAPIENTIAE ÆTERNÆ SOLIVS VERAÆ,

nec non

Virginum instar, eti propemodum à cubiculis sanctis atque
secretioribus, castissimarum, quibus, inter omnes in toto Ter-
rarum orbe Scientias & Artes bonas generique humano utiles,
non augustiores vel sanctiores, non (ob vs vs ac FRVCTVS
tam Macro & Micro cosmolos, quam DIVINOS, hic &
in æternum salutares) præstantiores
vllæ, puta,

KABALÆ, MAGIÆ, ALCHYMIÆ,

HEROINÆ suæ sanctissimæ, mirificæque, in ORATORIO
& LABORATORIO, Macro- ac Micro-COSMICE, artificio
miraculoſo, eoque multifario, prudentissimè veræque Thea-
ac Philo-SOPHICE ancillantium, secundum Sanctioris &
CHRISTIANÆ PHILOSOPHIÆ, solius veræ, Veritatis nor-
mam, è diabolicis sophismatum execrandorum, pro VERITA-
TE fese falso substituentium, laruis fucatis, duce & adſtentia
RVACH HHOCHMAH-EL, necessario repurgatarum, catho-
licaque dexteritate ad Archetypi exemplar sicerè refor-
matarum, primor-dialivè Simplicitati ac Boni-
tati triuni catholicæque suæ, dignè
restitutarum & instau-
ratarum,

CHRISTIANO-CABALISTICVM,
DIVINO-MAGICVM,

nec non

PHYSICO-CHYMICVM,
TERTRIVNVM, CATHOLICON,

Hoc;

In quo Theo-ac Philo-SOPHICE docetur SAPIENTIA VERÆ, eiusque studii, hoc est, PHILOSOPHIAE sinceroris fons: Vena genuini INTELLECTVS Numinis ac Luminis NATURÆ essentialis in MUNDO maiori catholicè, in FILIO verò illius, MAGNESIA videlicet Sapientum, synopticè, catholicè, realiter existentis; JVRIS quoque LEGISVE DEI in cordibus nostris Diuinitus scriptæ; nec non, Methodi dextè intelligendi & orthodoxè interpretandi BIBLIA sacra; SCIENTIA quoque Ligni vitæ, Boni ac Mali, atque honestorum ac Turpium, ostenditur flumen:

OPVS, Θεωρίαν της περιουσίας attestante αὐτοφά (phy Momo & Zoilo) reuera eximum, recens reuisum, AMPHITHEATRICÆ instructum QVATVOR circularibus, aliisque hieroglyphicis FIGVRIS, in æs affabré scalptis, VERITATIS, paßim locorum, sine pudore vim publicè patientis iniquissimam, & quasi sub calumniarum pondere fatiscendo ingemiscentis, ferè (proh!) succumbentis, ab interitu, pro viribus, vindicandæ ac erigendæ causa; & quo aliis bonis atque industriis viris idem tentandi & præstandi ansa haud vituperanda præberetur, in publicum, ex pio animi affectu, inque orbis CHRISTIANIVSVM atque UTILITATEM communem, necessariò iam tandem, & vix tandem (sed sat citò, si, ut spero, sat bene) missum;

SAPIENTIA VERA, CVI, QVID, VBI, QVIBVS AVXILLIS, QVAM DIV, CVR, QVOMODO, QVANDO, fieri possit ac debeat, Christianè docens; SVMVMQVE HOMINIS BONVM, tam in futura quam in hac vita fructuosum, DEI donum singulare, terriunum, catholissimum, videlicet,

*Agitionem, Cognitio-
nem, Unionem &
Fruitionem*

J E H O V A,
et quem misit J H S V H
C H R I S T I, Librique
SS. Scripturæ, Triu-
nius;

*Cognitio-
nem*

S V I P S I-
VS,
Triunius;

*Cognitionem
ac
Fruitionem*

M V N D I maioris,
& quem dedit, Filii
eius, M A G N E S I A E
Sophorum, vtrius-
que Triunius;

hoc est,
Catholice

T R I A O M N I A,
tanquam in liquido Speculo,
S O P H I A Orthodoxâ,
ostendens:

C V I V S

mysteriorum reconditorum

(prout PATER L V M I N Y M eadem illa, ex Benigni-
tatis sue Divina penu, liberaliter
concessit.)

APOCALYPTICA CLAVIS TRIVNA,

nes Authorem O P E R I S huius dignè reseruata,

L E G E sua

Triuna, sancta, æqua & iusta,
id est,

de

F I D E,

T A C I T U R N I T A T E legitima,

&

O P E R I B U S bonis,

(quæ animum saltem gratum debitè
concernunt) K V

folis debetur DISCIPLINÆ atque DOCTRINÆ filiis,
SS. SAPIENTIÆ candidatis, candidis hære-
dibusque fidelibus dilectis;

ne sacram detur canibus, aut margaritæ proiiciantur
ante porcos, diabolismo grauiter obseflos:

Non enim omnibus OMNIA conueniunt,
sed est

QVID, QVIBVS, VBI, CVR, QVOMODO,
QVANDO & QVANTVM:

AMIMI GRATI, REVERENTIAE,
CHARITATIS, GRATULATIONIS,

ATTENTIONIS,

ADMIRATIONIS, HONORIS DEBITI,

ergo

Humillimè CONSECRAT, Officiosè DICAT,

Amicè OFFERT, Debitè NVNCVPAT,

Religiosè RELINQVIT,

Obseruantissimè DONAT, Studiosè PONIT,

HENRICVS KHVNRATH LIPSENS. THEO-
SOPHIÆ amator fidelis, & MEDICINÆ
utriusque DOCTOR:

J E H O V A H
afflante, incendente, stimulante accante
TRIVNO,
doctus, ductus, Inuentor, Author.

ANNO MASCHIACH
iuxta promissionem Diuinam missi

M D C I V.

HALLELV-IAH! HALLELV-IAH! HALLELV-IAH!
phy Diabolo!

Terque quaterque phy calumniatori cuiuis, nullo excepto!

J E H O V A H
VNITRINO SIT
LAVS, HONOR ET GLORIA.

A M E N.

LECTORI

LECTORI CANDIDO SALVTEM.

M PHITHEATRI HOC INSIGNE O-
PVS, in quo Auctor Henricus Khunrath Lips.
utriusque Medicinae & Philosophiae Doctor,
SAPIENTIAM DIVINAM, HVMANAM,
MACRO & MICROSCOMICAM:
Diuino-Magicam, Christiano-Cabalisticam
& Physico-Chemicam, admiranda industria,
spectandam OCULIS: contemplandū MEN-
TE, sectandum Opere, in Oratorio & Laboratorio, omnibus proposuit, A-
mice ac Candide Lector, damus tibi nunc integrum & absolutum. Ipse
quidem Auctor immatura morte praeuentus, aliqua ex parte, sed non ma-
gna, imperfectum post se reliquit. Onus illud meis humeris imparibus sa-
nè, imposuit moriens, vt OPVS posthumum cura mea in lucem ederetur:
tum quod ipsi fuerim intima familiaritate iunctus, cum, quod consilii sui, in
hoc opere edendo fecerit me, vna cum aliis relictis à se secreteoribus, parti-
cipem. Dedi igitur sedulo operam, vt tale prodiret in publicum, quale, vt
prodiret, ipsum peruvoluisse, accuratè intelléxi: Si in multis non satisfactum
est omnibus, illi & magnitudinem REI perpendant & meliora his fa-
ciant. Restat vt de fine Operis te paucis admoneam: Quanta cura, mens
humana SCIRE, naturaliter desideret, in confessu est omnibus. Quot vo-
lumina Librorum Scientiarum gratia, euoluuntur? quot molestiae deuo-
rantur? quot sumptus impenduntur, quot Lucubrationes, Vigiliae, labo-
res exhauriuntur? quorum omnium finis tandem, aut vanitas est aut ino-
pia, sèpe etiam fractæ vires corporis & delirium animi; usque adeo diffici-
lem ad Philosophiam umbratilem, humana ratio monstrat viam & adi-
tum. Secus verò facit Theosophia nostra in hoc OPERE, primum enim
non tot laboribus & sumptibus constat. Audi Ipsam tibi loquentem: Fa-
cile videtur ab his, qui diligunt eam, & inuenitur ab his qui querunt illam:

Sap. 6. v. 13,
14, 15.
Sap. 8. v. 16.

10

præoccupat qui se concupiscunt, ut illis se prior ostendat. Qui de Luce vigilauerit ad illam non laborabit, ASSISTENTEM enim illam foribus suis inueniet. Deinde non tot molestiis occupata est. Non enim habet amaritudinem conuersatio illius, nec tedium conuictus illius, sed lœtitiam & gaudium. Facillima igitur & spontanea est hæc nostra Sapientia. Talia sunt Omnia DONA DEI, VERA. At fraudes mundi, Illusiones, Phantasiae, Sophistica Diaboli, multis laboribus & sumptibus constat.

Tandem à contemtu huius Operis dehortandus es, Stulti & inepti hominis est, rem nondum lectam iudicare, non intellectam contemnere. Quæso te, an propterea sunt contemnenda sydera, quod tu illa non dignoscis? an propterea abiicienda & conculcanda Plantæ, quas fœcunda mater Terra, nobis porrigit, quod tu ipsarum signaturam & occultas vires non perspicis? Quot inutiles & fatuos fætus parturit humanum Ingenium? atqui, tu illis sape primarium locum das in Bibliotheca tua, & habent illi in mensa tua, Philosophica, primos accubitus. Memineris ergo hoc AMPHITHEATRVM tuis oculis non fucatam aut fatuam Philosophiam spectandā propone: sed contuitum ÆTERNAE SAPIENTIAE SOLIVS VERÆ, quam magno tuo malo & exitio neglexeris & contemseris. VALE, & hoc Amphitheatro fruere, ad Agnitionem DEI, Cognitionem tuiipsius, dignitionem Naturæ, ad illuminationem Animæ, puritatem Spiritus, sanitatem Corporis. Datum Wernigerodæ in inclyto Comitatu Stolbergico ad Bructerum Idib. Martii, Anno salutiferi partus Virginei 1609.

ERASMVS WOLFART. S.

THEOPHILI

THEOPHILI ARETII

IN MAGNUM ET MIRANDVM ILLVD AMPHI-
THEATRVM CLARISSIMI VIRI, DN.
HENRICI KHVNRA TH LIPSE N SIS, Vtrius-
que MEDICINÆ DOCTORIS, ac veræ
SAPIENTIÆ studiique eiusdem
instauratoris,
ENCOMIA STICVM.

ABDITA Diuini si quis mysteria verbi
Altius inspiciat, seque in penetralia condat,
Nil nisi cum superis hominum commercia cernet.
Felices animæ, quas gratia tanta beatit
Audire Angelicas mortali in corpore linguis,
Humanoque DE i sentire in pectora vocem!
Quò fugit ista dies? ubi iam latet aurea scala
Cæli, quâ superi descendunt? quis ve recludet
Sacratos aditus? nosque ad pia Numina ducet?
Difficilem, mihi crede, viam, qui talia tendat
Inreditur, nec enim cuius manifesta videntur
Diuûm sydereas habitantia Numinis lucea.
Attamen humana si consuetudine quondam
Angelicas mentes letatas credimus, artem
Abstrusam reor esse: Patres nouère vetusti.
Occidit: Oceano veluti Sol mergitur alto,
Mox tenebra informes, ac immedicabilis error
Inualuit: mendaxque suum caput extulit orco.
Fons est illimis SOPHIAE: Diuina CABALA
Quamque tenent MAGI, redolentes thura Sabæi,
Cuique dedit VIRIDE, & tacitum SAL fusile nomen.
Trinam hanc nemo DE i Sophiam sine Numine habebit,
Theologam, Astronomam, Medicatricemque Dianam,
Nemo sine afflato Diuino magnus & altus.
Vno fonte fluit Sapientia Trina beato
Flaminis etherei, fusa que per omnia mentis,
Quæ vegetat terras, mare, sydera & æra compleat.
Rex mihi pacis erit testis, qui pectora quondam
Tot gemmas habuit Sophia, quot littora arenas,
Cuius corde altam Sapientia struxerat arcem.

Hic quoties pulcram Libani de monte columbam
 Ingeminans imo suspiria corde, vocarat?
 Namque sibi vita sociam delegerat unam.
 O dilecta veni mea, te charissimus orat
 Sponsus Rex Solymae tuus, & sacra Numinai urat
 Se fore constantem tibimet castumque maritum.
 Calluit hanc presens IHOVANIS fatus Abramus
 Alloquiis, & Chaldaica de gente profectus
 Intulit Agypto, & terris patescit Idumis.
 Hacten nota fuit Iacobae scientia rerum,
 IHOVA tibi, tibi Scala DEI; calique patentis
 Regia visa, gregem maculosis partibus imples
 Rachelides: tenet hanc Pharii dum calice regit
 Somnia pertractat cautus, prudensque futuri
 Euentura canit, per mystica pocula vates.
 Hanc Agyptiaca Moses eductus in aula
 Imbibit; hac, diaque simul post luce coruscans
 (Lux gemina hac) ipsi potuit se sistere IHOVÆ:
 Hac Bileam sincerus adhuc, & criminis expers
 Turpis auaritia, nouit scrutarier alti
 Abdita rite DEI, & sanctæ benedicere genii.
 Hac Regina Arabum solers anigmata promit
 Isacidum Regi, quo non sapientior alter
 Clarnit; hac Daniel, Magis præstantior, illum
 Extulit instructum schola Regia Persidis, idem
 Regibus edixit tristissima fata duobus,
 Alter ab Imperio cadit, obbrutescit at alter.
 Nomen ab hac quantum gessit ter maximus Hermes?
 Hac venerata DEVIM, visit cunabula CHRISTI:
 Mirifico docuit VERBO Reuchlinus eandem.
 Hanc Agrippa sagax mirando prodidit ore:
 Prodidit Helvetius, Musarum filius, Hermes,
 Exosus fatuis: Lumen Sapientibus ingens:
 Cuius & humanos superat Sapientia sensus:
 Hoc gratare tibi Celso Germania Phabo.
 Hanc & Stellatus mellito carmine condit.
 Hæc est, hac illa est, (michi crede) Scientia, verum
 Quæ tibi Natura Lumen, viresque capacis
 Abstrusa Mundi pandat: Clarissima Lux est.
 Quæ sine cuncta iacent tenebris immersa profundis.
 Hac tibi fax: hac Lux, hac dux te prævia ducet
 Abdita cursclarum subito ad penetralia rerum.
 Et sic mirifici non pondus inane Theatri
 Non spectator iners, verum Rimator, & Actor
 Intimus hospes eris, non hospes semper oberrans.
 Hac & stellarum cursus viresque reuelat,
 Et scrutata vices rerum, stata tempora signat;

Hac vis ventorum Pontique innotuit astus,

Vnde ortus & vita satis: vnde augmina rebus
Edocet, & terra venis expromere gazas.

Principia hæc rerum cunctarum trina resoluunt.

Theiopœpha hæc suada est, & si præstantius illis
Quicquam erit. Hæc, genitore D E O, D E A; Sponsa Deorum;
Et genitrix rerum, recolit quam turba Sophorum.

Inuentum est Medicina tuum, ô D E A: Numine cedunt

Pulsæ tuo; Resolutus hydrops; nodosa Podagra

Lepraque proh viuum fædans immunda cadauer:

Tussifera & Tabes flammis feruentibus, ima

Exsucca ossa vorans, rapidusque Apoplecticus humor:

Herculeusque furens, & spurcans faucibus horror:

Hæc tenus indomitæ vincisque fugasque Chimeras.

Salve blanda parens, salve expectata diu lux!

Venisti tandem, dispellens nubila cœlo.

Hanc, H E N R I C E, tibi quod amicam elegeris unam

Gratulor, Asclepidum decus immortale Sophorum:

Grata D E O Charitum soboles; Divine Prometheu;

Digne polo, qui mira nouo dans A M P H I T H E A T R O

In Lucem: veterum vix cunctis visa Theatris.

Liuar iners, stolidumque coax, & sibilus orci

Cedant auspiciis melioribus; ô labor ille

Quam felix, suavis sudor, curaque beatæ?

O quam facundi fructus, ô tedia longæ

Quam iucunda via? gemmanæ pulueris ortus

Aureus ille tuus, superum te in luce locabit.

O Decus Aonidum, Pylades mihi, Nestoris annos

Vine; vale, terris nec calica scandæ relicta;

Tecta prius, Medice, Chymia dieque Cabale

Culmina quam superes, summa & fastigia ponas:

Vine diu, solideque vale, moriare beatæ.

EPIGRAMMA

**IN EDITIONEM AMPHITHEATRICL. VIRI DN.
HENRICI KHVNRA TH LIPS. VTRIVS-**

**QVE MEDICINÆ DOCTORIS, PHILOSOPHI
insignis, & nostræ ætatis primarii, &c. fau-
toris sui honorandi.**

CARPERE qui gaudes, hîc noli carpere quicquam
Omnis huic Physico cedat labor Amphitheatro.
Numinis instinctu MEDICVS quod SYMMVS abalto
Sensu deductum, veri Khunrathus amore,
Instruxit, Sophiæque sacros illuminat vſus,
Lapsam restituit, vitiosaque membra repurgat.
In Mundo non est par his virtutibus illi,
Vngue leo notus : Diuina hac notus is arte.
Maxima nascetur quâ sparsis gloria libris,
Dona DEI variant, hoc certe est nobile donum,
Ecentum, vel plus centum vix millibus vni
Ingenium tantum contingit habere virorum.

M. ZUBERVS P. L.

**D E
A M P H I T H E A T R O
CLARISS. ET DOCTISS.
VIRI DN. HENRICI KHVNRA THI,
Vtriusque Medicinæ Doctoris
celeberrimi.**

MVNDVM extra mundum qui vult specularier omnem
Quique extra seipsum noscere se satagit:

Non

Non opus est adeat veterum vastata Theatra
 Vel noua, spectaclis redditia vanas suis.
 Immundum posius mundum exuat, exuat & se,
 Indupeditrices & fugiat nebulas.
 Orchestramque tui subeat KVNRADÆ Theatri
 Etheris igniculo prægrediente bono.
 Dia ubi Smaragdi monstrat Sapientia speclo
 Quid Macrocosmus agit, quod Microcosmus agat.
 Et Panace Hermetis regnatque Asclepia Hyggia
 Ac dignis dignas viraque spargit opes.
 Qua aspatulo, Inuidita pandis stomachante Theatro
 KVNRADÆ ingenui progenies Genii.
 Perge ita: firma tui basis est mansura Theatri,
 Dum Macrocosmus erit, dum Microcosmus erit.

Iohannes Seussius Electori Saxonie à
 Secretis Ecclesiasticis, amico suo
 chariss. honoris & amoris ergo
 consecrabat Id. Mart. Ann. 1604.
 Dresdæ.

THEOSOPHIAE AMATORIS

ad

PHILOSOPHVM VMBRATILEM

ωροφύνεσις

THEODORI AQVILINI P. L.

QVID abdicatas in meam curam vocas
 Sophista Musas futilis?
 Negant camenis, nec patent Apollini
 Deo dicata pectora.
 Fuit ista quondam stulta confidentia;
 Fucus, Tenebrae, Somnia:
 Ciére surdum Delphica Phœbum specu;
 Vocare Musas Numinas,
 Fandique munus, munere indulsum DEI
 Petere fonte, nemore, aut iugis,
 Nunc alia mentem vis agit, maior DEVS
 Aliosque mores postulat
 Sibi reposcens ab homine munus suum,
 Viuamus vtvitæ Patri:
 Vacare vanis, otio aut negotio,
 Et fabulosis literis

Vetus, suis ut pareamus legibus,
 LVCEM QVE cernamus suam,
 Quamvis Sophorum, callidaque ars rhetorum, &
 Figmenta Vatum nubilant,
 Qui corda falsis, atque falsis imbuunt,
 Tantumque linguas instruunt,
 Nihil adferentes, ut salutem conferant
 Quod veritatem detegat.
 Quid enim tenere vel bonum vel verum queant
 Qui non tenent summi caput
 Veri, bonique fomitem & fontem D E V M?
 Quem nemo nisi in Christo videt.
 Hic Veritatis Lumen est, via via,
 Vis, Mens, Manus, Virtus Patris,
 Sol Aequitatis, fons bonorum, flos D E I
 Natus D E O, Mundi Sator,
 Mortalitatis vitæ nostræ, & mors necis
 Magister hic virtutis est,
 D E V M Q V E nobis, atque pro nobis homo
 Nos induit, se exuit
 Aeterna iungens homines inter & D E V M
 Interque se commercia.
 Hic ergo nostris ut suum præcordiis
 Vibrauerit e Cælo iubar,
 Abstergit ægrum corporis pigri situm,
 Habitumque mentis innouat,
 Exhaurit omnes quod iuuabat antea
 Castæ voluptatis vice,
 Totaque nostra, iure Domini, vindicat
 Et corda, & ora, & tempora,
 Se cogitari, intelligi, credi, legi,
 Se vult timeri & diligi.
 Huic vacantem, vel studentem & deditum
 In hoc reponentem omnia
 Ne quæso inertem vel peruersum putas,
 Ne crimineris impium
 Pietas abesse Christiano qui potest?
 Namque argumentum mutuum est
 Pietatis, esse Christianum, & impii
 Non esse Christo subditum.
 Hoc te docebit inclytum Theatricum
 Opus hoc, & planè mysticum,
 Aeterna monas & trias cordi tuo
 Fac insit, hunc finem bonum
 Scopumque monstrant hæc tibi spectacula,
 Quibus D E O potes frui.

ORATIO THEOSOPHICA

AD

FONTEM SAPIENTIAE
CHRISTVM OPT.
MAXIMVM.

Christiani Cordati.

H R I S T E fac vt sapiam, quia tu S APIENTIA Patri
 Solus es, & tecum qui sapit, ille sapit:
 Quis dabit in tanta, mihi nam caligine lucem
 Vt capiam veræ dulce salutis Iter?
 Ad te confugio, qui L v x mortalibus ipsa es
 Per quem senserunt cuncta creata diem.
 Da mihi N ATURÆ LV MEN, tenebrasque repelle
 Spiritus illustret pectora nostra tuus.
 Non equidem fateor tanto sum dignus honore,
 Sum miser, & multo crimine Christe reus.
 Sed tamen in fuso confido sanguine, cuius
 Purgabit sordes guttula parua meas.
 Si mihi des vitam, cur non quoque commoda vita
 Cuncta tua nobis pro bonitate dares?
 A Patre quin etiam quæcunque rogabimus, inquis
 Nos accepturos nomine certa tuo.
 Non mihi quero lucrum, vanam non arrego laudem,
 Et laus & lucrum tu mihi solis eris.
 Sed neque diuitias dederis, quas mirer auarus,
 Cuncta cadunt, firmas non habet orbis opes.
 Aspira coæptis, mentem celestibus imple
 Ignibus, ac umbras aufer ab arte graues.
 Nil erit obscurum, facile in penetralia ducar
 Naturæ, monstras si mihi Christe viam.
 Ipse feram magnas laudum tibi præmia grates:
 Nil homo maius enim quod tibi reddat habet.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

καὶ

ΥΠΟΤΥΠΩΣΙΣ
generalis,

PROLOGI
SEQUENTIS,

in

AMPHITHEATRVM
SAPIENTIÆ ÆTERNAE
SOLIVS VERÆ,
CHRISTIANO-KABALISTICVM,
DIVINO-MAGICVM,

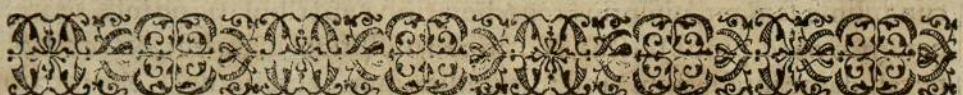
necnon

PHYSICO-CHYMICVM

ad

Homines

Vniuersos, Omnes, cunctos & singulos
seorsim, CATHOLICE
directi.

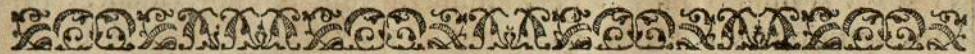

PROLOGVS hic præsens SCALÆ cuidam, STUDIIS APIENTIAE veræ, recteque PHILosophandi rationis,
GRADVM orthodoxorum SEPTEM mysticæ assimilatur, quâ DE o vocante & ducente, GENIO stimulante,
INGENIO cooperante, LABORE debito ac sedulo ab-
soluente) tam iuxta SAPIENTIAE veræ, quam eius Præconis (ex I-
EHOVÆ ipsius calculo candidissimo) Sapientis doctrinam verè Sapien-
tem ascensit fit THEOSOPHICVS ad AMPHITHEATRI) præfati
PORTAM quamvis angustam, exilem & despectam, atramen augustam
satis & maiestaticam: IN & PER quam DOCTRINA filius fidelis qui-
libet, ad finem usque constanter perseverans, latus in trobit, ibique
sUMMVM illud BONVM Tertrium catholicißimum, videlicet, pri-
mò, Agnitionem DEI, &, quem misit IHSVH CHRISTI, Libriqe
SS.^æ Scripturæ intellectum genuinum; Secundò, cognitionē SVIIPSIVS;
Tertio, cognitionem MVNDI maioris, &, quem dedit, FILII eius MA
GNESIAE Philosophorum, LAPIDIS, nimirum Philosophorum catholi-
civelvniuersalis plusquamperfecti sUBIECTI debiti atque perfecti, Re-
generatione Physica, Artis Chymicæ adiumento, plusquamperficiendi;
primò, in & ex DEO, &, quem misit, IHSVH CHRISTO, Libroqe; SS.^æ
Scripturæ; Secundò, in & ex SEMETIPSO: Tertio denique in & ex MVN-
do maioris, &, quem dedit FILIO eius, MAGNESIA Sapientū, OMNIA
in OMNIBVS, (quare & ab אלהים Elohim Triuno, ex Corpore, & Spi-
ritu & anima etiam Triunus compositus, in Paradysum mundanam hanc
principiè collocatus est) feliciter CONSEQUETTVR, eoque tanquam
singulari quodam καμηλιώ καὶ βερβειώ, Theosophicè FRVETTVR.

CONSTAT autem PROLOGVS hic VERSIBVS totidem, quot
Annus diebus, trecentis nimirum sexaginta quinque, eō quod per totum
annum singulis diebus vNVS, SOPHIAE studio genuino, contempla-
tionis accuratæ latice, acutissimè pensandus, industria mente conside-
randus, ac sæpius veluti rimandus sit, ita ut DOCTRINA huius THEO
SOPHIAE salutaris animi cibus ei in dulcem Animæ recreationem effi-
cacissimumque Animi nutrimentum tanto conuenientius atque felicius
conuertatur: Sicque etiam integri anni spatio, (non enim est, nuperrimè
initiato præsertim, crede veridico Experienciam edocto, vnius vel diei, vel
hebdomadis aut mensis labor vel studium!) & quidem auxilio ac adsisten-
tiâ RVACCHOCHMAH-EL, seu SPIRITVS SAPIENTIAE DEI,
a patre LVMINVM missi, non superficialiter aut primis duntaxat labris
gustare, sed, penitus quoque ac crebro deglutiendo, quasi regustare & ve-
re, imò QVINT-ESSENTIALITER, percipere queat, QVÆNAM, QVA-
LIS, QVANTA & QVAM SVAVIS sit cum SAPIENTIA vera, tum
ratio hæc sincerè PHILosophandi: & quid demum DOCTRINA
illius in recessu interiori foueat.

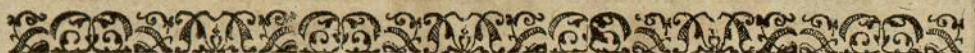
HÆc verò epulas opiparè apparatas atque lautissimas, imò THEO
SOPHIAS, dignè nemo gustabit facile, multò minus cædem alicui iu-

cundissimè sapient, nisi prius reuerberatione ac tribulatione sufficiente, per *Ignem crucis*, probè fractus, à duritate ad mollitatem deductus, & (vexatione tali, dante intellectum) insigniter admodum exercitatus; *Aqua* etiam lachrymarum poenitentialium ab impuritate ad munditatem & candorem usque Christianè lotus, nec non Philosophico more vanitatibus Mundi huius immundi planè depositis, longeque post se derelictis, hac methodo spiritualis redditus, & ad conuiuium hoc benè preparatus ac ritè sit dispositus: quamobrem & is ipse, veluti sèpè tentatus, acriter examinatus, exactissimè probatus, atque ob id satis probus ac constans tandem deprehensus, in numerum Filiorum & afflclarum **D O C T R I N A E** fidelium **S A P I E N T I A E** ipsius, legitimè recipitur, in album eorundem immatriculatur, epulisque *Theosophicis* præfatis solemnioribus dignè accumbit, conuiuisque illarum meritò annumeratur. **S Y M M A**, ipsa **S C A L A** huius prologicae septigradualis nunc sequitur.

A R G U M E N T U M G R A D V S P R I M I.

PRIMVS GRADVS est, *Sapientem*, ceu verum atque perfectum *Theosophum*, **Æ T E R N A E**, solius veræ, **S A P I E N T I A E** magnificentum eumq; Regium præconem, Diuinitus in- & constitutum ac subdelegatum, nec non **S A P I E N T I A M** præfatam ipsam, ad sepe primum, postmodo autē ad Amorem, Admirationem ac studium **M A Γ E I A S** (**Σ Ο Φ Ι A Σ**) **S A P I E N T I A E** vè **D I V I N A E**, *Philosophia* nimirum *Theosophicæ* & sanctioris solius legitimæ atque veræ, *Homines* vniuersos, omnes, cunctos & singulos, ex singulare benevolentie affectione erga genus humanum flagrante, fideliter utraque ab parte vocantes, & sedulò inuitantes, audiè atque libenter (schnell vnd gerne/ mit lust vnd freuden) *Audire*; eisque, ob causas hinc inde ab vtrisque grauiter prolatas, reuerenter (mit Ehrerbietung vnd andacht) ceu initia- ti primum discipuli facere consueerunt, sine contradictione obedire.

A R G U M E N T U M G R A D V S S E C V N D I.

SE CVNDVS GRADVS est, post suscepsum Diuinum hoc semen (vocatione **N V M I N I S E L O H I M**, atque tractu **D E I**, Patris **L u m i n u m**) in eiusmodi feliciter cœpta *Obedientia*, contra conscientiam non reluctando, constanter perseverare; **S A P I E N T I A M q; Æ T E R N A M**, solam veram, omnis veritatis, virtutis, Sapientiæ bonæ, Cognitionis & Intelligentiæ veræ, cum in negotio Religionis, tum Scientiis & Artibus omnibus, humano generi summoperè utilibus, vti & in *Philosophia* orthodoxâ, originem, fontem ac fundamentum vnum, solum, catholicum & æternum, atque ita consequenter *Philosophia Theosophicæ*, reuera sacræ, solius legitimæ atque veræ matrem, toto Corde, tota Anima, totis viribus & omni mente (pro dono supernè cuius benigne concessò & communicato) ex omnimoda oblatione & tra-

ne & traditione sui ipsius, interna prorsus ratione *amare*; Eiusque studium hoc ardenter *continuare*: ^a Humanam verò, ^b carnalem, ^c mundanam, ementitam, atque putatitiam, aut vel quasi Sapientiam istam, ^d in sublimibus sermonibus ac sophisticis & persuasoriis verbis ^e dicendivè peritia, hoc est, oratoria facultatis fucatis illis coloribus, ambitiosa Eloquentiā turgidam (à quā, ex mandato Diuino, Apostolus, PAVLVS nos fideliter dehortatur) inque æmulationem DIVINÆ veræque SAPIENTIÆ superbam, & sese superciliosè extollentem, ac ^f falso ratiocinando sermonis probabilitate fallentem, diabolice & ortam & per admiratores illius, organa sua (sui similia) pernitiōsissimè propagatam ac diuulgatam, spuriā & illegitimam, imò profanam, tenebrarum, vitiorum, errorum, seductio-
nis & cōfusionis omnis, pseudæque Philosophie (à ^g vase illo DOMINI ele-
cto, tertii cœli, ac mysteriorum Paradysi conscio, ^h inanis fallacia vel deceptio
nominata) genitricem, quam vera SAPIENTIA ipsa, nec non præco
eiudem Regius, viuis hīc bellè depingunt coloribus suis, (ceu aliâs ⁱ Ca-
la siibus, quibus solis debentur) quando, & per interualla longissimè à se
remouendo, prorsus *relinquere*; Cane quoque & angue (quod dicitur) pe-
ius *odisse*; imò, ad Spiritum extremum usque seuerè *abominari*, execrari, ac
detestari; alios etiam impigra assiduitate pro virili ab eius cultu *auocare* & de-
hortari, ne istam vel minimo amplectantur aut sequantur; ut matutè *odisse*
incipiant, quod ipsis nunc & semper est fugiendum.

ARGUMENTVM GRADVS TERTII.

TERTIVS GRADVS est, IEHOVÆ gratiâ noſſe ac ſcire, *Quid, Qualis,*
quām Pulchra, Praeclara & Praeflans, atque *Quanta Res sit SAPIENTIA*
ÆTERNA, ſola vera; quæ est Philosophia ſinceroris, ſanioris ac verioris,
imò totius ΘΕΟΣΟΦΙΑΣ rectéque philosophandi rationis, ſola radix, funda-
mentum ac initium vnicum, ſolum, catholicū & æternum: Adhac quoque,
quidnam propriè ſit prædicta PHILOSOPHIA vera?

ARGUMENTVM GRADVS QVARTI.

GRADVS QVARTVS est, ſcire quis SAPIENTIAM veram det; a-
pud quem Doctorem aut Magistrum, vel ubi ſit querenda & inuenien-
da: unde nam veniat: *Quibus in Libris tradatur: Quotque modis in illis ab ini-
tio creaturis omnibus, præsertim Hominibus ſeſe eadem manifestauerit:* &
adhuc hodie, tam in Macro & Microcosmo ubique innumerabiliter ſeſe con-
ſpiciendam præbuit, quām in BIBLIIS ſacris (iisque præcipue, qui En-
thusiasmo, non ficto radiis SAPIENTIÆ SPIRITV DIVINI reuerā
ſint illuminati) illa ipſa euidenter appareat?

- ^a 1. Corint.
- ^b Rom. 8.
- ^c 7.
- ^d Cor. 2. y.
- ^e 12.
- ^f 1. Cor. 1.
- ^g 20. Et,
- ^h 1. Cor. 3.
- ⁱ 19.
- ^j 1. Cor. 2.
- ^k 1. & 4.
- ^l 1. Cor. 1.
- ^m 17.
- ⁿ Coloff. 2.
- ^o 4.
- ^p Actor. 9.
- ^q 15.
- ^r Cor. 12.
- ^s 1. & 4.
- ^t Coloff. 2.
- ^u 8.
- O ſoboles
egregia ſci-
licet!

ARGUMENTVM GRADVS QVINTI.

QVINTVS GRADVS est, scire cui detur vera SAPIENTIA, cui non: *Quis illius genuinus, legitimus ac fidelis sit alumnus, nimirum Theo- ac Philosophus orthodoxus: Quis Sophista: Quomodo, vel quo studio, aut qua methodo ea sit querenda: Qui veniat & communicetur: Quibus auxiliis, vel mediis; Quando & quot modis ea (IEHOVAH fouente & annuente) velit, debeat, queat aut possit impetrari ac percipi: An, & Quid, denique, de Secretis sublimioribus Philosophiae huius sinceroris Diuinitus adepta; à Quo; Cui; Quare, quasve ob causas graues; Quantum; Quibus siue Legibus siue Conditionibus; Quomodo; Vbinam locorum & Quando, circa periculum, aut Sit aut Non sit, vel proponendum; dicendum; docendum; reuelandum atque vterius communicandum?*

ARGUMENTVM GRADVS SEXTI.

GRADVS SEXTVS est, scire, quæ veræ SAPIENTIAE sint Bonæ ac Dona, & Quæ studii Sapientie, h.e. Philosophiae veræ, sint Exercitia: *Qui Vsus, Ab usus, Fructus atque Finis: ac Quantus ac quam variis inde Thesauri ad Doctrinæ filios, proxime & secundum IEHOVAE voluntatem, certo perueniat.*

ARGUMENTVM

GRADVS SEPTIMI ET ULTIMI.

Sophistæ
rum certè,
omniū exi-
tus, ob con-
temnum ve-
ritatis, erit
tragicus; si
non in hac
vita, sanè in
extremo iudicio: ad
quod pro-
vocant o-
mnes qui
vident veri-
tatem viam
inferri, qui-
que propter
illam op-
primuntur.

SEPTIMVS & ultimus Gradus est, Negry morari Sophistas quosuis, cu-
iuscunque etiam sint farinæ, diligentे vanitatem & querentes menda-
cium, (*Die das Eitle so lieb haben / und die Lügen so gerne.*) VERITATEMq;
calumniōse mordentes; imò SAPIENTIAM solam veram, indeque or-
tam hanc quoque solam recte philosophandi rationem aut methodum Theo-
sophicam & orthodoxam AMPHITHEATRISAPIENTIAE Æternæ
huius, nec non amatores & asseclas fideles, VERITATIS ac SAPIEN-
TIAE indagatores pios, friuolè spernentes & condemnantes: Quinimò
eosdem omnes magnanimitet ac verè philosophicè floccipendere, ac nev-
nius quidem flatus vicissim intrepidè estimare; seseque ad VERITATIS
agnitæ confessionem ac defensionem philosophicam (iuxta dono datam
cuius à DEO gratiam) alacriter preparare & planè componere; atque sic
demum ad posteros utiliter propagare; iisque debite communicare: imò, cum
gratiarum actione letari, quod non amplius labyrinthæus, monoculus &
cæcutiens sophista opinas, sed (qui ab ÆTERNA SAPIENTIA & VE-
RITATE regitur) super lineā Veritatis rectâ, absque deuiatione omniam
bulans, verus ac sciens PHILOSOPHVS existat: adeoq; tandem paucis
simis iisque Theosophicè doctis, VERITATEM catholicam viden-
tibus & scientibus solis, placeat. Quod sanè haud
contemnendum signum est

VERITATIS.

PROLOGVS PRIMVS GRADVS PROЛОGETICVS PRIMVS.

VERSIO

vetus, seu
vulga-
ris.

NOVA PROVERBIORVM ex Hebræo, SAPIENTIA ex Græco TRALATIO.

Numerus
Versuum.

LOCA SS.
Scripturæ.

Numerus
Versuum.

i AVDI, fili mi, inquit S A-
LOMON, filius D A V I D , Pro-
phetæ, & Regis I S R A - E L ,
Rex Sapiens, SAPIENTIAE
Æ T E R N A E , solius veræ, præ-
co magnificus, omniumque
longe spectabilis, AVDI, fili
mi, inquit, Parabolas meas, ad
sciendam SAPIENTIAM &
DISCIPLINAM, ad intelli-
genda verba P R V D E N-
T I A E ,

2 Et suscipiendam ERV D I-
TIONEM DOCTRINÆ, IV-
STITIAM, & IVDICIVM,
& ÆQVITATEM:

3 Ut detur paruulis astutia,
adolescenti Scientia & Intel-
lectus.

Prou. i.
Vers. u.

Ibid.
vers. i.

Ibid.
v. 3.

Vers. 4.

AVDI, fili mi, inquit S E -
LOMOH, filius D A V I D , Pro-
phetæ & Regis ISRA-EL, Rex
Sapiens, SAPIENTIAE Æ-
TERNÆ , solius veræ, præco
magnificus, omniumque longe
spectabilis, AVDI, fili mi, in-
quit, parabolas meas, ad sci-
endum SAPIENTIAM & E-
RVDITIONEM, ad intelli-
gendum eloquia INTELLI-
GENTIAE.

Ad suscipiendum ERV D I-
TIONEM, INTELLIGEN-
TIÆ, JVSTITIAM, & JV-
DICIVM & RECTITV-
DINES:

Ad dandum simplicibus
calliditatem, pueros Scientiam
& Cognitionem.

Hinc enim
disces S A-
PIENTIAM.

VIS, VSVS
& FRV-
CTVS studii
SAPIEN-
TIAE veræ.

4	<i>Audiet Sapiens, & ad- det Doctrinam: & intelli- gens consilia possidebit.</i>	Ver. 5.	<i>Audiens Sapiens, sapien- tior erit, & intelligens guber- nacula possidebit.</i>	4
5	<i>Ad intelligendum parabo- lam, & elocutionem, verba Sapientum, & ænigmata eo- rum.</i>	Ver. 6.	<i>Anima duerter parabolas & interpretationem, verba Sapientum & ænigmata eo- rum.</i>	5
6	<i>Audi, fili mi, & suscipe verba mea, & multiplicen- tur tibi anni vitæ.</i>	Prov. 4. Ver. 10.	<i>Audi, fili mi, & suscipe elo- quia mea, & multiplicabun- tur tibi anni vitæ.</i>	6
7	<i>Per viam SAPIENTIÆ docui te incedere: calcare fecite semitas rectas.</i>	Ver. 11.	<i>Viam SAPIENTIÆ mon- strabo tibi, ducam te per se- mitas ÆQUITATIS:</i>	7
8	<i>Quum ambulaueris, non artabitur gressus tuis: & si cucurreris, non impinges.</i>	Ver. 12.	<i>Quas cum ingressus fueris, non artabuntur gressus tui, & currens non habebis offendicu- lum.</i>	8
9	<i>Quando filius fui patri meo tener, & vnicus inter fi- lios matris mee.</i>	Ibid. v. 3.	<i>Nam & Ego filius fui patris mei, tenellus & vni genitus coram matre mea:</i>	9
10	<i>Sum quidem & Ego mor- talis homo, similis omnibus, atque ab homine, qui primus ex terra formatus est, pro- creatus.</i>	Sap. 7. Ver. 1.	<i>Sum quidem & Ego mor- talis homo, similis omnibus, & ex genere terreno illius, qui prior factus est, & in ventre matris figuratus sum caro,</i>	10
11	<i>In utero matris caro de- cem mensium tempore forma- tus sum, in sanguine coagula- tus, ex semine viri, ac volu- ptate somnum comitante.</i>	Ver. 2.	<i>Decem mensium tempo- re, coagulatus sum in sanguine ex semine hominis, & de- lectamento somni conueni- ente.</i>	11
12	<i>Quinetiam natus commu- nem hausi aerem, atq; in ter- ram iisdem incommodis ma- lisque obnoxiam decidi, ac primam vocē eandem quam omnes, plorans emisi.</i>	Ver. 3.	<i>Et Ego natus communem accepi aërem, & in similiter factam decidi terram, & pri- mam vocem, similem omni- bus, emisi plorans.</i>	12
13	<i>In fasciis curisque sum e- ducatus.</i>	Ver. 4.	<i>In inuolumentis nutritus sum, & in curis magnis.</i>	13

Eadem in
vitâ introi-
tus & exi-
tus omniū
hominum
conditio.

Job. 10.
Ver. 10.

Nemo

14	Nemo enim ex Regibus aliud habuit nativitatis ini- tium.	Ver. 5.	Nullus enim Rex aliud na- scendi initium habuit:	14
15	Vnus ergo introitus est o- mnibus ad vitam, & similis exitus.	Ver. 6.	Sed vnus in vitam introi- tus est omnium, & idem exi- tus.	15
16	Et docebat me (Pater meus) atque dicebat: suscipiat ver- ba mea cor tuum, custodi præcepta mea, & viues.	Pro. 4. Ver. 4.	Ipsè docebat me, dicebatque michi, Teneat eloquia mea cor tuum: custodi præcepta mea, & viues:	16
17	Posside SAPIENTIAM, posside PRUDENTIAM: ne obliuiscaris, neque declines à verbis oris mei.	Ver. 5.	Compara SAPIENTIAM, compara INTELLIGENTIA- M: ne obliuiscaris, neque de- clines ab eloquiis oris mei.	17
18	Ne demittas Eam, & cu- stodiet te: dilige Eam, & cō- seruabit te.	Ver. 6.	Né dimittas Eam, & custo- diet te: dilige Eam, & conser- uabit te:	18
19	Principium SAPIENTIAE, posside SAPIENTIAM, & in omni possessione tua acqui- re PRUDENTIAM.	Ver. 7.	PrincipiuS SAPIENTIAE, acquire igitur SAPIENTIAM, & omni substantia tua acquire INTELLIGENTIAM.	19
20	Arripe illam, & exaltabit te; glorificaberis ab Ea, cum Eam fueris amplexatus.	Ver. 8.	Exalta Eam, & exaltabit te: glorificabit te quum ample- xatus fueris Eam:	20
21	Dabit capiti tuo augmen- tum gratiarum, & corona inlyta proteget te.	Ver. 9.	Dabit capiti tuo augmen- tum gratiae, coronam decoris tradet tibi.	21
22	O, fili mi, ne obliuiscaris LEGIS meæ, & Præcepta mea cor tuum custodiat.	Pro. 3. Ver. 1.	O, fili mi, LEGIS meæ ne obliuiscaris, & Præcepta mea custodiat cor tuum.	22
23	Longitudinem enim die- rum, & annos vitæ, & pacem apponent tibi.	Ver. 10.	Quia Longitudinem die- rum, & annos vitæ, & pacem apponent tibi.	23
24	Misericordia & veritas te non deserent: circunda eas gutturi tuo, & describe in ta- bulis cordis tui:	Ver. 3.	Misericordia & veritas ne deserant te, liga eas ad guttur tuum, scribe eas in tabula cor- dis tui.	24

DISCE.

Sapientia
vera, eiusq;
studium in-
defessu an-
nos vitæ &
pacem affe-
runt.

Gratia &
successus
ante oculos
DEI & ho-
minū, quo-
modo inuen-
niendus.
Adhortatio
ad custodiā
& contem-
plationem
illius do-
ctrinæ Le-
gis vel Præ-
ceptorum.

25 *Et inuenies gratiam & in-
tellectum bonum in oculis DEI
& hominum.*

26 *Ne recedant ab oculis tuis,
sed custodi ea (eloquia mea) in me-
dio cordis tui.*

27 *Vita enim sunt inuenienti-
bus ea, & vniuersæ carni sue
sanitas.*

28 *Quum deambulaueris, de-
ducet (illa doctrina Legis vel precepto-
rum) te : quum dormieris, cu-
stodiet te : & cum exergefa-
ctus fueris, ipsa colloquetur te-
cum :*

29 *Quia ut lucerna est manda-
tū, & Lex vel lux : & via vitæ
sunt increpationes eruditionis.*

30 *Acquirere SAPIEN-
TIAM multò præstantius est,
quam acquirere aurū pretiosum:
& acquerere intelligentiam,
multò præstantius est, quam
acquirere electum argentum.*

31 *Nunc igitur fili, parete mi-
hi, & ne recedatis ab eloquiis o-
ris mei. vers.ii. Ne rugias in no-
uissimis tuis, vers.ii. & (nimis ero)
dicas (ah) Quomodo odi Erudi-
tionem, & increpationem spre-
uit cor meum;*

32 *Et non obtemperavi voci in-
strumentum me, & docentibus
me nō inclinavi aurem meam?
(Amen, amen, dico tibi.)*

33 *Fili mi, si sapiens fuerit cor
tuum, letabitur cor meum, et
iam ego letabor:*

Vers. 4.

Pro. 4.
vers. 21.

Vers. 22.

Pro. 6.
vers. 22.

Vers. 23.

Pro. 16.
vers. 16.Pro. 5.
vers. 7.

Vers. 13.

Pro. 23.
vers. 15.

25 *Et inuenies gratiam ac
Disciplinam bonam coram
DEO & Hominibus.*

26 *Ne recedant ab oculis tu-
is, custodi ea (eloquia mea) in
medio cordis tui.*

27 *Vita enim sunt inuenien-
tibus ea, & vniuersæ carni sa-
nitas.*

28 *Cum ambulaueris, gradi-
antur tecum, cū dormieris,
custodian te, & euigilans
loquere cum eis.*

29 *Quia M A N D A T U M lucer-
na est, & L E X lux, & via vitæ
increpatio D I S C I P L I N A E.*

30 *Posside SAPIENTIAM ;
quia auro melior est, & ac-
quire P R U D E N T I A M , quia
pretiosior est argento.*

31 *Nunc ergo, fili mi, audi
me, & ne recedas à verbis oris
mei, v.ii. ne gemas in nouissi-
mis, v.ii. & (nimis ero) dicas (ah)
cur detestatus sum Discipli-
nam, & increpationibus non
acquieuit cor meum,*

32 *Nec audiui vocem docen-
tium me, & Magistris non
inclinaui aurem meam ? (A-
men, amen, dico tibi.)*

33 *Fili mi, si sapiens fuerit a-
nimus tuus, gaudebit tecum
cor meum.*

34	Et exultabunt renes mei, cum recta loquuta fuerint labia tua. Sed age!	Vers. 16.	Exultabunt etiam renes mei, quorum labia tua loquentur qua recta sunt.	34	
35	Núquid nō (חָכְמָה H H O C H - M A H) S A P I E N T I A , clamat, & (בִּינַה B I N A H) P R U D E N - T I A dat vocem suam? (En illa ipsa est! vel illa ipsa sunt!)	Prou. 8. vers. 1.	Nonne (חָכְמָה C H O C H - M A H) S A P I E N T I A cl- amat, & I N T E L L I G E N T I A dat vocem suam?	35	S A P I E N T I A scipiam cō- mendat, & ad fēse vē- cat omnes.
36	In summis excelsisq; ver- ticibus supra viam, in mediis semitis stans:	Vers. 2.	In summitate locorum excel- sorum, iuxta viam, in loco se- mitarum stat:	36	
37	Iuxta portas ciuitatis in i- psis foribus loquitur, dicēs :	Vers. 3.	In loco portarū in ostio ciui- tatis, in ingressu ostiorū clamat:	37	
38	O viri, ad vos clamito, & vox mea ad filios hominum.	Vers. 4.	Ad vos, ô viri, clamo, & vox mea ad filios hominum.	38	
39	Intelligite paruuli astutiā & insipiētes animaduertite.	Vers. 5.	Intelligite simplices astutiā, & stolidi intelligite corde.	39	
40	Audite, quoniam de rebus magnis loquutura sum, & a- perientur labia mea, ut recta prædicent.	Vers. 6.	Audite, quoniam honora- bilia loquar, & apertiō labio- rum meorum erit rectitudi- nes:	40	
41	V E R I T A T E M meditabi- tur guttus meū, & labia mea detestabuntur impium.	Vers. 7.	Quia Veritate loquetur pa- latum meū: & abominatio la- biorum meorum est impietas.	41	
42	Iusti sunt omnes sermo- nes mei, non est in eis pra- uum quid, neq; peruersum.	Vers. 8.	In Justitia sunt omnia elo- quia oris mei, non est in eis pra- uum, nec peruersum.	42	
43	Recti sunt intelligenti- bus, & qui inuenientibus scientiam.	Vers. 9.	Vniuersa ipsa recta sunt in- telligenti, & recta inuenienti- bus scientiam.	43	
44	Accipite Disciplinam meā, & non pecuniam: Doctrinam magis quam aurum eligite.	Vers. 10.	Accipite Eruditioñē meam, & non argentū: & Scientiam potius quam aurum electum.	44	
45	Melior est enim S A P I E N - T I A cūctis opibus pretiosissi- mis: & omne desiderabi- le non potest comparari:	Vers. 11.	Quia melior est S A P I E N - T I A margaritis: & omnia de- siderabilia non æquabuntur ei.	45	
46	Nunc ergo filii audite me, Beati q; custodiūt vias meas.	Ibid. Vers. 12.	Nunc igitur filii obtempe- rate mihi: & beati qui vias meas custodient.	46	

Conqueritur SAPIENTIA sc̄a Sophistis contemni : & exitium cōtemptrum prædictum.

Isaiæ 65,12
Et, 66,4
Ierem. 7,13.

- 47 *Audite ERUDITIONEM, & sapientes estote, & ne repellatis eam.*
- 48 *Beatus homo qui auscultat mihi, excubando iuxta fores meas quotidie, obseruando postes ostiorum meorum.*
- 49 *SAPIENTIA (insuper etiam, iterum inquit Rex Sapientissimus) foris clamitat, in plateis ipsis dat vocem suam:*
- 50 *In capite tumultuantū clamat, in ostiis portarum, in urbe ipsa eloquia sua dicit,*
- 51 *Visquequo simplices diligitis simplicitatem: & derisores derisionem desiderabunt, & stulti odio habebunt scientiam?*
- 52 *Conuertimini ad increpationem meam, en deprocam vobis Spiritum meum, scire vos faciam verba mea.*
- 53 *Propterea quod vocaui, & renuistis, extendi manū meam, & non fuit qui attenderet:*
- 54 *Et cessare fecistis omne consilium meum, & increpationem meam noluistis:*
- 55 *Etiam ego in contritione vestri ridebo: subsannabo, cum venerit timor vester,*
- 56 *Quum, inquam, venerit sicut desolatio, timor vester: & contritio vestri veluti turbo venerit, quum venerit super vos tribulatio & angustia.*

Vers. 33.

Vers. 34.

Prou. 1.
Vers. 20.

Vers. 21.

Vers. 12.

Vers. 23.

Vers. 24.

Vers. 25.

Vers. 16.

Vers. 27.

Audite DISCIPLINAM, & estote sapientes, & nolite abiicere eam

Beatus homo, qui audit me, qui vigilat ad fores meas quotidie: & obseruat ad postes ostii mei.

SAPIENTIA (insuper etiam, iterum inquit Rex sapientissimus) foris prædicat, in plateis dat vocem suam:

In capite turbarum clamitat, in foribus portarum urbis profert verba sua, dicens:

Visquequo parvuli diligitis infantiam, & stulti ea quæ sibi sunt noxia cupient, & imprudentes odibunt Scientiam?

Conuertimini ad correptionē meam: en proferam vobis SPiritum meum, & ostendam vobis verba mea.

Quia vocaui, & renuistis: extendi manum meam, & non fuit qui aspiceret.

Despexistis omne consilium meum, & increpationes meas neglexistis.

Ego quoq; in interitu vestro ridebo, & subsannabo, cum vobis id, quod timebatis, aduenerit.

Cū irruerit repentina calamitas, & interitus quasi tēpestas ingruerit: quando venerit super vos tribulatio & angustia.

47

48

49

50

51

52

53

54

55

56

57	Tunc inuocabunt M E, & non exaudiam : manè consurgent, & nō inuenient M E :	Vers. 28.	Tunc inuocabūt me, & non exaudiam : manè quærent me, & non inuenient me :	57
58	Eò quod exosam habuerint DISCIPLINAM, & TIMOREM DOMINI non suscepérunt.	Vers. 29.	Eò quod oderunt Scientiam, & TIMOREM JEHOYÆ non elegerunt.	58
59	Nec acquieuerint C O N S I L I O meo , & detraxerint vniuersæ correptioni meæ.	Vers. 30.	Nec acquieuerunt consilio meo, & preuerunt vniuersam increpationem meam.	59
60	Comedent igitur fructus viae suæ, suisque consiliis saturabuntur.	Vers. 31.	Comedent igitur de fructu viae suæ, & consiliis suis saturabuntur.	60
61	Auersio paruolorū interficiet eos, & prosperitas stultorum perdet eos.	Vers. 32.	Quia requies simplicium interficiet eos: & prosperitas stultorum perdet eos.	61
62	Qui autem M E audierit, absq; terrore quiescat, & abundantia perfriuetur timore malorum sublato.	Vers. 33.	Qui autem obœdit mihi, habbitabit confidenter, & requiescat à timore mali.	62
	Quapropter, recte ac sapienter vir Sapiens concludit & admonet:	Sap. 6. vers. 1.	In Graeco non existat Codice.	63
63	Melior est SAPIENTIA, quam vires: & vir prudens, quam fortis.	Vers. 2.	Audite igitur Reges, & attendite, & discite iudices finium terræ.	64
64	Audite ergò (quoque) Reges, & intelligite, discite iudices finium terræ.	Vers. 3.	Aures præbete moderatores populi, quique Nationum multitudine gloriamini.	65
65	Præbete aures vos qui cōtinetis multitudines, & placetis vobis in turbis nationū:	Vers. 4.	Quoniam à DOMINO vobis dominatio data est, & potestas ab Altissimo, qui in opera inquiret vestra, & consilia perscrutabitur.	66
66	Quoniam data est à DOMINO potestas vobis, & virtus ab ALTISSIMO, qui interrogabit opera vestra , & cogitationes scrutabitur.	Vers. 5.	Quoniam quum effetis mi-	67
67	Quoniam cum essetis mi-		d 3	

Prou. 16, 32.
Eccles. 9, 18.
Eccl. 7, 20.

Magnates
ad iustitiam
& Sapientiam adhortatur
Sapiens.

Rom. 13, 1.

nistri Regni eius non recte iudicasti, neque legem conseruasti, nec consilium Dei estis sequuti.

8 Horribiliter superueniet vobis, & repente, quoniam iudicium in proceres severissimum exercebitur.

69 Nam infimi homines digni sunt misericordia: in potentes vero inquiretur acriter.

70 Nec enim persona cuiusquam parcer omnium Dominus, nec magnitudine verebitur, quoniam tam infimum, quam summum ipse creavit, & pariter prouidentiam habet omnium.

71 Potentibus vero vehemens instat inquisitio.

72 Non est sapientia, neque intelligentia, neque consilium contra E H O V A M.

(Nam)

73 Tuam vero manum ut quis effugiri non potest: quippe Mundus ipse iustorum vindicta est.

74 Ad vos igitur spectant sermones mei, o tyranni, ut discatis SAPIENTIAM, neque offendatis.

75 Qui enim iura officiaq; sanctitatis sancte conseruauerint, sancti censebuntur: hisq; instituti, habebunt quod respondeant.

76 Expetite itaque sermones

Deut.10,17.
2. Par.19,7
Iob.34,19.
Eccl.35,16.
Act.10,34.
Rom.2,11.
Galat.2,6.
Ephes.6,9.
Colos.3,25.
1.Pet.1,17.

Etiā CREA
T V R A vindi-
dictam ex-
ercentiā in
malos.
Sap.5,18.
Et vñquæd
finem. Et,
Cap.19.

nistri Regnorum, non recte iudicasti, nec custodisti LEGEM IUSTITIAE, neque secundum voluntatem Dei ambulasti.

8 Horrendè & citò apparet vobis: quoniam iudicatum durissimum in his, qui præsunt, fiet.

69 Exiguo enim concedetur Misericordia: potentes atite potenter tormenta patientur.

70 Non enim subtrahet personā cuiusquam Deus, nec verebitur magnitudinē cuiusquam: quoniam pusillum & magnum ipse fecit, & æ qualiter cura est illi de omnibus.

71 Fortioribus autem fortior instat cruciatio.

72 Non (enim) est sapientia, non est prudentia, non est consiliū contra DOMINUM.

(Nam)

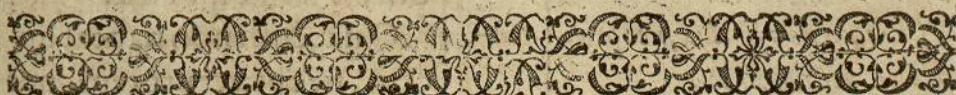
73 Tuam o DOMINE, manu effugere impossibile est: etiam vindicta est ORBIS iustorum.

74 Ad vos ergo Reges (non abs re Sophus noster iterū acclamat) sunt hi sermones mei, ut discatis SAPIENTIAM, & no excidatis.

75 Qui enim custodierint IUSTITIAM, iuste iudicabuntur; & qui didicerint iusta, inuenient quid respódeant.

76 Concupiscite ergo sermones meos,

	nes meos, diligite illos, & habebitis D I S C I P L I N A M.		meos ac desiderate, & Eruditionem consequimini.		
77	Si delectamini sedibus & sceptris, ô Reges populi, diligite S A P I E N T I A M, ut in perpetuum regnetis.	Ibid. Vers. 22	Si itaque soliis sceptrisque delectamini, Reges populorum, honorate S A P I E N T I A M, ut in perpetuum regnetis.	77	Num. 27, 16 2. Reg. 14, 11 3. Reg. 3, 9.
78	Diligite (ô diligite) L V M E N S A P I E N T I A E omnes, qui praeftis populis.	Vers. 23.	In Graco non habetur.	78	
79	Multitudo enim Sapientum sanitas est orbis Terrarum: & Rex sapiens stabilitatem populi sui.	Vers. 26.	Sapientum autem multitudo est Mundi salus, & Rex prudens stabilimentum populi:	79	
80	Ergo accipite D I S C I P L I N A M per sermones meos, & proderit vobis.	Vers. 27.	Quapropter sermonib. meis erudimini, & utilitatem percipietis.	80	
	Discite igitur, ô mortales, S A P I E N T I A M!				
	&				
81	Diligite I V S T I T I A M, qui iudicatis Terram.	Sap. 1. vers. 1.	Diligite I V S T I T I A M, qui iudicatis Terram.	81	3. Reg. 3, 3. Esa. 56, 1.

I I.

GRADVS PROLO-

GETICVS

SECUNDVS.

	Audite filii D I S C I P L I N A M Patris, & attendite, ut sciatis P R V D E N T I A M.	Prou. 4. vers. 1.	Audite filii Disciplinam Patris: & attendite ad scindam Intelligentiam.	82	Sapientiam eiusque frumentum & via quærendā, inque illa constanter perseuerandum docet et admonet Sapiens.
83	Donum bonum tribuam vobis, Legem meam ne derelinquatis.	Vers. 2.	Quia Doctrinam bonam do vobis: Legem meam me derelinquatis.	83	

Correctio
DEI cum
lætitia fe-
renda.
Hebr. 12, 5.
Apoc. 3, 17.

32

84 CORRECTIONEM JE-
HOVÆ, fili mi, ne abiicias, &
ne tædio afficiaris propter in-
crepationem eius:

Prou. 3.
Vers. II.

85 Quem enim diligit JEHO-
VAH increpat: & velut pa-
ter filium, quem valde amat.

Vers. 12.

86 Apprehende correctionem,
ne dimittas: custodi eam, quia
ipsa est via tua.

Prou. 4.
vers. 13.

87 VERITATE Meme, & ne
vendas: eme Sapientiam, &
eruditionem & intelligentiam.

Pro. 23.
Vers. 23.

88 Manè semina semen tuum,
& vesperi ne quiescere facias
manum tuam.

Eccl. xi.
vers. 6.

89 Dulcis quidem est Lux, &
iucundum est oculis intueri So-
lem.

Vers. 7.

90 Vade ad formicam piger,
vide vias eius, & sapiens es.

Prou. 6.
Vers. 6.

91 Cui cum non sit dux, nec præ-
fectus, nec dominus,

Vers. 7.

92 Tamen parat in æstate cibum
suum, congregat in messe escam
suam.

Vers. 8.

93 Usquequo piger dormies?
quando surges à somno tuo?

Vers. 9.

94 Parum somnorum, parum
dormitionum capiendo, parum
complicationis manuum ad
dormiendum:

Vers. 10.

95 Et veniet tanquam viator
egestas tua, & paupertas tua

Vers. 11.

DISCIPLINAM DOMI-
NI, fili mi, ne abiicias; nec
deficias cum ab Eo contipe-
ris:

Quem enim diligit DO-
MINVS, corripit, & quasi pa-
ter in filio complacet sibi.

Tene DISCIPLINAM, ne
dimittas eam: custodi illam,
quia ipsa est via tua:

VERITATE Meme, & no-
li vendere SAPIENTIAM, &
DOCTRINAM & INTEL-
LIGENTIAM.

Manè (quoque) semina se-
mentem tuam, & vespere ne
cesset manus tua.

Dulce (enim) LVMEN, &
delectabile est oculis videre
SOLEM.

Vade ad formicam, ô pi-
ger, & considera vias eius, &
disce SAPIENTIAM.

Quæ, cum non habeat du-
cem, nec præceptorem, nec
principem,

Parat in æstate cibum sibi
& congregat in messe quod
comedat.

Usquequo piger dormies?
quando confuges à somno
tuo?

Paullulum dormies, paul-
lulum dormitabis, paullu-
lum conferes manus ut dor-
mias.

Et veniet tanquam viator
egestas tua, & pauperies qua-

si vir

		<i>tanquam vir clypeo armatus.</i>	
95	<i>Si vir armatus. Si verò impiger fueris, veniet ut fons messis tua, & egestas longè fugiet à te.</i>	<i>Prou. io Vers. 5.</i>	
	<i>Qui congregat in M E S S E, filius sapiēs est; qui autē sterit A E S T A T E, filius cōfusionis.</i>		96
	<i>Porrō</i>		
97	<i>Mulier stulta & clamosa, plenaque illecebris & nihil omnino sciens:</i>	<i>Prou. 9. Vers. 13.</i>	97
98	<i>Sedit in foribus domus suā super sellam in excelsō vrbis loco,</i>	<i>Vers. 14.</i>	98
99	<i>Vt vocaret trāseuntes per viā, & pergentes itinere suo,</i>	<i>Vers. 15.</i>	99
100	<i>Quis est parvulus, declinet ad me, & recordiloquuta est</i>	<i>Vers. 16.</i>	100
101	<i>Aquæ furtiū dulciores sūt, & panis absconditus suavis.</i>	<i>Vers. 17.</i>	101
102	<i>Et ignorauit quod ibi sint gigantes, & in profundis inferni conuiuæ eius.</i>	<i>Vers. 18.</i>	102
	<i>Qui n. applicabitur illi, descēdit ad inferos: nam qui abcesserit ab ea, saluabitur.</i>	<i>Ex Sc̄ptu- ra- ginta.</i>	
103	<i>(O) fili mi, custodi sermones meos, & præcepta mea reconde tibi.</i>	<i>Prou. 7. Vers. 1.</i>	103
	<i>Fili, honora D O M I N U M; & valebis: præter eum verò ne timueris alienum.</i>	<i>Erixx.</i>	<i>Exhortatio ad SAPIEN- TIAM, & obserua- tionem præ- torum.</i>
104	<i>Serua M A N D A T A mea, & viues: & L E G E M meam qua- si pupillam oculi tui.</i>	<i>Vers. 2.</i>	104
105	<i>Liga Eā in digitis tuis, scribe illam in tabulis cordis tui.</i>	<i>Vers. 3.</i>	105
106	<i>Dic S A P I E N T I A E, soror</i>	<i>Vers. 4.</i>	106

SAPIENTIA
ab impiorū
via & scot-
tatione cū
Sophistis lib-
erat, & di-
rigit in vi-
am bonam.

	mea es : & PRUDENTIAM voca amicam tuam.	
107	Vt custodiat te à muliere aliena, ab extranea, quæ sermones suos lenit.	vers. 5.
108	Ne declinet ad vias eius cor- tuum, neque oberrat in semitis eius.	Ibid. vers. 25.
109	Multos enim vulneratos cadere fecit: & fortis omnes occisi eius.	vers. 26.
110	Via inferni, domus eius, de- scendentes ad cubicula mortis.	vers. 27.
III	Quando intrauerit SAPI- ENTIA corruptum: & cognitio animæ tuae dulcis fuerit:	Prou. 2. vers. 10.
112	Cogitantia custodiet te, & Intelligentia conseruabit te,	vers. 11.
113	Vt eruat te à via mala, à viro loquente peruersitates:	vers. 12.
114	Qui derelinquit semitas re- tas, vt ambulent per vias te- nebricas:	vers. 13.
115	Qui latentur facere malū, ex- ultant in peruersitatibus mali.	vers. 14.
116	Quorū semitas peruersae sūt, & peruersi sunt in viis suis.	vers. 15.
117	Vt eruat te, inquam, à mulie- re extranea, ab aliena quæ elo- quia sua emollit,	vers. 16.
118	Quæ deserit ducē adolescētiae sua, & pauci Dei sui oblita est.	vers. 17.
119	Quia inclinavit ad mortem domus eius, & ad mortuos se- mitas eius ducunt.	vers. 18.
120	Omnes ingredientes ad eam, non reuertentur, nec appre- hendunt semitas vitæ.	vers. 19.
	Vt am-	

121	Vt ambules in via bona : & calles iustorum custodias.	Vers. 20.	Vt ambules, inquam, per viam bonorum, & semitas iustorum custodias.	121
122	Quare seduceris, fili mi, ab aliena, & foueris in sinum alterius?	Prou. 5. Vers. 20.	Et vt quid delectaberis, fili mi, cum aliena, & amplecteris sinum extranea,	122
123	Respicit D O M I N V S vias hominis, & omnes gressus eius considerat.	Vers. 21.	Quando coram oculis F E H O V A H sunt viæ viri, & omnes semitas eius ponderat.	123
124	Iniuitates suæ capiunt impium, & funibus peccatorum suorū constringitur.	Vers. 22.	Iniuitates suæ capiunt ipsum impium, & funibus peccati sui tenebitur.	124
125	Ipse morietur, quia non habuit Disciplinam, & in multitudine stultitiae suæ decipietur.	Vers. 23.	Ipse morietur, eō quod non audiuit eruditionem : & propter multitudinem stultitiae suæ errabit.	125
126	Omnis (igitur) custodia serua C O R tuum, quia ex ipso vita procedit.	Prou. 4. Vers. 23.	Præ omni custodia (ergo) serua C O R tuum : quia ex ipso sunt egressus vitæ.	126 C O R.
127	Remoue à te O s pratum, & detrahētia labia sint procul à te:	Vers. 24.	Remoue à te peruersitatem O R I S , & prauitatem labiorum elonga à te.	127 O S.
128	O C V L I tui recta videant, & palpebrae tuae præcedant gressus tuos.	Vers. 25.	O C V L I tui ad rectum aspirant, & palpebrae tuae dirigant viam tuam C O R am te.	128 O C V L I
129	Dirige semitam P E D I B U S tuis, & oës viæ tuę stabilient.	Vers. 26.	Pondera semitam P E D V M tuorū, & oës viæ tuae dirigantur.	129 P E D E S , vel incessus.
130	Ne declines ad dexteram, neque ad sinistram, auerte pedem tuum à malo.	Vers. 27.	Ne declines ad dexteram, neque ad sinistram: remoue pedem tuum à malo.	130
131	Si enim Sapiens fueris, tibi metipisci eris: si autem illusor, solus portabis malum.	Prou. 9. Vers. 12.	Si Sapiens fueris, sapiens eris tibi: si vero illusor, solus lucis poenas.	131
132	S A P I E N T I A M & D I S C I P L I N A M qui abiit infelix est: & vacua est spes illorum, & labores sine fructu, & inutilia Opera illorum.	Sap. 3. Vers. 1.	Nam qui S A P I E N T I A M D I S C I P L I N A M que pro nihilo ducit, miser est, spesque talium vana: & labores infructuosi, atque opera eorum inutilia.	132

III.

GRADVS PRO-

LOGETICVS

TERTIVS.

133 *Quid sit SAPIENTIA, & quomodo orta fuerit, referam, nec celabo vos Mysteria: sed à prima origine inuestigabo cognitionem eius, atque in aper-tum proferam, neque veritatem præteribo.*

Sap. 6.
vers. 24.

133 *Quid est SAPIENTIA, & quemadmodum facta sit, referam, & non abscondam à vobis Sacra menta D E I, sed ab initio nativitatis inuestigabo, & ponam in lucem scientiam illius, & non præteribo veritatem.*

134 *Est enim SPIRITVS in Ea Intelligens, Sanctus, Simplex, Multiplex, Subtilis, Mobilis, Illustris, Impollutus, Perspicuus, Innoxius, Bonistudiosus, Acutus, Expeditus, Beneficu-*

Sap. 7.
vers. 22.

134 *Est (etenim) in SAPIENTIA spiritus Intelligentia, Sanctus, Vnic^o, Multiplex, Subtilis, Discretus, Mobilis, Incoquinatus, Certus, Stuavis, amans Bonum, Acutus, qui nihil vetat Benefacere,*

135 *Humanus, Stabilis, Certus, Securus, omnia perspiciens, atque per omnes Spiritus intelligentes, puros, subtilissimosque permeans.*

vers. 23.

135 *Humanus, Benignus, Stabilis, Certus, securus, omnē habēs virtutem, omnia prospiciens, & qui capiat omnes spiritus, Intelligibilis, Mundus, Subtilis.*

136 *Nullus enim est motus, quem agilitate sua non superet SAPIENTIA, qua propter suam puritatem per omnia pertinet ac permeat.*

vers. 24.

136 *Omnibus enim mobili-bus mobilior est SAPIENTIA: attingit autem ubique propter suam munditiam.*

137 *Est enim Vapor virtutis D E I, & defluxus gloriae Omnipotentis sincerus: quapro-*

vers. 25.

137 *Vapor enim est virtutis D E I, & Emanatio quædam est Claritatis Omnipotentis*

sincera:

138 sincera: & ideo nihil inquinatum in eam incurrit.

Candor siquidem est LVCIS æternæ, & Speculum sinne macula DEI MAESTATIS, & imago BONITATIS illius.

139 Est (quoque) SAPIENTIA (hæc) speciosior SOLE, & super omnem dispositionem stellarum, luci comparata inuenitur prior.

140 Illi enim succedit nox, SAPIENTIAM autem non vincit malitia.

141 Attingit ergo à fine usque ad finem fortiter, & disponit OMNIA suauiter.

142 Clara (etiam) est, & quæ nūnquam marcescit SAPIENTIA.

143 Generositatem illius glorificat, contubernium habens DEI: sed & omnium DOMINVS dilexit illam.

144 (Hæc) præoccupat, qui se concupiscunt, ut illis se prior ostendat.

145 Quoniam dignos se, Ipsa circuit quærens, & in viis ostendit se illis hilariter, & in omni prouidentia occurret illis.

146 Hanc (SAPIENTIAM) amavi, & exquisui Eam à iuuentute mea, & quæsiui sponsam mihi Eam assumere, & amator factus sum formæ illi.

pter nihil polluti in eum cadit.

Ver. 16.

Etenim Lucis æternæ splendor est, atque speculum virtutis DEI, nulla aspersum, eiusque imago BONITATIS.

Ibid.
Ver. 29.

139 Est (etiam) IPSA speciosior SOLE, supraque omnem astrorum situm collocata, & luci comparata prior inuenitur.

Ver. 30.

140 Hanc enim nox excipit, SAPIENTIAM autem non vincit malitia.

Sap. 8.
Ver. 1.

141 Pertingit autem ab extremo ad extremum fortiter, atque omnia utiliter moderatur.

Sap. 6.
Ver. 13.

142 Praeclara est, & quæ nūnquam marcescit SAPIENTIA.

Sap. 8.
Ver. 3.

143 Nobilitatem Eius hoc illustrat, quod vñā cum D E O vivit, DOMINVSque omnium illam dilexit.

Sap. 6.
Ver. 14.

144 Anteueriens, sui studiosis se offert cognoscendam.

Ver. 17.

145 Quia se dignos Ipsa querit circumeundo, atque in viis benevolè se illis ostendit, in omnique cogitatione eis occurrit.

Sap. 8.

146 Hanc ego dilexi, & à iuventute mea quæsiui, ac sponsam mihi studii adiungere, amoreque pulcritudinis eius captus sum.

Hebr. 1.
Ver. 3.

	147	<i>Eam sine fraude percepi, si- ne inuidia communico , diui- tiasque eius non abscondo.</i>	Sap.7. Vers.13.	Hanc sine fictione didici, & sine inuidia communico; & honestatem illius non abs- condo.	147
Sap.9,3.	148	<i>F E H O V A H possedit me principio viae sue ante opera sua ex eo tempore.</i>	Proph.8. Vers.22.	Nunc de se se, sic inquit SAPIENTIA.	148
Eccl.24,14.	149	<i>A seculo principatum ha- bui, à principio, ante Terram.</i>	Vers.23.	D OM IN V S possedit M E in initio viarum suarum, an- tequam quicquam ficeret à principio.	149
	150	<i>Quum nondum essent vo- ragines , formata sum , quum nōdum essent fontes abundan- tes Aquis.</i>	Vers.24.	Ab æterno ordinata sum, & ex antiquis antequā Ter- ra fieret.	150
	151	<i>Antequam montes funda- ti essent , ante colles formata sum.</i>	Vers.25.	Nondum erant Abyssi, & Ego iam concepta eram, nec dum fontes Aquarum eru- perant.	151
	152	<i>Nondum fecerat Terram, & plateas, & summitatem pul- uerum Orbis.</i>	Vers.26.	Nec dum montes graui mole constiterunt ante col- les E go parturiebar.	152
	153	<i>Quando præparabat Cælos, illic eram: quando describebat circulum in superficie Abyssi:</i>	Vers.27.	Adhuc Terram non fece- rat , & flumina, & cardines orbis Terræ.	153
	154	<i>Quando firmabat cælos de- super, quando roborabat fontes fontes Abyssi:</i>	Vers.28.	Quando præparabat Cæ- los , aderā: quando certa le- ge & gyro vallabat Abyssos:	154
	155	<i>Quando ponebat mari sta- tutum suum, & aquis, ne trans- rent littus suum: quando de- scribebat fundamenta Terre:</i>	Vers.29.	Quando æthera firmabat sursum, & librabat fontes A- quarum.	155
	156	<i>E R A M apud E V M veluti à- umnus, & eram in letitius quo- idiè, & lado coram illo omni tempore:</i>	Vers.30.	Quando circūdabat mari terminum suū, & legem po- nebat Aquis , ne transient fines suos: quando appende- bat fundamenta Terræ,	156
				Cum E O E R A M cuncta componens : & delectabar per singulos dies, ludens co- ram Eo omni tempore:	

157	Ludēs in orbe Terrarum : & delitiae meæ esse cum filiis hominum.	Ver. 31.	Ludo in Orbe Terræ eius, & delectationes meæ cum filiis hominum.	157
158	Ego (חָכְמָה HHOCHMAH) SAPIENTIA habito in consilio, & eruditis intersum cogitationibus.	Ibid. Ver. 12.	Ego (חָכְמָה CHOCHMAH) SAPIENTIA habito in astutia : Scientiam cognitionum inuenio.	158
159	TIMOR DOMINI odit malum, arrogantiam & superbiam ; & viam prauam, & os bilingue detestor.	Ver. 13.	TIMOR JEHOVÆ est odio babere malum, superbiam & arrogantiam, & viam malam, & os loquens peruersitates odi.	159
160	Ego diligentes me, diligo : & qui manè vigilant ad me, inuenient me.	Ver. 17.	Ego diligentes me diligo ; & querentes me, inueniunt me.	160
161	In viis IUSTITIÆ ambulo, & in medio semitarum iudicii.	Ver. 20.	Per semitas IUSTITIÆ deduco in medio semitarum iudicium.	161
162	DOMINVS SAPIENTIA fundavit Terram, stabiliuit Cælos PRUDENTIA.	Pro. 3. Ver. 19.	Audiamus iterum Sapientem. JEHOVAH in SAPIENTIA fundavit Terram, stabiliuit Cælos in INTELLIGENTIA.	162
163	SAPIENTIA illius effuperunt Abyssi, & nubes rore concrescunt.	Ver. 20.	In SCIENTIA eius abyssi superunt se, & Cæli stillant rorem.	163
164	Quis ascendit in Cælum atque descendit ? Quis continuit Spiritum in manibus suis ? Quis colligauit Aquas quasi in vestimento ? Quis suscitauit oës terminos Terræ ? QVOD NOMEN EST EIUS, & quod NOME FILII eius, si nosti ?	Pro. 30. Ver. 4.	Quis ascendit in Cælum & descendit ? Quis collegit ventum in pugillis suis ? Quis congregauit Aquas in vestimento ? Quis stabiliuit omnes terminos Terræ ? Quod Nomen eius, & quod NOME FILII eius, si nosti ?	164.
165	Comede (itaque) fili mi, MEL, quia bonum est, & suum dulcissimum gutturi tuo :	Pro. 24. Ver. 13.	Comede, fili mi, mel, quia bonum est : & suum, qui dulcis est palato tuo :	165
166	Sic & Doctrina SAPIENTIÆ Animæ tuæ, quam cum	Ver. 14.	Sic cognitio SAPIENTIÆ suavis erit animæ tuae, si	166

inuenies eam : & erit merces :
& expectatio tua non excide-
tur.

inueneris, habebis in noui-
simis spem, & spes tua non
peribit.

I V.

GRADVS PRO- LOGETICVS QVARTVS.

Sapientia,
Scientia &
Intelligen-
tia dona
Desunt.

167	<i>JEHOVAH dat SAPIEN-</i> <i>TIAM, ex ore eius egreditur co-</i> <i>gnitio & Intelligentia.</i>		Prou. 2. Vers. 6.		<i>DOMINVS dat SAPIEN-</i> <i>TIAM, & ex ore Eius PRV-</i> <i>DENTIA & SCIENTIA.</i>	167
168	<i>Recondet rectis essentiam,</i> <i>scutum erit ambulantibus per-</i> <i>fecite,</i>	Vers. 7.			<i>Custodiet rectorum salu-</i> <i>tem, & proteget gradientes</i> <i>simpliciter,</i>	168
169	<i>Vt custodiant semitas iudi-</i> <i>cii : & viam misericordium</i> <i>eius custodiet.</i>	Vers. 8.			<i>Seruans semitas I V S T I-</i> <i>T I A E, & vias sanctorum cu-</i> <i>stodiens.</i>	169
*	<i>Tunc intelliges Iustitiam &</i> <i>Iudicium, & Rectitudines, &</i> <i>omnem semitam bonam.</i>	Prou. 2. Vers. 2.			<i>Tunc intelliges Iustitiam.</i> & iudicium, & æquitatem, & omnem semitam bonam.	*
170	<i>Quo notum esset, Solem ad</i> <i>gratias tibi agendas præueni-</i> <i>endum esse, atque te sub lucis</i> <i>ortum salvandum.</i>	Sap. 16. Vers. 28.			<i>Vt notum omnibus esset,</i> <i>quoniam oportet præuenire</i> <i>SOLEM ad BENEDICTIO-</i> <i>NEM TVAM, & ad orientem</i> <i>LVCIS TE adorare.</i>	170
171	<i>Tu (JEHOVAH) docuisti</i> <i>hostes nostros, te eum esse, qui o-</i> <i>mni ex malo eripis.</i>	Sap. 16. Vers. 8.			<i>Tu (DOMINE) es, qui li-</i> <i>beras ab omni malo.</i>	171
172	<i>Tu (JEHOVAH) vite &</i> <i>mortis potestatem habes, ad</i> <i>portasque inferorum deducis</i> <i>& reducis.</i>	Vers. 13.			<i>Tu es, DOMINE, qui vitæ</i> & mortis habes potestatem, & deducis ad portas mortis atque reducis.	172
173	<i>Benedictio JEHOVAE di-</i>	Prou. 10. Vers. 21.			<i>Benedictio DOMINI di-</i>	173

	uites facit, nec sociabitur eis afflictio.		tet, nec apponit JEHOVAH dolorem ei benedictioni.	
174	Turris fortissima NOME N DOMINI: ad ipsum currit iustus, & exaltabitur.	Prou. 18 Vers. 18.	Vt turris fortis est NOME N JEHOVAE: ad ipsum curret iustus, & exaltabitur.	174
175	Multæ cogitationes in corde viri, voluntas autem DOMINI permanebit.	Prou. 19. Vers. 21.	Multæ cogitationes sunt in corde viri, cōsilium autem JEHOVAE permanet.	175
176	Equis paratur ad diem belli, DOMINO autem salutem tribuit.	Prou. 21 Vers. 31.	Equis paratus est ad diem belli: sed JEHOVAE est ipsa salus.	176
177	Multi requirunt faciem principis, & iudicium à DOMINO egreditur singulorū.	Prou. 29. Vers. 26.	Multi querunt faciem dominantis: & à JEHOVA proficiuntur iudicium uniuscuiusq;.	177
178	Sicut divisiones aquarum, ita cor Regis in manu DOMINI: quocunque voluerit inclinabit illud.	Prou. 21 Vers. 1.	Velut riuali aquarum est cor Regis in manu JEHOVAE: ad omne quod vult, inclinat illud.	178
179	Omnis via viri recta sibi videtur: appédit autem corda DOMINVS.	Vers. 2.	Omnis via recta est in oculis eius: ponderat autem corda JEHOVA.	179
180	Sortes mittuntur in sinum, sed à DOMINO temperatur.	Prou. 16 Vers. 33.	In sinum proiicitur SORS, & à JEHOVAH est omne iudicium eius.	180
181	(Quocirca) habe fiduciam in DOMINO ex toto corde, & ne innitaris Prudētiæ tuæ.	Prou. 3. Vers. 5.	Fide JEHOVAE toto corde tuo, & intelligētiæ tuæ ne innitaris.	181
182	Reuela DOMINO opera tua, & dirigentur cogitationes tuæ.	Prou. 16 Vers. 3.	Deuolue ad JEHOVAM opera tua: & firmabuntur cogitationes tuæ.	182
183	In omnibus (igitur ô mortalis) viis tuis recognosce DOMINVM: & IPSE diriget semitas tuas.	Prou. 3. Vers. 6.	In omnibus viis tuis recognosce Eum, & Ipse diriget semitas tuas.	183
184	Ne sis sapiēs apud temet ipsum: Time DEVM, & recede à malo.	Vers. 7.	Nec sis sapiens in oculis tuis: time IEHOVAM, & recede à malo.	184
185	Mihi dedit DEVS dicere ex sententia digna horum	Sap. 7. Vers. 15.	DEVS mihi dedit ex sententia dicere, ac pro dignitate	185

SAPIENTIA
ad se inui-
tatem omnes.

	<i>corum quæ dantur, cogitare: quoniam Ipse & Sapientia dux est, & Sapientum moderator.</i>		<i>quæ mihi dantur, quoniam IPSE SAPIENTIA dux est, & Sapientum emendator.</i>
186	<i>Nam in manu Ipsius sumus tum nos, tum sermones nostri, omnis etiam prudentia, scien- tiaque opificiorum.</i>	Vers. 16.	In manu enim Illius & nos, & sermones nostri, & o- mnis SAPIENTIA, & ope- rum SCIENTIA & DISCI- PLINA.
187	<i>Mibi autem dedit D E V S, eorum quæ sunt in Natura ve- ram cognitionem.</i>	Vers. 17.	Ipse mihi dedit horum, quæ sunt SCIENTIA MVERA.
188	<i>S A P I E N T I A ædifica- uit domum suam, excidit colu- mnas suas septem:</i>	Pro. 9. Vers. 1.	Hæc, porrò, quæ dat D E V S SAPIENTIA ædificauit sibi domum, excidit colu- mnas septem,
189	<i>Immolauit victimam suam, miscuit vinum suum, etiam ap- parauit mensam suam.</i>	Vers. 2.	Immolauit victimas suas, miscuit VINUM, & propo- suit mensam suam.
190	<i>Misit puellas suas, vocauit: super summitates excelsorum ciuitates; dicendo,</i>	Vers. 3.	Misit ancillas suas, ut vo- carent ad Arcem, & ad mœ- nia ciuitatis.
191	<i>Quisquis est simplex, decli- net huc. Carenti corde dixit quoque</i>	Vers. 4.	Si quis est parvulus, veni- at ad ME: & insipientibus lo- qua est,
192	<i>Venite, comedite panem meum, & bibite de vino quod miscui.</i>	Vers. 5.	Venite, comedite panem meū, & bibite VINUM, quod miscui vobis.
193	<i>Relinquette simplices viam ve- stram, & vicietis: & incedite per viam Intelligentiae.</i>	Vers. 6.	Relinquite (ergo) infan- tiā, & viuite, & ambulate per vias PRUDENTIAE. (Quas Ego fideliter monstravi, & pater- nè commendo vobis.)

V.

G R A D V S P R O-
L O G E T I C V S
Q V I N T V S,

194	Qui BONVS est, hauriet gratiam à DOMINO: qui au- tem confidit in cogitationi- bus suis, insipiens est.	Prou. 12 Vers. 11.	Bonus hauriet beneplaci- tum à JEHOVAH, & virum malarum cogitationum conde- mnabit DEVS.	194
195	Viri mali non cogitant iudicium: qui autem inqui- runt DOMINVM, animad- uertunt OMNIA.	Prou. 28 Vers. 5.	Viri mali non intelligunt iudicium: quærentes autem JEHOVAM intelligunt o- mnia.	195
196	Benedictio DOMINI su- per caput iusti: os autem im- piorum operit iniquitas.	Prou. 10 Vers. 6.	Benedictiones sunt super caput iusti: os autem impiorum operit iniquitatem.	196
197	Abominatio DOMINI est omnis illusor, & cū SIM- PLICIBVS sermocinatio cius.	Prou. 3. Vers. 32.	Abominatio JEHOVÆ est peruersus: & cum Rectis se- cretum Eius.	197
198	IPSE deludet illusores, & mansuetis dabit gratiam.	Vers. 34.	Profecto illusoribus IPSE illudit, & humiliat gratia.	198
*	Abominabile DOMINO cor prauum, & voluntas eius in iis q̄ simpliciter ambulat.	Prou. 11. Vers. 20.	Abominabile JEHOVÆ sunt peruersi corde: & perfecti via beneplacitum eius.	*
199	Qui peruersi cordis est, non inueniet BONVM, & qui vertit linguam, incidet in malum.	Prou. 17. Vers. 20.	Peruersus corde non inue- nit bonum: & qui vertitur in lingua sua, cadet in malum.	199
200	Melior est pauper ambu- lās in simplicitate sua, quàm diues in prauis itinerib⁹ suis.	Prou. 28 Vers. 6.	Præstantior est pauper, qui ambulat in perfectione sua, quàm peruersus viis, & ipse diues.	200
201	Quid prodest stulto ha- bere diuitias, cum SAPIEN- TIAM emere non possit?	Prou. 17 Vers. 16.	Vt quid est pretium in ma- nus stulti, vt emat SAPIEN- TIAM, & cor non est ei.	201

202	<i>TIMOR JEHOVÆ, eruditio SAPIENTIÆ: & ante gloriam humilitas.</i>	Prou.15. Vers.33.	<i>TIMOR DOMINI Disciplina SAPIENTIÆ: & gloriam precedit HUMILITAS.</i>	202
203	<i>Quum venit superbia, venit & ignominia: & cum humilibus Sapientia:</i>	Prou.11. Vers.2.	<i>Vbi fuerit superbia, ibi fuerit & cötumelia: Vbi autem est Humilitas, ibi & Sapientia.</i>	203
	<i>Proverb.16. v.5. Abominatio JEHOVÆ est omnis elat° corde.</i>		<i>Proverb.16. v.5. Abominatio n. DOMINI est omnis arrogās.</i>	
204	<i>In corde intelligentis requiescit SAPIENTIA: at in medio stultorum ipse cognoscitur.</i>	Prou.14. Vers.33.	<i>In corde Prudētis requiescit SAPIENTIA: & indoctos quosque erudiet.</i>	204
205	<i>Qui graditur cum Sapien-tibus, sapiens erit: sed qui est amicus stultis, conteretur.</i>	Prou.13. Vers.16.	<i>Qui cum Sapiētibus graditur, sapiens erit: amicus stultorum similis efficietur.</i>	205
206	<i>Etiam absque scientia, desi-derium non est bonum.</i>	Prou.19. Vers.2.	<i>Vbi non est SCIENTIA ANIMÆ, non est BONVM.</i>	206
207	<i>Neque vero cum eo qui in-uidia contabescit iter habebo: quoniam huiusmodi non erit Sapientia particeps.</i>	Sap.6. Vers.25.	<i>Neque (etiam) cum inuidia tabescente iter habebo, (inquit Sapiens) quoniā talis homo non est particeps Sapientiæ.</i>	207
208	<i>Derisorum efficit vinum, tu-multuantem efficit Séchar: & omnis qui se oblectat in ea, non erit sapiens.</i>	PFO. 20. Vers.1.	<i>Luxuriosa res est VINVM, & tumultuosa ebrietas: qui-cunque his delectatur, non erit sapiens.</i>	208
209	<i>Cor intelligens querit SCI-ENTIAM, & os stultorum pa-scetur stultitia.</i>	Prou.15. Vers.14.	<i>Cor sapientis querit DO-CTRINAM: & os stultorum pa-scitur imperitia.</i>	209
210	<i>TIMOR JEHOVÆ prin-cipium SCIENTIÆ: Sapien-tiam & Eruditionem stulti de-spiciunt.</i>	Prou. 1. Vers.7.	<i>TIMOR DOMINI prin-cipium SAPIENTIÆ. SA-PIENTIA matq; DOCTRINA M stulti despiciunt.</i>	210
211	<i>TIMOR JEHOVÆ velut vera vita, ut recedatur à la-queis mortis.</i>	Prou.14. Vers.17.	<i>TIMOR DOMINI fons vite, ut declinet à ruina mor-tis.</i>	211
212	<i>Principium SAPIENTIÆ Timor JEHOVÆ: & scientia sanctorum, intelligentia</i>	Prou.9. Vers.16.	<i>Principium SAPIENTIÆ TIMOR DOMINI: & Scien-tia sanctorū PRUDENTIA.</i>	212
213	<i>Nemuletur cortuum pec-</i>	Prou. 23. Vers.17.	<i>Non (igitur) æmuletur cor-</i>	213

	tuum peccatores, sed in Timore DOMINI esto tota die.		catores, imo potius in Timore JEHOVA esto tota die.	
214	Quia habebis spem in nouissimo, & prestatatio tua non auferetur.	Vers. 8.	Quiā reuera est merces: & spes tua non succidetur.	214
215	Sentite (ō mortales) de D O- MINO in bonitate, & in sim- plicitate cordis quærите illū:	Sap. 1. Vers. 1.	Sentite (ō homines) de D O- MINO in bonitate, atque in simplicitate cordis eū quærите:	215
216	Quoniā inuenitur ab his, qui non tentant illum: appa- ret autem iis, qui fidem ha- bent in illum.	Vers. 2.	Quoniā inuenitur ab iis, qui non tentant eum, & illis patescit, qui ei non diffidunt.	216
217	Peruersæ enim cogitatio- nes separant à D E O: proba- ta autem virtus corripit insi- pientes.	Vers. 3.	Cogitationes namque per- uersæ separant à D E O, eius- que potentia dum tentatur, in- sipientes arguit.	217
218	Quoniā in malevolam animam non introibit S A- PIENTIA: nec habitat in corpo subdito peccatis.	Vers. 4.	Quoniā in animam ma- litiosam non introibit Sapien- tia, nec in corpore peccatis ob- noxio habitabit.	218
219	Si enim S A P I E N T I A M inuocaueris, & inclinaueris cor tuum P R V D E N T I A E,	Pro. 1. Vers. 1.	Imo, si ad Intelligentiam cla- maueris, & intelligentie dede- ris vocem tuam:	219
220	Si quēsieris Eam quasi pe- cuniam, & sicut thesauros effoderis illam:	Vers. 4.	Si quēsieris eam tanquam argentum, & sicut thesauros scrutatus fueris eam.	220
221	Tunc intelliges Timorem DOMINI, & Scientiam D E I inuenies.	Vers. 5.	Tunc intelliges T I M O R E M JEHOVAE, & cognitionem D E I inuenies.	221
222	Nosse enim T E (ō D O- MINE) consummata I V S T I- TIA est, & scire I V S T I T I A M & V I R T U T E M tuam, radix est immortalitatis.	Sap. 15. Vers. 3.	Nam nosse T E, consumma- ta est Iustitia, & tuam intelli- gere potentiam, radix immor- talitatis.	222
223	Propter hanc O P T A V I, & datus est mihi sensus: & I N- V O C A V I, & venit in me S P I- R I T U S S A P I E N T I A E.	Sap. 7. Vers. 7.	Quapropter optavi, & pru- dentia mihi data est: inuocavi, & spiritus Sapientia obuenit mihi.	223

224	<i>Sceptris ac solis illum ante- posui, præ ea que diuitias pro ni- hilo aestimauit.</i>	Vers. 8.	Et præposui illam regnis & sedibus, & diuitias nihil esse duxi in comparatione il- lius.	224
225	<i>Nec verò ei Lapidem pre- tiosum comparaui, quoniam aurum cum ea collatum arena pauca: & lutum aestimabitur argentum, cum illa compara- tum.</i>	Vers. 9.	Nec comparaui illi lapidē pretiosum: quoniam omne aurum, in comparatione Il- lius, arena est exigua, & tan- quam lutum aestimabitur ar- gentum in conspectu illius.	225
226	<i>Supra sanitatem ac formæ pulchritudinem dlexi illam: atque ea malui quam luce frui, ut cuius splendor non potest supprimi.</i>	Vers. 10.	Super salutem & speciem dlexi illam, & proposui pro Luce habere illā: quoniā inextinguibile est Lumen illius.	226
227	<i>Facile perspicitur ab iis qui eam diligunt, & inuenitur ab illis, qui illam querunt.</i>	Sap. 6. Vers. 13.	Facile (equidem) videtur ab his, qui diligunt Eam, & inuenitur ab his, qui querunt illam.	227
228	<i>Anteuertens, sui studiosissime offert cognoscendam.</i>	Vers. 14.	Præoccupat qui se cōcupi- scunt, ut illis se prior ostēdat.	228
229	<i>Qui manè surrexerit ad il- lam, non laborabit: assidentem enim suis foribus eam inueniet.</i>	Vers. 15.	Qui de L u c e vigilauerit ad Illam, nō laborabit: assi- dentem enim Illam foribus suis inueniet.	229
230	<i>Nam de illa suscepta cogi- tatio, prudentiae est perfectio: & qui propter eam vigilauerit, continuo securus erit.</i>	Vers. 16.	C O G I T A R E ergo de Il- la, sensus est consummatus: & qui vigilauerit propter Il- lam, citō securus erit.	230
231	<i>Quia se dignos ipsa querit, circumeundo, atque in viis be- neuole se illis ostendit, in omni- que cogitatione eis occurrit.</i>	Vers. 17.	Quoniam dignos S e , I- p s a circuit querens, & in viis ostendet S e illis hilari- ter, & in omni prouidentia occurret illis.	231
232	<i>Initium enim ipsius est ve- rissima eruditionis cupiditas: cura verò eruditionis, amor.</i>	Vers. 18.	Initium enim illius veris- sima est D I S C I P L I N A E con- cupiscentia.	232
233	<i>Amor autem, obseruatio le- gum ipsius: rursum legum ob-</i>	Vers. 19.	Cura ergo D I S C I P L I- N A E, dilectio est: & dilectio	233

		<i>seruatio est immortalitatis conseruatio.</i>	
234	custodia L E G V M illius est : custoditio autem legū, consummatio incorruptiōis est.	Vers. 10	<i>Porrò immortalitas facit ut proximè ad Deum accedamus.</i> 234
	In corruptio autem facit proximum esse D E O.	Vers. 11.	<i>Sapientiae igitur cupiditas ad regnum perducit.</i> 235
235	C O N C V P I S C E N T I A itaque S A P I E N T I A E , deducit ad R E G N V M P E R P E T V V M .	Sap. 8. Vers. 16.	<i>In hac domum meam , ingressus conquiescam, nullam enim acerbitatem habet consuetudo ipsius, nec ullā molestiam eius conuictus, sed letitiam & gaudium. Vers. 18. Circumeundo quarebam, ut cum apud me reciperem.</i> 236
236	Intrans (itaque) in domum meam, conquiescam cum illa. Non enim habet amaritudinem conuersatio illius, nec tedium conuietus illius, sed lætitiam & gaudium. v.18. Circūibam quærens, ut mihi Eam assumerem.	Eccles. 5. Vers. 1.	<i>Ne festines ore tuo , neque cortuum acceleret proferre verbum ante D E V M : quia D E V S est in Cælo, & tu super Terram, sic circò sint verba tua pauca.</i> 237
237	Ne temerè quid loquaris, neque cor tuum sit velox ad proferendum sermonem corā D E O : D E V S enim in Cælo, & tu super Terrā; iccirco sint pauci sermones tui.	Vers. 3.	<i>Quum voueris votū D E O , ne tardes reddere illud ; quia non est beneplacitum D E O in stultis : quæ igitur voueris, rede.</i> 238
238	(Et) Si quid vouisti D E O , ne moreris reddere ; displaceat enim ei infidelis & stulta promissio : sed quodcumque voueris, redde.	Vers. 4.	<i>Melius est ut non voueas, quām ut voueas, & non reddas.</i> 239
239	Multoque melius est non V O V E R E , quām post V O T V M promissa non reddere.	Prou. 15. Vers. 8.	<i>Sacrificium impiorum est abominatio J E H O V A E : Oratio aut̄ rectorum beneplacitū eius.</i> 240
240	Victimæ impiorum abominabiles D O M I N O : V O T A iustorum placabilia.	Prou. 16 Vers. 20.	<i>Intelligens rem inueniet bonum : & confidens in J E H O V A H , bēatus est. Prou. 28. v.25.</i> 241
241	Eruditus in V E R B O repe-riet Bona : & qui S P E R A T in D O M I N O , bēatus est. Prou. 28. v.25. Qui S P E R A T in D O M I N O , sanabitur.		<i>Qui fudit J E H O V A E , impinguabitur.</i>

242	<i>Qui fiduciam suam in eo habent, veritatem intelligent: & fideles in charitate, in eo permanebunt: quoniam gratia & misericordia erga sanctos eius, & ratio electorum eius habebitur.</i>	Sap.3. Vers.9.	Qui CONFIDUNT in Illo, intelligent V E R I T A T E M: Et fideles in dilectione acquiescunt Illi; quoniam donum & pax est electis eius.	242
243	<i>Longinquus est J E H O V A H ab impiis: sed orationem iustorum exaudit.</i>	Prou.15. Vers.9.	Longè est D OM I N U S ab impiis, & O R A T I O N E S iustorum exaudiet.	243
244	<i>Qui remouet aurem suam, ne audiat legem, etiam oratio Eius erit abominatio.</i>	Prou.18. Vers.9.	Qui declinet aures suas, ne audiat L E G E M, O R A T I O eius erit execrabilis.	244
245	<i>Qui tegit scelera sua nunquam aget prospere: qui vero confitetur, & derelinquit, misericordiam consequetur.</i>	Vers.13.	Qui abscondit scelera sua, non dirigetur: qui autem confessus fuerit, & relinquit ea, M I S E R I C O R D I A M consequetur	245
246	<i>Misericordia & veritate redimitur iniquitas: & in timore J E H O V A H receditur a malo.</i>	Prou.16. Vers.6.	Misericordia & veritate redimitur iniquitas; & in T I M O R E D O M I N I declinatur a malo.	246
247	<i>Nonne errant cogitantes malum? misericordia autem & veritas cogitantibus bonum.</i>	Prou.14. Vers.22.	Errant (igitur) qui operantur malum, Misericordia autem & Veritas præparant Bona:	247
248	<i>Qui sequantur iustitiam & misericordiam inueniet vitam, iustitiam & gloriam.</i>	Prou.21. Vers.21.	Qui (ergo) sequitur Justitiam & Misericordiam, inuenient vitam, iustitiam & gloriam.	248
249	<i>Eram autem puer, eximius ingenii indole præditus, bonaque animam sortitus.</i>	Sap.18. Vers.19.	Puer autem eram ingeniósus, & sortitus sum animam bonam.	249
250	<i>Imò vero cum essem bonus, in corpus introuui impollutum.</i>	Vers.20	Et cum essem magis bonus, veni ad corpus incoquinatum.	250
251	<i>Quum autem intellexissim, ne non aliter eius compotem fore, quam si D E V S eam daret,</i>	Vers.21.	Et ut sciui, quoniam alter non possem esse continens, nisi D E V S det; & hoc ipsum	251

	ipsum erat Sapientia, scire eius esset hoc donum : adii DOMINVM, & deprecatus sum Illum, & dixi ex totis præcordiis meis.		quod ipsum erat Prudentiae intelligere cuius hoc esset beneficium, adiu DOMINUM Meumque orauit, ac dixi toto corde meo,	SAPIENTIA ergo vera precibus & votis assiduis cœlitus est accersenda.
252	Devs patrum meorum, & DOMINE misericordiae, qui fecisti OMNIA VERBO tuo,	Sap.9. Vers.1.	Devs patrum ac DOMINE Misericordiae, qui omnia creasti Verbo tuo,	252 ORATIO Salomonis pro Sapiencia habenda.
253	Et SAPIENTIA tua constituisti hominem, ut dominaretur creature, quæ à te facta est,	Vers.2.	Atque hominem tua Sapiencia effecisti, ut rebus abs te conditis dominaretur,	253
254	Vt disponat orbem Terrarum in Aequitate & Iustitia, & in directione cordis iudicium iudicet:	Vers.3.	Et administraret mundum in Sanctitate ac Justitia, rebitudineque cordis iudicium exerceret:	254
255	Da mihi sedium tuarum affricem SAPIENTIAM, & noli me me reprobare à pueris tuis:	Vers.4.	Da mihi affidentem thronis tuis SAPIENTIAM, & ne me numero seruorum tuorum summoueas.	255 3.Reg.3.v.9.
256	Quoniā seruus tuus sum ego, & filius ancillæ tuæ, homo infirmus & exigui temporis, & minor ad intellectum iudicii & Legum.	Vers.5.	Quoniam ego seruus tuus sum, ac filius ancillæ tuæ, homo imbecillus, ac vita brevis, & minor quam ut iudicium ac Leges possim intelligere.	256 Psal.115. v.16.
257	Et si quis consummatus inter filios hominum, si ab illo abfuerit SAPIENTIA tua, in nihilum computabitur.	Vers.6.	Nam etiamsi quis fuerit perfectus inter filios hominum, tamen si Sapientia absit tua, nihil estimabitur.	257
258	Tu elegisti me Regem populo tuo, & iudicem filiorum tuarum, & filiarum:	Vers.7.	Tu me elegisti regem populi tui, & iudicem filiorum tuorum, ac filiarum.	258 1.Paral.18. v.5. 2.Paral.1,9.
259	Et dixisti me ædificare Templum in monte sancto tuo, & in ciuitate habitacionis tuæ altare, ad similitudi-	Vers.8.	Jussisti me ædificare Templum in monte sancto tuo, & in vrbe habitacionis tuæ altare instar tabernaculi sancti,	259

quod preparasti ab initio.

260 *At tecum est Sapientia, quæ tua nouit opera, quæque tunc affuit cum Mundum efficeret, quæ scit quid in oculis tuis gratum sit, ac rectum in præceptis tuis.*

261 *Hanc demitte è Cælis sanctis, atque à solio gloria tuae eam mitte, ut præsens mecum laboret, atque intelligam quid acceptum sit apud te.*

262 *Nouit enim ac intelligit omnia, ac me deducet in actionibus meis moderatè, atque in gloria sua custodiet.*

263 *Et erunt accepta opera mea, ac rectè populum tuum diudicabo, eroque dignus solio patris mei.*

264 *Quis enim homo consilium Dei intelligit? aut quid velit Deus animo comprehendet?*

265 *Nam cogitationes mortaliū timidæ sunt, ac nostra opinione fallaces.*

266 *Corpus enim corruptioni obnoxium aggrauat animam, ac terrenum domicilium plenum curarum mentem deprimit.*

267 *Ac vix quæ in terra sunt, conjectura assequimur, & quæ in manibus versantur, cum labore inuenimus, quis autem ea peruestigavit quæ sunt in cælis?*

vers. 9.

nem Tabernaculi sanctitui, quod præparasti ab initio.

260 *Et tecum S A P I E N T I A, quæ nouit opera tua, quæ & affuit tunc cum orbem terrarum fingeres, & sciebat quod eslet placitū oculis tuis, & quid directum in præceptis.*

vers. 10.

261 *Mitte illam de cælis sanctis tuis, & à sede Magnitudinis tuae, vt mecum sit, & mecum L A B O R E T, vt sciam quid acceptum sit apud te.*

vers. 11.

262 *Scit enim illa O M N I A & intelligit, & deducet me in operibus meis sobriè, & custodiet me in sua potentia.*

vers. 12.

263 *Et erunt accepta opera mea, & disponam populum tuum iustè, & ero dignus sedium Patris mei.*

vers. 13.

264 *Quis enim hominū poterit scire Consilium Dei? aut quis poterit cogitare quid velit Deus?*

vers. 14.

265 *Cogitationes enim mortaliū timidæ, & incertæ prouidentiæ nostræ.*

vers. 15.

266 *Corpus enim, quod corrupitur, aggrauat Animam; & terrena inhabitatio deprimit sensum multa cogitante.*

vers. 16.

267 *Et difficile estimamus quæ in terris sunt: & quæ in conspectū sunt inuenimus cum labore, quæ autem in Cælis sunt, quis inuestigabit?*

268	Sensum autem tuum quis sciet, N I S I T U D E D E R I S S P I R I T U M S A N C T U M de A L T I S S I M I S:	Vers. 17.	<i>Conſilium autem tuum quis nouit, niſi tu dederis SAPIEN- TIA M, ac de altissimis Spir- itum sanctum tuum miseris?</i>	268
269	Et si correctæ ſint ſemitæ eorum qui ſunt in Terris, & quaꝝ tibi placent didicerint homines?	Vers. 18.	<i>Nam ita via eorum qui Terram incolunt, directæ fue- runt, ac quaꝝ tibi placent, didi- cerunt,</i>	269
270	Nam per SAPIENTIA M fanati ſunt quicunque pla- cuerūt tibi D O M I N E à prin- cipio.	Vers. 19.	<i>Et ſunt SAPIENTIA con- ſeruati.</i>	270
271	Dvo (insuper) rogaui T E, ne deneges mihi antequam moriar,	Proo. 30 Vers. 7.	<i>Duo poſtulaui à te, ne pro- hibeas à me, antequam moriar,</i>	271
272	Vanitatem & verba men- daci alonḡe fac à me. Men- dicitatem & diuitias ne de- deris mihi: tribue tantum vi- ctus mea necessaria.	Vers. 8.	<i>Vanitatem & verbū men- dax remoue à me: paupertatem & diuitias ne dederis mihi: ale me cibo qui conuenit mihi:</i>	272
273	Ne forteſ latiatus illiciar ad negādum, & dicām, Quis eft D O M I N V S? aut ē geſtate comiſſus, furer, & periut- rem N O M E N D E I mei. Ecce.	Vers. 9.	<i>Ne forteſ latiatus, & abnegem, dicamq; quis eft J E H O V A H? & ne forteſ efficiar pauper, & furer, affumamque in vanum no- men D E I mei.</i>	273
274	Post INDVSTRIAM (hanc verò tandem) ſequitur S A P I- E N T I A!	Ecl. 10. Vers. 10.	<i>At excellentia rectificatio- nis eft Sapientia.</i>	274
	Verūm, tu D O C T R I N A E fili, qui, I E H O V A E gratiâ, ſic adeptus eſ S A P I E N T I A M Eiusve D O N A quædam singularia,			
275	Da (quoque) Sapienti occa- ſionem, & addet ut ei S A P I- E N T I A: doce iustum, & fe- ſtinabit accipere.	Proo. 9. Vers. 9.	<i>Da Sapienti increationem, & sapientior erit: doce iustum, & addet doctrinam.</i>	275
276	In auribus (autem) inſipi- entium ne loquaris: quia de- ſpicient Doctrinam eloquii tui.	Proo. 23. Vers. 9.	<i>In auribus ſtulti ne loqua- ris: quia condemnet pruden- tiam eloquiorum tuorum.</i>	276

277	<i>Exultando exultabit pater iusti : & generans sapientem, letabitur in eo.</i>	Vers. 24.	<i>Exultat gaudio pater iusti : qui Sapientem genuit, letabitur in eo.</i>	277
278	<i>Auris, quæ audit increpationem vita, in medio Sapientum commorabitur.</i>	Prou. 15. Vers. 31.	<i>Auris quæ audit increpationes vite, in medio Sapientum commorabitur</i>	278
279	<i>Qui neglit Disciplinam, spernit animam suam : sed qui audit increpationem, possidet cor.</i>	Vers. 32.	<i>Qui abiicit Disciplinam, despicit animam suam : qui autem acquiescit increpationibus, possessore est cordis.</i>	279
280	<i>Paupertas & ignominia erit deserenti correctionem : sed qui custodit increpationem, honore afficietur.</i>	Prou. 13. Vers. 18.	<i>Egestas & ignominia ei, qui deserit Disciplinam : qui autem acquiescit arguenti, glorificabitur.</i>	280
281	<i>Corripiens derisorem, accipit sibi ignominiam : & increpans impium, accipit maculam suam.</i>	Prou. 9. Vers. 7.	<i>Qui enim erudit derisorem, ipse sibi iniuriam facit : & qui arguit impium, maculam sibi generat.</i>	281
282	<i>Ne increpes igitur derisorem, ne forte odio habeat te : increpa sapientem, & diligit te.</i>	Vers. 8.	<i>Noli arguere derisorem, ne oderit te, argue sapientem, & diligit te.</i>	282
283	<i>Querit derisor Sapientiam, & non inuenit : at scientia intelligenti est facilis inuenit.</i>	Prou. 14. Vers. 6.	<i>Querit (quidē) derisor SAPIENTIAM, & non inuenit : doctrina prudētium facilis.</i>	283
284	<i>In conspectu intelligentis apparet SAPIENTIA : & oculi stulti sunt in extremo terræ.</i>	Prou. 17. Vers. 24.	<i>In facie prudentis lucet SAPIENTIA ; oculi stultorum in finibus Terræ.</i>	284
285	<i>Etenim operibus suis cognoscitur puer, an mundum & an rectum sit opus eius.</i>	Pro. 20. Vers. 11.	<i>Ex studiis suis intelligitur puer, si munda & recta sint opera eius.</i>	285
286	<i>Qui ambulat fraudulenter, reuelat secretum : fidelis autem spiritus, celat rem.</i>	Prou. 11. Vers. 13.	<i>Qui ambulat fraudulenter, reuelat arcana : qui autem fidelis est, celat amici commissum.</i>	286
287	<i>Qui reuelat secretum, incedit fraudulenter : & cum eo qui allicit labiis suis, ne misceatur.</i>	Pro. 20. Vers. 9.	<i>Qui reuelat mysteria, & ambulat fraudulenter, & dilatat labia sua, ne commiscatur.</i>	287

288	Multihomines misericordes vocantur, virum autem fidelem quis (facile) inueniet?	Ver. 6.	<i>Multitudo hominum prædicat vniuersicunque misericordiam: virum autem veracem quis inueniet?</i>	288
289	Ne (igitur) molaris amico tuo malum, cum ille in te habeat fiduciam.	Prou. 3. Ver. 19.	<i>Ne cogites contra amicum tuum malum, quum ipse habitet securè tecum.</i>	289
290	Qui(enim) reddit mala pro bonis, non recedet malum de domo eius.	Prou. 17. Ver. 3.	<i>Est conflatiorum argento, & camino, at probat corda J E H O V A H.</i>	290

VI.

GRADVS PRO- LOGETICVS SEXTVS.

291	VENERVNT mihi (Vir factus attestatur) ONNIA BONA, pariter cum (SAPIENTIA) illa, & innumerabilis honestas per manus illius.	Sap. 7. Ver. 11.	<i>Accesserunt autem mihi bona simul omnia cum illa, diuinitaque per manus illius innumerabiles.</i>	291
292	Et latratus sum in omnibus: quoniam antecedebat me ista SAPIENTIA, & ignorabam, quoniam horum omnium mater est.	Ver. 12.	<i>Lætatus autem sum in omnibus, quoniam eorum author est Sapientia: ego vero ignorabam eorum ipsam esse matrem.</i>	292
293	Infinitus enim thesaurus est hominibus; quo qui usi sunt, participes facti sunt Amicitiae DEI, propter DISCIPLINÆ dona commendati.	Ver. 14.	<i>Inexhaustus enim hominibus thesaurus est: quo qui sunt usi amicitiam cum DEO coierunt, propter dona discipline commendati.</i>	293

294	<i>Mihi enim dedit D e u s , eorum quæ sunt in Natura veram cognitionem , ut Mundi constitutionem , & unumque Elementorum intelligam :</i>	Vers. 17.	<i>I P S E enim dedit mihi horum quæ sunt S C I E N T I A M veram : ut sciam dispositiōnem orbis Terrarum , & virtutes Elementorum ,</i>	294
295	<i>Initium , exitum , medium que temporis , solstitiorum vicissitudinem , ac tempestatum varietatem ,</i>	Vers. 18.	<i>Initium & consummationem & medietatem temporum , vicissitudinum permutationes , & consummationes temporum ,</i>	295
296	<i>Annorum circuitus , ac situs stellarum :</i>	Vers. 19.	<i>Morum mutationes , & divisiones temporū , Anni curſus , & stellarū dispositiones ,</i>	296
297	<i>Naturas animalium irasque bestiarum , ventorum vim , & cogitationes hominum , differentias plantarum , radicumque facultas ,</i>	Vers. 20.	<i>Naturas Animalium , & iras bestiarum , vim ventorum , & cogitationes hominum , differentias virgulorum , & virtutes radicum ,</i>	297
298	<i>Omnia denique quæ sunt recondita & aperta cognoui : nam omnium Artifex Sapientia me docuit .</i>	Vers. 21.	<i>Et quæcunque sunt absconsa & improuisa didici . Omnia enim Artifex docuit me S A P I E N T I A .</i>	298
299	<i>Quum autem unica sit , omnia potest : in seipsaque manens innouat omnia , ac singulare per etates in sanctas se transferens animas , amicos Dei , Prophetasque efficit .</i>	Vers. 22.	<i>Et cum (S A P I E N T I A) sit vna , O M N I A potest : & in se permanens omnia innouat : & per nationes in Animas sanctas se transfert , Amicos Dei & Prophetas constituit .</i>	299
300	<i>Neminē enim diligit D e u s , nisi qui cum Sapientia consuetudinem habeat .</i>	Vers. 23.	<i>Neminem enim diligit D e u s , nisi eum , qui cum S A P I E N T I A inhabitat . Et ,</i>	300
301	<i>Quum placuerint J E H O V A & via viri , etiam inimicos eius pacatos reddit ei .</i>	Prout. 16 Vers. 7.	<i>Cum placuerint D O M I NO viae hominis , inimicos quoque eius conuerteret ad pacem .</i>	301
302	<i>Est enim perita Scientia D e i , atque ei initiata , eiusque operum electrica .</i>	Sap. 8. Vers. 4.	<i>Doctrrix (eriam) est D i s c i p l i n æ D e i , & electrica operum illius .</i>	302

303	Et si diuitiae appetuntur in vita; quid SAPIENTIA lo- cupletius, quae operatur OM- NIA?	Vers. 5.	Quod si diuitiarum est in vita possessio desiderabilis: quid SAPIENTIA, omnia operan- te locupletius?	303
304	Si autem sensus operatur: quis horum quae sunt: mag- gis quam illa est artifex?	Vers. 6.	Si autem Prudentia agit, at- que opera efficit: quid illa in re- rum natura artificiosius est?	304
305	Et si IUSTITIAM quis diligit; labores huius ma- gnas habent virtutes: Sobri- etatem enim & PRUDEN- TIAM docet, & IUSTI- TIA & VIRTUTEM, quibus utilius nihil est in vita homi- nibus.	Vers. 7.	Si vero IUSTITIAM quis diligit: labores huius virtutes sunt: Temperantiam enim do- cet, & Prudentiam, Justitiam ac Fortitudinem, quibus nihil est hominibus in vita uti- lius.	305
306	Etsi multitudinem SCI- ENTIAE desiderat quis: scit praeterita, & de futuris aesti- mat: scit versutias sermoni, & dissolutiones argumento- rum: signa & monstra scit an- tequam fiant, & euentus te- porum & seculorum.	Vers. 8.	Præterea si quis multarum vsum rerum desiderat, haec an- tiqua nouit, & futura conie- ctat, sermonum versutias at- que enigmatum explicaciones intelligit, signa & prodigia prænoscit, euentusque tempe- statum ac temporum.	306
307	Proposui ergo HANC ad- ducere mihi ad conuen- dum; sciens quoniam me- cum cōmunicabit de bonis, & erit allocutio tardii mei.	Vers. 9.	Itaque hanc decreui mihi ad vsum vitæ ac consuetu- dinem adiungere, certo sciens eam bonorum consultricem mi- hifore, curarumque ac molestia consolatricem.	307
308	Habebo propter HANC claritatem ad turbas, & ho- norē apud seniores iuuenis:	Vers. 10.	Gloriam in vulgo propter hanc adipiscar, & honorem a- pud seniores iuuenis.	308
309	Et acutus inueniar in iu- dicio, & in cōspectu poten- tium admirabilis ero,	Vers. 11.	Acutus inueniar in iudicio, in conspectuque potentum ero admirabilis.	309
	Et facies principum mi- rabuntur me.			
310	Tacentē me sustinebunt, & loquentem me respicient,	Vers. 12.	Metacentem expectabunt, loquētemque attentè audient,	310

	atque dum pluribus differam, ori suo manus opponent.		& sermocinante me plura, manus ori suo imponent.
311	Propter hanc, immortalitatem obtinebo, ac reliquam memoriam posteris sempiternam.	Vers. 13.	Præterea habebo per Hac immortalitatem; & memoriam æternam his qui post me futuri sunt relinquam.
312	Populos gubernabo, nationesque mihi subditæ erunt.	Vers. 14.	Disponam populos: & nationes mihi erūt subditæ.
313	Tyranni formidabiles quum andierint, me extimescent, in multitudine bonus videbor, in bello strenuus.	Vers. 15.	Timebunt me audientes Reges horrendi; in multitudine videbor bonus, & in bello fortis.
314	Hæc apud me reputans, summaque animi cura perpendens esse immortalitatem in cognitione Sapientiæ.	Vers. 17.	Hæc cogitans apud me, & commemorans in corde meo, quoniam immortalis est in cognitione SAPIENTIÆ.
315	Et bonam in amicitia illius delectationem, diuitiasque inexhaustas in laboribus manuum eius, atque in congressione collocutioneque eiusdem prudentiam, atque in communicatione sermonum gloriam.	Vers. 18.	Et in amicitia Illius delatione bona, & in operibus manuum illius honestas sine defectione, & in certamine loquelæ Illius SAPIENTIA, & præclaritas in communicatione sermonum IPSIVS.
SAPIENTIA laus.	Beatus homo, qui inuenit Sapientiam, & homo qui producit in lucem intelligentiam:	Prœv. 13. Vers. 13.	Beatus homo qui inuenit SAPIENTIAM, & qui affluit PRUDENTIA. (Legitur & effluit Prudentiam.)
316	Quia melior est negotiatio eius negotiatione argenti: & auro melior est prouentus eius.	Vers. 14.	Melior est acquisitione Eius negotiatione auri & argenti, primi & purissimi fructus eius.
317	Pretiosior est margaritis, & omnia desiderabilia tua non equantur ei.	Vers. 15.	Pretiosior est cunctis opibus; & omnia quæ desiderantur, huic nō valent comparari.
318	Longitudo dierum in dextera Eius,	Vers. 16.	Longitudo dierū in dextera Eius,

320 ra Eius, & in sinistra Illius di- uitiae & gloria.	320 ra illius: & in sinistra illius di- uitiae & gloria.
321 Viæ eius pulchræ, & o- mnes semitæ illius pacificæ.	321 Viæ eius, viæ delectabiles: & omnes semitæ eius pax.
322 Lignum virtus est his qui apprehenderint Eam: & qui tenuerit Eam, beatus.	322 Hec lignum virtus est appre- hendentibus eam: & qui te- nent eum beati.
323 SAPIENTIA (etenim) aper- ruit os mutorum, & linguas infantium facit disertas.	323 Quoniam Sapientia os mu- torum aperuit, linguasque in- fantium fecit disertas.
324 Mecum (ulterius inquit SAPI- ENTIA ipsa) est CONSILIVUM & AEQUITAS, mea est PRU- DENTIA, mea est FORTI- TUDO.	324 Penes me est consilium & Sa- pientia, Ego sum Intelligentia, mea est fortitudo.
325 Per me Reges regnant, & Legum conditores iusta de- cernunt.	324 Per me Reges regnant, & Principes decernunt Justitiam.
326 Per me Principes impe- rant, & potentes iusta decer- nunt.	325 Per me Principes dominan- tur, & principes & omnes iudi- ces Terræ.
327 Mecù sunt diuitiae & glo- ria, opes superbae & iustitia.	326 Divitiae & gloria mecum sunt, substantia stabilis, & iustitia.
328 Melior est fructus meus auro & lapide pretioso: & ge- nimina mea argento electo.	327 Melior est fructus meus au- ro & obrizo: & prouentus meus argento electo.
329 Vt dite diligentes me, & thesauros eorum repleam.	328 Vt diligentes me hereditare faciam esse perpetuum; & the- sauros eorum repleam.
330 Qui me inuenierit, inuen- iet vitam, & hauriet salu- tem à DOMINO.	329 Nam qui inueniet me, inuen- iet vitam: & haurit volunta- tem à JEHOVAH.
331 Qui autem in me pecca- uerit, laetet animam suam. Omnes qui me oderunt, di- ligunt mortem.	330 Qui autem peccat contra me, spernit animam suam: omnes qui odio habent me, diligunt mortem.
332 Per me (verò) multiplicar- buntur dies tui, & addentur tibi anni vitæ.	331 Per me enim multiplicabun- tur dies tui, & addentur tibi anni vitæ.
333 Fili mi, (iterum paternè admonet)	332 Fili mi, ne recedant haab o-

culis tuis : custodi Legem & cogitationem.

333 Et erunt vita animæ tuae, & gratia gutturi tuo.

Vers. 12.

334 Tunc intelliges Iustitiam, & iudicium, & rectitudines, & omnem semitam bonam.

Prœv. 2.
Vers. 9.

335 Tunc ambulabis cum fiducia viam tuam, & pes tuus non impinget.

Prœv. 3.
Vers. 2.

336 Si accubueris, non timebis : quum quiesces, suavis erit somnus tuus.

Vers. 24.

337 Non timebis à pauore repentino, & à desolatione impiorum quum venerit.

Vers. 25.

338 Quia J E H O V A H erit fiducia tua, & custodiet pedem tuum à captione.

Vers. 26.

339 Cultores suos Sapientia ærumnis liberauit.

Sap. 10.
Vers. 9.

Tob. 4,7.
Luc. 14,13.

340 Honora J E H O V A M de diuitiis tuis, & de primitiis omnium prouentuum tuorum.

Prœv. 3.
Vers. 9.

341 Et implebuntur horrea tua saturitate, & vino nouo torcularia tua se rerumpent.

Vers. 10.

Propriis la-
borib. vult
nos viuere,
eosque aliis
impertiri.

342 Bibe aquam de cisternâ tua, & fluenta de medio putei tui.

Prœv. 5.
Vers. 15.

343 Deriuetur fôtes tui foras, & in plateis & aquas tuas diuide.

Vers. 16.

344 Sint tibi soli, & non alienis tecum.

Vers. 17.

345 Bonorum enim laborum glori-
osus est fructus : nec radix
Prudentiae decidit.

Sap. 3.
Vers. 15.

Sapiens noster) ne effluant hæc ab oculis tuis. Custodi LEGEM atque CONSILIVM.

Et erit vita Animæ tuae, & gratia faucibus tuis.

Tunc intelliges Justitiam & Judicium, & Äquitatem, & omnem semitam bonam.

Tunc ambulabis fiducialiter in via tua, & pes tuus nō impinget.

Si dormieris, nō timebis ; quiesces, suavis erit somnus tuus.

Ne paucas repentina terrore, & irruentes tibi potentias impiorum.

D OM I N V S enim erit in laterè tuo, & custodiet pedem tuum ne capiaris.

SAPIENTIA hos, qui se obseruarunt, à dolorib. liberauit.

Honora (ergo) DOMINVM, de tua substâlia, & de primitiis omnium frugū tuarum.

Et implebuntur horrea tua, & vino torcularia tua redundabunt.

Bibe aquâ de cisterna tua, & fluenta putei tui.

Dispergant se fontes tui foras : in plateis, riui aquarū.

Habeo eas solus, nec sint alieni participes tui.

Bonorum enim (enim) laborum glori-
osus est fructus, & quæ non condidit radix
SAPIENTIAE.

VII.

GRADVS PROLOGE-
TICVS SEPTIMVS.

346	Ne delecteris in semitis impiorum, nec tibi placeat malorum via.	Prou. 4. Vers. 14.	Per semitam impiorum ne ingrediari: & ne ingrediari in via malorum:	346
347	Fuge ab ea, nec transeras perillæ; déclina & desere eā.	Vers. 15.	Desere eam, ne transeras per eam; declina ab illa, & transi:	347
348	Est (enim) via, quæ videtur homini recta; & nouissima eius deducunt ad mortem.	Prou. 14. Vers. 12.	Est via recta coram viro: & exitus eius, viæ mortis:	348
349	Iustorū autē semita quasi Lux splendens procedit, & crescit usq; ad perfectiō diem.	Prou. 4. Vers. 18.	Semita autem iustorum vē- luti lux luciferi: progeries & illuminatur usq; ad perfectum diem:	349
350	Via impiorum tenebrosa, nesciunt ubi corruant.	Vers. 19.	Via autem impiorū sicut cali- go: nesciunt in quid impingant.	350
351	SENECTVS (quidem) venera- bilis est, non (tamen) diurna; neq; annorū numero cōpu- lata. Canities autē sunt sen- sus hominis. Vers. 9. Et ætas se- nectutis vita immaculata. Prou. 16. v. 31. Corona dignitatis senectus, quæ in viis IUSTI- TIAE reperitur.	Sap. 4.	Honorata enim est senectus, non diurnam adepta vitam, neque numero annorum defi- nitata: vers. 9. Sed canities homini- bus Prudentia est, & ætas se- nectutis vita nulla labe macu- lata. Prou. 16. vers. 31. Corona glo- riæ est canities: in via iustitiae in- uenietur.	351
352	Prouerbiū est, Adolescens iuxta viam suam, etiam cum senuerit, non recedet ab ea. Ib. 27. v. 22. Si contuderis stultū in pila quasi ptisanas, ferien- te desuper pilo, non aufere- tur ab eo stultitia eius. Siquidem Eccles. 1. v. 15. Peruersi difficile corrigantur, & stultorum in- finitus sit numerus.	Prou. 22. Vers. 6.	Imbue puerum iuxta viam suam: etiam quum senuerit, non recedet ab ea. Ibid. 27. v. 22. At si contuderis stultum in mor- tario in medio triticorum con- tusorum pistillo, non recedet ab eo stultitia eius. Siquidem Eccles. v. 15. peruersum non potest di- rigi, & defectus non potest nu- merari. (tionem.	352
353	Illusor nō audit cū arguit. Responde igitur stulto	Prou. 13. Vers. 1. Prou. 26. Vers. 5.	Derisor non audit increpa- Responde stulto secundum	353
354				354

	<i>stultitiam suam, ne forte sit sapiens in oculis suis.</i>		iuxta stultitiam suam, ne sibi sapiens esse videatur.
355	<i>Occurrere vrsæ orbatæ, satius est viro, quām stulto in stultitia sua.</i>	Prou. 17 Vers. 12.	Expedit (certè) magis vrsæ occurrere fœtibus raptis, quām fatuo confidenti sibi in stultitia sua.
356	<i>Via stulti recta est in oculis eius: & qui obtemperat consilio, sapiens est.</i>	Prou. 12 Vers. 15.	Via stulti recta in oculis eius : qui autem sapiens est, audit consilia.
357	<i>Qui increpat hominem retrocedentem, gratiam inueniet magis quām is qui blanditur lingua.</i>	Prou. 28 Vers. 23.	Qui (iustè) corripit hominem, (merito) gratiā (quandoque) postea inueniet apud eū magis, quām ille qui per linguæ blandimenta decipit.
358	<i>Vir increpatus qui indurat ceruicem, repente conteretur, nec erit illi sanitas.</i>	Prou. 29 Vers. 1.	Viro, qui corripientē dura ceruice contemnit, repentinus ei superueniet interitus, & cum sanitas nō sequetur.
359	<i>Qui ambulat in rectitudine sua timet J E H O V A M; sed peruerteret vias suas, despicit eū.</i>	Prou. 14 Vers. 2.	Ambulās recto itinere, & timens D E V M, despicitur ab eo qui infami graditur via.
360	<i>Abominatio iustorū est vir iniquus: abominatio autem impii est rectus via.</i>	Pro. 29. Vers. 27.	Abominantur iusti virum impiū: & abominātur impii eos, qui in recta sunt via. (Sed)
361	<i>Perfectio rectorum deducit eos: peruersitas autem prævaricatorum perdit eos..</i>	Prou. 11. Vers. 3.	Simplicitas iustorum dirigit eos: & supplātatio peruersorum vastabit illos.
362	<i>Fortitudo perfecto est via J E H O V A E: & pauor operantibus iniquitatem.</i>	Prou. 18 Vers. 29.	Fortitudo simplicis via D O M I N I: & pauor illis, qui operantur malum.
363	<i>Timor hominis ponit laqueum, & qui fudit J E H O V A E, exaltabitur.</i>	Prou. 29 Vers. 25.	Qui timet hominem, citò corruet: qui sperat in D O M I N O, subleuabitur.
364	<i>Omnis sermo D E I velut igne purgatus, clypeus est sperantibus in se.</i>	Prou. 30 Vers. 5.	Omnis (enim) sermo D E I ignitus clypeus est sperantibus in se:
365	<i>Ne addas verbis eius, ne forte increpet te, & mendax deprehenderis.</i>	Vers. 6.	Ne addas quicquam verbis illius, & arguaris, inueniarisque mendax.

INTERPRETATIONES & ANNOTATIONES

HE^NRICI KHVN^RA^TH LIP^S. THEO-
SOPHIAE amatoris fidelis, & MEDICINÆ
utriusque DOCTORIS.

Quibus TEXTVS PROLOGI præcedentis, non solum à Verborum, quod quidem per alios sufficienter factum, verum potius à R^ER^VM, in Theosophicis sublimioribus, obscuritate, quod hactenus per neminem i^t A præstitum, (demonstra, quæso, nasute, contrarium!) veritatis Theosophicæ normâ Catholica triunâ, (quæ est SS^a. Scriptura Biblica; Liber Naturæ macrōcosmicus; & Testimonium Conscientiæ in microcosmo:) I^EH O V A H auxiliante triuno, seculo demum hoc igneo, & orthodoxe & summoperè necessariò vindicatur.

I
GRADVS
PROLOGETICVS
PRIMVS
EXPOSITVS.

Hic inseratur figura Gradus primi.

NOVA

calū
Hoc sicut p̄ cōrto, quād si
Em
cum p̄cōrto t̄p̄
vincit uel tuncor. tuncor.
L 5

I
GRADVS
PROLOGETICVS
PRIMVS
EXPOSITVS.

Hic inseratur figura Gradus primi.

NOVA

Einer achts; der andere verachts; und verlacht; der dritte betracht; was macht? Ein jeder iudiciret wie Exes entweder verstehet / oder aber affectioniret ist.

In defunctu legitimum Universtorū, Omnit, Cunctorum & Singulorū, præteritorū videlicet, presentium ac futuroru Beistorbener, an vnd ab-wesender noch Lebender, vnd dann auch zukünftiger, cupiscunt, etiam sint Geni, Dignitatis, Status sive Conditionis (Omnes enim tales, quales, ut ex sequentibus apparet, hic inius, simili & semper vix unius estimo flatus, nedit aīsis) partim ex ignorantia idiotica, partim ex levitate diabolica, partim ex libidine Calumniandi esse natu, vel innata vel malitiosa affectata (angetriebener von dem unheiligsten Geiste, dem Vater aller Lüge vñ Eigener) MUSI, FAMAE uer bona, SCRIPTI (laus JEHOVAH) vere Thao-ac Philo-sophicis (supradictis Tilia Momo; demonstratio Contrarius THEO-ac PHILO-SOPHICE contrariū) LABO, IUVASq, meis THEO- & PHILO-sophicis, ad honore DEL, Proxunq utilitate maximopere directis, super Numinis & Luminis Sacrosancta BIBLICAE scripture & NATVRAE, nec nos SAPIENTIUM Traditiones, Doctrinas ejus Decreta QVINDE CLM hic annotat; (que FUNDAMENTA Dogmatū negru, Colitio, Ordinatione & Initiatione firmata DEL) orthodoxye fixis & fundatis, haud Philosophice, nedit Christiane, ino turci debe hantū more, Linguis Verbo calumno, tristis infidilius nejarieq, deicahentū; (Modi certe & contradicendi & disputationi vere aut Theologicis, aut Philosophicis, apud vel Theologos, vel Philosophos nunquam detracisti, neq, iniurias in scriptis hac aversor) RESPONSIONEM Catholica ham agnoscat inde quisq, speciale suā Semel pro Semper, (Se mō gē diffals, hincmit abgesertif get sem vnd iren beschid haben, Quando, quiso, alias litui finis Alle Lutrine filii fuldes, Werde doch mol v Warheit bessellen) In scriptura, In pictura, non Offensivē calumniantur turbas, (nec equidem mirum, Optima enim semper placuisse paucis, & hodie nihil sere a calumnia taliū) totiesq, lufus & provocatis, necessario exhibere coactus sūi E GO HENRIG VS KHN, RATH LIPS. Theophilus amator fidelis, & MEDICINAE utriusq, DOCTOR. Im M. DC. II. Jare nach Fleischwerdung des Lwigen Worts - SURGERE NOLO NIMIS, NOLO IACERE Tamen.

in magno debitis multis
placere difficile est, omnibus
notis quod nescit ratiunc
Caput et capio, qui capere et
ceat, vel dicat, nescit absent.

qui nescit est inane.

Es müste einer viel züthun haben / der jeden vnd alle Thoren sollte klug machen. Ja / wer hat solches? mil geschweigen, das Ich Doct. Henricus Khunrath es thuen konte, oder solle,

15. ~~Adventus~~ ~~in~~ ~~anno~~ ~~domini~~ ~~1227~~
15. ~~Adventus~~ ~~in~~ ~~anno~~ ~~domini~~ ~~1227~~

NOVA
PROVERBIORVM
ex Hebræo;
SAPIENTIÆ
ex Græco
TRALATIO.

VERSIO
vetus, seu
vulgaris.

LOCÀ
SS. SCRIPTVRÆ.

AVDI, fili mi, inquit, SE-
ALOMOH, filius DAVID,
Prophetæ & Regis ISRA-
EL, Rex Sapiens, SAPIEN-
TIÆ ÆTERNÆ, solius veræ
præco magnificus, omniū-
que longè spectabilis, AV-
DI, fili mi, inquit, PARABO-
LAS meas, ad sciendum SA-
PIENTIAM & ERUDITIO-
NEM, ad intelligendum elo-
quia INTELLIGENTIÆ,

Prover.
vers. i.

Ibidem
vers. 2.

AVDI, fili \mathfrak{C} mi, inquit
ASALOMON, filius DA-
VID, Prophetæ & Regis ISRA-
EL in Jerusalem, Rex Sapiens;
SAPIENTIÆ ÆTERNÆ,
solius vere, præco magnificus,
omniumque longe spectabilis,
AVDI, fili mi, inquit, para-
bolas meas \mathfrak{C} ad sciendam
SAPIENTIAM & DISCI-
PLINAM, ad intelligenda ver-
ba PRUDENTIÆ.

SOLomon
SAPIEN-
TIÆ DIVI-
NÆ oracu-
lum.

VIS, VSUS
& FRVCTVS
studii SA-
PIENTIÆ
veræ.

Sequuntur
Prologi
EXPLICATI O N E S.

AVDI] Auribus tam rationis, intellectus & mentis, quam sensuum siue
ac corporis: ne in numero reperiari istorum, qui aures habent & non
audiunt, oculos & non vident, quos surdastros, mutos accæcos reddidit
ptinceps Mundi huius immundi malitiosa superbia cæcus. **Fili]** Filius
perinde est Hebræis, atque Latinis HOMO, siue VIR: hinc, cum Rex sa-
piens alloquatur omnes, voce hac Catholica vtitur. Vocat enim SAPI-
ENTIA omnes; Pro. 8, vers. 4. & 9, 4. Hæc incarnata dicit: *Venite ad me*
omnes, qui laboratis & onerati est: ego reficiam vos. nax' ἐξοχλω, hoc est, secun-
dum præstantiam, Filius, puta, DOCTRINÆ, & DISCIPLINÆ, SA-
PIENTIÆ ÆTERNÆ, hæres fidelis dilectus intelligitur. **Præco magni-
ficus]** Quia Rex, Regis filius, & à IEHOVAH IP SO, SAPIENTIÆ
DIVINO SPIRITU, (z. Reg. 3.) illuminatus, doctus ac ductus. Cui, vt
experto, nec non à SOPHIA SVPERCELESTI in hunc ysum, sapien-
ter electo, constitutoq; maximè credendum: **Ad sciendam SAPIEN-
TIAM, &c.]** Omnia hæc; quorū hoc loco fit enumeratio, Bona &

Dona sunt D E I Misericordis atque Benigni, qui ex meta Bonitate sua per S A P I E N T I A E Spiritum sanctum, suis diuersimodè, hoc est, vel mediate, vel immediate, largitur, pro tempore & loco (secundum quod viderit conferre ad gloriam nominis sui diuini, & prodeesse illis proximo que eorum, quibus distribuit aut dono dat) diuersis. Nec vni dat cuncta D E V S; Doctrinæ filii, hoc est, fidelioribus & dexteritate præditis debita, certisq; quibusdam electis, (qui pauciores) meliora, secreteora, certa & selectiora ut conueniunt, ita communicantur. Vndè Lilium, de Lapide Philm. verba faciens, *Si, inquit, D E V S sciret in homine mentem fidem, utique ei veritatem intimaret.* Sis ergò in Timore D E I (indutis vestimentis Christiano-Cabalisticis D E C E M, figura Amphit. huius secunda annotatis) totus reiiciendo Binarium, & Ternarium per Quaternarium ad Monadis simplicitatem, pro viribus Diuinitus concessis, reducendo, querens Regnum D E I & Iustitiam eius ex toto corde, totâ animâ, cotis viribus, totâ mente, aut querere saltem Theosophice studens, nō respuit I E H O V A H tuum velle: quia in bonis (instinctu optimi) benè voluisse sat est. *Est aliquid prodire tenuis, si non datur ultra: Cumq; desint vires, tamen est laudanda voluntas.* Gott gefällt der gehorsam wol. Nec solet D E V S, teste D. Paullo, extinguere ellychnium candens. Si scopus tibi gloria D E I, & phy diaboli, proderit que tibi & proximo tuo, (est enim cur, cui, quando & quantum) ascendendo per Scalam Coniunctionis & Vnionis, necnon descendendo per Gradus Decem Cognitionis, à I E H O V A H quod petis, Orando & Laborando, feliciter impetrabis; imò ad cognitionem O M N I V M, quæ sunt vere, aut sensu, aut scientia, aut fide, ab imò ad summum ascendere poteris. Faciet enim D O M I N V S (nihil certius) voluntatem tuam, qui times eum, Psal. 145,19, vide versi. 169. & 334. Secedat igitur à te dubitatio (conceptus diaboli in te) omnis: Sapienter adlaborans credè D E O & in D E V M, fiducia firma, non hæsitans fide, inuenies, quod queris; dabitur tibi, accipies; fiet. O bestiam incredulitatem! Ora D E V M, vt augeat tibi fidem. Fides D E I Donum. Hanc à me ne auferas, obsecro Domine!

2

 Et suscipiendam E-
R V D I T I O N E M D O-
C T R I N A E, I V S T I T I A M,
& I V D I C I V M & A E Q U I-
T A T E M:

Ibid.
verf. 3.

 Ad suscipiendum E R V D I-
T I O N E M I N T E L L I G E N-
T I A E, J V S T I T I A M, & J V-
D I C I V M & R E C T I T V D I-
N E S:

Et suscipiendam] Eruditio, quæ Diuinitus contingit, magna solertia, cælesti & sancto desiderio amplectenda venit. Notanda etiam hîc est erudita Intelligentia; non vulgaris illa, communis & cuius obvia; sed quæ cælestem eruditionem sapiat, Theologicam, macro & microcosmicam. Hanc distribuit in *Iustitiam*, quæ animam hominis concernit; in *Judicium*, quod corpus; in *Rectitudinem*, quæ spiritum, mores; & cuiusque officium ac vocationem conformat: ut sancte agat in diuinis, iuste in humanis, recte in propriis, erga Deum, homines, ac seipsum.

Vt

Vt detur paruulis
astutia, adolescenti s c i -
ENTIA & I N T E L L E -
C T V S.

Vers. 4

Ad dandum simplicibus
calliditatem, puerò s C I E N -
TIA M & COGITATIO -
N E M.

3

Vt detur paruulis] Partuulos h̄ic vocat (quemadmodum & vers. 39.) simplices, qui se cōtilis suis expedire non possunt, proinde auxilium expe-
dant à D O M I N O & Adiutrice D E I S A P I E N T I A; qui non apud se
metipso sunt prudentes, Proverb. 3, 7. vt sunt sapientes huius seculi, Ro-
man. 12, 16. his enim abscondit D E V S Sapientiam suam: quo nomine
Saluator noster Patri suo cælesti agit gratias. Matth. 11, 25. *Paruulis*, inquit,
reuelasti haec. *Astutia*] Astutia h̄ic significat circumspitionem & cau-
tionem, ne dolis mundi capiāmur & seducātur: sed vt simus prudentes,
sicut serpentes, & simplices sicut columbae. Matth. 10, 16. hoc est, (quem-
admodum interpretatur D. Paullus Romani. 16, 19.) *sapientes in bono, simplices in malo.* Intelligite igitur, o paruuli, Astutiam, & insipientes animaduer-
tite. *Scientiam, &c.*] Scientia & cogitationes h̄ic coniunguntur, ut disca-
mus meditari, meditando inuestigare scientiam; inuestigando precari
D E V M, & precando laborare:

Audiet Sapiens, & addet
Doctrinam, & intelligens,
consilia possidebit.

Vers. 5.

Audiens Sapiens, sa-
pientior erit: & intelligens gu-
bernacula possidebit.

4

Sapientior erit] Ut enim dies posterior, præceptor est prioris; sic sapiens
sapientis. Sunt gradus inter Doctrinæ filios; viuis præcellit alium: nullus
tamen horum contemnendus. *Laudato ingentia rura, exigua colito;* rectè mo-
nuit Virgilius. Quasi diceret Solomon: Intelligentiâ præditus, seruans
mandata mea, artes nō solum vulgares, sed & secretiores ac reconditiores
artes acquires; sicque sapientior erit: & tum, iudicio, sapientiâ experien-
tiaque confirmatus, pollens, ingeniosa de die in diem consilia subtiliaque
inuenta; in quouis scibili, Theosophicè consequetur. Qui autem S A -
P I E N T I A E operam dant, accipere E A M oportet, à Sapientiori, à s A -
P I E N T I S S I M O D E O; Orando Theosophicè, & PhysicoChemice
Laborando. *Consilium*] Est ratio rerum agendarum, respiciens semper
ad D E V M, ad Hominem, ad seipsum. Hoc Diuinitus Orando accipitur,
ut salutaris exitus sequatur.

Animaduertet *parabo-*
las & interpretationem,
verba Sapientum & ægni-
gmata eorum.

Vers. 6.

Ad intelligendum parabo-
lam, & elocutionem, verba
Sapientum, & enigmata eo-
rum.

5

Parabolas] Sermones occultos plenos mysteriorum & rerum abs-
conditarum nemo intelliget, nisi S A P I E N T I A D E I reuelante.

Talibus tentasse Regina Sabaea Solomonem legitur. Has Diuinitus edocti fuerunt Joseph Patriarcha, & Regius Propheta David: talia multa habent Prophetæ & Apocalypsis Iohannis: hisce celebres fuerunt Ægyptii, qui mysteria sua hieroglyphicis notis occultarunt. Hinc imagines illæ mysticæ, quibus Magi Mysteria Diuina, Theologica, Politica, Naturalia, & reconditam rerum naturam, admirando artificio, depinxerunt. Hinc illa, Tabulae Sinaragdinæ Hermeticae, & nigmata, & insignes lapidis Philosophorum picturæ. Disce hic (qui sitis veritatis nectar, ex Sapientum inuolucris) viam ac methodum perueniendi ad intellectum ænigmatum, parabolæ, allegoriarum, mysticorumque sermonum, veterum Sapientum, in Cabalisticis, Magicis, Chemicis; OMNIBVS. Si SAPIENTIAM sororem habes; & PRUDENTIAM, amicam, (vt est vers. 106.) Theosophicè intelliges ac disces OMNIA. Interpretationem.] Mensuram, vt loquuntur Hebrei, & pondus verbi. Huc pertinet Cabalistarum Gimetria; Teuorsache; & Neteriken. Siue, (vt Ioannes à Dee Londinensis exprimit, in suis ad Parisienses Aphorismis, & in Præfatione ad Regem Maximilianum Monadû Hieroglyphicæ præfixâ) Geometria, Notariacion & Tzynaph. Et hanc quidem ex signatura vocat Cabalam Realem, siue Γόρτον; illam autem vulgarem, Cabalisticam Grammaticam, siue Γλεγούρις; quæ notissimis literis, ab homine scriptibus insistit. Huc apponere lubet versus quos ante annos viginti septem, vir Clarissimus Iohannes Olearius Theologæ Doctor, & Linguæ Hebraicæ in Illustri Academia Iulia Professor, in laudem Cabalæ, ad Paulum à Pragâ scripsit:

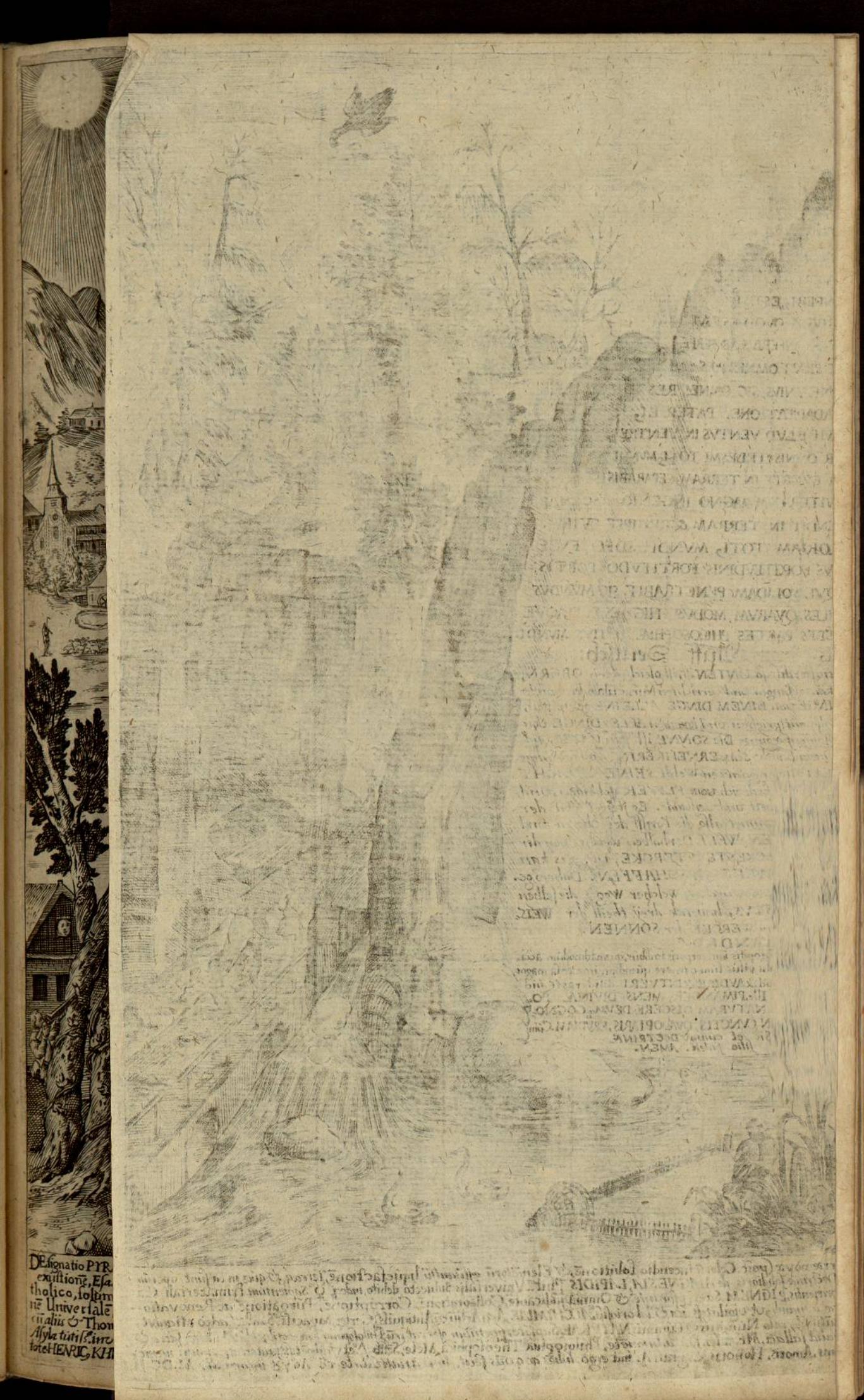
Nullus apex, nullum de lege peribit Iota,
Nulla Prophetali litera scripta styllo.
Autor id afferuit Christus. Quis credere posset
Exquisitum pondus inesse notis:
A pice Christigenæ Rabbi, de nomine IESV
Fontibus Hebraicis eruta, certus eris.
Nil equidem iota reperi crede Cabala
Pulchrius: aut animis hoc mage dulce piis.
Ergo faue sancto studio, & mysteria plura
Offerat ut Christo Paullus hic, adde preces.

6

<p>Audi, fili mi, & suscipe Prou. eloquia mea, & multiplicabuntur tibi anni vitæ.</p>	<p>Audi, fili mi, & suscipe ver- ba mea, ut multiplicentur tibi anni vitæ.</p>
---	--

Multiplicabuntur.] Mediante PHYSICO CHEMIA, (quæ SAPIENTIA veræ, in hoc seculo, pedissequa est fidelis, & virgo quasi cubicularis à secretis naturalibus) filio Disciplinæ industrio, DOMINA benignè largitur Vegetabilium, Animalium, partiumque eorundem, Mineralium, Lapidum, Gemmarum, Margaritarum, & Metallorum essentias pretiosas, subtilitatesque salutariter efficacissimas: imò & LAPIDEM PHILOSOPHORVM restaurationis ac conseruationis nostræ verissimam Medicinam Catholicam: ex quorum vsu legitimè Medico longitudo dierum. Prou. 3, 2. Et cap. 9. v. II.

Viam

Designatio PIR
exultione Esa
thlico, Iostim
ne Universale
et alii & Thom
Alstutis, im
toti HENRICI

Talibus tentasse Regina Sabæa Solomonem legitur. Has Diuinitus edocti fuerunt Ioseph Patriarcha, & Regius Propheta Dauid: talia multa habent Prophetæ & Apocalypsis Iohannis: hisce celebres fuerunt Ægyptii, qui mysteria sua hieroglyphicis notis occultarunt. Hinc imagines illæ mysticæ, quibus Magi Mysteria Diuina, Theologica, Politica, Naturalia, & reconditam rerum naturam, admirando artificio, depinxerunt. Hinc illa, Tabulae Smaragdinæ Hermeticaæ, ænigmata, & insignes lapidis Philosophorum picturæ. Disce hic (qui sitis veritatis nectare, ex Sapientum inuolucris) viam ac methodum perueniendi ad intellectum ænigmatum, parabolatum, allegoriarum, mysticorumque sermonum, veterum Sapientum, in Cabalisticis, Magicis, Chemicis; O M N I B V S. Si SAPIENTIA M IAM sororem habes; & P R V D E N T I A M, amicam, (vt est vrs. 106.) Theosophicè intelliges ac disces O M N I A. *Interpretationem.*] Mensuram, vt loquuntur Hebræi, & pondus verbi. Huc pertinet Cabalistarum Gimetria; Teuos rasche; & Neoteriken. Siue, (vt Ioannes à Dee Lordinensis exprimit, in suis ad Parisienses Aphorismis, & in Præfatione ad Regem Maximilianum Monadi Hieroglyphicæ præfixâ) Geometria, Notariacion & Tzyrups. Ethanc quidem ex signatura vocat *Cabalam Realem*, siue ḡ̄ovt̄; illam autem vulgarem, *Cabalisticam Grammaticam*, siue ḡ̄λεγοφέρ; quæ notissimis literis, ab homine scriptibili. bus insistit. Huc apponere lubet versus quos ante annos viginti septem, vir Clarissimus Iohannes Olearius Theologiæ Doctor, & Linguae Hebraicæ in Illustri Academia Iulia Professor, in laudem Cabalæ, ad Paulum à Pragâ scripsit:

Nullus apex, nullum de lege peribit Iota,

Nulla Prophetali litera scripta styllo.

Autor id afferuit Christus. Quis credere posset

Exiguis tantum pondus inesse notis:

Abice Christigenæ Rabbi, de nomine I E S V

Fontibus Hebraicis eruta; certus eris.

Nil equidem iota reperi crede Cabala

Pulebrinus: aut animis hoc mage dulcepius.

Ergo faue sancto studio, & mysteria plura

Offerat ut Christo Paullus hic, adde preces.

Audi, fili mi, & suscipe
eloquia mea, & multi-
plicabantur tibi anni vitæ.

Pron.
vers. 10.

Audi, fili mi, & suscipe ver-
ba mea, ut multiplicentur tibi
anni vite.

Multiplicabuntur.] Mediante P H Y S I C O C H E M I A, (quæ SAPIENTIA M IAM veræ, in hoc seculo, pedissequa est fidelis, & virgo quasi cubicularis à secretis naturalibus) filio Disciplinæ industrio, D O M I N A benigne largitur Vegetabilium, Animalium, partiumque corundem, Mineralium, Lapidum, Gemmarum, Margaritarum, & Metallorum essentias pretiosas, subtilitatesque salutariter efficacissimas: imo & L A P I D E M P H I L O S O P H O R V M restaurationis ac conseruationis nostræ verissimam Medicinam Catholicam: ex quorum vsu legitimè Medico longitudo dierum. Prou. 3, 2. Et cap. 9. v. ii.

VERBA SECRETA
 TORVM HERMETIS.
 VERVM, SINE MENDA,
 CIO CERTVM & VERISSIMVM, QVOD EST INFERI, EST SUPERIUS;
 QVOT QVOD EST SUPERIUS; & QVOD EST SUPERIUS, EST SICVT QVOD EST INFERIUS. AD PERPETUAM MIRACULAM RELVN, ET SICVT OMNES RES
 EVERVNT AB VNO, MEDITATIONE VNIVS, SIG OMNES RES
 NEST & EVERVNT AB HAC VNARE, ADAPTATIONE. PATER EIUS
 EST SOL, MATER EIUS LVNA, PORTAVIT ILLUD VENTVS IN VENTRUM
 SOVNTRIX EIUS TERRA EST. PATER OMNIS TELESMI TOTI, MUNDI
 EST HIC VIS EI, INTEGRA EST. SI VERSA FVERIT IN TERRAM SEPARABIS
 TERRAM AB IGNE, SVBITLE A SPISSO, SVAVITER CVM MAGNO INGENIO ASCEN-
 DIT A TERRA IN COELVM, ITERVM MOVE DESCENDIT IN TERRAM, & REGIPIT VTM
 SUPERIORVM & INFERIORVM. SIG HABEBIS GLORIAM TOTI, MUNDI! IDEO FVL-
 ATTE OMNIS OBSCVRITAS. HIC EST TOTVS FORTITVDINIS FORTITVDIS FORTIS.
 QVIA VINCET OMNEM REM SVBTELM, OMNEM MOVE SOLIDAM PENETRABIT. SIG MUNDVS
 CREATVS EST. HINC ERVNT ADAPTATIONES MIRABILES, QVARVM MODVS HIC EST. ITAQVE
 VOCATVS SVM HERMES TRISMEGISTVS, HABENS TRES PARTES PHILOSOPHIAE. TOTVS MUNDI
 COMPLETVM EST QVOD DIXI DE OPERATIONE SOLIS.

Muff Deutsch:

Arhaftig, sandt Liegen gewiss und auß das aller warhaftigste, dñs so UNTEN ist, ist gleich dem OBERN. Vnd dñs so OBEN ist, ist gleich dem VNTERN: damit man kan erlangen und verrichten Miracula oder wunderlichen EINES EANIGEN DINGES. Vnd gleich wie ALLE DINGE von EINEM DINGE ALLEINE geschaffet, durch den willen und Gebot EILLES EINIGEN, der es bedacht; also erftpriessen wird kommen ALLE DINGE von denselben EINEM DINGE, durch Schickung und Vereinigung zusammenfiegung. Die SONNE ist jahr VATER, und der MOND ist seine MVTTER; der WINDT hat in getragen in seinem bauch: Seine ERNEHRERIN oder Amme ist die ERDE. Dieser ist der VATER ALLER VOLKOMMENHEIT dieser ganzen Welt. SEINE MACHT ist VOLKKOMMEN. Es verändert wird in ERDE, So schafft das Erdrich vom FEVVER schender, und das Subtile vom dicken oder groben ganz Lichlich mit großer bequemheit und verstande. Es steckt von der ERDEN in HIMMEL, und vom HIMMEL wieder zur ERDEN, Vnd gewinnet also die Kraft des Oberen und Unterer. ALSO WIRSTU HABEN ALLE HERRLICHET DER GANTZEN WELT. Derhalbers werdet von der aller Verstand und Verwirrtheit. Dñs ist von aller STERKE die STERKESTE STERKE; Damit es kar über werden alle Subtiligkeit, und durchdringen alle Veste. ALSO IST DIE WELT GESCHAFFEN. Dahero geschehen selzame Vereinigungen, und werden MANCHERLEY WUNDER gewundet; Welcher Weg, dieselben zu würden, diger ist. Vnd bin darum gehend HERMES TRISMEGISTVS, habende dreij theill der WEISHEIT der ganzen Welt. Es ist erfüllt alles was ich gesagt habe von dem WERCKE der SONNEN.

MERCURII TRISMEGISTIUS. in PIMANDRO.

Cum de RERVM NATVRÆ cogitare, ac MENTIS aciem ad SVPERNA erigere, sotipis iam corporis sensibus, quemadmodum accidere solet ijs, quibz ob saturitatem, vel defatigationem, somno gravati sunt: subido mili vltus sum cernere quandam immensa magnitudine corporis, qui me nomine vocans, hunc modu clamaret: Quid est, o Mercuri, quod & AUDIRE & INTVERI desideras? Quid est, quod DISCERE, atq; INTELLIGERE cupis? Tum ego, Qvisnam es, inquam? Sum, inquit Ille, PIMANDER, MENS DIVINA POTENTIA, ac tu vide quid velis, IPSE vero TIBI VBI ADORE. Cupio, inqua, RERVM NATVRÆ DISCERE, DEVVM COGNO SCERE. Ad haec Ille: TVA ME MENTE COMPLECTERE, ET EGO TE IN CVNCIS, QVA OPTARIS, ERUDIAM. Cum huc dixisset, mutavit formam, et UNIVERSA SVBITO REVELAVIT.

Sic et cipiens DOCTRINÆ filio fidei. AMEN.

Designatio PYRAMIDVM Petrosarū Triumphi illarū, de Hūmido Radicali aut Primitivo Catholico MVNDI hūj. Semineq; Terra novæ (post Celorum incendio solutionē) & Elementarū effluenti liquefactionē, Terræq; que in ea sunt operum exultione. Eph. 6.12. 17.2. Pet. 3.13. Apoc. 21. 1.) permanente futuræ, in finit centrali abudat fortiori, præsum in gebe Terrarū, tanquam Doctrine solidoris de MAGNE STA, LAPIDIS Phit. Universali Subjecto debito, indeq; Sapientium Primaliterali, Catholicō, volum & Vtice, pra coeteris omnibz, Imperatori triumphare, faces lirculatis codicis, veridisci, Divinitus extreclarū, ad Mundū quoq; presentis, p. IGNEM. Saxa pforante & Omnia judicante, Collagratione, Corruptione, Purificatione, Renovatione Universale, miraculis instar firmissimi fixe, vere Saturnie, qdirantibz, NEPTVNO, JVNONI atq; UVLCANO, nec pro horum ministris a manibz, ut vigilatibz, ita & laboriosibz, ALCHEMIAE Arti Artiu cū Antiquis, Certar, Sagaciss, Sandar (adg; etiamnt, cū aliis & Thoma de Aqui) attestate, homine aut reperiat Sanctū, aut reddat Sanctū! Mirabilis & Mirifica, tum ob haec Omnis pstatist, decreto Numius & Luminis NATVRÆ. Sapiente, ppetuum grecoratu Philosophia, Hierosoribus, adlita Anchora sacra & Myla tatis, inviolabilitate, & stinataru. Maru VSVM & FRVCTVM, Doctrinae filij fidales, ex Hieroglyphici illarū dogmatici scriptio hanc fallaci, ME fideleri adiunete, Philosophia Theosophica, Mete, Selb, & dñs alioq; scutarū atq; rimari mente. tota HENRIC KHINRATH LIPS: Theosophie amator fidelis, MED. utrinq; DOCT: Arte Spagiricā laudib, dignis merito celebras, Admiratiois, Amoris, Honoris & grati Amiui ergo, libes ac ovas fecit. Anno a nativitate +8 No. 8 incarlati. M.DC.II.

VERBA SECRETA
 TORM HERMETIS
 VERVM, SINE MENDA,
 CIO CERTVM & VERISSI-
 MVM, QVOD EST INFERI, ESPERI-
 CVT QVOD EST SUPERIUS; & QVOD EST SUPERIUS;
 SUPERIUS, EST SICVT QVOD EST INFERIUS. AD PERPETUUM
 TRANDA MIRACULA REI VNI, ET SICVT OMNES RES
 EVERUNT AB UNO, MEDITATIONE VNIVS, SIG OMNES RES
 NIE A. FVERVNT AB HAC VNARE, ADAPTATIONE. PATER EIUS
 EST SOL, MATER EIUS LUNA; PORTAVIT ILLUD VENTVS IN VENTRE
 VOLVUTRIX EIUS TERRA EST. PATER OMNIS TELESMI TOTI, MUNDI
 EST HIC. VSI EIUS INTEGRA EST. SI VERSA FVERIT IN TERRAM SEPARABIS
 TERRAM AB IGNE, SVBITLE A SPISSO, SVAVITER, CVM MAGNO INGENIO ASCEN-
 DIT, TERRA IN COELVM, ITERVMQVE DESCENDIT IN TERRAM, & RECIPIT VIM
 SUPERIORVM & INFERIORVM. SIG HABEBIS GLORIAM TOTI, MUNDI! IDEO FVGAT
 AT TE OMNIS OBSCVRITAS. HIC EST TOTVS FORTITVDINIS FORTITVDIS FORTIS.
 QVIA VINCET OMNEM REM SVBTELLEM, OMNEMQVE SOLIDAM PENETRABIT. SIG MUNDVS
 CREATVS EST HINC ERVNT ADAPTATIONES MIRABILES, QVARVM MODVS HIC EST. ITA QVE
 VOCATVS SVM HERMES TRISMEGISTVS, HABENS TRES PARTES PHILOSOPHIAE, TOTVS MUNDI.
 COMPLETVUM EST QVOD DIXI DE OPERATIONE SOLIS.

Muff Deutsch:

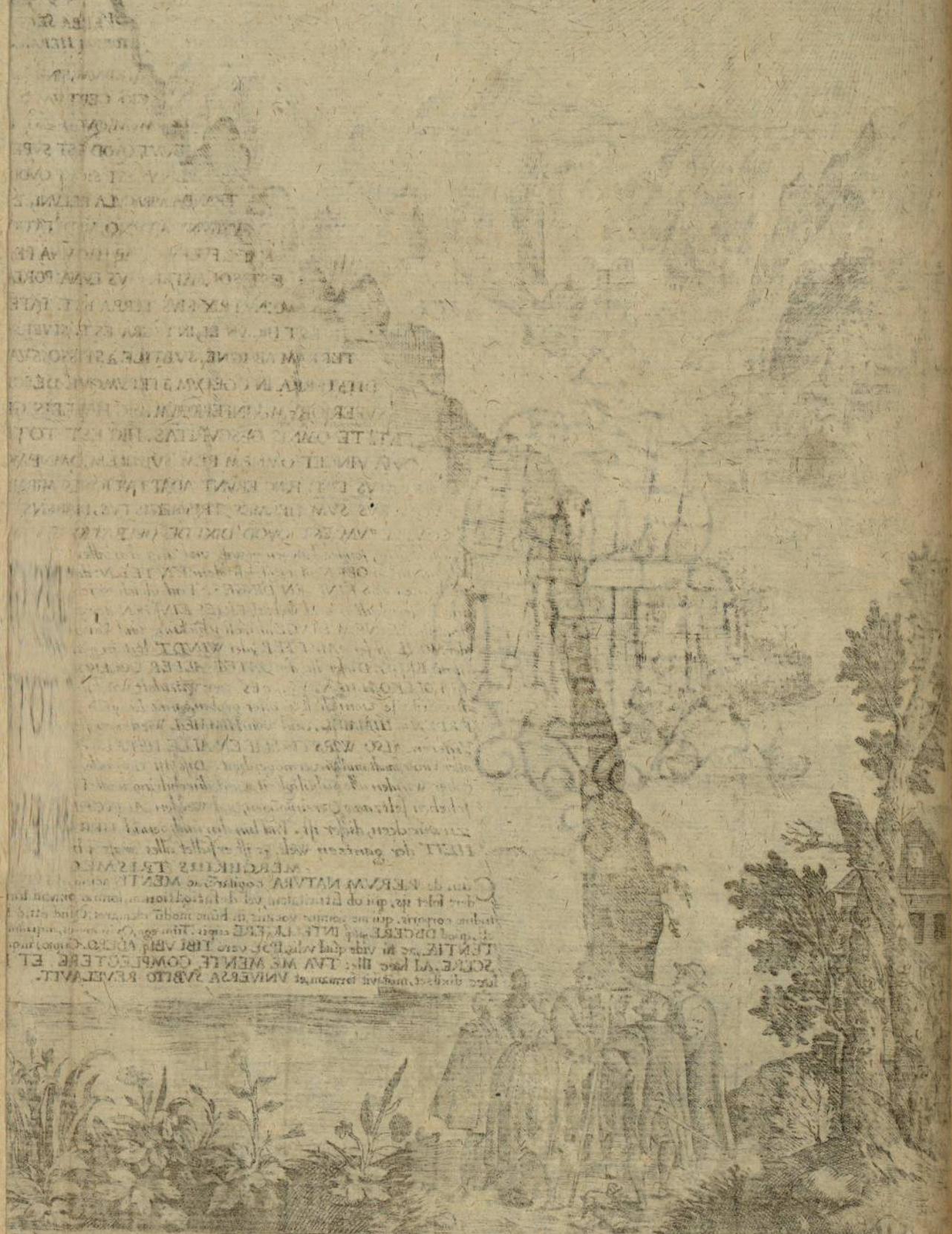
Arhaffig, sonder Lügen gewiss und auf das aller warhaftigste, dis so UNTERN ist, ist gleich dem OBERN, und dis so OBEN ist, ist gleich dem UNTERN: darmit manken erfangen und verrichten Miracula oder wunderlichen EINES EANIGEN DINGES. Und gleich wie ALLE DINGE von EINEM DINGE ALLEINE geschaffen, durch den willen und Gebot EILLES EINIGEN, der es bedacht; also entsprechen und kommen ALLE DINGE von denselben EINEM DINGE, durch Schickung und Vereinigung zusammengezogen. Die SONNE ist sein VATER, und der MOND ist seine MÜTTER; der WINDT hat in getragen in seinem Bauch: Seine ERNEHRERIN oder Amme ist die ERDE. Dieser ist der VATER ALLER VOLKKOMMENHEIT dieser ganzen Welt. SEINE MACHT ist VOLLKOMMEN, wann es uef wandelt wird in ERDE, so schafft das Erdenich vom FEVVER scheiden, und das Subtile vom dicken oder groben, ganz Lieblich mit grosser beschleidigkeit und verstande. Es fehlt von der ERDEN im HIMMEL, und vom HIMMEL wieder zur ERDEN, und gewinnet also die Kraft der Obauen und Unteren. ALSO WIRST DU HABEN ALLE HERRLICHKEIT DER GANTZEN WELT. Derhalben weicht von der aller Verstand und Verwirrtheit. Dis ist von aller STERCKE die STERKESTE STERCKE, Dam es kann überwinden alle Subtiligkeit, und durchdringen alle Vesse. ALSO IST DIE WELT GESCHAFFEN. Daher geschehen seltsame Vereinigungen, und werden MANCHERLEY WUNDER gewinnet; Welcher Weg, die selben zu erwirken, dieser ist. Und bin darum genad HERMES TRISMEGISTVS, habende dreij theill der WEISHEIT der gantzen Welt. Es ist erfüllt alles was ich gesagt habe von dem WERCKE der SONNEN.

MERCURIUS TRISMEGISTUS in PIMANDRO.

Cum de RERVM NATVRA cogitare, ac MENTIS actum ad SVPERNA erigere, opitis iam corporis sensibus, quemadmodum accidere solet ipsi, qui ob latitudinem, vel defatigationem, somne gravata sunt: subito mihi vltus sum cernere quendam immensa magnitudine corporis, qui me nomine vocans, in hunc modu clamaret: Quid est, o Mercuri, quod & AVDIRE & INTVERI desideras? Quid est, quod DISCERE, atque INTELLIGERE cupis? Tum ego, Quisnam es, inquit ille, PIMANDER, MENS DIVINA POTENTIA, ac tu vide quid velis, IPSE vero TIBI VBIQ; ADOERO. Cupio, in qua RERVM NATVRAM DISCERE, DEVVM COGNOSCERE. Ad haec ille: TVA ME MENTE COMPLECTERE, ET EGO TE IN CVNCVTIS, QVA OPTARIS, ERVDIAM. Cum hoc dixisset, mutavit formam, et VNIVERSA SVBITO REVELAVIT.

Sic et cuius Doctrina filio fidei. AMEN.

Expositio PYRMIDVM Petrosarū Triumphi illarū, de Humido Radicali aut Primitivo Catholico MUNDI hujus, Semineq; Terrae novae (post Celorum incendio) Solutionē, & Elementorū effluentū liquefactionē, Terraq; tū que in ea sunt operū, exultione, Esa. 65. v. 17. 2. Pet. 3. 13. Apoc. 21. 1.) permanente futurę, in finū centrali abudat sovetū, passim in orbe Terrarū, tanquā Doctrina solidoris de MAGNESIA, LAPIDIS Phil. Universalijs Subjecto debito, indeq; O Sapientium Primalteriali, Catholicō, iustum & Unice præ coeteris omnib; Imperato rie triumphate, faces loricatis codicis, veridici, Divinitus extructarū, ad Mundū quaq; præsentis, p. IGNEM, Saxa perforante & Omnia judicante, Collagatione, Corruptione, Puroatione ac Renovatio- Universale, miraculi instar firmissime fixe, vere Saturni, qdarentur. V. NEPTVNO, JVNONI atq; UVLCANO, nec nō horum missra a manib; ut vigilatiss. ita & laboriosiss. ALCYMIAE Arti Artū cū Antiquis, Certa, Sagaciss. Sande (ad eo etiam, illius & Thoma de Aqui attestata, homine aut reperiatur Sanctū, aut reddit Sanctū) Mirabilis & Mirifica, tum ob haec Omniū p̄statiss. decreto Numinis O Luminis NATVRÆ Sapientie, ppterum secratarii Philosophia, ineriorib; veluti Anchore sacre & stylata, inviolabiliter destinatarū. Marū VSVM & FRVCTVM, o Doctrinae filii fidales, ex Hieroglyphici illarū dogmatici scripto hand fallaci, ME fideliter admoneste, Philosophia Theosophica, Mete. Selli, & et Valtrofis scribatur atq; rimarū mem- stetERIC KHN RATH LIPS: Theosophie amator fidei, O MED. utriusq; DOCT: Arte Spagirica laudib; dignis merito celebras; Admirations, Amoris, Honoris O grati Animis ergo, libes ac ouas fecit. Anno anatomicitate 78 A.D. 1578 incaricati. M. DC. II.

ASIA ET LTHUETI
CITTA
MUNDI
BOSTONI
JANUARII
1714
PRAESES
PROVINCIA
MASSACHUSETTENSIS
JOHN COOPER
GALLERIA
MUNICIPALIS
BOSTONIENSIS
EX LIBRIS
JOHN COOPER
PRAESES
PROVINCIA
MASSACHUSETTENSIS
1714

Viam SAPIENTIAE
mostrabo tibi, ducam te per
semitas AEQUITATIS.

Vers. iii.

Per viam SAPIENTIAE
docuite incedere: calcare feci te
semitas rectas.

Viam SAPIENTIAE] Via SAPIENTIAE Regia est TIMOR DOMINI, quae ad astra Diuinitatis. Semitæ AEQUITATIS sunt LEGES atque MANDATA VERBI DIVINI. Hæc lux & lucerna Menti, Spiritus ac Corporis, ad BONVM HOMINIS (DEIDONVM) ter triunum, catholicon, SVMVM, de quo in Amphitheatro agitur hoc, feliciter adipiscendum. Felix, terque quaterque felix, recta incedens.

Quum ambulaueris, non
artabitur gressus tuus: & si
cucurreris, non impinges.

Vers. ii.

*Quas cū ingressus fueris, non
artabūtur gressus tui, & cur-
rēs L nō habebis offendiculum.*

Currens.] In stadio siue curriculo totius vitæ tuæ, tam actiuar, quam contempliuar. *Non habebis, &c.*] Nec seducēris, per philosophiam & inanem fallaciā, à veritatis Theosophicæ centro, ad lubricam sophismatum mundanorum mendaciorum, & diabolicorum circumferentiam. In centro, veritas: in circumferentia mendacium. Centralis esse studeto; nam *Medio tuus simus ibis.*

Quando filius fui patri
meo teneri, & unicus inter fi-
lios matris meæ.

Ibid.
Vers. i.

*Nam & Ego filius fui patris
mei, & tenellus & unigenitus
coram matre mea:*

Tenellus.] Etiam pueros, tenellos, iuuenes, ab ineunte statim ætate, instituendos, educandosque in SAPIENTIAE VERAE DISCIPLINA, exemplum atque mandatum huius loci clare docent. Omnesne? Utinam: sed nō ex quo quis ligno Mercurius fingitur: & ξύλον ἀγκύλον χρέωσθε θεός, hoc est, *Lignum prauum, haud unquam rectum*: quod hemistichium apud Galenum legitur. Quosnam igitur quæso? Eximii ingenii indole præditos, sicuti est vers. 249. bonaque animam sortitos. Non expectanda cum iis senectus annorum. Nam, ut verè inquit Horat. *Quo semel est imbuta recens
sernabit odorem Testa diu.* Adeò à teneris assuescere multum. Proverbium est, inquit Sapiens, Proverb. 22, 6. *Adolescens iuxta viam suam, etiam cum senuerit,
non recedet ab ea.* Possunt enim, nisi in tempore adhibeatur institutio, etiam depravari & seduci indoles bonæ. Admonetur quoque iuuentus, ut exemplo Regis, cum tenelli sint, obœdientes atque morigeri sint parentibus, & parentum loco præceptoribus fidelibus.

*Sum quidē & Ego mor-
talis homo, & similis omni-
bus, & ex genere terreno illius
qui prior factus est, & in vête
matris figuratus sum caro.*

Sap. 7.
Vers. i.

*Sum quidem & Ego mor-
talis homo, similis omnibus,
atque ab homine, qui primus
ex terra formatus est, procrea-
tus.*

Eadem in
vitâ introi-
tus & exitus
omnium ho-
minum co-
ditio,

Sum quidem & Ego mortalis homo.] Diceret aliquis; quid D E V S reuelaret mysteria sua; quid communicaret Naturæ secreta mihi? Mihine? Quis ego sum? nonne peccator, atque ob id mortalis? &, per consequens, tantis D E I Bonis atque Donis, hoc est, thesauris S A P I E N T I A E Æternæ infinitis, quorum in hoc Prologo fit mentio, indignus. Fateor quidem, respondeo, talibus, quod sim indignus, attamen indigus. Audi Regem Sapientem, qui nondum perfecte ambulans in præceptis Dauidis patris sui, (immolabat enim in excelsis, & accedebat thymiam a) tamē in vnius noctis somnio, omnium superiorum & inferiorum Sapientia repletus est à D E O . 3. Reg. 3. Simul atque rerum gerendarum prudentia, adeo, vt nullus ei par extiterit: Sum, inquit ille, & ego mortalis homo, similis omnibus, &c. Talis etiam (dicere pergo) fuit Bezeleel; impletus nihilominus Spiritu D E I , Sapientiâ, Intelligentiâ, & Scientiâ in omni opere, ad excogitandum quicquid fabrefieri posset ex auro & argento, ære, marmore, gemmis, & diuersitate lignorum: cui datus socius Achaliab: & in corde omnis eruditus posita à D O M I N O S A P I E N T I A , vt facerent cuncta, quæ præcepit Moiséh, Exod. 31. 3. Talis quoque Dauid, qui cum literas non didicerat, tamen vocatione Spiritus D E I , ex pastore effectus est Vates, & Diuinatum rerum Doctor præcipuus; quibus adeo suos compleuit Psalmos, vt omnes, quamvis exquisitissimi Poëtæ, ipsi longo cedant interuallo. Peccator erat, scotator, homicida: attamen iusti nomen non amitterebat, quoties per pœnitentiam semper resurgebat. Heliias, inquit Iacob. 5. 17. (obiectioni præsentitè pestiuè occurrens) homo erat S I M I L I S N O B I S (seipsum, quamvis Apostolus, minimè eximens cœtui communi) affectionibus obnoxius: & oratione orauit, vt non plueret super terram, & nō pluit annos tres, & mensis sex. Et rursum orauit, & cælum dedit pluviā, & terra fructum suum. Hæc ille. Instares obiciendo: Noli, amice, te cōparare hisce; ad singularia organis istis singularibus singulariter D E V S est visus: Vocaciones considerans horum & tuam diuersas, diuersum ipse iudicabis. Est aliquid, respondeo, bone vir, quod dicis: & reuera me deterruisset, nisi tam S A P I E N T I A E ipsius, quam Sapientis obstarent tot, tales ac tantæ vocaciones, invitaciones, admonitiones, adhortationes Catholicæ; immò comminationes, etiā sub pœna iræ Diuinæ grauissima, passim in hoc Prologo, me reuocarent: V E R I T A T I S Q U E Æternæ obstaret refocillaretq; Promissio Catholicæ; invitans omnes, excludens neminem, toties repetita, paullò post annotata. Huic vni plus credo soli veraci, quam dubitationum tuarum plaustro fallaci. S A P I E N T I A M igitur & Sapientem sapienter sequar vocantes, Diuinitus me ad Diuina patientia stimulantes. Cur memetipsum excluderé, si non excludar à D E O ? Iterum quis dubitaret: Iuuenis sum, dicens, nondum incanui. Oppono: D E V S non est acceptor personarum, &c. versi. 38, 184, 299. nec in sola multitudine annorum D E O grata consistit & docta senectus, sed, &c. vt vers. 351. Sit quoque solatio tibi atque exemplo iuuentus Ioseph, Dauidis, Solomonis, Danielis, Hieremiac, Timothei, &c. aliorumque (etiam nostro seculo) innumerorum, non insipientium, thesaurorum S A P I E N T I A E inexhaustorum (D E I gratia) possessorum. Idem sit responsum ad obiectionem defectus vel carentiæ linguarum variarum, puta, Hebraicæ, Græcæ, Latinæ, &c. Solet enim D E V S excitare quoque

Sapientes & Doctores ex iis, qui solam & unicam callent linguam maternam. Exempla in promptu sunt, innumera, ex omni gente. **I E H O V A H** est, qui dat os & **S A P I E N T I A M**, Exod. 4, 11. Matth. 10, 19. Marc. 13, 11. Luc. 12, 11. & 12. **Spiritus Domini locutus est per me**, inquit David, 2. Sam. 23, 2. & sermo eius per linguam meā. Spiritu S. inspirati locuti sunt sancti **D E I** homines. 2. Pet. 1. 21. Non est, igitur, cur diffidas de gratia **D E I**, cuius misericordia ab æterno in æternum, super timentes eum, Psalm. 103, 17. Exceptio nes istæ tam caluæ non possunt patrocinari pigritiæ ac diffidentiæ tuæ, vers. 216. & 324. Bone **D E V S**, quam prolixum possem ab antiquis recensere catalogum (etiam Ethnicis non exclusis) Scientiarum & Artium inuentorum, inter quos pars maxima linguarum expers variarum; nostroque seculo Earum instauratorum & excultorum, omnium Diuinitus excitatorum Theosophiceq; doctorum & ductorum, nisi inhiberet calamū Lex præfationis. **H i o m n e s**, inquā, fuere mortales, sicuti ego, tu, nos sumus; quin & peccatores. **D E V M** nos hodie habemus eundem, quem tū illi: **Vnius eiusdemque E L O H I M** Creatoris (ad cuius imaginem & similitudinem formati omnes) sumus fabrica: Eorundem, quorum illi, Spirituum bonorum utimur (mittente eos **D E O**) ministerio, consolatione, defensione, custodia & directione viarum nostrarum: Eadēm in Mundo eodem fruimur Naturā: Eadem quæ cæteris, vnius eiusdemque **S A P I E N T I A E T E R N A E** in plenitudine temporis incarnatæ **P R O M I S S I O** veracissima, Catholica, & Nobis data. Quanam, dices, est illa, de qua tanto pere gloriari? cui tantum fidis? Probè respondeo: **S A P I E N T I A**, quam incarnandam audisti & audies in Prologo hoc; eadem incarnata, ipsissima **V E R I T A S**, inquit, Johan. 14, 12. **Amen, Amen, dico vobis**, hoc est, Omnibus, cunctis, singulis, ac vniuersis, qui credit in me, opera, quæ ego facio, & ipse faciet, & maiora his faciet: quia ego ad Patrem vado. Et, qui quid petieritis Patrem in nomine meo, hoc faciam, ut glorificetur Pater in filio. Si quid petieritis me in nomine (vers. 174.) meo, hoc faciam. Matth. 17, 19. accesserunt discipuli ad **I H E S U M** secretō, & dixerunt: Quare nos nō potuimus eiicere dæmonium illud? dixit illis **I H S V H**, PROPTER INCREDVITATEM VESTRAM. (Reuera & hodie!) **Amen quippe dico vobis**, si habueritis fidem sicut granū sinapis, dicetis monti huic, transibi, illuc: & transibit, ET NIHIL IMPOSSIBILE ERIT VOBIS. Hoc autem genus non evicitur, nisi per orationem & ieianum. Luke 17, 6. dixit D OMINVS: Si habueritis fidem, sicut granum sinapis, dicereis huic arbori moro: eradicare & transplantare in mare: & obediret vobis. En habes. Clamemus igitur cum C HRISTI discipulis (ex eodem cap. v. 5.) o D OMINE, adauge nobis fidem. Modo tu, qui Christo dedisti nomen, Theosophico exercitio didiceris, rogare Patrem in nomine **I H S V H C H R I S T I C R V C I F I X I**, & C R E D E R E, poteris O M N I A. Vtterius instas, dubitator, inquiens: Dixit hæc Christus Apostolis tantum, sicut & illud, Marc. 16, 17. Signa eos, qui in me crediderint, hæc sequentur: in nomine meo demonia eiicient, &c. Nō igitur vniuersaliter pertinent ad oranes Ecclesiæ Catholicæ ministros (nedum Christianos) acc omni vel tempore, vel loco. Quero Domine mi, nonne hæc quoque Apostolis? Accipite Spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata, remittentur eis: & quorum retinueritis, retenta sunt. Ioh. 20, 22. Et, Euntes in mundum vniuersum, predicate Euangelium omni creatura. Qui crediderit & ba-

ptizatus fuerit, &c. Marc. 16. 15. Maximè: Si igitur illa tantum Apostolis, cur non & hæc? si illa vos excludunt, cur hæc potius (quemadmodum dicitis) includunt? Mā datum separatorum exhibere. Si promissiones de fidei virtute non sint Catholicæ, cur cōsolatoriè its utimini pro concione ad uniuersos? si autem, cur (ne dicam durius) fabulamini? o capita sinistra! Cap. ii. Epist. ad Hebr. mecum est contra vos. Vereor, si rediret omnium Christianorum magister, ne incredulitatē & durius cordis egregiè vobis exprobraret, quia iis, quæ (Conscientiæ testimonio conuicti veritatis) scitis eum vobis quoq; dixisse, non credidistis. Non igitur desperet quisquam, de Bonis ac Donis SAPIENTIÆ Æternæ Theo-Sophicè adipiscendis: nō est abbreviata manus DOMINI omnibus in fide ac veritate inuocantibus eū. Historiam claudi sanati per fidem, Act. 3. tibi commendo. Oculis nunc, mi frater, & Mente contemplare Amphitheatrum hoc nostrum totū, in luce æternā te inuenire docebit Lūcem veritatis OMNIS. At spiritu SAPIENTIÆ illuminatū esse oportet spectatorem, qui vult pertingere ad cētrum. aliás, hæc Diuinitus per nos Theosophica, nox erunt. Hoc addo: Blasphemum est, primitiū suam pigritiam (vers. 93.) & diffidentiam non Christianam, giganticè velle excusare Ecclesia, miraculis confirmanda. VERITATIS habemus promissionem Catholicam, semel datam pro semper, Æternæ, quæ nō deficit in æternum: incredulitas tua est (teste Christo Matth. 17, 20.) quæ Bonis ac Donis DEI mirificis obstat. DEI Opt. Max. constans, firma ac rata semper fuit, est, & erit promissio, sigillo DEI (quod est EMES, VERITAS, figura Amphitheatri huius prima) roborata atq; firmata: vide as modo tu, ne malitia diffidentiæ tua illius leuiter excutias aut impediendas operationem atq; effectum. Multi Theologorum (sic dictorum) multa è suggestis historicè blaterant de Fide; qui ne atomo virtutis fidei operosa præsentiam effectu demonstrant. Negant isti (de bonis non loquor) vita & factis, quod ore aiunt. Contrarium patrum, & nostra memoria factum à Theologis non contemnēdis scio, scitis ipsi, sciunt ac testabuntur alii. Mira & rara per Fidem operari ac impetrare debes, non pro Religionis Doctrinæ confirmanda, quam (etiam absq; tuo monitu) satis superq; cōfirmata esse scio: sed (notes hoc velim) pro Fidei virtute (vt decet Fidelem, à Fide sic dictum) Charitatisq; officio in Proximum egenum Christiane exercendo. Idcirco velim credit omnium nemo, quod si sint vere Theologi, quantumcunq; senes, quantumcunq; prædicti contentiosi loquacitate, qui vitiorum quolibet genere foedati, superbiā, hypocrisi, avaritiā, odio, iniudiā, inebriatione, & sāpē (teclā religione) luxuriā, neglecto Fidei dono operosæ, mentisq; lumine, affectiones sequuntur animales. AXIOMA: *Quātum quisq; patitur Diuini, tantum habet & Fidei: quantum fidei, tantum mirifica virtutis.* Fidem intelligo non mortuam illam, Iacob. 2. (quæ non magis Fides est, quam diabolus Sanctus, aut homo mortuus, homo) sed vivam & operosam, qualis describitur 2. Pet. 1. SVMMA: Christianè crede; Theo-Sophicè viue; ieunans Ora in Spiritu ac Veritate, iuxta Leges atque Doctrinam Amphitheatri huius; DEVM testor, Sapienter collaborando, fiet, quod à IEHOVAH (in honorem sui, Proxi) megeni, Tuiq; ipsius utilitatem honestam, & phydiboli) Christianè petis. Vide vers. 335. *Similis omnibus* Ex Adā protoplasto, hoc est, primūm formato, qui comedit malū,

propagatus terrigena, eadem conditione ac Lege, qua cæteri: Quapropter, Hodie Rex, cras cadauer. *Mors sceptraligibus aquat.*

11 *Decem mensū tempore coagulatus sum in sanguine ex semine hominis, & delectamento somni conueniente.*

Vers. 2.

In utero matris caro decem mēsum tempore formatus sum, in sanguine coagulatus, ex semine viri ac voluptate somnum comitante.

Iob 10.
Vers. 10.

Decem mensū, &c.] Ut plebeius, in utero materno, cuius situs inter vesicam & intestina. Hinc exclamatio Realdi Columbi anatomici Romani: *o homo quid inani fastu superbis, inter urinam & stercore natus!* Considera, quæso, mi frater, quid sis, & superbire desinas: nonne fœtor in exortu, bulla in omni vita, esca vermium in morte? Aliás etiam in sacris homo vocatur *Iustum*, Gen. 2, 7. Iob. 10, 9. *pulus*, Gen. 3, 19. *ciris*, Gen. 18, 27. *Quid ergo superbis terra & ciris?* Ecclesiast. 10, 9.

*Cum simus & limus, cum fax turpissima simus:
Quare superbimus, nescimus quando perimus.*

12 *Quin etiam natus communem hausi aerem, atq; interram iisdem incommodis malisque obnoxiam decidi, ac mam vocem eandem quam omnes, plorans emisi.*

Vers. 3.

*Et ego natus accepi communem aerem, & in similiter factam decidit terram, & *primam* vocem similem omnibus, emisi plorans.*

12

Primam vocem.] Quæ illa? fortassis A masculorum; E femellarum: quemadmodum annotauit Nobilis ab Eib, I. V. D. de coniugio agens; & affirmant quæ obseruarunt, obstetrices. *Plorans.*] Estque sic, (vt inquit Augustinus) propheta suæ calamitatis futuræ. Vnde Iob 13, 1. *Homo natus de muliere, breui viuens tempore, repletur multis miseriis.* Rationem addit Syracides cap. 40. Est enim, teste Seneca, *Vnius malifinis parascere alterius.* Quod egregie expertus Iob inquit cap. 7. vers. 3, & 4. *Habui menses vacuos, & noctes laboriosas enumeravi mihi. Si dormiero, dicam: quando consurgam? & rursum expectabo vesperam, & replebor doloribus usque ad vesperam.* *Melior ergo est dies mortis, die natuitatis.* Eccles. 7, 2.

13 *In inuolumentis nutritus sum, & in curis magnis.*

Vers. 4.

In fasciis curisque sum educatus.

13

14 *Nemo enim ex Regibus aliud habuit *Natiuitatis initium.**

Vers. 5.

Nullus enim Rex aliud na- scendi initium habuit.

14

Nemo ex Regibus, &c. Quare Petronius Arbiter: Heu! Heu! quam totus ho-

muncio nilest! Initium habuit] Ne vllam superbiendi causam haberet. Ex vna corrupta massa omnes sumus conflati.

Iob. 1, 21.
1. Timoth.
6, 7.

15

*Vnus ergo introitus est omnibus ad vitam, & si-
milis exitus.*

Vers. 6.

*Sed vnu in vitam introi-
tus est omnium, & idem exi-
tus.*

*Similis exitus] Lex Catholica omnibus posita, semel mori. Hebr. 9, 27.
Calcanda omnibus via lethi: Horat. 1. Carm. Recte Cornelius Gallus:*

*Omnibus est eadem lethi via, non tamen vnu
Est vita cunctis exitiis modus.*

Perpende propterea, mi frater, quam sit haec vita fumo fugacior, umbra inanior. *Siquidem dies vitae nostra ceu umbra fugiunt.* i. Paral. 29, 15. Iob. 8, 9. & 14, 2. Psalm. 109, 23. & 144, 4. Eccles. 7, 1. Sap. 2, 5. & 5, 9. *Sicut fumus deficiunt.* Psalm. 102, 4. *velocius transiunt, quam a texente tela suciditur.* Iob. 7, 6. *cursore velociores sunt.* Iob. 9, 25. *meditantur, sicut aranea.* Psal. 90, 9. *cuſtodia fuit in nocte.* Psalm. 90, 4. & 6. *Vita nostra est ventus,* Iob. 7, 7. *vapor ad modicum parens, & postea exterminatur.* Iacob. 4, 14. *sicut nubes pertransit.* Psal. 7, 9. *Omnis caro fenum, & omnis gloria eius, quasi flos agri manè florens, & vespero decidens.* Esa. 40, 6 & 7. Iob. 14, 2. Psalm. 90, 4 & 6. Eccles. 14, 18. Hanc vitæ humanæ fragilitatem ex una parte, ex altera vero infinitam Diuinæ maiestatis amplitudinem, considerans Propheta Regius, ad stuporem rapitur, & quasi attonitus in hanc erumpit vocem: *Quid est homo, quod me mori es eius?* Psalm. 8, 5. Quod idem etiam Xerxi & ducis strenuo & potentissimo Regi, cum aliquando de sublimi celsoq; loco infinitam hominum multitudinem & innumerabilem vidisset exercitum, lachrymas extorsit, eo quod nullus eorum, quos tunc cernebat, post centum annos superfuturus esset. Hanc ergo vitæ breuitatem bonitate & integritate compensat, qui Christianum te profiteris; nec quam diu, sed quam bene viuas, cogita. Et cum nihil certius sit morte, at nihil horâ mortis incertius, sancte in Timore Dei viuendo, bene mori discito.

16

Et docebat Me (Pater meus,) atque dicebat: Suscipiat verba mea cor tuum, custodi præcepta mea, & viues.

Prou. 4.
Vers. 4.

Ipse docebat me, dicebatque mihi: Teneat eloquia mea cor tuum: custodi præcepta mea, & viues.

Et viues] Longævus eris super terram, vitæque fruēris post hac in æternum, in Iobilæo ultimo. Ex verbo vitæ, vita promanat. Verbum Dei est Spiritus & vita: Ergo custos verbiviuifici, mercedem habebit vitam.

Sapientiam
eiusque fru-
ctum & vi-
am quæren-
dam præci-
pit.

17

*Posside SAPIENTIAM, posside PRUDENTIAM: ne obliuiscaris; neque de-
clines à verbis oris mei.*

Vers. 5.

*Compara SAPIENTIAM, 17
compara INTELLIGENTIAM:
ne obliuiscaris, neque declines
ab eloquii oris mei.*

Posside SAPIENTIA.] Neminem enim diligit Deus, nisi qui cum SA-

PIENTIA inhabitat, aut consuetudinem cum ea habet, inquit Sapiens, vers. 300. Ne declines.] Qui ab eloquiis DEI discedit, nunquam ad DEVUM ipsum, ad fontem SAPIENTIAE accedere potest.

18 *¶ Ne dimittas Eam, & custodiet te: ¶ dilige Eam, & conseruabit te.* | Vers. 6. | *¶ Ne dimittas Eam, & custodiet te: dilige Eam, & conseruabit te:*

¶ Ne dimittas Eam.] Nam qui dimittit SAPIENTIAM, ipsum SAPIENTIA iure vicissim dimittit: qui spernit eam, dignus est, ut ab eadem rursus spernatur. *Dilige illam.*] Dilige, & diligenter. Sapiens, quod obseruatione dignum, filium instituens ad SAPIENTIAM veram, tantum operæ sumit (passim in hoc prologo) in hortando ad SAPIENTIAE amorem, quantum in docendo: quasi SAPIENTIAM amasse, propemodum præparasse sit. O vim magnam amoris! Amor in vera fide viuentis potest Omnia. vide vers. 230.

19 *Principium SAPIENTIAE, acquire igitur SAPIENTIAM, & ¶ omni substantia tua acquire INTELIGENTIAM.* | Vers. 7. | *¶ Principium SAPIENTIAE, posside SAPIENTIAM, & in omni possessione tua acquire PRUDENTIAM.*

Principium SAPIENTIAE.] Prora & puppis consilii, in omni actione tua, theoretica & practica, sic Spiritus SAPIENTIAE DEI, RYACCH HHOCHMAH-EI, magni consilii Angelus. A Iove, hoc est, IEHOVA, SAPIENTIA IPSISSIMA, Musa Musarum, Principium Musæ, etiam Ethnica sapienter dixit antiquitas. *Omni substantia.*] Bonis Corporis, Animæ atque Fortunæ dictis, prævniueris quæ possides: toto corde, tota anima, omnibus virtibus, tota Mente, DEO eam inspirante ac dante. Vnde Sapiens vers. 251. *Adit DOMINVM, eumq. oravi, ac dixi ex toto corde meo.*

20 *Exalta eam, & exaltabit te: glorificabit te quum amplexatus fueris eam:* | Vers. 8. | *¶ Arripe illam, & ¶ exaltabit te: glorificaberis ab ea, cum eam fueris amplexatus.*

Exaltabit te.] Ut præsis, thesaurarius, gazophylacio eius: constituëris enim thesaurorum ipsius (qui quales sint, ex sequentibus latius patebit) in exhaustorum hæres in hac vita, & possidebis Regnum perpetuum, Sabbatho Sabbathorum, in ultimo Iobilo.

21 *Dabit capiti tuo ¶ augmentum gratiarum, & ¶ corona inclita proteget te.* | Vers. 9. | *Dabit capiti tuo augmentum gratiae, coronam decoris traderet tibi.*

Augmenta gratiarum.] Sertum gratiæ elegans. Laurea coronaberis gratiæ diuinæ, non tantum coram populo, sed & creatura vniuersa: scies enim præ multis aliis multa. Vide vers. 25. & 308. cum aliquot sequentibus.

Ornamentum gratiæ, Doctrinæ & Disciplinæ filiis, SAPIENTIA sui hereditibus fidelibus dilectis, nō solum sancte in prologo hoc promittit, sed & realiter in vita nostra præstat. *Corona inclita.*] Honoris propter timorem DEI, qui fons est omnium virtutum. Seneca: *Nunquam Stygius mergitur undis Inclita Virtus.*

DISCE.

22

O fili mi, ne obliuiscaris LEGIS meæ, & Præcepta mea cor tuum custodiat.

Prou. 3.
Vers. 1.

O fili mi, LEGIS meæ ne obliuiscaris, & Præcepta mea custodiat cor tuum.

Fili] Suavissimi filii nomen, paternum fideliter instituentis affectum indicat. *Custodiat*] Ne loco Legis meæ, spiritus malignus, impostor, falsus, occupet cor tuum, & sedem ibi figat.

SAPIENTIA
vera, eiusq;
studium in-
defessum,
annos vita
& pacem af-
ferunt. Deut.
8,1. Et, 30,
16.

23

Quia longitudinem die-
rum, & annos vitæ, & pa-
cem apponent tibi.

Vers. 2.

Longitudinem enim dierum,
& annos vitæ pacem ap-
ponent tibi.

Pacem] Vtramque: externam, temporalem & mundanam; unde Sapiens, (Prou. 16, 7.) cum placuerint DOMINO viæ hominis, inimicos quoque eius conuertet ad pacem: Et, internam, animi, æternam ac supercœlestem, quam SAPIENTIA incarnata, una & sola, dono dat, mundus dare non potest inmundus. Ad hanc perueniendi vera ratio est, si cum nobis metipli bellum geramus, tam corporale, quam spirituale, externum & internum: si BINARIUM (vt est figura Amphitheatri huius secunda) Christianè recessimus, quod est, cum vitiis nostris acriter depugnemus, eaque in SAPIENTIA vincamus. Cum ergo militia sit omnis vita nostra super terram, Iob. 7, 1. milita bonam militiam, habens fidem & bonam conscientiam. 1. Tim. 1, 18. & 19. Pugna huius spiritualis arma describit Paulus Ephes. 6, 13. & seqq. Vincet in hoc certamine, qui seipsum prius vicerit: nemo autem vincet, nisi qui est Israëlite. Vide vers. 320. IEHOVAM cum DAVIDE, Psalm. 144, 1. inuocemus, qui doceat manus nostras ad prælium hoc, & digitos ad bellum erudiat, nobisque ad vincendum vires suppeditet, noxiā DVALITATIS bestiam. Vera pax animi in solo IHSU CHRISTO, pacem nostra consistit, ac in vera fide, quænitur merito Christi, Rom. 5, 1. Pax DEI, quæ ex uperat omnem sensum, custodiat corda nostra & intelligentias nostras in Christo Iesu.

Misericordiæ & Veri-
tatis inue-
niendi ra-
tio.

24

 Misericordia & Veri-
tas te non deseret: circu-
da eas gutturi tuo, & descri-
be in tabulis cordis tui:

Vers. 3.

Misericordia & Veritas ne-
deserant te, liga eas ad guttur
tuum, scribe eas in tabula cordis
tui:

Misericordia, &c.] O hominem beatum, circumfusum Misericordia & Veritate diuina, in omnibus actionibus & laboribus suis! hic quæcumque vult, feliciter impetrat (*Orando & Laborando*) a IEHOVAH. In hisce ut si-
stistoti, moneo vos, qui quætitis SVMVM BONVM. *Circunda eas, &c.*] sunt Leges meæ semper in ore, corde, gutture, & lingua: præfige eas oculis,

tum

tum animi tum corporis, inque eis meditare, lege, stude, die ac nocte, tota vita, Eruget cor tuum verbum DOMINI, non diaboli. In tabulis cordis tui.] Quibus Lex Diuinitus inscripta nobis.

25. Et inuenies gratiam ac Disciplinam coram DEO & hominibus. | Vers. 4. | Et inuenies gratiam & intellectum bonum in oculis DEI & hominum.

Inuenies gratiam, &c.] Ut virtus magna, placere magnis, hoc est, bonis; nam solum vere magnum, quod bonum: sic maxima, placuisse opt. max. Vox audita de celo, Matth. 3, 17. *Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacitum est.* Hunc audite. Hunc si audieris, Christiane que (tanquam Archetypum) imitatus fueris, etiam tu filius eris DEI adoptius in filio genuino; dilectus in dilecto; Sapiens, in SAPIENTIA, placebis DEO, quoniam inhabitas cum SAPIENTIA, vers. 300. eris amicus DEI, vers. 293. & 299. inueniesq; gratiam, &c. ut est in textu. Vide vers. 21. & 308. cum aliquot sequentibus.

26. Ne recedant ab oculis tuis, sed custodi ea (eloquia mea) in medio cordis tui: | Prou. 4. | Ne recedant ab oculis tuis, custodi ea (elogia mea) in medio cordis tui.

In medio cordis tui.] In extrema ac solitaria Mēt s. à sensibili separata, in DEVUM retractione; in profūdiss. suæ sublimationis aut exaltationis recessu, obseruetur ante oculos tibi. Si n. ex intimis cordis tui recesserit, memoria & reverentia DEI: succedet phantasie diabolice, carnales atq; mundane.

27. Vita enim sunt inuenientibus ea, & vniuersa carni suæ sanitas. | Vers. 22. | *L* 27 Vita enim sunt inuenientibus ea, & vniuersa carni sanitas.

Vita sunt.] Verba vita sunt, prodeuntia è vita fonte, dantia vitam. Scilicet hoc non nisi experti. Turba Leuitarum dulcedinem vita non gustauit, nec gustabit yngnam. Oret DEVM omnis homo, ut sui misereatur, seque recipiat in numerum SAPIENTIAE filiorum; fruaturque vita, DEO. *Carni sanitas.*] Caro nostra, affectibus, desideriis & concupiscentiis carnalibus, seu putidis, ac putulentis vulneribus lethaliter (proh dolor!) vulnerata, non nisi per viuam DEI verbum cuncta viuificans sanari potest. Quod sit reiectio Binarii, ut est in figura Amphitheatri huius secunda.

28. Cum ambulaueris, gradiantur tecum, cum dormieris, custodian te, & euigilans loquere cum eis. | Prou. 6. | Quum deambulaueris, deducet (illa Doctrina Legis vel Praeceptorum) te: quum dormieris, custodiet te, & quum exporges factus fueris, ipsa colloquetur tecum.

Cum ambulaueris, &c.] Vbius locorum; omni tempore, die, ad Lampadem Solarem, nocte etiam ad Lunarem, aut artificiose ardentem, in LEGE & VERBO DOMINI, Biblicè, Macro & Micro Cosmicè tradita & scripto meditare, SAPIENTIAM solius SAPIENTIS alloquere; ore ac corde colloquia cū IEHOVAH Theosophice exerce: Votis fidelib. precibusq; piis RYACH HHOCMAH-EL, hoc est, Spiritum SAPIENTIAE

Gratia & successus ante oculos DEI & hominū, quomodo inueniendus.

Adhortatio ad custodiā & contemplationem illius Doctrinæ, Legis vel Praeceptorum.

DEI inuita, ut sit familiaris tibi, auctor & præceptor omnium consiliorum, laborum, totiusque vitæ; consule in Oratorio SAPIENTIAM DEI, quæ optimè tibi consultum vult esse; inque Laboratorio, sapienter sequere consilia eius, vtroque, publico atq; secreto: te non pœnitabit. Afflari enim Numine; Diuinitus affici; rapi; transfigurari; doceri te, Spiritus sancti unctione, experieris: si primùm & ante omnia (vt diximus) religiosè, si cum veneratione debita, si meditationibus & soliloquiis I E H O V A M Theosophicè adieris. Remouebuntur signacula, aperieturque tibi LIBER SS*. Scripturæ, Naturæ, & Tui ipsius, ter triunus, Catholicus, sigillis septem (de quibus aliâs) sigillatus: oculis Mentis & Corporis videbis sponsæ beatæ delicias: habebis ex SAPIENTIAE Laboribus Christiano-Cabalisticis, Physico-Magicis & Physico-Chemicis opes ditissimi Solomonis: possidebisque Physicæ, Physico Medice, Physico Chemicæ, &c. vt est figuris Amphitheatri huius secunda, tertia & quarta, infinitos SAPIENTIAE veræ Thesauros. Dies enim eructabit diei verbum; Liber librum aperiet, & nox nocti indicabit scientiam. Hic verè philosophandi modus Sapientum. Hac methodo Sapienti, se tibi videndum exhibebit in Libro DEI Catholico, tertriuno, Omnipotentia, Misericordia, infinitas Bonitas supremi; cui nomena I E H O V A H, cuius Gloriarum Maiestate pleni sunt Cæli, plena est Terra, plenum Mare, plena OMNIA. Hallelujah: Hallelujah: Hallelujah. O visionem beatam, OMNIA videntem. *Eugenians.*] Primo à somno sensibili, summo manè, etiamnum lecte decumbens: deinde, à sopore peccatorum, nocte tenebrarum mentis pœnitentialiter discussa, ut exoriatur in te SOL veritatis OMNIS. Vide vers. 160.

29

Quia ut lucerna est MANDATVM, & LEX ut lux: & via vitæ sunt increpationes eruditionis.

Vers. 23

*Quia MANDATVM 29
lucerna est, & LEX lux, &
via vitæ increpatio DISCI-
PLINÆ.*

Quia MANDATVM lucerna est.] Sit quæso, ô I E H O V A H, VERBUM tuum, Biblicè, Macro & Microcosmicè scriptum, lucerna, non tantum pedibus meis, sed & Menti, Intelleceti, rationi ac sensibus, in omnibus actionibus meis: vtque ex eo solo triuno, omnium rerum vener veritatem, benignè largire mihi, ô Hochmah el! QVIEST VÍA, VÉRITAS & VITA, Amen.

30

Acquirere SAPIENTIAM, multo præstantius est, quam acquirere aurum pretiosum: & acquirere intelligentiam multo præstantius est quam acquirere electum argentum.

Prou. 16.
Vers. 15.

*Posside SAPIEN- 30
TIAM, qua auro melior est; & acquire PRYDEN-
TIAM, qua pretiosior est argento:*

Posside SAPIEN-

Auro quid melius? Iaspis: quid Iaspide? Virtus:

Quid virtute? DEVS: quid DEITATE? nihil.

DEVM; virtutem; Lapidem Philm. per Iaspidem (ob viriditatem & sanguineum eius colorem) aptissima ratione, mysterio non carente, philosophice designatum, Aurum; OMNIA; dat in Oratorio & Laboratorio, SAPIENTIA DEI. Vide vers. 45. Venerunt mihi OMNIA bona pariter cu illa, vers. 291. SAPIENTIA igitur, quanto melior Auro; & PROVIDENTIA, quanto pretiosior Argento; tantò ardentius querito. Nil proderunt diuitiae pecuniariæ (quæ umbra & res caducæ fumo similes) impio, nil proderunt thesaurei iniquitatis, in die ultionis: SAPIENTIA lignum vitae est: & Iustitia (quam SAPIENTIA ÆTERNA incarnata, cuius thesaurei infiniti, quare & inexhausti, nobis dono dat) sola liberat à morte. Proverb. 10, 2, 11, 4. Psal. 49. Ecclesiast. 5, 10. Sophon. 1, 13. Zach. 9.

31 *Nunc ergò fili mi, audi me, & ne recedas à verbis oris mei; ne gemas in nouissimis: & (nimis serò) dicas, (ah) cur detestatus sum DISCIPULINAM, & increpationibus non acquieuit cor meū;*

Prou. 5.
v.7.
v.11.
v.12.

Nunc, igitur, filii, parete mihi, & ne recedatis ab eloquii oris mei: Ne rugias in nouissimis tuis; & (nimis serò) dicas (ah.) Quomodo odi EDITIONEM, & increpationem spreuit cor meum,

31

Nunc] Toties admonitus, præmiis inuitatus, & blandimentis quasi allatus. Quemadmodum Sapientiae acquisitionis Gloria, Vita & gaudium: ita Sapientiae contemptus, ignominia, mors, & luctus rugitusque perpetuus.

32 *Et non obtemperauit voci instruentium me, & docentibus me non inclinai aurem meam? (Amen, Amen dico tibi.*

vers. 13.

Nec audiui vocem docentium me, & Magistris non inclinai aurem meam? (Amen, amen, dico tibi.)

32

Nec audiui vocem, &c.] Non obseruaui DEVM loquentem atque docentem, in Natura, SS. Scriptura, & Conscientia mea. Magistri] Hoc est, lis, qui verè Magistri sunt, docentibus Scientias & Artes bonas, mysteriorum DEI, secretorumq; Naturæ Bonis ac Donis instructissimas: Opus, in quam, de Beresiah, & de Mercaua, vers. 162. ad Legem & Testimonium SS. Scripturæ. Libri Naturæ magni, Conscientiæ rectæ, Christiano Cabalisticè, Physico-Magicè & Physico-Chemicè: non Ethnicè, sophisticè, fabulosè. Docemur autem à SAPIENTIA Spiritu, tam per Magistros viuos, Sapientes atque peritos, Diuinitus nobis concessos; & mutos, qui libri Sapientum, clave Spiritus sancti eos aperiens; quam inspiratione nuda ac sola; aut reuelatione secreta. Scientias bonas, Artes secretas, Lapidem Philm. eiusq; quo apud vulgus nominatur, proprium nomē, necnon præparandi modum, quæ duo Artis secretæ, OMNIA, sic discere potest Theo Sophus. Quapropter siue Princeps, siue Nobilis, ne insipiens sis stultusq; dicaris in conspectu DEI verèq; Sapientum, & aliquando insipientiæ huius te pœnitent, obtempera bene monenti; (αἰσθὴ γὰρ τὸ δεῖνος εἴη εἰμίς, ut inquit Homer. Iliad. μ.) Praeceptor, te Theo-Sophicè corrigerere, & à vitiis erroribusque quasi regenerare, studenti. Iuuenal. Satyr. 7.

*Dii Praeceptorem sancti voluere Parentis
Eesse loco.*

Laude dignus Alexander Magnus egregie dicens, se Aristoteli Praeceptor non minus debere, quam Patri: quod à Patre viuendi, à Praeceptore benè viuendi in tium accepisset. Totum tamen hoc à voluntate Dei dependet. Non enim est humanitus volentis aut per se currentis, sed miserentis (& præcurrentis) Deus. Velle, inquit Paulus Rom. 9,16. & 7,18. adiacet mihi: perficere autem bonū non inuenio. (Cooperatore igitur Deus opus est.) Et paullò post vers. 22. Condelector enim Legi Deus, secundum interiorem hominem: Video autem aliam legem in membris meis, repugnantem Legi Menti meā, & captiuantem me in Lege peccati, quae est in membris meis, (Perficiente igitur Deus opus est:) Sic Deus à seculo cooperatus est, Ecclesiast. 51. II. Sic Christus Apostolis, in vniuersum mundum, ut prædicarent Euangelium omni creaturæ, missis, cooperatus est, & sermonem eorum sequentibus signis confirmauit, Marc. 16. vers. vlt. Ut ergo tui misereatur Deus, MISERICORDIA Misericordis animo fidei implora.

33 Fili mi si sapiens fu- | Prou. 23.
vers. 15. | Fili mi, si sapiens fuerit cor
erit animus tuus, gaudebit | tuum, letabitur cor meum, etiam
tecum cor meum. | ego letabor.

Si sapiens fuerit, &c.] Vers. 277. rectè inquit Sapiens noster: Qui Sapien-
tem genuit, letabitur in eo. Idem & hoc loco: Exultant præ gaudio paren-
tes, exultant præceptores, videntes se doctrinam bonam benè collocasse,
margaritasque boum calcibus non conculcari. Dico hæc & ego omnibus,
quibus Amphitheatrum hoc nostrum videre contingit.

34 Exultabunt etiam renes | Vers. 16. | Et exultabunt renes mei,
mei, quū labia tua loquen- | *¶* cum recta loqua fuerint la-
tur quæ recta sunt. | bia tua.

Cum recta loqua fuerint, &c.] Hoc est, cum fassus fuetis veritatem, de vti-
li & fidei institutione mea. Quod si astutia malitiosa reticueris verum, me
non enecat reticentia tua ista, sed dieo cum Cicerone; *Vbi rerum testimonia
adsunt, quid opus est verbis? Conscia mens recti famæ mendacia ridet.* Solo mea pla-
ceant bono. Consolatorium Tertulliani hoc: *Cum damnatur à mundo, ab-
soluimus à DOMINO.*

35 Nonne (*חַכְמָה*) CHOC H- | Prou. 8.
vers. 1. | Sedage!
MAH) SAPIENTIA clamat,
& INTELLIGENTIA dat | Nunquid non *חַכְמָה* HHOC H-
vocem suam? | MAH) *¶* SAPIENTIA cla-
mat, & (*בִּינָה*) PRY-
DENTIA *¶* dat vocem suam?
(En, illa ipsa est! vel illa ipsa sunt!)

SAPIENTIA clamat,] Vbinam? in toto Vniuerso; puta, in libris Na-
turæ atque Creaturæ, SS. Scripturæ, & Conscientiæ propriæ, quinimò
in omnibus sese offert conspiciendam: clamant Astra lucendo, & ad Lu-
cem Æternam nos inuitant; clamant Venti, & Spiritum DOMINI an-
nunciant, qui in omnibus habitat; clamant Aquæ, & ad Crystallinum

flumen

ETIENNE TERRE

Referatur ante eis
primam, fol.

Libri

Discas,
Homo,
(ad quod in
Mundum
venisti) tra-
etu D 21,
patris Lu-
miaum,

M
E, q.
MAG
LAPI
rum, C
plusqua
debitum
ne Phy
to, plus
materi
vel uniu

THEOLOGIA
Domi*n*ica
de
principiis
TUTA
OMNIA
A
Divinitus;
Micro-
G
Micro-
M
Micro-
COSMOGENI
OMNIA
OMNISCIATI
BONUM
sup*er* iudicium
Sensuum
Tetradynamia
Chalilogium
Trinitatem p*ro*p*ri*am
Iustitiam
Hoc est nihil o*n*theia
Immanis i*de*c*re*at*ur* A*l*A
T*ra*ns*for*mp*ic*o*r*, *for*minis
C*on*s*equ*it*er*, *for*mer*s*, *for*m*er*
A*l*o*n*g*er* *de*c*re*at*ur* a*l*iqu*o*nt*er*
ad*u*nd*er* *de*c*re*at*ur* ad*u*nd*er*
a*l*iqu*o*nd*er* *de*c*re*at*ur* a*l*iqu*o*nd*er*
a*l*iqu*o*nd*er* *de*c*re*at*ur* a*l*iqu*o*nd*er*
a*l*iqu*o*nd*er* *de*c*re*at*ur* a*l*iqu*o*nd*er*
a*l*iqu*o*nd*er* *de*c*re*at*ur* a*l*iqu*o*nd*er*

O*mn*ipo*er*
O*mn*ipo*er*

L*ab*or*an*do
P*ar*at*olog*io*.*

LAUCH HODCHAMANN EII

XVI

*Dii Praeceptorem sancti voluere Parentis
Esse loco.*

Laude dignus Alexander Magnus egregiè dicens, se Aristoteli Praeceptoris non minus debere, quam Patri: quod à Patre viuendi, à Praeceptore benè viuendi initium accepisset. Totum tamen hoc à voluntate DEI dependet. Non enim est humanitus volentis aut per se currentis, sed miserenis (& præcurrentis) DEI. Velle, inquit Paulus Rom. 9,16. & 7,18. adiacet mihi: perficere autem bonū non inuenio. (Cooperatore igitur DEO opus est.) Et paullò post vers. 22. Condelector enim Legi DEI, secundum interiorem hominem: Video autem aliam legem in membris meis, repugnantem Legi Menti mea, & captiuantem me in Lege peccati, quae est in membris meis, (Perficiente igitur DEO opus est:) Sic DEVS à seculo cooperatus est, Ecclesiast. 51. 11. Sic Christus Apostolis, in vniuersum mundum, ut prædicarent Euangelium omni creaturæ, missis, cooperatus est, & sermonem eorū sequentibus signis confirmauit, Marc. 16. vers. vlt. Ut ergo tui misereatur DEVS, MISERICORDIA Mifericordis animo fidelis implora.

33 Fili mi, si sapiens fu- | Prou. 23.
Vers. 15. | Fili mi, si sapiens fuerit cor
erit animus tuus, gaudebit | tuum, latabitur cor meum, etiam
tecum cor meum. | ego latabor.

Si sapiens fuerit, &c.] Vers. 277. rectè inquit Sapiens noster: Qui Sapientem genuit, latabitur in eo. Idem & hoc loco: Exultant præ gaudio parentes, exultant præceptores, videntes se doctrinam bonam benè collocasse, margaritasque boum calcibus non conculcari. Dico hæc & ego omnibus, quibus Amphitheatrum hoc nostrum videre contingit.

34 Exultabunt etiam renes | Vers. 16. | Et exultabunt renes mei,
mei, quæ labia tua loquen- | ¶ cum recta loquuta fuerint la-
tur quæ recta sunt. | biatua.

Cum recta loquuta fuerint, &c.] Hoc est, cum fassus fueris veritatem, de utili & fideli institutione mea. Quod si astutia malitiosa reticueris verum, me non enecat reticentia tua ista, sed dieo cum Cicerone; Vbi rerum testimonia adsunt, quid opus est verbis? Conscia mens recti fama mendacia ridet. Solo mea placent bono. Consolatorium Tertulliani hoc: Cum damnamur à mundo, absoluimur à DOMINO.

35 Nonne (חכמה) CHOC H- | Prou. 8.
Vers. 1. | Sed age!
MAH) SAPIENTIA clamat, | Nunquid non (חכמה) HHOC H-
& INTELLIGENTIA dat | MAH) ¶ SAPIENTIA clam-
vocem suam? | at, & (בינה) BINAH) PRY-
DENTIA ¶ dat vocem suam?
(En, illa ipsa est! vel illa ipsa sunt!)

SAPIENTIA clamat,] Vbinam? in toto Vniuerso; puta, in libris Naturæ atque Creaturæ, SS. Scripturæ, & Conscientiæ propriæ, quinimò in omnibus sese offert conspiciendam: clamant Astra lucendo, & ad Lucem Æternam nos inuitant; clamant Venti, & Spiritum DOMINI an-

nunciant, qui in omnibus habitat; clamant Aquæ, & ad Crystallinum

S V M M A

AMPHITHEATRI SAPIENTIÆ ÆTERNÆ,

solius VERÆ,

CHRISTIANO-CABALISTICI,
DIVINO-MAGICI,

nec non

PHYSICO-CHYMICI

Tertriunius-Catholici.

HENRICI KVNRATH LIPS. THEOSOPHIÆ
amatoris fidelis, & Medicinæ utriusque Doctoris.

I.

Agnoscere
DEVVM,
& quem misit,
IHSVM
CHRISTVM,
Librumq; intelligere SS^x Scripturæ,
in & ex

Deo, & quem misit,
IHSVH CHRISTO,
Libroque SS^x Scripturæ.

TEMET-IPSO.

MVNDO maiori,
& quem dedit, FILIO eius
MAGNESIA Sapientum.

TEMET-IPSO.

Deo, & quem misit,
IHSVH CHRISTO,
Libroque SS^x Scripturæ.

MVNDO maiori
& quem dedit, FILIO eius
MAGNESIA Sophorum.

MVNDO maiori,
& quem dedit, FILIO eius
MAGNESIA Sapientum,
qui ipso, Consubstantialis
Parenti, & splendor Gloriar,
atq; character Substantiae eius
Pri-materialis, Catholicus: In
quo synoptice-catholicè inhabi-
tat omnis plenitudo NATU-
RÆ corporaliter.

TEMET-IPSO.

Deo, & quem misit,
IHSVH CHRISTO,
Libroque SS^x Scripturæ.

Aspice; Lege; Obserua; Intellige; Inspice; Tenta; Iudica; Utete; Fruere.

II.
Noscere
TEMETIPSVM,
in & ex

Discas,
HOMO,
(ad quod in
Mundum
venisti) tra-
du D E I ,
patris Lu-
miam,

III.

Cognoscere
MVNDVM maiorem,
& quem dedit, eius FILIVUM,
MAGNESIAM Philosopherum;
LAPIDIS, nimirum, Philosopherum,
Catholicæ, vel Vniuersalis,
plus quam perfecti, SVBIECTVM
debitum, & perfectum, Regeneratio-
ne Physica, Artis Chymica adiumento,
plus quam perficiendum, b. e. Pri-
materiale, & propterea Catholicon,
vel vniuersale ac Quale,
in & ex

CHRISTIANO-
KABALICE,
hoc est,

KABALÆ CHRISTIANÆ
methodo:

DIVINO-
MAGICE,
hoc est,

MAGIÆ SAPIENTIÆ
DIVINÆ, cuius unica, ut
bonæ & multiformis, sive
multiplicis, est enim molamoi
Et sic, tanquam
in speculo
clarissimo,
& ex fonte
limpidissimo SAPI-
ENTIÆ ve-
ra. Ter-
triuno ca-
tholico,
pro dono,
a SPIRI-
TV SAN-
CTO tibi
communi-
cato,

PHYSICO-
CHYMICE.

CHYMIAE Physico-
Artificialis methodo,
Naturamq; ALCHYMIAE nach:

ORANDO,
in
ORATORIO,

LABORANDO,
in
LABORATORIO.

THEOSOPHICE
noueris
ac
hauries
TRIA
OMNIA:
b. e.
Diuinum;
Micro-
&
Macro-
COSMICON!
OMNIA
in
OMNIBVS!
BONVM
in hoc Mundo
Summum,
Tertriunum,
Catholicissimum;
Tuncque, ô Homo, beatissime
vita FINEM!
Hæc SOPHIA!
Hæc PHILOSOPHIA
summa! Hæc ad Hanc VIA
Theosophica, Tertriuna,
Catholica, Lineatis, sola
Vera; quâq; CÆTERA bona
(ob quâm innumeræ ob quâm
miranda!) adiunguntur NO-
BIS! Alia omnis, vel super-
ficialis; aut circumferen-
tialis; aut falsa
& nulla.

RVACH HHOCHMAH-EL!

ADSIT;

v. 4. Letifica stime, IEHOVAH, in operibus tuis, & in factis manuum tuarum exultabo.

v. 5. Quam magnifica sunt opera tua IEHOVAH? valde profunda sunt cogitationes tue!

v. 6. Vir insipiens non cognoscet, & stultus non intelliget HÆC.

Hallelu-IAH! Hallelu-IAH! Hallelu-IAH!

Phydiabolo!

Iterum atque iterum phycalumniatori cuius! nullo excepto.

AMEN.

Π Α Τ Α Λ Ι Θ Ο Ν Κ Ι Ν Ε Ι .

ELOHIM OMNIA vendunt laboribus.

P S A L M . X C I I .

flumen Paradysi nos vocant, & ad occultas illas Philosophorum lymphas; clamat terra, mille vocibus, & floribus & fructibus, & tot colores Naturæ & Philosophicos depingit; clamat terra, quando tremit, & concutitur, ut ruinam intelligamus mundi. *Dat vocem suam*] Quamnam? Triunam: Naturæ; SS. Scripturæ; & Legis conscientiæ, quæ scintillæ Iustitiae Diuinæ. Vocem hanc Catholicam auribus haurimus sensuum, rationis, Intellectus ac Mentis: in Oratorio, Orando; in Laboratorio Laborando, Micro & Macro-Cosmice, Physicè, Physico Medicè, Physico Chemicè, &c. Ut est figuris Amphitheatri huius secunda & quarta. Vox D e i, in Omnibus, per Omnia, de Omnibus, ad Omnes. Vide expositionem verl. 185.

36 In summis excelsisq; ver- | Vers. 2. | In summittate locorum excel-
ticibus supra viam, in | forum, iuxta viam, in loco se-
mediis semitis stans. | mitarum stat:

Supra viam] Totius Vniuersi, hoc est, per Omnia, quæ sunt in toto Vniuerso, quemadmodum annotauimus in quarta huius Amphitheatri figura. *In mediis semitis*] Coram omnibus, cunctis, singulis ac vniuersis; ubi- uis locorum: coram Deo; Angelis; Hominibus; Mundo.

37 Iuxta portas ciuitatis | Vers. 3. | In loco portarum in ostio ci-
in ipsis foribus loquitur, | uitatis, in ingressu ostiorum cla-
dicens: | mat:

Iuxta portas] Tanquam in publico, omniumque conspectu, palam o- mnibus, per totum Vniuersum creatum, ut nemo se possit excusare. In por- tis enim ciuitatum veteres ius dicebant. verl. 49. *Loquitur*] Qua voce? certè mirabili: nec mirum, si, ut inquit Hugo, *Mirabilis mirabilia operetur*. Voces S A P I E N T I A E has, linguasvè varias, vide annotatas, figura Amphi theatri huius quarta: &, præfatione in *Zebelem*, à me publicatum. Notatu dignum, quod S A P I E N T I A Altissimi, amore nostri amoris, ut se nos a- memus, è throno Celsitudinis suæ ad profundum humilitatis nostræ, fesc tam alte demittat, coniungat ac vniat lumen immortalitatis suæ, cum limo mortalitatis nostræ. Vide expositionem verl. 157. Hæc fermentatio mira- bilis, mortalem reddit immortalem. Lapis Philm. hic hyperphysico Ma- gicus, & verè Diuinus, solis Christiano Cabalistis cognitus. O S A P I E N- T I A, mentis meæ aperi oculos, ut te videā; aures, ut te audiam; sensus pur- ga, Rationem & Intellectum, ut te intelligam; cordis tange linguam, ut te gustem! denique fac, quæso, Magnetis tui tractuleuer, Spiritus tui igne sublimet, coniungar & vniar tecum.

38 Ad vos, ô viri clamo, & | Vers. 4. | O viri, ad vos clamito,
vox mea ad filios hominū. | vox mea ad filios hominum.

O viri, &c.] Viri, hoc est, secundum Hebræos, genere & Doctrina Nobiles: & filii hominum, id est, humiles, obscuri atque plebei. Non est D e i s acceptor personarum, sed in omni genere, ordine, ætate ac statu, qui timeret D e i m, & operatur Iustitiam, acceptus est illi. Actor. 10, 35. Quapropter

SAPIENTIA sine discrimine vocat omnes vers. i. In conspectu DEI, rusticus & equipollens Nobili: ratio est, quod uno eodemque pretio ex diaboli sint potestate ambo redemti. Tanti hic, quanti ille. Imò unde γρῦ, hoc est, ne gry solo genere Nobilis melior plebeio probo atque honesto: etiam in hac vita. Humilitas nobilitat virtus. Scis quæ vera sit Nobilitas? Audi Iuuenal. Satyr. 7. Nobilitas sola est atque unica virtus. Virtute decet, non sanguine niti. Contemptares est homo, nisi virtutem curet. Propter genus, diuitias, officia, honores, superior quidem aut maior est & dicitur homo: melior, ob solam virtutem. Hac etiam ex plebe infimus præditus esse potest; carere, generis Nobilitate summus. De nomine solo Nobilibus Italus quidam non inconcinnè dicit: Genialis est bestia, sedens super bestiam, habens bestiam supra manum; bestias circum circa se curvantibus; persequens & inseclans bestiam. O propria istorum nobilium descriptionem! Et Regem indoctum, Rex Alphonsus dixit asinum esse coronatum. Et alius contra iactantiam ex diuiniis, stemmate, nobilitate ac prole venientem, sic cecinit:

Sis li: èt ingenuus, clarisque parentibus orius,

Esse tamen vel sic bestia magna potes.

Adde decus patris, claros tibi sume propinquos.

Esse tamen vel sic bestia magna potes.

Sint tibi diuitia; sit longa & munda supellex,

Esse tamen vel sic bestia magna potes.

Denique quicquid eris, nisi sit prudentia tecum,

Magna quidem dico, bestia semper eris.

Audi nunc, quem DEVS, parens & auctor nobilitatis, velit nobilitare, i. Reg. 2, 30. Propterea ait DOMINVS DEVS Israël: Loquens locutus sum, ut dominus tua, & domus patris tui ministraret in conspectu meo, usq; in sempiternum. Nunc autem dicit Dominus: Absit hoc à me: sed quicunque honorificauerit me, glorificabo eum, qui autem contemnunt me, erunt ignobiles.

39

Intelligite simplices astutiam, & stolidi intelligite

vers. 5.

Intelligite & parvuli & astutiam, & insipientes animaduertite.

39

Parvuli] Simplices, qui facilè huc & illuc impelluntur, malè persuasi atque seducti. Ita & vers. 3. Oremus SAPIENTIAM veram, ut quæ parvulos & verè humiles mirifica veritatis dulcedine reficere, inenarrabilique gaudio ac lumine exhilarare consuevit, nos totos nostrosque in Oratorio & Laboratorio labores, cælesti benedictione gratiaque sua Diuina replere dignetur. Observandum: Cum successus continuæ felicitatis totus à voluntate deriuetur Diuina, videat ne defectiù peccet in puncto Impetrationis hoc, Cabalam, Magiam & Alchimiam exercens. Vt ribi faucat IEHOVAH, solis supercælestis radius tibi, laboribusque tuis affulgeat, stude re memento. *Astutiam*] subintelligitur, bona. Calliditas, solertia. In bonam namque partem hoc Prologo vocabula hæc accipiuntur.

40

Audite, quoniam honorabilia loquar, & apertio

vers. 6.

Audite, quoniam de rebus magnis loquitura sum,

labio-

40

labiorum meorum erit rectitudines:

E aperientur labia mea, *q* uia ut
recta prædicens.

Audite] A v d i t e, videte, obseruate SAPIENTIAE sermones, cum attentione accurata, non oscitanter. *D e r e b u s m a g n i s*] Reuera magnis, & SAPIENTIA Maximi maxima dignis, quæ expiato à perturbationibus animo diligenter sunt auscultada, expurgatoque Theosophicè Intellectu, & veritati veluti clavis (illuminationis Diuinæ manu) cum sera coaptato, timanda, percontanda & obseruanda. Quod si feceris, fructus SAPIENTIAE nancisteris, theorice & practice insignes. *V i r e c t a p r a d i c e n t*] Quicquid igitur cum SAPIENTIAE Aeternæ VERO, Biblicè, Macro & Micro-Cosmicè scripto, de Physicis, Hiperphysicis, atque Diuinis, harmonica ratione non concordat, rectum aut verum esse non potest; fucet defendatque mundus immundus diaboli sophismata, vt ut possit ac velit.

41 *C* VERITATEM medi-
tabitur guttur meū, & labia
mea detestabuntur impium.

Vers. 7.

Q uia V E R I T A T E M loque-
tur palatū meū: *C* abominatio
labiorum meorum est impietas.

41

V e r i t a t e m] Veritas ipsa, non nisi meram proferre vult ac potest veritatem. Hæc incarnata: EGO SVM, V IA, V E R I T A S & V I T A. In huius ore non inuentus dolus. Ad imitationem SAPIENTIAE veræ, omnes alumni eius meditabuntur veritatem, & labia illorum detestabuntur impium, derisorem, stultum, quantumuis etiam siue generis, siue doctrinæ mundanæ nobilitate præcellentem. Ego, DEVM testor, nauci & nihil aestimo istos Centauros, Thrasones; sibi siue similibus tantum nobiles; DEO & sapienti, ignobiles. Abominatio sunt in conspectu meo tales. Veræ nobilitati ne gry detractum volo. Scis ipse, quod ollæ contritæ, reperiuntur ubique.

Iohan. 14.
Vers. 6.

42 In Iustitia sunt omnia elo-
quia oris mei: non est in eis
prauum nec peruersum.

Vers. 8.

C iusti sunt omnes sermo-
nes mei, non est in eis prauum
quid, neque peruersum.

42

Iusti sunt, &c.] SAPIENTIAE sermones, vt omnes, ita & hosce oracula mera (sicuti sunt) esse putato, de Diuinæ mentis adyto Sapienter profecta, veracia, iusta, recta. A fonte enim Iustitiae, Bonitatis, Sapientiae, Viræ, nihil aliud quam iustum, bonum, Sapientia plenum, viuificum, dimanare potest.

43 Vniuersa ipsa recta sunt
intelligenti, & recta inuenientibus scientiam.

Vers. 9.

C recti sunt intelligenti-
bus, & qui inuenientibus
Scientiam.

43

*R*ecti, &c.] Plani, obvii, intellectu faciles. At quibus? Intelligentibus, hoc est, Sapientibus, siue secentibus SAPIENTIAM veram; à qua sola intelligendi modus nobis inest, & fruendi possessio. Non nominat Sapiens hoc loco Intelligentes eos, qui Etymologi, secundum idiomata linguarum, Hebraicè, Græcè, Latinè, &c. ad literam aliquid intelligent, sed

qui nucleum mentis percipiunt, & assequuntur medullam. Intelligentes ab Intelligentia, quæ SAPIENTIA dicitur, vocantur. De his loquuntur Philosophi Physico-Chemici, dicentes: *Xos scribimus intelligentibus & scientibus, non ignorantibus.* Addo: Cui SAPIENTIA luminis radius (Micro, vel Macro Cosmicè) non affusit, aut in Oratorio, aut Laboratorio, aut per Magistrum Sapientem, ignorans est, cæcus, & nihil veri de SAPIENTIA veræ laboribus sciens; nihil intelligens; opinans omnia. Quapropter vanæ omnes theoriæ, vanique labores eius.

44

 Accipite DISCIPLI-
NAM meam, & non pecuni-
am: DOCTRINAM magis
quam aurum eligite:

Vers. 10.

Accipite Eruditionem me-
am, & non argentum: & Sci-
entiam potius, quam aurum
electum.

Accipite disciplinam, & non, &c.] Sapiens hortatur, ut venemur SAPIENTIAM, non pecuniam; Regnum DEI & Iustitiam eius, non opulentiam. Quam artem calluit & exercuit Regius Propheta David: quemadmodum inquit Psalm. 119, 14. *In via testimoniorum tuorum delectatus sum, sicut in omnibus diuiniis.* Ausim ego sanctè affirmare, *Φιλαργυριαν* aut *ωλεοςχιαν*, hoc est, avaritiam, non minimum esse obstaculum, cur tam pauci (inhiantas toti diuiniis tantum pecuniariis) adipiscantur Lapidem Philm.: quasi principalis Philosophi scopus sit, auro atque argento abundare! Erras, erres; Tertia & quarta huius Amphitheatri figuræ, de altioribus te admonebunt SAPIENTIAE, per Cabalam, Mageiam, & Physico Chemicam versus fructibus. Aurum & Argentum inter Lapidis Philm. fructus infinitum occupant locum: at nostri laborantes querunt SAPIENTIAE thesauros propter solas diuinitias, vanosque mundi honores; hic scopus illorum, cum tamen nihil minus, quam hoc, deberent cogitare. Si quererent primum Regnum DEI & Iustitiam eius, cætera omnia (inter qua & aurum & argentum) adiicerentur illis. Cum igitur faciant *υστηρων* *ωεγηρων*, das sie die Rossz hinder den Wagen spannen, & legitimum sibi non proponant finem, deuant à veritatis linea recta, longeque errantes, miserè euanescunt in vanitatibus suis. Rectè igitur Philosophus: *Si Deus inueniret cordile, vtique reuelaret ei Scientiam & artem.*

SAPIENTIA
auro prefe-
renda.

45

Quia melior est SAPIEN-
TIA margaritis: & omnia
desiderabilia non equabun-
ture ei.

Vers. 11.

 Melior est enim SAPI-
ENTIA cunctis opibus pretio-
sissimis: & omne desiderabile ei
non potest comparari.

Melior est, &c.] Quia dat OMNIA, vt est versi. 30, 314, & 315. Quare & auro atque argento, negotiatione mundana, quantumuis etiam pecuniosa, totiusque mundi immundi gloria vana, longè pretiosior, eligibilior; optabilior; quod minimè credunt mundani immundi; *Die reichen Schindhund glauben solches nicht.* At qui se moriturum esse seriò cogitat, facile omnia contemnit mundana immunda. Ut sanctè olim moriaris, benè viuere disce; vtq; piè possis viuere; disce mori. Vide versi. 324, 317, 318, & 127.

Nunc

46 Nunc igitur filii obtemperate mihi: & beati qui vias meas custodient.

Ibidem
vers. 32.

¶ Nunc ergo filii audite me, beati qui custodiunt vias meas.

46

Nunc] Posteaquam audistis, quæ, qualis & quanta sim **E G O, S A P I E N T I A.** *Qui custodiunt vias meas]* Hoc est, qui seruant aut faciunt manda-
ta mea. Vos, inquit Christus, **S A P I E N T I A** incarnata, Iohan. 15, 14. ami-
ci mei estis, si **F E C E R I T I S** ea, quæ ego præcipio vobis. Et ibidem cap. 13.
vers. 17. Beatieritis, si **F E C E R I T I S** ea. Luc. 8, 21. *Mater mea, & fratres
mei hi sunt, qui verbum D e i audiunt & F A C I V N T.* Facere quæ præce-
pit **S A P I E N T I A D e i**, est ambulare in viis eius. Quare emendet
vitam, ut induatur vita, qui vult acquirere vitam. Christus, Archetypus;
hunc, qui nouit, induit & imitatur, & Sapiens, Beatus, vereque Chri-
stianus. Notandum: Quamuis dum in cute hac hæremus, nos opor-
teat esse ac viuere in Mundo, debemus tamen fugere quotidie & dere-
linquere mundum immundum. Quomodo hoc, Si, inquam, corde,
verbis ac factis, mundanis non adhæremus immundis, hoc est, munda-
nè cum mundo immundo non viuimus: tunc induimur Christo, & imi-
tamur, vita Theo-Sophica, Archetypum. Hoc, approximare est **D e o.**
Qui approximatuit, illuminatur, iungitur atque vnitur. Spiritualis, bo-
nus & mente sublimis fiat in Spiritu Opt. Max. necesse est, qui spirituum
bonorum consortium, sublimiores contemplationes, **D E I F I C A M**-
que optat vniōnem. Similium enim sit coniunctio & vnio, non dissili-
mūlum. In circumferentia mundana se ita amittere, est in Centro, hoc
est, **D e o** se inuenire, **D e v m q u e** in se reperire. Vide vers. 132. Hac **S A**-
P I E N T I A E via, cum Christo secedis è mundo, quamuis viuas & con-
uerseris quotidiè in Mundo, etiam in medio inter mundanè viuentes:
Tu non mundanè, sed Theosophicè in & cum Christo. Cum peccato-
ribus, publicanis, Pharisæis, hæreticis, &c. conuersabatur ac comedebat
Christus; poteris & tu, modo non vt peccator enormis, Publica-
nus, Pharisæus, hæreticus, &c. In centro maneto: hoc sibi vult Cabali-
sticum illud, Nunquam tam bonum est exire, quin sit intus manere me-
lius. **O I E H O V A H** mane in me, vt maneam in te, Christophorumque
me constitue, vt è vadis mundi huius immundi emergam, & scopulos præ-
tergressus, in portu stem pede lato ac firmo salutis tutus, custodiens vias
tuas. Amen.

47 Audite E R V D I T I O N E M, & sapientes estote, & ne re-
pellatis eam.

vers. 33.

¶ **Audite D I S C I P L I-**
N A M , & estote Sapientes, &
nolite abiucere eam.

47

Disciplinā
audientes
sunt sapi-
entes.

Audite D I S C I P L I N A M] Quam sit **S A P I E N T I A** Diuinæ stu-
dium Nectare quovis atque Ambrosiâ dulcius, nonnisi intelligunt, qui
iam inde à pueris Sapientum parere monitis didicerunt, atque ita d i s c i

PLINÆ amaritudinem prius degustârunt. Hinc tanto studio, tantaque fidelitate nos admonet Sapiens, ut propria voluntate Diuinæ subiectâ, quid Spiritus DEI R V A C H H O C H M A E L præceptor noster fidelissimus, in aures Mentis nostræ suauiter insurget, diligenter auscultemus. O sancta DISCIPULINA.

- 48 Beatus homo qui auscultat mihi, excubando iuxta fores meas quotidie, obseruando postes ostiorum meorum, vers. 4. Beatus homo, qui audit me, & qui vigilat ad fores meas quotidie: & obseruat ad postes ostii mei.

Qui vigilat ad fores meas] Fores & postes SAPIENTIAE ÆTERNÆ sunt numero tres, puta, Biblia SS. Creatura atque Natura, hoc est, Macro-Cosmus cū tota cælestis exercitus Spiritualis militia, totus; & Micro-Cosmus, secundum corpus ac Spiritum: denique, Mens sive anima in homine Diuina. O felix terque quaterque felix, & tam in vita hac, quam futura beatus, qui ad fores SAPIENTIAE hasce manè (vt est vers. 170.) vigilat quotidiè (vers. 28, 158.) audit,) Theo-Sophicè videt per totam vitam ad postes eius sapienter obseruat sapientiam veram mirabiliter loquentem, respondentem, atque docentem. Hic, sic resciscet, si velit, OMNIA. vers. 5. Vide fig. Amph. huius.

Conqueritur SAPIENTIA se à Sophistis contemni: & exitium contemptorum prædictum.

- 49 SAPIENTIA (insuper etiam, iterum inquit Rex Sapientissimus) & foris prædicat, in plateis dat vocem suam. Prou. I. vers. 20. SAPIENTIA (insuper etiam, iterum inquit Rex Sapientissimus.) foris clamitat in plateis ipsi dat vocem suam:

SAPIENTIA] Hebraicè ad verbum, SAPIENTIAE. Legitur enim Hhochmoib, quod est plurale: ratio est, quod illa sit Spiritus multiplex, Sap. 7, 22. & πολυπονία, hoc est, multiformis, Ephes. 3, 10. Vide tertiam Amphitheatri huius partem. Quæst. quarta. *Foris prædicat.*] Publicè, & palam omnibus, in Macro & Micro Cosmo, (vers. 37.) vt non sint excusabiles, in die iudicii, mortales. Rom. 1, 20. Non tantum SS. Scriptura, verum quoque tota Creatura atque natura, (præsentemque D E V M quælibet herba docet, recte cecinit Poëta Christianus) Hominisque conscientia Creatorem & Conditorem omnium mirificè loquitur Triunum; Semetipsum, hoc est, SAPIENTIAM, Bonitatem & Potentiam eius infinitam, Theo-Sophicè, Physicè, Physico-Medicè, Physico-Chemicè, Physico-Mageicè, Hyperphysico Mageicè atque Cabalicè nobis ob oculos ponit in toto Vniuerso, tanquam in loco editiore, ex quo possit ab omnibus, omni tempore & loco, audiri, videri, obseruari atque agnosciri.

- 50 In capite turbarū clamitat vers. 21. in foribus portarū urbis profert verba sua dicens: In capite tumultuantium clamat, in ostiis portarum, in vrbe ipsa eloquia sua dicit.

In foribus portarum] More iudicium, qui apud veteres ius dicebant in portis urbis, tanquam in loco publico, in omnium conspectu, & inter turbas hominum. Ibi SAPIENTIA distinguit personas, ordinat iudicia,

igit leges, administrat iustitiam, exercet vindictam; ut admiranda D E I iusti iudicia appareant & manifesta fiant; omniumque oculis patescat, non humana, sed Diuina Prouidentia & Sapientia, Mundum regi. Quando enim iustus iudex, è Throno suo, iudicium emittit, & sententiam suam, iustissima & inopinata vindicta, promulgat; contremiscit terra, & silet.

51 Visquequo simplices dili-
getis simplicitatem: & deri-
fores derisionem desidera-
bunt, & stulti odio habe-
bunt Scientiam?

Vers. 22.

Visquequo paruuli dilig-
tis infantiam, & stulti ea
quaे sibi sunt noxia cupient, &
imprudentes odibunt Scien-
tiam?

51

Esa. 65, 12.
Et 66, 4.
Iere. 7, 13.

Paruuli] Paruuli hoc loco sunt, qui vers. 3. *Infantiam*] Imperitiam, sto-
liditatem & ignauiam. *Stulti*] Ut vers. 201 & 205. malitiam; superbi, a
nimis elationem, D E I Proximique contemptum: detractores, detractio-
nem. Est querela S A P I E N T I A E, ex iusta condolentia profecta. O insi-
pientes & stulti, quò ruitis?

52 Conuertimini ad incre-
pationem meam, en depro-
mam vobis Spiritum me-
um, scire vos faciam verba
mea.

Vers. 23.

Conuertimini ad corre-
ptionem meam: en proferam
vobis S P I R I T U M meum, &
 ostendam vobis verba
mea.

52

Conuertimini] Resipiscite, ô stulti, quorum plena omnia, & malè fani.
Proferam vobis Spiritum meum] Effundam, aut efflabo super vos Spiritum
meum, qui vena est Intellectus, S A P I E N T I A E fons, Scientiæ flumen,
diuitiarumque tam Corporalium quam Spiritualium thesaurus inexhaus-
tus, omnem longè superans Persarum gazam. Vers. 106. & 223. *Osten-
dam*] Quomodo? Biblicè, Macro & Micro-Cosmicè: scireque vos faciam
de Omnibus (quaे proderunt vobis) mentem, voluntatem & sententiam
meam, per Christiano Cabalam, Diuino Mageiam, & Physico Chemiam:
quod studium Triunum, vera T H E O S O P H I A Catholica. Vers. 142.

53 Quia vocavi, & renui-
stis: extendi manum
meam, & non fuit qui a-
spiceret.

Vers. 24.

Propterea quod vocavi, &
renuistis: extendi manum me-
am, & non fuit qui attende-
ret.

53

Extendi manum] More indicantis silentium & attentionem, aut dito
vocantis. Manus Sapientiæ, mystico quoque sensu sunt omnes creaturæ,
quibus ad Creatorem trahimur. Porrigit nobis S A P I E N T I A manum,
quocunque nos vertimus, & ambit amicitiam nostram, monstrando & of-
ferendo nobis Bonitatis ac Benevolentiæ suæ riulos.

- 54 **D**espexitis omne consilium meum, & increpationes meas neglexistis. 54
Despexitis consil.] Amore & illecebris Mundi huius immundi capti & excæcati, deludendo Legem atque Doctrinam meam; Meipsum, hoc est, D E V M delusistis, & Spiritus sancti ductum neglexistis. O vesani corde! Certè quemadmodum malum consilium consultori pessimum; ita deriso, derisor.
- 55 Etiam ego in contritione vestri ridebo: subsannabo, cum venerit timor vester. 55
Ego quoque, &c.] Horrendum profectò, à D E O irrideri: nihil miserius homine à D E O deserto: quod exempla Pharaonis, Saulis, Francisci Spieræ, aliorumq; quamplurimorum testantur. Quemadmodum fama, oculus & conscientia, ita nec D E V S potest ferre iocum. Inuiolabile Numen.
- 56 Quum inquam venerit sicut desolatio, timor vester: & contritio vestri veluti turbo venerit, quum venerit super vos tribulatio & angustia. 56
Tribulatio & angustia] Tribulationes & angustias patiuntur etiam fideles; at exitu aut fine longè diuerso: quia D O M I N V M habent, qui liberat eos à malo, amicum: cuius auxilio prorsus destituuntur impi, derisores & stulti, non cognoscentes diem visitationis suæ: ideo miserè pereunt, & portio fiunt tartaro, furiis vtricibus destinati.
- 57 Tunc inuocabút me, & non exaudiam: manè quæret me, & nō inuenient me: 57
Non exaudiam] Quia post festum veniunt. In tēpore venire est omnium optimum. Admonemini, quæso, similitudine de virginibus decē, quinque prudentibus, & quinque fatuis, Matth. 25. Oleum Spiritus sancti pro luce mentis vestræ Diuinitus accensa, à luce Patris luminum lucente in tenebris mundi, & fugante tenebrarum potestates, à quo omne Bonum ac Donum perfectum. Manè, igitur, cum audieritis veræ S A P I E N T I A E vocem, nolite obturare aures vestras. *Non inuenient*] Quia non insistentes viæ vnicæ ac soli ad S A P I E N T I A M Regiæ, (quæ T I M O R D O M I N I) non rectè quærunt nec inueniunt eam: in sophismatibus ambulant, fanaticisque sapientiæ mundanæ insipientis deliriis; quare per

Vers. 25.

Et cessare fecisti omne consilium meum, & increpationem meam noluisti.

Vers. 26.

Ego quoque in interitu vestro ridebo, & subsannabo, cum vobis id, quod timebatis, aduenirit.

Vers. 27.

Cum irruerit repentina calamitas, & interitus quasi tempestas ingruerit: quando venerit super vos tribulatio & angustia.

Vers. 28.

Tunc inuocabunt me, & non exaudiam: manè consurget, & non inuenient me:

vias

vias tenebricosas hasce, seducentes à veritate, deviant à linea recta ad finis stram, nihilque prodest iis, quamvis summo surrexerint manè. Discamus igitur, impossibile esse, D E V M finè D E O quærere, inuenire & nosse; aut, loqui de D E O sicut D E O. Vnde illud; *Non loquaris de D E O absque lumine.* Nam finè eius Numine, finè eius Lumine, nihil est in homine, nihil est innoxium, ut canit Ecclesia.

58 *Eò quod exosam habuerint DISCIPLINAM, & TIMOREM DOMININON suscepérunt.*

Vers. 29.

58 *Eò quòd oderunt Scientiam, & TIMOREM JEHOVÆ non elegerunt.*

59 Nec acquieuerint C O N S I L I O M E O, & detraxerint vniuersæ correptioni meæ.

Vers. 30.

59 *Nec acquieuerunt consilio meo, spreuerunt vniuersam increpationem meam.*

Eò quòd, &c.] Quapropter, qui aures habet ad audiendum, audiat, quid Spiritus veritatis dicat filiis hominum.

60 Comedent igitur fructu viæ suæ, & consiliis suis saturabuntur.

Vers. 31.

60 *Comedent igitur fructus viæ suæ, suisque consiliis saturabuntur.*

Comedent igitur, &c.] Fruantur igitur studiorum laborumque suorum fructibus, pugnantibus è diametro cum fructibus Theo-Sophiæ. At qui-nam sunt isti? Egregii scilicet, puta, vanitas, dolositas, sophisnata, auaritia, (radix omnium malorum) superbia, (cui resistit D E V S) confidentia mendax, stultitia, desperatio, ignominia, tristitia, conscientia malæ stimulus, (cuius vermis nō moritur) cōfusio, & mors æterna, quæ infernus. Ad sati-ritatem, imò ad naufragium usque vrantur consiliis suis peruersis. Cum no-luerint obœdire S A P I E N T I A veræ, dantur (iusto D E I iudicio) in sen-sum reprobum, ut obœdiant spiritui tenebrarum, mendacii, errorum at-que seductionis, abeuntque toti in pus corruptum. Nec sit volenti iniuria: deseruerunt D E V M, quapropter &c, contra, D E V S iure deseruit illos, ut suo se consilio peruerso, peruerso regant ac perdant. Perditio illorum ex-ipis. Voluerunt, habeant.

61 Qui requies simplicium interficiet eos: & prosperitas stultorum perdet eos.

Vers. 32.

61 *Auersio parvulorum in-terficiet eos, & prosperitas stultorum perdet eos.*

Auersio parvulorum, &c.] Defectus siue rebellio hæc, deducit eos ad in-teritum: nam, malum consilium, consultori pessimum. Prosperitas stult. Rebus mundanis coram mundo benè succendentibus, excæcantur corda impiorum, quo minus possint admittere correctionem salutarem. Crux & tribulatio, vox D E I ad penitentiam.

62 Qui autem me audie-rit, absq; terrore quiesceret, & abundantia perfretur, timore malorum sublato.

Vers. 33.

62 *Qui autem obœdit mihi, ha-bitabit confidenter, & requie-scet à timore mali.*

Causa, cur deuicti mortales à veri-tatis linea recta, in quo quis sci-bili.

estragam
misiemba
nisiq; q; ba
la mis
tigatod
ensiq;

Qui me audierit, &c.] Vide vers. 336. & 337. cum aliquot tam præcedentibus, quām subsequentibus. Pietas nullum potest afferre timorem mali, sed spem & præmium vitæ: est enim arbor vitæ, cuius fructus pax & gaudium Spiritus. *Abundantia perfuetur]* Dominus pauperes implet bonis, & diuites dimittit inanes. Gloria & diuitiæ in domo timentium Dominum.

Quapropter, rectè ac sapienter
vir sapiens concludit
& admonet:

Prou. 16, 32.
Eccles. 9, 18.
Ecclesiast.
7, 29.

63 **Melior est SAPIENTIA,** quām vires: & vir prudens quām fortis.

Sap. 6.
Vers. 1.

In Graeco non extat Codice.

Melior est SAPIENTIA, &c.] Est enim fons omnis Boni, quem admodum à Sapiente sapienter passim in Prologo hoc docemur. Vide vers. 45. & 327. Et certè SAPIENTIA Diuina præstat omni robore: nam unica sepe seria piaque precatione magna frangitur potentia. Sic Moses, eleuatis manibus, fregit potentiam Amalek, Exod. 14, 11. Iosaphat unico hymno fregit robur filiorum Ammon & Moab, dissipauitque exercitum eorum, 2. Paralip. 20, 22. Quoties David saevitiam Saulis, aliorumque hostium, hymnis suis, fregit: *Qui occultam rerum Naturam intelligunt, multa possunt edere talia documenta, quæ vulgus pro miraculis habet.* Et naturalibus viribus multos adiutos esse heroas, testantur historiæ. Quoties verò insigni prudentia obtinetur victoria aut causa aliqua, aut seruat populus: nonne Iosephi Sapientia seruata Ægyptus: Danielis, Persia: Moses, populus Israëliticus? Hic certè Sapientia melior fuit, quām vires.

Magnates
adiusticiam
& Sapien-
tiam ad-
hortatur
Sapiens.

64

 Audite igitur Reges,
& attendite, & discite iudi-
ces finium terræ.

Vers. 2.

 Audite ergo (quoque) Re-
ges, & intelligite, discite iudices
finium Terræ.

64

Audite ergo Reges] Qui omnia vestra præsidia collocatis in armis & milites; cur non potius conducitis milites Sapientiæ, qui Diuinæ Cabalæ & Cœlesti Mageiæ incumbunt, qui armis Sapientiæ & Prudentiæ pugnant, & regiones vestras sospitent? Iosephos & Danieles conquerite, qui præsidia firmissima, & arma habent in virtute, Diuina & Naturali Sapientia. Intelligit hic quoque Sapiens per Reges, Magistratus omnes; Rectores ac gubernatores Ecclesiasticos, Politicos atque Scholasticos, è quorum nutu ac gubernatione administratio pendet totius Orbis Terrarum.

65

Præbete aures vos, qui
continetis multitudines,
& placetis vobis in turbis
Nationum.

Vers. 3.

Aures præbete moderatores
populi, quique Nationum mul-
titudine gloriamini.

65

Qui

Qui continetis, &c.] Tam in statu Ecclesiastico & Scholastico, quam Politico. Vos SAPIENTIAE veræ, Bonorum & Donorum eius, qui gaudentis appellari interpres & possessores, in Vniuersitatibus, Academiis, &c. Vos, inquam, qui continetis, hoc est, regitis ac gubernatis multitudines iuentutis, vos (dico, & ipsi, officiorum nominibus attestantibus, dicitis) Reges quoque, id est, Rectores populorum estis: & vos, inquit Sapiens, discite atque docete SAPIENTIAM: non tantum ex Ethnicorum quorundam inale fanorum (inter quos tenebrio ille Aristoteles princeps & antesignanus) fanaticis deliramentis; verum potius ex fontibus librorum SS. Scripturæ atque Naturæ, & ex DEO ipso, loquente in vobis metipsis Theosophicè purgatis Diuinitusque illuminatis. Ad legem igitur & testimonium dictorum librorum probet ac iudicet SAPIENTIAE vera amator OMNIA; IGNIS professor DEI Physicus Physico-Chemicè Veritati testimonium perhibebit; Experientia, quæ refutat syllogismum, Praxeos suo sigillo Veritatem confirmabit. Non igitur hominis mendacis in Scholis regnet auctoritas, sed sola Diuinæ voluntatis, iuxta SS. Scripturam, Naturam & Conscientias vestras rectas, VERITAS. Multitudines] Non gloriandum est de multitudine populi, sed de prudenti administratione, quæ sit ope Sapientum virorum, qui animos hominum flectere, vobis conciliare, & in officio continere possunt, qui utilia prospicere, damna præuidere, aduersa profligare possunt, pietate, virtute, oratione, prudentia.

66

Quoniam à DOMINO
vobis dominatio data est,
& potestas ab Altissimo, q
in opera inquiret vestra, &
consilia perscrutabitur.

Ver. 4.

Quoniam data est à DOMINO potestas vobis, & virtus ab ALTISSIMO, qui interrogabit opera vestra, & cogitationes scrutabitur.

66

Rom. 13, 1.

Virtus ab ALTISS. &c.] Nec enim sufficit habere regiones, populorum multitudines, in eosdemque potestatem, sed necesse est Sapientiam quoque & prudentiam regendi populum, à DOMINO petere, petendo inquirere, inquirendo apprehendere, apprehendendo exequi. A Summo enim rerum omnium gubernatore potestas in populos, & Sapientia recte eā videnti, dimanat. Non igitur vestris & solis humanis consiliis populum regite, sed consiliis diuinis, quæ per Sapientiam Theo-Sophicam inquirenda & apprehendenda est. *Qui interrogabit, &c.]* Videte ergo Tyranni, vt habeatis quod respondeatis pro tyrannide, tam erga peregrinos, quam subditos vestros: Theosophistæ, defanatico, impio, blasphemico & insanabili, quo insolenter laboratis, disputandi cacoëthe: iure peruersi, pro iniustitia, quam strenue exercetis: Pseudo-Medici & Academicí nonnulli (reperiuntur enim Orthodoxyi) pro in Naturæ secretis cæcis & claudicantibus, Antesignanis patronisvè vestris quibusdam, quorum auctoritates pestilentissimæ (malitiouse à vobis postpositis SS. Scripturæ atque Naturæ libris, DEO ipso, SAPIENTIAE sux Spiritum non audientes, INGENE, Naturæ artificiosissimo ac sagacissimo interprete, EXPERIENTIA, deinde, Veritati testimonium acclamante) peruersè imprægnant ac regunt

sensus, rationes, mentesque vestras: quibus imbuti atque seducti, in Doctrinæ salutaris capitibus summè necessariis, & vos (reclamantibus interdum conscientiis nonnullorum propriis) sinistrè imbutis, pernitiosissimè seducitis, ac delirare facitis blandissimum iuuentutis florem. Vx, vx, in die iudicii vobis qui talia & tanta perpetratis. Non fingo hæc; ante me, super malo isto diabolico, ex animo conquesti sunt multi sancti Patres, conqueruntur mecum viri anterioris nostræque ætatis Doctissimi, inter quos Reuchlinus, Erasmus, Lutherus, H. C. Agrippa, Philippus Theophrastus Paracelsus, Vigelius, aliquique studio SAPIENTIAE veræ incliti, fere innumeri; immo omnes, qui veritatem ex animo sartam teatam volunt. Resipiscite ergo aliquando toties admoniti, & conuertimini ad melius, emendateque peruersum & docendi & discendi methodum vestram, ac veritati palmam tandem concedite. Sed vereor, ut canes rabidi ferant lorum. O tempora! o mores!

67

Quoniam cum essetis ministri Regnorum nō recte iudicauistis, nec custodiastis LEGEM IUSTITIAE, neque secundum voluntatem DEI ambulastis.

Vers. 67

Quoniam quum essetis ministri Regnū eius, non recte iudicauistis, neque legem conservauistis, nec consilium DEI estis sequuti.

M i n i s t r i Regni eius] Hinc patet clare, Regna esse DEI, & principibus personis ad tempus solummodo concessa. Cum ergo, ô Reges & Princes omnes, ministri solum sitis DEI Regnorumque eius; nolite ex vestra, sed DEI, DOMINI vestri, voluntate, Regnum administrare. Iustitia DEI, est voluntas DEI, quā per SAPIENTIAE Spiritum inquirite: si secus, nondum recte iudicare didicistis. *N o n r e c t e i j u d i c a s t i s]* Non recte docuistis, vos qui estis mancipia Græcorum quorundam mendacium: fuistis & estis seductores & depravatores teneræ iuuenturis. O audaciam pestilentem! Quocirca admoniti à Sapiente nostro SAPIENTIAE que tot ac tantis interpretibus fidelibus dilectis, Ethnicorum quorūdam non illuminatorum falsitatum luminis derelictis, & ultra montes Caspios in exilium relegatis, ad veritatem tandem conuertimini, & ad SOPHIAE supercœlestis Fontem anhelantes Theo Sophicè, Christiano Cabalisticè, Diuino-Magicè, & Physico-Chemicè, secundum Leges atque Doctrinam Amphitheatri huius, Orando ac Laborando, properate catholicon, triunum, ad libros, inquam, SS. Scripturæ, Naturæ, & vosmetipso pœnitentię methodo regeneratos, Theosophiæque radio illustratos: illi claticem haurite æthereum, & bibite pro saturitate mentium vestrarum. Huius venas non Sophisticè, sed Theosophicè scrutemini: reperietis ibi SAPIENTIAE Mineram; & ex hac aquas viuas salientes in veritatem Physicam, Physico-Medicā, Physico-Chemicam, Physico Mageicam, Hyperphysico Mageicā, Ethicam, Politicam, Cabalisticam, Theosophicam; OMNEM. Physice & Ethice Christianæ Danæi, (ut taceam aliorum in hoc argumento labores & scripta) pudefacient Veritatis antagonistas. *L e g e m i u s t i t i a]* Diuinæ: In SS. Scriptura, Natura & Conscientiis vestris Diuinitus collocatam, triunam.

Voluntatem

Voluntatem Dei] Reuelaram & traditam in prædictis Biblicè, Macro & Microcosmice.

68 Horrendè & citò *¶* apparet vobis : quoniam *¶* iudicium durissimum in his, qui præsunt, fiet. | Ver. 6. | *Horribiliter superueniet vobis & repente, quoniam iudicium in proceres seuerissimum exercebitur.*

Apparebit] Veniens enim veniet, & non tardabit DOMINVS. Habac. 2,3. *Iudicium durissimum*] Quemadmodum timent faciem Regis ministri : ita vos timete Regem summum, cuius ministri estis. Nam vis illata populo, & iniuria, quā læditur Iustitia, magnam vim contra se excitat : & Iustitia stringit gladium aduersus eum, qui eam iniuste administrat.

69 *¶ Exiguo enim cōcedetur Misericordia, ¶ potētes autē potēter tormēta patiētur.* | Ver. 7. | *Nam infimi homines digni sunt misericordia : in potentes vero inquiretur acriter.*

Exiguo concedetur, &c.] Nam, cui plus datum est, plus ab eo requiretur. *Potentes autem, &c.*] Quemadmodum procula arbor caesa, aut fulmine ieta, magnum edit strepitum : ita tragicos & horrendos exitus habent, qui abusi sunt magna potentia. Igitur Spiritu sapientiae opus est, qui consilia gubernet, auxilia præstet, euentum dirigat.

70 Nec enim personæ cuiusquam parcer omnium DOMINVS, nec magnitudinem verebitur, quoniam tam infimum quam summū IPSO creauit, & pariter prouidentiam habet omnium. | Ver. 8. | *Non enim subtrahet ¶ personam cuiusquam DEVS, nec verebitur magnitudinem cuiusquam, ¶ quoniam pusillum & magnum IPSO fecit, ¶ & æqualiter cura est illi de omnibus.*

Personam] Nemo DEO placet, quantumuis magnus & illustris, qui non est cultor SAPIENTIAE, in quo Timor IEHOUÆ sedem suam non habet. A quo recessit Spiritus IEHOUÆ, ille cum Saule ruit in exitium. In quo nihil est Diuini, hunc deserit DEI Consultrix SAPIENTIA. *Pusillum & magnum, &c.*] Pauperem & diuitem, ut habet Sapiens in Proverbii. *Æqualiter est illi cura, &c.*] Hæc est vera Sapientia, intelligere, DEVM, curam agere omnium hominum, & radios benevolentiae suæ in omnes spargere: Bonitatem omnibus communicare, inuidere nemini. Ergo nemo contemnendus, nemo opprimendus, nemo abominandus. Magnum DEVS non plus curat quam pusillum : nec nauci præferet nobilem (ut magis ei parceret tempore computationis, wen er heisset / redde rationem villicationis tuæ) plebeio. Er schenkt es keinem / er tastet einen so wol auf die schwarten als dem andern. Vide versi. 38. & 41.

Deut. 10,17.
2. Par. 19,7.
Job. 34,19.
Eccl. 35,16.
Actor. 10,34
Rom. 2, II.
Galat. 2, 6.
Ephes. 6,9.
Coloff. 3,25.
1. Pet. 1,17.

7 Potentibus verò vehe-
mens instat inquisitio.

Vers. 9.

*¶ Fortioribus autem fortior
instat cruciatio.*

Fortioribus, &c.] Fortem D E V S fortius prosternit, quicumque fortitudine sua contra D E V M & homines abutitur. Quia magna fortitudine fortes prosternendi, & pusilli erigendi veniunt. Non audiatur illud: Dat veniam coruis, vexat censura columbas. Er brauchet vnd administraret das rechte Recht.

72 Non (enim) est Sapientia,
nō est prudentia, non est cō-
siliū *¶* contra D O M I N V M .

Prou. 21
Vers. 30.

*Non est Sapientia, neque
intelligentia, neque consilium
contra J E H O V A M .*

Contra D O M I N V M] Cum omnis vera Sapientia sit à D E O ; contra D E V M , vera Sapientia militare non potest: Sapientia autem, quæ contra D E V M est, non est D E I Sapientia, sed mundi, nec habet D E V M auctorem, sed diabolum. Stultitia igitur est, si tenebræ militant aduersus Lucem, sicut muscæ contra elephantem. S A P I E N T I A D E I Lux est, quam nulla humana Philosophia obfuscare potest; Lucidior est omni humana & serpentina calliditate: ideo penetrabit, perrumpet, & palam obtinebit contra omnem sophisticam. Quando illucescit hora & dies veræ Sapientiæ, euanelcent omnes larvæ vmbrae philosophiæ. Quemadmodum, orto Sole Iustitiæ Iesu Christo, omnes vmbrae & larvæ profanarum religionum, euanelcerunt; & adhuc Solem illum splendentem extinguere frustra nituntur tenebræ falsarum religionum; (Quod enim D E V S decreuit, non potest ab hominibus mutari.) Et sicut Iudæi frustra conantur extruere & instaurare templum Hierosolymitanum: ita veniet propediem tempus, quo emergit N O V A L V X T H E O S O P H I C A , quam Sapientuli nostri, frustrâ extinguere conabuntur.

(Nam)

73 Tuam verò manum vt
quis effugiat, fieri non po-
test: quippe Mundus ipse iu-
storum vindicta est.

Sap. 16.
Vers. 15.
Vers. 17.

(Nam)

*Tuam, ô D O M I N E , ma-
num effugere impossibile est:
etiam vindex est o R B I S i n-
strum.*

Tuam manum, &c.] Manus D E I in omnibus creaturis. Estque duplex: Auxiliatrix, & Vlrix. Auxilium manus D E I sentimus, quando Sol nobis fulget; quando nobis spirat Aer; quando vernal Terra; quando humectat aqua. Vlricem verò D E I manum sentimus, quando Sol negat influxum; violentia ventorum ingruit; terra sterilescit; aquæ inundant; omnes creaturæ vindictam in nos exercent; & quando totum Macro-Cosmum D E V S in nos concitat, vt Cælum fundat fulgura, pestes, fames. Et quia D E V S manu suâ Cælum & Terram concludit, ideo effugere ipsius manum, impossibile est. Si Microcosmum respicias, quam facile est D E O , auferre

Etiā CREA-
TVRA vindictam ex-
erceat iusti-
ta in malos.
Sap. 5. y. 18.
& vñque in
finem.
& cap. 19.

mentem,

mentem, immittere, huius loco, insaniam ac furorem; auferre Sapientiam, & in brutum conuertere, vt testatur exemplum Nebucadnezaris. Auxiliatrix ergo DEI manus IN OMNIBVS Agnoscenda: Ulrix vero IN OMNIBVS Timenda.

74

Ad vos igitur spectant sermones mei, *¶* O tyranni, vt discatis SAPIENTIAM, neque offendatis.

Sap. 6.
Vers. 10.

Ad vos ergo Reges (non abs re
Sophus noster iterum acclamat) sunt hi
sermones mei, *¶* vt discatis SAPIENTIAM, & non excidatis.

74

O Tyranni] Tyrannos appellat Reges ac Principes, in bonam partem, *Tυραννοί, Dominus, vel Rex*: Sic enim Trogus, *Reges*, inquit, ad huiusmodi fastigium maiestatis, spectata inter bonos moderatione proecti, *Tyranni ob fortitudinem vocabantur. τυραννεύειν, regno*. Hinc Euripidis illud, Σοφοὶ τύραννοι τὸ οὐ-*Φῶντων σοσία, hoc est, Sapientes sunt Reges Sapientum consuetudine*. Et sic nomen illud apud veteres contumeliosum non fuit, nec magis inuidiosum, quam Regum. Postea vero, malitiâ crescente, cum superbi regnare cœpissent Reges, Tyranni nomen ad illos tantum translatum est, qui non iure & legibus æquis, sed vi & animi libidine dominabantur, fecitque crudelitas eorum, vt nomen illud male audierit. vers. 64. Græcus textus eos βασ-*λεῖς, hoc est, Reges appellauit. Intelligit autem non tantum Magistratum Politicum, verum quoque (vt ante dictum) inclusuè Ecclesiasticum atque Scholasticum.* *Vt discatis Sapientiam,*] Discite, quemadmodum decet Philosophos genuinos; SAPIENTIAM VERA M: nā (certum est) maior pars vestrum in vestibulis potius hæret & corticibus, viisque versatur labyrinthis Scientiarum & Artium earum, quæ rituli sunt Bonorum & Donorum SAPIENTIAE, quam Scientiis & Artibus ipsis; nedum circa SAPIENTIAE nucleus, aut SAPIENTIAM IPSAM: cum Sophiae pedissequas & Virgines quasi cubiculares ne vix è limine salutetis extre-*mo, nedum labia earum, osculo theoriae aut praxeos, Theosophice oscule-*mini mellita: imò, pedibus conculcetis, anathematis fulmine diabolice percutiatis; ob solum, quod dolendum, abusum!) & adamatores illarum Christianos, non Christianè damnetis: Vide vers. 113. Hoc maiores nostri quamplurimi questi sunt, hoc nos querimur, hoc posteri nostri querentur, euersum esse vetustissimorum CABALISTARVM & MAGORVM, hoc est, SAPIENTVM, philosophandi modum Sapientem: tegnare sophismata, in deterius & in omne nefas lapsos sapientes mundi hu-*ius immundi insipientes omnes, secumque trahere (o D E V S !) ad interi-*um, qui sequuntur eos. Vide vers. 112, cum aliquot sequentibus. Item 28. & 187.

75

Qui enim iura officiaque Sanctitatis sanctè conserua-*uerint* *¶* sancti censebun-*tur, hisque instituti, habe-*bunt quod respondeant.

Vers. 11.

Qui enim custodierint *¶* IV-*SITIAM, instè iudicabun-*tur, & *¶* qui didicerint iu-*sta, inuenient quid responde-*ant.

75

I V S T I T I A M] Diuinam: in SS^a Scriptura, Natura & Conscientiis nostris Diuinitus traditam ac scriptam. Qui hanc iustitiam custodierint, iustè iudicabuntur: quia **S A P I E N T I A** ipsa, eoram patre suo testimonium perhibebit illis, ipsos fuisse ac esse Doctrinæ ac Disciplinæ filios, **S A P I E N T I A** fideles dilectos. **S a n c t i c e n s e b a n t u r]** Non qui vmbra iustitiae & sanctitatis sectati sunt, μηχανεῖχοντες τῆς εὐσέβειας, Die mirrēnschein haben der Gottseligkeit: sed qui fuerunt vera iustitiae, pietatis & sanctitatis, organa, per quæ fides viua, & Spiritus sanctus, vera exercuit iustitiae & pietatis opera: sancti iudicabuntur, hoc est, habebunt viua pietatis & dei saluificæ testimonia, quæ pro ipsis respondebunt. **D i d i c e r i n i i u s t a]** Quæ vera, recta & iusta sunt, in O M N I S C I B I L I. At vnde? Ex libro D E I C a t h o l i c o, triuno, videlicet, SS.^a Scripturæ, Naturæ, Mentisque nostræ purgatæ Diuinitus illuminatæ. Est enim Mens mentis I E H O V A H. Et quomodo? TheoSophysicè, Physicè, Physico Medicè, Physico-Chemicè, &c. vt docet Amphitheatrum hoc: Orando ac Laborando. vers. 187.

76

Concupiscite ergo sermones meos, diligitte illos,
 & habebitis D I S C I -

vers. 12.

Expetite itaque sermones meos ac desiderate, & Eruditionem consequimini.

P L I N A M.

Et habebitis D I S C I P L I P.] Et, per consequens, omnes Disciplinæ utilitates atque fructus, passim in hoc Prologo à Sapiente nostro enumeratos.

77

S i d e l e c t a m i n i s e d i b u s &
 sceptris o Reges populi, di-
 ligite **S A P I E N T I A M** vt
 in perpetuum regnetis.

Ibidem
vers. 22.

*Si itaque solius sceptrisq; de-
 lectamini, Reges populorum,
 honorate S A P I E N T I A M, vt
 perpetuum regnetis.*

Num. 27, 16
2. Reg. 14, 11.
3. Reg. 3, 9.

78

Diligite, (o diligite) L v -
 M E N S A P I E N T I A E omnes,
 qui præstis populis.

vers. 23.

In Graeco non habetur.

Lumen S A P .] Omnes qui (sive Politicè, Ecclesiasticè aut Scholasticè) præstis populis, L U M E N S A P I E N T I A E Æternæ diligite: Lumen, inquam, Veritatis Diuinæ Diuinum, Diuinitus ortum & lucens in SS.^a Scriptura, Libro Naturæ, & Anima aut Mente, hominis Theosophicè purgati, mundata. Mundus noctua ad Lucem hanc. O Lumen de Lumine æterno æternum, illumina (quæso) menté meam radio Lucis tuæ Diuinæ, luceas, oro, in Mineruæ templo Micro-Cosmico meo, vt cognoscam te in me, & me in te, in S A P I E N T I A Æ T E R N A, sola vera, Amen, vers. 170. In tuo enim Lumine video Lumen triunum, SS.^a Scripturæ, Naturæ Mentis que meæ ignorantiae ac superfluitatum tenebris (ah turpiter!) obscuratum. Vide vers. 226.

Sapien-

79 Sapientum autem multitudo est Mundi salus, & Rex prudens stabilimentum populi:

vers. 26.

Multitudo enim Sapientum
sanitas est orbis Terrarum,
& Rex Sapiens stabilimentum populi sui.

79

Sanitas orbis Terrarum] Quærunt multi, cur mundus totus in malignitate positus? Respondeo, loci huius doctrina monitus: Quia stultorum plena sunt omnia: aliás, mundus non esset immundus. Nam multitudo Sapientum, sanitas est orbis terrarum. Vnde autem tot insipientes? Propterea quod non obœdiunt monitis Sapientum, vers. 32. Cur non obœdiunt? Propria malitia, quæ etiam arguet eos, Ierem. 2, 19. Voluerunt, habeant. *Rex sapiens, &c.*] Vx populo, exclamat Solomon, Eccles. 10, 16. Vx populo cuius Rex, (Politicus, Ecclesiasticus aut Scholasticus) puer est: (hoc est, insipiens, vers. 205. & cuius Principes manè comedunt. Beata Terra, cuius Rex (virtute) Nobilis est, & cuius Principes vescuntur in tempore suo, ad reficiendum, non ad luxuriam. Firmus enim populi status consistit in Sapientia & Prudentia Regis: debilis, in luxuria helluonum, quos perdit crapula. Est certè anima sicca, prudentissima. Notate hoc vos, qui estis amphoræ Bacchi; & emendate sinistrum hunc viuendi ac bibendi modum: Sonsten sauffet jhr euch zu Narren/ frane/ arm/ und endlich zum teuffel gar in die Helle. Verl. 305.

80 Ergò accipite DISCIPULI-
MAM per sermones meos,
& proderit vobis.

vers. 27.

Quapropter sermonibus meis
eruditimini, & utilitatem percipiatis.

80

Per sermones meos] Per Legem atque Doctrinam meam, quam vobis tradono: quæ in Amphitheatro hoc, ex fonte catholico triuno, dextre propoununtur. Qui SAPIENTIA fructus desiderat, arborem eius, quæ est Verbum & Eloquium DEI, plantet in corde tuo, & tunc vescetur fructibus eius.

Discite igitur, ô mortales, SAPIENTIAM!

Et,

81 Diligite IVSTITIAM,
 qui iudicatis Terram.

sap. 1.
ver. 1.

Diligite IVSTITIAM,
qui iudicatis Terram.

81

3. Reg. 3, 3.
Elaia 3, 6, 1.

Iustitiam] Id quod iustum & æquum est, in SS. a Scriptura, Libro Naturæ, & Conscientiis vestris rectis. *Qui iudicatis*] Ecclesiasticè, Politicè atque Scholasticè.

Hic inferatur figura secundi gradus.

I I.
GRADVS
PROLOGETICVS
SECUNDVS
EXPOSITVS.

Sapientiam
ciusquefructum & viā
quærēdam;
inque illa
constantē
perseueran-
dum docet
ac admonet;
Sapiens.

82 Audite filii Disciplinam
Patris: & attendite ad scien-
dam Intelligentiam.

Prou. 4
Vers. I.

 *Audite filii DISCI-
PLINAM patris, & attendi-
te, ut sciatis PRUDENTIAM.*

Audite filii] Viam legitimam ad SAPIENTIAM ciusque fructum feliciter adipiscendum; monstrat hīc Sapiens disciplinam nempe Patris audire, qua vitiosi in primis corriguntur affectus, ut luminis diuini fiant capaces. Quò enim magis caro domatur, eò plus Spiritus illuminatur. Audi re doctrinam, & audiendo obœdire, & obœdiendo gubernationem à D E O petere, est initium veræ ILLUMINATIO NIS.

83 Quia doctrinam bonam
do vobis: Legem meam ne
derelinquatis.

Vers. 2.

 *DONVM bonū tribuam
vobis, LEGEM meam ne de-
relinquatis.*

DONVM bonum] Bonum, idque Donum. Quodnam? Summum, quo nihil maius, Catholicon, Tertrium, videlicet, I E H O V A, Creaturæ atque Naturæ, & vestri ipsius Agnitionem, Cognitionem, Cognationem, Unionem atque Fruitionem: de quo feliciter adipiscendo, agit Amphitheatum hoc nostrum. Sed quomodo hoc? Respondet SAPIENTIA ipsa: Legem meam, inquiens, ne derelinquatis. Quasi diceret, ah, rogo, vos filii charissimi, ne derelinquatis Legem meam: ecce, si fideliter adhæseritis mihi, si permanferitis in Lege mea, tribuam vobis mea Bonæ & Dona infinita, abscondita in V E R B O M E O, Biblicè, Macro & Micro-Cosmicè tradito ac scripto.

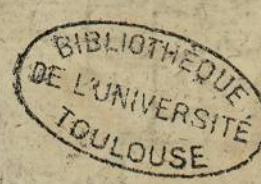
Correc-
tio
D E I cum
lætitia fe-
renda.

84

DISCIPLINAM DO-
MINI, fili mi, ne abiicias,

Prou. 3.
Vers. II.

*CORRECTIONEM JEHO-
V A, fili mi, ne abiicias, & nete-
re nec*

A Dūmbratio
Mare, Aquas
magno, Omnipot
Majores illi
Profundum, gl
tum exemplo
ipse cum homin
Physe, nec n
fi; sunt; sient
IHSVM CHRI
discimus. Quod

I I.

GRADVS

PROLOGETICVS

SECUNDVS

EXPOSITVS.

Sapientiam
ciusquefructum & viā
querēdam;
inque illa
constantē
perseueran-
dum docet
ac admonet
Sapiens.

82

Audite filii Disciplinam
Patris: & attendite ad scien-
dam Intelligentiam.

Prou. 4
Vers. 1.

*Audite filii DISCI-
PLINAM patris, & attendi-
te, ut sciatis PRUDENTIAM.*

Audite filii] Viam legitimam ad SAPIENTIAM ciusque fructum feliciter adipiscendum, monstrat hīc Sapiens disciplinam nempe Patris audire, qua vitiosi in primis corriguntur affectus, ut luminis diuini siant capaces. Quō enim magis caro domatur, eō plus Spiritus illuminatur. Audi-
re doctrinam, & audiendo obcedere, & obcediendo gubernationem à Deo petere, est initium veræ ILLUMINATIO NIS.

83

Quia doctrinam bonam
do vobis: Legem meam ne
derelinquatis.

Vers. 2.

*DO NV M bonū tribuam
vobis, LEGEM meam ne de-
rerelinquatis.*

DO NV M bonum] Bonum, idque Donum. Quodnam? Summum, quo nihil maius, Catholicon, Tertriunum, videlicet, I E H O V A E, Creaturæ atque Naturæ, & vestri ipsius Agnitionem, Cognitionem, Cognitionem, Vnionem atque Fruitionem: de quo feliciter adipiscendo, agit Amphitheatum hoc nostrum. Sed quomodo hoc? Respondeat SAPIENTIA ipsa: Legem meam, inquiens, ne derelinquatis. Quasi diceret, ah, rogo, vos filii charissimi, ne derelinquatis Legem meam: ecce, si fideliter adhæseritis mihi, si permaneritis in Lege mea, tribuam vobis mea Bonæ & Dona infinita, abscondita in V E R O meo, Biblicè, Macro & Micro. Cosmice tradito ac scripto.

84

DISCIPLINAM DO-
MINI, fili mi, ne abiicias,

Prou. 3.
Vers. ii.

*CORRECTIONEM JEHO-
V A E, fili mi, ne abiicias, & ne te-*

Correctio
D e i cum
lætitia fe-
renda.

nec

Adumbratio GIMNASII. Theo - magici, macro - cosmici, catholici illius, quod NATVRAE & syos sive est publicum & magnum, a IEHOVA ELOHIM universis, omnibus, cunctis ac singulis liberaliter extrudi; Vbi per Celum, Altra, Terram, Mare, Aquas, Lapidem, Vegetabilia, Animalia, Mineralia atq; Metalla; ino per omnia, quæ aut in utero Maris, aut in ventre aut superficie Terra, aut sub Celo nascuntur, IEHOVA mirabilis SAPIENTIAM mirificam in libro Naturæ catholico ac magno, Omnipotentia DEI Omnipotens digito facto, exarata, Numen & Lumen NATVRAE essestiale atq; realiter existens, SAPIENTIAE aeternæ scintilla sapiens, naturaliter-magice manifestando indecessò docet ac profitet: quod Patres & Majores illi DOCTRINA filiorum fidelium fidèles omnes, Magi vel Sophi & Philosophi prisci (quibus Mundus pro libris, huiusc Partes & Regiones, pro chartis, fructus innúmeri pro literis & Linguis) jam olim secundum longum, latum, altum atq; profundum, (gl̄ hoch) tieff und weit - gelerte des grossen Weltbüch der Natur admiratores) industria varia frequentariunt; omnesq; studiis Philosophia Theosophica, solis veræ, fidèles, etiamnūm hodierno die, auctoritate Divina & Sapien- tum exempli sapiente, fideliter ipsivere (nec quidem frustra!) hanc erubescunt: ut, minirūm, Gratia DEI, Numinis & Lumini ELOHIM celitus afflati atq; illuminati, partim Signaturā Divinisve Naturæ characterismis hieroglyphicis, quibus Res ipsa cum hominib; Kabalice colloquuntur, & se, quales sunt, explicant, partim vero Anatomia Vulcanicā sagacissima, SAPIENTIAE AETERNÆ, solis veræ, in Univerlo Mundano hoc Sapienter manifestator, cognitionem solidam ait; perfectam, etiam Physice, nec non Physico-artificialiter ibidem, tanquam ex Philosophia fonte limpidissimo, Orantes & Laborantes, mente, ratione ac sensib; haurirent; Physici genuini verisq; Philosophi non opinantur, sed scientes, ita fierent: quales plures sic fabri- fiant; sient. Nam, hac Philosophandi methodo orthodoxa vereq; Theosophicā, ex Creatura, tanquam ex illustri & perspicuo Naturæ speculo, CREATORE M., quæ videlicet aeterna ejus sit tūm Potentia, tūm Divinitas, Roin i.v. 2 o & T, quem misit IHSVM CHRISTVM; nosmet ipsos; nec non NATVRAE Numinis & Lumini thesauros invehisitos, Physice & Philosophice videre nosseq; possumus; deq; iisdem, Semper & Ubique orthodoxe ac Sapienter Philosophari, beneq; vivere, & beatè mori dicimus. Quod Sophistik monoculus impossibile. Hic Synterioris Philosophia apex! Phy calumniatori! Inventore HENRICO KUVRATH LIPS. Philosophiae amatore fideli, & MED. utriusq; Doct. Anno à MASCHIACH misso, M. DC. II.

100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
999
1000

 nec deficias cum ab eo
corriperis.

*dio afficiaris propter increpatio-
nem eius:*

Hebr.12,5.
Apoc.3,17.

Nec deficias, &c.] Omnis enim afflictio vox D E I ad pœnitentiam. Hinc Psal.119,71. *Bonum mihi, quia humiliasti me, ut discerem iustificationes tuas.* Consolatoriè inquit I E H O V A H Psal.50,15. *Inuoca me in die tribulationis, & ego eripiam te.* Orate igitur, ieunantes, sine ira & hæsitatione: finè ira, ne irascimini, existimantes vos aut finè D E I consilio, aut iniuste affligi: (ò quām sæpè sic tentantur etiam pii! expertis crede) finè hæsitatione, firmiter credentes, D E V M vobis opitulaturum. Disciplinam igitur accipite, tanquam beneficium paternum, quo vocemini ad pœnitentiam, & cognitionem misericordiæ Diuinæ. Afflictione fides confirmatur, cum experimur nos à D E O iuuari. Non tentatus qualia scit? Tribulatio est Schola practica, & parit experientiam.

85 Quem enim diligit
D O M I N V S, corripit: & qua-
si pater in filio, cōplacet sibi.

vers. 12.

*Quem enim diligit I E H O -
V A H, increpat, & veluti pa-
ter filium quem valde amat.*

85

Quem diligit D O M I N V S, &c.] Huc pertinet Psal.73. totus: qui est Asaph. Hunc legere.

86 Apprehende correctio-
nem, ne dimittas: custodi
eā, quia ipsa est vita tua.

Pro.4,
vers.13.

*Tene DISCIPLINAM,
ne dimittas eam: custodi illam,
quia ipsa est via tua.*

86

DISCIPLINAM.] Doctrinam & pietatem, quæ ad O M N I A vtiles:
hoc est, Timorem D O M I N I. *Vita.]* Emendet igitur vitam, & ambulet
in SAPIENTIAE viis, qui vult acquirere vitam. Impossibile est, finè vita
acquirere vitam. Disciplinæ fructus, est vita; ferociæ, exitium.

87 V E R I T A T E M e m e, &
ne vendas: eme Sapientiam
& eruditionem, & intelli-
gentiam.

Pro.23
vers.23.

 V E R I T A T E M e m e, &
*noli vendere SAPIENTIAM,
& DOCTRINAM & INTEL-
LIGENTIAM.*

87

V E R I T A T E M e m e] Da operam, ut hauriendo à D O M I N O voluntatem, tibi compares Veritatem: nec postponas SAPIENTIAM veram, Ethnicorum quorundam, Diuinitus non illuminatorum, nugis falsitatum. Hoc significat, non vendere SAPIENTIAM, vide vers. 201. *Mundus vult decipi; velis tu sapienter erudiri.* Quomodo autem emitur Veritas? nullo sanè argento: sed pia inuestigatione, assiduis precibus, & laboribus indefessis in Oratorio & Laboratorio.

88 Manè semina semē tuum,
& vesperi ne quiescere facias
manum tuam.

Ecl. ix.
vers.6.

 Mane (quoque) semina se-
mentem tuam, & vespere ne
cesset manus tua.

88

Manè semina, &c.] Quemadmodum cælum Macro-Cosmi, matutino & vespertino rote terram fecundat, & Micro-Cosmum quoque recreat: ita tu *manè* semen sparge piarum precationum, & vesperi Laudum Diuinorum. Et quemadmodum auroram Musis amicam veteres dixerunt; ita tu auroram Angelis bonis amicam statuit. Fecundissimum est semen, oratio ad D E V M: fructuosissimum semen est, liberalitas, beneficentia & eleemosyna: Opera charitatis semina sunt latissima: emendatio totius vitæ est semen optimum. Hanc sementem in flore iuuentutis, usque ad vesperum senectutis, seminabis, donec sequatur messis vitæ æternæ.

89

Dulce (enim) Lumen, | Ver. 7. | & delectabile est oculis videre SOLEM.

Dulcis quidem est Lux, & iucundum est oculis intueri Sollem.

Lumen, &c.] Summa, purissima, immaculata L V X D E V S est, L V X vera Christus est, & S O L Iustitia: L V X & L V M E N S A P I E N T I A, Spiritus sanctus est: L V X est Angelus: L V X est, veritas, via, latititia: L V X est amictus, est vestimentum D E I. O quam iucundum est Lucem illam æternam, infinitam, oculis Mentis intueri, & Mente attingere; Increatam & incarnatam L V C E M fide amplecti in Saluatore: creatam L V C E M in Angelis contemplari: fulgentem in Macro-Cosmico L V M I N E Naturæ, in Luminibus Cæli admirari: Lucentem in anima Micro-Cosmi excitare; & admirabile illud V R I M in Lapide Benedicto, Sole Philosophorum cernere. Dulce enim hoc Lumen & delectabile, clarus Aurorâ, pulchrius Lunâ, splendidius Sole. Effigies enim est fulgentis, resplendentis & clarificata faciei, & Lucis Candore alblicantum vestium Salvatoris. Dilectus enim meus candidus & rubicundus, cui corpora nostra regenerata & glorificata erunt perquam simillima, quando fulgebunt instar luminarium cæli, O dulce Lumen, & oculis delectabile!

90

Vade ad formicam piger, vide vias eius, & sapiens esto:

Prou. 6.
Ver. 6.

L Vade ad formicam, o piger, & considera vias eius, & disce SAPIENTIAM.

Vade ad formicam] Non ad formicam tantum, sed etiam ad animalia quævis: in unoquoque enim horum Sapientiæ aut Prudentiæ experiēris relucere scintillam. Auentinus, in annalibus Boiorum, prolixa probat historia, CICONIA coniugalis castitatis esse studiosissimam, adeò, ut sociam propriam, adulteram si forte deprehenderit (quod ore potest) unâ cum pullis in adulterio à matre conceptis laniet ac discerpatur. De C A N V M fidelitate phalecion extat non inelegans Iacobi Mycilli, cuius initium est:

*Inter quadrupedes, canis fidelis,
Inter quadrupedes, canis voluptas,
Inter quadrupedes, canis Patronum
Cognoscit, veneratur & tetur, &c.*

Canum fidelitatis exempla egregia multa vide apud Plutarchum lib. de industria animalium. Ideam fidei, constantiæ, ferociæ, venustatis, lenitatis,

in Adamantio, lepidissimo Iulii Cæsaris Scaligeri catello, docet tumulus illius, parte poëmatum Domini sui prima. Nec desunt exempla aliorum, vbius ferè locorum. **E L E P H A S**, animalium terrestrium maximum, docile, clemens, prudens, memoria valens, φιλαύθεωπον, iuxta Plinium, lib. 8. Natural. histor. & *Iustum Lipsium* in Epistolis, teste quoque experientia hodierna: sciunt enim testes oculares & fide digni, quæ præstiterit magnanimitatis documenta Antuerpiæ, Vlyxeponæ, atqne Viennæ, nostro tempore. **A L A V D A** nomen habet apud doctos, à laude, quod mire laudet **D E V M**, eique gratias agat pro Bonis ac Bonis suis: septies etiam obseruatum est, ipsam volare in altum, se sequere dimittere, priusquam assumat de terra granulum unum pro victu. Hocce est rationale quid laudare **D E V M**, eique gratias agere: Sapientiores in hisce sunt abundè multis hominibus inhumanis. **Q uis** docuit hirundinem domum sibi tam artificiam extruere? **Quatuor**, inquit Agur, filius Iace, (Prou. 30, 24. &c.) sunt minima terræ, & ipsa sunt sapientiora sapientibus: Formicæ, populus infirmus, qui præparat in messe cibum sibi: lepusculus, plebs inualida, qui collocat in petra cubile suum: regem locusta non habet, & egreditur uersa per turmas suas: stellio manibus nititur, & moratur in ædibus regis. Magnus hic de vestigiis Sapientiæ, Prudentiæque in animalibus differendi aperitur campus; sufficient tamen in præsentia (loco quamplurimum) hæc pauca. Hoc addam: Sensit Plutarchus hæc, quæ dicuntur ζῶα ἀλογα, id est, bruta animalia, esse λογικα, hoc est, ratione prædita: (si non totali, saltē rationis atque virtutum scintillis vel atomis aliquibus dixisse potuisset) quod & Laetantius statuit, & nostro tempore Guilielmus Oñciacus de mysteriis numerorum scripto peculiari agens, defendit. Et benè hi omnes (meo quoque iudicio) senserunt: dum enim scintilla Sapientiæ Diuinæ lucet in animalibus omnibus, putâ terrestribus, aqueis & volatilibus, non illa prorsus irrationalia sunt, sed tantum in prudentiæ gradu hominibus inferiora: in hominibus enim relucet Sapientia longè vberior. Vereor, si quibusdam Animalibus (nec homines omnes sunt æquali gradu vel sapientes, vel prudentes) à creatore esset concessum beneficium linguæ, ne illa ipsa quodammodo satisfacerent reclamantibus. Loquela linguæ defectum resarciet loquela operum atque factorum. Iudicium esto penes expertos. Ingemiscentia Creaturæ ad Rom. 8, 22. non sibi vult nihil. Obiicis Psalmista illud: *Quibus non est intellectus*. Debole ceriè. Nonne idem de hominibus vehementibus, iracundis atque ferociis dici solet, alias ratione non destitutis? Mirabilis **D E V S** in operibus suis; cuius Bonitatem, Omnipotentiam & Sapientiam (tam particulatiter quam vniuersaliter) loquitur, fatetur, ac profitetur totū vniuersum: modo essent, qui obseruarent **D E V M** macrocosmice loquentem, eumque intellegent.

91 Cui cum non sit duix, nec | Verf. 7. | Quæ cum non habeat *du-*
præfectus, nec dominus. | *cē, nec præceptore, nec principe.*

Ducem] Visibilem aut externum: internum habet, Naturam videlicet, præceptricem (quæam non insipienter instituit) fideliissimam ac sapientem.

92

Tamen parat in æstate ci-
bum suum, cōgregat in mes-
se escam suam.

*¶ Parat in æstate cibum si-
bi, & congregat in messe quod
comedat.*

*Parat in æstate, &c.] Laborandum esse, etiam à formica sapienter doce-
mur. Theosophicè Orandum & sapienter Laborandum cuius nostrūm.
Ideò Paulus Ephes. 4, 28. præcipit, vt laboret unusquisque manibus suis
quod bonum est, vt habeat vnde tribuat necessitatem patiënti. Hæc D E I,
qui otium execratur, voluntas: quia otia dant vitia. Otium puluinar Sarhana.
Apud Ezech. inter peccata Sodomæ, etiam otium numeratur, vbi c. 16, 49.
sic legitur: *Hac fuit iniquitas Sodomæ, superbia, saturitas panis, & abundantia, &
otium ipsius & filiorum eius: & manum egeno & pauperi non porrigebant.* Et eleua-
ta sunt, & fecerunt abominationes: & abstuleras, sicut vidisti. Otium hoc loco
intelligitur mane, cessatio & vacatio turpis; quod iucundum malum, &
vitæ caries hecticaque ægritudo omnium bonorum: non honestum illud
ac liberale, de quo infra vers. 205. Cum Minerua manum mouendam esse,
recte veneranda præcipit Antiquitas: & quidem in æstate, hoc est, in tem-
pore opportuno. Vide vers. 170. Studium igitur & labores S A P I E N T I A E
veræ noli differre in crastinum, seu longum: hodie, hodie Ora, disce, obser-
ua, annota, quicquid Theosophicè suggestum tibi Spiritus veritatis: hodie,
hodie Labora, & cibum S A P I E N T I A E corpori, Spiritui ac Animæ para,
tu Christiano Cabalæ, Physico-Magiæ, & Physico Chemiæ studiose. Ra-
tionis trutina diligenter perpende, ex negotio negotium seri, donec ha-
scatur labyrinthus, ex quo nunquam extricérēs. Sequere igitur bene mo-
nentem, bonosque labores (mentales & manuales) de die in diem nequa-
quam differ. Was du gutes thun vnd laboriren wilst/ das thue halde. Nam vi-
ta breuis, ars longa.*

93

Vsquequo piger dormi-
es? quando consurges *¶* à
somno tuo?

vers. 9.

Vsquequo piger dormies?
quando surges à somno tuo?

*Asomno] Non tantum pigritiæ, sed quoque malitiæ, derisionis, incre-
dulitatis, ignorantiae ac negligentiae; tam famæ, quam vitæ, animæ & cor-
pori, pernitiosissimo. Pro. 20, 13. Noli diligere somnum, ne te egestas opprimat:
aperi oculos, & saturare panibus.*

94

Paululum dormies, pau-
lulū *¶* dormitabis, pau-
lulum conferes manus vt
dormias.

vers. 10.

Parum somnorum, parum
dormitionum capiendo, parum
complicationis manuum ad dor-
miendum:

*Paululum dormitabis, &c.] Illud paululum solet crescere in immensum:
iuxta illud, Parus error in initio, magnus in fine. Piger morando, fugit sei-
psum, & dona D. E. I.*

95

Et veniet tanquam viator |

Et veniet tanquam viator

egestas

egestas tua, & paupertas
tua tanquam vir clypeo ar-
matus.

Egestas tua, & pauperies, qua-
si vir armatus. Si vero impi-
ger fueris, veniet ut fons messis
tua, & egestas longè fugiet à te.

Ora & La-
bora: Deus
dabit sine
mora.

Egestas & pauperies.] Non panis tantum, verum etiam SAPIENTIAE, Prudentiae ac Intelligentiae, tam in Naturalibus, Artificialibus, Mechanicis, &c. quam in Metaphysicis atque Diuinis. Huc quadrant Prouerbia: Labores recusans, honores recusat. Honos & onus concurrunt. Qui vult sentire comoda, sentiat & onera. Sic Prou. 10, 4. Egestatem opera est manus remissa: manus autem fortium diuitias parat. Et, ibid. 14, 23. In omni opere bono erit abundancia, ubi autem verba sunt plurima, ibi frequenter egestas. Nullus siquidem fructus prouenit, ex sermone prolatu. Germani inferiores dicunt: Es ist mit segen nicht gehan. Manus sunt in nomine Domini admouenda; & tunc lequitur profectus aut emolumentum. *Si impiger, &c.]* Hinc illud: Aufrecht und unverdrossen/ hat sehr oft genossen. *Primus surgat Ioro Paterfamilias,* vnumus cubet.

96
Qui cōgregat in æstate,
filius intelligens est: qui verò
dormit in messe, filius est
confundens.

Prou. 10.
Vers. 5.

96
Qui congregat in MESS-
SE, filius Sapiens est: qui autem
sterlit ÆSTATE, filius confusio-
nis.

In messe.] Occasionis aut temporis opportuni. Nam, *Fronte capillata est posthac occasio calua.* Notetur vox Ferdinandi Imperatoris; *Sæpe dat unus dies, quod alias integer non dedit annus.* Tempus igitur, locum, personas, & occasio-
nem in rebus gerendis obserua: virgeatque unusquisque oblatam sibi à DEO occasionem benè gerendæ rei. Paulus in eandem sententiam iubet seruire tempori, Ephes. 5, 16. *Ætas est, non animi tantum, sed & iuuentutis, totius vitæ, occasionis, temporis, amicorum, præceptorum, promotionum, honorum Corporis, Animæ atque Fortunæ dictorum: Genius aut Spiritus tuus bonus potest ac vult: Potest autem & vult, cum te impellit, quando motum in te percipis bonum.* Motus ille, illa impulsio æterna & externa, est vocatio Diuina, in qua, iuxta Apostoli doctrinam, Orando & Laborando, fideliter permanendum. 1. Cor. 7, 20. Vide versi. 170, 177.

97
 Mulier stulta & cla-
mosa, plenaque illecebris, &
nihil omnino sciens.

Prou. 9.
Vers. 13.

97
Mulier stulta tumultua-
tur, simplex est, & nescit quic-
quam.

Mulier stulta, &c.] Sapientia mundana est mulier illa stulta, quæ propteræ stulta vocatur, quia non est radio aliquo Sapientiæ Cælestis illustrata. Summa stultitia est, quicquid humanum ingenium parturit absque il-
luminatione Spiritus sancti; ex qua stultitia deinde sequuntur clamoræ, streperæ, & tumultuosæ contentiones, quæstiones, subtilitates, sophismata, quæ tandem in ventos & fumum abeunt. Nihilominus tamen

hæc fatua meretrix, fuco picta & purpurata veste induta, fraudibus suis illecebrisque inescat multos, & speciosis titulis palliat suam stultitiam, & per omnes gradus stultitiae ducit alumnos suos, usque ad supremam larum. De hac vide plura vers. 107. & 117.

98

Et sedet ad ostium domus
suæ super sedem, in locis ex-
celsis ciuitatis.

vers. 14.

Sedet **L** in foribus domus
suæ super sellam **L** in excelsô
yrbis loco.

98

In foribus, &c.] Quemadmodum ostium Sapientiæ verè est timor D E I & assiduæ preces: ita ostium domus stultitiae est D E I ignorantia, & propria phantasia, quæ in ludicris verborum tricis hæret, seque fastuose ostentat. Et quemadmodum vestibula domus solent esse pulchra & splendida: sic ostium stultitiae magnis verborum ampullis est adornatum. *In excelsô, &c.]* Etiamsi præter fucum & lenocinia verborum inanum, mundana sapientia nihil habeat: tamen sedem in loco excelsô ciuitatis sibi extruxit, hoc est, opinionem Sapientiæ sibi conciliat, homines in admirationem suaripit, & quasi numen quoddam ab omnibus colitur, verâ Sapientiâ oppressâ & explosa: quemadmodum Scribæ & Pharisei & summi Pontifices in loco excelsô sedebant, id est, in magna autoritate erant, Christo Saluatorrenostro, qui est vera Sapientia, profligato.

99

Vt vocet transeuntes per
viam, qui dirigunt semitas
suas, dicens.

vers. 15.

Vt vocaret **L** transeuntes
per viam, & pergentes itinere
suo.

99

Transeuntes per viam] Multi alliciuntur ad stultitiae limites, vanis titulis, honoribus, stipendiis, laude eruditionis, & acquiescunt in umbratili illa & verbosa philosophia, ignari veræ Sapientiæ, quæ longè aliâ viâ inuestiganda & acquirenda est. *Quam viam sapientissimus Rex nobis monstrat in libro Sapientiæ.* Ah transeuntes per viam breuissimæ & miserrimæ vite huius, prudenter & piè discite dirigere semitas vestras, ut ad portam & portam Sapientiæ Æternæ perducamini.

100

Quis est paruulus, decli-
net ad me, & **L** recordilo-
quuta est.

vers. 16.

Quisquis est simplex, decli-
net hic, & carenti corde di-
xit,

100

Recordi loquuta est] Insipiens & vecors & amens est, qui patitur sibi imponi à mundana sapientia, quæ inescat simplices honoribus, voluptatibus, opibus, quæ fumi instar diffugiunt & euanescunt. Filii Sapientiæ querunt honores per humilitatem, voluptates per sobrietatem, opes per benignitatem, gaudium per lachrymas, scientiam per experientiam in Oratorio & Laboratorio.

101

Aqua furtiuæ dulcio-
res sunt, & **L** panis abscon-
ditus suauior.

vers. 17.

Aqua furatae dulces sunt:
& panis absconditus suavis
est.

101

Aqua

Aqua furtiva, &c.] Omnes Scientiae non diuinitus, aut Diuino-Magice, & Christiano-Cabalice acquisitæ per preces & lachrymas sunt aquæ furtivæ, nō Diuinitus datæ; ideo non sunt dona perfecta à patre luminum profecta; igitur deceptoria, fucata, nullius emolumenti. Dulces sunt, quia acquiruntur sine carnis mortificatione, sine vera pœnitentia, sine vero timore D e i; ideo carni sunt dulces. [Panis absconditus] Furtim acquisitus, non est panis Sapientiae & vitæ, quo anima alitur, sed est panis voluptatis mundanæ, opum & honorum futiliū; ideo suavis carni, at lethalis animæ.

102 *Et nescit simplex, quod
mortui sunt ibi, in profun-
dis inferni sunt inuitati ab
ea.*

Vers. 18.

Ex Se-
ptuagin-
ta.

*Et ignorauit quod ibi sint gi-
gantes, & in profundis infer-
ni coniuic eius.*

*Qui enim applicabitur illi,
descendet ad inferos: nam qui
abscesserit ab ea, saluabitur.*

102 *Exhortatio
ad SAPIEN-
TIAM, & ob-
seruationē
Præcepto-
rum.*

*In profundis inferni, &c.] Hic est finis Sapientiae mundanæ immundæ, huc quoque omnes diuertunt cā imbuti, inflati, turgidi. Hic splendor eorum in tenebras, luxus in miseriam, voluptates in cruciatus, gaudium in ciula-
tum, honores in ignominiam, opes in fœditatem abominabilem conuer-
tuntur. Qui enim in hac vita non est domicilium S A P I E N T I A E Äter-
næ, Lucis Diuinæ, & Spiritus sancti; habitaculum erit tenebrarum, & hor-
roris infernalibus, spirituum malorum: eò quod Lucem à tenebris, Verita-
tem à mendacio petiit. O Äterna Veritas, do e nos; Äterna via, dirige nos; Äter-
næ Vita vivifica nos; Äterna Lux, illumina nos; Äterna Salus, salua nos: ne in
profundis inferni epule nostræ, sed in altissimis ad Sapientię Äterne mensam assidea-
mus, satiati aspectu Diuino in aeternum.*

103 *(O) fili mi, custodi ser-
mones meos, & Præcepta
mea reconde apud te.*

Prou. 7.
Vers. 1.Ex Se-
ptuagin-
ta.

*(O) fili mi, custodi sermo-
nes meos, & præcepta mea I te re-
conde tibi.*

*Fili, honora D O M I N U M, &
valebis: prater eum verò, ne ti-
mueris alienum.*

103

*Fili mi] Conuertat te D e v s in melius, qui supercilio ignobili & mun-
dano spensis admonitiones Sapientis, tam paternas fraternalisque meas.
Præcepta mea reconde tibi.] Multa & ferè innumerabilia, obiciunt spiritus
maligni & impostores, humanis ingeniiis impedimenta, quibus viam ad Sa-
lutarem conuersionem & illuminationem intercludunt. Quot enim, ob-
secro, sunt Mundi illecebræ? quot voluptates, quibus quasi visco retinen-
tur corda mortalium, quemadmodum canit Poëta: *Viscus merus, uestra est
blanditia.* Et quemadmodum opio conuertuntur in somnum, eo qui vi-
tuntur: ita stygio & infernali opio, animi mortalium conuertuntur in so-
mnum lethæum, & profundam obliuionem terum Cœlestium. Ideò mo-*

net h̄ic Sapiens, vt filius Theosophiæ, præcepta eius in intimos cordis penetralibus recondat, & fideliter iugisque memoria custodiat. Obliteratis enim viuis D e i sermonibus in pectore humano, recedit Spiritus Illuminationis & Sapientiæ, & succedit spiritus tenebrarum & stultitiae.

Adhortatur
ad contem-
plationem
VERBI DEI,
quò retrahimur à
scortatione
Mentis &
Corporis.

104

Serua M A N D A T A mea,
¶ & viues : & L E G E M me-
am quasi pupillam oculi tui.

Vers. 2.

Custodi Præcepta mea, &
viues: & Legē meam tanquam
pupillam oculorum tuorum.

104

Et viues] Quia vita sunt inuenientibus ea. Vide vers. 27. O præclaram sententiam, plenam Sapientiæ! Quemadmodum enim pupilla sedes est radiorum visiuorum & luminis visiui; ita præcepta D e i sunt lux & radii luminosi in mentibus hominum.

105

Alliga ea digitis tuis; scri-
be ea in tabula cordis tui.

Vers. 3.

¶ *Liga Eam in digitis tuis,*
scribe illam in tabulis cordis tui.

105

Liga eam in digitis] Tanquam in annulo recordationis. Hic A N N U L V S assistentiæ Spiritus boni, Theolophorum. *Liga præcepta mea in corde tuo in-*
giter, & circumda gutturi tuo Prou. 6, 21. Eruntque verba hæc, quæ ego præcipio tibi
hodie, in corde tuo: & narrabis ea filiis tuis, & mediaberis sedens in domo tua, & am-
bulans in itinere, dormiens atque consurgens: & ligabis ea quasi signum in manu tua,
eruntque & mouebuntur inter oculos tuos, scribesque ea in limine & ostiis domus tuae,
Deut. 6, 6. Omnia, scito, nobis ad doctrinam esse scripta. Quamobrem,
h̄ic, disce. *In tabulis cordis*] Hoc P E N T A C V L V M Solomonis virtuosum:
non illud Nigromanticorum seu Cacomagorum phantasticum at-
que blasphemum: è collo Mentis tuæ suspendendum. Vide figuram Am-
phitheatri huius quartam.

106

Dic SAPIENTIAE, soror
mea es tu: & propinquam,
INTELLIGENTIAM voca:

Vers. 4.

¶ *Dic SAPIENTIAE, soror*
mea es; & PRUDENTIAM
voca amicam tuam.

106

Dic SAPIENTIAE, &c.] D e v s bone, quid hoc est: dicere S APIEN-
TIAE Æternæ, S OROR M B A es, & P RUDENTIAM D E I vocare A-
amicam meam! Ego ne mortalis hoc audebo? Quid faciam? Sapienti sa-
pienter obtemperabo: optansque ex totis præcordiis meis, stimulo S APIEN-
TIAE ipsius impulsus, lachrymasque pœnitentiales, primordiale Regenerationis ώλω, præ gaudio interno effundens, dico diemque sem-
per S APIENTIAE I E H O V H, sis amica mea, formosa mea, columba
mea! Te eligo, cui dico, tu mihi sola places! Veni in hortum Mentis meæ!
Veni, veni, veni, ô corculum meum! delitiæ mea! O Hochmichel! ô Benahel!
ô fructuissimum in nos S APIENTIAE veræ aduentum! Per placet mihi
vox, quam Socrates Atheniensis Philosophus figillo suo gerebat inscul-
ptam, hæc: *Amicus hominis, Sapientia eius: Inimicus stultitiae.* Quid, quælo,
congruentius Sapientis nostri, loci citati, verbis, si de S APIENTIA Æ-
terna, solâ verâ, piè ac Christiane hoc intelligamus? Amicus, I H S V H

CHRISTVS, Θεού πατέρος, (SAPIENTIA DEI, nostri causa caro facta) certus, immo frater suauissimus, qui in re incerta cernitur. Amicus nonne magnus, qui moritur hostis amore? In hoc Archetypum fideliter imitantes, sapimus, possimus ac impetramus OMNIA, Christiano Cabalistice, Physicomagicè, & PhysicoChemicè, Theosophicè. Per SAPIENTIAM conseruati sunt, quicunque placerunt DOMINO à principio, vers. 170. Vide cap. 10. lib. Sapientia. totum. Porro: Dixisti optimè frater, Matth. 8, 20. *Vulpes foneas habent, & volucres calinidos, at filius hominis non habet ubi caput reclinet.* In me, obsecro, caput reclina: totus, tibi pateo: totus sum tuus: non ut tu conquiescas, sed mihi, Corpore, Spiritu & Anima, ex te sit quies (QUI ES) æterna. Concordat cum hisce nostris D. Augustinus, Medit. cap. 7. & 8. inquiens: *Amote, Deus meus, amore magno, magisque te amare cupio, da mihi ut amem te semper quantum volo, quantum debeo, ut tu solus iota intentio mea, & omnis mediatio mea, te mediter per dies sine cessatione, te sentiam per soporem in nocte, te alloquatur Spiritus meus, tecum fabuletur Mens mea; lumine sanctæ visionis tuae illustringatur cor meum, ut te duce, te rectore, ambulem de virtute in virtutem, tandemque videam te Deum Deorum in Sion, nunc quidem per Speculum in anigmate, tunc autem facie ad faciem, Amen.* Erue, Doctrinæ filii, que volo.

107	Ut custodiat te à muliere aliena, ab extranea quæ sermones suos lenit.	vers. 1	Ut custodiat te à muliere extranea, & ab aliena, quæ verba sua dulcia facit.	107
-----	--	---------	--	-----

[*A muliere extranea*] De qua vers. 117. Fornicatio cum ea, ad æternum ducit perniciem: mel enim habet in ore, fel arsenicale (rodens interiora) in corde.

108	Ne declinet ad vias eius cor tuum, neque oberres in semitis eius.	ibidem vers. 25.	Ne abstrahatur in viis illius mens tua, neque decipiari semitis eius.	108
-----	---	---------------------	---	-----

[*Ne abstrahatur, &c.*] Mundana sapientia meretrix est, illecebribus suis carnalibus, utpote fastu, arrogantia, superbia, voluptatibus, honoribus, dimitiis, mentes hominum alliciens; quibus tamen Mens humana non illuminatur, sed tenebris obscuratur, corruptitur, fædatur. Semitæ etiam ipsius deceptoriaræ, non perducentes ad verum finem hominis, ad veram & æternam Sapientiam, sed ad mortem & confusionem. Diuina Sapientia virgo est, quæ non iungitur, desponsatur aut copulatur cum impuris animis, sed Dei Timore imbutis, quos puritate sua illuminat, & ad fontem SAPIENTIAE, & ad primum lucem Christum Iesum perdicit, & cum eodem coniungit. Vide infra vers. 117.

109	¶ Multos enim vulneratos deiecit, & fortissimi quiq; interfecti sunt ab ea.	vers. 26.	Multos enim vulneratos deiecit, & fortissimi quiq; interfecti sunt ab ea.	109
-----	---	-----------	---	-----

Multos vulneratos deiccat] Multi qui concubueré cum meretricé hac, vi-
ri (quidam) ingenii aliás non admodum prauí, veneno eius subtili, tan-
quam epidemica lue, grauiter infecti, vix tandem, in mortis agone, aliquid
leuaminis senserunt: multi, fortissimi, hoc est, docti & sapientissimi (a sui si-
milibus) habití, (cum tamen erant stultissimi) in Sapientiæ tam insipientis
caligine, lethaliter sauciati, decumbentes, miserè expirarunt (exempla
sunt in promptu innumera) & perierunt in vanitatibus suis, inque tene-
bratum abyssō sepulti iacentes manent. Alterius igitur exemplo, fili, di-
scito. Nam felix, quem faciunt aliena pericula canticum.

110 *Viae inferi domus eius, de-* 110
ius, penetrantes interiora | Vers. 27. | *Viae inferni, domus eius, de-*
scendentes ad cubicula mortis,
mortis.

Viae inferi, &c.] Ducentes eò, vnde venerunt. Sapientiæ Diuinæ viæ re-
cta sunt ad cælestia æternaque perducentes, penetrantes interiora vita:
ad viæ inferni sunt viæ impietatis, ad interiora mortis acerbitates perdu-
centes. Finis Sapientiæ veræ ac Diuinæ, vita est: falsæ ac mundanæ mors.
Serpentina enim illa astutia mortem in mundum introduxit: Diuina ve-
ro Sapientia (incarnata, filius DEI) vita in mundo dedit.

SAPIENTIA
ab impiorū
via & scor-
tatione cū
Sophistis
liberat &
dirigit in
viam bo-
nam.

III 111 *Quādo intrauerit S API-* | Prou. 1.
ENTIA cortuum: & cogni- | Vers. 7. | *Si intrauerit S APIEN-*
tio animæ tuæ dulcis fuerit: | *TIA cortuum, & SCIENTIA*
animæ tuæ *placuerit.*

Si intrauerit] Si neqt; S APIENTIA gustauerit cortuum. *Placue-
rit*] Ita, vt decernas ad usum vitæ ac consuetudinem tibi adiungere eam,
vers. 307. eique ex toto corde dicere, Soror mea es, & P R V D E N T I A
vocare amicam tuam, vers. 106. Sponsam eam tibi assumere, vers. 146. &
conquiescere cum illa, vers. 236. O quanta multitudo dulcedinis diligen-
tibus te Domine?

112 *Cogitantia custodiet te,* | Vers. 11. | *Consilium custodiet te, &*
& intelligētia cōseruabit te. | *Prudentia seruabit te.*

Consilium custodiet te] Non humanum sed Diuinum, quod I E H O Y A H
misit de altissimis. Ne in deceptionum & errorum lapidem impingat pes
mentis tuæ. Et sic corrigitur viæ hominum in terra, & discunt salutaria
vitæ & actionum consilia.

113 *Vt eruat te à via mala,* | Vers. 11. | *Vt eruaris à via mala,*
à viro loquente peruersita- | *ab homine qui peruersa lo-*
tes: | *quitur.*

A via mala] Hoc est, à dogmate Sapientiæ mundanæ aut secularis: que
Philosophia ut protus destituta luce Veritatis, ita tota Sophistica & insi-
piens, stultitiaq; coram D E O, teste Paulo I. Cor. 1, 20. Vnde ad Coloss. 2, 8.

Videte, ne quis vos decipiatur per Philosophiam, & inanem fallaciam, secundum traditionem hominum, secundum elementa mundi, & non secundum Christum. Id est, per Philosophiam, quæ caret spiraculo Dei & illustratione Diuinâ: innitem prudentia sua phantasticæ atque mundanæ, non luci veritatis, in Libris SS. Scripturæ, Naturæ & Conscientiæ Diuinitus scriptæ, traditæ ac manifestatæ. *[Qui peruersa loquitur]* In quounque vis scibili. Diabolus ille sit, aut Jureperuersus, Cacomeditus, Pseudophysicus, Sophista, aut quis alius, pro rectis falsa substituens, specie veritatis fucata. Adeò in quoquis status genere (super quo conqueritur omnis Iustitiam amans) rerum gerendarum isti gubernacula passim hodie tenent, ut inter Sapientes, hoc seculo ferè minimè tutum sit, SAPIENTIA Doctrinam pure profiteri. Tantum inualuit malitiæ fumus! Nam, si qui sunt, (Diis geniti) qui VERITATI totos se dedicant, insani, ignari, irreligiosi, interdum hæretici vocantur, odio habentur, etiam periculum capitale in eos constituitur, contumeliis afficiuntur, sèpè lucis huius vñura priuantur. Hæc præmia SAPIENTIA amatorum, apud mundum immundum: hisce iniuriosè affecta ipsa SAPIENTIA incarnata caput: similia patienter feramus, membra. Est enim summa felicitas, propter Optimum, pati à pessimi. O tempora! ô mores! Deus, det ipsis funem & finem. Amen, dicat omnis Theo-Sophia amator.

114

Qui relinquent iter rectum, & ambulant per vias tenebrosas.

vers. 13.

Qui derelinquent semitas rectas, & ambulat per vias tenebrosas.

114

Qui derelinquent, &c.] Nimis, semitas SAPIENTIA veras: quos propterea SAPIENTIA vicissim relinquit, & iure optimo tradit (Rom. 1, 28, & seqq.) in reprobum sensum, ut ambulent per vias tenebrosas, & faciant ea, quæ non cōueniunt, repleti omni iniustitia, / perpendite hæc, quæso, qui Ecclesiastice, Politice atq; Scholastice, Terram iudicatis, vers. 65, & seqq.) scortatione, versutiâ, auaritiâ, malitî, plenâ inuidiâ, cæde, contentione, dolo, malis prædicti moribus, susurrônes, obtrectatores, DEI osores, contumeliosi, elati, gloriosi, excogitatores malorum, parentibus immorigeri: expertes intelligetiæ, pectorum haud quaquam tenaces, alieni à charitatis affectu, nescii fœderis, immisericordes. Lapidio huic affricet unusquisque (cuiuscunque sit ordinis, status ac facultatis) Conscientiam, examinetque acta & facta sua qui vult ac gaudet SAPIENTIA veræ filius esse & nominari. SIGNA TVRA hæ certo certius demonstrant, tales qui sunt, nihil firmi, solidi aut recte scire, opinari tantum: dum opinantur, sunt semper discentes ac disputantes, ad veritatis finem nunquam peruenientes. *Nimium enim altercando;* iuxta P. Clodii atque Varronis prouerbium, *veritas amittitur.*

115

Qui lætantur facere malum, exultant in peruersitatibus mali.

vers. 14.

Qui letantur cum maleficerint, & exultant in rebus pessimi:

115

Cum male fecerint] Cum falsum pro vero, iniquum pro æquo, nefas pro iure, fraudulentissimi subdolè substituerint atque defenderint: apud quos Ius & Iustitia, Veritas & Conscientia, nihil est, nisi publica merces vanæque, apud vulgum imperitum & profanum, qui ex veritate pauca, ex opinione multa æstimat, gloriæ aucupium. Pereant, qui candidum vertunt in nigrum. *In rebus pessimis.*] Væ autem illis: quia committunt, quod haud facile remittetur, peccatum contra Conscientiam.

116

Quorum viæ peruersæ sunt, & infames gressus eorum.

Vers. 15.

Quorum semitæ peruersæ sunt, & peruersi sunt in viis suis.

Via peruersæ] Ah, cur non peruersæ? Cum latuas superbiæ, sophismatum, mendaciorum, litigiosarum rationum conclusiuncularumve, deceptiōnum & falsitatum pernitosissimas, supercilio alto malitiose præferant formosæ veritatis faciei. Ob quod verè infames gressus eorum.

Scortatio-
nem tā ra-
tionis ac
mentis, quā
corporis vi-
tandam.

117

Vt eruaris à muliere aliena, & ab extranea, q̄ mollit sermones suos.

Vers. 16.

Vt eruat te inquam à muliere extranea, ab aliena, quæ eloquia sua emollit,

A muliere aliena] Sapiens hīc non simpliciter de scortatione agit carnali, verum quoque sensum, rationis ac mentis, quemadmodum versu appetat 108. Vt enim corrumpunt bonos mores colloquia prava; sic bonas mentes dogmata falsa. Sapientia mundana, vulpecularis, tumida, superba, litigiosè disputatoria, ampullosa, verborum inanum garrulitate sine mente sonos blaterans, & dialecticis præstigiis (distinguo, amice Lector, versus verum ab abusu) per sophismatum ambages, seductionum reti atendēs, est illa illex, blāda & aliena & mulier (Prou. 7.) extranea, stulta & clausa, quæ mendacissimo titulo, pro SAPIENTIA vera, se diabolice venditat stultis: cū, iuxta Paulum, nulla veriorsit stultitia apud D E V M, quam terrena sapientia; dediscenda ei, qui verè cupiat sapere. In Philosophicum Ludouicum Viues audite Philosophum (cui, vt artifici in sua arte credendum) senem, doctrina & experientia valentem: Quæ, inquit, in iuuentute elato supercilio putabam esse thesauros in Philosophia, iam conuersus & senex, video vix stercore esse, & tantum remoras vitæ piæ, studiorumque necessiariorum fuisse. Hæc ille. Sanctos etiam Patres, Hieronymum, Ambrosiū, Augustinum, Cyprianum, Hilarium, Basilium, Cyrillum, Tertullianum, Bernhardum, Prudentium, Isidorum, multosque alios viros pios & doctos (quorum possem, si ferrent tempus & locus, prolixum instituere catalogum, scriptis illorum id abundè testantibus) non parum pene nituit insumptæ operæ, quam locarunt in tractanda Philosophia seculari, semper disputatoria, Ethnica, terrena: omnesque post multos in illa exanthlatos labores, in eo tandem conueniunt, istam pestem esse veritatis, scientiæ solidæ, Legisque D E I, & Religionis Christi. Fugite ergo, fugite, ô adolescentes, meretricem: &, exemplo Imperatoris Maximiliani I.

Ethnicè

Ethnicè aut profanè philosophantes, audite ut ranas, non ut philomelas. Qui (diabolo non impediente) potest capere, capiat & se emendet. Ab extranea] peregrina, Græca, mendaci, quæ non comprobatur testimonio Spiritus sancti interno. Ratio est, quia Sapientia non acquiritur fucatis & phaleratis Rhetoricæ verbis, nec syllogismorum tortuositatibus, quibus Extranea hæc parulos & incautos in sui (heu turpem & meretricium!) amorem pellicit: sed Lumen mentis Diuinitus illustratæ (Enthusiasticè) cadente super intellectum, & mouente liberam credendi voluntatem: quæ nobilissima est omnium rerum sciendarum via. Quæ mollit sermones suos] Dialecticè, Rheticè. Seneca: Mellitum venenum, blanda oratio. Qui facile credit, facile decipitur. Proinde Cicero rectè dixit: Vires & nerui sunt Sapientia, non facile credere. Et Euripides: Prudenti diffidentia nihil melius & utilius hominibus. Discite ergo nunc, ô mortales, tot tantorumque monitis, hanc cauere, non ipsorum in iuuentutis ignorantia feruore erratum imitari errorem potius, quam ætate deinde plus sapientium pœnitentiam.

118	<p>Et relinquit ducem pubertatis suæ, & pacti D E I sui oblita est.</p>	Vers. 17.	<p>Quæ deserit ducem adole- scencie suæ, & pacti D E I sui oblita est.</p>	118
-----	---	-----------	--	-----

Ducem pubertatis] Hoc est, D E V M ipsum: qui per S A P I E N T I A M suam, in Libro Naturæ magno, Lege (in Micro & Macrocosmo) Diuinitus tradita, Verboque suo scripto, ab usque initio Mundi, à malitia ad Regiam VERITATIS viam, auocauit, inuitauit: hodie inuitat, vocat. Pacti D E I sui, &c.] Exemplo Parentis, hoc est, diaboli, qui in veritate non permanxit. Iohann. 8, 44. cuius illa filia obedientissima. Omnes qui iungunt & coniungunt secum hanc matrimonio, perdite obliuiscuntur pacti D E I sui, & generi sunt diaboli, socrumque habent hostem D E I, Creaturæ atque Naturæ, totiusque generis humani. Eine chrlische Gesellschaft. Ut caueas, monitor tibi sum, amicus.

119	<p> Inclinata est enim ad mortem domus eius, & ad inferos semitæ ipsius.</p>	Vers. 18.	<p>Quia inclinavit ad mortem domus eius, & ad mortuos se- mitæ eius ducunt.</p>	119
-----	--	-----------	---	-----

Inclinata est] Dicit ad interitum Corporis, Spiritus & Animæ, in vita hac & in æternum, doctrina illius: at, Lex Sapientis, fons vita, ut declines à ruinam mortis. Prou. 13, 14.

120	<p>Omnes ingredientes ad eam, non reuertetur, nec ap- prehendunt semitas vitæ.</p>	Vers. 19.	<p>Omnes qui ingrediuntur ad eam, nō reuertentur, nec ap- prehendunt semitas vitæ.</p>	120
-----	--	-----------	--	-----

Qui ingrediuntur, &c.] Qui docendo & exercendo tractant eam, delistantur ea, associantur illi, amplectuntur & sequuntur eam: qui bibunt ex cratere illius, repete ex hominibus, tanquam aliquo Circæ poculo inebriati, incantatur, transformatur in belugas & sues immudas. Semitas vita] DECIM:

quas vide Figura Amphitheatri huius secunda. Qui vestimentis Regenerationis decem Theosophicè vestitus ambulat in illis, V N I T V R D E O: ad vitæ fontem, S A P I E N T I A Oceanum, feliciter deducunt Magos Cabalistarum ab Oriente (ut est vers. 170.) venientes, prælucente S A P I E N T I A stella, Micro & Macrocosmicè orta.

Cum boni ambula.

121

Vt ambules inquam per vi-
tam bonorum, & semitas iu-
storum custodias.

Vers. 20.

*Vt ambules in via bo-
na: & calles iustorum cu-
stodias.*

Vt ambules in via bona] Via bona est via sapientiæ, iustitiæ, sanctificatio-
nis, redemptionis, veritatis, vitæ, 1. Cor. 1. 30. Et vniuersæ via Domini misericordia & veritas, Psal. 25, 10. Via bona est via humilitatis, mansuetudi-
nis, constantiæ, taciturnitatis, fidei, charitatis, spei, patientiæ. Iohan. 8, 31.
dicebat S A P I E N T I A incarnata ad eos, qui crediderunt ei, Iudæos, Si vos
manseritis in sermone meo, verè discipuli mei eritis, & cognoscetis veritatem, & veri-
tas liberabit vos. Quapropter maneas, suadeo, in S A P I E N T I A sermone,
ut discipulus sis S A P I E N T I A, præceptricis fidelissimæ, & fallete ne-
sciæ: cognoscas V E R I T A T E M O M N E M , tam in Physicis & hyper
physicis, quam diuinis ambules, Cabalista, Magus, PhysicoChemicus, in
via bona: & veritatis dogmate libereris ab errore & deuiatione. *Calles iu-
storum*] Sunt exempla virtutum, pietatis, & in primis imitatio vitæ Christi
Saluatoris nostri. Vndè Apostolus 1. Cor. 11, 1. *Imitatores mei estote, sicut ego
Christi.* Hac viâ incedendum est in Oratorio & Laboratorio. Imò hæc ipsa
via tibi monstratur in hoc Amphitheatro synopticè, & in Prologo per illos gradus, qui ad penetralia Sapientiæ æternæ solius veræ nos perducunt.

122

*Quare seduceris, fi-
li mi, ab aliena, & foueris
in sinu alterius?*

Prou. 5.
Vers. 20.

*Et ut quid delectaberis, fili
mi, cum aliena, & amplecteris si-
num extraneæ?*

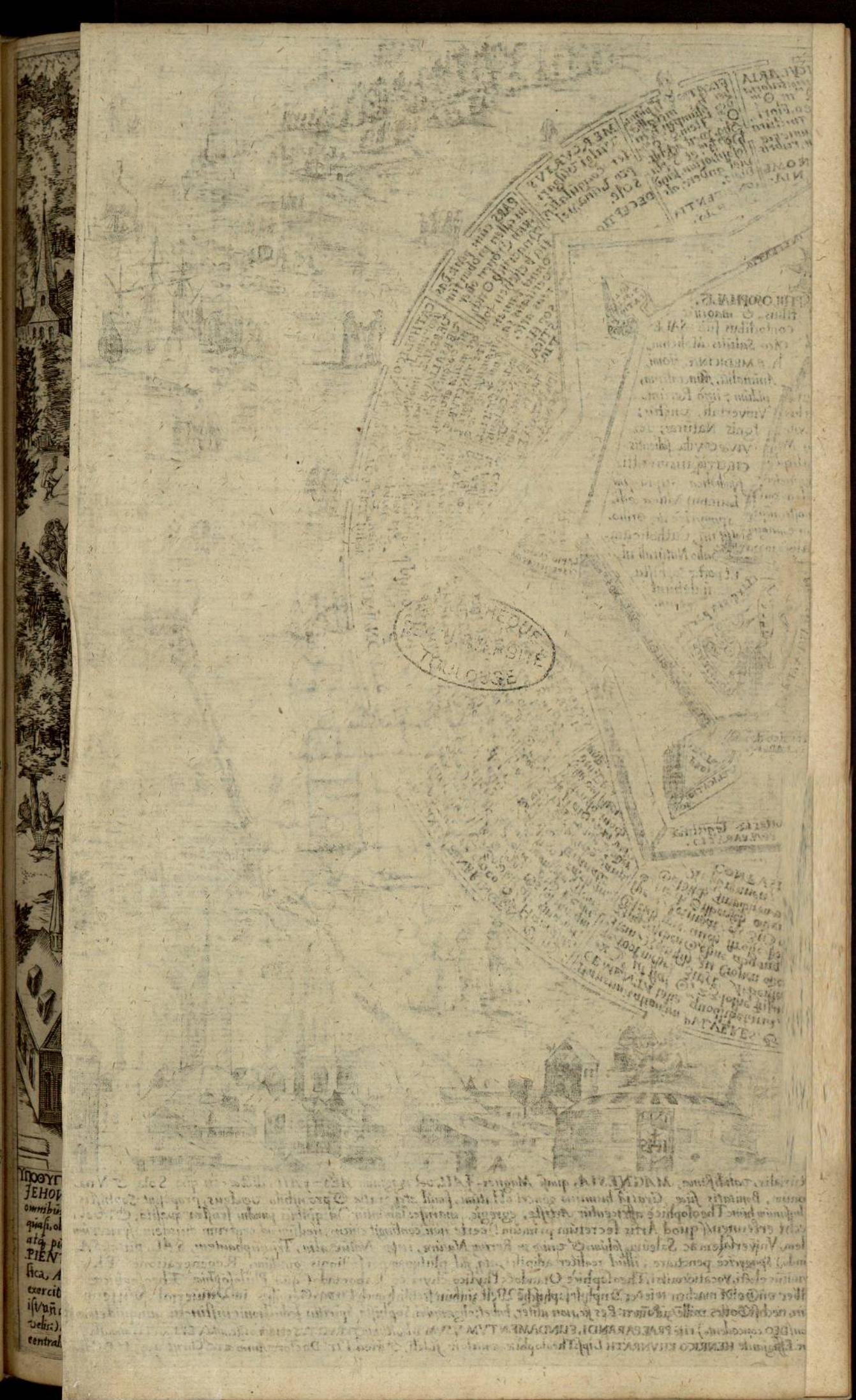
Quare seduceris, &c.] Diuina Sapientia, tanquam sponsa amanda complectendaque est. Sapientissimus enim Rex decreuerat sibi eandem de-
sponsare. Et sanè libentissimè Illa coniugium init cum mentibus nostris. Et hoc quoque fine S A P I E N T I A D E I Incarnata, per incarnationem, cum genere humano contraxit matrimonium. Vide quam intimè se tibi coniunxit Sapientia D E I, sibique ex natura humana parauit domicilium, in quo tota plenitudo Deitatis habitaret. Ah cur tu te ingeris in sinum meretricis, (sapientiæ mundanæ immundæ) cum cœlestis te virgo iam dudum deperire cœperit, pura, casta, illibata, plena gratiarum, donorum, benefi-
ciorum immortalium. Amore igitur Diuino opus est ad capiendam & desponsandam hanc virginem. Amor mundi meretricem illam ambit & lambit, mundanam & fatuam sapientiam, quæ indulget fœdissimis affe-
ctibus.

123

Quando coram oculis
J E H O V A H sunt viæ viri, & o-
mnis semitas eius pôderat.

Vers. 21.

*Respicit D O M I N V S vias
hominis, & omnes gressus
eius considerat.*

quas vide Figura Amphitheatri huius secunda. Qui vestimentis Regenerationis decem Theosophice vestitus ambulat in illis, V N I T V R D E O: ad vitæ fontem, S A P I E N T I A Oceanum, feliciter deducunt Magos Cabalistarum ab Oriente (vt est vers. 170.) venientes, prælucente S A P I E N T I A stella, Micro & Macrocosmicè orta.

Cum boni ambula.

121

Vt ambules inquam per vi-
tam bonorum, & semitas iu-
storum custodias. | Vers. 20.

Vt ambules in via bona: & calles iustorum custodias.

Vt ambules in via bona] Via bona est via sapientiæ, iustitiæ, sanctificationis, redemptionis, veritatis, vitæ, 1. Cor. 1. 30. Et vniuersæ via Domini misericordia & veritas, Psal. 25. 10. Via bona est via humilitatis, mansuetudinis, constantiæ, taciturnitatis, fidei, charitatis, spei, patientiæ. Iohan. 8. 31. dicebat S A P I E N T I A incarnata ad eos, qui crediderunt ei, Iudæos, *Si vos manseritis in sermone meo, vere discipuli mei eritis, & cognoscetis veritatem, & veritas liberabit vos.* Quapropter maneas, suadeo, in S A P I E N T I A sermone, ut discipulus sis S A P I E N T I A, præceptricis fidelissimæ, & fallere neciæ: cognoscas V E R I T A T E M O M N E M , tam in Physicis & hyperphysicis, quam diuinis ambules, Cabalista, Magus, PhysicoChemicus, in via bona: & veritatis dogmate libereris ab errore & deuiatione. *Calles iustorum*] Sunt exempla virtutum, pietatis, & in primis imitatio vitæ Christi Salvatoris nostri. Vndè Apostolus 1. Cor. 11. 1. *Imitatores mei esote, sicut ego Christi.* Hac viâ incedendum est in Oratorio & Laboratorio. Imò hæc ipsa via tibi monstratur in hoc Amphitheatro synopticè, & in Prologo per illos gradus, qui ad penetralia Sapientiæ æternæ solius veræ nos perducunt.

122

Quare seduceris, fi-
li mi, ab aliena, & foueris
in sinu alterius? | Pro. 5.
Vers. 20.

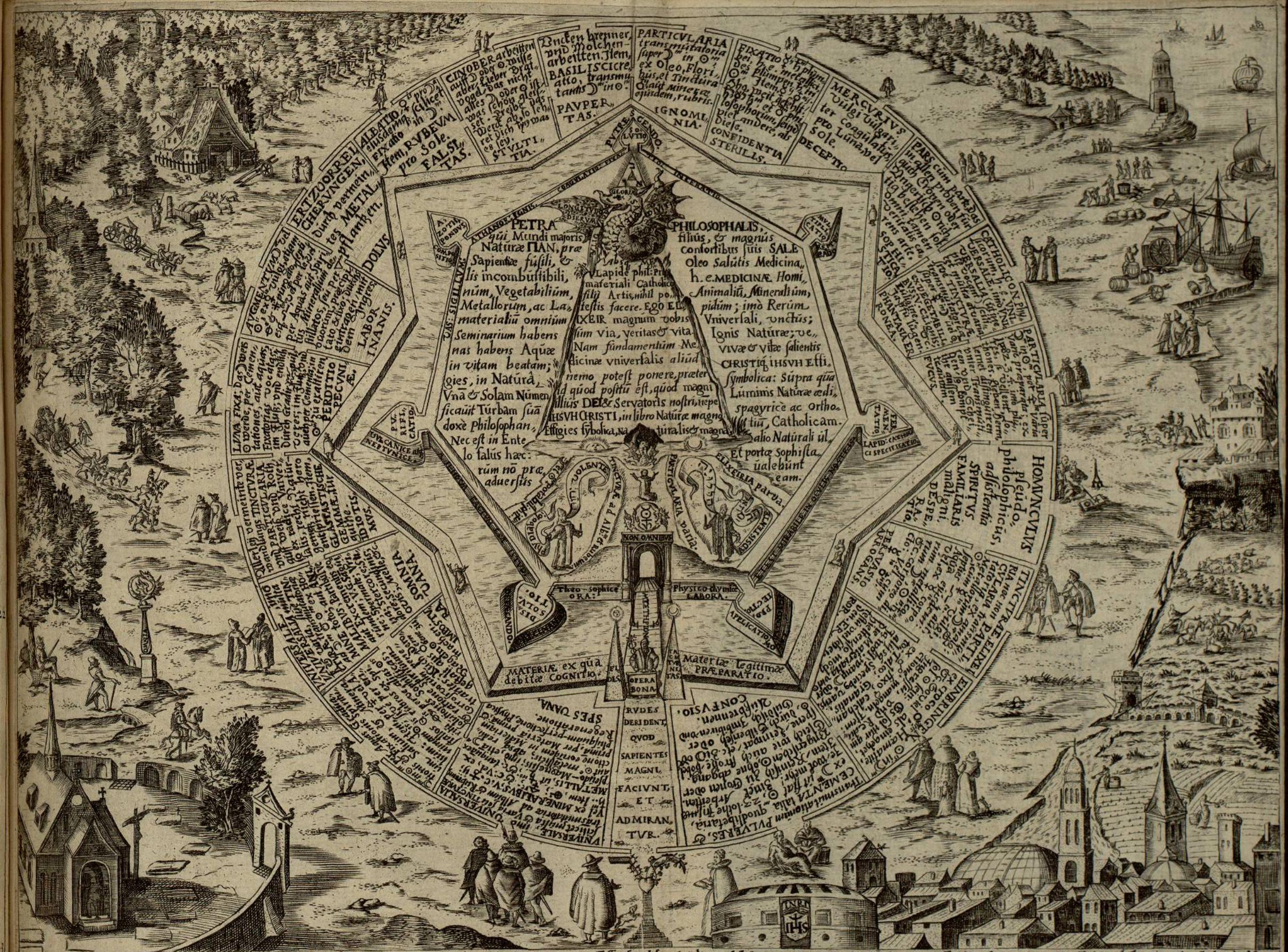
*Et ut quid delectaberis, fili
mi, cum aliena, & amplectaris si-
num extraneæ?*

Quare seduceris, &c.] Diuina Sapientia, tanquam sponsa amanda complectendaque est. Sapientissimus enim Rex decreuerat sibi eandem de sponsate. Et sanè libentissimè Illa coniugium init cum mentibus nostris. Et hoc quoque fine S A P I E N T I A D E I Incarnata, per incarnationem, cum genere humano contraxit matrimonium. Vide quam intimè se tibi coniunxit Sapientia D E I, sibique ex natura humana parauit domicilium, in quo tota plenitudo Deitatis habitaret. Ah cur tu te ingeris in sinum meretricis, (sapientiæ mundanæ immundæ) cum cælestis te virgo iam dudum deperire cœperit, pura, casta, illibata, plena gratiarum, donorum, beneficiorum immortalium. Amore igitur Diuino opus est ad capiendam & desponsandam hanc virginem. Amor mundi meretricem illam ambit & lambit, mundanam & fatuam sapientiam, quæ indulget fœdissimis affectibus.

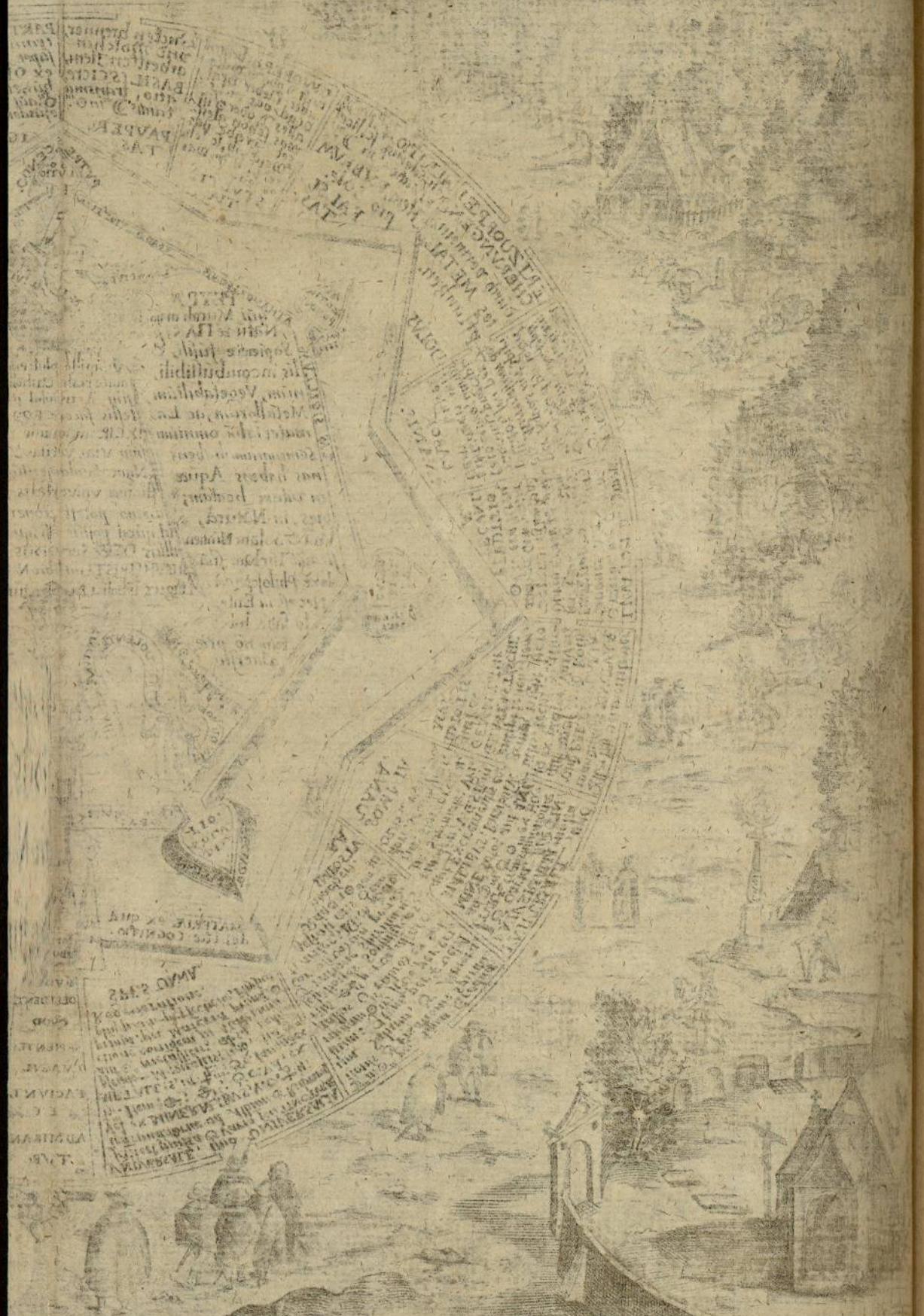
123

Quando coram oculis
J E H O V A H sunt viæ viri, & o-
mnes semitas eius pôderat. | Vers. 21.

*Respicit D O M I N U S vias
hominis, & omnes gressus
eius considerat.*

MOYSTEREIS ARCI S Pri-materialis, Catholicæ, Naturalis, & Materiæ & Formæ totaæ, Constitutione ac Esse suo, Mercurialis, validissime, MAGNESIA, quasi Magnes-FAH, vel magnum AES-FAH, dictæ; in qua Sola & Vna JEHOVA MEDICINAM CATHOLICAM, seu LAPIDEM Philosophorum UNIVERSALEM, sumum, videlicet NATVRAE Bonum, Bonitatis sue Gratia humanæ generi oblatum, simul atq; gratis Pro nihilo vendens, proposuit Sophis filis omnibus, (quoru) Characterismus est, variatam diligere, mendacior gaudere. Das etiæ sehr lieb haben, vnd die Lügen so gerne! ad basanum hunc Theosophice affrictentur Artis, egregie manifestabuntur! a quibus jadu frustra quefita, & vel quasi oblesia, in sempiternum incognita, ac inexpugnabilis. Quam Adire, necnon Philosophice Noste, Vngewenelhaftig lennen, vnd recht erkennen! (quod Artis secretum primum!) certe non contingit curios; nemud ad centrum ejusdem sincerum atq; purissimum Pri-materialæ, Catholicon, Mercuriale, Saleum, Triumnum, hoc est, MERCVRIVM Philosophorum, Pri-materialem, Vniversalē ac Saleum, solū, & unice in Rerum Natura, inter Naturæ alia, Triumphantem, SAL, pusa, SAPIENTIAE, NATVRAE, ARTIS & SAPIENTVM MERCVRIALE, Vulcanicā atq; Neptuniacā Præparatione (Artis secreto secundo) Spagyricæ penetrare; illud realiter adipisci, atq; ad pluþ quam perfectionis gradum, Regeneratione Physica, Artis adiumento, sublimare: ELOHIM gerint Sapientes (de otio seorsim) DOCTRINÆ filii fideles soli, ad Opus & Divinitutē electi, vocali & vixi, Theosophice Orando & Physico-chymicè Laborando (que Philosophiae Theosophicæ exercita sunt!) aut PRIMVM (Welches bei wahren Philosophis, den es als Weisheitshende Artisten, fürneinlich nit vñb Silber vñ Goldt machen wie der Unphilosophische Welt zuthun sechlich, auch Etwas Gewisses im Universal Wissen ist, vñl alzeit bleibt nemlich dñ Erste hochverborgene Geheimnis, oder Anfang, der fürtreßliche Kunst, sur Vniversal Medicin, nechst Gottes willē zukommen: Res sic, non alter, habet; obgnias, Sophista, Spiritus seductionis instinctu, quicquid etiam velit: aut AMBO simul, quilibet, pro domo suo, perleverantes, patiuere! ARTIS, LAPIDEM Phil...). Catholicon COGNOS CENDI, nec non (DEO concedente) rite PRAEPARANDI, FUNDAMENTVM VSVM & legitimi & FRVC TVS genuinos, semita VERITATIS angusta centrali; ABVSVM, ejusq; ortu & Pedissequas, via lata FALSITATIS atq; circumferentiali, graphicè ostendens ac orthodoxe demonstrans. Effigiente HENRICO KHVN Rath Lips: Theophilicæ amato re fideli, & Med: Vir: Doctore Anno ære Christianæ M. DC. II.

Vias hominis, &c.] Cum animus tuus inhiat rebus mundanis, honoribus, voluptatibus, opibus; peruersæ sunt viæ tuæ, & deuias à's V M M O B O N O.
Gressus eius considerat] Studia, consilia, technæ, insidiæ, calliditates, stulta desideria tua, sunt gressus tui, quos Dominus considerat; contuentur Angeli; accusat & obseruat conscientia; numerant diaboli. D E V S qui scrutatur omnium corda & renes, & vniuersas mentium cogitationes intelligit, 1. Paral. 28,9. abominatur cordis prauitatem, & puniendam tradit, (ni resipiscas) creaturis vtricibus, quæ vindictam exercent erga omnes, quos D E V S abominatur. Maxima autem est miseria, imò infernus ipse, à D E O relinqu.

124 Iniquitates suæ capient | Vers. 22. | *Iniquitates suæ capient im-*
 ipsum impium & funibus | *pium, & funibus peccatorum*
 peccati sui tenebitur. | *suorum constringitur.* | 124

Iniquitates] Omnis iniqüitas sibi ipsi pœnas & plagas infligit: nullum est vitium, quod non peculiarem suum morbum pariat. Quemadmodum enim ipsa quidem virtus sibi met pulcherrima merces: ita, omne quidem vitium sibi met deterrima merces. Omne enim semen fructum suum proprium profert. Misericordiæ fructus est, misericordia: benignitatis merces est, benignitas: & è conuerso; immisericordiæ fructus est immiseri cordia & crudelitas. *Funibus peccatorum constringitur]* Peccatum certè est maxima seruitus atque captiuitas, impium ita constringens, ut nequeat pœnas effugere. Sapientia Diuina, ingenua est libertas, quæ animum hominis liberat à stultiæ vinculis, à tenebrarum erroribus, à vitiorum plagiis, à desperationum laqueis.

125 Ipse morietur, quia non | Vers. 23. | *Ipse morietur, eō quod non au-*
 habuit DISCIPLINAM, & | *davit eruditionem: & propter*
 in multitudine stultiæ | *multitudinem stultiæ sua & er-*
 suæ decipietur. | *rabit.* | 125

Errabit] Animus humanus non illuminatus luce Sapientiæ Diuinæ, plenus est erroribus, ita ut ne quidem minimè eius actiones errore careant. Si D E V M aspicit, errat: Si Naturam, delirat: si seipsum, fallitur: si proximum, decipitur. Summa: nec minimam Cælistellulam, nec herbulam terræ absque errore potest intueri; quia omnes cogitationes eius sunt errores. Hæc sane est multitudo stultiæ, quæ nihil aliud nisi mortem & interitum secum afferre potest. Delapsus enim est homo à fonte Lucis, in tenebrarum abyssum, ex qua eluctari minimè potest, nisi Sapientiæ Spiritum diuinitus fuerit adeptus.

126 Omni (igitur) custodia ser- | Pro. 4: | *Præ omni custodia (ergo) ser-*
 ua *Cor* tuum, quia ex | Vers. 23. | *ua Cor tuum: quia ex ipso*
 ipso vita procedit. | *sunt egressus vita.* | 126

CÖR.

C O R t u m] In Corde S A P I E N T I A sedem habet: caue igitur, ne sedem hanc occupet & impleat fatua sapientia. Serpens enim ille antiquus excæcat mentem, & instillat virus suum multis infidiis: libidine cor inquinat, superbia inflat, ira incendit, odio vastat, quæ omnia sunt opera diaboli. Tu vide, ut ab hoc veneno C O R t u m custodias: serues autem illud & aperias Cælesti Sapientiæ, timori D E I, fidei incorruptæ, (quæ purificat cor) charitate infucatae, spei immotæ, patientiæ infractæ, humilitati amabilissimæ. C O R t u m officina sit orationis & precum, instrumentum sanctissimorum gemitum, & domicilium pietatis.

os. 127 Remoue à te peruersitatem O R I S , & prauitatem labiorum elonga à te. | Vers. 24. | Remoue à te ⚡ O s p r a u u m , & detrahentia labia sint procul à te. | 127

O s p r a u u m] Ad constantiam & grauitatem in dictis & factis tè assuefato. Angeli enim vigiles tui sunt Spiritus constantes & graues, osotes omnis leuitatis: sunt Spiritus veraces, & veritatis amantes. Spiritus autem apostatae sunt mendaces, deceptores, illusores, leues, inconstantes, quando loquuntur mendacia, de proprio loquuntur, & proprium aperiunt thesaurum, quia diabolus calumniator est pater mendacii. D E V S est verax; Christus veritas; Spiritus sanctus, spiritus veritatis. Sola Sapientia Diuina est vera, verior, verissima.

O C V L I 128 O c v l i t u i ad rectum a- spiciant, & palpebræ tuæ dirigant viam tuam coram te. | Vers. 25. | ⚡ O C V L I t u i recta vide- ant, & palpebræ tuæ præcedant gressus tuos. | 128

O c v l i t u i , &c.] Oculi mentis tuæ intenti sint semper & indefinenter ad D E I misericordiam, iustitiam, sapientiam, omnipotentiam, veritatem, benignitatem, & ad imitationem exempli vitæ Christi; ita rectè diripitur vita tua. In Sole, intuere Solem Iustitiae, in stellis electos; in floribus, Paradysum; in homine, miseriam tuam; in D E O Patre, gratiam infinitam; in Christo, fraternitatem amabilem; in Spiritu sancto, charitatem communicabilem; in Angelis glorificationem; in Macrocosmo Diuinam prouidentiam; in Microcosmo, Diuinam Sapientiam.

P E D E S , vel Incessus. 129 Dirige semitam ⚡ P E- D I B V S t u i s , & omnes viæ tuæ stabilientur. | Vers. 26. | Pondera semitam P E D U M tuorum, & omnes viæ tuæ dirigantur. | 129

P E D I B V S t u i s] P E D E S significant officia vocationis legitimæ. Vide primùm habeas legitimam ad res gerendas vocationem: deinde, ne extra vocationem quicquam tentes; infelicissimum enim habebis successum.

Angeli, Spiritus administratorii ad certum genus vocationis nostræ Diuinitus sunt destinati. *In viis enim tuis te custodient*, ait Psaltes, Psalm. 91, 11. Ergò extra vocationis vias te deserent, & tu ad lapides ruinæ allides pedestuos.

130	Ne declines ad dexteram, neque ad sinistram, a-	Vers. 27.	<i>Ne declines ad dexteram, neque ad sinistram: remoue pedem tuum à malo.</i>	130
-----	---	-----------	---	-----

Addexteram, &c.] Ad dexteram inclinant, qui prosperis rebus insolescunt; ad sinistram, qui aduersis franguntur. Ad dexteram declinant, qui promissis; ad sinistram, qui minis à recto deflectunt. Non sis nimium animosus, nec nimium deiectus: (*med' o tutissimus ibis*) nec sis avarus, nec prodigus: sed liberalis, ita ut nec profundas tua bona, nec thesaurum tuum tenacitate abscondas: vtrumque enim malum est, à quo remoue pedem tuum. Diabolus enim & mundus casses, & retia tam ad dextram, quam ad sinistram expandunt, ut si non laqueo luxuriæ poteris capi, capiaris funibus & vinculis avaritiæ, quibus cor hominis demergitur in perditionem.

131	Si sapiens fueris, sapiens eris tibi: si verò illusor, solus lues pœnas.	Prov. 9. Ver. 12.	 <i>Si enim sapiens fueris, tibi met ipsi eris: si autem illusor, solus portabis malum.</i>	131
-----	--	----------------------	---	-----

Si sapiens fueris, &c.] Satius igitur est obtemperare SAPIENTIAE veræ, & suo sapere commodo, quam illusoribus, & suo delirare detimento. Frustra sapit, qui sibi non capit. Impietas seipsum vlciscitur.

S V M M A:

132	Nam qui SAPIENTIAM DISCIPLINAM QVE pro nihilo ducit, miser est, spes quæ talium vana: & labores infructuosæ, atque opera eorum inutilia.	Sap. 3. Ver. 11.	 <i>SAPIENTIAM DISCIPLINAM qui abicit, infelix est, & vacua est spes illorum, & labores sine fructu, & inutilia opera illorum.</i>	132
-----	--	---------------------	---	-----

SAPIENTIAM & Discip.] Tu, qui excutis, respuis, pedibus conculcas ac deseris SAPIENTIAM & DOMINITOREM, quî felix esse poteris. *Vacua est spes illorum*] Sunt semper querentes, in omni mysterio, scibili secreto, ad Veritatis finem nunquā peruenientes: miserimeque euantes in vanitatibus cogitationum, opinionū atq; laborū suorum:

& quia SAPIENTIAM veram, eiusque initium, Timorem DOMINI abiiciunt, Theosophicè Orare non possunt, nec sapienter & cum fructu Laborare. Cumque contra DOMINVM non valeat Consilium, etiam si omnes mundi huius immundi sapientes insipientes manus conferrēt, ori tur Babel, id est, confusio, in sensibus, ratione & mentibus eorum, dantur que in reprobum sensum, ut (quid pro quo sumentes aut operantes) cādant de errore in errorem. Notate hoc, vos, qui quæritis Lapidem Philm. quique affectatis Cabalisticè, Magicè, Chemicè, Theosophicè, &c. intel ligere, scire possidere & præstare ea, quæ quarta huius Amphitheatri figura sapienter sunt annotata: Vosmetipſos, inquam, prius Theosophicè sic tractare discitote, ut (DEO miserente, dante & operante) enodemini, è peccatorum sordibus extrahamini, superfluitatibusq; impuritatum libe remini, soluamini, separemini, depuremini, coniungamini, Cō abyssum mysterii DEI! non est in hoc vniōnis Diuinæ puncto, volentis, per se aut currentis, sed miseren̄is DEI. Enoph! Enoph!) ad plusquam perfectionis gradum (Diuino Diuini ignis artificio) sublimemini, hoc est, exalte mini, & cum DEO ipso in Spiritu & Veritate mentaliter fermentemini; prius quam dico, Lapidem Philm, & cæteros SAPIENTIA theſauros, è SAPIENTIA Minera, quæ vera MAGNESIA est Catholica Theosophorum, effodere aggredimini: aliás (credite veridico) Aethyopem & laterem lauabitis. Bona & Dona DEI sunt, fuerunt, eruntque semper hæc, de quibus agit Amphitheatrum hoc nostrum, à solo DEO pendentia: qui, cui vult, largitur aut subtrahit, sublimis, gloriōsus, omni Iustitia ac Bonitate repletus. Nota: HOMO, Later dealbandus, & Corpus, quod stat; DEVIS, Anima quæ viuificat: SPIRITVS sanctus, vinculum; cuius virtute fit VNIUS; qui tingit & dat ingressum ad Regnum perpetuum. O harmoniam mirandam Macro & MicroCosmi Regeneratoriam! Non nisi regenerationis studiosus, & quidem singulari DEI ductu, Regenera tiones intelliget hasce: Cæteris sunt sylva Bo hemicæ, erraticæ ac tene broſæ.

Figuræ terii gradus hic inseratur.

III.
GRADVS
PROLOGETICVS
TERTIVS
EXPOSITVS.

133 QVID SIT SAPIENTIA, & quomodo orta fuerit, referam, nec celabo vos Mysteria: sed à prima origine inuestigabo cognitionem eius, atque in aperatum proferam, neque Veritatem præteribo.

Sap. 6.
Vers. 24.

133 QVID EST SAPIENTIA, & quemadmodum facta sit, referam, & non abscondam à vobis sacramenta DEI, sed ab initio nativitatis inuestigabo, & ponam in lucem scientiam illius, & non præteribo veritatem.

Facta sit.] Hoc est, extiterit: quomodo genita sit aeterna ab aeterno, ex exteriori (Psal. 110, 3.) Diuinitatis imperscutibili atque aeterno. *Sacramenta DEI.]* Hoc est, mysteria DEI. Non modò illud, quod gratiæ signum practicum est, quæ est præcipua Sacramenti significatio: sed omne illud, quod cognitu necessarium, pulchrum & utile est, de DEO, NATURA & HOMINE, *Sacramentum* dicitur. Est enim vera SAPIENTIA TERTRIVNA, complectens Theologiam, Medicinam, Astronomiam: seu, ut cap. 7. & 8. Sap. traditur; Diuinorum mysteriorum cognitionem; politicæ administrationis & gubernationis prudentiam; totiusque Naturæ rerum ordinem, causas, effectus, cœlestium virtutes, & terrestrium vires: ex quibus mirificè emicat Creatoris Omnipotentia, Sapientia, Misericordia, Veritas, Iustitia & Iudicium.

134 *Est (etenim) in SAPIENTIA Spiritus Intelligentiae, Sanctus, Vnicus, Multiplex, Subtilis, Disertus, Mo-*

Sap. 7.
Vers. 22.

134 *Est enim SPIRITUS in EA Intelligens, Sanctus, Simplex, Multiplex, Subtilis, Mobilis, Illustris, Impollutus, Perspi-*

SPIRITVS
SAPIEN-
TIA.

bilis, Incoinquinatus,
Certus, Suavis, amans Bonum, Acutus, qui nihil vetat
Benefacere,

cuus, Innoxius, Bonistudiosus,
Acutus, Expeditus, Bene-
ficus,

Est in SAPIENTIA Spiritus, &c.] Est & dicitur πνεῦμα μονογενὲς καὶ μολυβὴς, Vnigenus siue Vnigenitus, & Multiplex, quod ab illa simplici Vni-
caque D e i Natura ortus & profectus, se per has Mundi partes innumer-
as, quasi per ramos diffundat. Multiplicitas huic Spiritui D e i etiam tri-
buitur ob varietatem virtutum ac virum Rebus infusarum, in quibus ver-
satur. Vide vers. 223. & figura Amphitheatri huius 3. Quæst. 4. & 6. Grata
D e o, rectè inquit Augustinus, in pluribus unitas: & (addo ego) in unitate
pluralitas. Subtilis] Tenuis, nulla mole crassitieque corporea grauatus, sed
leuis atque expeditus: & propterea, εὐκίνητος, id est, Mobilis, in quo sum-
ma est celeritas. Illustris] Splendidus ac lucidus. vers. 137. 138. Incoin-
quianus] Incontaminatus, hoc est, purus, omni labe maculaque vacuus.
Nam cum Natura sit lucidus & splendidus, splendorem habet purum: sic
ut Ioh. Epist. 1. cap. 1. 5. D e v s lux est, in eo nullæ sunt tenebræ. Expedi-
tus] Prohiberi nescius; aut, qui non possit prohiberi: nam vis sua peruadit
omnia, impedimentaque perrumpit.

135

Humanus, Stabilis, Cer-
tus, Securus, omnia perspi-
ciens, atque per omnes Spi-
ritus intelligentes, puros
subtilissimosque permeans.

vers. 23.

Humanus, Benignus, Sta-
bilis, Certus, Securus, o-
mnem habens virtutem, omnia
perspiciens, & qui capiat o-
mnes Spiritus, Intelligibilis,
Mundus, Subtilis.

135

Certus, Securus] Tutus, sollicitudine vacuus; quietus & tranquillus. *O-
mnem habens virtutem]* Qui omnia potest, siue omnipotentia præditus. Est
enim Spiritus D e i Omnipotentis. Qui, nisi D e i esset, Omnipotens esse
non posset.

136

Nullus enim est mo-
tus, quem agilitate sua non
superet SAPIENTIA, quæ
propter suam puritatem per
omnia pertinet ac permeat.

vers. 24.

Omnibus enim mobilibus
mobilior est SAPIENTIA:
atttingit autem ubique propter
suam mundittiam.

136

Nullus est motus, &c.] Omni motu mobilior SAPIENTIA, id est, cele-
ritate motus sui omnem motum vincit, vaditque per OMNIA, propter
suam puritatem & subtilitatem. Hic, fili, meditare, quid sibi voluerint Sa-
pientes, de MOTU PERPETVO Philosophantes. Hic MOTUS Clo-
quar cum Hermete, ex tabula, à VIRIDITATIS Benedictæ fœcundita-
te, quæ VENVS Philosophorum, ob cuius tractationem conscriptio illius
instituta, sic appellata Smaragdina) est totius fortitudinis fortitudo fortis:

Quia

Quia vincit omnem rem subtilem, & omnem rem solidam penetrabit. OMNIA animat, viuificat, sapienter mouet, potenter conseruat. NATVRAM (quam veteres omnes & orthodoxi Patres verissime & pientissime affirmarunt ἡ Φωνὴ, hoc est, vocem DEI) si Theosophicè noueris, & in abstracto, & in concreto, vniuersaliter & particulariter; nosti (crede veridico) MOTVM PERPETVVM Sapientum. Ad versum terelego 154, & 178. Tertiâque Amphitheatri huius figuram Lapidem Philm. definitiōnem ac expositionem. Ibi studere memento: DEVM orans, ut Theosophicè cooperans, veritatem tibi inspiret atque ostendat. Multos noui in Aulis Dominantium, Motum perpetuum ligneum, Chalybeumvè, &c. mechanicè (ah frustra) quærentes: si SS. SCRIPTVRAM, NATVRAM, & SEMETIPSOS indagassent Theosophicè, Physicè, Physico-Medicè, &c. vt est 2. & 3. Amphitheatri huius figuris, reuera inueniissent MOTVM non solum perpetuum, verum quoque Æternum, Diuinum & Naturalem, in Mundo utroque Sapientum. Hunc CATHOLICON, solum verum, vanus non percipit vulgus, spiritu seductionis impeditus. Cæcus cæcum dicit, quapropter vani labores eorum. Motum mouendum exhibent Sophistæ, non mouentem.

137

VAPOR. n. est Vir-tutis DEI, & EMANATIO quædam est Claritatis Omnipotentis syncera: & ideo nihil inquinatū in ea incurrit.

Vers. 25.

Est enim Vapor virtutis DEI, & defluxus gloriae Omnipotētis syncerus: quapropter nihil polluti in eum cadit.

137

SAPIEN-TIA quid.

Vapor] Spiritus: Ruach, vt vocant Hebræi. Virtutis DEI.] Essentia Divinus: OMNIA IN OMNIBVS. Vers. 303. Ensoph! Ensoph! profunda! profunda! Obmutesco. Hoc non redicebo: Cum SAPIENTIA hac incarnata typicè confer Lapidem Philm. quis, qualis & quantus sit ille: & contra: reperties harmonia mirabili hac Seruatoris Mundi maioris cum Saluatore Mundi minoris mysterium (VAPORIS VIRTVTIS DEI EMANANTIS IN VNIVERSVM) mirandum: de quo præstat silere, quām mundo immundo margaritas proicere pedibus conculcandas. κατ' εξοχὴν VITERQUE sic nominatur. Nam, vt scimus alias ex Paulo ad Colossi 1, 20: DEVM per FILIUM (Θεοῦ θεον) reconciliare cuncta, & pacificare per sanguinem crucis eius (est enim Crux Sancta Christus ipse crucifixus, figura Amphitheatri huius prima, CRUCIFORMITER vincens diaboli egnūm, in quo veterum Magorum charactere & nos Theo-Sophicè vincemus) quæ sunt in terris, & quæ in Cælis. Et ad Ephes. i, 10. Instruirare omnia, quæ in Cælis sunt, & quæ in terris, hoc est, non solum Angelos, Solem, Lunam, Stellas, lœrem; sed & terrestres bestias, arbores, herbas; Terram ipsam, Mare, fluvios, fontes, & quæ in aquis viuunt: Maledicta enim terra propter hominem, Genes. 3, 17. Quamobrem etiam ingemiscit CREATURA pro liberatione, simulque nobiscum parturit in hoc tempus, &c. Rōman. 8, 22. clamans voce sua: Libera nos à malo: (Sanguis Christi, reuera, haud sine mysterio profusus in terram) ita Experientia constat, FILIVM MUNDI MAIORIS CATHOLICON (Γεόγραφον) etiam mirificè extendere

vires, & operari in genus humanum. Utinam Theologi nonnulli, hodie no die parum Christianè disputantes, in hoc (vetustiores imitantes Patriarchas, Cabalistas, Magos aut Sapientes) operam quoque collocarent suam, ut disserent legere, videre, tangere, cognoscere M A S C H I A M typo reali in Libro Naturæ Catholico; veracius certè, lumine sic simul ducti Naturæ, S P I R I T U S S A P I E N T I A E manu, quam verbosa disputatione cognoscerent & deprehenderent Doctrinam de D E O, Christi persona, officio, omnibusq; Christianæ Religionis articulis. Liber enim Naturæ explicat librum SSæ Scripturæ: Et contra. Discite ergo nosse S A L S A P I E N T I A E A N T I Q V I S S I M V M, V I T R I O L V M N A T V R A E C A T H O L I C O N, quod Catholicè reperitur in sola S A P I E N T I A E M I N E R A: & O M N I A in O M N I B V S Theo-Sophicè noueritis. Et, quamuis Secundum Seculum nihil ignominius ferè, despectius, inhonoratus Minerat hac; tamen, quam mundus iniquè contemnit, hanc dignè glorificat Theo-Sophus. Vide vers. 157. 162. 187. & Amphitheatum hoc passim totum. Largire mihi, ô I E H O V A H, intus ne paueam, foris ne formidem Theo Sophistarum fulmen, Amen. Scis, quod sitiam veritatem. *Emanatio*] Emanationes D E I Cabalistæ ex Sacris fontibus numerant D E C E M, quas appellant S E P H I R V T H, siue, (ut Hebraeorum multi hodie pronuntiant) S P H I R V S, hoc est, Numerationes aut Emanationes, inter quas S A P I E N T I A M loco numerant secundo. De quibus partem consule Amphitheatri huius primam, & passim Cabalistarum scripta. vide vers. 174. Ex D E O Emanans certè Diuinum; S A P I E N T I A, D E I E M A N A T I O est; quare Diuina, æterna. Emanationes D E I, scintillæ & radii Diuinitatis. Observandæ phrases: Ego ex D E O processi, Iohan. 8. 42. Misisti me, Exiui à patre, Iohan. 17. 8. Ex hoc Emanationis loco firmatur definitio Philosophiæ veræ, vers. 167. *Claritatis Omnipotentis, &c.*) Hinc S A P I E N T I A incarnata Iohan. 17. 4. *Pater, ego te clarificauis super terram; opus consummavi, quod dedisti mihi, ut faciam: & nunc clarifica me tu pater, apud temet ipsum, claritate, quam habui, priusquam Mundus esset, apud te.* Et paulò post: *Quia à te exiui, hoc est, emanavi.* Vide cap. 17. libr. 2. Capnionis de verbo Mirifico. *Nihil inquinatum*] Antecedentia cum consequentibus, Prologum cum Amphitheatri figuris huius, & contra, Sapienter (vt sapias) conferre discito: ex hoc fundamento quoq; intelliges, cur L A P I S Phil. Catholicus Physico Chemicus diabolicus resistat potestatibus; aliaq; non minus præstantia mirifice operetur innumera. Vide figuram Amphitheatri huius quartam.

138

Etenim lucis æternæ splendor est atque Speculum Virtutis D E I, nulla macula a- spersum, eiusque imago Bo- NITATIS.

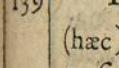
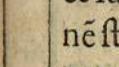
vers. 16.

L Candor siquidem est L u- cis æterne, & Speculum si- ne macula D E I M A I E ST A- T I S, & imago BONITA- T I S illius.

Candor lucis æterna] L u x diuina, æterna, ab æterno (certè) non fuit sine candore: erit igitur S A P I E N T I A (de qua agitur hīc) æterna. Hæc illa lux in tenebris lucens, quam tenebræ non comprehendenterunt, Iohan. 1, 5.

Speculum

Speculum sine macula, &c.] Super hoc SPECVL o eiusque typoreali in Macro & MicroCosmo, tam particulari, quam vniuersali, SECRETISSIMO, Harpocraticè meditare. Vide vers. 222. Fari (quamuis vellem) non omnia licet, propter Mundum immundum. Maneat igitur Mysterium hoc alta mente repostum. Quid fuerint V R I M & T H V M M I M, Exod. 28, 30. Christiano Cabalice, Diuino Magicè, & PhysicoChemice percontare: D E V S Cæli, qui reuelat mysteria, Dan. 2, 28. dare potest, cui vult. *Imago bonitatis illus]* Hac imagine Theosophicè vtitur Christiano Cabalistæ: absint imagines cacomagorum, Hebr. 1, 1. & seqq. Multifariam multis- que modis olim D E V S loquens patribus in Prophetis: nouissimè diebus istis locutus est nobis in F I L I O, quem constituit hæredem vniuersorum, per quem fecit & seculum. Qui, cū sit splendor gloriæ & figura (χαροκτηρίς) substantia (ὑπόστασις, subsistētia) eius, P O R T A N S Q V E O M N I A V E R - B O V I R T V T I S S V A E, (vers. 154) purgationem peccatorum faciens, sedens ad dexteram maiestatis eius, in excelsis: tanto melior Angelis effectus, quanto differentius præ illis nomen hæreditauit. Qui est I M A G O D E I, 2. Corinth. 4, 4.

139 *Est (quoque) S APIENTIA* Ibidem
Vers. 29.
(hæc) *speciosior S O L E,*
& super omnem dispositio-
nē stellarum, *Luci com-
parata inuenitur prior.*

139 *Est (etiam) I P S A speciosior*
*S O L E, supraque omnem astro-
rum sitū collocata, & luci com-
parata prior inuenitur.*

Speciosior SOLE.] Cur non? Est enim S O L Iustitiae, Malach. 4, 2. æternus, super Omnia lucens, & nos visitans Oriens exalto, Luc. 1, 78. Vnde Salomon in Schir haschirim, hoc est, Cantico Canticorum, cap. 6, 9. Quæ est illa, quæ progreditur quasi aurora consurgens, pulchra ut Luna, electa ut Sol, terribilis ut castrorum acies ordinata? *Luci comparata, &c.]* De L V C E vide vers. 261.

140 *Hanc enim nox excipit,* Vers. 30.
S APIENTIA M autem non
vincit malitia.

140 *Illi enim succedit nox, S A -*
P I E N T I A M autem non
vincit malitia.

Illi, &c.] S O L I, Lumini, in Firmamento, maiori quod præst diei. Genes. 1, 16. *Non vincit malitia]* F V I T enim, E S T & E R I T S APIENTIA hæc P E T R A veritatis solida, fixa & firma, contra quam non prævaluerunt nec præualebunt vñquam portæ inferni: flumina de ventre eius fluent aquæ viuæ, Iohan. 7, 38. Cuius typus realis Lapis Philm. in libro Naturæ magno. Felix cui indicans, & indicatum ritè cognita. I H S V H C H R I S T I Persona, Passio & Resurrectio: L A P I D I S P H I L. Materia, Præparatio & in corpore glorificato plusquamperfectio: Tuique ad imaginem & similitudinem D E I formati, secundum Corpus, Spiritum & Animam Regeneratio: Plurima, harmonia Catholica, tibi manifestabunt secreta. Harmoniam librorum SS. Scripturæ atque Naturæ obserua: Librum vnum ex alio Sapienter legere ac intelligere disce: Biblia, in Natura

& Temeipso: Naturam, in Bibliis, ac Temeipso: Te, in Bibliis atque Natura: & tunc Sapiens eris. **I E H O V A M** & quem misit **I H S U M C H R I S T U M** reperies, & in SS^a Scriptura atque Natura; vniuersaliter, in Lapis Phil. Particulariter, in toto Vniuerso creato, per singulas creaturas; in Temeipso, modo utroque. **N A T U R A M**, catholicè ex & in **V E R B O** scripto, necnon incarnato; ex & in semetipsa, in Lapis Phil. atque Teipso; Particulariter in SS^a Scripturæ ac Mundi partibus utriusque **T E I P S U M** ex & in Teipso; Naturâ ac Creaturâ; & **D E O**, in **C H R I S T O V E R B O** que scripto; Vniuersaliter & Particulariter, ut antea: Theosophicè, Physicè, PhysicoMedicè, PhysicoChemicè, PhysicoMagicè, HyperphysicoMagicè, Cabalicè, iuxta Leges atque Doctrinam Amphitheatri huius: Influentiâ, Lumine & Motu Diuino. Hoc, **O M N I A I N O M N I B V S & I N O M N I A** Catholicè, typicè. **H Í C S A P I E N T I A.**

Perseuerat
in laudibus
Sapientiae.

141

¶ Attingit ergò à fine
vsque ad finem fortiter, &
¶ disponit omnia suauiter.

Sap. 8.
Vers. 1.

Pertingit autem ab extre-
mo ad extremum fortiter, atque
omnia utiliter moderatur.

141

Attingit à fine, &c.] Spiritus ille **S A P I E N T I A**, quo Mundi totius ma-
china regitur, omnia quæ Cælum concludit, occupat, penetrat, replet. At-
que licet is vnicus sit & simplex, tamen innumerabilibus, incomprehensi-
bilis, ineffabilibus proprietatibus, donis, ideis, scientiis, virtutibus, semi-
nariis rerum rationibus, spiritualibus & viuidis viribus prædictus est, tam
mirificè distinetis, ut varietatem eius Mens humana admirari & assequi fa-
tis nequeat. Hi Spiritus sunt authores & origines generationum & corru-
ptionum, specificarum virtutum, omnium rerum, & ab his dependet to-
tius Naturæ cognitio. Atque ita est & potest hic Spiritus **S A P I E N T I A**,
O M N I A in Omnibus ac in **O M N I A**. *Disponit omnia]* Quia **M O T V S**
perpetuus catholicus. Dico pauca, at (certe) plura meditationi Sapien-
tis lubens relinquo. Ora, ut **I E H O V A H** tibi à consiliis, & tunc demum
intelliges. **S A P I E N T I A** filium, id est, attentum, stimulo radii Solis Di-
uinæ illustrationis impulsum, humilem animo atque mansuetum volo,
non sciolum præcocem aut arrogantem, hoc est, sophistam.

142

Præclara est, & quæ nun-
quam marcescit **S A P I E N-**
T I A.

Sap. 6.
Vers. 13.

¶ **C l a r a** (etiam) est, & quæ
¶ nunquam marcescit **S A P I-
E N T I A.**

142

Clara est] Reuera admodum clara: est enim Emanatio claritatis Omnipotentis **D E I** sincera, & candor lucis æternæ, illuminans Mundum Intel-
ligibilem, Maiorem & Minorem: Et **S O L** super **O M N I A** lucens. Vide
vers. 7. 8. 13. *Nunquam marcescit S A P I E N T I A.*] Ratio est: quia æterna. Solum
Æternum, sub corruptionem non cedit in æternum. Nota: Quod nun-
quam marcescit, æternum est: **S A P I E N T I A** est talis, ergò **Æterna**: &
per consequens, **D E V S**. Vers. 156.

143 Nobilitatem Eius hoc illustrat, quod vñacum D E O viuit, D O M I N V S q; omnium illam dilexit.

Sap. 8.
Vers. 3.

143 *Generositatem illius glorificat, contubernium habens DEI, sed & omnium DOMINVS dilexit illam.*

Generositatem illius glorificat, &c.] Generositatem illius magnificè illustrat, habens Æterna cum D E O Æterno conuictum æternum. Diuinitus ortum, cur non familiariter viueret cum D E O? Et consequentur (suo modo) quoq; ii, quibus familiaritas intercedit cum illa? Ascendo, inquit hæc incarnata, ad Patrem meum, & Patrem vestrum, D E V M meum, & D E V M vestrum, Ioh. 20, 17. Vt vbi sum ego, & vos sitis. Ibid. 14, 3. Hinc est, quod Amici siant D E I, constituanturque Prophetæ, quibus D E V S (ut amicus amico) mediatè vel immediatè reuelat arcana sua, inspirat atque communicat Bona & Dona S A P I E N T I A E thesaurorum inexhaustorum innumeræ. Tu igitur, ad imaginem & similitudinem D E I homo factus, imitare Creatorem, S A P I E N T I A M eius quoque dilige ut (Theosophicè sic reformatus) in puncto hoc conformis viuas Archetypo, in vitam æternam. *Omnium D O M I N V S dilexit illam]* Sic S A P I E N T I A incarnata, Iohan. 17, 24. *Pater dilexisti me, anie constitutionem Mundi;* & ibidem vers. 26. *vt dilectio, quâ dilexisti me, in ipsis sit, & ego in eis.*

144 (Hæc) *Præoccupat, qui se concupiscunt, vt illis se prior ostendat.*

144 *Anteuertens sui studiosis se offert cognoscendam.*

Præoccupat, &c.] Anticipat cupidos sui, vt prænoscat, ut prius se illis cognoscendam exhibeat & ultrò offerat: adeò in delitiis habet esse cum filiis hominum, quemadmodum est vers. 145. 157. Est enim φθαίνειν (quâ vocē hīc vtitur Sapiens) occupare partes priores in realiqa, ut in mutuo amore & beneficiis, ita in studio S A P I E N T I A E cognoscendæ offert se priorem S A P I E N T I A illis: Quibusnam? Illis qui concupiscunt eam: qui diligunt eam, vers. 18. Qui optant, qui inuocant, vers. 142. & 223.

145 Quia se dignos Ipsa quærit circumiendo, atq; in viis benevolè se illis ostendit, *in omni cogitatione eis occurrit.*

Vers. 17.

145 *Quoniam dignos se, ipsa circuit quærens, & in viis ostendit se illis hilariter, & in omni prouidentia occurret illis.*

Dignos se, &c.] Qui verè, hoc est, ex tōto corde (vers. 251.) tota anima, tota mente, totis viribus, Biblicè, Macro & Microcosmice amant, quærunt, audiunt, vident, obseruant eam; inque L E G E D E I die nocte q; Theosophicè meditantur: plerūque etiam (nati deridetur Iusti simplicitas, Iob. 12, 4.) cum irrisione coram mundo immundo. Væ autem mundo, S A P I entiam veram malitiosè spernenti; spernetur vicissim ab Ea, ut quidem cum damno suo æterno. vers. 198. *Qui perseverabit usque ad finem, corona bitur.* Affidua enim meditatione exercetur, stabilitur & fixa redditur

SAPIENTIA
se offert
quærenti-
bus

Mens nostra in superis: non est (crede mihi) labor diei vnius. A malis ad Bona; à corporalibus ad Spiritualia; à sensibilibus ad Mētalia; à terrenis ad Diuina nos pedetentim migrate oportet, si Bonorum, si Spiritualium, si Diuinorum velimus esse capaces. Sunt gradus ascensionum. Vide vers. 218. *Ipsa circuit, &c.*] Hoc est, Circumquaq; quærit, vbius terrarum, omni tempore & loco, num reperiatur cui verè cordi sit SAPIENTIA vera, vt suam sollicitudinem & benevolentiam erga sui amatores fideles dilectos, re ipsa, hoc est, communicando ei thesauros suos infinitos, significet atq; declareret. Vide vers. 142. 144. 160. Situ quaesieris SAPIENTIAM, quærēris & magneticè attrahēris vicissim ab ea: inventies & inveniēris. Wie man sich gegen sie erzeigt und verhelt/also sie auch hinwiderumb. In viis.] Quæ sunt istæ viæ? Non alia, quam Libri SS.^a Scripturæ, Naturæ & Mentis nostræ pœnitentia Christianè purgatæ, (versu 61.) In hisce, inquā, SAPIENTIA viis Sapienter ambulantibus nobis, si Theo-Sophicè Oramus, si Sapienter Laboramus, mirabiliter mirificeq; ostendit te SAPIENTIA DIVINA. Vide vers. 48. In omni cogitatione, &c.] Ipsorum opinione, sententia ac mente concepta, comprehensa atq; informata benignè. Est enim *Qar-meliatay* (quæ vox hoc loco legitur) *imaginari*, & *cogitatione ac mente aliquid in formare*. Ita SAPIENTIA dicit, se in eorum mentibus ac cogitationibus sit versari, vt se amicè illis ostendat atq; communicet. Videt D E V M homo, cui apparelt D E V S; cui videndum se exhibit; cui SAPIENTIA DEI se repræsentat: quod non vulgariter fieri solet in SS.^a Scriptura, Natura & Mentis speculo Theosophicè lotæ atque mundatæ. vers. 336. Ingens est, & satis estimari nequit Numen, quod in homine viget; qui ratione præstans, ita (D E I voluntate ac iusu) dominatur Creaturis, vt non tantum præsentibus indigens vtatur, sed etiam remotiora & arcana peruagans, Genio & ingenio (D E I ductu) vtatur atque fruatur. Et quidem miratu dignum est, quid non experta & erudiens ætas prodat! imò, quid non illa Ratio & λόγος, in hoc mortali vermiculo condat! cui dedit omnem æternitatem totiusque machinæ mundanæ latum, altum & profundum cognoscere: vt creatis cognitis Creatorem obseruet, hoc fastigium Metaphysicum vigens principium rationalis mentis, audiat & intelligat. Hoc sui totum ratione capiat; mente colat, & sensibili vigore id ipsum spiret: huic sit, quicquid est. Et demum, sagaci relicta humana Philosophia, studeat patrizare. Cuncta enim quæ fecerat, erant valde bona. Det D E V S, dicat omnis SAPIENTIAM amans, Amen.

146

Hancego dilexi, & à iuentute mea quæsiui, ac sponsam mihi studui adiungere, amoreque pulchritudinis eius captus sum.

Sap. 8.
Vers. 2.

¶ Hanc (SAPIENTIAM) amavi, & exquisui Eam, à iuentute mea, ¶ & quæsiui ¶ Sponsam mihi Eam assumere, & ¶ amator factus sum formæ illius.

Hanc amavi] Curnon? Cum DOMINVS IPS E (vt sequitur) amet eam. Hanc, suadeo, & tu, mi frater, ama: non Nigromantiam vel Cacomagiam,

aut So-

aut Sophisticam, (vers. 118.) diaboli filiam genuinam; amo SAPIENTIAM (iussu Sapientis, vers. 106. in uitatione que SAPIENTIA ipsius) & ego; utque IPSA me vicissim amet, egoque nunquam deficiam ab Amore eius, benignè largire, O I E H O V A H, mihi, Amen. O Artem Amoris Diuini mirabilem, mundo incognitam immundo! Felix, qui poculum gustat amatorium SAPIENTIAE, felicissimus, eò qui inebriator. *Et quæsiueam, &c.]* Manè; Æstate: à prima ætatula; ab adolescentia mea, in qua amor SAPIENTIAE & studii eius in animo meo exarsit. Sed quomodo? Theosophice, iuxta Leges atque Doctrinam Amphitheatri huius. Consilium sequere Theosophiæ amatoris fidele: In ieunio piè orando; meditando; soliloquia exercendo; audi, vide, obserua: Sapienterque ad Laborando, SAPIENTIAE fidito promissis. Nescit fidentem deseruisse DEVS. Et, qui sic inquirunt DOMINVM, animaduertunt (intelligunt) OMNIA. Prou. 28, 5. Vide versi. 9. 96. & 170. *Sponsam mihi assūm.*] Ut Iponso cum sponsa coniunctio intercedit arctissimè summa, ita (opto) & mihi ut sit in sempiternū (det DEVS) cū Sapientia æterna; quæ columbula mea, pulchra mea, formosa mea. Incipe, obsecro, tu mystica concubina Abysag Sunanites cubare in sinu meo: tu sancto feroiore calefacias mentem meam, tuis amplexibus frigentia membra confove, Animula! Coreculum! *A-mator factus sum forma illius]* Amaui formā eius, quia tota pulchra est Amica mea, vers. 320. Quæ (ut recte de SAPIENTIA scripsit Cicero Ethnicus ex Platone Diuinitus illuminato) si oculis cerneretur carnalibus, mirabiles omnibus excitaret amores. Solomoni (oculis Mentis qui eam aspexit, sicuti & Nos Theosophiæ amatores decet, quales ac quantas excitaerit, ex præsentibus sufficenter patet. Omnia rerum formas SAPIENTIA Diuina complectitur, pulchritudine certantes. Quis enim quæso pulchritudinem DEI Patris cogitare satis potest? Quis speciosum illum formā præ filiis hominum satis demirati? Quis Spiritus sancti lātam flammulam, omnia viuificantem satis amare poterit? Pulchritudo Sapientiæ in Angelis splendor est, in Astris fulgor, in Cælis candor, in Aëre lux, in Terra viriditas, in Aquâ limpeditas, in Floribus color, in Animalibus proporcio, in Homine decor & figura, in Anima ratio, in Fidelibus fides. Quis ergo sibi hanc non eligeret sponsam, nisi stultissimus omnium? quis non caperetur huius pulchritudine? Quocumque te vertis, faciem tibi suam ostendit, siue cælestia, siue terrestria contemplore. At verò internam rerum pulchritudinem & formam intueri: hoc demum Sapientiæ cubiculum est, hoc Sponsoris huius osculum est intimum. Aperi igitur mihi soror mea, speciosa mea, ostende mihi faciem tuam genuinam, non externam duntaxat formam & pulchritudinem rerum, sed internam & intimam; nec enim amas me, nisi cor tuum mihi aperias.

Eam sine fraude percepī,
sine inuidia communīco,
diuitiasq; eius non absconde.

Sap. 7.
Vers. 13.

Hanc *ꝝ* sine fictione didici, *ꝝ* *ꝝ* sine inuidia communīco; *ꝝ* honestatem illius non absconde.

Sine fictione didici] Sine frustratione; aut non malè: non enim fuit frustratus Sapiēs suā opinione, quā de SAPIENTIA habuit, quia Doctrinam

147

2. Reg. 13.

eius veram, utilem fructuosa lamque est expertus. *Sine inuidia communico*
Vide vers. 207.

Nunc de seſe,
ſic inquit
SAPIENTIA.

Sap. 9, 9.

148

I E H O V A H / p o f f e d i t
me principio viæ ſuæ, an-
te opera ſua ex eo tempo-
re.

Prœv. 8.
Vers. 22.

D O M I N V S p o f f e d i t M E ,
in initio viarum ſuarum, an-
tequam quicquam faceret à prin-
cipio.

D O M I N V S p o f f e d i t M E] Hoc eſt, acquiſiuit ſiue genuit me. Verbum
Canab; quod acquirere ſignificat, pro p oſſidere ſeu gignere ponitur Gen. 4,
1. P oſſidi virum à I E H O V A H . Contra veritatem nonnulli legunt, *creauit*
me. In initio viarum ſuarum] Viæ, (hoc eſt, Eſſe D O M I N I) æternæ Æterni
ab æterno; æterna igitur eſt S A P I E N T I A eius. Initium, æternitas ipſa.
Dicas mihi (calumniator) initium viarum D E I , dicam tibi initium S A-
P I E N T I A eius. Non ergo (ut patet ex toto contextu) S A P I E N T I A
creatura eſt, ſed creature omnis creatrix.

Eccles. 24,
14.

149

Ab æterno ordinata
ſum, & ex antiquis ante-
quam Terra fieret.

Vers. 23.

A ſeculo D principatum
habui, à principio, ante Ter-
ram.

Ab æterno] Apage ſis, diabole, S A P I E N T I A D E I æternitatem ma-
litiosè negans. Increpet te I E H O V A H . Principatum habui] Aequalem
cum D E O p oteſtatem habui, antequam Mundus crearetur. Nasac enim
(quod hic legitur) Hebrais dominari ſignificat. Vide Sap. ii, v. 18. & ſeqq.

150

Nondum erant Abyſſi, &
E G O iam concepta eram,
necdum fontes Aquarum e-
ruperant.

Vers. 24.

Quum nondum eſſent vo-
ragines, formata ſum, quum
nondum eſſent fontes abun-
dantes Aquis.

Concepta eram] A quo à ſolo D E O . Aliud enim, præter D E V M , erat ni-
hil. Vbinam? In vtero vel ſinu Diuinitatis in p e r ſ c r u t a b i l i . Psal. 110, 3. ex
vtero ante luciferum genui te. Terra, noli nimis altum ſapere, ſed ſiſte gra-
du m, ne percontantem opprimat Maieſtas.

151

Necdum montes gra-
ui mole conſtituerant, ante
colles E G O parturiebar.

Vers. 25.

Antequam montes funda-
ti eſſent, ante colles formata
sum.

Montes graui. &c.] Ad verbum, immersi eſſent Aquis, & in Terram de-

fixi seu collocat. *Parturiebar*] Conceptione ut Diuina concepta, ita & partu enixa seu genita, nobis imperceptibili, quare & inenarrando; Diuinitus genita. En soph, infinitudo, abyssus, nox, insipiente percontanti; Lux, Sol, fidi, simplicem SS. & Scripturæ veritatem sapienter credenti. Credunt thechnographi & artifices cuius in sua arte perito: Acquieuerunt Pythagorei in suo *av'nis eph*, ipse dixit: *Meckablim*, h.e. Cabalistæ in suo *emoru Hachamim*, dixerunt Sapientes: sequere tu, qui Christianum te profiteris, Christianorum *nisevov*, crede: cui? illi, in quem credis. Conceptum & genitum à D E o, nonne D E i filius iure esse ac dici meretur? Quidni?

151	Nondum fecerat Terram, ꝝ & plateas, & summitatem puluerum Orbis.	Verf. 26.	Adhuc Terram non fecerat, ꝝ flumina, & cardines orbis Terræ.	152
-----	---	-----------	--	-----

Et plateas] Et quæ extra sunt. Per id intelligitur portio Terræ habitabilis, quæ extra aquam apparet, quam mox summitatem siue caput *puluerum Orbis*, appellat: ac si diceret, nondum discooperuerat faciem Terræ, necdum fecerat eam habitabilem.

153	Quando preparabat Cælos, illic eram: quando describebat circulum in superficie Abyssi:	Verf. 27.	Quando preparabat Cælos, aderam: quando ꝝ certa lege ꝝ gyro vallabat Abyssos:	153
-----	--	-----------	--	-----

Certa Lege, &c.] Cum disponeret Centrum Terræ, quod est purissimum in medio eius, & redigeret Abyssum, hoc est, Aquam & Terram, in figuram sphæricam aut circularem, hoc est, globum Mundi inferiorem constitueret, certam ei indidit E L O H I M Creator Legem atque præscripsit, quam prætergredi, citra ipsius voluntatem, nec audet, nec potest. S A P I E N T I A E I E H O V A E immensa infinitaque Patientia argumentum luculentissimum. Nota: Terram purissimam reperi in centro Terræ, vox est visata Philosophis utrisque, hoc est, tam cœcientibus & claudicantibus, quam videntibus, necnon via Regia incedentibus, S A P I E N T I A E veræ Doctrinæ filiis. C E N T R V M Terræ Physicum, ubi sit, miseri isti ignorant monoculi; valeat istorum imaginatio. Cupis realiter discere? dicam. Adi Vulcanum; is ex quouis corpore terreno, obstetricante Næptuni limpidissima manu, centrum eius candidissimum PhysicoChemice manifestando, ad sensus omnes tibi demonstrabit: *videbis illud; tanges; gustabis; audies; olfa cies*. Visne quid amplius? Philosophus me intelliget; non sophista. Magnum hoc quod dixi. Vide figuram Amphitheatri huius tertiam.

154	Quando ꝝ æthera fir- mabat sursum, & librabat fontes Aquarum:	Verf. 28.	Quando firmabat Cælos de- super, quando roborabat fon- tes Abyssi.	154
-----	---	-----------	--	-----

Æthera firmabat sursum] Quando Spiritum æthericum, hoc est, Cælum, Gen. i. 1. Creatum, firmabat, FIRMAMENTVM QVE VERBO suo solidando sic constitueret, Gen. i. 6. De Cælo, quid sit, consule tertiam Amphitheatri huius partem, Quæst. 5. & vers. 261. Euaneſcant igitur vanitas ſciolorum quorundam, fabulantium totam totius machinæ Mundanæ NATVRAM, nostris temporibus non esse tam vegetam, ſanam, incolumentem atque valentem, ut erat ætate maiorum aut patrum nostrorum: Cælum cadendo demififfe ſe ad miliaria 8000: Solem, Lunam, Stellas multum amififfe de lumine pristino ſuo: Herbas, flores, fructus, &c. Animalia terrefria, Aquatica & volatilia, hodie non eſſe tantæ virtutis, efficaciaz aut operationis, quantæ annis abhinc centum, vel mille: imò Naturam adhuc de die in diem totaliter ſenio debilitari, viribusq; ob noſtra peccata, frangi: Magnum verbum, ſi eſſet verum. Si intelligeretis, Domini mei, NATVRÆ NATVRAM, hoc eſt, quid ſit, quod eius Eſſe, quæ, quanta & qualis Lex eius, à quo indita Creaturæ, in quem viſum, aliter loqueremini. Ad Cælum quod attrinet, dicatis mihi quæſo, obſeruatiſ vñquam circumferentiam firmatam ciculariter cecidiſſe ad centrum? Nonne legitis, VERBO DOMINI Cælorum firmatio! ô ſciolos! Dixit præterea DEVS, fiant luminaria in firmamento Cæli, & diuidant diem ac noctem: & ſint in signa & tempora, & dies & annos: ut luceant, & illuminent terram. Et factum eſt ita: Fecitq; DEVS duo luminaria magna: luminare maius, ut præeffet diei: & luminare minus, ut præeffet nocti: & ſtellas. Ibid. vers. 14. ſeqq. Nonne hæc, virtus Cælorum, Spiritu oris IEHOUÆ firmata? Quis mente ſanus negabit, Solem, Lunam, Stellas, diuidere diem ac noctem, eſſe in signa & tempora; dies & annos; lucere & illuminate terram, præeffe diei ac nocti, tam benè etiamnum hodiè, ac ante annos mille? Vbi res ipsa loquitur, quid opus eſt probatione prolixiore? Vox DEI; GERMINE TERRA herbam virentem, & facientem ſemen, & lignum pomiferum faciens fructum iuxta genus ſuum, cuius ſemen in ſemetipſo ſit ſuper terram: PRODUCANT Aquæ reptile Animæ viuentis, & volatile ſuper Terram ſub firmamento Cæli: PRODUCAT Terra animam viuentem in genere ſuo, iumenta & reptilia, & bestias Terræ ſecundum species ſuas: Vox, inquam, DEI hæc Genes. i. impleta; PRODUCTA, Benedictione Diuina, CRESCE & MULTIPLICAMINI, animata roborataque, creuerunt & multiplicata ſunt, ab uſque initio Mundi: crelcunt & multiplicantur, hodierno die: crescent (vigore LEGIS ſemel pro ſemper Diuinitus inditæ) & multiplicabuntur, uſquead Mundum totius, per GENEM, renouationem. VERBUM DOMINI manet in æternum, Eſaiæ cap. 40, vers. 8. Sic erit VERBUM meum, inquit IEHOUAH, Eſaiæ cap. 55. vers. 11. quod egreditur de ore meo: non reuertetur ad me vacuum, ſed faciet quæcumque volui, & prosperabitur in his, ad quæ misi illud. Wechſt derentwegen heutiges Tages noch gleich also gut Gras / als vor taufend Jahren. Dic quæſo quid hoc? Cælum ſedes mea, Terra autem ſabellum pedum meorum, Eſa. cap. 66. v. 1.

Matth. 5,35. Acto. 7,49. **J O V I S O M N I A P L E N A.** Ora I E H O V A M , vt tibi à consiliis. Nihil, bone soci, te iuuat locus, quem obiicis, Pauli ad Rom. 8, 22. Fit ibidem mentio duntaxat ingemiscentiæ Creaturæ; non defectus Naturæ. **O B E N E D I C T A V I R I D I T A S , F A C I E N S R E S C V N C T A S G E R M I N A R E .** Contemplare VIRIDITATEM, figuris Amphitheatri huius prima, secunda, & tertia, reperies tu TheoSophe, **R V A H E L O H I M :** Cabalista, **L I N E A M V I R I D E M , G I R A N T E M V N I V E R S V M :** Mage, **N A T V R A M :** PhysicoChemista, **L E O N E M V I R I D E M ; D V E N E G H V I R I D E ; A D R O P ; E S S E N T I A M Q V I N T A M .** Sat. Quis enim reuocante & receptui canente Harpocrate, propperaret frangere Cæleste Taciturnitatis sigillum? Vnicum addam singulare, Obseruationibus aut Demonstrationibus Mathematicis vestris respondens: Terræ globus potuit accrescere, virtute centri sui viuidi Motusque perpetui vegetatiua, propinquiorque fieri Cælo, crescendo; non Cælum Terræ, cadendo. Sed de his in præsentia satis: Doctrinam hanc loco reseruo commodiori.

155

Quando ponebat mari
statutum suum, & aquis,
ne transirent litus suum:
quando describebat fun-
damenta Terræ:

Vet. 29.

Quando circumdabat *L* ³ **ma-**
ri terminum suum, & legem po-
nебат Aquis, ne transirent fines
suos: quando appendebat funda-
menta Terræ,

155

Mari terminum] Vnius D E I decretum causa est, cur se intra suos certosque limites aut terminos mare contineat, in iis ludat, fluat, refluatque. Quod Psal. 104,9. & Iob. 26, 10. confirmatur. Hoc perpetuum suæ Potentiaz ac Bonitatis erga nos testimonium miraculosum proponit nobis D O M I N V S : aliter enim futurum erat, vt vniuersam Terram iterum & statim operarent aquæ. Animo igitur grato ouantes exclamemus: Misericordia D E I Omnipotentis est, quod non absorpti sumus.

156

Cum **E R A M** cun-
cta componens: & delecta-
bar per singulos dies, *L* lu-
des coram **E O** omni tépore.

Vet. 30.

E R A M apud E V M veluti
alumnus, & eram in latitiis
quotidie, & ludo coram illo o-
mni tempore:

156

E R A M] E H I E H . Notandum: Exod. 3, 14. dixit D E V S ad Moys: E H I E H E S E R E H I E H ; E R O Q V I E R O . Dixit præterea, sic dices filii Is- rael: E H I E H , E R O , misit me ad vos. L X X * & vulgata editio hoc in præsen- tit transtulerunt: s v m Q V I s v m , pro , E R O Q V I E R O . Frequens enim est Hebrais futurum pro præsenti ponit. Scribunt autem Hebræi; istâ locutione æternitatem significari: asseruntque ea innui summam, omnime- dam & sempiternam D E I stabilitatem, qui semper fuit, est & erit. D E V S solus dicere potest: s v m & E R O . Nam omnia tempora, cum de D E O lo- quimur, confunduntur. Nomen hoc D E I Græcè expressit Iohannes Apocal. 1,4. dicens: ἀπό τοῦ θεοῦ, καὶ ὁ λόγος ἡ τοποθεσία, i.e. ab eo Q V I E S T , & Q V I

E R A T , & Q V I E R I T . Sic quoque in Oratione Dominica: *Pater noster, quies in celis.* Ita alibi **SAPIENTIA** incarnata, **IHSVH CHRISTVS**, **E GO SVM**, *Via, Veritas & Vita.* Et, *Antequam Abraham, ERAM E GO.* Cabalisticum hoc, haud spernendum, suo, **D E O** volente, fusius tractabtur loco, in Amphitheatro **SAPIENTIAE** **AETERNAE**, solius veræ, &c. explicato, in expositione nominis **D E I**, **E H I E H**, figurâ primâ. De hîste, nunc, calumniator, à pernitiosissimis delitiis tuis, negans **SAPIENTIAE** (quæ in tempore incarnata) tam Diuinitatem, quam aeternitatem. **ERAM**, **E H I E H**, id est, **D E V S**, **D E I SAPIENTIA**, cuncta compo nens. Notandum: Quæhîc sapiens noster de **SAPIENTIA**, eadem Ioh. cap. i. de VERBO. **VERBVM**, igitur, caro factum, & **SAPIENTIA D E I** in seculo incarnata, **IDEM**, **D E V S**, **D E I F I L I V S**, **ERAT**, **EST**, **ERIT**, ab aeterno in aeternum. Quid, impie, dicas ad hoc? Quicquid est, ante Mundum creatum, **D E V S** est: **SAPIENTIA** est, ante Mundum creatum, ergo **SAPIENTIA** est **D E V S**. Hinc Iohannes Euangelista, cum ex Sapiente didicisset, **VERBVM** in Principio iam tum fuisse, statim infert, fuisse apud **D E V M**, qui solus est antè Principium. Et quia, quicquid est antè Principium, necessariò **D E V S** est, rectè infert etiam, **D E V M** ipsum esse **VERBVM**: ne quis duos **D E O S** suspicaretur. Initium si uè Principium creationis, excludit omne prius Creatum. Est enim creati, Principium. **D E V S** autem, cuius est **VERBVM**, **VERBVM** suum, (per quod in Principio creauit omnia) non creauit, alioquin non fuisset antè Principium. Quid igitur? ex seipso genuit **D E V S D E V M** de **D E O**, aeternum ab aeterno: nihil enim iam cogitari potest aliud. Eset & euane scat, nunc, redcatq; in nihilum, quæ fuit antè nihil, fanatica, heretica, blasphemæ pestilentissimaq; vox Arianorum hæc: Fuit aliquando (scil. tempus, siue aeternitas, aut quicquid Arius subintelligere vel volet vel potuerit) quo (filius **D E I**) nondum erat. Adamantium hoc, contra Antitrinitarios omnes, ex Libro Naturæ, Macro- & Micro-Cosmicè, desum tū: **C R E A T O R E M T R I V N V M I G N I S**, omnia sublunaria probant & iudicantis, **D E I** Professoris physici in hoc Mundo inuictissimi, doctrina tibi ostendit; Physico Chemicè explicando Librum Naturæ magnum; ita, ut **C R E A T U R A M** triunam sentias vniuersaliter & particulariter con fieri, repræsentare, docere **E L O H I M** (qui in Principio creauit Cælum & Terram, &c. Gen. i.) **T R I V N V M**. Deinde: **C O R P V S**, **S P I R I T V S**, **A N I M A**, ex quibus constat **H O M O**, similitudinem satis exprimunt Diuinam triunam, ad quam Homo triunus factus. Inter similitudinem & Imaginem distinguo. **S V M M A**: **T R I V N A O M N I A**; quia à **T R I V N O** facta. Vox **D E I** mirabilis, in Natura per Creaturam, hæc. Vide figuram Amphitheatri huius tertiam, propos. i. distin&t. 7. *Delectabar*] Delectabatur & delectatur vicissim **I E H O V A H E A**, hoc est, filio; cui **I P S E / H V**, id est, **I D E M**, **I P S E**; quod inter nomina **D E I** recenset Capnio lib. 2. de verbo Mirifico, cap. 16.) ab aeterno in aeternum in delitiis. De hac incarnata ex cat Patris testimonium, Matth. 17. 5. **H I C E S T** *Filius meus dilectus, in quo mihi benè complacui; ipsum audite.* Audiamus igitur **D E I** Filium, quid (volun tate & mandato Patris, qui nostri causla misit eum) dicat de seipso in verbo suo Biblicè, Macro ac Micro Cosmicè scripto; non Arium, non Swer-

meros, diaboli squamas. Si ergo SAPIENTIA antè secula; si Filius DEI; si Patri Mundum creanti præstò fuit; si & nunc societate hominum deleatatur, & manet in æternum; quis religione sanus dubitet illam æternam esse & pronuntiare? *Ludens*] Ludo (ab æterno) Diuino; quare ineffabili & inenarrando. Quid dicam? In Diuinis humana fragilitas ignorantia atque nox est: imò, merum NIHIL. Habeat ergo locum Christianorum illud, CREDERE; Cui? ei, in quem credis. Credendo subiugaris DEO; subiugatus, times DEVUM; quem timens, rectè viuis; rectè viuendo, cor mundas; mundo corde, quod credis, videbis.

157 Ludo in orbe Terræ eius, & delectationes meæ cum filiis hominum.

^{Vers. 31.}

Ludens in orbe Terrarum:
& delitiae meæ esse cum filiis hominum.

157

Ludens in orbe, &c.] Voce suâ mirificâ, (quemadmodum quarta Amphitheatri huius figura annotatum) mirificisq; operationibus, Macro & MicroCosmice: varia virtute & efficacia, Donis ac Bonis, tam Spiritualibus quam corporalibus, Seipsum, & Patris Infiniti Omnipotentiâ Bonitatem, que inexhaustâ, innumerabiliter nobis expones: mirabiliter dicendo atq; docendo in Libris Naturæ, SS. & Scripturæ, Mentibusq; nostris pœnitentia-liter lotis atq; mundatis. Ipſa ludit quoq; in orbe Terrarū; quia regit, seruat, terret, consolatur, viuiscat, adfert vitam æternam, defendit aduersus Sathanam & portas inferni. *Esse cum filiis hominum]* Adeo etiam, ut illa ipsa in plenitudine temporis facta sit homo, habitârit & versata sit inter homines corporaliter: atque ita suam erga homines benevolentiam declarauit. Quid dicam? Gaudio & admiratione magnitudinis miraculi perfusus, obmutesco. Obseruandum: Filium DEI, propter immensem & ineffabilem suum erga genus humanum amorem, incarnandum fuisse, etiamsi peccatum non introiuisset in Mundum, Alexander de Ales, Iohannes Scotus cum aliis Scholasticis Theologis affirmauerunt; de amore SAPIENTIAE Diuinæ erga Hominem, ad imaginem & similitudinem DEI formatam, tam benè sperantes. Thomas de Aquino, et si diuersum sentit, nihil tamen certi se habere satis confitetur, cum dicit, hoc se solum scire, quod oblatus sit, quia voluit. Quinetiam Gabriel Biel inter recentiores Sententiarios facile dexterimus, clarè dicit, hac de re probabiliter in veramque partem disputari, donec altera reueletur. Iudicet de hoc Ecclesia. Denique, sanctas hominum mentes (confirmavit experientia crebra) sic SAPIENTIA Æterna inter delicias habet, ut eas in seipsum transformet; ita, ut Homo mentaliter migrat in consortium & sanctuarium Angelorum DEI bonorum; imò, in DEVUM (etiam in hac vita) ipsum, & DEVIS habitet in homine; sedens Rex in throno suo Microcosmico, triuno, renato, verè catholico. Vide vers. 132. O Diuinissimum in DEVUM transitum hunc! Qui fit, non nisi reiectione Binarii. Phy Diabolo, qui dissensionem aut di similitudinem introduxit DEI & Hominis voluntatem. Hoc VNVIM (DEVIS) quod nunquam à se discordauit, vult VNVIM; estque omnibus binis dissentientibus contrarium: Utque me ad Monadis simplicitatem plenariè perducat, dies noctesque Christianâ humilitate suspirio, inuoco, oro,

ploro. Nec frustra. Menterer, si negarem aliquid Numinis Diuini (absit tamen glorier) mihi vel vigilanti, vel dormienti, aliquando non adfuisse aut adesse, modò ipse Theosophicè voluerim. Hallelujah. Reductio ad Monadis Simplicitatem (de qua in secunda Amphitheatri huius figura) est Methodus sive via, quā debeat ac posset Homo regenerari; in integrū restitui; ad Deum, à quo dissensione propria defecit, Diuinitus reuerti, fieri nouus homo; coniungi, illuminari, atque vñiri Deus, & quasi DEFICARI. Sumus enim secundum Animam adeo Diuinitatis capaces, ut ipsas etiam Angelicas mentes liceat præteruolare, & vnum cum Deo fieri. Hoc redite ab omni dissidente, hoc est, Binario, in vñm, Theosophicè potest atque oportet fieri amissione tantum eius, quod vñi contrarium non est: alioquin non potest. Si lapis, Regenerationem Lapidis Philm. Catholicī harmonicè inde disces: compertiesque in veritate harmoniā mirandam Macro & Microcosmi regeneratoriam, SAPIENTIA ductu, PhylicoChemicè laborando. Hæc THEOLOGIA triuna, Biblica, Macro & MicroCosmica, Catholicaplusquamperfecta. Hic & sic studeat omnis homo: intelliget Biblicè, Macro & Microcosmicè, SS. Scripturā; cognoscet Naturam & semetipsum; agnosceret Deum, ut Creatorem, Redemptorem, Sanctificatorem: (OMNIA IN OMNIBVS) quem agnoscere, & notum imitari, SAPIENTIA. Et sic homo in thronum suum reponitur, qui est ipsa Mens, à qua Homo Deus dicitur, iuxta Oraclem, Dux, & filii Excelsi omnes. Psal. 82. 6. Hoc verissimè verum est. Sunt quidam Theosophistæ, nasutuli, mundani immundi, locutulei, orationis huius nostræ vim aut nucleum consequi nescientes, & propter ea calumniantes: nec mirum; carent enim SAPIENTIA Spiritus illuminatione; cuius ipsi Doctrinæ medullā (diaboli obsessione spirituali exercitati & impediti) nec percipere neve degustare queunt. Sit istis responsionis loco D. Pauli 1. Corinth. 1. hoc: scriptum est, Perdam Sapientiam sapientum, & prudentiam prudentium reprobabo. Vbi sapiens? Vbi scriba? Vbi disputationes seculi huius? nonne stultam fecit Deus Sapientiam huius mundi? Quod stultum est Deus, sapientius est hominibus; & quod infirmum est Deus, fortius est hominibus. Quæ stulta sunt mundi, elegit Deus, ut confundat Sapientes: & Infirma mundi elegit Deus, ut confundat fortia; & Ignobilia & contemptibilia mundi elegit Deus, & ea quæ non sunt, ut ea quæ sunt, destrueret: ut non glorietur omnis caro in conspectu eius. Hæc est Theosophia vera, germana, triuna, efficax, quæ olim & Philosophorum supercilia, & Principum inuita sceptrum veritati subegit, hodieque subigere potens est: de qua caro iudicare nequit. Verum, cum nusquam in sacris legamus, Christum / quamvis multa eius sint annotata miracula) ex stulto fecisse sapientem, Warumb solte ich mich dann dessen vnderschen?

158

EGO (הָבָתְה H H O C H-
M A C H) SAPIENTIA habito
in Consilio, & eruditis
intersum cogitationibus.

Eruditis intersum cogitationibus.] Nō cogitationibus aut sermonibus scur-

Ibidem
Vers. 12.

EGO (הָבָתְה) CHOCH-
M A C H) SAPIENTIA habito
in astutia: & scientia cogitatio-
num inuenio.

rilibus,

rilibus, obscenis, impiis, blasphemis, turpibus, stultiloquio, aut scurrilitati, qui ad rem non pertinet, Ephes. 5, 4. nec verbis maledicis, rabiosè ac scabiosè in proximū debacchantibus. Sapientiam qui quærerit veram, hæc fugiat, sitque ab iis prorsus alienus. Iacet, inquit, pia mente, doctus Erasmus, in sepulchro pectoris putre cadauer, vnde eiusmodi exhalant fœtores, & proximum quemq; inficiunt. Nihil spirant de Sophiæ Cælestis balsamo. Piorum corpora tempa sunt benevolentia & benedocentia Spiritus SAPIENTIAE sancti; impiorum, sepulchra cadauerum. Neque ullum corpus mortuum tam est destitutum anima, quam mortua est anima relata à DEO; cuius signatura, ph, tanti fœtores. Neq; ullum corporeum cadauer sic obolet naribus hominum, vt fœtor animæ sepulta iam quadratum offendit nares Diuinos omniumq; Cælitum, hoc est, Spirituum bonorum. Viua verba DEI loqueretur lingua, si illic adesset vita, DEVIS. TERNARIVM, reiectione Binarii, per Quaternarium, vt est secunda Amphitheatri huius figura, ad Monadis simplicitatem, in nomine SAPIENTIAE manifestata in carne, hoc est, IHSVHCHRISTI crucifixi, pro viribus Diuinitus tibi concessis, Theo-Sophicè reducere stude; siq; si corpus, Spiritus & Anima tua (tutotus) congregata fuerint in nomine IHSVH; iam de SAPIENTIA Christiano ieiunio in Oratorio meditare; soliloquia in spiritu & veritate religiosè exerce; tuis profecto, HHOCHMA-EL (quod de Hebræo DEI SAPIENTIAM sonat) intereuit cogitationibus, orationibus, soliloquiis, meditationibus; mundum in te creabit & conseruabit cor; Spiritum innouabit rectum in visceribus tuis; Santos, sapientes & artificiosos, in te inueniet cogitatus; prudentiæ spiritu te replebit (Exod. 28.3: Ηεοπνευστικῶς, hoc est, Diuinitus inspirando, te insti-tuet deducetque in veritatem Agnitionis, Cognitionis, Cognitionis, V-nionis atque Fruitionis (quemadmodum habet operis huius inscriptio) IEHOVÆ, CREATVRÆ atque NATVRÆ, nec non TVIIPSIVS; erisque DEO optimoid, quod homini bono sua est manus: me iuuat esse DEO, quod iubet esse DEVIS. SVMMA: Theosophicè (Crede, Viue, Ora, & Labora, certò certius, quæ dixi, vt alii, sic & tu experieris. Qui autem hæsit fide, non æstimet se quicquam impetraturum à DEO, attente Iacobo, in sua Canonica prima, c. i. v. 6. & 7. Quemadmodum contra negantem Principia non est disputandum, nisi de Principiis; ita carenti Fide, de nullo alio incumbit Orandum & Laborandum, nisi de Fide vera: vt, nimirum, Fides (quæ DEI Donum) Diuinitus sibi inspiretur, in se oriatur, augeatur ac conseruetur. Qua habita, OMNIA tibi necessaria utiliaque Theosophicè impetrabis à DEO, prospereque & Orando & Laborando tibi succedent.

159 | TIMOR DOMINI
odit malum, arrogantiam,
& superbiam; & viam prauam, & os bilingue detestor.

vers. 13.

159 | TIMOR JEHOVÆ est odio
habere malum, superbiam & ar-
rogantiam, & viam malam, &
os loquens peruersitates, odi.

TIMOR DOMINI odit malum, &c.] Quare, quia DOMINVS, quem vt DOMINVM timet, BONVS: odit arrogantiam & superbiam; quia timet Maximum, Æternum, Terribilem, Fortem: odit viam prauam; quia timet omnia videntem, Zelotem, Iustum: os bilingue detestatur; quia timet Optimum, solum Sapientem, Veracem: & sic **T**IMOR DOMINI INITIVM SAPIENTIAE, quod est, frui IEHOVAH Longanimi, Misericordi, multoq; Benignitate. Vide figuram Amphitheatri huius secundā. Hæc nostra ad Archetypi exemplar, ad cuius imaginem & similitudinem (Gen. 2.) sumus formati, reformatio. Benè homini, qui timet DOMINVM. Huic enim credenti nihil impossibile, quia DOMINVS facit voluntatem timentium cum, Psalm. 145. 19.

160

Ego diligentes me dili-
go; & quærentes me inue-
niunt me.

vers. 17.

Ego diligentes ME, di-
ligo: & qui manè vigilant
ad ME, inuenient ME.

160

Diligentes me, diligo] Lege talionis; qui amat, est dignus amari. Vide vers. 145. *Qui manè vigilant*] Quia primâ iuuentute, die ac noctu, tempore ante lucano, priusquam cubitu surgat, meditando in Lege mea triuna, vide licet Naturæ, SSæ Scripturæ & conscientiæ, vigilanter me quærerit, me inueniet. vers. 28. sic Elcana cum vxoribus suis surrexerunt manè, & adorauerunt Dominum, 1. Reg. 1. 19.

161

Per semitas IUSTITIAE deduco, in medio semitarum iudicii.

vers. 29.

In viis JUSTITIAE ambulo, & in medio semitarum iudicii.

161

In viis IUSTITIAE] Quam primum anima fidelis sibi desponsauit Sapientiam Diuinam, & illa mentem piam sibi copulauit cælesti matrimonio, ornat Sapientia sponsam suam amore Iustitiae, & implet illam odio iniustitiae, hoc est, iniuriarum in D E V M & proximum; donatq; animam illuminatam; iudicio dextro, recto, sincero, incorrupto, de omnibus, quibus aut D E I Gloria illustratur, aut salus proximi promouetur. In Iustitia enim & iudicio Gloria D E I & salus populi consistit.

Audiamus iterum Sapientem.

162

DOMINVS SAPIENTIA fundauit Terram, stabiliuit cælos PRUDENTIA.

Prou. 3.
vers. 19.

IEHOVAH in SAPIENTIA fundauit Terram, stabiliuit Cælos in INTELLIGENTIA.

162

DOMINVS SAPIENTIA fundauit, &c.] Quapropter, si recte cupis institui de Mundi creatione; de Chao; de r A H primordiali, siue Materia prima: de Mundi Anima, dicta Natura: de Medio, hoc est, Spiritu Æthereo, (qui cælum) duo extrema, Materiam puta & Formam; Corpus

ac Ani-

ac Animam, in globo sublunari (DE I nutu) copulante & vniente: de Cælo, hoc est, Spiritu æthereo, superius firmato, vnde Firmamentum: de Principiis, Elementis, eorumque Fructibus: de omnibus quæ à supremo Cælo ad infimum Terræ Centrum continentur: deque toto ornatu Macro ac Microcosmi: (quod Cabalistis est Opus de Beresith, hoc est, SAPIENTIA NATURÆ,) si cupis, inquam, in Beresith, (vt certò scias, non opineris) erudiri, institui ac informari; SAPIENTIAM IEHOVÆ (DEI VERBVM, per quod omnia facta sunt, & sine eo factum est nihil, quod factum est, Ioh. i, 3.) iuxta Leges atque Doctrinam Amphitheatri huius, Theosophicè adito; hanc audi, vide, obserua in SS. Scriptura, Libro Naturæ, & Mente tua Diuinitus illuminata, mirabiliter docentem; inuenies eam solam & vnicam præceptricem veracem, teque ducentem in veritatem Naturalem, hyperphysicam atque Diuinam; OMNEM. Tu Christiano-Cabalista, Physico-Mage, & Physico-Chemista, Orando & Laborando (quemadmodum docet Amphitheatum hoc) sapienter ingrediendo per quinquaginta Intelligentiæ portas, circa quas studia tanto pere desudant Cabalistarum, Diuinitus à Mosâh DEI seruo receptas, & Gen. i. ordine miro annotatas, olei Spiritus sancti vunctione imbutus, ascendes (veluti per scalam Jacob) ad Opus de MERCAVA, quod est, SAPIENTIA Diuinitatis, de sublimioribus contemplationibus, scientia verè spiritualis; ut fruaris DEO Paterno, Fraterno atq; Amico, quod est Sabbathum Sabbathorum, Iobel ultimus, æternus. Hæc via ad LAPIDEM (quem anxi multi sinistre quæsiuerunt, & adhuc quærunt) inueniendum Philosophorum Regia, eaque Catholica, à IEHUAH Saturninè collocatum in Centrum Mundi. Cæteræ, ambages Labyrinthæ, omnes. Tu, qui scis SALSATVRNI Catholicon, cuius mysterium in Denario Philosophicè fulgens, file. Dandum est fœnum boui, psittaco saccharum tantum. Ò stulti & impii, qui posthabentes vñctionem Spiritus sancti, laboratis à perfidis notinullis Ethnicorum Philosophis (spiritibus malignis, errorumque magistris) discere ea, quæ à SAPIENTIA Æterna, in seculo incarta, sola vera, Spiritus sancti afflatu in verbis ipsis sancto, ingressi, (ductu manu DEI) in vosmetipso, suscipere possetis, cognoscereque deberetis. SAPIENTIA IEHOVÆ vñica & sola nos sapienter docere debet, potest ac vult in Libro suo triuno, videlicet, SS. Scriptura, Natura, & speculo Mentis tuæ. Vide vers. 260. *Stabilituit Celos*] Id est, Spiritum æthereum, qui Cælum est & dicitur, firmavit. Hinc Firmamentum, Gen. i. VERO DOMINI Cæli firmati sunt, & Spiritu oris eius omnis ornatus eorum. Psal. 33, 6. Vide vers. 261. & figuram Amphitheatri huius tertiam. Quæst. quinta:

163 SAPIENTIA illius est
ruperunt Abyssi, & nu-
bes rore concrescunt.

vers. 20.

In SCIENTIA eius abyssi
ruperunt se, & Cæli stillant
rorem.

163

Sapientia illius] Cuius? IEHOVÆ. Si DEI, qui æternus, cur non & illa æterna. *Abyssi*] Notanda hic venit Doctrina insignis de ABYSSIS. Abyssus est rerum Naturalium, supernaturalium, Spiritualium, Diuina

rum, Æternarum, & Infernalium, profundissima, abstrusissima, occultissima, imperscrutabilis & ineffabilis, C A V S A, Origo, Sedes, Fons, Recessus, producens effectus admirandos, nullo humanæ rationis accumine compræhensibilis. Est autem Abyssus Creationis, de qua Moses, Gen. 1. 2. Ettenebræ erant super faciem Abyssi: Est Abyssus Scripturæ sacræ, de qua Ezechiel cap. 47. Ecclesiastic. 1. 2. & 24. 8. Est Abyssus Prudentiæ, de qua Psalmus 139. totus. Est Abyssus Omnipotentiæ & Sapientiæ Diuinæ, de qua Esaias cap. 40. Est Abyssus prædestinationis, de qua Diuus Paulus, Ephes. 1. 4. & Rom. 9. Est Abyssus Dilectionis, Redemptionis & meri Christi, de qua Ioh. 3. Rom. 5. Est Abyssus iudiciorum D E 1, de qua Psalm. 36. 7. iudicia tua abyssus multa. Eccl. 38. Consilia leius in abysso. Est abyssus humanæ miseriæ & peccati, & praui cordis, Ier. 17. 9. Ezech. 26. 19. Est abyssus inferni, Apoc. 9. 1 & 2. Est denique abyssus vitæ & gaudii æterni, vbi omnia carent fine & termino. Ezech. 31. 4. Exaltauit illum abyssus, id est, infinita beatitudo & prosperitas. Ex his, quantum ad præsens institutum attinet, explicabimus tantum Abyssum Creationis & Prudentiæ. Abyssus Creationis & rerum Naturalium, sunt Fontes, Origines, Thesauri, Scaturigines inuisibiles, purissimi, perpetui, Reconditissimi, in Elementorum purissimorum, simplicissimorum Centris: Terræ scilicet, Aquæ, Aëris & Firmamenti, in quibus occultissimis thesauris, seminaræ rerum Rationes, conseruatrices specierum, perpetuò, usque ad Mundi Resolutionem custodiuntur: vt pote, Animalium, Vegetabilium, Mineralium, fluminum, ventorum, tempestatum, serenitatum, temporum, æstatum, rerumque omnium, figuræ, proportio & habitus, quibus in hanc Mundi scenam visibilem, statim temporibus prodeunt; totius vitæ humanæ Rempublicam, totiusq; Naturæ cursum, fluxum & refluxum administraturæ. Hanc Abyssum naturalem vocat Orpheus Noctem, Tenebras, Nebulam, Dianam inconspicuam, à nemine mortalium visam, nudam scilicet, in hymno qui sic incipit, Νύξ ἥπετος πάντων. Abyssus Prudentiæ est ordo Conciliorū Diuinorum abstrusissimus: totius Naturæ & humanæ vitæ administrator, qui tempora, ætates, mutationes, annos, menses, dies, horas, minuta. Rerum Naturaliū & humanarū actionum, officiorum, vocationum, studiorum, periculorum, calamitatum, afflictionum, Liberationum, vitæ & Mortis Humanæ est auctor, moderator & dispensator. Abyssus Sapientiæ delineatur lib. Sap. 7.

Quis ascendit in Cælum
atque descendit? Quis con-
tinuit Spiritum in manibus
suis? Quis colligauit Aquas
quasi in vestimento? Quis
fuscitauit omnes terminos?
 Quod Nomen est e-
ius, & quod Nomen Fi-
lii eius sit, nosti?

Q u i s a s c e n d i t i n C æ l u m
e s c e n d i t ? Q u i s c o l l e g i t
v e n t u m i n p u g i l l i s s u i s ? Q u i s
c o g r e g a u i t A q u a s i n v e s t i m e-
n t o ? Q u i s s t a b i l i u i t o m n e s t e-
r i m o s T e r r e ? Q u o d N o m e n
e i u s , e s quod N o m e n F i-
l i i e i u s , s i n o s t i ?

QVOD NOMEN EST, &c.) D E S A P I E N T I A incarnata vaticinatur Sapiens: & de N O M I N E ineffabili & admirabili I E H O V A. Quomodo sapienter Nominibus D E I vti debeamus in Oratorio, docet nos Psaltes, Psalmo 18. 2 & 3. Domine fortitudo mea, rupes mea, propugnaculum, liberator meus, D E V S meus, petra mea, protector meus, cornu salutis mea, refugium meum. Et, Moses Exod. 34. 6. D O M I N E, D E V S noster, Bone, Benigne, Misericors, Clemens, Longanimis, multæ Misericordiæ & Bonitatis. Nomen vero I H E S V S est nomen supra omne nomen, in quo omne genu flebitur illorum, quæ sunt in cælo & terra, & in fra terram. H o c N O M E N o m n i u m diuinorum miraculorum cauilla effectrix est, si ritè Theo-Sophicè & Mysticè Mens sit præparata fide & inuocatione. Huic fidei, quæ sele coniunxit, copulauit, & reatè V N I V I T, cum N omine I H S V H, cedunt omnes virtutes Cælorum, omnes vires terrenæ, omnis vis diabolica, omnia quæ ex regno peccati & diaboli, hominum corpora & animos infestant.

165 Comede, fili mi, mel, | Pro. 24
quia bonum est: & fauum, | Vers. 13. | Comede(itaq.) fili mi M E L, | 165
qui dulcis est palato tuo: | quia bonum est, & fauum dul-
cissimum gutturi tuo:

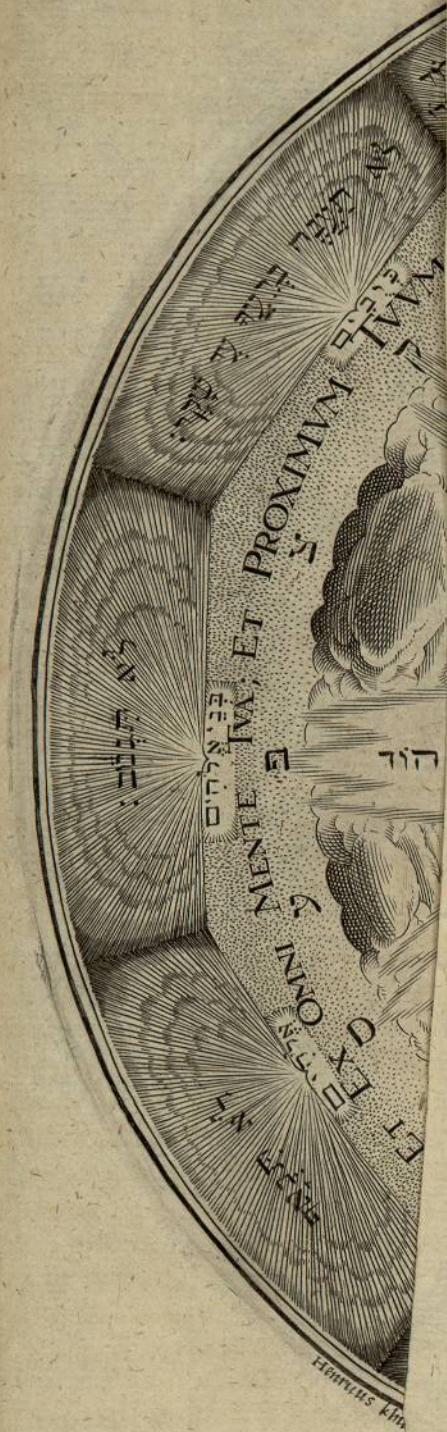
Mel] Melle solo dies aliquot vixisse Democritum ægrotantem, quo cum caruisset, mortuum, scribit Athenæus: odore panis calidi, morti propinquum; vitam per triduum extraxisse, Diogenes Laërtius. Mellita S A P I E N T I A E Æternæ (quæ panis vitæ, Iohan. 6. 35.) doctrina, te, peccatorum morbo lethaliter decubentem, cordis ore puri ac mundi piè comesta, reficiet non tantùm, sed & à morte præseruabit æterna. Quemadmodum enim apiculæ ex rore & floribus mel conficiunt: ita ex Rore Cælesti, Spirituali, Diuino, videlicet, S P I R I T U S A N C T O; & ex flore Mentis tuæ, hoc est, fide, amore, spe & inuocatione paratur mel Sapientiæ Diuinæ; cuius vel thinimus gustulus ab anima pia & fideli perceptus omnem totius mundi dulcedinem, delectationem & voluptatem superat. Hinc Psaltes, E loquia tua, inquit, sunt mihi melle & fauo dulciora: Psal. 19. vers. 11. & 119. 103. Tua, ô D O M I N E, dulcedo, & mihi dulcia faciat amara omnia Mundi. Comede igitur M E L de P E T R A, C H R I S T O, vt Balsamo eius saluberrimo, corpore, Spiritu & Anima, à corruptione libéreris annihi latiua: (Deut. 32. 13.) cuius parentia, te mori sinet. Latet in melle hoc suauissimo S A L S A P I E N T I A E, à sapientibus sapienter sic nominatum. Mirum, certè, Diuinæ Benignitatis documentum, phrasin hanc ad nostram usque ætatem, permanisse superstitem, etiam inter prophane philosophantes; cum miseri isti homunciones (per D E V M) non intellexerint, quid dixerint. Secreta vis locutionis huius. Disce fili.

166 Sic & D O C T R I N A | Vers. 14. | Sic & cognitio S A P I E N- | 166
S A P I E N T I A E Animæ tuæ, | T I A E suauis erit animæ tuæ, si in-
quam cum inueneris, & hab- | ueneris eam: & erit merces: &
bebis in nouissimis spem, & | expectatio tua non excidetur.

Sic & Doctrina, &c.] Est enim Flos Mellis Diuini; Mannaque Roris supercælestis: Mel in ore, Mel in corde Ihs v h S A P I E N T I A Pattis facta caro, P E T R A, i. Corinth. 10, 4. supra quam ædificata Ecclesia, Matth. 16, 18. *Cognitio S A P I E N T I A E, &c.]* Cognitio S A P I E N T I A E veræ est L v x in Mente, dispellens tenebras ignorantiarum, & omnes opiniones falsas ac incertas. Et hæc Cognitio differt ab opinione & incertis coniecturis, tanquam lux à tenebris, & corpus ab umbra. D e v s, vt mentes nostras illuminet, exorandus est. Caue, igitur, caue, ne Lucem à tenebris petas, à spiritibus malis, qui sunt apostatae & mendaces. Caue, ne Lucem veram petas ab umbra, hoc est, ab hominibus, vera Luce non illuminatis, qui propriâ sapientiâ tument, & phantasias speculatiuas, atque somnia sua tibi pro Sapientia obtrudunt & vendunt. *Habebis in nos-similis, &c.]* Vide infra vers. 224.

Inscratur hic figura quarti gradus.

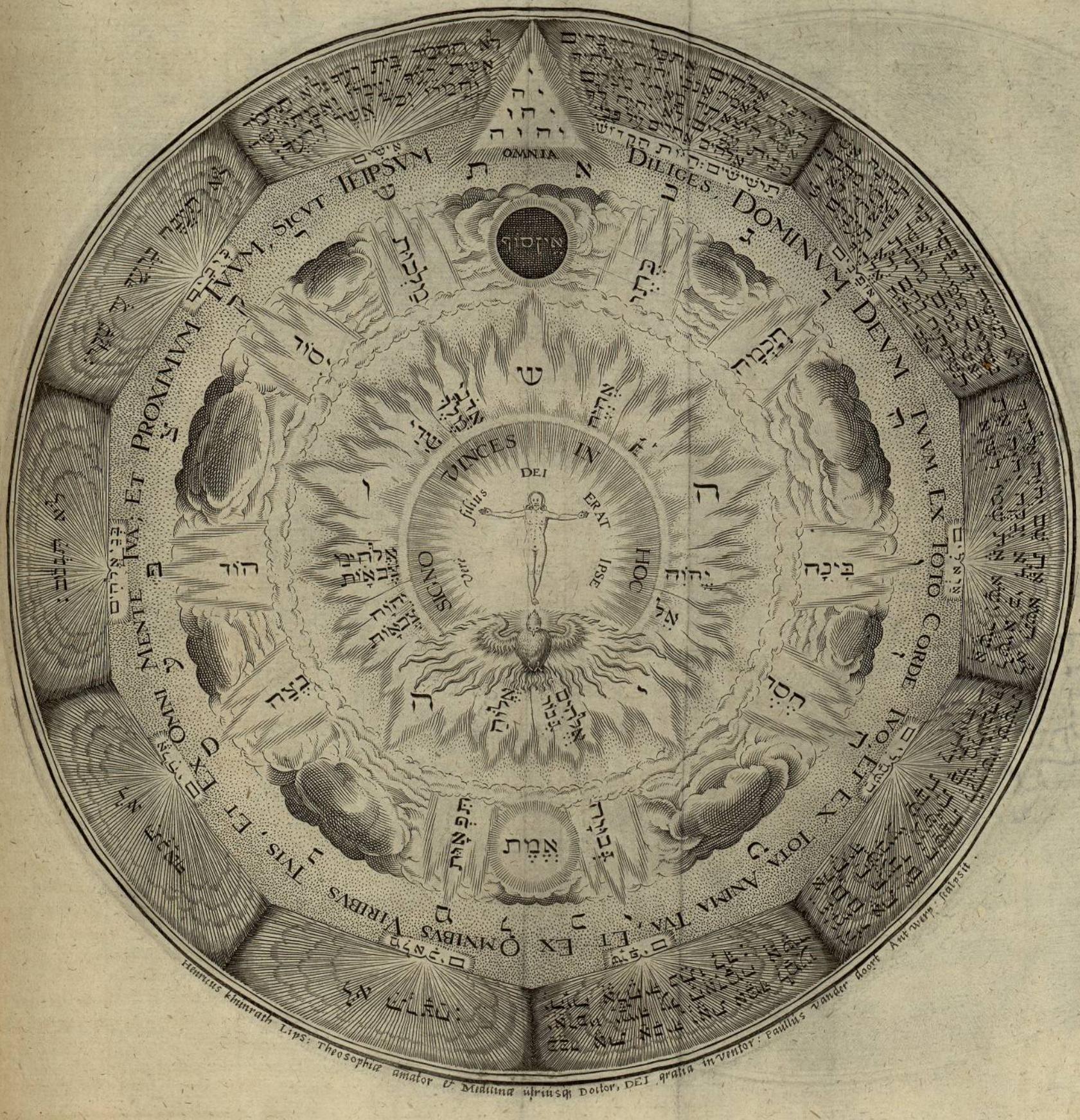

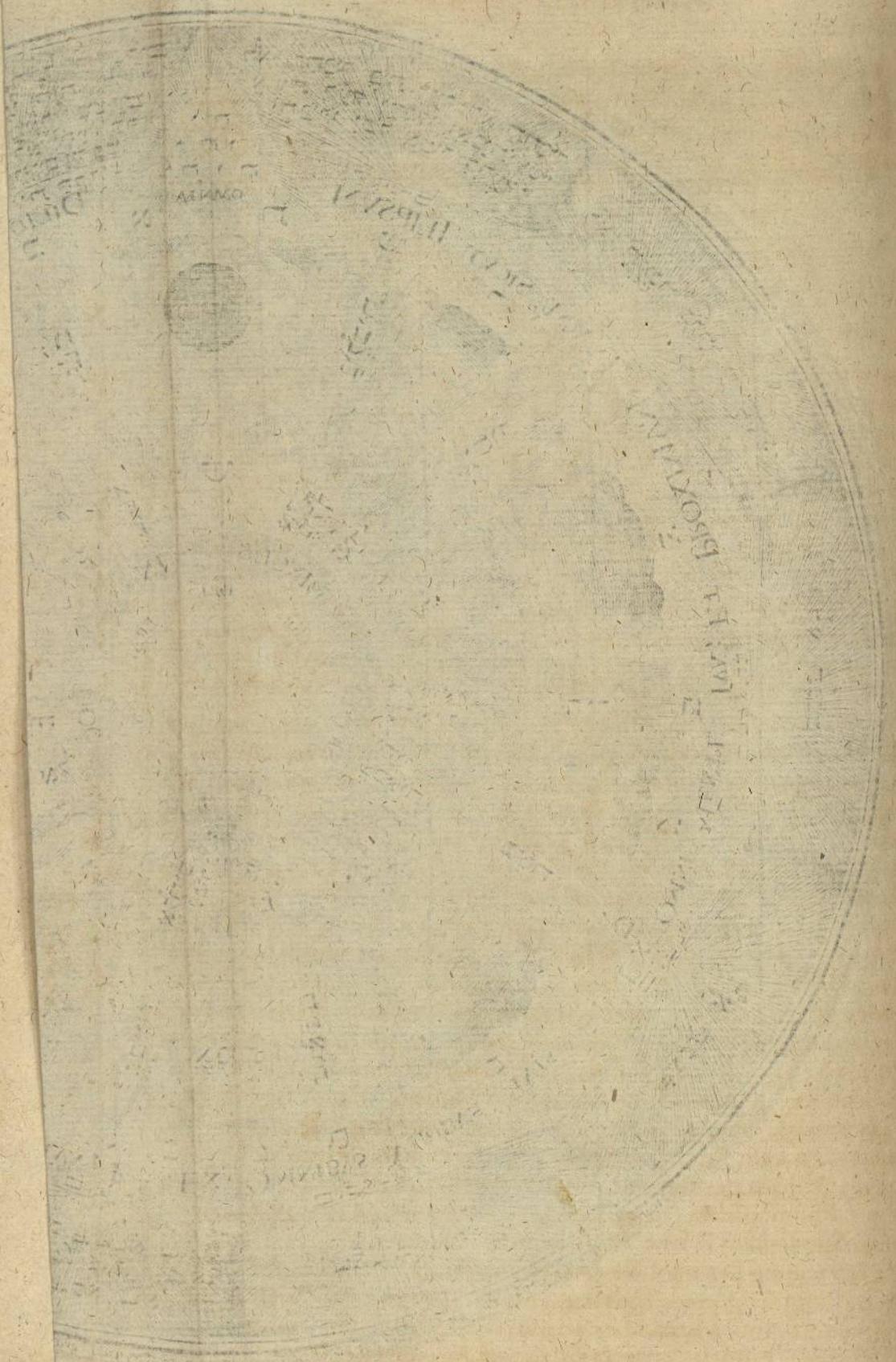
BIBLIOTHÈQUE
DE L'UNIVERSITÉ
TOULOUSE

Sic & Doctrina, &c.] Est enim Flos Mellis Diuini; Mannaque Roris supercaelstis: Mel in ore, Mel in corde IHS VH SAPIENTIA Patris facta caro, PETRA, i. Corinth. 10, 4. supra quam edificata Ecclesia, Matth. 16, 18. *Cognitio SAPIENTIAE, &c.]* Cognitio SAPIENTIAE vera est Lux in Mente, dispellens tenebras ignorantiarum, & omnes opiniones falsas ac incertas. Ethae Cognitio differt ab opinione & incertis conjecturis, tanquam lux a tenebris, & corpus ab umbra. DEVIS, ut mentes nostras illuminet, exorandus est. Caele, igitur, caele, ne Lucem a tenebris petas, a spiritibus malis, qui sunt apostatae & mendaces. Caele, ne Lucem veram petas ab umbra, hoc est, ab hominibus, vera Luce non illuminatis, qui propriam sapientiam tument, & phantasias speculatiuas, atque somnia sua tibi pro Sapientia obtrudunt & vendunt. *Habebis in nos uissimis, &c.]* Vide infra vers. 224.

Inseratur hic figura quarti gradus.

I V.
GRADVS
PROLOGETICVS
QVARTVS
EXPOSITVS.

168 IEHOVAH dat SAPIEN-
TIAM, ex ore eius egreditur co-
gnitio & Intelligentia.

Prou. 2.
Ver. 6.

DOMINVS dat SAPI-
ENTIAM, Ex ore Eius PRV-
DENTIA & SCIENTIA.

168

DOMINVS dat, &c.] Hinc D. Iacobus in sua Epistola cap. 1. vers. 5. Si quis vestrum indiget SAPIENTIA, postulet à DEO, qui dat omnibus affluenter, & non improperat (exprobrat,) & dabit urei. Postulet autem in fide, nihil hesitans. Qui enim hesitat, similis est fluctui Maris, qui à vento mouetur & circumferatur. Non ergo æstimet homo ille, (summus ille sit, vel minimus, nobilis aut plebeius, Groß oder klein Hans) quod accipiet aliquid (quicquam) à DOMINO. Vir duplex animo, est inconstans in omnibus viis suis. Vide vers. 216. 251. Si igitur, quod verum, IEHOVAH dat SAPIENTIAM, frustra innitimus prudentiæ nostræ soli, laborando arte aliqua humanitus eam addiscere. Liber, sine clave Spiritus sancti, non prodest quicquam. Rectè ergo I.C. Scaliger Exercit. 359, 1. inquit: *Nostra haec in literarum studiis peregrinatio, sine superna luce, miserabilis quedam erratio est.* Apud IEHOVAM THEOSOPHICE, hoc est, Christiano-Cabalice, Diuino-Magicè, & Physico-Chemicè; in Oratorio ac Laboratorio, Micro & Macrocosmicè, quærenda est: à DOMINO, qui eam inspirat atque largitur, impetranda. Donum DEI est. Vnde doctissimus Capnio (cuius ob Cabalisticæ exercitationis diuinam peritiam memoria sit sempiterna) lib. de verbo mirifico 1, cap. 7. Philosophiam (quæ à SAPIENTIA amore nomen habet) rectè definit, Spiraculum DEI, & Illustrationem Diuinam. Ut autem Sapientia vera Spiraculum DEI & Illustratio Diuina: ita sapientia mundi immundi (reuera stulta & inspiens) spiraculum diaboli, (qui, teste Apostolo, princeps mundi huius: cuius ad exemplar totus componitur orbis) & excæcatio mentis. Quare & stultitia coram DEO, hominibusque DEI Spiritu illustratis Ex Oceano SAPIENTIA, per Libri eius terriunius Catholici siphones,

Sapientia,
Scientia &
intelligētia
Dona D 21
sunt.

gratiæ diuinæ ductu, deriuandum est, in Paradysum mentis nostræ, veræ SAPIENTIA & flumen; non ex putidis principis mundi huius immundi, squamarumque istius, per sophismatum errorumque canales, fœtidis lacunis. Ille, terum Diuinorum & humanarum dat Scientiam veram & salutarem: hic, vitiosam, turgescentem, vulpecularem, sophisticam, sterilem & mundanam sapientiam immundam. Vide vers. 187.

168

Custodiet rectorum
salutem, & proteget gradi-
entes simpliciter,

vers. 7.

*Recondet rectis essentiam,
scutum erit ambulantibus per-
fœtè,*

Rectorum salutem] Fructus Diuinæ Sapientiæ sunt infiniti: Summus autem est animæ Salus; quæ diuinitus custodita, & tanquam thesaurus æternus reposita est iusto. Et, ut Hebræus textus innuit, ipsum esse rei, seu quod omnibus rebus dat esse, est thesaurus iusti: quod nihil aliud est nisi DEVS IPS E, qui est OMNIA IN OMNIBVS. I E H O V A H igitur IPSE Salus iusti: IPS E est clypeus iusti, aduersus tela diaboli, hominum inimicorum, aduersus malignas impressiones MacroCosmi. Hæc est umbra Altissimi, & protectio Omnipotentis, aduersus horrores noctis, aduersus volantia tela interdiu, aduersus dæmonium meridianum, aduersus pestem ambulantem in tenebris. Psal. 91. Hæc mala omnia, non tangunt illos, qui ambulant in integritate; hoc est, in DEO IPSO, & filio eius IHSU CHRISTO.

169

Vt custodian semitas iu-
dicii: & viam misericordium
eius custodiet.

vers. 8.

*Seruans semitas F V S T I-
T I A E, & vias sanctorum
custodiens.*

*

Tunc intelliges iustitiam
& iudiciū, & Rectitudines,
& omnem semitam bonam.

vers. 9.

*Tunc intelliges Justitiam,
& iudicium, & equitatem, &
omnem semitam bonam.*

Vias sanctorum custodiens] Egregius hic est Diuinæ Sapientiæ fructus. Fa- uore namque & gratia DEI custodiuntur pii, ne à Iustitiæ semitis aber- rent. Sapientia Diuina est Lux perpetua, monstrans viam in tenebris, an- num ab erroribus reuocans, à consiliis stultis liberans, à cogitationibus vanis cohercens. EGO te docebo, inquit SAPIENTIA, quæ sunt utilia: Intellectum tibi dabo, & instruam te in viâ hac, quâ gradieris: firmabo su- per te oculos meos. Psal. 32, 8. O SAPIENTIA Æternadoce nos, æterna norma dirige nos, æterna regula informa nos:

*Me DEVS informa, quæ sit tua sancta voluntas,
Morigerasque manus presta gressusque sequaces:
Namque eris ecce DEVS semper mihi, tramite recto
Spiritus ille tuus diuinaque virgula ducat.*

170 **Vt notum omnibus es-**
set, quoniā oportet **præ-**
uenire SOLEM ad BENEDI-
CTIONEM TVAM, & **ad**
Orientē LVCISTE adorare.

Sap. 16.
Vers. 18.

170 **Quo notum esset, Solem ad**
gratias tibi agendas præueni-
endum esse, atque te sub lucis
ortum saluandum.

Prauenire Solem] Anteuertere Solem; oculum (iuxta Hermetem) non tantum visibilem illum, hoc est, lumen in Firmamento maius, verum quoque **DIVINUM**: & ad ortum lucis eius, in nobis, tibi, **IEHOVAH**, obuiam procedere, occurtere, te adire, cōuenire, supplicationibus, i. Timoth. 2, 2.) orationibus, postulationibus: & gratiarum actionibus (siquidem gratiarum actio est ad plus dandum in uitatio) ad benedictionis tuæ radios, tam mentibus quām actionibus laboribus vè nostris, benignè influendos, locoque ac tempore opportunis, te præuenire: aut, super negotiis omnibus Theosophicè te consulere, tecumque agere. Hinc Proverb. 19, ii. Ex studiis suis intelligitur puer, si munda & recta sint opera eius. **NOTA**: Quemadmodum Manna cibus populi Iudaici, in deserto, antè Solis ortum colligendū erat, ne radiis Solis liquefactum diffueret: ita Diuinæ Sapientiæ Manna, matutinarum precum vasculis colligendum: &, vigilandum est manè ad fores **SAPIENTIA**. Sol noster, qui in nobis est, præueniat Solem MacroCosmicum: otia turque citius Cæli interni Micro, quām externi MacroCosmi. Nam vigiles ætherii, qui sunt vehicula Lucis & Sapiëtiæ, adsunt simul depulsuri tenebras interiores. Solem in nobis exorientem describit Canticum: *Ego dormio, & cor meum vigilat.* Non immerito Psal. 78, 25. manna vocatur panis Angelorum. Manna siquidem supernaturaliter generatū per Sapientiam Diuinā, Diuinæ Sapientiæ fructus est. Igitur Sapientia, quæ ex ore **DEI** procedit, est verus panis Angelorum, quo ipfi aluntur suaviter. Et quia Iesus Christus, verbum Patris est, & Sapientia Patris: igitur verum manna est Christianorum credētium. Hoc, iugi corde, animo perugili est suscipiendum; antequam mens nostra, afflictionibus quassetur & diffuat curis, quas singuli secum vehunt dies nostri. **Ad orientem Lucis**] hoc est, summo manè, in crepusculo matutino, (nam benè consurgit diluculo, qui querit bona. Prou. 11, 27.) sub exortum Solis, in aurora, quæ grata Musis, & verè aurea hora, non duntaxat diei naturalis, sed & ætatis tuæ, piæ deuotionis, conceptuum mentis bonorum, &c. confessim, cum tale quid in te exoritur, (qui exortus in schola Cabalæorum Aurora dicitur) quando impulsu Spiritus boni bonum in te sentis motum, dum cor inflammatur, dilatatur ac gliscit, ad opus tale perficiendum; tunc micro & macrocosmicè ingredere Oratorium, & Ora, meditare, soliloquia Theosophicè exerce Christiana: (scias iam tibi fauere & inseruire Tempus, Locum, Cælum, Sidera, Genium, Cælestis exercitus militiam, **DEVM**, hoc est, **OMNIA**:) audi, vide, obserua, iuxta Leges atque Doctrinam Amphitheatri huius, quidnam **IEHOVAH**, in **TEIPSO**, in **NATVRA**, in **SSA**. **SCRIPTVRA**, suggerit respondetq; tibi, Ingridere quoq; Laboratorium, secundumq; Cabalisticam, i.e. Receptoriā institutionem prædictam Diuinā, verè Sapientibus antiquitus visitatū, **Sapienter Labora**: Sic **DEVS** dabit sine mora.

Exercitia hæc, quando Spiritus sancti vel boni stimulum sentis, noli differre: Nam *fronte capillata, quæ post occasio calua.* Omnia enim, Solomone & Experientia testibus, tempus habent suum. Quapropter, quando & quō Fata trahunt, obœdienter sequendo, eundum. Hodie, suadet Psalmographus Regius, cùm audieritis vocem I E H O V A E, nolite fieri sicut mulus & equus, quibus non est intellectus. Psalm. 32. vers. 9. Inuoca igitur D E I M, sole (macro & microcosmice) oriente, non occidente. Vide vers. 96.

- 171 Tu (D O M I N E) es, Sap. 16.
qui liberas ab omni malo. Vers. 8. Tu (I E H O V A H) docuisti hostes nostros, te eum esse, qui omni ex malo eripis.

Qui liberas, &c.] Mirificè D E I S Opt. Max. Sapientiæ suæ radios disposuit, illosq; in salutem & auxilium hominum, varie dispensat. Est namq; Diuina Sapientia, non inanis & vana scientia, sed virtus auxiliatrix, infinitas possidens vires auxiliatrices, quas in salutem hominum conuertit. Et cum genus humanum variis (proh dolor) immo innumerabilibus (ob commissum peccatum) obnoxium sit calamitatibus; totidem Sapientia D E I, tam Spirituales, quam Naturales, continent medelas: quas per famulas suas fidias pedisse quas, ex abyso sua, fideliter nobis distribuit.

- 172 Tu (I E H O V A H) vitæ & mortis potestatem habes, ad portasque inferorum deducis & reducis. Vers. 13. Tu es, D O M I N E, qui vite & mortis habes potestatem, & deducis ad portas mortis atque reducis.

Deducis ad portas mortis, &c.] Ecce hæc est Diuinæ Sapientiæ Schola & ἐργασία. Ita mortificat cultores suos, ut eosdem viuifiet; ita ad portas mortis deducit, ut, eadem viâ, ad portas Cæli euehat. Cor contritum & humile postulat S A P I E N T I A: in hoc ipso magnificum sibi extruit domicilium. Dum igitur hominem frangit, eundem ædificat; dum destruit, renouat; dum humiliat, exaltat; dum obtenebrat, nouam lucem infundit; dum hominem, ab hominum consortio auertit, in Cælestium commercium introducit.

- 173 Benedictio I E H O V A E dicitur, nec apponit I E H O V A H dolorem ei benedictioni. Propterea vers. 22. Benedictio D O M I N I diuites facit, nec sociabitur eis afflictio.

Benedictio D O M I N I, &c.] Fructus Diuinæ Sapientiæ sunt omnis generis Dona & Bona Corporis, Animi & Mentis: Omnes enim creaturæ ultrò seruiunt, & ubertim affluunt illis tantum, quorum mentibus, tanquam Regio Solio (Regina & Domina creaturarum) S A P I E N T I A inhabitat. Quandoquidem hæc est creaturarum libertas, & præcipuus ac proprius finis, seruire Gloriæ D E I & hominibus D E O dilectis, vitæ æternæ hæredi-

bus. Qui-

bus. Quibus cum vltro seruant, administratorii Spiritus Angelis, ex D E I ordinatione: cur non & reliquæ creaturæ, Angelorum ministerio subiectæ idem præstant? Et quemadmodum maledictionis cauſa est Protoplasti inobedientia, quæ secum tulit omnis generis calamitates, Elementorum sterilitates, & rerum penuriam: ita Benedictionis cauſa est P I E T A S, & T I M O R D E I. Hæc Benediction nihil aliud est, quam virtus quædam, progrediens ex ore D E I, viuifica, multiplicans & fecundans rerum Naturam, ut se quasi in agmina vbertim diffundat. Accedunt huc exempla Patriarcharum, Regum aliorumq; Sanctorum. Insuper hæ diuitiæ, quæ fontem habent veram Sapientiam, non afferunt secum dolorem, cum affluunt; nec pariunt dolorem, cum recedunt: Fontem enim diuitiarum possident pii, & fideles D E I dilecti, Sapientiam ipsam. Hæc melior est auro, vers. 30. cunctis opibus pretiosissimis: vers. 5. auro & lapide pretioso, vers. 327. Ratio est, quia dat O M N I A, vers. 291.

174 **T**urris fortissima No- | Prou. 18
vers. 10. | **Vt turris fortis est N o-** | 174
MEN DOMINI: ad ipsum | **MEN IEHOVÆ: ad ipsum cur-**
curret iustus, & exaltabitur. | **ret iustus, & exaltabitur.**

Turris fortissima Nomen Domini.] Psal. 91. 14. Protegam eum. Quare? Quia cognovit Nomen meum. Nomen Dei est Omnipotentia, Sapientia & misericordia D E I. Huic magno & mirifico nomini qui se committit, & ab eo solo pendet, næ ille munitissimo propugnaculo circumscriptus est. Nomen D E I omnes virtutes & potentias complectitur. Qui igitur Nominis Iehovæ & Ihsu Christi confidit, is omnibus virtutibus ac potentiis munitus est. Præsente diuino hoc præsidio, castrisque Angelicis, omnis humana potentia, quæ aduersuspios militat, dissipatur, & in umbram soluitur: quo recedente, corruunt & vastantur fortissima quoque incœnia & regna. Rex David in fuga & auxilio, nullo visibili præsidio instructus, non castris aut propugnaculis externis munitus erat: interim sub præsidio, protectione & umbra Altissimi, tutior erat, ac si urbem munitissimam, occupasset. Discito ergo Nomen Dei inuocare cum Seth, Gen. 4. vers. vlt. cum Abram, Gen. 12, 8. 13. 4. & (Abraham) 21, 33. cum Mose, Exod. 34, 5. cum Aaron & filiis eius, Num. 6. v. vlt. cum populo Israelitico, Deut. 26, 2. 28, 10. & 32, 3. cum David & toto Israel, i. Paralip. 13, 6. & 16, 2. & 8. Psal. 115, 4. cum Solomone, 3. Reg. 8, 23, & 43. 2. Paral. 6, 20. cum Elia, 3. Reg. 18, 24. cum Eliseo, 4. Reg. 5, 11. cum Rege Asa, 2. Paral. 14, 11. cum Iosaphat iudice, 2. Paral. 20, 6. & 9. cum Iesu Syrach, 51, 14. cum Ieremia, Thren. 3, 55. cum Azaria, in medio flammæ, Dan. 3, 26. cum tribus viris, Sidrach, Misach, Abednego, in camino ignis ardantis, ibid. vers. 52. cum Sacerdotibus, i. Maccab. 7, 37. cum discipulis Christi & omnibus sanctis ac piis, Oratione Dominica, Matth. 6, 9. Item Iohann. 14, 13. & 15, 16. & 16, 23. O Domine Deus, quam Admirabile est Nomen tuum in Vniuersa Terra, Psal. 8, v. 1. & vlt. Psallam Nomini Domini Altissimi, Psal. 7. v. vlt. Lætabor & exaltabo in te, psallam Nomini tuo Altissime, Psal. 9, 3. Iehovah est Nomen illi, Judith 9, 10. & 16, 3. Iehovah

ZEBAO^TH, DOMINVS EXERCITVV est Nomen meum, Esa. 51, 15. Omnis quicunq; inuocauerit Nomen DOMINI (manifestatum homini- bus in SAPIENTIA Æterna incarnata, IHSVH CHRISTO, lo- han. 17, 6.) saluus erit, Ioël. 2, 32. Acto. 2, 21. Rom. 10, 13. Huc referenda est Doctrina Cabalistarum de nominibus DEI, & Decem SPHIROS (vers. 137.) siue EMANATIONIBVS aut Numerationibus (vt vocant) DEI, quibus totus ELOHIM TRIVNVS in vniuersitatem rerum pro- gressus est, quasi ornamenti & vestibus tanta maiestate dignis, circum- datus; quarum fimbrias quoties ipsa Mens beatorum Theo-Sophice atti- gerit, toties respondet DEVS; tetigit me aliquis: nam & Ego sensi virtu- tem de me exiisse, vers. 222. & 252. Egimus de hisce prima Amphitheatri huius figura: &, DEO concedente, in explicatione illius, suo tempore, fusus tractaturi sumus. Quærat alius, cur introduxerim in Amphitheatreum hoc HEBRAE? At certè si sibi esset cognita vis Sacerdotii Decre- ti Zoroastri (sacrorum Principis) huius, IN SACRIS NOMINA BAR- BARA (Hebræa intelligens) NVNQVAM MVTAVERIS; id sinistre haud interpretaretur.

Homo
proponit,
Deus dis-
ponit.

175

Multæ cogitationes sunt
in corde viri: consilium au-
tem IEHOVÆ permanet.

Prou. 19
vers. 21.

 Multæ cogitationes in
corde viri, voluntas autē D o-
MINI permanebit.

175

Multæ cogitationes, &c.] Sic, Hominis est animam præparare, & DOMI-
NI gubernare linguam, Prou. 16, 1. Sortes mittuntur in sinum, sed à DOMI-
NIQ; temperantur. Ibid. vers. 33. Homo præparat animam, hoc est, sibi pro-
ponit, ordinat in suo cerebello deliberatque animo; DEVS autem dispo-
nit, datq; consiliorum & laborum euentum. Cum igitur IEHOVAH solus sit,
qui fortunet ac regat theorias & praxes, actiones atque labores no-
stros sensuum rationis, mentis manuumque debemus mente supplici (in
spiritu ac veritate) implorare auxilium ipsius, vt in omnibus det atq; inspi-
ret benè velle, nosse, esse & posse. Quo volente, omnia dextrè succedunt:
nolente, sinistre. Non est enim in studio SAPIENTIA Laboribusq; illius
volentis aut currentis per se, sed miserentis & præcurrentis DEI, cu-
ius nomen sit benedictum in secula, Amen. Reuela, ô DOMINE, oculos
mentis, intellectus, rationis ac sensuum meos; & considerabo mirabilia
de lege tua (Psal. 119, 18.) triuna, Catholica, videlicet, Naturæ, SS^a Scri-
pturæ atque conscientiæ meæ. Beatus homo, Psal. 94, 12. quem tu erudi-
teris DOMINE, & de LEGE tua (triuna, Catholica prædicta) docue-
ris eum. Non nobis DOMINE, non nobis, sed Nomini tuo danda est gloria.
Psal. 115, 1. Custodi, ergo, cogitationes tuas, & Disciplinam labia tua conseruent: ne lingua tibi præcurrat mentem, iuxta Chilonis consilium, ηλωσασμη τερπεχτω ξιφ, inquietis. Lingua quasi flabellum est se-
ditionis: quare omnibus quam diligentissime continenda. Hinc Zeon,
linguâ in mentem intinctâ, differere iussit. Semper cogita, lingua quo:
Audi citus, dic latus atque cautus.

Multi

176. *¶ Equus paratur ad di-*
em belli, D O M I N V S autem
salutem tribuit.

Prou. 21.
Vers. 31.

Equus paratus est ad diem
belli: sed J E H O V A est ipsa
salus.

176

Equus paratur, &c.] Sapientia Diuina victrice est mundi, & omnis mun-
 danæ potentiae, quin etiam diabolicæ. Cedunt enim Diuinæ Sapientiæ &
 manum dant omnes creaturæ. Huic etiam ministrant stellæ Cæli, quæ
 aduersus hostes militant. Huic militat æther, & coniurati veniunt ad præ-
 lia venti. Quisquis igitur legitimè vti scit Sapientia Diuina, is hostes poté-
 tissimos ligare, & vincire compedibus potest, Psal. 149, 8. Hanc artem si
 quisquam alias, certè Dauid fortissimus ille bellator egregiè calluit. Is in-
 quirit: *Hic in curribus, & hic in equis: nos autem in nomine Domini D E I noſtri inuo-*
cabimus, Psal. 20, 8. *Dominus confringit potentias arcuum, ſcutum, gladium & bel-*
lum. Psal. 76, 4. Hic quoties solis precibus exercituſ ſuo robur addidit, &
 insignes obtinuit victorias: Iosaphat hymno fudit exercitum innumerabilem. 2. Paral. 20, 22. & seqq. Angelus Domini exoratus ab Ezechia, vnicā
 nocte percussit in caſtris Affyriorum centum octoginta quinque millia,
 4. Reg. 19, 35. Haec victoriæ omnes ſunt Diuinæ Sapientiæ, quæ Reſum &
 Imperiorum totius Mundi ſola gubernatrix eſt. Licet etiam multæ ruinæ
 & confuſiones regnorum, vrbium, principatuum, Imperiorum accidentant,
 tamen Sapientia Diuina omnia ſecundum aternam D E I Opt. Max. iu-
 ſtitiam prudentiſſimè diſpensat.

177. *Multi quærunt faciē Do-*
minantis: & à J E H O V A pro-
ficiſcitur iudiciū vniuſciuſq;.

Prou. 29.
Vers. 26.

¶ Multi requirunt faciem
Principis, & iudicium à D o-
M I N O egreditur ſingulorum.

177

Multi requirunt faciem Principis] Hoc eſt, ambiunt familiaritatem & gra-
 tiam Principis. At conſilium audi Prophetæ Regii, etiam Aulici, *Nolite*
confidere in Principibus, in filiis hominum, in quibus non eſt ſalus. Psal. 146, 3. Et,
Bonum eſt confidere in D O M I N O, quæ non confidere in homine: Bonum eſt ſperare in
D O M I N O, quæ in Principibus, Psal. 118, v. 8, & 9. Quia voluntas humana
 eſt mutabilis: D E I verò voluntas firma, conſtant ac perpetua. Esai. 54, 10.
 Montes enim commouebuntur, & colles contremiſcent: misericordia au-
 tem mea non recedet à te, & ſœdus pacis meæ non mouebitur, dixit mi-
 seratoruſ Dominus. Dominus D E V S eſt, qui dedit Danieli gratiam &
 misericordiam, in conſpectu Principis Eunuchorum; potest etiam, ſi vult,
 dare tibi. *Quare,*

Tutius eſt prestatque D E O confidere ſoli,
Quam ſe Principibus credere mille viris.

178. *Sicut diuisiones aquarū,*
ita ¶ cor Regis in manu
D O M I N I: quocunque vo-
luerit inclinabit illud.

Prou. 22.
Vers. 1.

Velut riuuli aquarum eſt
cor Regis in manu J E H O V A :
ad omne quod vult inclinat il-
lud.

178

Ita cor Regis, &c.] D E V M promouere & annihilare cogitationes, actiones atque labores hominum, pro lubitu suo, quotidiana testatur experientia. Verum igitur illud:

Ludit in humanis Diuina potentia rebus.

Inspirat I E H O V A M tam benedictionem, quam maledictionem, & operi & homini, cui ac quando vult. I P S E constituit Reges, atque deponit; exaltat, humiliat, & dicit, destruit; Benedicit, maledicit; O M N I A in manu sua omnipotente. Si ergo habes, quod agas coram Principibus personis, in honorem D E I, Proximi aut Tui ipsius utilitatem vergens, Theosophice Ora atque Labora, ut sis in Amore D E I, (O A R T E M A M O R I S D I V I N I D I V I N A M hanc, quam docet Amphitheatum hoc nostrum) D E I amicus; amicus erit & Princeps (si D E O placuerit, quod quæris) clemens, gratiosus atque benignus. D O M I N V S enim quocunque volet, deflectet eos. Semper addendum: Fiat D O M I N E voluntas tua. Nota est historia de Alexandro Magno, Tyrum oppugnante, cumque exercitu, Hierosolymam, ob negata subsidia, contéidente, quomodo ipsius animum flexerit Iaddus summus Pontifex, obuiam ipsi procedens cum habitu sacerdotali. Idem de Attila quoque legitur, Romam petente. Ahasuerus ab Esther flectitur, ne uno die Iudeos deleret. Vide igitur, disce, iudica, an quemadmodum Sapiens astris dominatur, ita etiam possit animis & mentibus hominum dominari? *Flebitur iratus, voce rogante, D E V S : Cur non homo? Sed quomodo, quā arte, quā industria, quo Radio? Sapientia Diuina. Noli esse tam simplici animo, ut putes, sine arte, & sine singulari Sapientia Diuina factum, quod Laban in somniis audiuerit vocem illam: Cave, ne aliter loquare cum Iacobo, quam humaniter. An putas casu factum, quod Alexander Magnus in somnis viderit summum Sacerdotem sibi obuiam, in habitu suo, procedere? Arrige aures, & inquire hanc Sapientiam. Si enim potestatem Christiani acceperunt à D E O supra omnem vim, hostis nostri infensissimi, diaboli; cur non supra animos hominum, qui à diabolo reguntur.*

179

Omnis via recta est in oculis eius: ponderat autem corda I E H O V A .

Vet. 2.

¶ Omnis via viri recta si bi videtur: appendit autem corda D O M I N V S.

179

Omnis via viri, &c.] Tam profundæ animos hominum occupant tenebrae, ut præ illis intimos cordis sui recessus intueri & examinare nequeant. Quā intentione quispiam actiones & consilia sua exequatur, solus D E V S spirituum ponderator nouit, etiamsi ab oculis hominum illam abscondat. D O M I N V S enim I P S E, qui omnium corda scrutatur, & vniuersas mentium cogitationes intelligit, i. Paral. 28,9. Psal. 7,10. καρδιογνώσης, solus corda nouit omnium, Actor. 1,24. Multæ actiones humanæ, fuso adeo subtili pectæ sunt, ut quis rectas esse iuraret, & ex fonte rectitudinis ac iustitiae, a moris & caritatis emanasse, quorum tamen finis est amor proprius, honor proprius, commodum proprium. Lumen autem verae Sapientiae, has nebulas diabolicas omnes dispellit, & Diuinæ Iustitiae statuta apprendit, easque

in Lumine

in Lumine coram facie D E I sistit & manifestat. Etiam si enim actiones nostræ ad Lumen rationis humanæ adhibitæ, videantur bona, legitimæ, iusta: tamen Diuinæ Sapientiæ Luminis admotæ, ineptissimæ, falsissimæ, iniquissimæ apparent.

180 SORTES mittuntur | Prou. 16
in sinum, sed à DOMINO | Ver. 33. | In sinum proiicitur SORS,
temperantur. | & à JEHOVAH est omne iudicium eius. | 180

Sortes mittuntur in sinum, &c.] Si sortes mittantur de rebus secretis, abs-trusis, nobis absconditis, dubiis atque arcanis interim tamen utilibus, salutaribus, & (in summis angustiis ac necessitatibus) maximè necessariis: tunc, tantum abest, ut sint illicitæ atque in sacra pagina prohibitæ, ut eadem etiam à DOMINO temperantur, hoc est, Diuinâ Prudentiâ regantur, sintq; vera Diuina responsa. Cuius rei luculentissima in sacrarum literarum codice, tum mandata, tum testimonia & exempla expressa habemus ferè innumera. Testimonia hæc sunt: Isa. 34. 17. IPSE (DOMINVS) misit eius (in diuidenda populo Israëlitico terra Canaan) sortem, & manus eius diuisit eam illis in mensuram. Et, Prou. 18. vers. 18. inquit Sapiens: *Contradicitiones comprimit sors, & inter potentes quoq; diuidit.* Rectè ergò Diuinus ille Vates sortes suas Domino commendat, dicens: *In manibus tuis, DOMINE, sortes mee,* Psalm. 31. 16. Exempla in sacris passim repetiuntur multa: Aaron Moysis frater iubetur à DEO super duos hircos coram Domino in ostio tabernaculi testimonii sortes mittere, vnam DOMINO, & alteram capro emissario: cuius exierit sors DOMINO, offeret illum pro peccato; &c. Leuit. 16. 8. cum Israel pactum DEI præuaricatus esset, tulissetque de anathemate, ut propteræ ab hostibus suis, viris urbis Hæi percussus, terga vertere cogeretur: Iosua peccatum anathematis sorte explorauit; primò tribum, ex tribu cognitionem, ex cognitione domum, ex domo virum seu ipsum anathematis auctorem inuestigando, Iosu. 7 vers. 14 & seqq. Samuel Propheta cum in eligendo & per sortem Israelitis designando Rege occuparetur, applicuit omnes tribus Israel, & cecidit sors super Tribum Beniamin: & applicuit Tribum Beniamin & cognitiones eius, & cecidit supra cognitionem Metri, & peruenit usque ad Saul filium Cis. 1. Reg. 10. 20. Et paulò post vers. 24. ait Samuel ad omnem populum. *Certe videtis, quem elegit (PER SORTEM) DOMINVS, quoniam non sit similis illi in omni populo.* Ut Regius Propheta David Leuitas (quomodo secundum ministeria sua Domini domum ingredi deberent) sortibus diuiserit, ipse poteris legere i. Paral. 24. Sic Ionas per sortem depræhensus est causa esse tantæ tempestatis, ut etiam nauis periclitaretur. Ion. 1. vers. 7. Sors coram Haman in uram missa, prodit, duodecimo mense, qui vocatur *Adur*, gentem Iudeorum debere interfici. Esther. 3. 7. Et sanè, nisi sacris induiti, cineres capiti inspergentes, alta voce ad DEVM clamantes; ardenterque eum orantes, ieuniis, ululatu, fletuque poenitentiam agentes Iudei (ut est cap. 4. vers. 1. & 2.) gratiam atque misericordiam à DEO impetrassent; procul omni dubio sententia (de interficio Iudeos) sortis (voluntatis Diuinæ interpretis) nunquam mutata vel retractata fuisset.

Si quoque noui Testamenti exempla intueri libet: Nonne Matthiae locus ministerii & Apostolatus, (de quo præuaricatus est Iudas, vt abiret in locum suum,) forte contigit? Act. i. vers. vlt. Hunc in finem D E V S respi ciens, iussit terram Canaan Israelitis forte distribui. Ita, enim, inquit, Num. 26. vers. 56. *Quicquid sorte contigerit, hoc vel plures accipient, vel pauciores.* Et 33. cap. vers. 54. Diuidetis vobis Terram (quam dedi vobis in pos sessionem) sorte: pluribus dabitis latiorem, & paucioribus angustiorem; singulis, vt fors ceciderit, ita tribuetur hæreditas, per tribus & familias possessio diuidetur. Et hic sortiendi ritus in usu semper fuit. Ita enim Ro mani olim per tesserarum sortes Dictatores suos, Consules, Senatores, Tribunos plebis elegerunt. Ita etiamnum hodie plerisque in locis & ferre vbique officia in quoquis statu, dona, hæreditates, &c. per sortes distribu untur. Vnde Ecclesiastic. 14. vers. 15. dicitur: *Nonne aliis relinques dolores & labores tuos in diuisione sortis?* Sed hæc dixisse sufficiat. Omnia enim hinc medium afferre, quæ ad artem hanc diuinandi diuinam Geomanticam confirmandam & stabiliendam faciunt, non est nostri instituti. Ex his itaque, quæ à nobis iam dicta sunt, luce meridiana clarius euadit, sortium Moderatorem, Rectorem, Auctorem, Fautorcm, Defensorem & promoto rem esse ipsum D E V M.

Deo confi dendum.

181

Fide I E H O V A E toto cor de tuo, & intelligentiæ tuæ ne innitaris.

Prou. 3.
Vers. 5.

(Quocirca) *Habe fiduciam in D O M I N O ex toto corde, & ne innitaris prudentiæ tuae.*

181

Habe fiduciam, &c.] Tibi ipsi diffidas; temetipsum derelinquas, ac D E O te negotiaque tua committas. Iacta curam tuam in D O M I N O , & ipse te enutriet, Psal. 55. vers. 23. Ipse directorum tuum erit. Sit tibi Symbolico: *Auxilium meum à D O M I N O , qui fecit calum & terram,* Psal. 121. 2. Qui sperat in D O M I N O , subleuabitur, seu (vt Hebraicè sonat) *impinguabitur*, corpore, Spiritu & Anima: ita, vt sit mens sana in corpore sano: Macro & Micro-Cosmicè; internè & externè. In summa summarum: I E H O V A H in omnibus actionibus laboribusque tuis, sit prora & puppis; Alpha & Omega. Vide vers. 329. Tu, absq; D E I inspiratione, auxilio & ductu, noli altum sapere. In solo D E O , qui O M N I A in Omnibus, Theo-Sophicè poteris O M N I A. *Ne innitaris prudentiæ tuae*] Qui innititur Prudentiæ suæ; imaginationibus, consiliis laboribusque fanaticis suis, superciliosè postpositâ L E G E SSæ Scripturæ, Naturæ conscientiæq; suæ rectæ stultus est: quare stultè ambulabit in omnibus viis suis. Mundus Ethnicè iudicat, quod fortuna semper sit comes prudentiæ nostræ. Vnde proverbia; *Sui cuiq; mores fortunam fingunt.* Et, *vnuquisq; (ex sua prudentia) sua fortuna faber.* Vnde Seneca. *Sequere rationem, & fer casum.* Iuuinalis: *Nullum Numeru abest, si sit prudentia.* At sapiens noster contrarium docet, quod I E H O V A H (au tor & D O M I N U S fortunæ) fortunam mittat, & prudentiam atque suc cessum vel detrahat, vel largiatur. Observandum hoc quoque est in laboribus Physico Chemicis, qui, nisi orando impetremus à D O M I N O bene nosse, esse & posse, non queunt secundum veritatis in Natura lineam re-

Etiam,

etam, institui & absolui. In Oratorio igitur TheoSophicè sudandum, vt Deus nos informet; ne Spiritum suum sanctum auferat à nobis; vt nobis laboribusque nostris benedicat; mentem, sensus & rationem custodiat, ne diabolicis ludibriis & phantasias seducantur; manus & pedes, ne destruant opus. Cicero Ethnicus prudens, consiliis multis suis partim, & rationibus frustratus est, partim vero fiduciæ suæ, in sapientiam atque industriam suam, pœnas dedit grauissimas: *Quidque effecerit cum prudentia mundana, tristes & tragicæ multæ ab exilio suo voces rescriptæ testantur, quæ in Epistolis libri tertii ad Atticum insunt, & ultimæ suæ ad Octauium.* Ideò interficiendus exclamat, ô me nunquam Sapientem. Recte igitur Psalmus 33,17. *Fallax equus ad salutem.* Et Psal. 127. *Nisi Domini custodierit ciuitatem, &c.* Eccles. 11,5. *Quomodo ignoras quæ sit via Spiritus, & qua ratione compingantur ossa in ventre prægnantis: sic nescis opera Dei, qui fabricator est omnium.* Non igitur ratio nostra, aut temeritas ingenii atroget sibi prudentiam tantam, vt se (soli sibi comparans seipsum) sine singulari & specificâ Benedictione Diuinâ posse gubernare vitam, actiones, laboresque existimet, aut fortunam & successum sibi ipsi fabricare, suaque esse in voluntate ac potestate boni aliquid efficere: Verum in manu Domini Omnipotentis ac Misericordis Christianè collocet atque constituat OMNIA, habeatque in DOMINVM (vt Sapiens sapienter suadet) fiduciam suam, ex toto corde, ab initio usque ad finem viarum suarum, hoc est, actionum atque laborum omnium, in Oratorio atque Laboratorio. Si in hoc non delinquendum Theosopho; multò minus sophistæ in suo Labyrintho. JEHOVA voluntas dux certior est filo Ariadnæ, nobis palpitantibus in labyrintho mundi huius immundi magno. Obtempera igitur Tu Cabala, Mageiæ & Alchimiæ studiose, & ad Lapidem Lydium hunc te examina: si erit in DOMINO fiducia tua, hauries voluntatis salutem à DOMINO, & omnia prosperè tibi succedent; terq; quaterq; felix tam in praxi quam theoria eris; neque in æternum (quemadmodum cum SS. Scriptura attestatur Experientia ipsa) cōfunderis. Hinc 2. Machab. 8,36. prædicabat Nicanor protectorem DEVM habere Iudeos, & ob ipsum IN VVLNERABILEM esse, eo quod sequentur Leges ab ipso constitutas. Hoc idem ibi vult versus sequens, scriptus in aulæ veteri, in quo depicta fuit mulier fila dicens, in arce quadam Gallica, de cuius sententia sèpè disputauit Rex Galliæ Franciscus:

Nenti fila Deus mentem coniungit Olympo.

Id est, Deus adiuuat laborem vocationis, füget der Spinnerin den fadem zusammen/ Et auxilium illud etiam, quod laborantibus nobis, iubet à se peti, coniungit mentem Olympo, Heist uns hinauff gehn Himmel dencken/ und beten. Non frustra adduxi locum Hermetis, vers. 317. *Qui anima sua non pepercit, &c.* Secretum ibi latet CONIUNCTIONIS & UNIONIS, in Lapiде suo PhysicoChemico Catholico, Diuinæ, de qua plura palam loqui, non omnino consultum. Vide vers. 132.

 Reuela DOMINO opera tua, & dirigentur cogitationes tuae.

Prou. 16
Vers. 3.

Deuolute ad JEHOVAM opera tua, & firmabuntur cogitationes tuae.

Psal. 37. v. 5.
1 Pet. 5. v. 7.

Reuelata D O M I N O opera, &c.] Notet hoc diligentissimè Theo Sophia studiosus omnis; & tu qui Oras, quique Laboras in Scibili quois. In omnibus, priusquam incipis, Theo-Sophicè consule D O M I N V M, & I P S E erit directorum tibi. versi. 181, 329.

183

In omnibus (igitur o mortalis) viis tuis recognosce D O M I N V M: & I P S E dirigit semitas tuas.

Prou. 3.
Vers. 6.

In omnibus viis tuis recognosce Eum, & I P S E dirigit semitas tuas.

183

In omnibus viis, &c.] In omnibus negotiis ac laboribus tuis, cogita, pro præceptore tibi propone, & sequere I P S V M, qui S A P I E N T I A Patris, nobis factus S A P I E N T I A, in quo (tanquam in Minera) sunt omnes thesauri S A P I E N T I A & S C I E N T I A reconditi. Colos. 2, 3. Et ibidem, cap. 3, 17. præcipit Apostolus, omne quodcunq; facitis in verbo aut in opere, omnia in nomine Domini nostri I H S V U C H R I S T I facite. Apud I E H O V A M igitur per S A P I E N T I A M eius incarnatam, S A P I E N T I A Dona ac Bona Theo Sophicè querat omnis homo: solus I P S E (Hv) dirigat gressus cogitationum laborumq; manuum mearum: Ratio est, quia solus ipse felicem largitur successum. O Hochmahel, S A P I E N T I A D E I! o Binahel, Prudentia D E I! I H S V U S A P I E N T I A I E H O V A M incarnata, miserere mei, & doce nos veritatem: in Oratorio & Laboratorio, Amen. Vide figuram Amphitheatri huius secundam, & vers. 106.

Rom. 12, 16. 184

Religio Catholica,
hoc est, V.
niuersalis.

*Ne sis sapiens in oculis
tuis: time I E H O V A M, &
recede à malo.*

Vers. 7.

*Ne sis sapiens apud te-
met ipsum: TIME D E V M,
& recede à malo.*

184

N e sis sapiens] ut solent facere sapientes mundani academicci, qui tument præscientia, Sie stecken voller dunste vnd kunsste. TIME D E V M.] Hoc est omnis homo, Eccles. 12, 13. Haec religio verè catholica aut vniuersalis, Sap. 1, 1. Actor. 10, 35. vide versi. 299, 301. & 342. Hoc pœnitentiam age re Christianè.

185

Mihi dedit D E V S, & præsumere digna horū quæ mihi dantur: quoniam I P S E S A P I E N T I A dux est, & Sapientum emendor.

Sap. 7.
Vers. 15.

*D E V S mihi dedit ex sen-
tentia dicere, ac pro dignitate
eorum quæ dantur, cogitare:
quoniam Ipse & Sapientia dux
est, & Sapientum moderator.*

185

Mihi autem dedit D E V S.] Non diabolus. Donum D E I est, vers. 187. Dat D E V S æquè hodie ac ante annos mille, mihi, tibi, aliis: videamus modo, ne impediamus nos ipsos, & desimus nobis ipsis. D E V S semper promptior est ad dandum S A P I E N T I A M, quām nos ad accipiendum.

Dicere

Dicere ex sententia] Hoc est, commoditatem ac facultatem orationis, quâ concepta animi ac cogitata facilimè exprimuntur. Hæc vis orationis, Faudia aut Eloquentia appellatur. *Præsumere, &c.*] Cogitare dignè de iis quæ dantur à D E o. Est enim singulare D E i Donum, audire, videre, obseruare, quæ D E v s sapienter suggerit S A P I E N T I A amatori, respondetque studiose fidei dilecto. Multos alloquitur D E v s, qui tamen eum alloquenter vel respondentem nec intelligunt, neq; obseruant: imò (malum!) admoniti p̄tæceptorum peruersorum propriaque malitia seducti, Theo-Sophicè obseruare & intelligere nolunt ac respuunt. D E v s vbius locorum, & omni tempore nos alloquitur, in Cælo, Aëre, Terra, imò in nobisipsis proponit clara specula nos commonefacentia. At perpauci (dolendum) vocem audiunt D E i Catholicè loquenter. Nec est multitudinis, D E i audite sermones: quapropter clamabant ad Moylen: (Exod. 20, 19.) loquere tu nobis, & audiemus: non loquatur nobis D O M I N V S: ne forte moriamur. Hinc etiā stultorum plena sunt omnia. Vide versi. 35, 37. & 190, & 197. Porro: nec cogitare tātūm, verūm etiā loqui sunt enim aliqui, qui recte sentiunt, & tamen illud quod sentiunt, non possunt peritè distin-
cte dicere. Vnde videmus etiam ea, quæ per se bona sunt; si non benè quoque tractentur, boni gratiam amittere. *Ips e S A P I E N T I A dux est]* H v, I P S E, D O M I N V S (vers. 156.) tribuens hominibus S A P I E N T I A M, eloquentiam & moderationem orationis: Sapientum est director, gubernator, prora & puppis. Nam statim subiungit, quod in manu ipsius sumus & nos & sermones nostri.

186
Nam in manu Ipsius sumus tum nos, tum sermones nostri, omnis etiā prudentia, scientiaque opificiorum.

vers. 16.

186
In manu illius & nos, & sermones nostri, & Omnis S A P I E N T I A, & operum S C I E N T I A & D I S C I P L I N A.

In manu illius, &c.] Quamobrem etiam afflictiones ac tribulationes nostras, quas patimur, certo D E i consilio nobis accidere sapienter & pati enter statuendum. Vndè Paulus i. Corinth. ii, 32. *Dum iudicamur à D o m i n o* (non temerè, casu) *corripimur, ne cum hoc mundo damnemur.* Et Christus Matth. 10, 29. Luc. 12, 6. negat pasceres mori finè voluntate Patris: quanto minus homines, ad imaginem & similitudinem D E i (Archetypi) formati. Magnum solatium hoc Christiano afflito, tentato ac tribulato. Vide vers. 84. *Omnis sapientia, & operum, &c.*] Omnis Prudentia; theoria & praxis: actiones omnes, atque labores nostri, in Oratorio & Laboratorio, imò in tota vita, pro S A P I E N T I A vera fructibusq; illius adipiscendis, Theo-Sophicè instituti: Ergò & Lapis Philm. Summum Naturæ & Artis B O N V M, D E i Altissimi D O N V M. Vnde Auctor coniugii massæ Solis & Lunæ: Hanc scientiam necessarium est habete mentes purificatas D E o: cum sit Donum & secretorum secretum D E i, & soror Philosophiæ & Philosophorum: *Quia habet esse à D E o per inspirationem.* Hic & sic, Alchemista, disce Lapidem quærere Sapientum Benedictum, Catholi-

con; Catholicè, Theo-Sophicè; non particulariter, Sophisticè: in Catholicismo, non particularismo, qui solœcismus. Idem de Cabala veraq; Magia iudicium esto. *Omne datum optimum, & omne donum perfectum, defursum est, descendens à Patre luminum*, Iacob. 1, 17.

187

I P S E mihi dedit **horum quæ sunt** **S C I -**
ENTIAM VERAM.

Vers. 17.

M i h i a u t e m d e d i t D e v s ,
e o r u m q u æ s u n t i n N a t u r a v e -
r a m c o g n i t i o n e m .

187

I P S E mihi dedit.] Quis? D e v s : non diabolus, non spiritus malignus, nigromanticis familiaris. *Omne enim datum optimum, & omne donum perfectum, defursum est, descendens à Patre luminum*, Iac. 1, vers. 17. non à principe tenebrarum. Obtenebrat nebulo iste mentem, non illuminat: excoecat, & videre non facit Veritatem: quia pater est mendacii, & spiritus diuisio-
nis, non Vnionis, vide vers. 167. & 185. *Horum quæ sunt*] Entium, quæ te-
uera sunt & extant, hoc est, Rerum Diuinarum & humanarum: Operis
de Mercava, & de Beresith, vt loquuntur Hebræorum Mecubalim, id est,
qui acceperunt à D e o . *Scientiam veram.*] Non opinionem, sed scienti-
am; à mendacio erroreque omnilongè remotam. Est enim omnium rerum
(vt statuunt viri docti) sub Cælo commorantium, non humanitus (vers.
142.) quam verè Scientiam vocamus, sed opinio potius. Quapropter a-
pud solum D e v m (Lege atque Doctrina Amphitheatri huius) quæren-
da, ab eo solo expectanda. Opinantur plerique; sciunt paucissimi. Non scit,
qui opinatur.

Hæc, porrò, quam dat D e v s

SAPIEN-
TIÆ DO-
MVS.

188

SAPIENTIA ædificauit
domum suam, excidit colu-
mnas suas septem:

Prou. 9.
Vers. 1.

SAPIENTIA ædificauit
sibi **domum, excidit** **colu-**
mnas septem,

188

Domum] Quænam est illa? T R I V N A , videlicet. Primo, N A T V R A
atque C R E A T V R A , hoc est, Mundus maiortotus, cum creaturis Spir-
itualibus; & Corpus ac Spiritus Hominis, id est, Mundi minoris: Secun-
do, M E N S , siue A N I M A homini Diuinitus inspirata: Tertiò SS. ^a Scri-
ptura; quod est V E R B U M D E I Biblicalè scriptum. *Columnas septem.*] Su-
per quas fundauit atque extruxit S APIENTIA domum suam triunam:
quæ sunt

CORPV S }
SPIRITV S }
ANIMA }

CORPV S }
SPIRITV S }
ANIMA }

} Columnæ
tres, in

} Macro
Micro }

Cosmo. En columnas, S E X

LITERÆ, quibus V E R B U M in B I B L I I S scriptum, columnæ una
& septima. Ecce, S E P T E N A R I V S sacer.

Immo-

189 *¶ Immolauit victimas suas, miscuit V I N V M , & proposuit mensam suam.*

Vers. 2.

Immolauit victimam suam, miscuit vinum suum, etiam apparauit mensam suam.

189

CONVI-
VIVM.

Immolauit victimas.] Id est, sponte suâ & ex meræ Liberalitatis suæ gratia, in uitatis omnibus obtulit & offert, clementer largiti gaudet; potest ac vult, Bona & Dona sua inexhausta, tam spiritualia quam corporalia, temporalia atque æterna: Ut, nimirum, repleti Nectare Diuino, & saturati Manna Sophia Cœlestis, thesaurorum SAPIENTIAE inexhaustorum fiunt participes Theo-Sophia amatores veri, fideles dilecti omnes; in quorum numero (laus DEO) & me esse verè scio. Halleluiah; Halleluiah; Halleluiah. Phy diabolo.

190 *Misit puellas suas, vocavit super summitates excel-
forum ciuitatis, dicendo,*

Vers. 3.

¶ Misit Ancillas suas, ¶ ut vocarent ad Arcem, & ad mœnia ciuitatis.

190

ANCIL.
LAE.

Misit ancillas.] Ancillæ SAPIENTIAE veræ sunt SCIENTIAE, & Artes bonæ omnes, per exercitationem cognitæ, experientiamq; probatæ, ad finem honestè utilem vitæ humanæ. In bonis enim Artibus bonam de DEO & SAPIENTIA eius sparsam esse famam docta rectè censuit Antiquitas: per illas enim nobiscum agit de mysteriis, secretis atque arcanis suis. vers. 74. & 261. Annumerandæ sunt autem SAPIENTIAE veræ ancillis, ultra maximè visitatas multis passim cognitas atque vulgares; adhuc aliae eaque secreiores, & quasi virgines cubiculares quædam, (quamuis proh dolor! ferè ut per originis peccatum in homine DEI imago, fœdissimo sophisticæ cœno à diabolo & organis eius sint aspersæ ac summè defœdatæ) hæ videlicet, CABALA, (non literalis illa, vulgaris Iudæis, puta Notarieken, Gimetria, Teuofrasche, vers. 5. quæ inferior; sed reconditior illa & longè superior, solis Diuini tantum Influentia, Lumine & Motu cognita Theo-Sophis) MAGIA, & huic cognatae, PHYSIOGNOMIA, METOPOSCOPIA, CHEIROMANTIA, atque Doctrina de SIGNARTVRÆ Rerum Naturalium omnis: ALCHEMIA; ASTROLOGIA quoque cum filia sua GEOMANTIA; & ALIAS nonnullæ, DOMINÆ suæ mirificæ mirabiliter & quasi miraculosè fabulantes ac administrantes. Cœne tamen, oro mi frater, mendacia principis Mundi huius immundi, vitiaq; siue errores pseudo artificum, quæsitoribus VERITATIS mundanis nondum Theo-Sophice lotis atque purgatis, hoc est, fatuellis, iussu ac voluntate SAPIENTIAE veræ, pro VERITATE (in poenam iustum ac dignam) se se libenter prostituentes, Scientiis & Artibus ipsis, per se non immundis, falsò imputes. Sic enim pro vitio virtus criminæ sœpè tulit. Sacra, verè dicitur, prophanantur, quoniam à prophanis prophane usurpantur. Etiam bonum, conuersum in abusum, fit malum. *At mundis omnia munda*, Tit. 1, 15. Röm. 14, 20. *Et scimus, quod diligentibus DEVUM, omnia cooperantur in bonum*, Rom. 8, 28. vers. 261. Omnia bona sunt ac mala,

respectu vñsq; diuerso. Nominet mihi, quæfo, aliquis vnicā siue scientiam siue Arrem, in tota rerum Natura, quæ non tam abusum habeat suū, quām vsum legitimū ac probū. Et quo, obsecro vos, priuilegio exemptæ fuissent p̄fata? Fiat ergò Iustitia; vnicuiq; quod suum est, tribuatur, nemo lēdatur. Reformat D e v s hominem ex peccato defodatum; reformatæ sunt quoque Scientiæ & Artes secretiores conspurcatæ: I P S A, tanquam Media Theosophica, retinendæ, iisque in D e I Timore sapienter vtendum; sophistica & impia reiicienda. Man muſ das besüdetle fñdt waschen/vnd nicht mit dem vnreinen hâde hin weg schütten. Nec tu, Calumniantor, si quid nescis, reliquid scire negatum est. Scio plaustra obiectionum proferri posse ex sacris, ex iure canonico atque ciuili, ex patribus: sed distinctione vſus veri atque legitimi ab abusu, sufficienter respondebimus ad obiectiones garrulorum omnino omnium omnes. Miseris ignorantibus peccatum est condonandum, resipiscientia optanda. Vide versi. 157, 187, & 294. *Vt vocarent, &c.*] Ut deducerent; ut mediantibus illis peruenient TheoSophiæ amatores fideles dilecti, in Agnitionem, Cognitionem, Vnionem ac Fruitionem D O M I N A E suæ Diuinæ, fierentque participes thesaurorum S A P I E N T I A E inexhaustorum, in domus suæ triunius (Biblicæ, Macro & MicroCosmicæ) arce, mœniis ignorantiae ac superfluitatum, propter hominum peccata altissimis fortiter munitorum & absconditorum. Affirmant Sapientes, vix vñquam extitisse in operibus de Mercava & de Beresith Sapientem, qui non obseruauerit D e v m colloquenter secum, respondentem sibi siue docentem, medio aliquo secreto, cuius interuentu methodo TheoSophica humanitus sensisset Diuina.

SAPIENTIA
ad se inui-
tat Omnes.

191

*Quisquis est simplex, de-
clinet hoc. Carenti corde
dixit quoque*

vers. 4.

*Si quis est & parvulus, ve-
niat ad ME: & insipientibus
loquuta est,*

Parvulus] Simplex, vt est vers. 3.

192

*Venite comedite panem
meum, & bibite de vino
quod miscui.*

vers. 5.

*& Venite, comedite panem
meum, & bibite V I N V M,
quod miscui vobis.*

Venite, &c.] Sic S A P I E N T I A incarnata: *Venite ad me omnes, qui laboratis, ego reficiam vos.* Matth. xi, vers. 28. *Si quis sit, veniat ad me, & bibat,* Ioh. 7, vers. 37.

193

*Relinquite (ergo) infan-
tiam, & viuite, & ambula-
te per vias P R V D E N-
T I A E. (Quas Ego fideliter monstra-
ui & paternè commendo vobis.*

vers. 6.

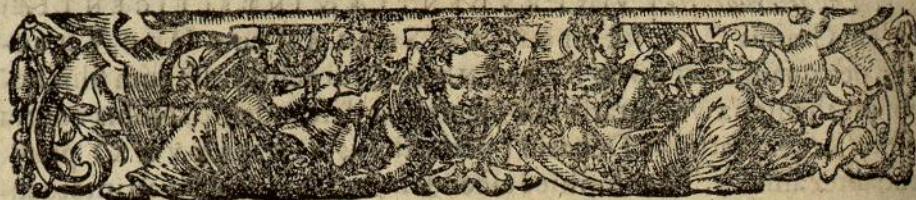
*Relinquite simplices viam ve-
stram, & viuetis: & incedite
per viam Intelligentie.*

Per vias

Per vias Prudentiae] Vias PRUDENTIAE & INTELLIGENTIAE,
hoc est, Gradus COGNITIONIS ac SCALAM CUM DEO UNIO-
NIS, per quam IEHOVAE SAPIENTIA (cui delitiae esse cum filiis ho-
minum) benignae voluntatis suae clementiae descendente, Nobis contra
vestitu Regenerationis Denario (perfectionis SIGNATURA) pœni-
tentialiter amictis, Theosophice ascendentibus, Spiritus sancti interuen-
tu approximamus, coniungimur, & vnimur DEO, ut hic & in æter-
num IEHOVAH fruamur; vias, inquam, has vi-
de figura Amphitheatri huius
secunda.

Hic inseratur figura gradus quinti.

V.

GRADVS
PROLOGETICVS
QVINTVS
EXPOSITVS.

194

Bonus hauriet beneplacitum à I E H O V A , & virum malarum cogitationum condemnabit D E V S .

Prou. 12
Vers. 2.

*Qui B o n u s e s t , & hau-
riet gratiam à D o m i n o : q u i
autē confidit in cogitationibus
suis , inspiens e s t .*

Hauriet gratiam , &c.] Quemadmodum Gratia D E I homines efficit bonos ; ita illos qui pietatis & timoris diuini sunt domicilia , gratia D E I fouet , multisq; gratiæ Donis adornat . Sunt enim Donorum varii gradus . Sicut radii solares vitrum obscurum obscurè etiam illuminant ; si vero paulò fuerit clarus , plus illuminant ; si clarissimum & pellucidum , clarissimè illuminant : sic animus humanus , si aliquo modo purgatus est , illuminatur quidem radio æternæ Sapientiæ , sed subobscurè ; si magis à vitiis purgatus est , clarus illuminatur ; & si purgatissimus est , oblitus fermè omnium rerum , clarissimè illuminatur , visione quadam intima D E I , teste Salvatore , Matth. 5. vers. 8. Beati mundo corde , quoniam ipsi D E V M videbunt : Et Hebr. 12. 14. Sequimini sanctimoniam , sîne qua nemo videbit D E V M . Qualis autem hæc visio ? Cognitio scilicet mysteriorum Diuinorum , quam vocat Psaltes occultam D E I Sapientiam , Psal. 51. 8. Hanc nullus malarum cogitationum vir hauriet à D E O ; sed tenebris interioribus & exterioribus replebitur : id quod vera est condemnatio .

195

Viri mali non cogitant iudicium : qui autem inquirunt D O M I N U M , animaduertunt O M N I A .

Prou. 28
vers. 5.

*Viri mali & non intelligunt iudicium : & querentes autem I E H O V A M , intelligunt o-
mnia .*

LIBRARY
UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARIES
1970.4.402.1

LIBRARY
UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARIES
1970.4.402.1

PORT
si am
tractu D
ente port
plandi ac
atio - die
KHVNA

V.
**GRADVS
 PROLOGETICVS
 QVINTVS
 EXPOSITVS.**

194 Bonus hauriet beneplacitum à I E H O V A , & virum malarum cogitationum condemnabit D E V S .

Prou. 12
Vers. 2.

194 *Qui B O N V S e s t ,* *¶ hau-*
riet gratiam à D O M I N O : q u i
a u t e confidit in cogitationibus
s u i s , i n s i p i e n s e s t .

Hauriet gratiam , &c.] Quemadmodum Gratia D E I homines efficit bonos ; ita illos qui pietatis & timoris diuini sunt domicilia , gratia D E I fouet , multisq; gratiæ Donis adornat . Sunt enim Donorum varii gradus . Sicut radii solares vitrum obscurum obscurè etiam illuminant ; si vero paulò fuerit clarius , plus illuminant ; si clarissimum & pellucidum , clarissimè illuminant : sic animus humanus , si aliquo modo purgatus est , illuminatur quidem radio æternæ Sapientiæ , sed subobscurè ; si magis à vitiis purgatus est , clarius illuminatur ; & si purgatiſſimus est , oblitus fermè omnium rerum , clarissimè illuminatur , visione quadam intima D E I , teste Salvatore , Matth. 5. vers. 8. *Beati mundo corde , quoniam ipsi D E V M videbunt :* Et Hebr. 12. 14. *Sequimini sanctimoniam , sinè qua nemo videbit D E V M .* Qualis autem hæc visio ? Cognitio scilicet mysteriorum Diuinorum , quam vocat Psaltes occultam D E I Sapientiam , Psal. 51. 8. Hanc nullus malarum cogitationum vir hauriet à D E O ; sed tenebris interioribus & exterioribus replebitur : id quod vera est condemnatio .

195 Viri mali non cogitant iudicium : qui autem inquirunt D O M I N V M , animaduertunt O M N I A .

Prou. 28
vers. 5.

195 *Viri mali ¶ non intelligunt iudicium : ¶ querentes autem I E H O V A M , intelligunt omnia .*

PORTA AMPHITHEATRI SAPIENTIAE AETERNAE, solius VERAE, &c. angusta quidem, sed tamen satis augusta, JEHOVAE consecrata, ideoq; ad eam per SCALAM suam mysticam, prologeticam nimis illam, sibi prefixam, picturā hīc significatam, graduum septem Theosophorum, verē Philosophicam, filiorū DOCTRINAE dumtaxat fidelium, tractū DEI patris tam immediato, merē ἐνθουσιασμό (phy calumniatori!) quam varie mediato, sit ascensus; solisq; hisce, DIVINITVS afflatis, datur, secundum LEGES oraculares septem, ante portam coruscantes, copia introgrediendi, oculisq; & corporis & mentis CHRISTIANO-KABALICE, DIVINO-MAGICĘ, nec non PHYSICO-CHYMICE videndi, contem, plundi ac percontandi quenam sit Sapientia, Bonitas & Potentia CREATRIS: ut Sophisticè non moriantur sed Theosophicè vivant, & PHILOSOPHI orthodoxi SIC (etiam Θεο-κοι φυσιο-διδακτικοι) creati, PAULO SOPHIA sincerae verē philosophicē enarrant Opera DOMINI; DEVMI, qui illos ita beatit amicos siros, dignē celebrent. Extructore HENRICO KHVNKRATH LIPS. Theosophiæ amatore fidi, & MEDICINAE vtriūsq; DOCTORE. ANNO à JHSVH CHRISTO nato, M. DC.II.

Non intelligunt iudicium] Multa in vita communi accidentunt, quæ verè sunt iudicia D O M I N I : at impii hæc non intelligunt, sed casu quodam fieri putant, non aduertentes admirandam D E I Prudentiam. Qui autem Sapientiæ Diuinæ Spiritu prædicti sunt, etiam illa diiudicant, quæ hominum aut salutem aut perniciem portendunt: quin omnes omnino hominum actiones iudicant, quem exitum seu finem illæ sint habituræ. Iudicia D E I abyssus multa. *Quarentes autem I E H O V A M , &c.]* Magna, (proh dolor!) humanæ rationis caligo est, quæ sine Diuinis Reuelationibus nullius operis D E I rationem, causam & finem perspicere potest. Quo medio verò, quaque via ad istiusmodi reuelationes sit perueniendum, luculententer Sapiens noster aureo axiomate docet: *Quarentes D O M I N V M , intelligent O M N I A .* Exemplo est Joseph Patriarcha, Daniel Propheta, & alii permulti. Memorabile est illud Iobi cap.32.versi.7. & 8. Sperabam, quod ætas prolixior loqueretur, & annorum multitudo doceret Sapientiam. Sed vt video, Spiritus est in hominibus, & Inspiratio Omnipotentis, dat Intelligentiam.

196 Benedictiones sunt super
caput iusti: os autem impio-
rum operit iniquitatem.

Prou. ro
Vers. 6.

196 *L* BENEDICTIO D O M I N I
super caput iusti: os autem im-
piorum operit iniquitas:

Benedictio D O M I N I , &c.] Olim Balsamo inungebant Reges, & summi Sacerdotes, & conuiuæ amabiles: imponebatur etiam manus capiti benedicendo: ita Sapientia Diuina Balsamo Spiritu inungit cultores suos, ornat conuiuas donis, & manus imponit salutares capiti iustorum. Quemadmodum enim caput ornamentum & decus est hominis: ita Diuina SAPIENTIA (quæ est corona capitum augustissima) ornatum homini addit longè pulcherrimum. Assiste igitur ad thronum SAPIENTIAE, flexis genibus, & Benedictionem Spiritualem ore & mente humili indesinenter & constanter efflagita: & descendet super caput tuum benedictio, instar Balsami stillantis. Sed os impiorum, quod nil nisi arrogantium, superbiam, contumelias & immundiciem spumat, operiet confusio.

197 Abominatio I E H O V A E
est peruersus: & cum Re-
ctis secretum Eius.

Prou. 3.
Vers. 32.

197 *Abominatio D O M I N I est
omnis L illusor, & L cum S I M-
P L I C I B V S L sermocinatio eius.*

Illusor] Peruersus corde & bilinguis, declinans à D E O , deserens Timorem D E I . Propterea quidam verterunt, abominatur I E H O V A H defensorē, hoc est, qui ab altitudine Diuinariū contemplationū actionumq; auersus, vergit ad declivia mundi huius immundi, quantumuis eum Spiritus SAPIENTIAE bonus erexerit in altum. *Cum simplicibus]* Cum rectis, integris, incontaminatis, probis, nihil simulati aut dissimu-

Impiis ma-
lè dicetur,
Pis, benè.

lati habentibus, cum his, inquit Sapiens, Theo-Sophicè loquitur I E H O V A H, V E R B O suo Biblicè, Macro & Micro-Cosmicè Diuinitus scripto, vsque in Oratorio & Laboratorio, Cabalisticè, Physico Magicè & Physico Chemicè reuelat atque communicat mysteria & secreta sua. Hinc Philosophus: Si D E V S reperiret cor fidei, vtique reuelaret ei veritatem secretorum suorum. Felix cui sic I E H O V A H à Consiliis. Consule quartam Amphitheatri huius figuram. *Sermocinatio eius*] O mirabilem D E I mirabilis sermocinationem! vox D E I in omnibus, per Omnia, de Omnibus, ad Omnes. Loquitur D E V S nobis: uni semper & ubiq; e. Placuit D E O Biblicè, Macro & Micro-Cosmicè fari: incumbit nobis, ad imaginem & similitudinem D E I formatis, I E H O V A M (ne surdo canat) in SS^a Scriptura. Natura, & Nobis meti p̄s audire, videre, obseruare sonantem, tonantem, loquentem & respondentem, vt est figura Amphitheatri huius quarta ordine annotatum. Vide versi. 35, 37. & 342.

I P S E deludet illuso-
res, & mansuetis dabit

Profectò illusoribus I P S E
illudit, & humilibus dat gratiam.

Deludet illusores] Certe sanniones ipse ridiculos reddit Lege talionis pari eis referens. Dirident isti S A P I E N T I A M; deridentur vicissim ab E A. Lex hæc S A P I E N T I A E incarnata æquissima: Eadem mensurâ, quâ mensurabitis, metientur vobis. Cum sanctis sanctus est I E H O V A H, & cum viro immaculato innocens; cum electo, electus; cum peruerso, peruersus, vt est Psal. 18, 25. *Mansuetis*] Humilibus: hos enim exaltat; superbos deponit. Humilitas siue mansuetudo, & sui in Timore D E I (coram D E O) abiecit, est sui, cum fructibus S A P I E N T I A E in D E O gloriofa inuentio, exaltatio & sublimatio. Nam humiles corde D E V S exaltat sublimisque reddit. Vide vers. 202.

Abominabile I E H O V A E
sunt peruersi corde: & perfe-
cti via beneplacitum eius.

Abominabile D O M I N O
corpraum, & voluntas eius
in iis qui simpliciter ambulat.

Corpraum] Hoc est, stultus, vt versi. 51, 201. & 205. *Simpliciter ambulant*] Immaculatè, innocentè, in integritate, probitate, incorruptè, non vitiosè; sed iuxta beneplacitum D O M I N I, S A P I E N T I A incarnata induit, Archetypum, ad cuius imaginem & similitudinem formati, imitantes. De quibus Psalmus 147, 11. *Beneplacitum est D O M I N O super timentes eum, & in eis qui sperant super misericordia eius.* His bonum velle, nosse, esse & posse, in omnibus actionibus suis inspiratur à I E H O V A H; non pelle dualitatis testis. Simpliciter igitur ambula tu qui Oras, quiq; Laboras.

Qui peruersi cordis
est, non inueniet B O N V M,

*Peruersus corde non inue-
nit bonum: & qui vertitur in*

& qui vertit linguam, incidet in malum. | lingua sua, cadet in malum.

Qui peruersi cordis est] Peruerso cordi coniuncta est quoque peruersa lingua, quæ cordis thesaurum aperit, & exitii foueam sibi parat. Lingua enim peruersi, patria est proprii exitii, ita perit impius linguâ suâ. Et hinc eruditii illi peruersi, de quibus natum prouerbium, die gelahrten/ die verferten/ h. e. qui meretricem illam fatuam, stolidam, de qua supra nobis sermo fuit, deperditè amauerunt, & ceu idolum etiamnum adorant. Qui vero Reæ sunt corde & Simplices, hi Spesam sibi assumunt SAPIENTIAM Divinam, Arcanam, Throni DEI affricem, Mysteriorum DEI, SSæ Scripturæ, Naturæ, & Artis OMNIVM veram fidemque Doctrinem, & ita hauriunt Bona ac Dôna SAPIENTIAE Æternæ. Vide versi. 187, 294.

100 *Melior est pauper ambulâs in simplicitate sua,*
 quam diues in prauis itineribus suis.

Prou. 18
Vers. 6.

Præstantior est pauper, qui ambulat in perfectione sua, quam peruersus viis, & ipse diues.

200

Melior est pauper, &c.] Pauper adhæret soli DEO & SAPIENTIAE, si de simplici, & in simplicitate sua sapientissime ambulat, quia DEO placet: placere autem DEO, summa est felicitas, & veræ diuinitæ. Contentum esse suâ sorte, habere mentem alienam ab avaritia, à superbia, à vanis honoribus, à voluptatibus: in simplicitate & integritate ambulare, magna sapientiæ pars. *Quam diues, &c.]* Mundus immundus avarus est terrenarum opum, quæ sunt irritamenta malorum, corruptæ animorum, folles arrogantiæ, & vanæ gloriæ, pulilli voluptatum, & tandem, præmii loco, in exitium æternum præcipitant omnes, qui adhærent illis.

201 *Vt quid est pretium in manu stulti, vt emat SAPIENTIAM & cor non est ei.*

Prou. 17
vers. 16.

Quid prodest *stulto* habere diuinas *cum SAPIENTIAM* emere non possit?

201

O diuitem stultum!

Stulto, &c.] Stultum vocat hoc loco Sapiens non tantum vacuum timore DEI, vt vers. 205. Verum etiam superbum, arrogantem, & sine causa iracundum, Einen starrköpfigen eigenfimigen Phantasten/ vnd unbilligen polterer / quantumuis etiam opibus valentem. Es ist doch ein Narr vnd wenn er noch so reich vnd hoch von seines gleichen geachtet were. Paulus inquit Gal. 6, 3. Si quis existimat, se aliquid esse, cum nihil sit, ipse seducit. Hoc faciunt stulti, (inquit Cato) quos gloria vexat inanis. Præterea qui cogitat malum facere, stultus vocabitur, Prou. 24, 8. Vt & reuera stulti sunt, in conspectu DEI, impii irrisores, quibus nec DEUS ipse, nec LEGIS Diuinæ, nec VERBI DEI (scripti & incarnati) mysteria, nec Naturæ secreta, verè cordi sunt. Iste, quantumuis eminentes aut Nobiles existant coram mundo immundo, in iudicii tamen die non consistent, sed (quia stulti) ignominia sufficient æterna. Vide vers. 205. Cum SAPIENTIAM emere, &c.] SA-

SAPIENTIA non venditur pecuniâ; nec hæreditate transit ad liberos: pre-cibus ex toto corde ad I E H O V A M fusis oportet nos eam à Benignitate Benigni (Benignè vt mittat) petere ac impetrare. **S V M M A :** In Spiritu & Veritate pro E a est Orandum: proq; thesauris Ipsius feliciter consequendis, sapienter Laborandum. **O R A T O R I V M** igitur & **L A B O R A T O R I V M**, iuxta Leges atque Doctrinam Amphitheatri huius, sapienter ingredienda. Vide vers. 87. Nota: stultus hoc loco potest etiam intelligi prophane doctus: Et diuiriæ, ingenii dotes, sine Timore D E I: Ein Sprachgelehrter Narr / Ein närrischer Sprachgelehrter / literatus stultus, nondocetus.

202

TIMOR DOMINI Di-sciplina **SAPIENTIAE:** & gloriæ præcedit **HUMI-LITAS.**

Prou. 15.
Vers. 33.

TIMOR IEHOVÆ, eru-ditio **SAPIENTIAE:** & an-tegloriam humilitas.

Timor Domini, &c.] Ut vers. 159, 210. *Humilitas.*] Animi. Mansuetudo, quæ lenitas & facilitas morum: quemadmodum superbia casum. Contritionem præcedit superbia, Prou. 16, 18. Hinc in Cantico Beata virgin: D O M I N V S dispersit superbos, mente cordis sui. Deposit potentes de sede, & exaltauit humiles. Luc. 1. vers. 51. & 52.

203

Quum venit superbia, ve-nit & ignominia: & cum humilibus **SAPIENTIA.** Prou. 16. vers. 5. Abominatio I E H O V A E est omnis elatus cor-de.

Prou. 11.
Vers. 2.

Vbi fuerit superbia, ibi fuerit & contumelia: vbi au-tem est Humilitas, ibi & S A PIENTIA. Prou. 16. vers. 5. **Abominatio enim DOMINI est omnis arrogans.**

Vbi fuerit superbia, &c.] I E H O V A H abominatur superbos; superbi enim resistunt maiestati Diuinæ; ideo D E V S superbis quoque resistit, l. Pet. 5, 5. Quia humiles tantum pendent à Gratia Diuina: ideo humilibus D E V S dat gratiam. Superbi quia affectant solium D E I, ideo D E V S punit eos aut errore consiliorum, aut infelicitate euentuum, ita vt omnia consilia eorum & euentus conuertantur in ipsorum ignominiam, confusione & ruinam: è contra verò humiles ornat Luce, & Dono Spiritus Intelligentiæ, consilii, fortitudinis, robotis, cognitionis, quæ dona sunt fontes felicium successuum in gubernatione & actionibus humanis. *Abominatio DOMINI, &c.]* Vult D E V S vt noscamus & confiteamur ore & corde, esse D E I Bona & Dona, quibus fruimur in vita omni: nec quicquam adscribamus prudentiæ aut viribus nostris. *Non nobis Domine, non nobis; sed Nomini tuo da gloriam.* Psalm. 115, 1. *Melior est patiens arrogante.* Eccl. 7, 9.

204 In corde Prudentis requiescit S APIENTIA: & indoctos quosque eru-diet.

Prou. 14.
Vers. 33.

In corde intelligentis requie-scit S APIENTIA: at in medio stultorum ipse cognoscitur.

204

In corde.] Animo: qui aysagie vel Sanctuarium S APIENTIAE; Mi-neruæ templum MicroCosmicon. Ita Prou. 17. vers. 24. Sapiens inquit: *Infacie prudentis luceat Sapientia.* Et, Eccles. 8. vers. 1. Sapientia hominis lucet in vultus eius: videlicet physiognomonicè, metapostropicè.

205 Qui cum sapientibus graditur, sapiens erit: a-micus stultorum similis effi-cietur.

Prou. 13.
vers. 20.

Qui graditur cum sapienti-bus, sapiens erit: sed qui est a-micus stultis, conteretur.

205

Qui cum sapientibus, &c.] Hoc est, cum iis, qui sequuntur doctrinam Librorum Naturæ, & SS^e Scripturæ, conscientiæque testimonium propriæ: qui hoc facit, is fideliter Orando, sapienterq; Laborando, rectâ & certissimâ via ascendit ad summam Diuinarum atque humanarum rerum scien-tiam vereque sapit. Ad leges & testimonia horum, O M N I A: sinè quibus erubescimus loqui V E R I T A T I S studiosi. Quod si animus tuus, o fili, S APIENTIAE Æternæ radio, sic Cabalicè fuerit illuminatus; (est enim, secundum Mercurium Trismegistum, D E V S I P S E nostræ oculus Men-tis, sinè cuius lumine (dico) manet cœca tam in Physicis quam hyperphy-sicis atque Diuinis; nec yñquam videbimus siue SS^e Scripturæ, siue Natu-ræ Nostrique ipsius cognitionis lumen (tunc huius tam ineffabilis luminis ductu, per omnes errorum tenebras securè ambulabis: tunc citralæsionem liberè omnia disciplinarum genera, bona & mala (suo modo) fructuose penetrare poteris: tunc Vlyssis instar (H. C. Agrippæ utar verbis, quem, ex scriptis suis genuinis, noui bonum & Euangelistam philosophicum, quia verba præsupponunt mentem Theo-Sophicam, non nigromanti-cam) si Cyclopum specus ingrediamini, & ad inferos descenderitis, re-migrabitis illæsi: si ad Lotophagos, ad Syrtes accesseritis, regrediemini se-curi: si Circes poculum biberitis, non permutabimini: si Scyllam præ-ternauigaueritis, non perclitabimini: si Sirenes audieritis, non obdormie-tis, sed eritis de omnibus iudicantes, vt ait Apostolus, & à nullo iudicati.

Amicus stultorum.] Ex omni omnium vitiorum genere contracta colluui-es, à Sapiente nostro & Stoicis, grauissimis assertoribus virtutis, stultitia vocatur; in sacris literis Malitia & Stultitia dicitur: itidem, vt omnibus suis numeris absoluta Probitas, utrisque S APIENTIA nominatur. Stultorum, id est, vitiosorum aut malorum (vt est vers. 201. quorum, proh dolor, pleni status, scientiæ & artes ferè omnes) consortia fuge: nullum enim venenum, nulla pestis perinde nocet, atque istiusmodi stultorum diabolorum familiaritas. In Cabalæ & Magiæ studio, nigromanticos, (tan-quam Diabolum ipsum, cuius isti organa) deuita; in Alchemiæ, Sophisti-

cē & differentes & laborantes : quia stulti sunt. Noli dicere eis, aue; nedum familiares sint tibi. Contrahit pestem vicinus à vicino.

*Fide D E O fidus, mortali fidito cautè;
Et belle ante vide, dignus an ille fide.*

Nam fidere multum, & vidisse parum, maxima **damna** parat. **Vua**, inquit Iuuenal is, *conspēcta liuorem dicit ab vua*. Magna vis consuetudinis aut conuersationum in partem vtramque. Cum paucis iisque bonis ambulandum. Talis vnu quisque est, qualium conuersatione delectatur. Nam *no-
scitur ex comite, qui non cognoscitur ex se*. Socius socii umbra. Malitia autem (Sapient.7.vers.30.) vincit **S A P I E N T I A**: in **S A P I E N T I A** iigitur **D E I**, caro facta, de malitia triumphum referre queamus, si modō in ea sapuerimus, in qua & vincemus. **V N V S** igitur esto tecum, at non solus; quia in **V N O**: Triunus in **T R I V N O**. Dicit **S A P I E N T I A** incarnata, vbi sunt duo vel tres congregati in nomine meo, **E G O S V M** in medio illorum. Mas & fœmina, **D V O**: Corpus, Spiritus & Anima, **T R E S** essentiæ distinctæ, in persona TheoSophiæ studiosi vna congregatae in nomine **I H S V H C H R I S T I** crucifixi, **S A P I E N T I A** Patris incarnationæ, **V N V M** sunt: in medio huius horum **Q V I E R A T**, **Q V I E S T**, **Q V I
E R I T**, **D E V S**; **D E I S A P I E N T I A**; **S P I R I T U S S A P I E N T I A** **D I V I N A E**. Tunc rectius & verius (quam Scipio) dices, nunquam te minus otiosum, quam cum otiosus: nec minus solum, quam cum solus. Et: Otiosum, te plura facere. ô otium beatum, haudquam ignavum! quod mundus non capit immundus. Hoc otio fruitur solus amicus **D E I**, non stultorum, qui mundanè & prophane sapientes. Hæc non capieth homo perficitæ frontis.

Etiam absque Scientia, desiderium non est bonum.

*Prou.19
Vers.2.*

*¶ Vbi non est S C I E N-
T I A A N I M A E, non est B O-
N V M.*

Vbi non est S C I E N T I A, &c.] Vbi non sunt moderata consilia, ibi causa male agendo corruptitur. Docet igitur Sapientia amatorem & cultorem sui fidelem, omnia consideratè, prudenter, piè & moderate agere, & finem semper respicere. Econtra: Vulgus Sapientiæ expers, ruit in negotia, sine omni timore **D E I**, **D E O** non consulto, & rapiuntur stulti stultis consiliis, tanquam à torrente & rapido flumine. Festinatio enim improuida est & cæca, quam male regit & ad pessimum exitum deducit **D E I** obliuio.

Malitiosè
inuidus,
Sophiæ Di-
uinæ non
particeps.

Neque verò cum eo qui inuidia contabescit, iter habeo: quoniam huiusmodi non erit Sapientiæ particeps.

*Sap.6.
Vers.25.*

*Neque (etiam) cum inuidia
tabescente iter habeo (inquit
Sapiens:) quoniam talis homo
non est particeps S A P I E N-
T I A E.*

Neque cum inuidia tabescente, &c.] Non communicabo; nihil commune habebo; non versabor cum inuido. Nam mos Philosophorum est, non inuidere. Ideo apertas esse debere Musarum ianuas, voluit pia vetustas. Non tamen sine discrimine omnibus: At quibus? Solis Doctrinæ & Disciplinæ filiis. Deinde enim Dona candidè ac liberaliter, non nisi candidis ac liberalibus ingentis (ne margaritæ proiiciantur porcis diabolo obsecris, vers. 344.) sunt communicanda. Rectè doctissimus Zwingerus in tabulis Hippocraticis, pag. 37. Vetus hæc artium, inquit, fuit maiestas, ut non nisi initiatis communicarentur, vel viua voce, quos *āngoratāς* dixeret, vnde Cabala Hebræorum nomen habet; vel scripto, sed eo obscuro, quo profanum vulgus arceretur, & solis intelligentibus (vers. 43.) arcana communicaretur. Ipsa nimirum prostitutio Artibus & auctoritatem, & propter contemptum efficaciam quoque suffurari videtur. Flagris perinde digni sunt, qui artium arcana exteris temerè patefaciunt: vti propter inuidiam merito reprehendendi, qui ne initiatis quidem communicate volunt. Hæc ille. Adhunc sensum prudenter interpretanda sunt verba Sapientis nostri citata, & ea, quæ vers. 147. Obiicies fortassis, nasute, inuidiam Physico Chemicè Philosophantium, super summo in Natura & Arte Bono. Audi Rosinum Philosophum: Deinde iudicium est, hanc rem scientibus inuidiam inuenire, non propter mundi auaritiam, sed ne mali percipientes hoc, ad prophana agenda fiant promptiores, & de eorum peccatis redituri sint Philosophirationes. En, habes quoque verbis Zwingeri iam citatis, responsum satis honestum, sufficiens, iustum & æquum.

108 Derisorē efficit vinum, tumultuantē efficit Séchar: & omnis qui se oblectat in ea, non erit sapiens.

Prou 20
Vers. 1.

208 *Luxuriosa res est Vino, et tumultuosa ebrietas: quicunque his delectatur, non erit sapiens:*

Luxuriosa res est Vino, &c.] Heraclitus dixit: *stultitiam celare difficile est; in vino vero impossibile.* Cato: *Vno excepto, nemo unquam ad euertendam Rempub. sobrius accessit.* Plato: *In vita parum sobria Sapiens nemo efficitur unquam, moderatus vero multò minus.* Seneca: *Consuetudine insanie durata vitia vino concepta, etiam sine vino valent.* Sapientia igitur haurienda non est ex poculis. Ex poculo vero Iosephi Patriarchæ, Gen. 44. vers. 5. argenteo, in quo prophetabat & vaticinabatur de futuris, ut bibere tibi liceat, per optabis. Sanè, summo artificio Diuino Magico, ex Electro philosophico, Astronomicè conflatum fuisse hoc poculum, quis ibit inficias? Extant quæ Aureolus ab Hohenheim Mysteriarcha, de Electro illo posteritatire reliquit. Tale poculum propinat Sapientia in Cantico cap. 8, 2. suis amatoribus, & inebriat eos Nectare Cælesti. Influentia illæ Cælestes, & thesauris syderei, qui sunt custodes omnis naturalis Sapientiæ, libentissimè influunt & dimittunt sese in animas sobrias, sapientiæ sipientes. *Die volßen und tollen Narren aber lesset der himmel unsleter und Tölpel bleiben.*

209

Cor Sapientis querit Do-
CTRINAM: & os stultorum
 pascitur imperitia.

Prou.15.
Vers.14

Cor intelligens querit SCI-
ENTIAM: & os stultorum pa-
scetur stultitia.

209

Pascitur imperitia] Verè E n |thnicus; *Homine imperito nusquam quicquam in-
iustius, Er bleibt ein Narr/ wie er gewachsen ist.*

TIMOR
DOMINI
Eccl.1, 16.
Psal.110.

210

Timor DOMINI prin-
cipium SAPIENTIÆ: SA-
PIENTIAM atq; DOCTRINA-
M stulti despiciunt.

Prou. 1.
Vers.7.

Timor JEHOVÆ prin-
cipium SCIENTIÆ: SAPI-
ENTIAM & Eruditionem
stulti despiciunt.

210

Timor DOMINI] Non est hic is TIMOR, quo nocentes cruciatum
formidant, Theologis dictus SERVILIS, qui furor & nocentis consci-
entiæ vermis, rodens quotidie, atque vrens malam mentem, animumvè
malisibi concium: sed diuinus & salutaris à DEO ipso proueniens, dictus
FILIALIS, superior & excellentior amore, vt loquar cum Cabalistis. Sic
quoque vers. 212. & 232. *Stulti despiciunt]* Stulti igitur sunt, qui despici-
unt AMPHITHEATRVM hoc nostrum, ratio est, quod ex fontibus
SAPIENTIÆ (res ipsa loquitur) DOCTRINA Eius emanauit.

211

TIMOR IEHOVÆ velut
velut vena vite, vt recedatur
à laqueis mortis.

Prou.14.
Vers.27.

TIMOR DOMINI fons
vitæ, vt declinet à ruinam mor-
tis.

211

Fons vite] Quemadmodum inobedientia & contemnus DEI, amor
proprius & superbia, initium & fons est mortis, omniumque calamitatum,
& verè ruina & laqueus mortis atque inferni: ita Timor IEHOVÆ, con-
iunctus cum fide & amore diuino, qui dicitur filialis, verè est fons & vena
vitæ; propterea quod Spiritus sanctus, Spiritus est Timoris DEI, hoc est,
author Timoris DEI, in quo sancto Timore, DEVS singularem suam eu-
doriam & beneplacitum habet, ita vt delectetur illo, tanquam pater filio v-
nico: retuleritque ipsi arcana Sapientiæ: requiescente super ipso Spiritu
Scientiæ, Intelligentiæ & Cognitionis.

212

Principium SAPIENTIÆ,
Timor IEHOVÆ: & scien-
tia Sanctorum, intelligen-
tia.

Prou.9.
Vers.10.

PRINCIPIVM SA-
PIENTIÆ TIMOR DO-
MINI: & scientia Sanctorum
PRUDENTIA.

212

PRINCIPIVM SAP.] Vide vers. 210. & 232. Iob. 28, 28. Ecce TI-
MOR DOMINI ipsa est SAPIENTIA, & recedere à malo, INTEL-
LIGENTIA. Timor DEI filialis ipissimum est AMOR: Timere DEVM
amare est. O fructuosissimam ARTEM AMANDI hanc! quam fideliter

docet

docet Amphitheatrum hoc nostrum. DIVINA hæc; mundana, illa Qui-diana immunda.

213 Non (igitur) æmuletur
cortuum peccatores, sed in
T I M O R E D O M I N I esto
 tota die.

Pro. 23
Vers. 17.

213 Ne æmuletur cortuum pec-
catores, imò potius in T I M O-
R E I E H O V A E esto tota die.

Non amuletur, &c.] κακογλυκία & stulta imitatio morum prophanorum, scurrilium, voluptatum, libidinum, deliciarum, superbie, ambitionis, luxus, usurarum, iracundiae, dominationis, &c. multis attraxit extremum exitium. Noli transformari in eiusmodi mundanam larvam, sed indu Iesum Christum, & transformare in ipsius imaginem. *Toia die]* Totā vi-tā: omnibus diebus vitæ tuæ: & T V N C (non prius) S A P I E N T I A E desuper rotantem mannam, (vt est secunda huius Amphitheatri figura) supercælestisque nectaream & aquæ (mentis vellere) & ignis (cordis ardo-re) pluuiam concipies, gustabisque Animæ, sicutientis veritatem, lingua, quām suavis & iucundus sit D O M I N V S: erisque totus (Corpore, Spiri-tu, & Animâ) tanquam lignum, quod plantatum est securus decursus aqua-rum, quod fructum suum dat in tempore suo, cuius folium non defluit: & O M N I A quæcunque facies (orabit enim & Laborabit I E H O V A E S A P I-
E N T I A tecum, vers. 261.) prosperabuntur. (& sic peruenies quoque ad Lapidem Philosophorum) Psal. 1, 3. Experieris quoque verissimum esse, quod Pietas ad omnia sit utilis. 1. Tim. 4, 8.

214 Quia reuera est merces:
& spes tua non succi-detur.

Vers. 18.

214 Quia habebis spem in no-uissimo, & præstolatio tua non auferetur.

Habebis in nouissimis.] Quia habitas in adiutorio altissimi, & in protectione D E I Cæli commoraris. Dicis D O M I N O, susceptor meus es tu, (asylum meum) & refugium meum, D E V S meus, sperabo in eum. Vide psal. 91. totum. Psalmus hic quemadmodum alii penitentiales; Benedictorii; Maledictorii; Liberatorii; Vindictorii, &c. ita, hic, dico, Antidotarius & defensorius contra aduersitates omnes. Obseruant hoc Hebræi; probatterunt Christiani; experieris tu ipse, si Psalmos Dauidis, singulis die-bus, Dauidicè oraueris. At magnum & rarum, Dauidicè orare! Non in-telligent nisi in schola crucis ac tribulationum probè exercitati: his solis P S A L T E R I V M est promptuarium precationum instructissimum, Ca-tholicon. Laus D E O, quod aliquantulum didicerim. De hoc secreto, loco commodiore, plura. *Spes tua non succidetur]* Non decipiet te S A P I-
E N T I A; caret etiam omni fraude: sed verissimos, dulcissimos, æternos
fructus ab illa percipies. Econuerso, mundana sapientia, quia est fraudi-bus, erroribus & incertitudinibus plena; nullum salutarem fructum post se
relinquit; sed miseriam, dolores animi, errores, cruciatus, desperationem
& mortem.

215

Sentite (ō mortales) de
D O M I N O in bonitate &
in simplicitate cordis quā-
rite illum.

Sap. I.
Vers. I.

Sentite (ō homines) de D O M I-
N O in bonitate, atque in sim-
plicitate cordis eum querite:

De D O M I N O] Et de Operibus, Bonis ac Donis eius, iuxta voluntatem veritatis suae in SS. a Scriptura, Libro Naturæ, testimonisque conscientiarum vestrarum. *In simplicitate*] In simplicitate columbae, hoc est, in integritate, imitando Archetypum: non in astutia aut calliditate diabolici serpentis. Simplicitas Sancta Veritatis S A P I E N T I A E Æternæ amica. Nunquam simula, nec mala te malum esse cogant. Sis Bonus, auxilio Optimi, in te: etiam si omnia mala circum circa te. Esto prudens, ne fal-laris, & simplex, ne fallas, Matth. 10, 16. *Consilium malum consulitori pessimum.*

Deut. 4, 29,
2. Paral. 15,
4. Quomodo
D e v s quæ-
rendus, &
a quibus
inueniatur.

216

Quoniam inuenitur ab
his, qui non tentant il-
lum: apparet autem iis,
 qui fidem habent in illū.

Vers. 2.

Quoniam inuenitur ab iis
qui non tentant eum, illis
patescit, qui ei non diffidunt.

Qui non tentant illum] Haud frustra monet Lex Diuina: *Non tentabis D O M I N U M D E V M t u u m*, Deut. 6, 16. Matth. 4, 7. Luc. 4, 12. Non potest ferre iocum I E H O V A H, qui Zelotes. Huc refer canonem decimum, partis Amphitheatri huius quartæ, in Mageiæ reformatione instauratoria ac renouatoria; & contra, Nigromantiæ extirpatione eradicatoria. Vbi de P R O P O S I T I O N E agitur, *Tunc me intelliges*. Vide vers. 142, 217. & 251. Nontentat D E V M qui Theo Sophicè consulit; sed qui temerè, iocose arroganter. *Apparet autem]* Εμφανίζεται, patescit: quod verbum cognitionem significat, qua D E V S piis se patefacit ac declarat, aut cognoscendum exhibet, quocunq; id fiat modo, mediate, vel immediate, Macro vel Micro-Cosmice. Sic S A P I E N T I A æterna, manifestata in carne, I H S V H C H R I S T V S, apud Iohan. 14, 21. dicit, οὐ φαντάσω εμαυτὸν, manifestabo ac declarabo meipsum. Vide vers. 142. & 195. Estoque intelligens. *Qui fidem ha-
bent, &c.]* Docet Sapiens, τὴν ἀπίστιαν, incredulitatem, impedimento esse, quo minus cognoscatur veritas, & D E I D o n a n a n c i s c a m u r. Incredulitas (experientia edoctus constanter affirmo) est quasi sinistra manus, qua D E I D o n a, quæ sponte suâ nobis benignè offert, peruersè excutimus. Quemadmodum enim ianua miraculorum, impetrandi à D O M I N O Bona & Dona mirabilia manus, est Fides; ita diffidentia siue incredulitas, miraculorum amissio aut expulsio, ac ad magna & mirabilia à I E H O V A H impetranda, & pernos (est enim Theo-Sophus D E O id, quod homini sua manus) perpetranda, impedimentum. Rectè igitur vir nunquam satis laudatus Capnio lib. de verbo mirifico 2. cap. 6. *Fædus cum homine*, inquit, D E V S percuit, non quocunque, sed cum eo, qui Sanctimonia, Pietate, Religione,

potissimum

potissimum vero CREDULITATIS fiducia clarescat. Et alius de VNIONE cum DEO mentali: Non DEVS hanc nobis, crima nostra negant. Crimen inter cetera, non infimum, incredulitas. Ut iustus vivit sua fide; ita videns videt fide. Nescit fidentem descruisse DEVS, canit poëta Christianus. Morienus Philosophus: Omnis qui timuerit, in veritate non est perfectus: Et maximoperè Sapientem aliquid timere non decet. Nam si timuerit, citò desperabit. Quod si desperauerit, eius animus vacillabit, nec ultra tenus suæ intentionis consequetur effectum. Vide vers. 167. Hic mentem exerce. Clamemus igitur cum Christi discipulis, omnes: DOMINE, augenobis FIDEM. Fidas, ut videoas. Sat dixi.

217	<i>¶ Peruersæ enim cogitationes separant à DEO: probata autem virtus corrigit insipientes.</i>	Vers. 3.	<i>Cogitationes namque peruersæ separant à DEO, tamenque potentia dum tentatur, insipientes arguit.</i>	217
-----	--	----------	---	-----

Peruersæ cogitationes separant, &c.] Casta DEVS Mensest, casta vult mente (Corpo, Spiritu, Anima) vocari, quæri, inueniri ac retineri. Non potestis, dicit Paulus, simul esse membra scorti & Spiritus sancti. Ora DEVM, ut, sua gratia, cum odio vitiorum, amor in te oriatur ac confirmetur virutum: hoc est, TIMOR DEI. Eiusque potentia, &c.] DEI videlicet; cuius Potentia sine maximo periculo Corporis, Spiritus & Animæ, tentari non potest. Sunt autem hæc duo vitia (& signaturæ quasi indicantes) infidelium; Vnum dissidentia, alterum audacia ac temeritatis in DEVM, sic tentando eum. Hinc discito, IEHOVAM ne tentes quæstionibus friuolis; petitionibus superbis, tibi aut proximo nocentibus, &c. Vide vers. 216.

218	<i>Quoniam in animam malitiosam non introibit Sapientia, nec in corpore peccatis obnoxio habitabit.</i>	Vers. 4.	<i>Quoniam ¶ in maleuolum animam non introibit SAPIENTIA: nec habitat in corpore ¶ subdito peccatis.</i>	218
-----	---	----------	--	-----

In maleuolum animam non, &c.] Ratio est, quod dissimilium nulla fit VNO. Quid conueniret Luci cum tenebris: beneuolo cum maleuolo; veritati cum mendacio; bono cum malo? Non fit ad Monadis simplicitatem reductio, nisi reiiciatur Binarius: non cum IEHOVAH vnio, nisi prius à Teipso deuatio, & tui abnegatio. Diuerte à malo & fac bonum, Psal. 34, vers. 15. Discede à temetipso deformato, &, iuxta Leges atque Doctrinam Amphitheatri huius, reformare ad Exemplar Archetypi; patienter sequere, & Theosophice imitare SAPIENTIAM incarnationem; tunc habitabit in te Spiritus SAPIENTIAE Hochmahel: Tunc IEHOVAH Pater: IHSVH CHRISTVS crucifixus, Frater; SPIRITVS SANCTVS Amicus, introbit in te, habitabit atque sedebit, REX, in palatio aut throno suo MicroCosmico, TEMETIPSO, tri-

uno, renato, verè catholico, ut est figura Amphitheatri huius secunda. Lotione pœnitentiali, Esaiæ 1,16. in melius transmutatus, coniungēris atque vnieris D E O : radio Solis supercælestis illuminaberis. Videbisque, mundus corde, D E V M in te, & te in D E O ; O M N I A in O M N I . Terrena patitur, terrenus: mundana, à Principe mundi immundi, mundanus: Spiritualia, à Spiritibus bonis, sub modo delegatæ à D E O administratio-
nis, Macro & MicroCosmicæ, Spiritualis: Diuina, à D E O ipso, Diuinus. Qui minus purus est, quomodo audet ille purum attingere? De Spiritua-
libus atque Diuinis, tu terrene & mundane, censere abstine. Iudicas de
iis, quorum dulcedinem nunquam gustasti, ut cæcus de coloribus. Vide
versi. 46. & 157. Censuisti me & librum hunc mundanum immundum;
Vide ne nimis mundanè. Quære vers. 46. *Subdit o peccatis*] Ne igitur pec-
ces, ô fili S A P I E N T I A E , nam D E V S ipse videt (in omni enim loco oculi
D O M I N I contemplantur Bonos & malos, Proverb. 15,3.) cur non vi-
deret? qui finxit oculum: cur non audiret? qui plantauit aurem, Psal. 94.
vers. 9. Angelus custos tuus, Psal. 91. vers. 11. D E I minister, Psal. 104. versi. 4.
adstat: Conscientia (mille testes) reclamat: diabolus (hostis generis hu-
mani acerrimus) accusat. Proponito tibi, quæso, mi frater, qui ad pecca-
tum sollicitaris, ante oculos Angelum tui custodem, omnium, quæ vel fa-
cis vel cogitas, assiduum spectatorem ac testem; D E V M inspectorem, cu-
ius oculis omnia patent, qui sedet supra cælos, & intuetur abyssos: Et rem
adeo fœdam, ut homuncione teste palam facere pudeat, non vereberis co-
ram Angelo tibi proximo, D E O , totoque cælitum Choro spectante & ex-
erante facere? Phy quò laberis?

219

Imò, si ad intelligentiam
clamaueris, & intelligentia
dederis vocem tuam:

Prout. 2.
Vers. 3.

Si enim S A P I E N T I A M 219
inuocaueris, & inclinaueris
cortuum P R V D E N T I A E ,

Inuocaueris] Ut pium est Misericordiam implorare Diuinam, auxilium-
que Omnipotentiæ D E I : sic ipsissima Christianitas, pro S A P I E N T I A
TheoSophicè impetranda, inuocare S A P I E N T I A M I E H O V A E
(H H O C H M A H E L) ipsam, in ultimo seculo incarnatam: quam Sapiens
noster inuocauit incarnandam.

220

Si quæsieris eam tāquam
argentum, & sicut thesauro-
ros scrutatus fueris eam:

Vers. 4.

Si quæsieris Eam qua- 220
pecuniam, & sicut thesauros
effoderis illam:

Si quæsieris] Si S A P I E N T I A E Christianè postposueris mundi immuni-
di vanitates, quantumuis etiam splendidas atque pecuniosas, & quæsieris
S A P I E N T I A M . At, dices, Vbi, quibus Auxiliis, Cur, Quomodo,
Quando: Audi: pulsato fores S O P H I A E supercælestis, vers. 48. annota-
tas, in Oratorio & Laboratorio, iuxta Leges atque Doctrinam Amphi-
theatri huius, & eam, D E O annuente, inuenies. *Sicut thesauros, &c.*] E

terra Mundana, montiumque saxoforum profunditatibus effodiuntur opes, irritamenta bonorum. **SAPIENTIA** terra est **L I B E R** triunus, Catholicus, puta, SS. & **S C R I P T V R A** atque **N A T V R A**, & **M E N T I S** nostra Diuinitus illuminata: huius ditisimæ venas, secundum Leges atque Doctrinam Amphitheatri præsentis, rimare, **S A P I E N T I A M**, **I E H O V A H** largiente, inuenies: hanc inde, sicut thesaurum, Christiano-Cabalisticè, Diuino-Magicè, & Physico-Chemicè, effode, inque pectoris scrinio prudenter resonde: ausim tibi polliceri, qui hæc rectè scribo, quod placebis D E O, hauries voluntatem à D O M I N O, impetrabisque ab Eo, per Eam, in negotiis, consiliis ac laboribus tuis, benè velle, nosse, esse & posse, corporisque, Spiritus & Animæ sic elicies salutem. Nulla, crede veridico, vñquam calamitas aduersitatumvè hyems, sic extinguit fiducia, adhærentis D E O, fructuose impetrantem ardorem, quin, ex **S A P I E N T I A** Lapide, quem reprobauerunt ædificantes, Psal. 118, vers. 22. posset restituī. Petra, **S A P I E N T I A** caro facta. **I H S V H C H R I S T V S**, seminarium habens ignis cælestis, & venas aquæ viuæ, salientes in vitam æternam. A D O M I N O factum est istud, & est miraculum in oculis nostris, dico cum Psalmista.

221 Tunc intelliges **T I M O-**
R E M J E H O V A E, & co-
gnitionem D E I inuenies. | Ver. 5.

221 Tunc intelliges **T I M O-**
R E M D O M I N I, & Scien-
tiam D E I inuenies.

Scientia
D E I.

Tunc] Posteaquam methodo præfata Theosophicè quæsieris, & scrutatus fueris **S A P I E N T I A M**. Mentes & manus sapienter admouentes, Dii (E L O H I M) adiuuant. Non datur ad *Masas currere lata via*, hoc est, mundanè: nam lata via mundi via est, Academica. *Cognitionem D E I*] Tu sciole, qui parum Christianè negas, D E V M à nobis cognosci non posse, litiga super verbis hisce cum Sapiente nostro, ô capita diabolica!

222 Nam nosse t e , con-
summata est Iustitia : &
tuam intelligere potentia-
m , radix immortalita-
tis.

Sap. 15.
Vers. 3.

Nosse enim t e (ô D o-
M I N E) consummata J U S T I-
T I A est, & scire J U S T I T I A M
& V I R T U T E M tuam radix
est immortalitatis.

222

Nosse te, &c.] Agnitio D E I, solida, integra, vera & perfecta est iustitia, qui in se virtutes complectitur omnes. Est autem N O S S E D E V M, non solum de Natura Diuina (liceat mihi cum Petro Epist. 2. cap. 1. vers. 4. naturam Diuinam dicere) sapienter differere, verum quoque voluntatem eius, quæ in L E G E (voce Iustitiæ Diuinæ) & V E R B O I P S I V S μακρὸν μηδὲ κοσμικῶς scripto, est declarata, intelligere ac facere, hoc est, timere D E V M , & credere misericordiæ eius. Sic enim Hietemias cap. 9. vers. 24. In hoc glorietur vir, nosse me, quod sim D O M I N V S faciens Iudicium & Iustitiam, & misericordiam, hoc est, puniens peccatores, & ignoscens (propter **S A P I E N T I A M** incarnatam, hoc est,

IHSVM CHRISTVM crucifixum) agentibus poenitentiam; & misericordiam præstans erga eos, qui me timent, mihi que credunt. 1. Iohann. 2,3, & 4. In hoc scimus, quoniam cognouimus eum (DEVM) si mandata eius obseruamus. Qui dicit se nosse DEVM, & mandata eius non custodit, mendax est, & in hoc veritas non est. Sic complexus est summam Doctrinæ huius Psalmus 147, 11. Beneplacitum est DOMINO super timentes eum, & super his, qui sperant super misericordiam eius. Et Christus apud Iohannem 17, 3. Haec est vita æterna, ut cognoscant te solum DEVM verum, & quem misisti, IHSVM CHRISTVM. Hic solus immortalitatis radix. SAPIENTIA reuera pars magna, nosse Creaturam atque Naturam; maior, seipsum; maxima & summa, DEVM. Recte sanè, verè ac sapienter dictum ab Augustino: Da, DOMINE, nosse me & nouerim te. Sit quoque à me repetitum. O IEHOVAH, adiuua & perfice meum velle! Amen. Addo: TEIPSVM autem cognosces, quando colluente luce EIFICA, in speculo maiestatis DIVINÆ triunius triuno (quod est, UNIVERSVM creatum, VERBVM scriptum & incarnatum, ANIMAQUE Diuinitus nobis inspirata) oculis & corporis & mentis; TheoSophicè, Physicè, PhysicoMedicè, PhysicoChemicè, PhysicoMagicè, HyperphysicoMagicè, Caballicè conspicis, intueris, contemplaris Teipsum. Tunc videbis qualis fies, videbis nauos, menda & maculas corporis, spiritus & animæ: Habebis cur cum Psalmographo Regio Psalm. 51. poenitentialiter clamas ad IEHOVAM: Misere mei DEVS, secundum magnam misericordiam tuam, & secundum multitudinem miserationum tuarum dele iniquitates meas. Amplius lava me ab iniquitate mea, & à peccato meo munda me; & quæ sequuntur. Lava, O DOMINE, quod est torpidum: riga, quod est aridum: sana, quod est saucium: rege, quod est deuum. Tunc lauaberis & mundaberis: tunc, TheoSophicè sic lotus atque purgatus, noscet DEVM: quia beati mundi corde; hi enim videbunt DEVM. Matth. 5, vers. 8. Tunc quæsiuisti inuenisti Regnum DEI, & iustitiam eius: tunc cætera OMNIA (Bonæ ac Dona Spiritus SAPIENTIAE, versu sequenti annotata, si Theosophicè Oraueris, & sapienter Laboraueris) adiicientur tibi: (*μαρτυρεῖ μηδὲ σκονεῖς*) Beatus ergo & sapiens, qui se recte cognouit. Qui Seatque DEVM Nouerit, huic OMNIA nota esse possunt. Vide figuram Amphitheatri huius secundam. Scire] Vnde nam? Ex Libris SS. Scripturæ, Naturæ, & Temetipso, Diuinitatis radio illuminato.

Quapropter optauit, &
prudentia mihi data est: in-
uocauit, & Spiritus Sapien-
tiae obuenit mihi.

Sap. 7.
Vers. 7.

Propter hoc OPTAVI,
& datus est mihi sensus: &
INVOCAVI, & *spiritus* venit
in me *spiritus* SAPI-
ENTIAE.

OPTAVI] Non dedit operam literis in Academiis, nec audiuit Græcos, Dialecticos, Rhetoricos, &c. nec usus est methodo studendi, hodierno die visitatissimâ. Qui philosophandi modus ab Apostolo Paulo reiicitur, 1. Corinth. 1. v. 19, &c. & Coloss. 2. v. 8. Sed Optauit & inuocauit, qui So-

PHIAM super Cælestem omnibus prætulit Mundi huius solemnitatibus atque thesauris. Sapuit certè. Augustinus tria vidisse sibi optauit: *Paulum in ore, Romam in flore, Christum in corpore*. Ego opto mihi possidere Lapidem Philosophorum, eo que frui perfectè per annos viginti, cum omnibus fructibus atque utilitatibus suis: tunc verè fortunatus atq; beatus essem, tam in futura, quām in hac vita, Theo-Sophicè eo si vterer. Observandum: Animi primū in eo oritur desiderium ardens, quamobrem: (vers. 144.) deinde sequitur inuocatio, siue preces. Tu fac similiter; recurre in Te ipsum, nihil supponas (ex & in D E O) in te (auxiliaturi atque auxiliantis D E I promissiones habes, vers. 10.) impossibile: Confidas in D O M I N O, (Christiano Cabalisticè obseruando) intelliges; velis Theo-Sophicè, & consequeris. Ex hoc fundamento extractum O R A T O R I V M Amphi theatri huius nostrum; confirmatum Matth. 6, 6. Vigilantia ac confiditæ est hoc Christianæ, non temeritatis audacis. Firmiter crede; in Timore D E I viu:; in Spiritu & Vetirate iejunans Ora, sapienterque Labora; dabitur tibi sinè mora: amicus D E I constituēris, & S A P I E N T I A fructuumque illius particeps fies. Mens inebriata D E O videt, tanquam in speculo, D E V M in se, & se in D E O; imò, quæ vult aut optat O M N I A. vers. 138. Hæc Luna Cabalistarum Micro-Cosmica crescens, plena, de crescens; accessu, oppositione diametrali, declinatione S O L I S Diuini. Luna crescente, iussu D E I, aderunt Spiritus boni; Tempore Plenilunii, D E V S ipse: decrescente, ora D E V M, ne tenebrarum potestatibus tenebris ac seducaris à semita Veritatis recta. *Venit in me.*] Quando? Non nisi prius optauerat & inuocauerat. Non labor hic noctis atque diei vnius. Sudandum pro præmio (D E I gratia adipiscendo. verss. 142. & 145. Hic siste gradum, & super hoc Harpocraticè meditare: est vnum ex illis, quæ silencio potius, quām sermone assequuntur, laudantur, commendantur. S A P I E N T I A vera, non ex libris per se & humanitus vers. 142. dicitur chartaceis, sed Diuinitus illabitur nobis, & venit in nos: à nostris studiis non, ut cæteræ Scientiæ, lucem recipit, sed secum affert, & quasi de suo I P S A promptuario in viros non indignos (vers. 145.) radiat atque lucet. Litera per se non prodest quicquam: S P I R I T U S S O P H I A super Cælestis, Diuinitus in nos veniens, est qui instruit, qui docet, qui vivificat, qui illuminat, qui librum explicat, interpretatur, exponit. Dignus I H S V H C H R I S T V S, hoc est, S A P I E N T I A Patris, solus accipere L I B R U M, (puta SSæ Scripturæ, Naturæ & Mentis Diuinitus nobis infusæ) & soluere signacula eius. Halleluiah. Rectè dicitur: *Vbi Spiritus sancti gratia operatur, ibi nihil proderit occultatio Philosophorum: nec manifestatio eorum, ubi eadem debet.* Verissimum hoc esse, Experienciæ edoctus, non semel compéri. Memini me, iudicio adhibito, ponderantem singula verba & emphases locutionum, aliquoties legisse Philosophos secrètiores, aut ore tenus contulisse cum quibusdam, & tamen non percepisse mentem eorum veram, quamvis dixissent veritatem: postea autem, suo tempore, detracto mihi (Misericordia Diuina procul dubio omni) per S A P I E N T I A S P I R I T U M ignorantia velamine, in quadrante horulæ, imò in momento,) suspicor institutione Genii mei boni gratia D E I mihi adstantis) me plus intellexisse, quām antea spatio anni totius. Spiritus enim, Vbi & Quando vult,

spirat. Omnem superat rationem humanam, quod Dona D E I humili-
bus & obedientibus (captiuato intellectu, vers. 307.) per Spiritum S A P I-
E N T I A conferantur; detrahantur & abscondantur argutis atque subti-
libus mundanis immundis. Es ist ja wahr/ es verdriessle auch welchen es wolle.
Haurit aquam cribro, qui sine SPIRITU SAPIENTIA reparatione
(mediata vel immediata, versi. 32, 74. & seqq. 187.) vult discere ex libro.
Liber est index duntaxat ostendens, pro quibus fundenda sint nobis pre-
ces ad I E H O V A M , vt (iuxta liberrimam suam voluntatem) reuelet my-
steria, communicet Naturæ arcana, doceat secreta, inspireret veritatem
O M N E M Manet igitur firmum ac ratum hoc, vers. 167. positum, 65. re-
petitum, quod Philosophia sit spiraculum D E I , & illustratio Diuina: Quia D O-
M I N V S dat S A P I E N T I A M . Quapropter nemo vñquam (quod etiam
Cicero obseruavit & annotauit lib. 2. de Nat. Deorum) vir Magnus, sine
afflatu Diuino. Felix igitur, terque quaterque felix, qui I E H O V A M ha-
bet à consiliis, quemadmodum est in Oratorio nostro: is hauriet volun-
tatem, hoc est, benè velle, nosse, posse & esse in omnibus actionibus at-
que laboribus suis, à D O M I N O . vers. 329. Precor (cum Iohanne Chryso-
stomo) ardenter, & ex imo peccatore, vt misericors & benignus D E V S ex-
audiat preces & gemitus meos, aperiat aures cordis, & obsignet in me si-
dem, det mentem mysteriorum diuinorum capacem, sobriam ratiocina-
tionem, & vitam plenam officiorum & virtutis, mihi, & omnibus verae Sa-
pientiae studiosis sectatoribus, vt semper cogitemus, meditemur & cure-
mus ea, quæ D E I sunt, & nobis in omni vita salutaria, Amen, dicat omnis
Sapientiae amans, Amen. SPIRITVS SAPIENT.] H hochmaél, versi.
52. & 106. Qui Mirabilis, & verè Diuinus. Nam creat, Iob. 33, 4. Spiritus
D O M I N I fecit me. Psal. 104, 30. Emittes Spiritum tuum, & creabuntur. Sul-
tinet, vegetat, viuiscitat & perficit omnia vbiq; diffusus, Psal. 138, 7. Rom.
8, 11. I. Cor. 2, 4. Sap. 1, 7. Spiritus Domini repleuit orbem terrarum. I O-
V I S O M N I A P L E N A . vers. 154. Sapientiam & loquendi facultatem
largitur, Matth. 10, 20. Hinc Cyprianus: Non difficile est D E O , confessori suo
inspirare constantiam & loquendifiduciam, qui, in Numeris, aduersus Bileam etiam
asynam loqui fecit. Miracula facit, Rom. 15. In virtute signorum & prodigiorum,
in virtute Spiritus sancti. Inuestigat profunda D E I , I. Corinth. 2,
10. Spiritus omnia scrutatur, etiam profunda D E I . Bona distribuit, I. Corinth.
12, 11. Vnde, omnium Bonorum atque Donorum distributor cum sit be-
nignus, apud hunc vnum & solum queramus ea, non apud spiritum ma-
lignum. versi. 185, 205, 251. & 298. Phy sit diabolo, Amen. Filios D E I fa-
cit, Rom. 8, 14. Quicunque spiritu D E I aguntur, ii sunt filii D E I . Sanctifi-
cat, Rom. 1, 4. Ecclesiam regit ac ministros designat, Actor. 13, 4. Esa.
48, 16. D O M I N V S D E V S misit me, & Spiritus eius. Gratiam & pacem
largitur, Apocal. 1, 4. Iustificat, I. Cor. 6, 11. Iustificationes in nomine D O-
M I N I nostri I H S V H C H R I S T I , & in Spiritu D E I nostri. Liberos fa-
cit, 2. Corinth. 3, 17. Vbi Spiritus D O M I N I , ibi libertas. Regenerat,
Mouet corda ad bona opera & inuocationem. Hinc & Spiritus precum
dicitur, Zach. 12, 10. Eduxit populum ex Ægypto, Esa. 63, 13 & 14. Spi-
ritus D O M I N I duxit eum quasi iumentum. Remittit peccata, Iohan. 20,
23. Accipite Spiritum sanctum, quorumcunque remiseritis, quasi dicat, Spi-

tus remittet, non vos. Reuelat mysteria, Iohan. 16, 13. Vnde omnis sanctæ reuelationis ac visionis est & dicitur auctor; absconditarumque rerum magister. Fidem largitur, i. Corinth. 6, ii. Pios motus excitat, Rom. 8, 26. Docet fideles, Iohan. 16, 13. SVMMA: Virtute & assistentia SPIRITVS huus poteris OMNIA. Seruias tu ei Theo-Sophicè; & IPSE præter tibi tuisque Catholicè: in ORATORIO & LABORATORIO. SPIRITVS SAPIENTIAE cur Multiplex aut Multiformis dicatur, vers. 49, & 134. ex iam dictis satis superque probari potest. Quare Paulus i. Corinth. 12, 4. &c. Diuisiones, inquit, Gratiarum sunt, idem autem Spiritus. Et diuisiones ministracionum sunt, idem autem DOMINVS. Et diuisiones operationum sunt, idem verò DEVS, qui operatur OMNIA in OMNIBVS. Vnicuique autem datur manifestatio Spiritus, ad utilitatem. Alii quidem per Spiritum datur sermo Sapientiae: alii autem sermo Scientiae, secundum eundem Spiritum: alteri Fides in eodem Spiritu: alii gratia sanitum, in uno Spiritu, alii operatio virtutum, alii Prophetia, alii discretio Spirituum, alii genera linguarum, alii interpretatio sermonum. Hæc autem omnia operatur unus atque idem Spiritus, diuidens singulis prout vult. Et i. Corinth. 7, 7. Vnusquisque proprium donum habet ex DEO: alius quidem sic alius verò sic: Sit Nomus IEHOVAE benedictum in seculi seculorum, Amen. Addo: Hic DEI SPIRITVS sapientibus tripliciter FAMILIARIS. 1. Diuinitus, immediate; Influentiâ, Lumine & Motu: Mediatè, Biblicè, nec non in carne humana assumpta. 2. Macro-Cosmicè Naturâ (quæ RYACHELOHIM, Gen. 1. aut Anima Mundi) Catholicè, hoc est, vniuersali virtute ac operatione, in Lapide Philosophorum; Particulariter, in singulis Creaturis, tam spiritualibus quam corporalibus, & quæ ex hisce sunt, per totum vniuersum creatum, 3. Micro-Cosmicè, in Homine, & quidem σωματικῶς, hoc est, corporaliter, siue in concreto, in corpore ac Spiritu, ratione Essentiae quintæ, simpliciter, Animâ siue mente, quæ particula auræ Divinæ. Accurate perlustra Amphitheatum hoc totum, reperies (more Philosophico) de hisce plura hinc inde. Phy diabolo, cum sua familiaritate pernitiosissima fœdissimaque. Iterum Phy. In DEO viuimus, mouemur & sumus, ut docet Paulus ex Arato, Actor. 17, v. 28. cuius & genus sumus: non igitur profanemus Tempa DEI, quæ CHRISTVS sanguine suo sibi consecravit, sed Spiritus DEI habitet in nobis. i. Corinth. 3, 16.

224 Et præposui illam regnūs, &c. re-
gnis & sedibus, & diuitias
nihil esse duxi in compara-
tione illius.

Vers. 8.

Scepbris ac solus illam ante-
posui, præ eaque diuitias pro-
nibili estimavi.

224 Quantope-
re laboran-
dum pro
Sapientia.
Iob. 28, 18

Præposui illam Regnūs, &c.] Vide versi. 45, 317, 318. & 327. SAPIENTIA vera rebus atque negotiis mundanis iure est anteponenda; quippe quæ vna sola Naturæ secreta pandat; thesauros largiatur inexhaustos: Angelis societ beatis; DEO coniungat, veréque felices efficiat atque beatos. DAT OMNIA: Bonis bona; malis (quia digni) mala.

225

Nec verò ei Lapidem pretiosum comparauí, quoniam aurum cum ea collatum arena pauca: & lutum aestimabitur argentum, cum illa comparatum.

Vers. 9.

Nec comparauí illi lapidem pretiosum: quoniam omne aurum, in comparatione Illius, arena est exigua, & tanquam lutum aestimabitur argentum in conspectu Illius.

Lapidem pretiosum] Posset hīc aliquis non ineptè suspicari, Sapientem nostrum loqui de Lapide Philm. propterea quod sequitur coniunctio causalis, *Quoniam omne aurum*, &c. Cuius Lapidis rite applicati virtus inter alias multas quoque est, transmutare metalla inferiora in superiora, hoc est, Argentum & Aurum. *Lutum*] Propriè: quid enim (sublato hominum errore) aliud est argentum, quam limus, ex terra & aqua, albus: & aurum, ex aqua & terra ruber; congelatus fixusque redditus. Sapiens sapientis diētum hoc: Odit virtutis indolem, odit honestas artes, quisquis admirator est auri.

226

Supra sanitatem ac formam pulchritudinem dilexi illam: atque ea malui quam luce frui, vt cuius splendor non possit supprimi.

Vers. 10.

Super salutem & speciem dilexi illam, & proposui pro LUCE habere illam: quoniam inextinguibile est LUMEN illius.

Pro luce habere illam, &c.] Est enim Lux lucens in tenebris, veniens in Mundum, quam mundus non cognouit, Iohan. i. Sapit cum Sapiente, qui pro luce proponit habere illam: Vndè Syrach cap. vltimo: Manus meas extendi in altum, & in sapientia eius luxit anima mea, & ignorantias meas illuminavit. Sis oro Hhochmaél, SAPIENTIA DEI lux & lucernamenti, manibus ac pedibus meis; in Oratorio utroque, (Micro ac Macro-Cosmico) & Laboratorio, meis. Tu ô lux gentium, lumen cordium, radio illuminationis tuæ dignare illustrare cor meū, tenebras abigere ignorantiarum mentis meæ; disponere actiones atque labores meos, influere iis benedictionem felicis successus, atque in omnibus ostendere mihi & impertiri veritatem, Amen. Vide vers. 78.

227

Facilè (equidem) videatur ab his, qui diligunt Eā, & inuenitur ab his, qui quærunt illam.

Sap. 6.
Vers. 13.

Facilè perspicitur ab iis qui eam diligunt, & inuenitur ab illis, qui illam querunt.

Facile videtur, &c.] O Visionem beatissimam, imò DÉI sicam, hanc, videate SAPIENTIAM in Libro SSÆ Scripturæ; in Natura; mentaliter in semetipso! Quid iucundius? quid beatius? Non tamen hoc nisi mundis corde contingit. Soli Diis geniti potuere. Vide vers. 52, 195, 218. *Qui di-*

ligunt

ligunt eam] Nam D E V S currentem trahit. Vide versi. 145, 160. *Inuenitur*] Ideo Solomon Eccles. 7, 25. ingemiscens ait: Alta profunditas, seu, profunda, profunda, (ita enim Hebraicè legitur) quis inueniet eam? quasi dicaret, ô quād difficile est inuenire S A P I E N T I A M , inter tot ac tantas stultias mundi huius immundi, à veritatis viæ linea recta, seducentes. Inuenitur S A P I E N T I A : quia Diuinitus magis illabitur, quād quōd humanitus, (hoc est, humana prudentia, ratiocinatione, phantasia, aut speculatione) acquiratur. D O M I N V S dat S A P I E N T I A M , Prou. 2, 6. &, Beati qui inueniunt eam, Prou. 3, 13. Paucorum est igitur inuenire illam. Quorumnam, dic quæso? Sequitur Sapiens sapientis responsum. *Qui querunt illam*] Quomodo? In Timore D E I ieunantes Orando, Theo-Sophicè viuendo, sapienterque Laborando, secundum Leges atque Doctrinam Amphitheatri huius. Inuenitur ab his qui manè vigilant ad eam, vers. 160. & qui non tentant eam, vers. 216. D E V S enim O M N I A (vt habet Proverbum) vendit laboribus. Manus Theo-Sophicè admoventes, Dii (Elohim) adiuuant, vers. 92. cum aliquot sequentibus. Nec tamen super nos nostris meritis aut nostra sanctitate, sed D O N O D E I Misericordis coruscat tam venerandi Numinis & Luminis splendor. Huc refer caput Iesu Syrach vltimum totum, quod tibi de meliori nota commendo.

228	Anteuertens suis studio-	vers. 14.	<i>¶ Präoccupat qui se concupiscunt, vt illis se prior ostendat.</i>	228
-----	--------------------------	-----------	--	-----

229	<i>¶ Qui de L U C E vigilauerit ad illam non laborabit, ¶ assidentem enim Il-</i>	vers. 15.	<i>Qui manè surrexerit ad il-</i>	229
-----	---	-----------	-----------------------------------	-----

230	<i>Qui de luce vigilauerit</i>] Ut est versi. 96. & 170. & alibi passim in Prológo hoc annotatum. <i>Assidentem foribus, &c.</i>] Quibusnam? Sensuum tuorum, Rationis, Intellectus ac Mentis. Præsto est enim Mediatè & imme diatè omnibus, qui optant ac student eam audire, videre, obseruare le quentem atque docentem, in Libris SSæ Scripturæ, Naturæ & semetipſis, lege Amphitheatri huius. Vtinam omnes sapientiam sibi assidentem, se que eis offerentem sentirent ac nosſent, ô quād bene eret eis!	vers. 16.	<i>Nam de illa suscepta cogi- tatio, prudentia est perfectio:</i>	230
-----	--	-----------	---	-----

231	<i>¶ Cogitare ergo de illa, sensus est consummatus: &</i>	vers. 16.	<i>¶ qui propter eam vigilauerit, continuò securus erit.</i>	231
-----	---	-----------	--	-----

232	<i>Cogitare de illa, &c.] Vide versi. 18. & 142. Quemadmodum qui coniu-</i>			232
-----	---	--	--	-----

gium inire volunt, à colloquio amico initium faciunt: ita qui sapientiæ Æternæ coniugium ambiunt, pias, sanctas, pulcherimas, amabilissimas de ea suscipiunt cogitationes, & ante oculos mentis proponunt sibi imaginem illam sapientiæ formosissimam, qualem sapientissimus Regum, in prioribus Proverbiorum capitibus depingit, & in lib. Sap. 7. Hæ cogitationes de sapientiæ plenitudine susceptæ, sunt vinculum & copula, virtute magnetica cælesti prædita: sunt seminaria alloquiorum & soliloquiorum Diuinæ Sapientiæ: usque adeo enim blanda, familiaris & humana est vera sapientia, ut nunquam sine suauissimo responso amatorem dimittat: sed voce interna, occulta, intellectuali & mentali respondeat; interdum etiam osculo iucunditatis, & motu diuinissimo, ut est Cant. 1. vers. 1. osculetur me osculo oris sui: nam fructus eius dulcis gutturi meo.

231

Quia se dignos ipsa quaerit circumeundo, atque in viis benevolè se illis ostendit, in omni cogitatione eius occurrit.

vers. 17.

*¶ Quoniam dignos SE, I-
psa circuit querens, & in viis
ostendet SE illis hilariter, &
in omni prouidentia occurret
illis.*

Quoniam dignosse, &c.] Huius explicationem vide supra vers. 145.

232

*Initium enim ipsius est verissima eruditionis cupiditas: cura verò eruditionis
¶ amor.*

vers. 18.

*Initium enim illius verissi-
ma est ¶ D I S C I P L I N A
concupiscentia.*

D I S C I P L I N A concupiscentia.] Qui enim diligit disciplinam, hoc est, admonitionem, correctionem, reprehensionem, & dehortationem à via mala, à vita vitiosa, diligit scientiam; qui autem odit increpationes, insipiens est. Pro. 12, 1. Talis est quoque D I S C I P L I N A D E I, per tribulationem & crucem: quas ideo nobis Diuinitus immittit ac permittit, ut vocent nos ad pœnitentiam: experimur in his consolationem Diuinam, ex qua videmus nos à I E H O V A H diligiri, doceri atque defendi, *Dat vexatio intellectum.* Esa. 28, 19. Vnde Paulus: *Tribulatio patientiam efficit, patientia probationem,* id est, agnitionem D E I erga nos voluntatis. Non tentatus, pia rete dixit Antiquitas, qualia scit? Exules Oratorio & Laboratorio nostro, tu qui respuis castigationem, annuntio tibi, quod nunquam euades in Christiano Cabalistam, Physico Magum, aut Physico Chemistam, manebis sophista. Crucem patienter ferens suam, baiulat & Christi; quo indutus, eundem imitatur: huic ianua aperitur virtutum, hic intromittitur ad R E G N U M S A P I E N T I A E P E R P E T U U M: Disciplinam fugiens, excluditur. Ad augusta, per angusta. Oportet nos prius esse cum C H R I S T O in Orco, antequam cum eo ascendimus in Cælum. *Amor.*] Non potest fieri coniunctio & copulatio, nisi interueniente amore, sancto que-

desiderio.

desiderio. Nam qui meretricio amore sunt imbuti, hoc est, mundano, & vano, indigni sunt coniugio cælestis Sapientiæ. Crede mihi qui terrena volunt, cælestia nolunt. Et, quisquis amat, fit dignus amari. Iste verò sanctus amor Sapientiæ est flammula Spiritus sancti, incensa precibus assiduis. Hac in cordibus nostris micante, patescit aditus ad Sapientiam cælestem primus. Nam Sapientiam amasse, propè parasse est. Adeò fidelis est in amore Sapientia Diuina, ut sanctum sui amorem ferre nequeat, quin amantem redamet, & sanctum amoris desiderium impleat.

233 Amor autem obserua-
tio legum ipsius : rursum
legum obseruatio est im-
mortalitatis conseruatio.

Vers. 19.

*Cura ergo D I S C I P L I-
N A, dilectio est : & dilectio cu-
stodia L E G V M illius est : cu-
stoditio autem legum, consummatio
incorruptionis est.*

233

Cura ergo D I S C I P L I- Hinc apparet, quæ, quales & quantæ sint T I M O-
R I S D O M I N I Vtilitates fructuosissimæ.

234 Porrò immortalitas facit
ut proxime ad D E V M acte-
damus.

Vers. 20.

*In corruptio autem facit
proximum esse D E O.*

234

*In corruptio facit, &c.] D E O, qui E N S æternum & immortale, Homo re-
iectione Binarii (vers. 118.) regeneratus, fit proximus atque amicus, (vers.
299.) iungitur atque vnitur ; tam in vita hac, quam futura. Beati quippe mun-
do corde : quoniam ipsi D E V M videbunt. Matth. 5, 8.*

235 CONCUPISCENTIA ita-
que SAPIENTIÆ deducit
ad REGNUM PERPETVVM.

Vers. 21.

*Sapientia igitur cupiditas ad
regnum perducit.*

235

*Ad R E G N U M P E R P .] Hoc est, D E I. Quod (cuius initium in vita
hac, complementum in futura) si primum quæsieritis, & Iustitiam eius, cæ-
tera O M N I A, hoc est, S A P I E N T I A thesauri immensi & fructus infini-
ti, adiicientur vobis. Regnum hoc Sabbathum est Sabbathorum, Iobel
ultimo, (de quibus ex Cabalistarum doctrina, nos in secunda Amphitheatri
huius figura) & Terra viuentium, hoc est, immortalitas, quæ vita
æterna ; ubi dulcissimis & suauissimis perfruimur gaudiis, vidento de fatie
ad faciem gloriam D E I, fruendove D E O ab æterno in æternum. Sum-
ma: Catholicæ quæcunquæ primùm Catholicon Triunum (vt docet Amphitheatum
hoc nostrum) hoc est, Agnoscere D E V M, cognoscere Temer-
ipsum, summumque in Natura & Arte bonum, hoc est, Lapidem Phi-
losophicum ausim affirmare, quod tunc, si Christianè oraueris, sapienter-
que (pro diuersis diuersimodè) Laboraueris, specialia & particularia o-
M N I A, in scibili quoquis, (si D E O placuerit, vers. 1.) adiicientur tibi. Ac-
cipies Regnum decoris; & diadenia speciei de manu Domini: quoniam*

dextra sua teget te, & in brachio sancto suo (ψ) defendet te. Sap. 5, 17. *Habitabis in adiutorio Altissimi, in protectione Dei celi commoraberis.* Psalm. 91, 1 regēris Dei manu, visurus mirabilia Dei. Sap. 19, 8. In omni tempore, & in omnilioco Deus adsistet tibi. Ibid. v. 20.

236

In hac domum meam ingressus conquiescam : nullam enim acerbitatem habet consuetudo ipsius, nec ullam molestiam eius conuictus, sed latitiam & gaudium. (Vers. 18.) Circumeundo quarebam, ut eam apud me recipere.

Sap. 8.
Vers. 16.

Intrans (itaque) in domum meam, conquiescam cum illa. Non enim habet amaritudinem conuersatio illius, nec tedium victus illius, sed latitiam & gaudium. (Vers. 18.) *Circuibam querens, ut mihi Eam assumerem.*

Intrans in domum meam, &c.] Sic & Daniel ingressus est domum suam, Dan. 2, 17. & cap. 6, 10. Notandum: Omnia SAPIENTIAE adiumenta, aut sunt publica aut priuata; de publicis egit hactenus, nunc de priuatis: indicans priuatam delectationem, quam habet domi cum SAPIENTIA, exercendo Meditationes suas & soliloquia, TheoSophicè in Oratori domo, tam externi aut visibilis, quod Sacellum Monasticum, à Monade, h.e. Vnitate sic dictum, quām interni ac inuisibilis, quod est cordis pœnitentialiter depurati, mentisque Diuinitus illuminatæ. vers. 223. *Intrans quoque in domum Laboratorii PhysicoChemici.* Monetur hīc, quo patto mēs nostra, à terrenarum rerum contagio secreta, per arcana contemplationes Deo penitus adhærescat, ita ut intra cubiculi sui penetralia super Cælestibus, Macro & MicroCosmicis delitiis: Christiano Cabalisticè, Diuino Magicè, & PhysicoChemicè, perfruens, secretum meum mihi, secretum meum mihi cum Esaia 24, 16. ore ac corde (ouans) clamitare possit. *Latitiam & gaudium]* Gaudium internum, gaudium arcanum, gaudium solis iis cognitum, quibus contingit: quod denique cum Mundus gaudiis nec euanscit, nec auferitur, sed cumulatur in gaudium æternum. *Circuibam querens, &c.]* Vbinam: in LEGE DOMINI, Libro Naturæ & Metamorpho. At quomodo, quæso? *Diligendo eam.* vers. 18, 142, & 146. Timendo Deum, vers. 210. vigilando ad fores eius, & obseruando ad postes ostii illius, vers. 48. Fidem habendo in illam, vers. 216. Concupiscendo eam, vers. 260. de Luce vigilando ad illam, vers. 229. Optando, inuocando, vers. 223. & 251. Proponendo mihi, pro luce habere illam, vers. 226. & adducere eam mihi ad conuiendum, vers. 307. Idem, Idem Nobis facientibus, secundum Leges atque Doctrinam Amphitheatri huius, quoque aderit SAPIENTIA vera. Quæramus modo TheoSophicè Hanc; præoccupabit qui eam concupiscunt. vers. 144.

Non temere
apud
Deum pro-
nunciandū.

237

Ne festines ore tuo, neque cor tuū acceleret pro-

Ecclesi.
Vers. 1.

*Netemerè quid loquaris,
neque cor tuum sit velox ad pro-*

ferre

ferre verbum ante D E V M:
quia D E V S est in Cælo &
tu super Terram, iccircò sint
verba tua pauca.

ferendum sermonem corā DEO:
D E V S enim in Cælo, & Tu
super Terram; iccircò sint pau-
ci sermones tui.

Netem rē quid loquaris] Alloquium puri intimi & sinceri cordis, scruta-
tor cordium amat, vt est Psal. 19, 15. Et erunt, vt complacent tibi Eloquia
oris mei, & meditatio cordis mei in conspectu tuo semper, Domine adiu-
tor meus & redemptor meus. Nascatur igitur sermo tuus, quo D E V M al-
loqueris, in intimo corde, non in labiis: & satius est te suspiriis loqui eum
D E O ex intimo corde profectis, quam verbis temerariis. Suspiria enim
piorum ex Spiritu sancto procedunt, quando ille in nobis gemit; verba, vt
plurimum ex humana phantasia: & magnum est discrimen inter verba
Spiritus & verba oris.

238 Quum voteris votum | vers. 3.
D E O, ne tardes reddere il-
lud: quia non est benepla-
citum D E O in stultis: quæ
igitur voteris redde.

(Et) Si quid voulisti D E O,
ne moreris reddere; displicet e-
nim ei infidelis & stulta pro-
missio: sed quodcumque voul-
eris redde.

238 VOTVM.
Deuter. 23.
vers. 21.

Si quid voulisti D E O, &c.] Loquitur Sapiens more Veteris Testamenti.
Solebant enim pii in angustiis constituti, D E O Sacrificia & ~~χαριτὰ~~ pro-
mittere. Sicut Hanna 1. Sam. 1. vers. 11. cum filium à D E O rogaret, voter &
promittit, se illum ipsum Domino redditum: sicut & Iephthe. Iudic.
11, 30. Voteret & reddit Dominu D E O vestro, inquit Psalmographus,
Psal. 76, 12. Et, quod semel egressum est de labiis tuis, obseruabis, Deut. 23.
v. 23. Talia vota ex summo D E I amore, sanctissimo desiderio, & sincera
animi gratitudine proficiscuntur: & reddenda sunt D E O sine cunctatione.
Sic Patriarcha Iacob cū in somnis vidisset scalam cælestem, euigilans
voter D E O, se in illo loco constructurū Domum D E I, hoc est, se ibidem
propagaturum agnitionem & verum cultum D E I: & doctrinam de Mes-
siah. Gen. 28, 20. Nos in Nouo Testamento, voterimus D E O votum ob-
dientiæ filialis in Baptismo, & reddimus hoc votum D E O, in sanctitate
& iustitia, fide, patientia, humilitate. Definimus igitur, votum Noui Te-
stamenti sic: Votum est obligatio ad præstandos cultus primæ tabulæ, qui
sunt Timor D E I, fides, dilectio, patientia, inuocatio, gratiarum actio, con-
fessio, prædicatio Nominis Diuini. Hæc vota omnino ab omnibus Chri-
stianis D E O reddenda sunt. Specialia autem vota sunt, cum præter soli-
tä erga pauperes liberalitatem, obligamus nos ad peculiare aliquod & sin-
gulare beneficium, quo aut honor D E I aut salus hominum promouetur:
idque sine omni hypocrisi, nec temerè, sed ex intima & sincera animi gra-
titudine in hunc finem, vt acceptum à D E O beneficium, quod precibus
impetrauimus, redundet quoque in proximum.

239 Melius est ut non voueas, quam vt voureas, & non reddas. | Ver. 4. | Multoque melius est non Vouere, quam post Votum promissa non reddere. | 239

Promissa non reddere] Quo affectu vota sint facienda, in versu præcedenti dictum est. Iam hoc addo: si voveris Deo aliquid, siue sit cultus primæ tabulæ, ut psal. 22. ver. 23. Narrabo nomen tuum fratribus meis. Item Psal. 51, 15. docebo iniquos vias tuas: siue sint opera Misericordiae secunda Tabulæ, ita vouendum & reddendum tanquam testimonium tuæ gratitudinis erga Deum, & sigillum orationis tuæ, quo fidem & gratitudinem tuam Deo obstringis. Hoc si fregeris & fidem non seruaueris; næ Deum ad retractandam tuam erga te Beneficentiam & liberalitatem, & ad reposcenda sua bona, commouebis.

Eccles. 34. | 240 Sacrificium impiorum est abominatio Iehovæ: | Prou. 15. | *Victimæ impiorum abominabiles Domino: vota iustorum placabilia.* | 240
vers. 23. | ORATIO autem rectorum beneplacitum Eius.

Victimæ impiorum abominab.] Notatur hic discriumen verorum & falsorum cultuum. Hypocritæ offerunt Deo externos suos cultus, verbi auditum, celebrationem festorum, sacramentorum usum, preces prolixas, superbas & putatitias eleemosynas, finè omni fide & integritate bonæ conscientiæ. Igitur omnia ipsorum opera coram Deo abominabilia: quia ex corde peruerso & non purificato proficiuntur. Veri autem Dei cultores, qui ex fide sincera faciunt opera sua, vsque adeo in omnibus & minimis operibus Deo placent, ut haustus aquæ frigidæ, ex charitate porrectus, ingentis thesauri loco à Deo habeatur, & scrinio ac gazophylacio Dei reponatur.

241 Eruditus in VERO reperiet Bona: & qui SPERAT in DOMINO, beatus est. Prou. 28. ver. 25. | Qui SPERAT in DOMINO sanabitur. | Prou. 16. | Intelligens rem, inueniet bonum & confidens in Iehova, beatus est. Prou. 28. ver. 25. | Qui fudit Iehovæ, impinguabitur. | 241

Eruditus in VERO] Scilicet Doctrina Sapientiæ, quomodo per Timorem Dei inuestiganda: quomodo precibus assiduis comparanda: quomodo Amore & desiderio copulanda & vnienda. O præclara doctrina, & verbum Sanctum, plenum beatitudine, plenum pinguedine & adipe omnium bonorum temporalium & æternorum. *Qui sperat in Domino*] Huius spei fructus est perpetua felicitas, Psal. 146, 5. Beatus cuius Deus Jacob adiutor eius, spes eius, in Domino Deo ipsis: qui fidem seruat in æternum

æternum. Stultissimus & infelicissimus est, qui tumet fiducia propriæ sapientiæ, industriæ, dotum & opum: recedente enim Spiritu sapientiæ à rebus mortalibus, ruunt in interitum & fiunt pestes possidentium.

242 Qui fiduciam suam in eo
habent, veritatem intelli-
gent: & fideles in charitate,
in eo permanebunt: quoni-
am gratia & misericordia er-
ga Sanctos eius, & ratio ele-
ctorum eius habebitur.

Sap. 3.
Vers. 9.

242 Qui CONFIDVNT in il-
lo, **L** intelligent VERITA-
TEM: & fideles in dilectione
acquiescunt Illi: quoniam do-
num & pax est electis eius.

*Intelligent VERITATEM] Sic SAPIENTIA hæc incarnata, Iohan.
8. vers. 31. Si vos manseritis in sermone meo, verè Discipuli mei estis, & co-
gnoscetis Veritatem. Veritatem, inquam, O M N E M ; in Theo. Sophicis,
Iuridicis, Physicis, Physico-Medicis, Physico-Chemicis, Physico-Magi-
cis, Hyperphysico-Magicis & Christiano Cabalisticis; ex & in SS. ^a Scri-
ptura, Libro Naturæ, ac Temetipso, oleo Spiritus SAPIENTIAE Diu-
nitus vñcto: Orando & Laborando. Ora D O M I N V M , vt à D O M I N O
roret desuper atque destillet in receptaculum Mentis tuæ, pœnitentiali-
ter lotæ atque mundatæ, guttulas S P I R I T U S S O P H I A E super-Cæle-
stis: quo inebriatus, oblitus T V I , (hoc est, prudentiæ tuæ insipientis) sa-
pienter sequaris ea, quæ I P S E suggerit tibi: Ut, eo adstante tibi, maneas
in veritate, & Veritas maneat in te. Nam sinè veritatis ductu æternæ, ve-
ritatem rerum Humanarum & Diuinarum nunquam gustabis, nec sapi-
ens eris.*

243 **L**ongè est D O M I N V S
ab impiis, & ORATIONES
iustorum exaudiet.

Prou. 15.
Vers. 29.

243 Longinquus est I E H O V A H
ab impiis: sed orationem iusto-
rum exaudit.

*Longè est D O M I N V S , &c.] Summa miseria est, D E I præsentia non
frui: summa beatitudo, D E V M habere præsentem atque propitium. Im-
pii frustrantur exauditione precum suarum, quo nihil est miserius & infe-
licius. Quemadmodum subditorum extremus est despectus & perditio,
quando à facie Regis repelluntur cum suis supplicationibus: ita extre-
mum est exitium à D E O non audit. E conuerso summa est consolatio,
quod Sapiens noster hîc cum Psalmo 155, 18. cantat: propè est D O M I-
N V S omnibus inuocantibus eum, omnibus inuocantibus eum in verita-
te. Voluntatem timentium se faciet, & deprecationem eorum exaudiet,
& saluos faciet eos.*

244 Qui remouet aurem suā,
ne audiat legem, etiam ora-
tio Eius erit abominabilis.

Prou. 18.
Vers. 9.

244 Qui declinat aures suas,
ne audiat L E G E M , **L** O R A-
T I O eius erit execrabilis.

Qui verò declinat, &c.] Qui aures habet ad audiendum, audiat, quid dicat filii hominum Spiritus V E R I T A T I S; declinet à malo, & faciat bonum; Timeat D E V M, & operetur iustitiam; obtemperetque benè monenti, aliás nihil impetrabit aut efficiet boni, siue in O R A T O R I O siue in L A B O R A T O R I O. Qui enim declinauerit aures suas, ne audiat S A P I E N T I A M loquentem, docentem & admonentem in SS. S C R I P T U R A, Libro N A T U R A E, & S E M E T I P S O. *Oratio eius, &c.]* Oratio quæ D E O acceptum debet esse sacrificium, proficiscatur ex corde penitente, contrito & humili; aliás D E O est abominabilis. Si enim arbor displicet, quomodo fructus placere posset. Quin vita sancta immaculata, tota est apud D E V M oratio, sacrificium acceptabile, cultus D E O gratissimus. Opere ipso coram D E O loqui debes, non verbis: si secus, oratio nostra fit in peccatum, Psalmo 109, 7.

245

Qui tegit scelera sua,
nunquā ager prosperè: qui
verò confitetur, & derelin-
quit, misericordiam conse-
quetur.

Vers. 13

Qui abscondit scelera sua,
non dirigetur: qui autem con-
fessus fuerit, *¶* & relinquit
ea, M I S E R I C O R D I A M cō-
sequetur.

Et relinquit ea.] Omnipotè necesse est, in conuersione, & veræ Sapientiæ inuestigatione, deponere delicta contra conscientiam, purificare cor, animam, spiritum, corpus: si debeat fieri vas Misericordiæ & Gratia D E I, habitaculum Spiritus sancti, Organum salutare D E I. L A U A M I N I, mundi estote; procul este prophani; nemo pollutus introeat; nemo contaminatus ad montem D E I propinquet: sanctificate vos, cras videbitis gloriam Domini. Sic Esaias non sínè causa incipit suam prophetiam cap. 1, 16. Lauamini, mundi estote, auferte malum cogitationum vestrarum ab oculis meis, quiescite agere peruersè, & discite benefacere, tunc tandem venite ad me: si fuerint peccata vestra ut coccinum, quasi nix & lana de albabuntur. τὸ ἐλόκληρον ὑμῶν, ait Apostolus, τὸ σῶma, οὐκ ἡ ψυχὴ, οὐκ τὸ πνεῦma, 1. Thess. 5. vers. 23. & iterum, Rom. 12. vers. 1, *Obsecro vos per D E I mi- sericordiam, ut exhibeatis corpora vestra hostiam viuentem sanctam, D E O pla- centem, &c.*

246

¶ Misericordia & verita-
te redimitur iniquitas; & in
T I M O R E D O M I N I decli-
natur à malo.

Prou. 16
Vers. 6

Misericordia & veritatere-
dimitur iniquitas: & intimo-
re I E H O V A E receditur à ma-
lo.

Misericordia & veritate] Misericordia significat, cùm D E I misericordiam erga nos, tum alibi nostram, erga proximum, Charitatem. Estq; veritas hoc loco cor verax, de D E O rectè sentiens, veritatis laudem ei soli tribuens, quod iuxta promissiones suas nobis, in spiritu & veritate inuocantibus eum, ignoscat, adsit, opem ferat, secreta communicet; mysteria

reuelet: Bona & Dona largiatur innumera & infinita. Declinare à malo docet Solomon illos, qui timent D E V M ; (timore filiali, qui ipissimus amor, vers. 210.) qui credunt ei & in eum: qui ex corde diligunt proximum. Sis ergo misericors & verax erga proximum, ut Misericordia implearis ac veritate à D E O diuina.

247 Nonne errant cogitantes malū? misericordia autem & veritas cogitatibus bonum.

Prou. 14.
Vers. 22.

247 Errant (igitur) qui operantur malum, MISERICORDIA autem & VERITAS præparat bona.

Qui operantur malum.] Fructus non potest esse præstantior suo semine: Quicquid seminauerit homo, hoc etiam metet. Archelaus Rex Macedonicus, cùm tres legitimos hæredes interfecisset, & regnum inuasisset, tandem imperfectus est ab adolescente, qui gladium ipsius epati infixit: ideo versus de eo factus est: Struens alteri malum, struit suo epati malum. Misericordia & veritas duæ sunt pedissequæ & coenites fideles, omnibus qui pietatem & Timorem D E I colunt,

248 Qui (ergo) sequitur IUSTITIAM & MISERICORDIAM, inueniet vitam, iustitiam & gloriam.

Prou. 21.
Vers. 21.

248 Qui sectatur iustitiam & misericordiam, inueniet vitam, iustitiam & gloriam.

Qui sequitur iustitiam, &c.] Qui seminat iustitiam, iustitiae fructus metet; qui sunt, gloria, honor, felicitas, gaudium bonæ conscientiæ, & vita: Ex iniustitia vero & impietate, nihil nisi ignominia, infelicitas, morsus conscientiæ, & scœda mors nasci possunt. Id quod & Comicus Ethnicus scriptum reliquit: Virtus præmium est optimum: Virtus omnibus rebus antest: profecto Virtus omnia in se habet bona.

249 Puer autem eram ingeniosus, & sortitus sum animam bonam,

Sap. 8.
Vers. 19.

249 Eram autem puer, eximia ingenii indole præditus, bonamque animam sortitus.

Ingeniosus, &c.] Bonā indole natus, siue Naturā non malā præditus, & vocatione internā ad SAPIENTIAE studium vocatus, & *φυῖα* (quæ vox hoc loco legitur) naturalem significat ingenii animique bonitatem, quæ indoles à Latinis solet appellari. Non enim ex quo usus ligno fit Mercurius, sed conueniente apto que nato. Obædientissime sequatur, suadeo, qui sic Diuinitus vocatur, quō Fata trahunt, ne, repugnando ordinationi Diuinæ, excitet contra se furorem DOMINI. Vide vet. 96. & 170.

250 Imò vero cum essem bo-

Vers. 20.

250 Et cum essem magis bonus;

nus, in corpus introiui im-pollutum.

Veni ad corpus incoinquatum.

Veni ad corpus coinquinatum.] Studui Corporis, Spiritus ac Animæ puritati: quæ nos maximè facit familiares Angelis; & spiritus Sancti capaces. Et enim à nullo prorsus vitio sic resistit Spiritus ille Hochmael, puritatis amator, ut impudicitia: nusquam & quæ conquiescit ac delitiatur, ut in mentibus, lotione Theo-Sophica, virgineis. Est enim IPSE SAPIENTIA Spiritus incoinquinatus. vers. 134. Vide vers. 158. & 218. Manè vestiti faciem abluimus, ne quid sordidum hæreat: quantò maiore est cura abluendus animus, ut hunc amabilem & formosum offeramus DOMINO.

Sapientia,
scire cuius
donum sit
SAPIEN-
TIA.

Sapientia
ergo vera
precibus &
votis assi-
duis cœlitus
est accessi-
tus.

Quum autem intellexis-
sem, *¶* me non aliter eius
compotem fore, quam si
DEVS eam daret, quod ipsum
erat Prudentiae, intelligere
cuius hoc esset beneficium,
adii DOMINVM eumq; o-
raui, ac dixi toto corde meo;

vers. 21.

*Et ut sciui, quoniam aliter
non possem esse continens, nisi
DEVS det; & hoc ipsum ¶ e-
rat Sapientia, scire cuius esset
hoc donum: ¶ adii DOMI-
NVM, ¶ & deprecatus sum
Illum, ¶ & dixi extotis pre-
cordiis meis.*

Menon aliter eius compotem fore, &c.] Quòd non aliter poterit SAPIENTIA; quòd viis, mediis, modis aliis (cuiuscunque nominis) conseruer, adipisceret aut possiderem eam nullis. Non ex libris Ethnicè philosphantium, nec Nigromanticorum coniuratoriis; non à diabolico spiritu familiari; nec humanitus, ingenii acumine, ratiocinatione superciliosa, aut ab ullo aliquo homine mundana sapientia insipiente turgente: sed apud unicum DEVM OPT. MAX. qui solus (ut docet Amphitheatum hoc totum) Theo-Sophicè, quando & cui vult, dat SAPIENTIAM; à quo omne donum perfectum, Iacob. i. vers. 17. Notate hoc qui sinistre quæritis Lapidem Philm. MOTIVM PERPETVVM, cæterosq; SAPIENTIAE veræ thesauros; & (toties moniti) resipiscite aliquando. Fraternè inseruam filiis Doctrinæ Amphitheatro hoc meo: sit vicissim apud eos memoria mei semper in benedictione. *Erat SAPIENTIA, scire cuius, &c.]* Reuera SAPIENTIA est, scire ubinam quærenda SAPIENTIA, apud quem, quibus auxiliis, cur, qua methodo aut via: *Quod tamen (De induetu) à nobis (absit vanè glorier) in Amphitheatro hoc nostro (rumpantur illa Momis) Theo-Sophicè atque sufficienter est demonstratum.* Sit nomen IEHOVAE benedictum in seculorum secula, qui post longas innumeratas, laboriosas sumptuosasque vanitatem & tardiorum ambages,) vers. 187.) à falsitatum & errorum tenebris tandem in portum me aliquantulum deduxit cognitionis DEI, Naturæ, Meique ipsius; normâ veritatis SSæ Scripturæ, Libri Naturæ, & testimonii conscientiæ propriæ rectæ, secundum Corpus, Spiritum & Animam; in Oratorio, Theo-Sophicè O-rando; in Laboratorio, sapienter Laborando: Diuinitus, Macro & Mi-

cro Cosmicè. Halleluiah, Halleluiah, Halleluiah. Phy diabolo, & squamis eius. Sapiens nihil facit mundum immundum. Spiritum sanctum tuum ne auferas à me, ô D O M I N E; redde mihi lætitiam salutaris tui; & Spiritu Principali confirma me, Cabalisticè, Magicè & Physicochemicalè, vt semper videam lumen veritatis in lumine tuo, Psal. 51, v. 13. *Adii D O M I N V M.*] Non homines; non Pseudophilosophantium scholas, nec Spiritus malignos, quantumvis quasi in Angelos lucis sese transfigurantes, non diabolum ullum, *Astaroth, Berith, Floron,* (phy) *Mephostophilos, Barro, Remisses,* non sorores fœtidæ Fœdæ scèdas; bestias pestilentissimas, ciuidemque farinæ nequissimæ omnino omnes, non (per se & simpliciter) Creaturam ullam, siue corporea ea sit, vel Spiritualis, sed unicum & solum En s illud SPIRITVALE, & TERNVM, SAPIENTISSIMVM, OPTIMVM: POTENTISSIMVM, INFINITVM, IEHOVAM ELOHIM ZEBAOTH, Creatorem Spirituum, Cæli, Terræ, Maris, OMNIVM, quæcunque in se continet Vniuersum creatum. Huius SPIRITVS vnici atque solius ab initio Mundi F V I T, nunc & semper E S T ac ERIT dare SAPIENTIAM, nullius alterius; nisi sub modo delegatæ à PRIMO administrationis. Gloriam enim suam alteri non dat ipse, Esai. 42, 8. quia Fortis, Zelotes: non potest ferre parem. *Et deprecatus sum il-*
lum] Conuénit D O M I N V M Theosophiæ amator studiosissimus: D E V M, inquam, Altissimum, totius Vniuersi Creatorem Omnipotentem accessit unicum & solum, alium neminem. At quomodo, dices, quâ methodo, quâ viâ? Orando; non nigromantice, hoc est, diabolice & superstitiosè conse-
 ando, exorcisando, ad aut coniurando, vt pseudocabalistæ faciunt. Oratio in Spiritu ac Veritate sufficiebat sola. Abeat in malam rem, cum suo magistro, discipulis, totaque schola pestilentissima, Nigromantia: cuius abolitionem extirpatoriam veræque Mageiæ misertimæ deformatae reformationem ac instaurationem duratoriam, Amphitheatri huius figura quarta posui Christiano Cabalisticam; quam accuratè contemplare. Nota: SPIRITVM quidem optat, citat, vocat adstantiæ atque familiarem SAPIENTIAE veræ studiosus: sed quem aut qualem? Reuera haud alium, quam Hhochmahél, hoc est, SAPIENTIAE DEI IEHOVÆ ipsius vers. 223. Tu fili, fac similiter, & sapiens eris, vide vers. 28. & 106. *Et dixi ex precordiis meis*] Non superficialiter, non transcursoriè aut oscitanter, (ore solo, corde longè remoto, vt solet blaterare mundus immundus) verum in Spiritu ac Veritate (totus, hoc est, Corpore, Spiritu & Anima reformatus ad exemplar Archetypi; sermone ac vita eum repræsentans) corde toto, mente eleuata ac sublimata in D E V M, aliud nihil cogitans, præter D E V M & SAPIENTIAM eius. Modum hic & ritum obserua Theosophicum Orandi, Sapienti nostro aliisque sui similibus (vt possum probare ex sacris) in magnis & arduis usitatibus; quo in I H S V H C H R I S T O crucifendo, & crucifixo non frustra adoriebatur IEHOVAM pia vetustas: is innoteſcat tibi, si acutè intueberis & picturas & scripturas figurarum Amphitheatri huius primæ, secundæ & quartæ. CLAVE hic opus esset secretissima. Dicam tamen quid: cap. 19. & 20. lib. 3. de verbo Mirifico doctissimi Capnionis mente contemplare Theosophicè purgata, te non pœnitibit. Noluit vir pius & doctus (ob derisorum & stultorum le-

uitates) arcana velamenta & secretissima symbola in auram spargere, sed magis doctrinæ filii in aurem insursum. Sunt certè adumbratæ superorum imagines, signa, notæ ac symbola, quibus mouemur ad cogitandum desuper Cælestib. & Spiritualibus substantiis, virtutibus & operationibus quodam tramite abstractionis, vel assimilationis via, vel alia quadam ratione ac modis, nobis carne induitis, possibili. Sufficiant hæc Sapienti.

ORATIO
Salomonis
pro Sapien-
tia haben-
da à Dæo.

252

D E V S Patrum meorum,
& DOMINE Misericor-
diæ, qui fecisti O M N I A
V E R B O tuo,

Sap. 9.
Vers. 1.

D E v s Patrum ac D o-
M I N E Misericordiæ, qui o-
mnia creasti verbo tuo,

252

DOMINE Misericordia.] D E V M Misericordiæ implorat Misericordia egens; Iustitia, Iustum; Potentia, Omnipotentem. Vos igitur, quibus est ea sollicitudo, ea cura, & qui mirabilium confiendorum audi estis, oculis & animo perlustrate N O M I N A D E I, fig. Amphitheatri huius prima à me annotata, (possunt ex Sacris colligi plura) eligitque ex hoc conuentu, de tali exercitu, ex hac fermè Nominum Sacrorum legione, quo sit potissimum in eiusmodi operationibus, quibus operam datis, piè vten- dum: Theo-Sophicè enim potest illa Diuinitatis symbola Cælestium ingens chorus sequi. Quia nullus Deorum ausit, iuxta Homeri versus, in suis sedibus permanere, moto I o v e. Diuina Nomina, quamquam Hebraica, & propterea nonnullis parum cognita, tamen multum prodeſſe, credendum est, à quibus simplici & sincera fide puroque affectu vel dicunt vel audiuntur: Angelosque qui adsunt atque intelligunt, ad opem feren- dam iis inuitari. Vide vers. 174. Plura de hisce (D E o annuente) loco et iam suo.

253

Atq; hominem tua Sa-
pientia effecisti, vt rebus
abs te conditis dominare-
tur,

Vers. 2.

Et S A P I E N T I A tua con-
ſtituisti hominem, vt domi-
naretur creaturæ, quæ à te facta
est.

253

Vt dominaretur creaturæ, &c.] Etiam Elementis, vt rectè & Physicè lo-
quuntur Chemici. Ita enim fieri oportuit, vt qui ad D E I imaginem (in
iustitia & sanctitate vera, Ephes. 4, 24.) & similitudinem (vnum, personâ;
trinus, Effentiis, Corpore, Spiritu, Anima, tribus distinctis) Homo for-
matus, multi potentia dominationis suæ repræsentaret Archetypum O
mnipotentem.

254

Et administraret Mundū
in Sanctitate ac Iustitia, re-
ctitudineque cordis Judici-
um exercebat.

Vers. 3.

Vt disponat orbem Ter-
rarum in Æquitate & iustitia,
& in directione cordis judici-
um iudicet.

254

Vt disponat

*Vt disponas orbem terrar.] Non tantum iuxta Legem DECALOGI scri-
ptam, verum quoque Conscientiae (qua scintilla Iustitiae Diuinæ) homi-
nis Diuinitus inditam, ab ELOHIM conditore Iusto. Testimonium Ima-
ginis DEI.*

255 Da mihi *¶* sedium tua-
rum assistrarem SAPIEN-
TIA M, & noli me reproba-
re *¶* à pueris tuis:

Vers. 4.

*Da mihi assidentem thronis
tuis SAPIENTIAM, ne
me numero seruorum tuorum
summoueas:*

255 3. Reg. 3.
Vers. 9.

*Sedium tuarum assistrarem SAP.] Si quis habet laboribus suis adistentem
sedium DEI assistrarem SAPIENTIA M, quomodo, quæso, poterit is er-
rare? Est autem sedes IEHOVAE ab æterno, quare & soli gloriae eius assi-
strix, hoc est, SAPIENTIA, (de qua in Prologo hoc Sapiens noster) æter-
na: aliâs, (vt redundatur, sic loqui cogor) DEVS, quem (diabolo) non ne-
gas æternum, ab æterno fuisse insipiens, stultus, & malè sanus. Si hoc, quo-
modo potuit insipiens aliquando creare SAPIENTIA M: Increpet te IE-
HOVAH, qui ansam præbes hæc cogitandi, ne dum loquendi. Apueris
tuis] Cupit numerari inter DEI pueros, Regis filius; seruos, SAPIEN-
TIA M amans; ministros, Rex, vt in omnibus sapienter seruiat DEO: qua-
re & SPIRITVM postulat SAPIENTIA M.*

256 Quoniā seruus tuus sum
ego, & filius ancillæ tuæ,
homo infirmus, & exigui
temporis, & *¶* minor ad
intellectū iudicii & Legum.

Vers. 5.

*Quoniam ego seruus tuus
sum, ac filius ancillæ tuæ, ho-
mo imbecillus, ac ritæ brevis,
& minor quam ut iudicium ac
Leges possim intelligere.*

256 Psalm. 115.
Vers. 16.

*Minor ad intellectum, &c.] Omnis homo stultus, nisi SAPIENTIA præ-
sit ei. Omnis homo mendax, nisi veritas Diuina illustret ac regat eum:
quantumuis etiam magnus coram mundo immundo. Cura, vt IEHO-
VAH tibi à consiliis.*

257 Nam etiam si quis fuerit
perfectus inter filios homi-
num, tamen si Sapientia ab-
sit tua, nihil estimabitur.

Vers. 6.

*¶ Et si quis consummatus
inter filios hominum, si ab illo
absuerit SAPIENTIA tua,
in nihil computabitur.*

257

*Et si quis erit consummatus, &c.] Quasi dicat: quamvis sit aliquis (siue in
aula siue in caula natus) mundana sapientia summè prædictus, vulpecula
aulica astuta & fallax, aut sophista fallacibus contentiofisique conclusiun-
culis, sciens & contra conscientiam ludens; attamen stultus & nullus es-
set, imò σκύβαλον, in conspectu DEI; cum absit ab eo SAPIENTIA DOMINI.
Vide quæ supra de muliere extranea & aliena.*

1. Paral. 28, 5.
2. Paral. 1, 9.

258

Tu me elegisti regem populi tui, & iudicem filiorum tuorum, ac filiarum.

Vers. 7.

Tu elegisti me Regem populo tuo, & iudicem filiorum tuorum, & filiarum.

258

Tu elegisti me Regem, &c.] Ad imitationē Orationis huius, quiuis THEOSOPHIÆ amans & studiosus, mutatis tamen (pro vocationis vniuersitate) mutandis, formare quoque potest ac debet suas precatio-nes: V.g. Tu, DOMINE, constituisti me Theologum, Iureconsultum, Medicum, Physicum, Gubernatorem, Scholasticum, Mechanicum, &c. & iustisti me ædificare Ecclesiam tuam; docere iusta; sanare ægrotos; per-contari Naturæ librum: ius & iustitiam administrare; informare iuuentum; præparare hoc vel illud, &c. da mihi SAPIENTIAM, vt, &c.

259

Et dixisti me ædificare Tē plū *¶* in monte sancto tuo, & in ciuitate habitationis tuae altare, ad similitudinem tabernaculi sancti tui, quod præparaſti ab initio.

Vers. 8.

Fuſſisti me ædificare tem- plum in monte sancto tuo, & in urbe habitationis tuae altare in ſtar tabernaculi sancti, quod præparaſti ab initio.

259

In monte sancto tuo] Olim non sine mysterio in monte, nunc in Spiritu vult adorati Pater Spirituum. Sursum corda, in TE ut habeamus, benignè largire nobis ô DOMINE! vtque per VERBUM tuum Biblicè, Macro & MicroCosmicè Scriptum, tanquam per scalam Iacob ad & in te mentaliter ascendere queamus. Amen.

260

Et tecū SAPIENTIA tua, *¶* quæ nouit opera tua, quæ & affuit tunc cum orbe terrarum fingeres, & ſciebat *¶* quid eſſet placitum oculis tuis, & quid directum in præceptis.

Vers. 9.

At tecum eſt Sapientia, que tua nouit opera, quæque tunc affuit cum Mundum efficeret, quæ ſcit quid in oculis tuis gra-tum ſit, ac rectum in præceptis tuis.

260

Prou. 8, 22.
Ioh. 1, 3.

Quæ nouit opera tua] OMNIA enim per VERBUM (SAPIENTIASIMVM, verſi. 156. & 162.) facta sunt: & ſine ipſo factum eſt nihil, quod factum eſt. Iohan. 1, 3. Nota: Cum cuius artifici ſit credendum in ſua arte; OMNIA autem per SAPIENTIAM facta ſint: Quapropter eam pro præceptrice in OMNIScibili bono, tibi eligito; huius vnius ac ſolius DOCTRINÆ fidem adhibeto. Hæc, Lege & Doctrina Amphitheatri hu-ius, te deducet in veritatem PhysicoChemical, Magicam, Cabalisticam, OMNEM. *Quid eſſet placitum]* Cur non? Eſt enim SAPIENTIA PATRIS, ſediuſ eiusdem afflītrix, & consiliaria Aeterni ab aeterno.

Hanc

Hanc demitte è sanctis
Cælis, atque à solio gloriae
tuæ eam mitte, vt præfens
mecum labore, atque in-
telligam quid acceptum sit
apud te.

Mitte illam.] Dat & mittit SAPIENTIAM D E V S; non homo, aut liber(humanitus) vllus: inuenitur apud D E V M, non homines, vel crea-
turam aliam vllam. verss. 167. & 187. Influētia, Lumine & Motu Solis
Diuini nobis communicatur. Clamemus igitur extoto corde omnes: Ro-
rate Cæli Diuini desuper, & nubes SAPIENTISSIMI pluant SAPI-
ENTIAM: aperiatur terra Mentis meæ, & germet hominem nouum;
qui reformatus ad exemplar Archetypi viuat in æternum.

De Cælis sanctis tuis.] M O S E H, Veracissimus totius Naturæ historicus:
à solo enim V E R A C E, influentiâ, lumine & motu S O L I S V E R I T A-
T I S ductus & ductus, inquit Gen. i, i. In principio creauit E L O H I M C E-
L V M. H o c, à Natura & substantia sua, Hebraicè appellationem pro-
priè habet S C H A M A I M, quasi E s c h V A M A I M; I G N I S & A Q V A;
Ignis Aqueus vel Aqua ignea: Græcè A I O H P, quasi αἴων, ex αἴθω, ardeo &
ἀήνης, spiritus; S P I R I T U S A R D E N S: Ein Geistewiges wasser, Ein was-
seriger feweriger Geist; Ein feweriges Geistwasser; L A T E X A E T H E R E V S:
quicquid Aristoteles ineptissimè repræhendens alios, vt suas de mundi æ-
ternitate stabiliret falsitates, contra garriat. H o c in totum V N I V E R-
S V M Mundanum tripliciter distribuit E L O H I M.

Primo, I N F E R I V S, indidit T E R R A E & A Q V A E, vtibi esset non
tantum sedes & vehiculū A N I M A E Mundi, verum quoq; M E D I V M con-
iungens & V I N C U L V M copulans atque vniens duo extrema, quæ sunt,
M A T E R I A prima, & F O R M A, hoc est, H Y L E nec non A N I M A
M V N D I, N A T V R A, R V A C H E L O H I M: vt latius videre est verss.
162. & 187. & figuræ Amphitheatri huius tertiae Quæstionibus 5. & 6. To-
tus globus inferior plenus est S C H A M A I M, Cælo, Spiritu Aethereo; o-
mnia enim corpora penetrauit massæ sublunaris, voluntate D E I diffu-
sum pet & in O M N I A; nec quicquam (Experientia teste) reperitur in to-
to orbe Terrarum ambituque Oceani totius, quod eius scintilla careat.
Mixtum hîc habitat, reperitur atque versatur cum Elementis fructibusque
corundem; coagulatum & congelatum; in nonnullis etiam fixum. H o c,
Ignis G i g a s Naturæ iudicans singula, à vinculis coagulationum fixatio-
numque Physico-Chemicè relaxat atque resolut in S P I R I T U M ad-
spectabilem sensibusque obuium omnibus; separando, à superfluitati-
bus ei admixtis, depurat, & primordiali sic restituit libertati. H o c,
C E L V M I N F E R I V S, P R I M V M: cuius scintilla Alcool vini, quod
Spiritus, Aqua & Ignis. Ex re omni, quam dare potes, Laboratoria Phy-
sico-Chemicorum manifestant & exhibent S C H A M A I M siue C E-
L V M, artificio Physicosophistis haudquaquam cognito. Frenum, so-
phista, qui legis vel audis hæc, linguæ iniicito tuæ petulanti, & Phy-
sico-Chemicè (priusquam repræhendas quid) studere memento; ne (quod

Vers. 10.
*Mitte illam de Cælis
sanctis tuis, & à sede Ma-
gnitudinis tuae, ut mecum
SIT & mecum LABORET, ut
sciam quid acceptum sit apud
TE.*

non est Sapientis) dicas aliquando, *non putaram*. Non pudeat te carbonum. Nec enim *D E V M I P S V M* pudebit Ignis; tempore vltimi iudicii; in quo Cæli magno impetu transient, Elementa verò calore soluentur; Terra autem, & quæ in illa sunt opera, exurentur. 2. Pet. 3, 10. *M V N D V S P H Y S I C O - C H E M I C E* hodie *I V D I C A T V R* à philosophis, & *T H E O - S O P H I C E* *I V D I C A B I T V R* *I G N E* die vltimo, à *D E O I P S O*.

Secundo, *S V P E R I V S*, non mixtum Elementis eorundemque superfluitatibus, sed per & in se (animatum tamen *N A T V R A*) congelauit, solidauit, corpus durum ac solidum constituit atque effecit, hoc est, firmavit. Nam *V E R B O D O M I N I C A E L I* firmati sunt, & *S P I R I T V O R I C I U S* (*Ruach Elohim*, Emanatione Diuina, vers. 137.) omnis virtus eorum; *Psal. 33, 6.* Spiritus eius ornauit Cælos, *Iob. 26, 13.* Dixit enim *D E V S*, *Gen. 1, 6.* Fiat *R A C H I A* (hoc est, extensio siue expansio solida, firma & compacta;) *Vndē Latini F I R M A M E N T V M*, Germani eme *Vesse recte* dixerunt: nam quouis ære & adamante est durior & durabilior; Cæli solidissimi, quasi ære, fusi sunt, *Iob. 37, 18.* quare nec *Lucis* aut ignis sui calore, nec motus perniciitate imminutionem patitur, nedum, antè diem nouissimum *D O M I N I*, consumatur. Extendit *I E H O V A H* Cælos solus, *Esa. 44, 24. & 45, 12.* *Qui extendit velut nihilum cælos, & expandit eos sicut tabernaculum ad inhabitandum.* *Ez. 40, 22.* Propriè *Esaias 34, 4.* Et tabescet, inquiens, omnis militia (ornatus) Cælorum, & *C O M P L I C A B V N T V R*, werden zusammen gerollet / sicut *L I B E R*, hoc est, cortex interior ligno adhærens, *C E L I:* & omnis militia eorum defluet, (sicut defluit folium de vinea & de ficu) in medio aquarum, (quoddam interstitium & discriminem inter aquas) & diuidat aquas ab aquis. Et fecit *D E V S* Firmamentum, (vt sit tanquam firmissima fornix, quam *D E V S* subiecit aquis, & per quam retineret eas in sublimi) diuisitque aquas, quæ erant sub Firmamento, ab his quæ erant super Firmamentum. Et factum est ita. Vocauitque *D E V S* Firmamentum (*R A C H I A*, Extensionem, Expansionem) *C A E L V M*. (hoc est, *Schamaim*; à Natura & substantia aquarum ignearum: sicut Rachia, à quantitate & qualitate externa, hoc est, extensione & firmatione materiæ.) Dubitet nunc ergo omnium nemo, Aquas veras esse supra Firmamentum. *Benedicite aquæ omnes, quæ super C A E L O S sunt, D O M I N O.* *Dan. 3, 60.* Extendens *C A E L V M* (*Schamaim*, dictum Firmamentum) sicut pellem; qui tegis aquis superiora (superficiem extimam) eius, *Psalm. 104, 3.* Laudate *D O M I N V M* Cæli cælorum: & Aquæ, quæ sunt super cælos (videlicet primum & secundum) laudent *N O M E N D O M I N I*, *Psal. 148, 4.* Quales sint autem *A Q V A E S V P E R C A E L E S T E S*; cuius generis, substantiæ atque naturæ, nobis Theosophicè percontandum. Influentiâ, igitur, Lumine & Motu *S O L I S D I V I N I* doctus ac ductus, in Nominе *D O M I N I* dico, *A Q V A S S V P E R C A E L E S T E S* esse vnius eiusdemque generis & substantiæ, cuius erat *L A T E X* ille æthereus incombusibiliter ardens, reperitus, patrum nostrorum memoria, Patavii in Italia, in monumento vetustissimo, intra vrnulam fictilem, intra duas; altera ex auro, altera ex argento ampullas, cuius liquoris purissimi virtute per plurimos annos lucerna hæc arsat, vt annotarunt in suis antiquarum inscriptio-num collectaneis Petrus Apianus & Bartholomæus Amantius. Meminit

huius rei etiam Hermolaus Barbarus in corollario in Dioscoridem, vbi de Aquis in commune agit: Est & Cælestis aqua, inquit, siue potius Diuina Chemistarum, quam & Democritus & Mercurius Trismegistus nouere, modò *Diuinam aquam*, modò *Scythicum laticem* appellantes, modò *πνεύμα*, hoc est, Spiritum ex ætheris Natura, & Essentia rerum Quinta: Vnde Aurum potulentum, & iactatus ille necedum inuentus (à Chemiæ-Sophistis puta, quorum proh dolor, plena ferè sunt omnia, nec in perpetuum ab istis inuenietur: de Theo-Sophis contrarium sufficienter demonstratum est in Amphitheatro hoc) Philosophorum Lapis, & labulum constat. Hoc genus laticis, ut arbitror (inquit idem) significat Epigramma nuper trimè in agro Patauino, iuxta oppidulum Atestæ inuentum, opere lateritio ac perinde fragili, per imprudentiam manus rusticæ proscendentis ibi terram, corrupto. Hæc ille. Conradus Gesnerus Medicus Tigurinus pag. 5. de Lunariis herbis & rebus noctu lucentibus Epigramma præfatum, Ethnicissimum vetustissimum redolens, sic refert:

Plutoni sacrum munus ne attingite fures,
(Quatuor Elementa) Ignotum est vobis hoc, quod in urna latet.
Namque Elementa grani clausi digesta labore
Vase sub hoc modico Maximus Olibius.
Ad sit fæcum custos sibi copia cornu,
loquitur) Ne pretium tanti depereat laticis.

Intra hanc vnam altera vrnula reperta fuit, cum inscriptione versuum horum: de quibus vide quoque præfationem Libri de Secretis Remediis Euonymi Gesneri Philiatri;

Abite hinc pessimi fures.
Vos quid voltis cum vostris oculis emissitiis?
Abite hinc vostro cum Mercurio petasato eaduceatoque,
Maximus Maximo donum Plutoni hoc sacrum fecit.

Hæc ibidem. Grauiter huius aquæ veritatem confirmat Auctor veteris in Apocalypsi SPIRITVS MUNDI SECRETI, sanctè inter alia affirmans, spiritum hunc (*Schamain, Calum*,) æthereum in corpore aquoso plusquamperfectè glorificato existentem, sensibiliter ardere in lampade artificioso, sine diminutione aut consumptione sui, in perpetuum. Nostra quoque ætate huiusmodi lampades, sine affusione nutrimenti noui perpetuò ardentes latice æthereo fragrantissimo refertas, in monumentis & antris vetustissimis Germaniæ Inferioris ac Græciæ fuisse repertas, scimus testari historias & viros fide dignos. Tantæ & tam mirabilis, imò quasi superNaturalis conditionis est Ignis laticis huius super Cælestis, ut ardeat vase ætissime clauso, extinguitur flamma eius ab & in aëre nostro, vase aperto. Es ist gar ein ander wasser vnd fewer / als vnserē gemeine wasser vnd fewer. Hinc Philosophi Physico Chemici: Aqua nostra ignis est; (Est enim *Schamain*, de aqua ignea super Cælesti) corpora magis comburens, quam ignis vulgi. Hancaquam verè mirabilem & mirificam CREATOR ELOHIM Omnipotens ordinavit atq; concessit (cui? soli Sapienti; haud quaquam Physicophilistis) inuenire, etiam in regione hac Elementari. Vbinam verò? In Vnica certè solaq; SAPIENTIAE Minera, quæ Magnesia Sapientū, & Materia Lapidis Phil. debita ac genuina; in quam IEHOVAH

DEVS non tantum posuit, sapienterque reseruauit Cælum, verum etiam Terram & Aquam, hylin nimirum aut semina Mundi huius totius, in statu primordiali catholico adhuc hodie existentia, animata A N I M A M V N D I scintilla Catholica; (fig. Amphit. huius 3. Quæst. 7.) vt indè, tanquam in & ex subiecto MacroCosmico Catholice synoptico, PhysicoChemice præparando, necnon Christiano Cabalisticè tractando eam, Catholice in-dagaret erueretq; cognitionem Creatoris, & quem misit J H S V H C H R I S T I crucifixi; Naturæ & Creature omnis, ac per consequens (est enim veritati consentaneum, eorum quoq; quæ sunt supra Cælos (primum videl. atq; secundum) hoc est, Aquarum superCælestium, Schamaim, Aquarum ignearum vel Cæli tertii, tabernaculi D E I & Sanctuarii Angelorum; nec non sui ipsius: innotesceretque sic, ex Libro Naturæ synopticè Catholico, TheoSopho, quænā sit mira Creatoris Sapientia, Potētia, Bonitas. Causas Vvvs Lapidis Philosophici Christiano Cabalisticè D I V I N I (fig. Amphit. huius quarta, vbi de V R I M & T H V M I M) ex hisce facillimè ostendere possem sufficientes, si fas esset sigillū frangere Cæleste & occultæ reuelationis, mysteriaque diuulgare D E I. Sufficient filio Doctrinæ (cuius meditationi Theosophicæ etiā aliquid indagandū relinquere césui) in præsentia ea, quæ passim suppeditat Amphitheatum hoc, & quod ostenderim / nō enim de Cælorum tantum vs v, verum etiam Substantiâ, Essentiâ, & Natura philosophari Theosophum decet, A Q V A S S V P E R C A E L E S T E S esse, (reperiq; à Sapiente in rerum Natura inferiorū) purissimas, subtilissimas, igneas, lucidissimas, plus quam perfectas, quare incorruptibles, perpetuo in se fixas, hoc est, permanētes, liquidas tamen & fluidas, inflamabiles, minimè combustiles: in v s v m hunc, vt in regione supersuprema sint atq; constituant Schamaim, siue Cælum Tertiū; quod in superficie citima aqueum est, extimâ, igneum, ignis flagrans, aqua ardens. Quid? Hicce, in hisce puta inferioribus (quāuis in solo MacroCosmico synopticè Catholico) Aqua contra communem stylum ac rationem extat tam nobilissima, ignisve aqueus tam mirandus, superCælestis substantiæ atq; Naturæ, reperiturq; à solo Sapiente sapienter; quāto magis in regione supersuprema, hoc est, supra Firmamentum, in Mundo (ob vsum sic dicto Diuinum) hyperphysico. Ni hoc, Minera S A P I E N T I A typō reali haud repræsentaret Catholicon MacroCosmicon. Absit, inter PhysicoChemice Sapientes contrarium cogitare, nedum statuere vel loqui. P E R G O : In CÆLI, V E R B I E H O V A virtute tanquā præhensione quadam & cochlea, in altū subleuatione F I R M A M E N T I q; (vt dictum) constitutione, confestim, mox & è vestigio atq; simul extitit spatium quoddam magnum altumve interuallum, inter Cælum & Terram, quod est & dicitur L o c u s : vt enim nec mons sine valle, aut manus primū iunctæ, postea verò disiunctæ & separatæ, sinè spatio inter eas medio; ita nec Cælum & Terra, facta hac separationis, deductionis, & secretionis à se inuicem sublimatione, absq; interstitio & distantia esse potuerunt. Ezech. 8,3. Eleuauit me Spiritus inter Terram & Cælum. Locum v a c v v m quidem primum exitisse oportuit, postea verò humoribus aqueis, & vaporibus exhalationibusq; continuis (meteororū variotorum materiis) è regione inferiore dietim euaporantibus sursumque tendentibus, necnon terrenis corporibus innumeris, vt ibi essent, in longum & latum

crescerent,

crescerent, spirarent & mouerentur, impleri. Mirabile D E I Mirabilis Laboratorium Macro Cosmicon, Naturâ præsidente aut Laborante, perpetuum, Catholicon. D IX IT præterea D E V S : Fiant Luminaria in Firmamento Cæli, (hoc est, Rachia Schamaim, in expansione Cæli, siue spiritus ætherei aquæ firmati) & diuidant dum a noctem: & sint insignia & Tempora; & dies & Annos: Vi luceant in Firmamento Cæli, & illuminent Terram. Et factum est ita. Fecitque D E V S duo luminaria magna: luminare maius, ut præcesset diei: & luminare minus, ut præcesset nocti, & stellas. Et posuit ea in FIRMAMENTO CÆLI (hoc est, in Rachia, extensione, siue expansione Schamaim firmata) ut lucerent super Terram, & præcessent diei ac nocti, & diuiderent lucem ac tenebras. N O T A : Quomodo, ASTRÆ sint in signa, (Heb. A O T.) hoc est, signa indicantia, & Alphabetum quasi in tomo Libri Mundi maioris Cælesti, quibus D E V S (nostrî curam paternè habens) de variis ac magnis nobiscum loquitur; futura quæ sunt & imminent, antequam eueniant, ostendit, prænuntiat, prædictit; alibi (D E O concedente) latius declarabo. Vide verss. 35. & 353. Hoc, CÆLVM SECUNDVM; sublime; Regio puræ ætherea. Hoc, Solem, Lunam & Stellas habet; reuera etiam PRIMVM & Inferius (suo modo) astra sua: id quod sciunt atque testantur Sapientes. Motu harmonico siue sympathico (erga se inuicem) mouetur & trunque: id quod inferius, sicut id quod est superius, & contra. Qui motus, certitudinem suadet (quam dixi) indicationum. D E V S Mirabilis in operibus suis, S U M M A : Confluxibilia, conspirabilia, consentientia, OMNIA, Micro & Macro-Cosmice. Deniq; Firmamentum Cæli, teste Esaiæ 51, 6. (resolutis I G N E coagulationum vinculis) sicut fumus liquefcet. Reducetur enim in id, quod erat antè sui congelationem, solidationem ac firmationem, hoc est, fit SPIRITVS liber.

Tertiò, S U M M E , supra R A C H I A S C H A M A I M , hoc est, Firmamentum Cæli, S C H A M A I M non Elementis (vt Primū) miscuit, multò minus superfluitatibus eorundem excrementiis inquinauit; neq; in corpus solidum (vt Secundū) ac durum congelauit atque firmauit; verū (virtute suâ Omnipotente) per & in se plusquam perficiendo, A Q V A S S V P E R CÆL E S T E S constituit tales, quales paulo antè docuimus, & in perpetuum P E R M A N E N T E S ; manifestandoque ignem earum, in superficie extima citra consumptionem sui semper ardentes, & sinè fumo luce candidissima splendentes: Hoc, CÆLVM Empyreum, lucidissimum; imò, L V X , quam(tanquam rem Diuinitati consertaneam) D E V S inhabitat inaccessibilis, i. Timoth. 6, 16. Q V E M idcirco in ignea esse Essentia Diuinitus Plato ab Indoru Brachmanis didicit, Quintamq; Essentiam Diuinitatis statuit mansionem. Eodem, fortassis, sensu Thomas de Aquino, quamuis Auctor Auroræ Philosophorum contrarium censeat cap. 19. absque blasphemia dixit, D E V M & Angelos suos carere non posse igne aquæ ardantis, sed eo indies vti. Carere non potest, quia noluit; Volui Summè, Superiùs, Inferiùs ea vti, pro sede aetherno Maiestatis suæ, Medioq; in usus varios conueniente. Placuit sic D O M I N O ; placeat idem tibi. H o c , CÆLVM vel CÆLI (Schamaim) CÆLOREM, Deut. 10, 14, 3. Reg. 8, 27. Psal. 115, 16. Nehem. 9, 6. respectu duorum, inferioris & infimi, T E R T I V M , ad quod Paulus 2. Corinth. 12, 2. tractu Magnetis

Diuini Mente raptus, in quo arcana audiuit verba, quæ non licet homini loqui: *Immensum, summum*, Deut. 4, 32. *Vltimum*; non enim vltioris aut superioris meminit SS. Scriptura. *Ἄγαστρον* h. c. Sanctuarium Angelorum nostrorum, faciem D E I P A T R I S nostri semper videntium, Matth. 18, 10. Paradysus felicitatis summae; sedes & Thronus beatarum mentium. O præclarum diem (Christianè utar verbis Ciceronis de Senect.) cum ad illud animarum concilium cœtumque proficiscar! Quid? D O M I N V S D E V S I P S E (h v) in Cælo sursum, Deut. 4, 39. Ad quod & super quod D. N. I H S V H C H R I S T V S crucifixus quadragesimo à Resurrectione die ascendit, *ὑψηλότερος ἐγγὺών*; sublimior Cælis factus, Hebr. 7, v. 26. *Ascendens supra omnes Cælos*, Ephes. 4, v. 10. *Sedens ad dexteram D e i Patri*, *inde venturus est*, Actoř. 1, 10. Matth. 26, 64. *iudicare viuos & mortuos*. Matth. 25, 31. Actoř. 10, 42. & Seculum per I G N E M. Esaiæ 66, 15. 2. Pet. 3, 7. De hisce CÆLIS S A N C T I S, Psalm. 102, 20. in quibus D O M I N V S D E V S I P S E sursum, Deuter. 4, 39. Iosuæ 2, 11. Eccles. 5, 1. de hoc Sanctuario suo, de excelso hoc Cælorum habitaculo, Deuter. 26, 15. 2. Paralip. 30, 27. Sancto, Solio gloriae suæ, Esaiæ 63, 15. de Domo sancta sua, Baruch. 2, 16. de Templo sancto gloriae suæ, de Throno regni sui, Daniel. 3, 53. petit à E H O V A H sibi mitti S A P I E N T I A M Theosophus noster Regius: Petamus ab eo & nos, in O R A T O R I O T H E O S O P H I C O n ostro, in Spiritu ac Veritate, mittetur reuera, modo TheoSophico, etiam nobis. C O R O L L A R I V M : S C H A M A I M , hoc est, C A L V M , Doctrinâ hac nostrâ genuinè expositum, saluberrimè te docebit, vndè quid sit Lv x, (Hebraicè, A O R) Gen. 1, 3. Authrix splendoris atque illuminationis, nec non (dispositionis modo) D I E I . vers. 139. Quomodo à T E N E B R I S , 2. Cor. 4, 6. (erat enim Schamaim, sicut Cælum, &c, per consequens, C H A O S vniuersum, ob Lucem suam igneam internam Diuinitus nondum manifestatam, tenebrosum & non conspicuum) vi iussi Diuini rati ac firmi, splenduerit (non secus atque in tenebroso loco ex Spiritu vini manifestatur ignis) DIESQUE exortus; ob cuius L V C I S absentiam vel parentiam ignotum & obscurum nobis futurū erat Vniuersum D E I opus hoc immensum: Quomodo quotidie naturaliter fiat & arte manifestetur V R siue I G N I S ; Qui, cum absque calore esse nequeat, Effectum suum semper exhibet atque demonstrat C A L O R E M : hic, certè, in Omnibus (extat enim in Omnibus Schamaim animatum N A T V R A) totius Formæ ac Speciei est custos, Naturaliumque in Rebus actionum & Rerum gerendarum ac producendarum stimulus, *ἴσχαντος* que (tam externè quam internè) Naturale & Artificiale Principiū, & impulsuum, seu *κυρίων*, aut *ἐρεπύλων* à D E O constitutum, ac A N I M A E , quæ sic (mediante Schamaim) dotes suas (vt insint) multiformiter largitur Rebus, instar obstetricis cuiusdam fidelissimæ Micro & MacroCosmici attributum: Cur, vel quo respectu C A L O R sit atque dicitur Diuinus, Cælestis, Elementaris; Naturalis, insitus siue innatus, proportione quadam soli siderumque calori respondens; Vndè actiones horum (I P S I V S) tam diuersæ; Quo sensu (minime vulgari, attribuendo vnicuique suum) interpretandæ phrases, Philosophorum hæc: C A L V M est animatum; Influentia, Lumine & Motu agit in inferiora; Cælum est potissima causa, cur Elementa, quamvis suapte Naturâ cōtraria, permisceantur atque

tur atque invicem coniungantur; Ad primam materiam eandem, quam vir ad sibi dilectam coniugem, obtinet rationem; Res adamat inferiores; in Terram non secus ac Mas in foeminā semen transfundit suum, Corpora gignit inferiora; Omnium est parens; Instrumentum est, quo D E V S agit nobiscum; Est causa omnium, quæ gignuntur; Confert Formam & Speciem in materiam apparatam immittit; Regit omnia, quæ hic continet Mundus; fecundat semina; Omnis fecunditas à CÆLO spargitur; ALIA & que hisce similes: TUNC RECITE PHILOSOPHARI POTES-
RIS DE NATVRÆ SECRETI S. Benè docet & discit, qui benè distin-
guit. *A sede magnitudinis tue.*] Dicit DOMINVS Esa. 66, 1. Cælum se-
des mea. Psal. 103, 19. DOMINVS in Cælo paravit sedem suam. Psalm.
123, 1. *Ad te levabo oculos meos, qui habitas in cælis.* Psal. 10. 4. DOMINVS, in
Cælo sedes eius. Matth. 6. 9. *Pater noster qui es in cælis.* Notandum: A throno
celitudinis Diuinæ, nil nisi Diuinum, æternum; SAPIENTIA (Emana-
tio Diuina, v. 137.) igitur non creata, non formata, nō orta aut facta ut crea-
turæ, sed genita ab Æterno Patre Diuino Diuina Æterna; modo nobis
mente fideli potius Christianè credendo; quām fanatica imaginatione
comprehendendo. *Mecum sit, &c.*] Ut mihi sit præsto SPIRITVS FA-
MILIARIS; v. 223. Ora D E V M O P T. M A X. vt Tu, qui ad exoptatum
operis tui PhysicoChemici finem peruenire cupis, vt tibi assistat SPIR-
ITVS ASSISTENTIA bonus, qui opus non tantum ab infensissimo
hoste diabolo, omnis confusionis auctore, quām fidelissimè custodiat; ve-
rum quoque ad sapienter Laborandum te adhortetur; & ne in aliquo de-
linquas, vnde operi nocumentum accidere possit, dehortetur. Non certe
scurrile existimari debet, præesse Laboratorio Sapientum; sed illud, velut
aynasēcōy reuerenter ingrediendum, inque eo ita laborandum est, ne ge-
nium tuum bonum, Te, & Opus tuū custodientem offendas. Sues munda
ti hoc minimè intelligunt; Philosophi mentē meam & sensum percipiēt
soli, eumque sequentur. Ut & mihi sit SPIRITVS ASSISTENTIA mecum
Oret, mecum Laboret: Mentē, Intellectū, Rationē, Cogitationes & sensus,
Actiones atq; Labores omnes sapiēter instituat, dirigat, disponat, adiutet,
promoueat, fortunet, beat, versi. 28, 145, 158, 181. & 292. Mysteriū hoc ma-
gnum, à perpaucis obseruatū, sine quo Lapidem Philosophorum ad finem
optatū (quamuis in & ex Principiis Naturalibus, iuxta Naturę methodum,
artificialiter recte progrediaris / tu qui Christianū te profiteris, nunquam
perduces. vers. 132. Esto, vita & factis, qui vis videri, dici ac esse Philosophus
Christianus. Donum D E I est; cuius secretum Hermes & alii habuerūt ex
inspiratione Diuina; MacroCosmicè cōstans Corpore, Spiritu & Animā:
super quo etiā Nobis MicroCosmicè, secundū Leges atque Doctrinā Am-
phitheatri huius, Corpore, Spiritu & Anima, Theosophicè Orandum, Ca-
balicè, Magicè, PhysicoChemice sudandū vel laborandum. Ut I E H O V A H
Triunus, cooperando Tibi triuni tuisq; Laboribus, in Opere PhysicoChe-
micoCatholico triuno consequendo, inspirare, dare atq; largiri dignetur
benè velle, nosse, esse & posse, Theosophicè operari memeto. Qui potest
capere, capiat, sat dixi. *Obserua: Scientiæ & Artes quædā bonæ interdū sunt*
& vocantur IN C E R T A E, non quòd per & ex se incertæ illæ sint, aut non
nūquā malè noscent eas tractare sibi hoc præsumētes; Verūm quod D E S I T

artifici operanti VOLUNTAS DEI. An Gottes Segen ist alle gelegen.
Man muß auch das Glück von Gott haben. Cur enim, obsecro te, I E H O V A H Omnipotens, si vellet maledictione sua diuina te punire, aut detrahere (ob peccata) donum illud suum, vel thesauris & fructibus Sapientiae te priuare, cur, inquam, non posset ille, qui Omnia creavit, qui etiam inuertit, cum vult, ordinem Naturae; quemadmodum ad voluntatem Iosua Sol stetit in medio Cæli, & non festinauit occumbere spatio vnius diei. Ios. 10,13. Ad petitionem Ezechie, D E U S reduxit umbram per lineas, quibus iam descenderat in horologio Achaz, retrorsum decem gradibus. 4. Reg. 20,11. Viri tres Hebrei, Sadrach, Meschach & Abednego, missi in medium fornacis (Babylonica) ignis ardantis, igne non tacti fuerunt. Daniel. 3,21. & seqq. Et hæc fuit per Omnipotentiam D E I, qui habet Naturam in manu sua omnipotente, eamque regit sicut vult. V E L L E igitur D E I nobis est imperandum. Idem sibi voluit magnus ille Picus Miradulæ Comes, (quam uis propter hanc vocem iniquè lageretur à viro quodam magna auctorita tis) cum dixerat: *Frustra Naturam adit, qui P A N A / hoc est, D E U M totius Naturæ non attraxerit.* Quod secundum Leges atque Doctrinam Amphitheatri huius, D E O annuente, in Oratorio TheoSophicè fieri potest, vers. 190. S V M M A: Incertæ sunt & manent Scientiae ac Artes secreteiores, nisi subdelegatæ a s v m m o iuncta nobilioris operationis virtute; nisi in quam, V I R T U T E D I V I N A animentur aut roborentur. Hoc idem est, quod dixit Solomon, (v. 329.) haurire voluntatem à D O M I N O, & inhabitate cum S A P I E N T I A, vers. 300.

262

Nouit enim ac intelligit
omnia, ac me deducet in a-
ctionibus meis moderatè,
atq; in gloria sua custodiet.

vers. 11.

*¶ Scit enim illa OMNIA,
& intelligit, & deducet me in
operibus meis ¶ sobrie, & cu-
stodiet me in sua Potentia.*

Scit enim illa OMNIA] Quare, facta amica, soror & sponsa tua, de omnibus te sapienter instituere potest ac vult: quia promisit v. 187. Cuius iusti sermones omnes: non est in eis prauum quid, neque peruersum, vers. 42.

Sobrie] Non solum sine ebrietate; sed etiam dextrè; sapienter; super linea veritatis recta.

263

Et erunt accepta opera
mea, ac rectè populū tuum
dijudicabo, eroque dignus
folio Patris mei.

vers. 12.

*¶ Et erunt accepta opera
mea, & disponam populum tu-
um iustè, & ero dignus sedium
Patris mei.*

Et erunt accepta, &c.] Quando, Non nisi S A P I E N T I A sit, Orauerit, Laborauerit secum. Sic & nos in D E O sapientes, possumus OMNIA quæ volumus; volumus autem, TheoSophia studiosi, quæ D E U S I P S E. Quapropter, quæcumque, iuxta Leges atque Doctrinam Amphitheatri huius, faciemus, prosperabuntur, ut est Psal. 1.

¶ Quis

164 *¶ Quis enim hominum poterit scire Cōsilium D E I ? aut quis poterit cogitare , quid velit D E V S ?*

Vers. 13.

Quis enim homo consilium D E I intelligit ? aut quid velit D E V S animo comprehendet ?

264 *Esa. 40, 13.
Rom. 11, 34.
1. Cor. 2, 16.*

Quis hominum , &c.] Obiectio eadem , quæ infra vers. 297 . Ad quam vide vers. 268 . responcionem .

265 *¶ Cogitationes enim mortalium timidæ , & incertæ prouidentiæ nostræ .*

Vers. 14.

Nam cogitationes mortali- um timidæ sunt , ac nostra opi- niones fallaces .

265

Cogitationes nostræ , &c.] Quatenus nostræ per se , & absolutè , ex nobis , quoad nostræ duntaxat innitimus Prudentiæ , opinamur , non scimus . Cogitationes , speculationes , ratiocinationes , inuentiones & operationes nostræ omnes incertæ sunt , nisi veritatis atque virtutis Diuinæ inspiratio- ne animentur ac roborentur . Sonst seynd es phantasix .

266 *Corpus enim corruptio- ni obnoxium aggrauat ani- mam , ac terrenum domici- lium plenum curarum mé- tem deprimit .*

Vers. 15.

¶ Corpus enim , quod cor- rumpitur , aggrauat Animam ; ¶ & terrena inhabitatio de- primit sensum multa cogitan- tem .

266

Corpus quod corrumpitur , &c.] Sic etiam Paulus externum hominem φησιν διδικτιον , qui cum desideriis suis corrumpit & corrumpitur . *B I N A R I V S* ergo reiciendus . Vide fig . Amphitheatri huius secundam . *Terrena inhabatio deprimit , &c.]* Mens nostra in corpore hospitans propter pec- catum corruptibili atque mortali , quasi in carcere quodam tenebroso te- netur reclusa , ita , ut nec D E V M recte agnoscere , Naturam & seipsum cognoscere queat ex & per se homo . *Quamobrem orandus D E V S , vt exercitio in D E I amore Theo-Sophico (pœnitentialiter vicitis ac supe- ratis affectibus carnis) ad Diuinorum , Spiritualium & Naturalium rapia- tur contemplationem atque tractationem , & quasi de profundo carceris Diuinitus extracta sursum , in cacumine domicilii collocetur : hinc quæ prius in imo posita videre non poterat , cernere iam incipiat , & suo modo colloquio secretè fruatur dulcissimo I E H O V A spirituumque bonorum à D E O subdelegatorum ; inebrietur Nectare Diuino , sicque perueniat ad cognitionem & fruitionem totius V N I V E R S I . vers. 145 . Hoc , non nisi studiosus Amoris Diuini fidelis intelligit .*

267 *¶ Et difficile æstimamus , quæ in Terris sunt : & quæ in conspectu sunt inueni-*

Vers. 16.

Ac vix quæ in terra sunt , coniectura affequimur , & quæ in manibus versantur , cum

267

mus cum labore, quæ autem in Cælis sunt quis inuestigabit?

labore inuenimus: quis autem ea peruestigabit que sunt in Cælis?

Difficile aestimamus, &c.] Vide vers. 187.

SPIRITVS
SAPIEN-
TIAE mitti-
tur.

268

Sensum autem Tuū quis sciet, *Nisi tu dederis SPIRITVM SANCTVM DE ALTISSIMIS:*

Vers. 17.

Consilium autem tuum quis nouit, nisi tu dederis SAPIENTIAM, ac de altissimis Spiritum sanctum tuum miseris?

*Nisi tu dederis SPI.] Ad obiectionem vers. 264. & 297. sapientis ipsius sapiens responsio. Solus enim DEI SPIRITVS, & cui IPSE patefacit siue reuelat, nouit arcanum DEI, inquit Paulus i. Corinth. 2, ii. Deus in Cælo est reuelans mysteria, profunda & abscondita, Dan. 2, 28. SVMMA: In SAPIENTIA DEI scimus, intelligimus & possumus (IEHOVAH volente) OMNIA. Et, cum unusquisque sit optimus verborum suorum interpres, vnde quæso certius & verius Naturæ, SSæ Scripturæ, & Tuiipsius cognitionem verissimam hauries, quam ab ipsa veritate. Quomodo autem Deus (qui ipsissima est Veritas) fiat nobis à Consiliis, Theo-Sophice docet Amphitheatum hoc nostrum. Ibi Pythagoricè studere memento; ne sis filius ante patrem: fraternè moneo. Miseris.] Huc refer verba figuræ Amphitheatri huius secundæ: decebit vos igitur prius piè lotos, &c. & quæ sequuntur. *Spiritum tuum sanctum.] SPIRITVM SAPIENTIAE,* vers. 223. & 261. Non diabolicum, malum; de altissimis, non inferni profundis; MEDIA etiam, & quidem vel per Angelum lucis, non bestiam tenebrarum; vel per ORGANÆ Naturalia aut Artificialia, (agit enim Deus per varia MEDIA nobiscum, eaque mirabilia, quia ipse Mirabilis) SAPIENTIAE veræ in scena Mundana hac fideliter ancillantia, quo commodius DIVINA humanitus percipiamus, noscamus & intelligamus. Sunt enim Scientiæ & Artes bona ministræ aut Apostolæ (licet mihi docendi caussa sic loqui) quædam SAPIENTIAE, quas misit in Mundum, ut prædicarent de DOMINA suæ mirifice thesauris inexhaustis Euangelium, id est, nuntium lætum ac bonum, filiis Disciplinæ atque Doctrinæ, SAPIENTIAE hæredibus fidelibus dilectis.*

269

Et si correctæ sint semitæ eorum qui sunt in Terris, & quæ Tibi placent, didicent homines:

Vers. 18.

¶ Nam ita viæ eorum qui Terram incolunt, directæ fuerunt, ac quæ tibi placent, didicerunt.

Nam ita viæ eorum] Vide vers. 28, 74, 157, 158, 187. & 294. Quodcum ita sit, ut ITA, hoc est, hac methodo, hac via didicerint alii, V. G. Sapiens

noster,

noster, imò verò Sapientes omnes, (nemo enim vñquam vir magnus sinè afflato Diuino) etiam Nobis erit insistendum vestigiis eorundem, vt eo-
dem modo sapienter discamus ab eodem SAPIENTIA & SPIRITU, à
quo illi, sapientesque fiamus. Quæcunque enim sunt scripta, ad Doctri-
nam scripta sunt nobis.

270 Nam per SAPIENTIAM sanati sunt <i>¶</i> quicunq; pla- cuerunt tibi DOMINE à Principio.	Vers. 19. <i>¶</i>	<i>Et sunt SAPIENTIA con- seruati.</i>	270
---	--	---	--

Quicunque placuerunt tibi, &c.] Cum autem nemo placeat DEO, nisi qui cum SAPIENTIA inhabitat. Vers. 300. Theo-Sophicè nobis studen-
dum, vt cum Ea inhabitemus: Et tunc placebimus DEO, diligemur ab
EO, impetrabimusque secundum Leges atque Doctrinam Amphitheatri
huius, Orando & Laborando, in fide vera, OMNIA. Efficacissima res
mente pura Fides firma.

271 Duo postulaui à te, pro- hib eas à me, antequam mori- ri. Vanitatem & verbum mendax remoue à me: Pau- pertatem & diuitias ne de- deris mihi: ale me cibo qui conuenit mihi:	Prou. 30. Vers. 7. <i>¶</i>	<i>DVO (insuper) rogaui TE, ne deneges mihi antequam mori- ri: <i>¶</i> vanitatem & ver- ba mendacia longè fac à me. Mendicitatem & diuitias ne dederis mihi: tribuetantum vi- ctui meo necessaria.</i>	271
272	Vers. 8. <i>¶</i>		272

DVO rogaui TE.] Interiorem & exteriorem hominem & vitam consi-
derans Rex sapientissimus, vtriusque gubernationem à DEO petit. Ani-
mæ, custodiam à vanitate & mendacio: corpori, verò, mediocritatem
fortunarum optat & precatur. Sibi enim soli relictus homo, labitur in te-
nebras & errores mentis, & externam quoque felicitatem & successus a-
mittit. Expietate enim & timore Domini, qui fons est Sapientiæ, fluit to-
tius corporis & externæ vitæ incolumitas. Hinc fit homo lignum illud,
quod plantatum est seclus decursus aquarum, quod fructum suum dabit
in tempore suo, cuius folium non defluet, & omnia quæcunque faciet;
prosperabuntur, Psalm. 1, 3. *Vanitatem.]* Quid est vanitas, nisi sapientia
mundana immunda, quæ est fatua, cœca, temeraria, superba, ignara DEI,
superstitiosa, idololatrica, contemptrix DEI, seditiosa, crudelis, sangu-
nolenta, audax, inhumana, epichærecaca, inquieta, hypocrita, phi-
lonica, impudens, incontinens, truculenta, auata, calumniatrix, men-
dax, deceptrix, fallax, arrogans, bilinguis, dolosa; & in summa, nihil ni-
si serpentina illa astutia & malitia homini naturali congenita: & lapsus ille
protoplasti deplorandus, & ruina horribilis ad exitium æternum sem-
per vergens & pergens. *Verba mendacia.]* Mendacium opponit veræ DEI
Agnitioni & Inuocationi: Agnitio enim & Inuocatio DEI sunt fontes æ-
ternæ benedictionis & beatitudinis: mendacium verò, id est, ignorantia

DEI, idolatria, supersticio, contetus DEI & invocationis, abyssus est maledictionis, temporalis & aeternæ. Diuitias & paupertatem non optat: nam
*Luxuriant animi rebus plerunque secundis:
 Fulgidalux Mundi pauper Iesus erat.*

273

*¶ Ne fortè satiatus illici-
 ar ad negandum, & dicam,
 quis est DOMINVS? aut e-
 gestate compulsus, furer, &
 periurē NOME DEI mei.*

Vers. 9.

*Ne fortè satier, & abne-
 gem, dicamque quis est JEHO-
 VAH? & ne fortè efficiar pau-
 per, & furer, assumamque in va-
 num nomen DEI mei.*

273

*Ne fortè satiatus, &c.] Mediocria commoda vitæ Sapienti optanda sunt. Diuitias & opes, irritamenta malorum, vocat Poëta. Pharao in summa sua opulentia & potentia imprudenter & arroganter hæc vocem edidit, Quis IEHOUA? Diuitiæ igitur nimis ipsum pessum dedere; quia superiorem, & potentiem Dominum in mari rubro expertus est, quem tot prodigiis supernaturalibus & planè diuinis, induratus mente, reuereri, timere & agnoscere noluit. Errant igitur, qui in philosophia nostra secretiori tantum aureos montes querunt; Insipientis, non Sapientis, hoc est. Sapientia enim DEI cultrix & amatrix est, non auri. Experts hæc Sponsa Cælestis est omnis avaritiæ, luxuriæ, superbiciæ, fastus, & incedit habitu simplici, vili, honesto tamen & mundo, utiturque rebus secundis modestè, & præparat se ad ferenda aduersa: imò, ut thesaurum colligat Mysteriorum Diuini-
 rum & Naturalium; paupertatem, onera, labores sustinet, nec facile aduersis cedit:*

*Namque bonos nec blanda inflant, nec aspera frangunt;
 Sed fidei innicita gaudia vera innuant.*

274

*At ¶ excellentia rectifi-
 cationis est Sapientia.*

Eccl. 10.
Vers. 10.

*Post INDUSTRIAM (hanc
 verò tādem) sequitur SAPIENTIA!*

274

*Excellentia rectificationis, &c.] Quād distorta & depravata sit Natura hu-
 mana; quotidianæ infirmitates, hallucinationes, tenebræ, errores, satis te-
 stantur: ideo rectificatio & emendatio naturæ peruersæ, singulis momen-
 tis, instituenda: cuius ἐπανορθώσεως & rectificationis nostræ finis est Sapien-
 tia. Omnia malorum summum nobiscum nascitur, cui omnes veniam
 dant, nec eius emendationem desiderant; philautia scilicet & amor pro-
 prius, quo unusquisque sibi amicus est natura, & suis opinionibus delecta-
 tur. Sed reuera hic morbus, quo singuli nimium sibi placent, fons est om-
 nium errorum & delictorum in vita. Proinde reædificatio naturæ & a-
 moris proprii summè est necessaria, si ad SAPIENTIA VERÆ LVMEN
 aspirare cupis, Sapientiæ cultor.*

*Verum, tu DOCTRINÆ fili, qui IEHOUA gratiâ,
 sic adeptus es SAPIENTIA Eiusve DO-
 NA quædam singularia.*

Da

275 Da (quoque) Sapienti occa-
sionem, & addetur ei S A P I-
E N T I A: doce iustum, &
festinabit accipere.

Prou. 9.
Vers. 9.

Da Sapienti increpationem, &
Sapientior erit: doce iustum, &
addet Doctrinam.

275

Et festinabit accipere.] Etiam cum gratiarum actione ingente, debitaque laborum remuneratione. Hæ SIGNATVR æ hæredum S A P I E N T I AÆ fidelium dilectorum. Qui autem obliuiscuntur benefactorum, aut filii in ep̄e volunt esse ante patrem, das das Ey will flüger seyn denn die henne / ii integrati sunt, à quorum domo non recedet malum.

Signatura
Sapientis.

276 In auribus stulti ne loqua-
ris: quia contemnet Pru-
dentiam eloquiorum tuo-
rum.

Prou. 23.
Vers. 9.

In auribus (autem) insipi-
entium ne loquaris: quia despi-
cient Doctrinam eloqui tui.

276

Vbi & cur
Sapienti
non loquē-
dum.

In auribus insipientium, &c.] Præcepti huius ne obliuiscaris, fraternè mo-
nebo. Non enim apud omnes, nec omni tempore, nec omnia, de D E I, Ho-
minis, Spirituum, Naturæque Mysteriis, arcanis atque secretis fari ac phi-
losophari conuenit ac par est, nec omnino tutum; sed est (quemadmo-
dum iam s̄epius dictum) quibus, quando, & quantum. Loquendum in-
terdum vt multi, statuendum vt pauci. Inseruendum tempori, loco &
personis. Cae quoque, vt benè monuit vir quidam Religiosus, Saturnus
aliquis adspiciat libros tuos arcanorum testes; ne boum calcibus (quod
plerisque præcepti huius immemoribus contigit) ignominiosè subiicia-
ris & conculceris. Utinam ipse semper memor huius! Margaritas, porcis
diabolo obfessis non obiicito. In tempore & loco tacuisse s̄epè profuit.

277 Exultat gaudio Pater iu-
sti: & qui Sapientem genu-
it, lætabitur in eo.

Vers. 14.

Exultando exultabit Pater
iusti: & generans Sapientem,
lætabitur in eo.

277

Qui Sapientem genuit, &c.] Non solum ex semine suo filium genuinum corporaliter, verū etiam Doctrina, institutione, præceptis salutari-
bus, Doctrinæ & Disciplinæ filium, Sapienter, Vide vers. 34. Hinc phra-
sis, apud Sapientes vfitatissima, hæc: ô fili mi, mi fili.

278 Auris quæ audit incre-
pationes vitæ, in medio Sa-
pientum commorabitur.

Prou. 15.
Vers. 31.

Auris quæ audit increpa-
tionem vitæ, in medio Sapien-
tum commorabitur.

278

Auris quæ audit, &c.] Sicut per ostium aurium intravit inobedientia & malitia in cor hominis: ita audiendo vocem admonitionis & castigatio-
nis, Sapientia intrat in mentem. Et, sicut audiendo vocem diaboli, totum
cor hominis corruptum & inquinatum est, ita audiendo vocem D E I, in

Libro SS^e Scripturæ, Naturæ, & semetipso, cor hominis à corruptione, fœditate diabolica & ignorantia liberatur. Deus enim ornat & compensat studium sapientiæ, in hac vita, maiori luce, intelligentia, scientia, cognitione rerum spirituali & naturali, consilio, robore fidei, consolatione, successu, in gubernatione publica & domestica, & post hanc vitam præmiis immortalibus.

279

Qui neglit Disciplinam, spernit animam suam: sed qui audit increpati-

Ver. 32.

Qui abuicit DISCIPLI-
NAM, despicit Animam suam: qui autem acquiescit increpati-

279

nibus, **posseſſor est cordis.**

Disciplinam, &c.] Quemadmodum qui neglit medicinam, odit & spernit sanitatem corporis, & hostis est vitæ huius corporalis: ita qui neglit disciplinam, quæ est medicina animæ, est hostis & homicida animæ suæ. Et, quemadmodum sanitas umbilico, & irrigatio ossium, eis qui timet Dominum, & à malo declinant, Prou. 3, 8. ita in contrario, inueteratio, languor & tales, vermis conscientiæ rodens, eis qui Timorem Domini & disciplinam despiciunt. Psal. 32, 3. *Posſeſſor est cordis.*] hoc est, dominus est suorum affectuum, iræ, odii, gaudii, tristitiae, metus, voluptatis: quos affectus si regere & moderari recte quis didicerit; næ ille in omnibus rebus ager prudentius, & cum possessione & moderatione cordis sui, gloriam & honorem possidebit.

280

Paupertas & ignominia e-
rit deferenti correctionem: sed qui custodit increpati-

Prou. 13.
Ver. 18.

Egestas & ignominia ei,
qui deserit DISCIPLINAM: qui autem acquiescit arguenti,
glorificabitur.

280

Egestas & ignominia, &c.] Hominem naturalem, qui à veræ Sapientiæ vi-
is planè exorbitauit, innumeris correctionibus corrigit indesinenter Ipsa Sapientia, ut in viam eum reducat, & ab innata & congenita stultitia libe-
ret. Si correctionem hanc admittit homo Sapiens, ornatur à correctrice Sapientia multis præmiis, inter quæ etiam sunt opes honestæ ac legitimæ, item honores: si vero respuit homo fatuus Disciplinam, recedit ab illo Sa-
pientia, & succedit paupertas & ignominia, filiæ impietatis.

281

Qui enim erudit de-
risorem, ipse sibi iniuriam
facit: & qui arguit impium,
maculam sibi generat.

Prou. 9.
Ver. 7.

Corripiens derisorem, acci-
pit sibi ipsi ignominiam: & in-
crepans impium accipit macu-
lam suam.

281

Qui erudit derisorem, &c.] Cautè igitur circumspiciendum, quales sint ii, quibus concredimus mysteria, arcana, secreta: ne diabolus suscitet eu-
colum ingratum.

182 **Noli arguere derisorē,** | Vers. 8. **Ne increpes igitur derisorem,**
ne oderit te; argue Sapientem, & diligit te. | **ne forte odio habeat te: increpa Sapientem, & diligit te.**

282

Signatura
Sapientis.

Noli arguere derisorem, &c.] Laterem enim vel Æthiopem lauabis. Cogita Germanorum illud: Hat mich dēn der Teuffel mit Narren beschissen. Es müßte auch einer viel zuthun haben / der alle Narren solte klug machen. Hos deuia. Nolite sanctum dare canibus. Epicurei & athei fiunt furiosiores increpando: at pii dociles & timentes D E V M, proficiunt in Sapientia & multis aliis excellentibus donis.

183 **Quærerit derisor Sapientiam,** | Prou. 14
am, & non inuenit: at Scientia | Vers. 6. **Quærerit (quidem) derisor SAPIENTIAM, & non inuenit: Doctrina prudentiū facilis.**

283

Quærerit derisor, &c.] Ingenium scopticum & nasutulum, nequaquam veræ Sapientiæ capax est. Simplicem enim, & descendit cupidum animum SAPIENTIA amat, fauo & melle cibat, & nectare Sapientiæ inebriat. Anima ad cognitionem apta, ait Ptolomæus, veri plus assequitur, quam qui, supremum in modum, se in Scientia exerceat. Aptitudo vero hæc ingenii cælestè donum est, & Orando acquiritur.

184 **In conspectu intelligentis** | Prou. 17
apparet SAPIENTIA: & oculi | Vers. 24. **In facie prudentis lucet**
stulti sunt in extremo terræ. | SAPIENTIA; oculi stultorum
in finibus Terræ.

284

In facie prudentis, &c.] Hoc est, vultus Sapientis est modestus, at oculi stultorum circumuagantur inconstantes, & sunt leuitatis indices: vultus enim est animi pictura. Quomodo in aquis resplendet vultus prōspicentium, corda hominum manifesta sunt prudentibus, Prou. 27, 19. Et , diligenter agnosce vultum pecoris tui, tuosq; greges considera. Ibid. vers. 23. Sapientia hominis lucet in vultu eius, & potentissimus faciem illius comutabit, Eccles. 8, 1. Ergo, Metoposcopicè, Physiognomonicè, Cheiromanticè, explora homines, discipulos, vti Pythagoras, per dies aliquot. Quemadmodum enim omnes res conditæ, certis à Natura notis & signis, pictæ & exornatae sunt, diuinisque Naturæ characterismis insignitæ; certa nimis proportione, figuræ & habitu: vnde de interno & latente spiritu occultisque rerum proprietatibus iudicium fieri potest: imò ipsa proprietas rerum occulta & spiritus latens seipsum prodit certis quibusdam notis & signis externis, & pro natura ac indole sua, talem effingit signatram, figuram, proportionem & habitum, qualis à Sapientibus vult cognosci: quæ Signatura Magiæ Naturalis initium, & quasi alphabetum primumque elementum est. Ita præcipue hæc pictura in hominis vultu & habitu cognoscenda est. Concurrit enim totius Naturæ signatura in Micro-Cosmo. Hic characteres Naturæ, & notæ hieroglyphicæ, certum

efficiunt sensum & sententiam, quæ à Sapientibus & huius scripturæ ac literaturæ naturalis gnarîs probè intelliguntur. Nec enim mentitur Natura, aut falsum de se ipsa præbet testimonium: non decipit indagatores sui, modò Scripturam hanc probè discant intelligere. Cælum habet suâ signa. Ignis, Aër, Aqua, Terra; Vegetabilia, Animalia, Mineralia, Metalla, suas habent Signaturas: Angeli habent suas notas: omnes Prophetæ, omnes Apostoli, omnesque Sancti: imò Saluator ipse habet signum Filii Hominis Crucis figuram.

285

Etenim operibus suis cognoscitur puer, an mundum & an rectum sit opus eius.

Prou. 20
Vers. 11.

Ex studiis suis intelligitur puer, si munda & recta sint opera eius.

285

Ex studiis suis] Ex actionibus, tanquam characterismo naturali, vel signatura. Nota: Tribus modis viri magni & præclari excitantur. I. insiti sunt præclaris ingenii igniculi Diuinitus, quibus impelluntur ad res præclaras agendas, qui subinde sese exerunt & emicant ab ineunte ætate, vt in Iosepho Patriarcha apparet, in Davide, Solomone, Daniele, Iosia, &c. Hi ab utero materno selecti sunt prouidentiæ Diuinæ instrumenta, & operum Dei organa. II. Naturalis astrorum influentia, & astrorum fructus, quandocunque ad maturitatem peruererunt, mundo beneficium aliquod naturale exhibituri, & ex thesauris suis producturi, (est enim omnis naturalis sapientia in astris) tale ingenium à prima conceptione inclinant, vnde varii, variis in rebus & facultatibus, prodeunt artifices. Hinc canit Poëta:

Ingenium cælestis suis velocius annis

Surgit, & ingrat fert male damna more.

Tertiò Cælum aliquod est internum in Homine, quod illuminatur S. Sancto, & Donis Spiritus sancti singularibus, FIDE & ORATIONE acquisitis. Hic latet Spiritus Cabalisticus & schola philosophiarum sagacis Theophrasticæ.

286

Qui ambulat fraudulenter, reuelat arcana: *¶* qui autem fidelis est, celat amici commissum.

Prou. 11.
Vers. 13.

Qui ambulat fraudulenter, reuelat secretum: fidelis autem spiritu, celat rem.

286

Qui fidelis est, &c.] Fide, oratione & taciturnitate multa acquiruntur mysteria cælestia & arcana naturalia. Propterea Esaias Propheta canit cap. 24. vers. 16. *Secretum meum mihi, secretum meum mihi.* Et David Psalm. 51, 8. incerta & occulta Sapientiæ tuæ manifestasti mihi. Hinc etiam Apostolus Paulus, *In Christo Ihesu omnes thesauri Sapientia & Scientia sunt absconditi.* Coloss. 2, 3. Igitur petite, quærite, pulsate. Hæc sunt verba illa ἀπόντως, ineffabilia paradyssi & tertii Cæli, de quibus Apostolus, 2. Cor. 12, 4.

Eximia est virtus, prestare silentia rebus

At contra grauius est culpa, tacenda loqui.

Qui reue-

187 Qui reuelat secretum, in-
cedit fraudulenter: & cum eo
qui allicit labiis suis, ne mi-
scas te.

Prou 20
Vers. 19.

*Qui reuelat mysteria, &
ambulat fraudulenter: & di-
latat labia sua, ne commisca-
ris.*

187

Qui reuelat mysteria, &c.] Quicunque ad secretiora siue diuina, siue na-
turalia aspirat, necesse est, ut ad Constantiam, Grauitatem & Taciturni-
tatem se assuefacat. Tales cum sint Mysteriorum reuelatores Angeli boni,
procul fugiunt omnes inconstantes, leues & garrulos: extremè inimici
sunt omnis inconstantia, leuitatis & garrulitatis. Igitur tu quoque, fili Sa-
pientiae fugias eiusmodi homines leues & garrulos, ne tibi ipsi exitium
acceras.

188 *Multi homines mi-
sericordes vocatur, virum
autem fidelem quis (facile)
inueniet?*

Vers. 6.

*Multitudo hominum prædi-
cat vniuersijsq; misericordiam:
virum autem veracem quis inue-
niet?*

188

Multi homines misericordes, &c.] Hoc est multi homines & habentur &
vocantur sancti, sed verè bonum & fidelem quis inueniet? Solus enim Deus
intuetur corda hominum & discernit omnia fucata & simulata à sinceris
atque veris. Cautissimè igitur cum hominibus versandum. Nulla etiam
in amicitia pestis est maior, quam adulatio, blanditia & assentatio. Quam-
uis enim multis nominibus, hoc vitium est notandum: leuum hominum
atque fallacium, ad voluptatem loquentium omnia, nihil ad veritatem.
Cic. in Lælio.

189 *Ne (igitur) moliaris ami-
co tuo malum, cum ille in-
te habeat fiduciam.*

Prou. 3.
Vers. 29.

*Ne cogites contra amicum
tuum malum, quum ipse habi-
tet securè tecum.*

189

Nemoliaris, &c.] Mens verâ imbutâ Sapientiâ, & Sophiæ filius, Medi-
cus est humanæ societatis, non euerfor. Animus enim generosæ Sapien-
tiæ capax, amans veritatis & iustitiae est, inimicus verò omnis sophisticæ
& iniustitiae. In primis autem vtitur omni *Præterita* in tegendis & emen-
dandis arcanis delictis proximi, tantum abest, ut nouis infidiis, noua ma-
la eidem struat. Nullum est crudelius vulnus, inquit Sophocles, quam fal-
li ab amico: *Ost seynd die nechsten die schädlichsten.*

190 *Est conflatiorum argento, &
caminus auro, *at probat*
corda I E H O V A H.*

Prou. 17
Vers. 5.

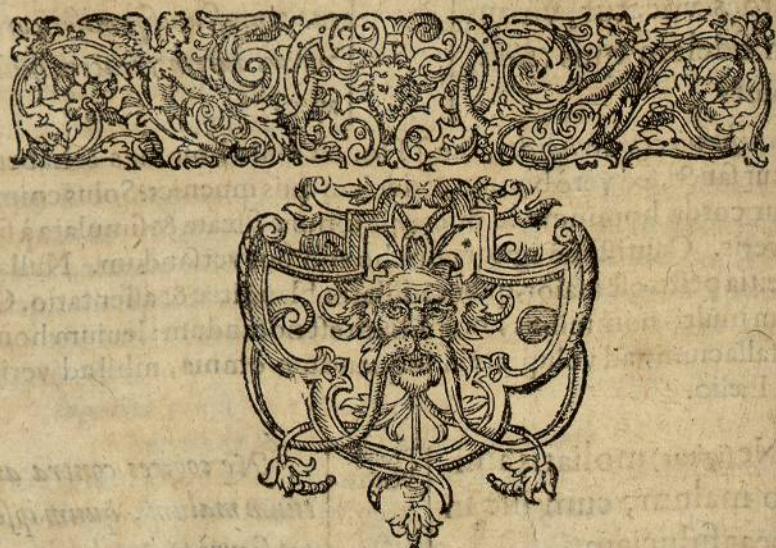
*Qui (enim) reddit mala
pro bonis, non recedet malum
de domo eius.*

190

Qui reddit mala, &c.] Sicut gratitudo complectitur veritatem & iustiti-
am, quas D E V S amat; ita ingratitudo conflata est ex mendacio & iniu-
stitia. Has pestes cum D E V S acerrimè oderit, maximèque detestetur,

non dubium est, ingratos à D e o puniri. Est & illa vox Xenophontis memoria digna: *Homines non assuefacti ad gratitudinem erga benè meritos, postea sunt ingrati aduersus D e u m.* At probat corda I E H O V A H] I G N E quoque crucis ac tribulationum scrutatur corda & renes. Nam I G N I S probat o M N I A. Et si D e v s reperiret cor fidele, vtique reuelaret ei secreta sua, ac largiretur ei Dona ac bona sua; Er weiß wol-
wenn vnd wo er soll segnen oder
hinderen.

Hic inseratur figura sexti gradus.

VI.
GRADVS
PROLOGETICVS
SEXTVS
EXPOSITVS.

291 **V**ENERVNT mihi
(Vir sapiens arrestatur) OMNIA
BONA pariter cum (SAPI-
ENTIA) illa, & innumerabi-
lis honestas **H** per manus
Illius.

Sap.7.
Vers.ii.

Accesserunt autem mihi
bona simul omnia cum illa, di-
uitiaeque per manus illius innu-
merabiles.

291

Venerunt autem mihi, &c.] Vide versi. 314. 315. 334. & 338. *Per manus il-*
lius] Per labores SAPIENTIAE manuales Theosophicos in Oratorio &
Laboratorio, secundum Leges atq; Doctrinam Amphitheatri huius: non
negotiatione mundana immunda. vers. 317. *Vnde Psalmus 128, 2. Labores*
manuum tuarum manducabis. Torrens redundans vena, seu fons SAPIEN-
TIAE, Pro. 14, 4.

292 Et lætatus sum in omni-
bus: & quoniam antecede-
bat me ista SAPIENTIA, &
ignorabam quoniam **H** ho-
rum omnium mater est.

Vers. 12.

Lætatus autem sum in omni-
bus, quoniam eorum author est
Sapientia: ego vero ignorabam
eorum ipsam esse matrem.

292

Quoniam antecedebat me, &c.] Quasi diceret, Quoniam mecum erat theo-
ricè & practicè: mecum Orabat, mecum Laborabat, versi. 261, & 302. *Ho-*
rum omnium mater est.] Summa summarum: Qui filius DISCIPLINAE
non est, hoc est, TIMORIS DOMINI, is SAPIENTIAM veram (ma-
trem omnium Bonorum atque Donorum DEI) non habet sororem, non
sponsam: Cui haec non amica, frustra Orat, frustra Laborat; quia non hau-
sit salutem & voluntatem à DOMINO, vers. 329. & per consequens, non

erit hæres Thesaurorum SAPIENTIAE infinitorum. Quare in reductio
ne ad Monadis simplicitatem esto totus: tunc consequeris. Vide Vers.
157. 158. & 213. & secundam huius Amphitheatri figuram.

Amicitia
cum D E O.

293.

Inexhaustus enim homi-
nibus thesaurus est: quo qui
sunt vñi amicitiam cum D E O
coierunt, propter Dona Di-
sciplinae commendati.

Vers. 14.

*¶ Infinitus enim thesaurus
est hominibus: quo qui vñi
sunt, participes facti sunt ¶ A-
micitiae D E I, ¶ propter D I-
S C I P L I N A E dona comendati.*

293.

Infinitus thesaurus, &c.] Quia ipsa æterna, Immensa, Omnipotens, Infi-
nita; cuius propterea thesauri inexhausti & infiniti. Ab initio Mundi sem-
per dedit, dat hodie, nec deficit ei vndè in omne æuum largè dare vultac
potest. *Amicitiae D E I]* Ita, vt fruiti sint, D E O Paterno, Fraterno, A-
mico; B O N O Summo. Vide secundam Amphitheatri huius figuram. Ad
hoc enim creati sumus, vt summum illud B O N V M, ex sacrolæcta Scriptura, Libro Naturæ Conscientiæque propriæ testimonio cognoscamus,
contemplemur, amemus & veneremur: in hoc redempti sumus, vt eo
semper fruamur. Hoc vnicum, hominis animum aliás insatiabilem, ab-
unde explere potest. O amicitiam fructuissimam hanc! Nota: Ami-
corum omnia eum sint communia, quid non impetraret à D E O homo fa-
ctus D E I amicus? Theosophicè annitere, vt D E I fias amicus; tunc in
Spiritu & Veritate iejunans Ora, tunc sapienter in iis quæ docet Amphitheatum
hoc Labora: & I E H O V A H aderit tibi, dabitque sine mora.
Hausisti enim salutem & voluntatem ab amico, D E O: ab amica, S A P I-
E N T I A. Est SAPIENTIA conciliatrix amicitiae cum D E O instituen-
dæ: quia hominem in Timore D E I iungit D E O: quo facto, impetrat in
mysteriis Diuinis Naturæque secretis (Diuinitus, influentia, lumine &
motu; aut per Magistrum Sapientem, quem tibi mittit D E V S , aut te ei,
vers. 32.) benè velle, nosse, esse & posse à D E O. Vide vers. 299. Propter Disci-
plinae, &c.] Propter TIMOREM D E I: qui initium SAPIENTIAE, vers.
210. commendans nos D E O.

294.

Mihi enim dedit D E V S ,
eorum, quæ sunt in Natu-
ra veram cognitionem, vt
Mundi cōstitutionem, vim-
que Elementorum intelli-
gam.

Vers. 17.

*IPSE enim dedit mihi ho-
rum, quæ sunt SCIENTIAM
veram; ¶ ut sciam ¶ dis-
positionem Orbis Terrarum, &
¶ virtutes Elementorum.*

294.

I P S E dedit mihi] Vide supra vers. 187. *¶ ut sciam]* Quæ, Qualia, &
Quanta? Non Diuinorum duntaxat mysteria, verum etiam OMNIA,

sicuti ex sequentibus patebit. At quomodo? iterum quæres. Immediate, respondeo, & mediatè, iuxta D E I liberrimam voluntatem; Et quidem; TheoSophicè; Physicè; PhysicoMedicè; PhysicoChemicè; PhysicoMagie; HyperphysicoMagicè; Cabalicè; Lege atque Doctrina Amphitheatri huius totius. Sunt vocabula, quæ recensui, pauca, attamen eorum sensus latissimè sese diffundit. Definitiones petis: rectè: do. **T H E O S O P H I A** est *Theologia, internario, (huc est, Biblicè, Macro & Micro Cismicè)* Catholica, **I E H O V A** Mirabilis mirifica, (vers. 157.) Vox D E I in Omnibus, per Omnia, de Omnibus, ad Omnes. (vers. 35.) **P H Y S I C E** est *Mundi virtusque, hoc est, Maior is totius, & Minoris, (secundum Corpus & Sp̄iritum, quæ habet ex Macrocosmo)* Traditione, Natura & Arte, Vniuersaliter, ex & in sacrosancta Scriptura, Lapide Philm. & Nobisipsis; Particulariter ex & in partibus virtutum; cognitio & tractatio. **P H Y S I C O M E D I C I N A** est ars cognoscendi Librum Naturæ (Macro & MicroCosmicè) magnum: ita, ut legere possis (tā vniuersaliter, quām particulariter) Temetipsum in Mundo maiore; & contra Mundum maiorē in Te ipso: ad humani corporis sanitatē tuendā, morbosque profligandos (v. 297.) **P H Y S I C O C H E M I A** est ars, methodo Naturæ Chemicè soluendi, depurandi & rite reunendi Res Physicas, Vniveſaliter (MacroCosmicè, Lapidē Philm. MicroCosmicè corporis humani partes: absit tamē calumnia de pristina figura reddenda) & particulares, globi inferioris, OMNES. **M A G E I A** *Vetusissimorū Sapientiū* (qui Persis Magi, Gr̄ecis Philosophi, Latinis Sapientes, Indis Gymnosophista, Gr̄ecè & Brachmanes, Ægyptiis Sacerdotes & Mekubales, Hebrais Prophetæ & Cabalistæ, Babyloniiis, nec nō Assyriis Chaldei, Gallis Celtis Druidæ, & Bardi & Semnothei appellabātur) **V N I V E R S A L I T E R** sumta, idem quod studium apud Hebreos Cabala summè perfectum & absolutum; cum in Diuinorum cultu, Spiritualium tractatione atque cum iis conuersatione, & Naturalium inuestigatione, piè ac sapienter consideret: Quamuis hi, in uno eodemque stadio, Duce benigniore, longè præcurrerent illos. At, **P H Y S I C O M A G E I A** (opus tantum de Beresith, hoc est, Sapientia Naturæ, vers. 162.) est Naturali artificio (Macro & MicroCosmicè) mirifica practicandi ratio. **H Y P E R P H Y S I C O M A G E I A** (respectu Naturalis & Doctrinæ causa, sic dicta) est cum Angelis bonis, flammeis D E I ministris, sub modo delegata à D E O administrationis, tam vigilando quām dormiendo, mediatè & immediate, pia & utilis conuersatio. **C A B A L A** est Diuinæ reuelationis, ad salutiferam D E I, & Maschiah agnitionem; Formarum separatarum, Naturæ (in Macro & MicroCosmo) nostriq; ipsius cognitionem, vniōnem, & fruitionem; necnon SS.æ Scripturæ intellectum verum; vel immediatè, aut medio conueniente quo Diuina huminitus sentire possimus) tam Vniuersaliter quām Particulariter, TheoSophicè sortita, Symbolica R E C E P T I O. En habes. Expositiones necessarias & sufficientes, suo (D E O iuuante) tempore, filiis Doctrinæ abundantiter exhibet Amph. hoc nostrum Philosophicè explicatum. Hisce, in præsentia, contentus esto: nec calumniare, quæ nescis. De Mageia, Alchemia, Cabala, Viraliâs in Disciplinis communioribus satis doctus, (nomen reticeo, ut honori ipsius consulam) admodum iejunè censuit in suis poëmatibus. Ein jeder iudicirt von einem ding wie er es versteht. Tales misericordiam potius merentur, quām reprehensionem. Nihil enim scom-

Huc pertinet Signatura.

Diuinum
Cabala stu-
dium.

mata illorum derogant veritati; cum potius tangant abusum (qui non tollit rei substantiam) quam usum legitimum ac verum, quasi opificis defetus tendere debeat in artis indignitatem. Eodem modo posset etiam (sed quoniam iure?) inuri nota heretum SSæ Scripturæ. AD D O: Quarata-
liquis: Undenam habes, quæ in Amphitheatro hoc tuo nobis proponis? Cum Sapiente nostro ingenuè respondeo, (& quidem eò lubentius, ut sa-
tisfaciam Aristarchis quibusdam, nec tamen quicquam à me arroganter
dictum volo, de quo in optima & solenniori iuris forma protestor) M I H I,
(omnium Philosophorum minimo) D E D I T D E V S: A D O M I N O A C-
C E P I: tam immediate, quam mediate. Atquomodo quæso, iterum inqui-
es? Dicam. Audisti antea, nimirum, Theo Sophicè, Physicè, Physico-
Medicè, &c. ut supra. Nam Ego, adscrutandas res altissimas ardore in-
gente, igne Diuino inflammatus, Philosophorum variorum populorum,
tam vetustissimorum & veterum, quam Neoterorum monumenta, Sym-
bolice aut mysticè, hieroglyphicè, figuratè, ænigmaticè, parabolice, al-
legoricè, arcanè, secrète vel manifestè, sculpta, picta, scripta (domi &
foris) ego ipse & per alios (emptione, commutatione,) &c. prout fieri po-
tuisse tempus & occasio concedebant, conquisiui, perlustrauui: Libros
Theo-Sophorum, Cabalistarum, Magorum, Physico-Chemicorum, hoc
est, verè Sapientum, nec non Ethnicè Philosophantium non illuminato-
rum aut Sophistarum euolui, relegi & iterum legi: suspiriis votisque Chri-
stiano licitis atque concessis optauui, inuocauui, oraui, aperuit (res ipsa lo-
quitur) qui solus dignus I H S V H S A P I E N T I A P A T R I S, non solum
hosce, quos dixi, verùm etiam Librum D E I in ternatio Catholicon, qui
est, SS. Scriptura, & Mundus vterque, maior & minor, remouitq; signa-
cula eius, (vers. 223. & figura Amphitheatri huius secunda) ita, ut Liber Li-
brum adhuc de die in diem explicit atque interpretetur. In officina Vul-
cani, ab anno inde usque ætatis meæ decimoquinto, indefessè laborauui,
sumptibus (certè) non exiguis, tamen (gratia D E O) propriis, solus & cum
sociis, fidelibus mihi ac infidelibus, iam dextrè, iam sinistre: quomodo e-
nim benè, qui nunquam malè? Docuerunt, quæ nocuerunt. Obseruaui,
quæ Natura (obstetricante Arte) docebat: ô fructuosissimam Cabalam
Physico-Chemicam hanc! sermones, labores, cum meos tum aliorum
mentisque præfigæ conceptus, sedulò annotauui. Quando vos pigri patres
stertis, ego laborans vigilaui. Meditatus sum gnauiter die ac nocte super
hisce quæ videram, legeram, audieram, didiceram; stans, sedens, deambulans,
recumbens, ad Solem, ad Lunam, ad ripas, flumina, in pratis,
montibus, sylvis, nemoribus, etiam ad lampadem siue candelam ceream,
in camera (ad recreandum spiritus animales cerebri) suffumigata, pathe-
ticè me mouentem: vixi ac contuli (à quo quis enim discendum non inepte
rebat) cum senibus, iuuenibus; Religiosis & laicis; (non loquit puerili-
ter, aut aniliter, sed scientificè) cum Principibus, & alto stemmate natis;
doctis atque indoctis; simplicibus, & pelle vulpinâ testis; prudentibus;
insipientibus; rusticis ac idiotis, cum diuitibus, pauperibus, cum Theo-
Sophs atq; Theo-Sophistis; bonis, malis; albis, nigris: (obscientiam sal-
tem cognitionis, non approbationis: non enim scientia mali, sed usus da-
mnat (cum theoricis aut contemplatiuis exercitatis, practicisque exper-

tis; cum

tis; cum mechanicis, quorum officinas frequenter visitaui; **S**o wolt mit den weit vnd tieffgelehrten, hoc est, nautis atque montanis. (credendum enim vnicuique in suo arte perito) als hochgelehrten: cum Iudeis, Christianis, se-
ctariis, imò atheis; audiui omnes, spernebam nullum: Bonum feci vultum
(iuxta Raimundi consilium vtilissimum) iis, qui vadunt per mundum; nam
non pauca bona reperi apud nonnullos: sub purpura, ferico, & holoseri-
co (fatear veritatem) interdum latuisse stultitiam, contra, sub pallio sordi-
do nonnunquam Sapientiam, non semel sum expertus. Non pudeat te
pauperis Sapientis, aut malè vestiti, suadeo: Succurre egeno, te non pœni-
tebit. The Sophicè consului D E V M , & obseruaui eum loquentem ac re-
spondentem in SS. Scriptura, Naturâ, Memetipso. cuius S P I R I T U S
sancti monitis ac ductu habebam donum discretionis Spirituum, (1. Co-
rinth. 12, 10.) & sensum ac discretionem boni ac mali, (Hebr. 5, 14.) vt Bo-
num (quod propono) retinueram, malum (quod expurgavi) reieceram.
Sum diu peregrinatus; inuisi alios, quos experientia aliquid scire ac iudi-
cio valere confirmato autumabam, nec semper frustra: nam I E H O V A H,
mihi benigno, corda eorum sic mouente, disponente ac inclinante, de
mysticis, arcanis, secretioribus (ouantes nonnulli se næctos Doctrinæ fi-
lium, attentum, & veritatem sitientem) absque velamine mecum amicè
disputarunt ac contulerunt: Musæ & Bibliothecas perlustrare, Labora-
toria contemplari, labores a spicere, non inuiti concesserunt; quæ sumpti-
bus magnis laboribusque Herculeis plurimos per annos in dagassent, fra-
ternè manifestarunt: Præparata, (inter quæ D E I, D E V M testor, ordina-
tione mirabili, ab uno habui L E O N E M V I R I D E M Catholicon, &
S A N G V I N E M L E O N I S, hoc est, A V R V M non vulgi, sed P H I L O-
S O P H O R V M ; oculis vidi meis, manibus tetigi, lingua gustaui, naribus ol-
feci: ô quam mirabilis D E V S in operibus suis!) præparata, inquam, do-
no dederunt, quibus apud proximum meum egenum, in casibus despera-
tissimis, fructuosissime sum vsus; & modos præparandi (I E H O V A H insti-
tu misericordis) sincerè reuelarunt. Ita oportuit, iuxta Pauli. 1. Thess. 5,
21. doctrinam, omnia probare; quæ bona tenere. Ita oportuit me discere, addi-
scere, philosophari: nam pars minima horum in Vniuersitatibus Acade-
micorum docetur & discitur. In Vniuersitate D E I Peripatheticè, hoc
est, circumambulatoriè nobis studendum atque discendum: Hæc me-
thodus mirabilis; quâ, dedit Mihi D E V S Mirabilis; hæc via, quâ, (vt
scirem, non opinarer) ambulaui. (versi. 28, & 157.) Quis dedit? Solus, in-
quam, D E V S, immediatè & mediatè: subdelegatè tamen Natura, Ignis,
Ars, Magistri tam viui, quam muti; corporales & spirituales boni, vigilan-
do ac dormiendo. (versi. 32, & 157.) Quapropter in humilitate Christiana,
cum Virgine beata animo grato iure cano: *Fecit mihi magna, qui potens est,*
Luc. 1, 49. Dicoque cum Propheta Regio: *Miserator & Misericors D O M I-*
N V S, Longanimus & multum Misericors. Non in perpetuum irascetur, nec in æter-
num comminabitur. Non secundum peccata nostra fecit nobis, neque secundum iniqui-
tates nostras retribuit nobis. Quoniam secundum altitudinem Cæli à Terra, corroborauit
Misericordiam suam, super timentes se. Quantum distat ortus ab occidente, lon-
gè fecit à nobis iniquitates nostras. Quomodo miseretur pater filiorum, misericors est
D O M I N V S timentibus se: quoniam ipse cognovit figmentum nostrum. Recordatus

est, quoniam puluis sumus. Psal. 103. v. 8. & seqq. Verum & certum esse hoc firmiter crede, quod timentes D E I nomen non amittatis, qui per pœnitentiam Christianam (quæ est, timere D E V M, & recedere à malo, vers. 159.) à peccato semper resurgit. Si quem, forte, offendunt, quæ hic scribo doceo-que, is se conferre poterit ad Laboratoria Philosophicæ instructa, ac vide-re labores Artis atque Naturæ, & inde formas, essentias ac proprietates re-rum intueri, priusquam, inuidiâ crêpans, ineptissima quæque contra Ar- cana D E I, & Lucem veritatis, scribat.

C O R O L L A R I V M : Rex Geber (vt videre est ex eius libro Diuinitatis) post multos & varios in Alchimia frustra ac variè exanthlatos labores, tandem Lapidis Philosophici Catholici vnici (possunt quidem esse tot La-pides, quod Res, attamen particulares: ex speciali, non nisi speciale; ex particuliari, non nisi particolare; Vniuersale ex vniuersali: particularismus est solcēcismus:) materia vnica, in triunitate catholica, vera, Præparandi-que modo legitimo, visione somnii vnius (quod facere D E O facillimum, & impetrare credenti Theosophiceque Oranti & Laboranti non impos-sibile) Diuinitus fuit institutus. *Auctor Rosarii magni depinxit totum o-pus usque ad complementum, licet tum temporis ulterius non viderit, nisi usque ad L E O N E M :* scio, inquit. (Influentiâ doctus Diuina, Lumineque ductus Naturæ) quia de necessitate Opus ad talem perueniet Naturam. Et impossibile est hoc sciri, nisi à D E O sciatur, aut à Magistro, qui eam doceat. *Bernhardus Comes Trevisanus usus cādem discendi methodo, quā ego, auctem callebat biennio antequam laboribus absolueret eam.* Bonus Lombardus Ferrarensis Margaritam scripsit pretiosam nouellam, priusquam Lapidem Catholicon Benedictum plenariè præparasset, dicens cap. 15. operis citati: Sapientum plurium libros vidimus, & iuxta posse nostrum & modicum in- genium studuimus, quamuis operationi & labori fuimus rarò dediti, &c. Vide ipsum. Sic, Dionyssius Zacharius, aliisque plures in eodem studio cur-rentes, *Bogētēōv,* (Diuinâ fauente Clementiâ) acceperunt. Oportet enim, vt in hoc studio doctrina experimentum præcedat, non contra: Exempla Rhafis, Auicennæ & aliorum philosophorum sequamur, qui scripto nobis prodiderunt, hæc ipsis cognita fuisse, ante experimentum, cum cogitatio-ne subtili vehementi & longa. Methodo qua dixi (veritatem absque glo-riatione cur non faterer?) dedit mihi, quæ scio & scribo, D E V S : I L L E, qui operatur O M N I A in Omnibus, dedit mihi S A P I E N T I A M, vt sci-am aliquid de mysticis, arcanis atque secretis SSæ Scripturæ, Mundique utriusque: & quamuis non in gradu summo, tamen in eo, pro quo habeo cur humiliter gratias agam D E O. (vers. 4.) *Vnicuique enim,* inquit Paulus, Rom. 12, 7. *datur manifestatio spiritus ad utilitatem, &c.* Hæc autem omnia operatur unus atq; idem Spiritus, diuidens singulis prout vult: cuius No-men sit Benedictum in seculorum secula. *Omnia habent tempus suum,* Eccle-3, 1. Tempus hactenus fuit, methodo præfata, discendi: Tempus nunc est, vt inseruam memoriarum mearum, scribendi, pingendi, annotandi: Tempus (D E O volente & dante) in posterum erit, O M N I A in Oratorio & Labo-ratorio ad finem completem perducendi, vsumque triunum, videlicet Diuinum, Macro & Micro-Cosmicum, perfectè transferendi. Phydiabolo. Faxit D E V S . Amen. *Dispositionem orbis terrarum.] Mundi constitutionem;*

quomodo factus sit Mundus, Vide vers. 150. cum aliquot sequentibus. Si EN's Catholicon triunum primum, de quo fig. Amph. huius tertia, ritè considerares, eiusque reliquias, quas DEVS Catholicè posuit atque conclusit in massam peculiarem, reseruauitque in usus Theo-Sophicos Sapienti, Physico-Chemicè scires tractare in Laboratorio, ad sensus (sic enim voluit & ordinauit DEVS, experientia teste) tibi appareret Mundi ELO. HIC CREATORIS artificium constituerendi, (non dico, creandi) mirabile totum. Hinc nosse discito, quæ sit MAGNESIA Phil. Physico-Chemicorum Catholicis sui Catholica. Vnum si per totum noueris, etiam alterum. Tunc intelliges, quæ annotauit vers. 28, 157, 162. & quarta Amphitheatri huius figura, vbi de Lapidis Philosophici egi usu triuno. Hæc vide re, est non nisi Sapientis. Propter mundi ingratitudinem inuitus cogor (DEVM testor) digito compescere labellum. Attamen filiis doctrinæ figuris Amph. huius secunda & tertia fideliter inseruiui, inseruamq; sequenti bus hisce. Nam ** *Virtutes Elementorum*] Et fructuum eorum, quos produxerunt, Gen. 1. Hoste quoque docebit usus Physico-Medicus, analysi Physico-Chemica præparatoria præmissa.

295 Initium, exitum, mediumque temporis, solsticiorum vicissitudinem, ac tempestatum varietatem,

Vers. 18.

Initium & consummationem & medietatem temporum, vicissitudinem permutationes, & consummationes temporum,

295

Initium & consummationem.] Hoc ex Astris, tanquam Alphabeto Cælesti, à Magistro exercitato Astromon. & Astr. legi ac scifi potest. Sunt enim in signa, Tempora, Dies & Annos, Gen. 1, 14. *Solsticiorum vicissitudines.*] Versio num mutationes, h. e. Solis conuersiones, quæ sunt duæ; vna hyberna, quâ ad nos accedere incipit: altera æstiua, quâ non ultrâ progreditur, sed ad inferiores circulos (docendi causa excoxitatos) recedere incipit. Solstitia duo appellantur *ἥλιος τροπαὶ*, *Solis versiones*, & tropici nuncupantur. *Tempestatum varietatem.*] Commutations temporum. Huc refer Ephemerides Aëris perpetuas Mizaldi; & Prognosticon Meteorographicon perpetuum Sculteti. Item, *Wauvern* practica & obseruationes. Sie fehlen nicht allezeit.

296 Anni cursus, & stellarum dispositiones,

Vers. 19.

Morum mutationes, & divisiones temporum, Annorum circuitus, ac situs stellarum:

296

Morum mutationes, &c.] Temperamentorum humanorum corporum, quæ ad dispositionem & constitutionem Cæli & constellationum variantur, mouentur, inclinantur. Imò actiones hominum aut redundunt iisdem difficiliores aut faciliores: quia omnia, quæ sub Sole sunt, suum habent peculiare tempus certis destinatum actionibus. *Anni cursus.*] Annorum circulos, siue circuitus, ac siderum positiones. Eam Solis repetitam conuetionem, quæ annos conficit, vulgo annorum revolutionem appellant.

297

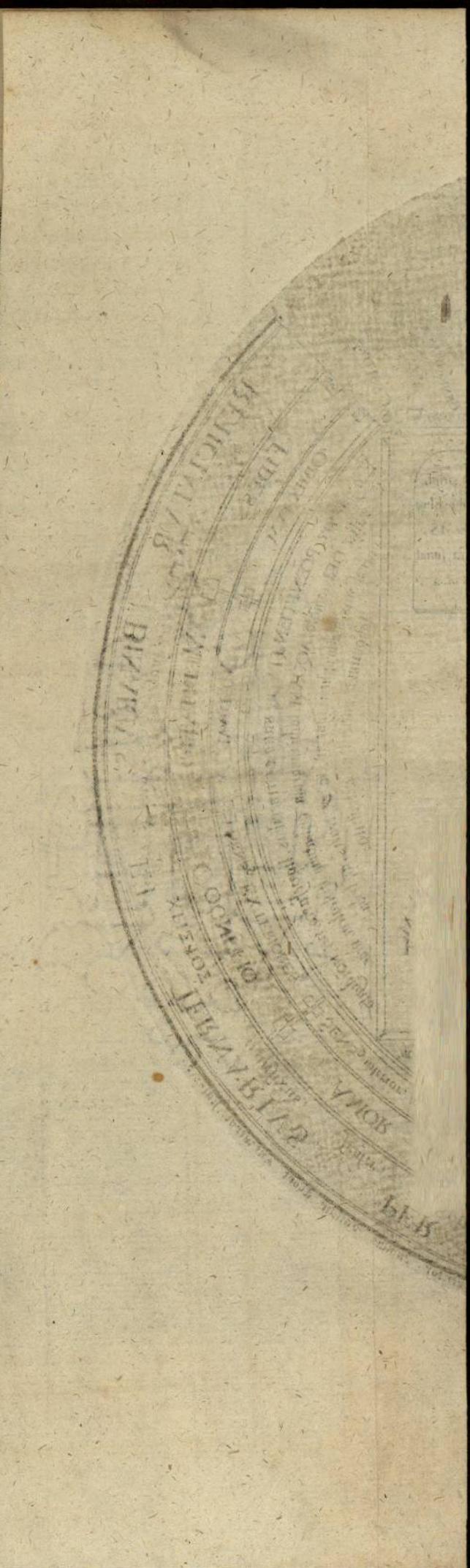
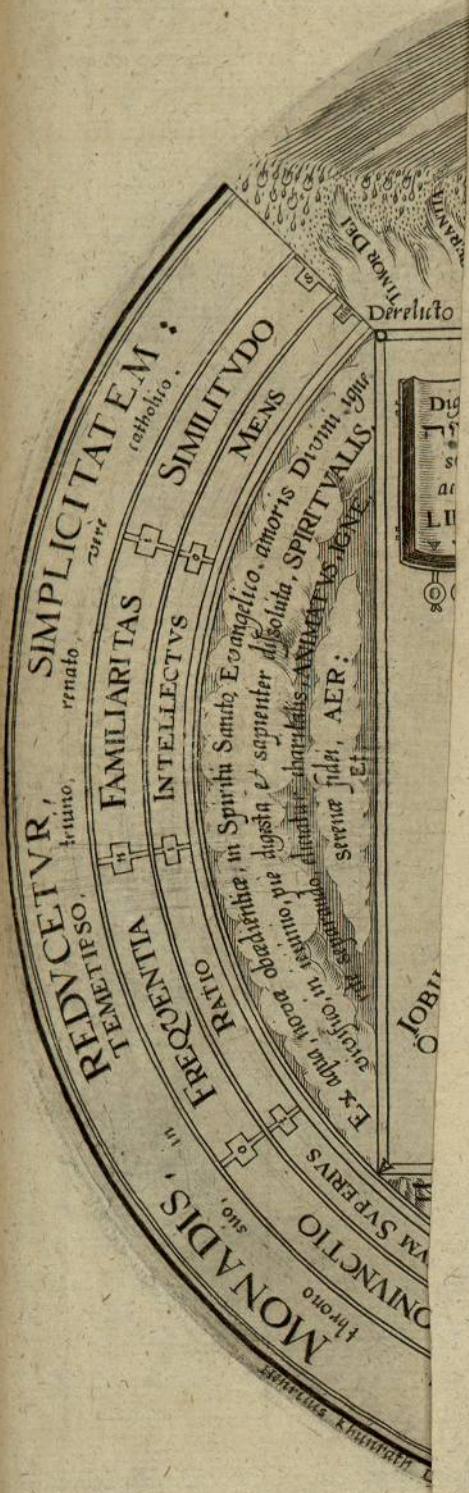
 Naturas animaliū, &
Iras bestiarū, & vim vē-
torū, & cogitationes ho-
minū, differentias virgul-
torū, & virtutes radicum.

Vers. 20.

Naturas Animalium, iras-
que bestiarum, ventorum vim,
& cogitationes hominum, dif-
ferentias plantarum, radicum
que facultates.

297

Naturas animalium,] Consule sequentia. *Iras bestiarum,*] Impetus fera-
rum iracundos. Quidam affectus vertunt, accipientes genus pro specie.
Nam *γονειδίς*, est illa pars in bestiis atque hominibus, in qua est sedes ira-
cundiae, itaque vim irascibilem in bestiis intelligit. *Vim ventorum*] Ge-
nerationes, proprietates, virtutes ac operationes ventorum: Aeris salubri-
tatem, & insalubritatem. *Cogitationes hominum*] Hoc etiam nostra ex parte
(testor *SAPIENTIAM* ipsam) à *SAPIENTIA* vera, per pedissequas
suas fideles dilectas, hoc est, Scientias & Artes bonas secretiores (vers. 74.
& 190.) Theosophicas, concessum fuisse hominibus nonnullis piiis & bonis
inter quos columna *Imp. Rōm.*) mihi non ignotis, sed admodum familia-
ribus, probare possem testimoniis veris ac certis, nisi loco reseruantur
commodiori: *C L A V I* fortassis secretissima *Amphith. huius.* At, inquies,
(vt etiam v. 264.) *D E V S* solus, qui *καρδιογνώσης*, talia scit? Verū est. Sapiens
ipse sapienter tibi responderet, vers. 268. *Differentias virgulorum, &c.*] Do-
ctrina de *S I G N A T U R A* Rerum Naturalium (quæ *A R S S I G N A T A*)
plurimum hīc locum habet: Signis enim indicantibus Diuinitū iis im-
pressis atque annexis cum hominibus colloquuntur, vires facultatesque
declarant, seque quales sint, magnificè exponunt. Hac scientiā ductus
Adam, primus omnium nostrorum parens, imposuit cunctis animantibus
Terræ & vniuersis volatilibus Cæli, nomina sua Essentialia & propria, Ge-
nes. 2, 19. Ancillante hac Salomon (luce Naturæ in se exorta) disputare
potuit super lignis à Cedro, quæ est in Libano, usque ad hyssopum, quæ e-
reditur de pariete, & differere de iumentis & volucribus & reptilibus, &
piscibus. 3. Reg. 4, 33. Hoc *A L P H A B E T U M* in Naturæ libro *P H Y S I-*
C O M E D I C U M, quod qui discere respuit, monocolus manebit & claudi-
cans in Medicina. Hoc Philippus Theophrastus Paracelsus (reuera *Germanicus Asclepiades*, vti verissimè de eo testatur *Petrus Ramus*) à tenebris ob-
livionis in lucem fructuosisimè reuocauit: Iohan. Baptista Porta Neapo-
lit. in *Phytognomonicis* aliquo modo explicuit: Ego (post Paracelsum
primus omnium, *Phytognomonicis* Portæ in Germania nondum extan-
tibus nec visis (ex consilio & decreto amplissimi Collegii Medici in Basile-
ensium Academia pro Doctoris gradu in Medicina consequendo, I E H O
V A H summo iuuante, Thesibus affixis viginti octo, publicè docui atque
defendi, Anno Christi 1588. die 24. Augusti; defendamque pro viribus in
gloriam atque honorem D E I Mirabilis (auxilio eiusdem) donec vixerō.
Non sunt nugæ, quæ Physicus de rerum Naturalium *S I G N A T U R I S*
profitetur: nugæ sunt, quæ nugiuendulus quidam contra nugatur. *Vir-
tutes radicum*] Analysis PhysicoChemica multum in hoc adiumenti præ-
stare potest.

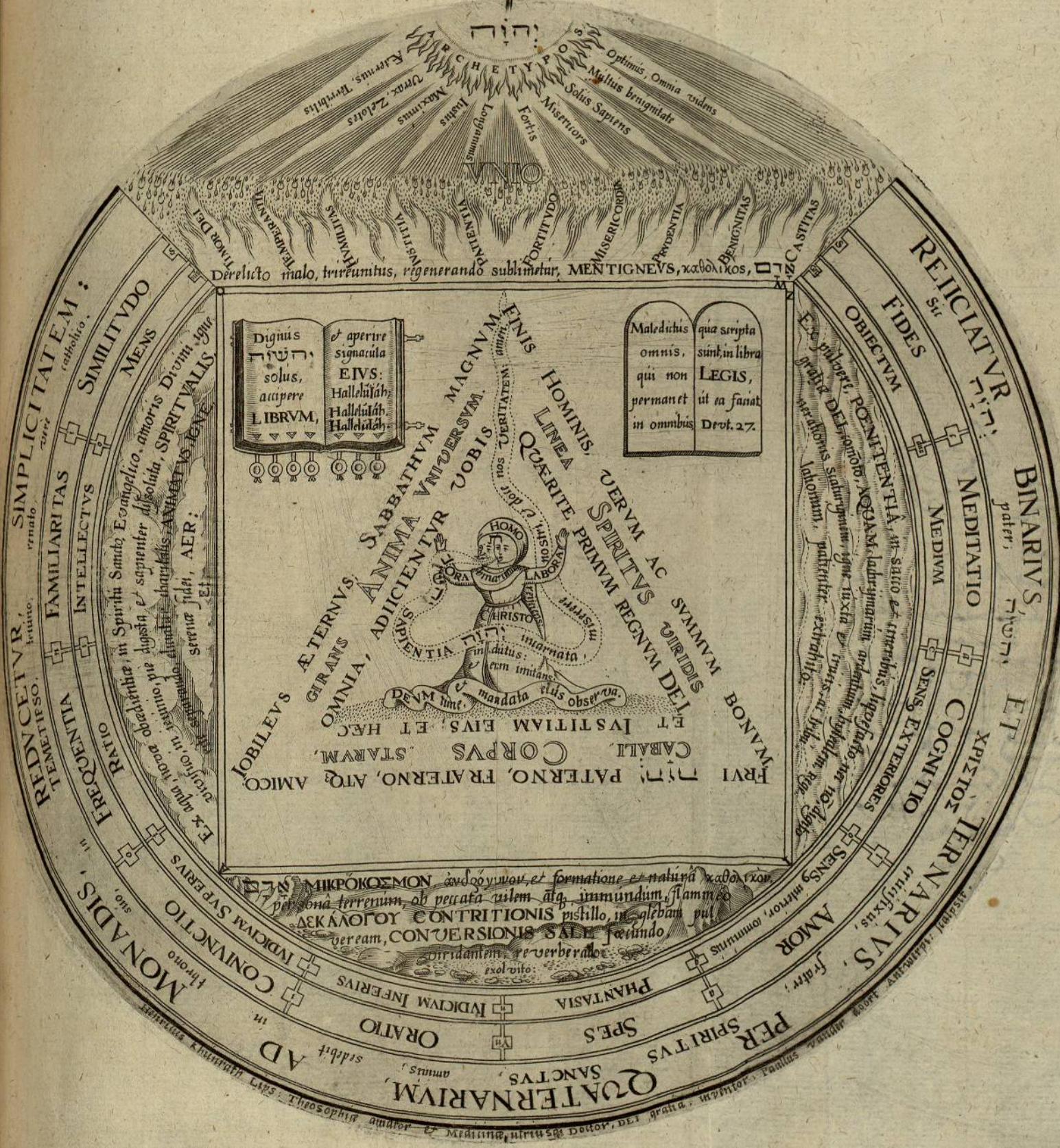
297

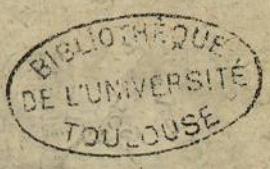
Naturas animaliu, &
Iras bestiaru, & vim vē-
toru, & cogitationes ho-
minu, differentias virgul-
toru, & virtutes radicum.

Vers. 20.

Naturas Animalium, iras-
que bestiarum, ventorum vim,
& cogitationes hominum, dif-
ferentias plantarum, radicum
que facultates.

Naturas animalium,] Consule sequentia. *Iras bestiarum,*] Impetus fera-
rum iracundos. Quidam affectus vertunt, accipientes genus pro specie.
Nam *γονείδις*, est illa pars in bestiis atque hominibus, in qua est sedes ira-
cundiæ, itaque vim irascibilem in bestiis intelligit. *Vim ventorum*] Ge-
nerationes, proprietates, virtutes ac operationes ventorum: Aeris salubri-
tatem, & insalubritatem. *Cogitationes hominum*] Hoc etiam nostra ætate
(testor *SAPIENTIAM* ipsam) à *SAPIENTIA* vera, per pedissimas
suas fideles dilectas, hoc est, Scientias & Artes bonas secretiores (vers. 74.
& 190.) Theosophicas, concessum fuisse hominibus nonnullis piis & bonis
inter quos columnæ Imp. Rom. mihi non ignoris, sed admodum familia-
ribus, probare possem testimoniis veris ac certis, nisi loco referuantur
commodiori: *C L A V I* fortassis secretissima Amphith. huius. At, inquies,
(vt etiam v. 264.) *D E V S* solus, qui *καρδιογνώσης*, talia scit? Verū est. Sapiens
ipse sapienter tibi respondet, vers. 268. *Differentias virgulorum;* &c.] Do-
ctrina de *S I G N A T U R A* Rerum Naturalium (quæ *A R S S I G N A T A*)
plurimum hīc locum habet: Signis enim indicantibus Diuinitus iis im-
pressis atque annexis cum hominibus colloquuntur, vires facultatesque
declarant, seque quales sint, magnificè exponunt. Hac scientiā ductus
Adam, primus omnium nostrorum parens, imposuit cunctis animantibus
Terræ & vniuersis volatilibus Cæli, nomina sua Essentialia & propria, Ge-
nes. 2, 19. Ancillante hac Salomon (luce Naturæ in se exorta) disputare
potuit super lignis à Cedro, quæ est in Libano, vsque ad hyssopum, quæ e-
reditur de pariete, & differere de iumentis & volucribus & reptilibus, &
piscibus. 3. Reg. 4, 33. Hoc *A L P H A B E T U M* in Naturæ libro *P H Y S I-*
C O M E D I C U M, quod qui discere respuit, monocolus manebit & claudi-
cans in Medicina. Hoc Philippus Theophrastus Paracelsus (reuera *Germanicus Asclepiades*, vti verissimè de eo testatur *Petrus Ramus*) à tenebris ob-
liusionis in lucem fructuosissimè reuocauit: Iohan. Baptista Porta Neapo-
lit. in *Phytognomonicis* aliquo modo explicuit: Ego (post Paracelsum
primus omnium, *Phytognomonicis* Portæ in Germania nondum extan-
tibus nec visis (ex consilio & decreto amplissimi Collegii Medici in Basile-
ensium Academia pro Doctoris gradu in Medicina consequendo, I E H o
v A H summo iuuante, Thesibus affixis viginti octo, publicè docui atque
defendi, Anno Christi 1588. die 24. Augusti; defendamque pro viribus in
gloriam atque honorem D E I Mirabilis / auxilio eiusdem) donec vixerit.
Non sunt nugæ, quæ Physicus de rerum Naturalium *S I G N A T U R I S*
profitetur: nugæ sunt, quæ nugiuendulus quidam contra nugatur. *Vir-
tutes radicum*] Analysis PhysicoChemica multum in hoc adiumenti præ-
stare potest.

1825
BIBLIOTHÈQUE
DE L'UNIVERSITÉ
TOULOUSE

298 Omnia denique quæ sunt recondita & aperta cognoui: nam omnium Artifex Sapientia me docuit.

Vers. 21.

Et quaecunque sunt absconsa & improuisa didici: Omnium enim Artifex docuit me SAPIENTIA.

298

Mystica ar-
cana, & se-
creta reue-
lat SAPIEN-
TIA DEI.

Quaecunque sunt absconsa, &c.] Mysticè, arcanè, secrète, in SS. Scriptura, in Natura, & denique in vita communi. *Omnium enim artifex docuit, &c.]* Tam mediatè quām immediate, per specula; & dormiendo ac vigilando, etiam per sortes. At quibus, quæso auxiliis, vel quomodo? Responsum sufficiens accipis pàssim in Prologo hoc, figuraque Amphit. huius quarta. Doce me, obsecro, *Ruach H hochmahel*, Spiritus S A P I E N T I A E D E I versi. i. & 223.) à te solo (in posterum, sicut haec tenus) erudiri, institui ac informari cupio, sitio, opto. Vos qui estis mysteriorum D E I percontatores secretorumque Naturæ reconditorum inuestigatores, imo omnium quæ sunt absconsa & improuisa, vos, inquam, fraternè ad moneo, ut nequaquam accedatis Nigromanticos, Spiritus malignos, familiares diabolicos in Angelos lucis se transfigurantes, 2. Corinth. 11, 14. fugite, fugite (uadeo) istos: cum S A P I E N T I A E veræ studio venient vobis O M N I A Bona (vers. 291.) Hanc Lege & Doctrina Amphitheatri huius quærите unicam, hanc audite solam: Nigra eum suo magistro orco linquite. Danielicè diskitote rerum absconditarum reuelationes quærere apud D E V M, cuius methodum reperietis Dan. 2, 17. & sequentibus. Item, Fig. Amphit. huius quarta.

299 Et cum (S A P I E N T I A) sit Vers. 27.

*E*vna O M N I A potest: & in se permanens omnia innouat: & *E* per nationes in Animas Sæctas se *E* trâsfert. *E* & Amicos D E I & *E* Prophetas constituit.

*Quum autem Unica sit, o-
mnia potest: in seipsaque ma-
nens innouat omnia, ac singu-
las per ætates in sanctas se trâsf-
ferens animas, amicos D E I,
Prophetasque efficit.*

Vna] Vnius D E I omnipotentis unica, verè catholica, hoc est, vniuersalis; quamobrem O M N I A potest in O M N I B Y S, & in O M N I A. Res mira, obseruatque digna, quod propterea possit O M N I A, cum sit V N A, vel unica. ô mirum super omni mirum, T R I V N V M O M N I A, vers. 303. *Per Nationes, &c.]* Non est D E V S acceptor personarum, sed in omni gente, populo aut Natione, qui timet eum & operatur Iustitiam (hoc est, declinat à malo, & facit bonum, Psalm. 37, 27,) acceptus est illi. Actor. 10, 34. & 35. Hæc Religio Catholica, vers. 184. Hoc omnis homo, Eccl. 12, 13. Huic qui nomen dederit suum, etiamsi olim non circumcisus, nec hodie baptisatus (de iis loquor, qui vixerunt & viuunt extra cœtum Ecclesiæ visibilis; non enim priuatio Sacramentorum damnat, sed contemptus: estque Baptismus non tantum fluminis, verùm & flaminis, hoc est, Ignis Spiritus D E I Mirabilis, cuius viæ imperscrutabiles, admirandus: nullique ad Imaginem & similitudinem D E I formato inuidēdus) Amicus fit D E I, & par-

ticeps SAPIENTIAE verae; efficacia SAPIENTIAE Aeterna, Omnipotentis, Misericordis (olim) incarnandæ, & (in plenitudine temporis) incarnatæ, hoc est IESVH CHRISTI crucifigendi & crucifixi, Salvatoris Catholici in Omnes. Exemplo sunt non Ethnicæ, non impie, quamvis inter Ethnicos seu impios viuentes innumeri. Qui, si DEI amici non fuissent, haud quaquam SAPIENTIAE thesauros inexhaustos (quorum passim in hoc Prologo fit enumeratio) ex gratia Diuina possedissent. *Transferi*] Rectè igitur est (vt supra ex Capnione allegauimus) Spiraculum DEI & Illustratio Diuina datur à DEO, mittitur, non discitur arte quâdam humanâ, seu humanitus: quamvis pro ea à DEO impetranda ceremonias quasdam TheoSophicas, non damno, h.e. Diuino-Magicas, de quibus publicè fari nefas summum. *Amicos DEI*] Amicus cum sit, quemadmodum rectè dixit Cicero de Amicitia, tanquam alter idem, verum quoque est Capnionis, lib. de Verbo Mirifico, hoc, quod homo unius DEO, sicut quasi DEVS humanus, vel quasi homo Diuinus. Vide v. 293. Poteris, mi frater, amicus factus DEI, Influentia, Lumine & Motu Spiritus SAPIENTIAE repletus, illustratus & ductus, fieri atque esse (ab sit inuidia dicto) tuus ipissimus vel Hermes Trismegistus, aut Bezeleël, Achaliab, Pythagoras, Socrates, Plato, Democritus, Hippocrates, Geber, Calid, Haly, Morienus, Parmenides, Homerus, Virgilius, Ouidius, Rymundus, Arnoldus, Isaac, Vlmannus, Bernhardus, Paracelsus, Zacharius, &c. ita, vt haudquaquam egeas auxilio vel consilio librorum chartaceorum eorum, quos antea, ob ignorantiam tuam, fueras admiratus. Bibis enim ex uno eodemque SAPIENTIAE Oceano, è quo Sapientes omnes: vnde, sicuti tu haec tenus secutus fuisti alios, ita posterite sint secuti. A Pimandro, h.e. Mente Diuinæ potentiae (*θεοδιάλυνσις*) instituēris, vt dicere possis cum Davide ex cap. 23. lib. 2. Sam. vers. 2. *Spiritus Domini locutus est per me, & sermo eius per linguam meam.* Non sunt Philosophi auctores, sed interpretes duntaxat Naturæ, librique illius magni, Einer aber hat es besser troffen / dann der andere / Ein jeder nach seinem dono. Etiam si amissi essent libri chartacei omnium omnino omnes; tamen scientiae & artes Methodo possent restitui hac TheoSophicâ. Nam qui primum docuit, is & te, amicum sibi factum, amicè docebit; quia vult, promisit enim: semper dedit, nec ei deficit, vnde semper dare potest. Et si, vt scripto quodam peculiari docuit vir doctus & pius Michael Neander, iuuenis vel homo sedecim annorum, methodo suâ humanitus potest institui, vt euadat in Philosophum perfectum Academicum: quantò magis hoc præstare poterit ille, à quo omne bonum, qui est donorum largitor, methodo suâ Christiano Cabalistica, ac Diuino-Magica, vt euadas (quemadmodum docent exempla multa) in Theosophum perfectum seu absolutum. Vide vers. 10. 187. 342. *OIEHOVÆ SAPIENTIA, Hochmabel,* cui delitiae esse cum filiis hominum, vers. 157. *Lauame* (vers. 222.) & mundabor; esto mihi; in me latare mentique te iunge meæ, vt amicus sim DEI, læter in te, & transmigrum totus in DEVM. *Prophetas constituit*] Reuelationes Diuinas patientes, earundemque interpretes futura prædicentes, propriè Prophetæ aut Vates dicuntur. Imbuuntur autem Prophetæ ad prophetandum, per Angelorum apparitiones & institutiones; per visiones; ænigmata, figuræ;

verbo claro & expresso; interno afflatu Spiritus D E I, tam vigilantes quam dormientes, immediate & mediate, oracula D E I accipiendo. Vide cap. Numeri 12. & figuram Amphitheatri huius quartam. Dices: *Spiritus quomodo discernam?* Audi: *Donum D E I est discretio Spirituum, i. Cor. 10, 10.* SPIRITVS Boni nost& sunt VERITAS, quam omnia sua sigillat D E V S. (Est enim E M E S, VERITAS, D E I sigillum, fig. Amph. huius prima) & PIETAS, cum ad obseruantiam vnius D E I & verae pietatis studium quofuis inducit: Malo, MENDACIVM & SEDVCTIO A D E O V E R O: & quamvis interdum suadeat, dicat vel faciat vera, non tam pugnant (quod ad usum & finem) cum lege Diuinitus tradita in SS^a Scriptura, Natura & Conscientiis nostris. De hoc vide & lege cap. 13. Deuteronomii. Quicquid agis, Theo-Sophice age, & respice D E V M, Proximi Charitatem, & conscientiam propriam: hoc prudenter agere, respicere que finem. Obitis; Bonis semper sese immiscet nequam ille versutus, qui se transformat in Angelum Lucis, & seducit incautos & simplices. Respondeo, Scimus ex verbo D E I, officiorum Angelorum D E I Bonorum esse, defendere pios siue D E V M timentes ab hostibus suis, accustodire ab omni malo. Psal. 34. vers. 8. *Immittet Angelus Domini in circuitu timentium eum, & eripiet eos.* Psal. 35. vers. 4, 5. & 6. *Confundantur & reuereantur, querentes animam meam. Auertantur retrosum & confundantur, cogitantes mibi mala. Fiant tanquam puluis ante faciem venti; & Angelus Domini coarctans eos. Fiat via illorum tenebra & lubricum: & Angelus Dominus persequens eos.* Et Psal. 91. vers. 10. & seqq. *Non accedet ad te malum, & flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo. Quoniam Angelis suis mandauit de te, ut custodiant te in omnibus viis tuis. In manibus portabunt te: ne forte offendas ad lapidem pedem tuum. Hisce confusus aggredior D E V M orando, obseruans D E V M mihi respondentem.*

Neminem enim diligit
D E V S, nisi qui cum Sapien-
tia consuetudinem habeat.

vers. 28.

*¶ Neminem enim diligit
D E V S, nisi eum, qui cum S A-
PIENTIA inhabitat.*

300

Vt diligit
nos D E V S,
queramus
SAPIEN-
TIAM.

Neminem diligit D E V S, nisi, &c.] Perculsi (D E V M testor) animum meum, dum legebam, Vox haec Sapientis. D E V S bone, quid hoc est? neminem diligere D E V M, nisi eum, qui cum SAPIENTIA inhabitet: Inhabitat autem eum SAPIENTIA, non nisi in viis eius qui ambulat; qui D E V M extoto corde amat, & proximum sicut seipsum; qui primum & ante omnia querit regnum D E I; qui timet D E V M, & operatur iustitiam, hoc est, T E O S O P H V S, qui solus verae SAPIENTIAE incola, dominus suus mirificus obediens, eique soli totus (Corpo, Spiritu & Animâ) deditus ac seruiens: aut saltem ita studens, vers. 1. Totum requirit hominem. Non potest quis dominis inservire duobus; SAPIENTIAE Æternæ, & mundo immundo. Es heist in studio hoc tam pio tam sancto, tam honeste fructuoso, & proximo, & nobis metipisis: Mundus Freund/ D E V S Feind / & contra. Iacob. 4, 4.

¶ Cum placuerint D o- | Prou. 16 |

Quia placuerint I E H O V A X

301

MINO viæ hominis, inimicos quoque eius conuertet ad pacem.

Vers. 7.

viæ viri, etiam inimicos eius pacatos reddet ei.

Cum placuerint, &c.] Ut placeas D OM I N O, in viis S APIENTIÆ (vers. 7.) ambula: neminem enim diligit D E V S, nisi quicum S APIENTIA inhabitat, vers. 300. Et tunc coget D OM I N V S inimicos tuos pacem inire tecum: aut eosdem disperget per Spiritum virtutis suæ, ut est Sap. II. vers. 21. Quare Achot dux filiorum Ammon, Iudith. 5; 17. & 19. Non fuit, inquit, qui insultaret populo isti, nisi quando recessit à cultu D OM I N I D E I sui. Quotiescumque autem penituerunt se recessisse à cultu D E I sui, dedit eis D E V S virtutem resistendi.

302

Est enim perita Scientiæ D E I, atq; ei initiata, eiusq; operum electrix.

Sap. 8.
Vers. 4.

¶ Doctrrix (etiam) est D SC I P L I N A D E I, & electrix operum illius.

Doctrrix, &c.] Doctrrix, electrix, & inuentrix Scientiæ operum D E I, & quasi quædam Sacerdos atque Magistra artificiosissima, tam mysteriorum SSæ Scripturæ, Naturæque secretorum inuestigandorum & inueniendum, quam D I S C I P L I N A, h. e. T I M O R I S D E I, vers. 14, 5. & 15. 8.

303

Quod si diuinarum est in vita possessio desiderabilis: quid S APIENTIA, omnia operante, locupletius?

Vers. 5.

Et ¶ si diuinitæ appetuntur in vita; quid S APIENTIA locupletius, ¶ quæ operatur O MNIA?

OMNIA
dat S API-
ENTIA.

Si diuinitæ appetuntur, &c.] Non tamen ut inde superbias, aut rem facias mundanè mundanam; sed ut honestè viuas, sisque Eleemosynarius D E I, in hospitali hoc magno, subueniens Proximo tuo egeno. Si in hunc finem optas diuinitas, sapienter adi S APIENTIA M veram: dabit ex laboribus manuum tuarum S APIENTIÆ in LABORATORIO Sapientibus, vnde tu quoque dare poteris, vice D E I. Vide vers. 291, 317. & 319. Diuinitæ, per S APIENTIÆ labores, Donum D E I, vers. 326. Quæ operatur O MNIA.] Quia est O MNIA in Omnibus, & in Omnia. vers. 299. verborum horum paucorum sensus est latissimus, imò infinitus. Mentis labores, iuxta Amphitheatri huius doctrinam, hic Theo Sophicè exerce; experientis mirabilia. Vide vers. 137. Ex cognitione, possessione & fruitione horum, Philosophi veri mundum contempserunt immundum. Hinc vox Morieni Romani: *Omnes qui O MNIA secum habent, alienis auxiliis non indigent.* Et Philippi Theophrasti Paracelsi: *Alierius non sit, qui sensus esse potest.* Aurea libertas.

304

¶ Si autem sensus operatur: quis horum quæ sunt,

Vers. 6.

Si autem Prudentia agit, atque opera efficit: quid illam

magis

magis quām Illa est arti-
fex?

rерum naturа artificiosus est?

Si autem sensus, &c.] Si sensu, ratione, prudentiā, intellectu, arte aliquid præstari aut effici potest, quid ILLA (quæ dat, scit, intelligit & operatur OMNIA) in rerum Natura artificiosus est, aut reperiri potest? Artifex.] Est enim (comprobante Experientia) effectrix eorum omnium, quæ sunt ac fiunt Bona, aut in Natura, aut vita. Hanc, igitur, præficias Tibi ipsi, nec non Oratorio ac Laboratorio tuo: ut tibi præsit Spiritus familiaris, te doceat, ducat, custodiat, benèque nosse, velle, esse & posse largiatur in OMNIBVS.

Si verò Iustitiam quis di-
ligit: labores huius virtutes
sunt: Temperantiam enim
docet, & Prudentiam, iu-
stitiam ac fortitudinem qui-
bus nihil est hominibus in
vita vtilius.

vers. 7.

*Et si IUSTITIAM quis
diligit, labores huius magnas
habent virtutes: Sobrieta-
tem enim & PRUDENTIAM
docet, & IUSTITIAM &
VIRTUTEM, quibus vti-
lius nihil est in vita hominibus.*

*Si Iustitiam quis diligit, &c.] Si amat quis id, quod est iustum ac æquum (vers. 81.) mediante SAPIENTIA possidebit; ut vers. docetur 39. & aliquot sequentibus. Versatur enim ILLA in conformandis quoque homini-
num moribus atque virtutibus comparandis, Decalogo eos conformati vi-
uere studentes faciens. Sobrietatem.] Quæ ianua est omnium virtutum.
Anima sicca, prudentissima. Mens obœsa, tendens deorsum non sursum.
Crapula (quam Diabolus concacat in bibulorum cerebella) sordidus quid omnibus latrinis. vers. 79. Audi Paulum ad Ephes. 5, 18. Ne*lite*, inquit,
inebriari vino, in quo est luxuria, scilicet implemini Spiritu sancto, loquentes vobismet-
ipsis in psalmis, & hymnis, & canticis spiritualibus in cordibus vestris DOMINO:
gratias agentes semper pro omnibus in nomine DOMINI nostri IHSU CHRISTI,
DEO & Patri. Hæc ille. Jejunium Christianè institutum eum absti-
nentia à nimio cibo & potu illicitisque voluptatibus, cum luctu & humili-
tate animi, peccatorum confessione & precatione Diuinam Clementiam
simpliciter ambiente, est instar scoparum, quibus euerrimus atque purga-
mur pro aduentu SS^{ti} hospitis, in templum suum Catholicon (figura Am-
phitheatri huius secunda, & vers. 218.) triunum, Microcosmicon, reno-
vatum. Domat enim IUVINVM carnem; humilitatem parit, fugans temeritatem; Castitatis lumen accedit; Intellectum acuit; eleuat Men-
tem; salubria consilia administrat; fugat morbos; & impetrat (ex gratia)
gratiam Diuinam. Iustitiam.] Illam; quæ virtutes in se complectitur omnes.
Quibus nihil vtilius; &c.] Nam ita viuentes, amici constituimur DEI; aliás nequaquam: quoniam in malevolam animam non introibit SAPIENTIA, vers. 218. Nec nullum diligit Deus, nisi qui cum SAPI-
ENTIA inhabitat. vers. 300.*

306 Præterea si quis multarum vsum rerum desiderat, hæc antiqua nouit, & futura coniectat, sermonum versutias atque ænigmatum explicationes intelligit, signa & prodigia prænoscit, euentusq; tempestatum ac temporum.

I. Vers. 8.

Et si multitudinem scientiarum desiderat quis : scit præterita , & de futuris estimat : scit versatias sermonum , & dissolutiones argumentorum : signa & monstrata scit antequam fiant ; & cunctus temporum & seculorum.

Si multitudinem Scientie, &c.] Si autem etiam Scientias reconditas, Artes secretas, & Experientiam multarum rerum desideret quis, scit i. l. l. a præterita, præsentia & futura: neque solum Ipsa talia scire vult, verum quoque suæ studiose germano, id est, fideli dilecto, mediantibus ancillis suis fidelioribus aut virginibus quasi cubicularibus, (vers. 74. & 270.) Scientiis puta & Artibus secretioribus bonis, iuxta Leges atque Doctrinam Amphitheatri huius Theosophice reuelare, communicare, dare & fortunato inspirare successu Labores eius, virtuosè potest, libenter vult, atque amicè gaudet. *Scit versutias sermonum]* Fallacias orationis, & solutiones ænigmatum; quæ sunt obscuræ atque implicatae sententiae, quales Solomoni proponebat Regina Austri aut Saba, 3. Reg. 10, 1. & 2. Paralip. 9, 1. Item Parabolæ, Allegoriarum, Metaphorarum & figurarum aliarum, vers. 5. *Dissolutiones argumentorum]* Quia V E R I T A S est; cui adstipulatur Experientia, refutans syllogismum lophisticum omnem. *Signa & monstra, &c.]* Non tantum Ipsa scit, sed etiam (vt iam dictum) hominibus aperit. Quomodo? Annuntiatione virginum suarum cubicularium, & mihi (fatear veritatem) quoque nonnunquam familiarium: Christianè Christiano. *Euentus temporum & secul.*] Propterea Prophetas (v. 305.) constituere potest atque constituit.

307 Proposui ergo H A N C
adducere mihi ad conui-
uendum; sciens quoni-
am mecum communica-
bit de bonis, & erit allocu-
tio tædii mei.

Verf. 9.

Itaque hanc decreui mihi ad
usum vitæ ac consuetudinem
adiungere, certò sciens eam bo-
norum consultricem mihi fore,
curarumque ac molestiæ conso-
latricem.

Proposui, &c.] Diuinum propositum hoc, & summè beatum. Proposuisti idem in me mihi, ô H hochmahel, inque eo firmum & fixum me vt teneas, oto. Amen. *Adducere mihi ad coru.]* Sororem, Amicam, vers. 106. Sponsam, vers. 146. eam assumere mihi: associare mihi, vt veniat in me Spiritus eius familiaris, vers. 223. In hortum deliciarum vel Paradysum mētis mex. *Sciens]* Certò sciens, non opinans. Diffidentia, de S A P I E N T I A sibi assi- stenda, non cadat in S A P I E N T I A studiosum: aliás frustrabitur fine pro-

positi

positi boni opato. versi. i. & 216. *Mecum communicabit de bonis, &c.]* Sciens SAPIENTIAM affricem sedium DEI (vers. 255:) iam factam Amicam meam, mihi (DEI Amico) futuram in meditationibus & soliloquias (versi. 28, 158, 162, 170, 336. &c.) de SAPIENTIA laboribus sapienter & fructuosè instituendis, Consiliariam Sapientissimam, & consolatricem simul curarum atque molestiarum: fidelissimam. Est enim in labore requies, in æstu temperies, in fletu solatum, dulce refrigerium, quemadmodum rectè canit Ecclesia. Sciens, quod in dubiis & consilium bonum datura sit, & solatum in curis molestiisque gratum. Intelligent hæc non nisi fideles & experti; quibus, sotiris sensibus affectuosis & ratione nudè humana, LVMEN MENTIS Diuinitus accensum cadit super Intellectum, mouens liberam credendi voluntatem: quæ NOBILISSIMA NOTITIA VERA.

Quod de literis scripsit præclarè M. Tullius, Oratione pro Archia, longè æquiore ratione ad SAPIENTIA veræ studium træsferri debet ac potest, vbi sic inquit: Hæc studia adolescentiam alunt, senectutem oblectant, secundas res ornant, aduersis per fugium ac solatum prebent: delectant domi, non impediunt foris, per noctant nobiscum, peregrinantur, rusticantur. Quod si ipsi hæc nec attingere, neque sensu nostro gustare possemus, tamen ea mirari debemus, etiam cum in aliis videmus. Hæc ille Felicissimus, igitur, qui cum SAPIENTIA inhabitat, & cum quo ILLA.

308 *Habebo propter HANC claritatē ad turbas, & honorem apud seniores iuuenis.*

Vers. 10.

Gloriam in vulgo propter hanc adipiscar, & honorem apud seniores iuuenis.

308

Habebo propter hanc claritatem, &c.] Ratio est, quod ignorantia sit mater admirationis; admiratio autem parit claritatem, gloriam, honorem. Ignorant enim illi, quod tu noris. Deinde: cum SAPIENTIA ipsa sit clara, vers. 142. Præclaros quoque reddit Doctrinæ & Disciplinæ filios hæredes suos fideles dilectos, (quorum initia in vitâ, complementum in futura) siue iuuenes si sint, siue ætate senes; vers. 21. & 25. tam apud plebem, quam populi seniores: ob Dona ac bona SAPIENTIA, benigne iis concessa. Sunt enim hiin DEO IP SO, QVI ERAT, EST, ERIT OMNIA in Omnibus, vera GLORIA & victoria nostra.

309 *Acutus inueniar in iudicio, in conspectuq; potentum ero admirabilis.*

Vers. 11.

Et acutus inueniar in iudicio, & in conspectu potentium admirabilis ero, & facies principum admirabuntur me.

309

SAPIENTIA
fructus.

Acutus inueniar, &c.] Quis iustius, quis acutius iudicabit? quamvis cui SAPIENTIA IHOVÆ à consiliis. In conspectu potent.] Felices terque quaterque felices Potentes, si mirentur, audiant, ament Sapientes, obedientque eis. Alsdann stehet es wolvmb sie. Nam Sapientes sunt Reges Sapientum consuetudine. vers. 74.

310

Metacentē expectabunt,
loquentemq; attentē audi-
ent, atq; dum pluribus dis-
seram, ori suo manus appo-
nent.

Vers. 12.

*Tacentē me sustinebunt,
loquentem me respicient, &
sermocinante ne plura, manus
ori suo imponent.*

310

Tacentem me sustinebunt, &c.] Cum ex p̄sp̄tione summa attendent, vt
eḡ loquar, spectantes aliquid singulare. Noli cogitare, quid ego proferam
singulare, cum nihil possit dici, quod non sit dictum prius: ô te miserum!
dissidentia tuæ atque pigritiæ insigne hoc est argumentum. Quasi Spir-
itus S A P I E N T I A ē esset exhaustus, vt non æquè in te, ac in aliis veteribus
etiam hodie possit aut velit inuenire noua & antea inaudita. Quamdiu vis
esse alterius ingenii mancipium? *Manus ori imponent.*] Significat hæc ma-
nus ad os appositio atq; admotio summum studium voluptatemque, quæ
φιληκία, Græcis appellatur: faciunt enim audientiam, qui ita silent, & si-
lentium summum.

311

Præterea *habebo per*
HANC immortalitatem; &
memoriam æternā his qui
post me futuri sunt relin-
quam.

Vers. 13.

*Propter hanc, immortalitatem obtinebo, ac relinquam
memoriam posteris sempiter-
nam.*

311

Habebo propter hanc immortalitatem.] Dat enim S A P I E N T I A claritatem
æternam. Et, si verum, quod dixit Ethnicus, *Dignum laude virum Musa ve-
tat mori*, quantò magis hoc Sapientis nostri? Memoria enim iusti cum lau-
dibus: nomen impiorum putrescit. Pro. 10, 7. *Memoria Sapientis semper
in benedictione.* Sunt enim libri vasa memoriarum, & fama perpetua sapientum.
Amphitheatro hoc (laus D E O) & ego *Henryus Khunrath*. Lips. Med. Doct.
TheoSophiæ amator memoriam posteris relinquam honestam & bonam
apud bonos: etiam in despectum diaboli squamarum que ipsius. Et quam-
uis fucum dicendi non sim secutus, sciat, causæ veritatem potius, quam
locutionis ornatum me quæsiuisse. Gratias autem ago D E O meo, quod
hoc virtutis signum voluerim (D E I gratia) ostendere. Sap. 5, 14.

312

Populos gubernabo, na-
tionesque mihi subditæ e-
runt.

Vers. 14.

*Disponam populos: &
nationes mihi erunt subdi-
tae.*

312

Disponam populos, &c.] Tam doctrinaliter, quam politicè. *Nationes mi-
hi erunt subdita.*] Quia Rex.

313

*Timebunt me audien-
tes Reges horrendi; & in*

Vers. 15.

*Tyranni formidabiles quum
audierint, me extimescent, in*

multitu-

313

multitudine videbor bonus, & in bello fortis.

multitudine bonus videbor, in bello strenuus.

Timebunt me, &c.] Hostibus & inimicis meis formidabilis ero; & terror meus SAPIENTIA (quæ mecum) iniiciet, à DOMINO pro sponsa mihi concessa. In multitudine, &c.] In vulgo bonus apparet tempore pacis, propter IUSTITIAM, ex qua viri boni appellantur: & fortis, tempore belli, propter SAPIENTIAM, quæ melior quam vires, vers. 63.

314 *Hæc cogitás apud me, & commemorans in corde meo, quoniam immortalis est in cogitatione SAPIENTIÆ.*

Vers. 14

Hæc apud me reputas, summaque animi cura perpendens, esse immortalitatem in cognitione Sapientiae,

314

Fructus &
Utilitates
SAPIENTIAE
veræ.

Hæc cogitans apud me, &c.] Non obiter, non superficialiter, sed studiose ac sollicitè in corde meo hæc, id est, SAPIENTIÆ thesauros, labores, fructus & utilitates, animi lance perpendens. Meditationem & studium coniunxit Sapiens noster, cum laboribus de SAPIENTIA suscepis, in quo etiam à nobis studiosè imitandus: Orando & Laborando simul. Non laborandum absque studio & meditatione in Oratorio. Quoniam immortalis est, &c.] Synopsin hic insituit utilitatem SAPIENTIÆ, de quibus in præcedentibus prolixè.

315 *Et bonam in amicitia illius delectationem, diuitiasque inexhaustas in laboribus manuum eius, atque in cōfessione collocutioneq; eiusdem Prudentiam, atq; in communicatione sermonū gloriam.*

Vers. 18.

Et in amicitia Illius delectatio bona, & in operibus manuum illius honestas sine defectione, & in certamine loquela Illius SAPIENTIA, & præclaritas in communicatione sermonum IPSIVS.

315

Et in amicitia illius, &c.] Tria hic Sapientiæ filio commendantur. 1. Amicitia Sapientiæ Æternæ; deinde Labores eius, demum colloquium. Laborum vero eius & colloquii nemo potest fieri particeps, nisi contractâ prius firmâ & inuiolabili cum eadem amicitia: quod non nisi relictâ & repudiata mundanâ Sapientiæ immundâ fieri potest. Tum demum vera & sincera amicitia delectatio ex Amicitia Æternæ Sapientiæ hauriri potest. Ex laboribus eius, honestæ diuitiæ: ex colloquio, prudentia & gloria.

316 *Beatus homo qui inuenit SAPIENTIAM, & qui affluit PRUDENTIA. (Legitur & effluit Prudentiam.)*

Prou. 3.

Beatus homo, qui inuenit Sapientiam, & homo qui producit in lucem intelligentiam.

316

SAPIENTIAE
laus.

Beatus homo, qui, &c.] Quid, quæso, beatius eo, qui inuenit SAPIENTIAM? Cum in toto Vniuerso nihil sit præstantius, excellentius, utilius SAPIENTIA. Ratio est, quia dat DEVM; Semetipsam; Amicos facit DEI; Prophetas constituit; dat longitudinem dierum; honores; diuitias; OMNIA. Vide versi. 314. & 315. Quis ergo, mortalium non quæreret, rotaque vita amaret eam? Occupet ultimum magna scabies, exuletque è lime Mundi.

SAPIEN-
TIA dona,
& fructus.

317

Melior est acquisitio E-
ius negotiatione auri &
argenti, primi & purissimi
fructus eius.

Vers. 14.

*Quia melior est negotiatio
eius negotiatione argenti: &
auro meliore est prouentus eius.*

317

Negotiatione auri, &c.] Negotiatione mundanâ, quæ finantiaria, fæneratoria, partiten/ deceptoria, &c. omni; instituta, exercitio indefesso, propter solas diuitias pecuniarias, aurum & argentum. SAPIENTIA acquiritur praxi tantum TheoSophica mentali, ex inspiratione Diuina, in Oratorio veroque; SAPIENTIA fructus non infimi nanciscuntur negotiatione laborum manualium Sapienti, in Laboratorio. Hermes cap. i. In tam longa etate, inquit, non destiti experiri, nec Anima à labore pepercit, artem & hanc scientiam solum DEI viui inspiratione habui, qui mihi famulo suo pandere dignatus est. Et paulò post: DEO gratias agite, qui hanc scientiam vos docuit (mediate & immediate) gratos enim diligit. Primi & puriss. &c.] BONVM enim s VMMVM, (DEIDONVM) Homini ad Monadis simplicitatem reducto, reductive TheoSophicè studenti, confert, videlicet, Agnitionem, Cognitionem, Cognitionem, Vnionem & Fruitionem IEHOUAE, CREATVRAE atque NATVRAE, HOMINISQ; IPSIVS, hoc est, Catholicè OMNIA: in quo tertriuno, plusquamperfecta, vera, summa, Catholica, hic & in æternum fructuosè duratura, consistit BEATITUDO. Omnia namque DEI mysteria (quæ nos scire vult) Naturæque secreta, omnis morum & Legum ratio iustiarum, omnis præteriorum, præsentium & futurorum notitia, ex SAPIENTIA æternæ, solum veræ, fonte inexhausto, scaturiunt, emanat & deriuantur in nos, per eloquia eius Librorum SS. Scripturæ, Macro & MicroCosmi mirabilia, mirabiliter reuelantur & traduntur nobis, audiuntur, videntur, obseruantur, à Doctrinæ & Disciplinæ filiis. Non cuius facilè adire Corinthum, nedum SAPIENTIA gazam! TheoSophicè Orandum, sapienter Laborandum: Christiano Cabalisticè, Diuino Magicè, & PhysicoChemice, iuxta Leges atq; Doctrinam Amph. huius, currendū sudandum in Oratorii & Laboratorii stadio. Victori Beggior, quod est, victorix præmium, decernitur; non somno vitiorum dormienti aut pigro.

318

Pretiosior est cunctis o-
pibus; & omnia quæ de-
siderantur, huic non valent
comparari.

Vers. 15.

*Pretiosior est margaritis, &
omnia desiderabilia tua non
equantur ei.*

318

Omnia] Mundana, quoru gloria vana: Sapientia enim propter se ipsam cognoscitur atque inuestigatur; quia in ea est res interna, Aurum & Ar-

gentum,

gentum, & non externa, & simul veritatis inquisitio. Laboribus enim Sapientiae, h. e. Christiano Cabalisticis, Diuino-Magicis, & Physico-Chemicis acquiritur Lapis Philosophorum, qui dat Solem & Lunam per & ex se: cum cæteræ artes omnes addiscantur non propter seipcas, sed propter, aurum & argentum, extranea. Quare SAPIENTIA ex se, ex fonte Benignitatis suæ perenni, largissimè donat (modo, quo dictum) opes innumeræ, thesaurum infinitum: Bona & Dona Animi, Corporis atque Fortunæ, dicta. Vide versi. 45, 224. & 327.

³¹⁹ Longitudo dierū in dextera illius: & in sinistra illius, diuitiæ & gloria.

Vers. 16.

³¹⁹ Longitudo dierum in dextera Eius, & in sinistra Illius diuitiæ & gloria.

Longitudo dierum, &c.] Mediante enim PHYSICO-CHEMIA, (quæ SAPIENTIA veræ, in hoc seculo, pedissequa est fidelis, & virgo quasi Cubicularis à secretis Naturalibus) filio Disciplinæ industrio, DOMINA benignè largitur Vegetabilium, Animalium partiumque eorumdem, Mineralium, Lapidum, Gemmarum, Margaritarum, & Metallorum Essentias præciosas, subtilitatesq; salutariter efficacissimas: imò, & LAPIDEM PHILOSOPHORVM, restaurationis ac conseruationis nostræ verissimam Medicinam Catholicam: ex quorum vsu legitimè Medico, longitudo dierum. DIVITIA verò, ex Lapidis catholici præfati benedicti vi mirifica, qua Metalla inferiora in superiora, hoc est, in Argentum & Aurum, reuera conuertuntur, & in esse & in forma fructuosissimè transmutantur. GLORIA denique, ex vsu Lapidis plusquamperfecti Christiano Cabalisticè Diuino. Vide figuram Amphitheatri huius quartam. Observandum: quò dextra dignior sinistrâ, eò longius præferendus diuitiis pecuniariis sa-
nus & longæus vitæ status. Vide versi. 326.

³²⁰ Via eius pulchræ, & omnes semitæ Illius pacifi-
cæ.

Vers. 17.

³²⁰ Via eius, via delectabiles;
& omnes semitæ eius pax.

Via eius pulchra.] Tota pulchra est SAPIENTIA, soror mea, ob veritatem in Doctrina & Laboribus, vtilitatemq; ex fructibus: Pacifica, siue Pax; quia animi irquietudinem à DEO ipso homini immisgam, etiam super Physico artificialibus (de qua tertia huius Amphitheatri parte, sub numero i. Probat. 5.) fructuose sedat, desiderium ardens sufficienter implet; & hominem totum tranquillum, quietum ac vera pace (vers. 23.) interne & externe, pacificum reddit.

³²¹ Lignum vitæ est his qui apprehenderint Eam: & qui tenuerit Eam, beatus.

Vers. 18.

³²¹ Hæc lignum vitæ est appre-
hendentibus eam: & qui tenent
eam, beati.

Lignum vitæ.] Secundum corpus, Spiritum & Animam: in vita hac atque futura. Potest etiam hic per Lignum vitæ intelligi cognitio D E I, suis ipsius, & Naturæ: sunt enim hæ tres cognitiones fructus S A P I E N T I A E. Ab effectu ergo & consequenti (tanquam signatura indicante) iudicandum quoque & concludendum, quod Theo-Sophi, S A P I E N T I A E Labores (puta, Christiano-Cabalisticos, Physico-Magicos, & Physico-Chemicos) sapienter exercentes, (hi enim S A P I E N T I A M cum fructibus Eius apprehendunt tenentque,) sint etiam immatriculati in album iustorum. Nam fructus iusti lignum vitæ. Prō. ii, 30. Passiuè & Actiuè. Magnum solarium hoc Cabalæ, Magiæ & Alchemiæ Theo-Sophicè operam danti. Certificatio vocationis diuinæ.

322 Quoniā Sapientia os mutorum aperuit, linguasq; infantium fecit disertas. | Sap. 10.
Vers. 21. | *S A P I E N T I A (Etenim) aperuit os mutorum, & linguas infantium facit disertas.*

S A P. aperuit os, &c.] Eloquentia vera cum Sapientia coniuncta est; & nascitur ex multarum rerum infallibili cognitione. Vbi enim res ipsæ deficiunt, ex veris Sapientiæ thesauris, Spiritualibus, Diuinis aut Naturalibus depromptæ, ibi hæc rerum inopia, aut obmutescere facit hominem in rebus arduis, aut effundit se animus, in ineptam, vanam & stultam garrulitatem & vaniloquentiam, D E O, Angelis & hominibus inuisam. Falsa eloquentia nascitur ex serpentina illa asturia, & opus habet multis verborum lenociniis, coloribus & persuasionibus, ad fallendos animos hominum.

323 Mecum (ulterius inquit S A-
PIENTIA IPSA) est C O N-
SILIVM & Æ Q V I T A S, mea
est P R U D E N T I A, mea est
F O R T I T U D O. | Pro. 8.
Vers. 14. | *Penes me est consilium & Sapientia, Ego sum Intelligen-
tia, mea est fortitudo.*

Penes me est Cons. & S A P.] Non penes sapientes huius mundi immundi insipientes, paßim in statu Ecclesiastico & Politico, diabolica astutia, impie regnantes: aut in scholis quibusdam Ethnicè, hoc est, contra S A P I E N T I A M veram (in & ex SS. Scripturæ, Naturæ & Mentis puræ libris, aut Theo-Sophicè, vel Physicè, Physico-Chemicè, Physico-Magicè, &c. ut supra annotatum, simplici veritate veracique simplicitate docentem) secundum Ethnicorum quorundam deliria superciliosè & (proh dolor) impunè iuuentutem seducentes. S A P I E N T I A Eternæ solus est Consilium, Sapientia, Prudentia, Fortitudo: sine cuius Spiritus afflatus nemo unquam verè Sapiens, Philosophus, Consilio valens, Prudens, Fortis: si ne eius inspiratione, & illustratione, doctrina nulla vera, solida aut sana.

324 Per me Reges regnant, & | Vers. 19. | *Per me reges regnant, &*

Principes

Principes decernunt iustiti-
am.

*Legum conditores iusta decer-
nunt.*

*Per me, &c.] Per Legem meam, quæ scintilla SAPIENTIAE iustitiaeque
meæ: & propterea conformis mihi met ipsi. Ego ipsa Lex mea, Iustitia, Ve-
ritas, Salus & Anima Regni. Ego instituo Magistratus, & muto imperia,
pro mea voluntate.*

325 *Per me Principes domi-
natur, & principes & omnes
iudices Terræ.*

Verl. 16.

*Per me *¶* Principes impe-
rant, & potentes iusta decer-
nunt.*

325

*Principes imperant.] Ad verbum, principabunt, id est, officio Principum;
Dominorum aut Imperatorum funguntur. Hebræi, inter Germanos ho-
diero die viuentes, Germanicè vertunt, Rex regnauit, der künig hat gefun-
get. An verò Principes omnes per SAPIENTIAM regnant? Non, sed
ii faltem, qui ut est versl. 160. diligunt eam, & qui manè ad eam vigilant:
non qui diligunt comedationes & potationes, quorum Deus venter est:
qui Deos simulant, & Bacchanalia viuunt.*

326 *Mecum sunt *¶* diuitiae
& gloria, opes superbæ &
iustitia.*

Verl. 18.

*Diuitiae & gloria mecum
sunt, substantia stabilis, & in-
stitia.*

326

*Diuitiae & gloria, &c.] Substantia multa & magna: opes non tantum sem-
per & in æternum duraturæ, verum quoque pecuniariæ & temporales. Vn-
dè patet, etiam diuitias non simpliciter esse damnandas; cum ex SAPIEN-
TIAE laboribus, singulare SAPIENTIAE sint Donum. Contempla-
mimi, quæsio, vnius saltem operis Physico Chemici, Catholici, (de Cabal-
listicis & Magicis iam lubens taceo) usum fructumve transmutatorium,
tertia & quarta Amphitheatri huius partibus veraciter annotatum; mira-
bimini SAPIENTIAE in Natura (per artem) vires atque secreta, & con-
firmemini in veritate de veritate Thesaurorum SAPIENTIAE æternæ.
Naturalium, vos SAPIENTIAE veræ theoreticæ ac practicæ studentes. Vi-
de versl. 30, 314, 315, & 319.*

327 *Melior est fructus meus
auro & obrizo: & prouetus
meus argento electo.*

Verl. 19.

**¶* Melior est fructus meus
auro & Lapiде pretioso: & ge-
nimina mea argento electa.*

327

*Melior est, &c.] Testimonio DEI ipsis, lib. 3. Reg. 3, ii. Vbi sic legitur:
Dilexit autem Solomon DOMINVM, ambulans in præceptis David patris sui, ex-
cepto quod in excelsis immolabat, & accendebat thymiana. Apparuit autem DO-
MINVS Solomon in Gabaona per somnum nocte, dicens; postula quod vis, ut dem
tibi. Et ait Solomon; Dabis ergo seruo tuo cor docile, ut populum tuum indicare possit;*

& discernere inter bonum & malum. Placuit ergo sermo coram D OMINO, quod Solomon postulasset huiusmodi rem. Et dixit D OMIVS Solomoni, quia postulasti verbum hoc, & non petiisti tibi dies multos, nec diuinitas, aut animas inimicorum tuorum, sed postulasti tibi Sapientiam, ad discernendum iudicium: ecce, fecit ibi secundum sermones tuos, & dedi tibi cor sapiens & intelligens, instantum, ut nullus antea te similis tui fuerit, nec post te surrecturus sit: sed & hac, qua non postulasti, dedi tibi, diuinitas scilicet, & gloriam, ut nemo fuerit similis tui in Regibus, cunctis retri diebus. Si autem ambulaueris in viis meis, & custodieris praecepta mea, & mandata mea, sicut ambulauit pater tuus, longos faciam dies tuos. Igitur euigilauit Solomon, & intellexit quod esset somnium: cumque venisset Ierusalem, stetit coram arca fœderis D OMINI, & obtulit holocausta, & fecit victimas pacificas, & grande conuinium universis famulis suis. Omnis S APIENTIAE Æternæ fructus bonus: Optimus, qui Diuinus: perdurans in omne æcum. Vide vers. 45. & 224.

328

Vt dite diligentes me, & thesauros eorum repleam.

vers. 21.

Vt diligentes me hereditare faciam esse perpetuum, & thesauros eorum repleam.

328

Finis Sapi-
entiae.

Vt ditem] Corpore, Spiritu & Anima; Bonis ac Donis Corporis, Animi & Fortunæ, communi voce dictis: In tempore, & in æternum duraturis. *Thesauros*] Corporis, Spiritus, Mentis, dictosque Fortunæ. Internos, & externos: corporales ac spirituales.

329

Qui me inuenierit, inueniet vitam, & hauriet salutem à D OMINO.

vers. 35.

Nam qui inueniet me, inuenit vitam: & haurit voluntatem à I E H O V A H.

329

Inueniet vitam] Est enim fons vita, si quis fitit, veniet ad eum, & bibat, Johan. 4, 14. Esa. 55, 1. Apoc. 21, 6. Nec æternam solum inueniet; verum & in hoc mundo temporalem longiorē, ex fructibus S APIENTIAE laborum Physico Chemieorum. Nam longitudo dierum, in dextera eius. Vide vers. 319. *Hauriet salutem, &c.*] Gratus erit D OMIVS, vt fauore eum prosequatur, & impleat, in omnibus actionibus laboribusq; suis, benedictione: ita, vt obtineat siue assequatur voluntatem à I E H O V A H, hoc est, Benè velle, nosse, esse & posse; iuxta voluntatem suam in omnibus, quæ Orando & Laborando Theo-Sophice vult aut optat. Summa: D OMIVS ei erit promptuarium, ex quo accipiet, quicquid sibi placuerit. Vide v. 181.

330

Qui autem peccat contra me, spernit animam suam: omnes qui odio habent me, diligunt mortem.

vers. 36.

Qui autem in me peccauerit, laedet animam suam. Omnes qui me oderunt, diligunt mortem.

330

In me peccauerit.] In S APIENTIA M æternam grauiter peccat, crimenq; læstæ Maiestatis Diuinæ committit, qui Legem, Doctrinam & admoni-

tiones

tiones eius tam fideles atque amicas , scurriliter deridet , contraque conscientia testimonium securè spernit : estque (diabolo excœcatus) iniurius sibiipſi ; quia opprimit se totum , expolians Corpus , Spiritum & Animam (Macro & Micro-Cosmice) Benedictione Diuinâ.

331 *¶ Per me (verò) multiplicabuntur dies tui , & addentur tibi anni vitæ.*

Prou. 9.
Vers. II.

Per me enim multiplicabuntur dies tui , & addentur tibi anni vitæ.

331

Per me , &c.] Per Benedictionem meam , fructusque laborum manuum (meo ductu) tuarum , in Oratorio & Laboratorio , de quibus in Prologo hoc passim.

332 *Fili mi , (iterum paternè admonet Sapiens noster) ne effluat hæc ab oculis tuis . Custodi LEGEM atq; CONSILIVM.*

Prou. 3.
Vers. 21.

Fili mi ne recedant hæc ab oculis tuis : custodi Legem & cogitationem.

332

Sequentibus verbū
D e t , & eius
consilium ,
omnia pro-
spere polli-
cetur.

Ab oculis tuis .] Ante oculos non tantum corporis , verū & Mentis diu noctuq; tibi obuersentur. Legē .] In qua doctrina sana veritasq; ipsa quiescit.

333 *Et erunt vita animæ tux ; & gratia gutturi tuo.*

Vers. 22.

Et erit ¶ vita Animæ tux , & gratia faucibus tuis.

333

Vita animæ tux .] Lege verbōq; D e i , animæ morienti Christianè restituuntur vita ; D e v s : quam mori , infelicitatis extremæ. Quare vt Anima tua sit semper viuetis , custodi Legem atque Consilium SAPIENTIAE viuæ. Quid aliud est vita animæ , quām D e v s fons vitæ , verbum Patris , Lux & vita hominum , & patris & filii Spiritus ; fide viuificantis animam nostram. Quid aliud est mors animæ ; quām separatio à D e o , fonte vitæ , amissio verbi viuificantis , priuatio Lucis spiritualis , cui succedunt tenebræ spirituales , in quibus habitant spiritus tenebrarum , secum vehentes errores , & horrores infernales : qui sunt carceres animæ , & vincula mortis æternæ.

334 *Tunc intelliges iustitiam , & iudicium , & rectitudines , & omnem semitam bonam .*

Prou. 2.
Vers. 9.

¶ Tunc intelliges IUSTITIAM & IUDICIVM , & AEQUITATEM , & ¶ omnem semitam bonam .

334

Fructus &
Utilitas SA-
PIENTIAE.

Tunc .] Cum videlicet SAPIENTIA M Sapienter quæsieris quasi pecuniam , & sicut thesauros sollicite Eam scrutatus fueris & effoderis . v. 220. Solem præueneris , & ad Orientem lucis adoraueris . v. 170. Omnem semitam bonam] Tam in corporalibus , Naturalibus , humanis & secularibus ; quām spiritualibus , hyperphysicis , Diuinis atque æternis. Venerunt mihi OMNIA bona pariter cum illa , inquit Sapiens . vers. 291.

335

Tunc ambulabis fiducialiter in via tua, & pes tuus non impinget.

Prou.3.
Prou.33.

Tunc ambulabis cum fiducia viam tuam, & pes tuus non impinget.

335

Tunc ambulabis fiduc. &c.] Si D E V S, vita nostra, pro nobis, quis contra nos? Si ille sustinet, quis deiicit? Tu modo victoriæ votum toto pectori Christianè concipe. Tu modo cura, ut membrum sis S A P I E N T I A E D E I incarnatæ viuum, TheoSophicè imitans Archetypum iuxta Legem ac Doctrinam Amphitheatri huius: & sic Tu in corpore, omnia poteris in capite. In teipso quidem nimis es imbecillus, in illo nihil non vales. Hæc gloria, hæc victoria nostra. Hæc via TheoSophica impetrandi benè velle, nosse, esse & posse, à I E H O V A H, in Cabalisticis, Magicis, Chemicis, OMNIA IN OMNIBVS.

336

Si dormieris, non timebis: quiesces, & suavis erit somnus tuus.

Vers.24.

Si accubueris, non timebis: quum quiesces, suavis erit somnus tuus.

336

*Suanis erit somnus] Et dormiens, in Mentis virgineæ, hoc est, à peccatorum sordibus, pœnitentiæ lotione mundata, speculo, Visionibus Diuinitus admoneberis, doceberis, instituēris, doctrinā latiferā plenè refertis. Mens secura quasi iuge (perpetuum) conuiuum. Prou.15,15. Hinc Augustinus: *Dives in conscientia securior dormit in terra, quam dives in purpura.* De Visionibus hypnoticis, aut Reuelationibus somnialibus, siue in somniis præfigientibus atque Diuinis, hoc tibi Laconicè habeto: A N I M A, à curarum vituperandarum mole libera, sobria ac sana in corpore sano, vitiorum Domina affectuumque Regina, sui compos ac sibi sese TheoSophicè insinuata, totius Vniuersi creati (quia D I V I N A, C R E A T O R I S Vniuersi, particula auræ) iure aggreditur assequi & exponere secreta; iungi Spiritibus bonis, vetera recensere; Noua contemplari; præfigire futura; denique parentem parentisque (irradiatione parentis) tanquam in speculo, Diuinitus repræsentare mysteria. Summa: S P I R I T U I S A P I E N T I A D E I iuncta Mens nostra, pœnitentialiter lota atque mundata, TheoSophice eleuata alis, & sublimata, igne amoris Diuini, in ἀγνοήσιον, hoc est, Sanc tuarium Spirituum bonorum, siue D E I Angelorum, (quod fieri potest homine tam vigilante, quam dormiente) Spiritualia, Cabalicè recipiendo, patitur; supercælestia contemplatur, Physica, ex & in hyperphysicis (non solùm per se, verùm etiam sensibus & sensibilibus intermedium) videt multa: Viribus autem sopitis & absorptis inferioribus, hoc est, in extasi, siue excessu aut raptu in D E V M summo, patitur summa, hoc est, Diuina; videt apprehenditque ineffabiliter O M N I A. Mercurii Trismegisti (qui Spiritu afflatus Diuino) exordium Pymandri, ob Doctrinam excellentiam, hisce lubuit apponere: Cum, inquit, de rerum Natura cogitarem, ac Mentis actiem ad superna erigerem, sopitis iam corporis sensibus, quemadmodum accidere solet in, qui ob saturitatem, vel defatigationem, somno grauati sunt: subito mihi visus sum cernere quandam immen/ a magnitudine corporis, qui me nomine vo-*

cans, in

cans, in hunc modum clamaret: *Quid est, ô Mercuri, quod discere & intelligere cupis? Sum ego Pyramander, Mens Diuinae Potentiae, vide quid velis: nam tibi ubique adero. At ego, cupio rerum Naturam discere, DEVMQVE cognoscere. Ad hanc Pyramander, tua me Mente complectere, & ego in cunctis, quae optaris, erudiam. Cum hanc dixisset, mutauit formam, & uniuersa subito reuelauit.* D. Cyprianus lib. Epist. 9. Epist. 9. Memini, inquit, quid mihi sit ostensum, & quid mihi inter cetera reuelare dignatus sit DOMINVS, nec ridicula illa, & visiones ineptæ sunt habendæ, sicut de Ioseph fratres sui dixerunt, ecce, somniator venit. Hæc ille. Et fratum de fratre iudicium hoc? Sat scommaticum! Non mirum, si iudicium fratres mundani de me idem præpostere ferant. Ut ut sit, certum tamen manet, inter vanos somniatores non habendos, quibus (sive mediatè, sive immedia-
tè) DEVS reuelat. Cicero: *Est quiddam in nobis præfigiens & Diuinans. Quid illud? Mens; præsaga boni vel mali. Exempla tam ætatis nostræ, quam ve-
tustatis plura, in locum reiicio commodiorem; cui multa, cum fuliore de-
ductione, studiosè reseruauimus. Colophonis loco Iulii Cæsaris Scaligeri,
ex lib. Epidorpidum addam hoc, de scmiorum veritate:*

*Qui vera negat somnia, somnians profatur:
Nam non semel inuenimus, & nimis frequenter.
Per raraque nox præterit absque sensione.*

Hæc veritatis scientissimus, non mei, sed Thomistarum causa, adduxi.
O quid solutis est beatius curis!

337 Non timebis à pauore re-
pétino, & à desolatione im-
piorum, quum venerit.

vers. 25.

*¶ Ne pauas repentina ter-
rōre, & irruentes tibi potentias
impiorum.*

337

Nepauas] Non terreberis, & dormiens & vigilans, spectrorum laruis, quod viris coram mundo immundo magnis & multis (etiam nostro tempore) accidisse scio; nec Conscientia malæ furii stimulaberis. Magna vis Conscientiae. Bona, dulcis nutricula senectutis; mala, medullitus vorat misellos. Nulla deest voluptas, vbi hæc adest tranquilla: nulla tristitia, vbi ea mala. Animæ tranquillitate homini nihil dulcius. Lege Sap. cap. 17. vers. 10. & 11. cap. 18. vers. 17.

338 *¶ DOMINVS enim erit in latere tuo, & custodiet pedem tuum, ¶ ne capiaris.*

vers. 26

*Quia IEHOVAH erit fidu-
cia tua, & custodiet pedem tu-
um à captione.*

338

DOMINVS erit, &c.] Est enim IEHOVAH murus, hoc est, CIRCVLVS Theo-Sophorum igneus, (valeat ille pseudomagorum fictus & pi-
ctus) inclusione defensoria circundans timentes eum: excludens hostium terriculamenta, fugansque procul partes aduersas omnino omnes. Angelus DOMINI in circuitu timentium eum. Psalm. 34. vers. 8. *¶ ne capiaris.]* Aduersariorum vi, astutia, aut doctrina falsa: nec seducēris sophistis dia-
boli captionibus à veritatis linea recta. *Quapropter DOMINI DEI O-*
mnipotentis consilium & auxilium implora, vt te faciat Opera de Beresith

& Mercava, id est, rerum humanarum & diuinarum cognitionem, (qua^z Philosophia atque Theologia) in Oratorio & Laboratorio, super lineam rectam, (cum Morieno loquor) hoc est, viam veritatis linearem absque omni deuiatione feliciter adipisci. Recte fiet; modò ipse recte velis. Prout ipse credis, Oras & Laboras; tibi fiet. Dices tandem, Misericordia^e D^ei fuit, quod non absorpti sumus.

339

Cultores suos Sapientia
Ærumnis liberauit.

^{Sap. 10.}
Vers. 9.

SAPIENTIA hos qui seob-
seruarunt, à doloribus liberauit.

317

Ærumnis liberauit] Primum enim multarum rerum diuinarum & humana^r cognitione Sapientia mentem imbuit & ornat, vnde animus suauificitur gaudio: Quò enim altius mens hominis in cognitionem D^ei, Naturæque ascendit & exurgit, eò maiore l^aetitia, & suauitate perfunditur: vnde & amore Creatoris animus magis magisque inflammatur, D^eo que V N I T V R : vnde tranquillitas & serenitas oritur conscientiæ. Deinde cultorem sui Sapientia ex ærumnis ita liberat, vt Iosephum ex carcere, ex quo cùm radii Sapientiæ, per interpretationem & expositionem somnii Regii emicarent & effulgescerent, carcere liberatus, in regiam dignitatem eretus & euectus est.

Tob.4,7.
Luc.24,13.

340

Honora (ergo) D O M I-
N V M de tua substantia, & de
primitiis omnium frugum
tuarum.

Prou.3.
Vers. 9.

Honora F E H O V A M de di-
uitiis tuis, & de primitiis o-
mnium prouentuum tuorum.

340

Honora D O M I N V M , &c.] Non diabolum, mundanè viuendo. Animo grato agnosce esse D^ei Dona ac Bona, qua^z tibi proueniunt, qua^z acceperisti, accipis, accepturus es. Nam id significatum ritu offerendarum primiatarum, Deut. 26. Et sic gratiarum actio est ad plus dandum in uitatio; tam in Spiritualibus, quam secularibus. Hoc ex fundamento Corollarium extruitur figuræ Amphitheatri huius tertiae secundum, de D E C I M A. Honoras D O M I N V M , si Eleemosynarius existens D^ei in hospitali hoc magno, de Bonis ac Donis, Diuinâ fauente Clementiâ tibi concessis, Opera cum gratiarum actione hilarique & vultu & animo exerces Misericordiæ in Proximum egenum. Da omni: si non Christianitati aut Religioni, saltem humanitati: in hoc imitareris Archetypum Opt. Max. qui tam malis quam p^onitis exoriri facit Solem, datque victum & amictum O M N I B U S, cunctis, singulis ac vniuersis. Hilarem datorem diligit D E V S , 2. Cor. 9,7. Pios ama in Christo, impios propter Christum: qui nos adhuc inimicos sic dilexit prior, vt se totum nobis redimendis impenderit. Illos completere, quod boni sint; hos nihilominus, vt bonos reddas. Vitia odisse oportet, non hominem. Qui obturauerit aurem suam ad clamorem pauperis, & ipse clamabit, & non exaudietur. Prou. 21,13. Quaenam mensura mensurauerit, eadem & ei mensurabitur. Matth. 7,2.

341

Et implebuntur hor-
rea tua, & vino torcularia
tua redundabunt.

Vers. 10.

Et implebuntur horrea tua sa-
turitate, & vino nouo torcula-
ria tua se rumpent.

341

Horrea

Horreatus, &c.] Descendere faciet D OM IN V S ad te Benedictionis im-
brem serotinum, & rorem matutinum, vt impleantur areæ horreorum tu-
orum Macro & Micro-Cosmicè; secundum corpus, Spiritum & Animam;
Externè & Internè. Constituetque te D E V S, sicuti Israël, super excelsam
terram: vt cœmedas fructus agrorum, vt sugas mel de petra, oleumque de
saxo durissimo. Butyrum de armento, & lac de ouibus cum adipe agnorum
& arietum, & hircos cum medulla tritici, & sanguinem vuæ bibas meracil-
sum. Deut. 32, 13. & 14.

342 *Bibe aquam de cister-* | Prou. 5.
nata, & fluenta putei tui. | Vers. 15. | *Bibe aquam de cisterna tua,*
& fluenta de medio putei tui.

342

Propriis la-
 boribus
 vult nos vi-
 uere eosq,
 aliis imper-
 tiri.

Bibe aquam, &c.] Quasi dicat, utere Bonis ac Donis tuis, non tantum
externis, verum quoque internis, à D E O benignè tibi concessis: nec sis
mancipium aut simia, opinionum alterius, vtiurare velis in verba & sen-
tentias alicuius Magistri, à veritatis semita recta deuiantis, hoc est, insipi-
entis; Theologi, Iureconsulti, Medici, Physici, Chemici, Magi, Cabali-
stæ, &c. vtut etiam vel antiquitate vel auctoritate coram mundo valentis.
Magni, crede, viri, magnos committunt errores. Ein vngelerht Mann /
richt keine kezerey an / die bößgelehrten / die verkehrten. So hilft auch Alter für
Thorheit nicht. Cum cuius Diuinitus illuminato, libertatis Philosophicæ
potestate, concessum sit Theo-Sophicè philosophari, vtatur & fruatur
qui quis Genio ac ingenio suo: audiat, videat, obseruet vnuſquisq; I E H O-
V A M loquentem, docentem & respondentem in SS. Scriptura, Libro
Naturæ, & semetipso. Ut nemo vnuquam verè Pythagoricus fuit, testante
viro quodam doctissimo, qui non Deos (Elohim) senserit: Sic, dico, nemo
Dauidicus, qui non audierit D OM IN V M loquentem in se, Psalm. 85, 9.
nemo verè Christianus, qui non gustauerit in se vnuctionem Spiritus S A-
P I E N T I A E Sancti. Non D E V S acceptor est personarum, sed (iuxta Re-
ligionis Vniuersalis doctrinam, vers. 184. & 304.) ex omni gente acceptus
est illi, qui timet eum, & operatur iustitiam. Actor. 10, 35. Non igitur diffi-
das, fili mi, in spiritu & veritate Orans, Theo-Sophiceq; viuens, de T V I,
hoc est, personæ tuæ, à Spiritu sancto vnuctione. vers. 10. Vnuſquisque no-
strum, Diuina Gratia operante, influente, dante, cognoscere debet ac
poteſt (modò Christianè ipſe velit, vers. 157.) Doctrinam veritatis, vt ad-
monere atque docere ex D E O ſeipſum & alios poſſit, nec alienis tantum
videat oculis, autibusque audiat. Utque prodeſt vnuq quemque, pro
corporis ſui & familiæ ſuſtentatione, domi habere reponitum viētum, ita con-
ducit vnuq quemque in penu mentis ſuæ Diuinitus illuminatæ habere in
promtu Veritatis Doctrinam, vndè ſibi & aliis consulere queat. Ecce vel-
lit mihi aurem Genius, de lacerationibus & vellicationibus me præmo-
nens ſtultorum naſtorum. Quid faciam? Reticerene debeo veritatem?
abſit: Scio enim, eam eſſe veritatis conditionem, vt ſemper habeat anta-
gonistas, à diabolo fuſcitatos, veritatem prementes, at non opprimentes.
Aληθεια ſtultos magis infatuabit.

343 Dispergant sese fontes
tui foras: in plateis, riui a-
quarum.

Vers. 16.

*Deriuentur fontes tui fo- 343
ras, & in plateis aquas tuas di-
uide.*

*Deriuentur fontes, &c.] De fructibus laborum tuorum opera Charitatis
in Proximum Christiane exerceto egenum. Lazari ne obliuiscaris. Date &
dabitur vobis. Quid habetis, quod non accepistis?*

344 *Habero eas solus, nec
sint alieni participes tui.*

Vers. 17.

*Sint tibi soli, & non alienis 344
tecum.*

*Habero eas solus.] Omne Bonum quidem communicatum, sed non, si
nè discrimine, cuius communicabile: quia omnibus omnia non conve-
niunt, est quibus, quando & quantum, vt ex Nazianzeno iam lèpè & re-
ctè allegamus. Obseruandum Talmudicum hoc: *Sint tibi amicorum plures,*
arcanum verò tuum rixè millibus viri reuela. Etiam à recubante in sinu tuo,
ostia custodi oris tui: ne contristeris in crastinum, quod nescis, quid ve-
hat dies. C H R I S T V M imitare, qui dicit discipulis (discipulis dico) suis:
*Vobis datum est nosse mysterium regni D E I, ceteris autem in parabolis, ut videntes
non videant, & audientes non intelligant,* Luc. 8, 10. Præcepti huius memor
Morienus Romanus, Philosophus Christianus, discessurus à Rege Ca-
lid, Naturæ & Artis Bonum summum quidem perfecit perfectumque reli-
quit; Scientiam verò & Artem ei non reuelauit. Hinc Alanus: *Sohn/ sehe
dir einen häuter / deines mundes / für die bitter.* Quapropter si & ego de secre-
tioribus quibusdam secretè loquar, noli irasci mihi: non decet Philoso-
phum præcepta transgredi Sapientum, ne vilescant arcana, neque exci-
tet contra se maledictionem Diuinam.*

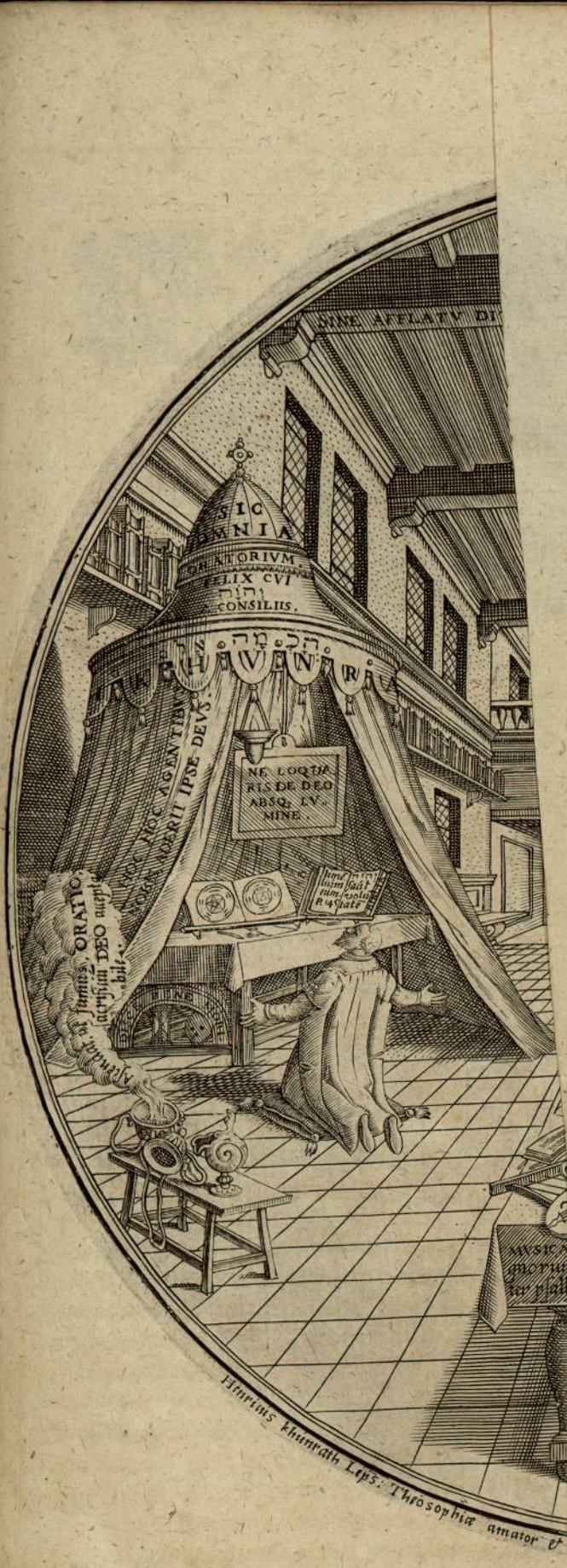
345 Bonorum enim laborum
gloriosus est fructus: nec ra-
dix Prudentiæ decidit.

Sap. 3.
Vers. 15.

*Bonorum (enim) laborum 345
gloriosus est fructus, & que non
codidit radix, S A P I E N T I A E.*

*Bonorum] Hominum, puta eorum, qui ad Monadis simplicitatem, S A
P I E N T I A I E H O V A ducente ac docente, reduci pro virili student. Hi
sunt tanquam lignum quod plantatum est secus decursus aquarum: quod
fructum suum dat in tempore suo, & folium eius non defluet: & O M N I A,
quæcunque faciet, prosperabuntur. Vide Psalm. 1. totum. Horum (non
stultorum) actionibus, laboribus atq; operibus inspiratur benè velle, nosse,
esse & posse, à D E O : quemadmodum (de opere Physico-Chemico Ca-
tholico agens) paucis innuit senior Zadith filius Hamuel: nos autem ali-
quantò clarius explicuimus, passim in huius Prologi expositione. Qui po-
test capere, capiat. Ingens hic latet arcanum, à paucissimis
obseruat. Utinam admonitione meâ, tam fideli,
saperent stulti.*

Hic inseratur figura septimi gradus.

Hectorius Humrath Leps. Philosophice amator C^t

343 Dispergant sese fontes | Vers. 16. | *Deruentur fontes tui fo- 343
tui foras: in plateis, riui a- ras, & in plateis aquastuas di-
quarum.*

Deruentur fontes, &c.] De fructibus laborum tuorum opera Charitatis in Proximum Christiane exerceto egenum. Lazarus obliuiscaris. Date & dabitur vobis. Quid habetis, quod non accepistis?

344 *Habero eas solus, nec* | Vers. 17. | *Sint tibi soli, & non alienis 344
sint alieni participes tui.* | *tecum.*

*Habero eas solus.] Omne Bonum quidem communicatum, sed non, si nè discrimine, cuius communicabile: quia omnibus omnia non conueniunt, est quibus, quando & quantum, ut ex Nazianzeno iam sapè & rectè allegamus. Obleruandum Talmudicum hoc: *Sint tibi amicorum plures, arcanum vero tuum rixè millibus unireuela.* Etiam à recubante in sinu tuo, ostia custodi oris tui: ne contristeris in crastinum, quod nescis, quid vegetat dies. **C H R I S T V M** imitare, qui dicit discipulis (discipulis dico) suis: *Vobis datum est nosse mysterium regni D E I, ceteris autem in parabolis, ut videntes non videant, & audientes non intelligant,* Luc. 8, 10. Præcepti huius memor Morienus Romanus, Philosophus Christianus, discessurus à Rege Calid, Naturæ & Artis Bonum summum quidem perfecit perfectumque reliquit; Scientiam verò & Artem ei non reuelauit. Hinc Alanus: *Sohn/ seze dir einen häuter / deines mundes / für die bitter.* Quapropter si & ego de secretioribus quibusdam secretè loquar, noli irasci mihi: non decet Philosophum præcepta transgredi Sapientum, ne vilescant arcana, neque excitet contra se maledictionem Diuinam.*

345 Bonorum enim laborum | Sap. 3.
gloriosus est fructus: nec ra- | Vers. 15. | *Bonorum (enim) laborum 345
dix Prudentiae decidit.* | *gloriosus est fructus, & qua non
coididit radix, S A P I E N T I A.*

Bonorum] Hominum, puta eorum, qui ad Monadis simplicitatem, S A P I E N T I A I E H O V A ducente ac docente, reduci pro virili student. His sunt tanquam lignum quod plantatum est secus decursus aquarum: quod fructum suum dat in tempore suo, & folium eius non defluet: & O M N I A, quæcunque faciet, prosperabuntur. Vide Psalm. 1. totum. Horum (non stultorum) actionibus, laboribus atq; operibus inspiratur benè velle, nosse, esse & posse, à D E O: quemadmodum (de opere Physico-Chemico Catholicō agens) paucis innuit senior Zadith filius Hamuel: nos autem aliquantò clarius explicuimus, passim in huius Prologi expositione. Qui potest capere, capiat. Ingens hic latet arcanum, à paucissimis obseruatum. Utinam admonitione meâ, tam fidei, saperent stulti.

Hic inseratur figura septimi gradus.

VII.

GRADVS PROLOGETICVS SEPTIMVS EXPOSITVS.

³⁴⁶ *¶ Ne delecteris in semi-
tis impiorum, nec tibi pla-
ceat malorum via.*

Prou. 4.
Vers. 14.

*¶ Per semitam impiorum ne
ingrediaris: & ne ingrediaris
in via malorum.*

³⁴⁶

¶ Ne delecteris, &c.] Quando tandem ad hunc septimum Sapientiae gra-
dum conscendisti, vide ne rapiaris malorum hominum moribus & affecti-
bus tanquam torrente: Constantiam Angelicam affectabis, nec inclinent
cor tuum mundanæ illecebræ, quemadmodum mulieres idololatriæ cor
Regium Solomonis inclinant.

³⁴⁷ *Defere eam, ne transreas
per eam; declina ab illa, &
transi.*

Vers. 15.

*¶ Fuge ab ea, ne transreas
per illam; declina & desere
eam.*

³⁴⁷

Fuge ab ea] Fugiebat Iosephus, castitatis amore, meretriculam, relicto
pallio. Fuge tu mundum hunc immundum; nec, propter vanam gloriam,
fædas voluptates & turpem avaritiam immortalem tuam animam, glo-
ria sua æterna, voluptatibus & delitiis immortalibus, & diuitiis æternis,
spoliato seu exuto,

*Est via recta coram vi-
ro: & exitus eius, via mor-
tis.*

Prou. 14.
Vers. 12.

*¶ Est (enim) via, quæ videtur
homini recta; & nouissima eius
¶ deducunt ad mortem.*

³⁴⁸

Deducunt] Si enim Sapientiam deserueris, ipsa vicissim te deseret, & in
caliginem profundam te deiicit, in errores consiliorum, in infelicitatem
successuum, in præcipitum mortis. Etiam si via voluptatis & hono-

rum recta videatur; exitus tamen est calamitosus: voluptates enim breues sunt & momentaneæ, nec vñquam sincerae; sed semper commissa molestiis & morsibus conscientia, relinquuntque post se mœrorem animi & morbos corporis.

349

Iustorum autem semita
quasi Lux splendens proce-
dit, & crescit usque ad per-
fectum diem.

Prou. 4.
Vers. 18.

Semita autem iustorum ve-
luti lux luciferi: progreditur
& illuminatur usque ad perfe-
ctum diem.

349

Lux Luciferi.] Phosphorus ille in cordibus piorum exoriens est Christus Iesus, lux vera illuminans omnem hominem venientem in hunc mundum: hic caliginem mentis expellit; accedit lumen fidei, flammarum charitatis, spei radium, humilitatis sydus, mansuetudinis fulgorem, pietatis splen-
dorem, timoris diuini igniculum, orationis Lucem, patiæ inquietæ iubar, misericordiæ stellam, iustitiae fulgor, donec nox illa tenebrosa carnis eu-
nescat, & dies siue lux noui Ierusalem illucescat tota.

350

Via autem impiorum sicut
caligo: nesciunt in quid im-
pingant.

Vers. 19.

Via impiorum tenebro-
sa, nesciunt ubi corruant.

350

Via impiorum tenebrosa.] Sicut igitur lux in piis crescit: ita in impiis cre-
scunt tenebrae & furores. Tota enim vita impiorum est nox plena ignora-
tionis Dei & permanentium bonorum, adeoque totius vitæ illius nouæ,
qua homo Lux sit in Christo Iesu. Ex his igitur tenebris, erroribus & furo-
ribus impiorum nil nisi perpetuae ruinæ, & inopinatae quidem sequi possunt,
usque ad extremum exitium.

351

Honorata enim est sene-
ctus, non diuturnam adeptâ
vitam, neq; numero anno-
rum definita: vers. 9. Sed cani-
ties hominibus Prudentia est,
& ætas senectutis vita nulla
labe maculata. Prou. 16. vers. 31.
Corona gloria est canities: in
via iustitiae inuenietur.

Sap. 4.
Vers. 8.

SENCTVS (quidem) ve-
nerabilis est, non (tamen) diutur-
na; neq; annorum numero com-
putata. Canities autem sunt
sensus hominis. vers. 9. Et ætas se-
necutis vita immaculata. Prou.
16. vers. 31. Corona dignitatis
senectus, que in viis IUSTI-
TIAE reperitur.

351

Senectus
qua hono-
randa.

Senectus autem venerabilis, &c.] Dignitas auctoritasque senectutis diu-
turnitate vitæ aut longo annorum spatio haudquam æstimanda ve-
nit, verum potius Sapientiam atque Prudentiam, in quibus illius ætatis or-
namentum constitutum: & vita criminum nulla enormium macula de-
formata, hoc est, pura & integra, pure castaque acta. Ita duo sunt, quæ se-
necutem veram constituunt, & senectutis annorum ornamenti, videlicet,

PRUDENTIA & VITÆ INTEGRITAS, siue puritas. Neque vero iunior ipsa ætas prohibet, quin possemus æquè bene, vel meliusculè interdum, quam seniores aliqui ineptientes discernere; siquidem non ætate, sed ingenio inspirationeque Diuina prouenit Intelligentia. Non numerus annorum & multitudine dierum dant Scientiam veram, sed Ingenium, cælitùs infusum à Spiritu DOMINI, præstat SAPIENTIAM, etiam parvulis: quod in libro Iob c.32. v. 8. pluribus rationibus attestatur Heliu filius Barachiel Buzytes. Samuel cum esset pusillus, accepit Spiritum DOMINI, i. Sam. 3. Heroica Sapientia, virtus ac felicitas in Dauide, erant effectus specialis præsentia Spiritus SAPIENTIAE, peculiares operationes Spiritus sancti. Non enim Naturæ tantum dona fuerunt; sed erat in mente Lux Filii DEI, & in voluntate ac corde ardens motus Spiritus sancti. Qui necedum annos natus viginti, iussu DEI à Samuele vngitur, & Spiritu sancto impletur; (i. Sam. 16. v. 13.) ubi, si adstitissent Samueli omnes mundi huius immundi sapientes, haud dubiè iudicassent, maiores natu inter filios Isai ad gubernationem magis idoneos fore, quemadmodum Samuel ipse externa specie initio deceptus fuit: sed DEVS nec ætatis, nec naturæ, nec alterius prærogatiæ carnalis rationem habens, Dauidi adolescēti regnum tradidit, hunc euexit, muniuit, custodiuuit, adiuuit, cæteris fratribus posthabitis, quorum simulationem David patienter tulit. Hic de seipso inquit 2. Sam. 23, 2. *Spiritus Domini locutus est per me, & sermo eius per linguam meam.* Et Psalm. 119. v. 99. & 100. *Super omnes docentes me intellexi: quia testimonia tua, meditatio mea est. Super senes intellexi, quia mandata tua quæsui.* Et vers. 130. *Declaratio sermonum tuorum illuminat, & intellectum dat parvulis.* Solomon in iuuentute accepit SAPIENTIAM. 3. Reg. 3, 12. Daniel puer duodecim annorum, Spiritu repletus est sancto. Pueris quatuor, Danieli, Ananiæ, Misaeli, & Azariæ, (Daniel. 1, 17.) dedit DEVS Scientiam & Disciplinam in omni libro & Sapientia: Danieli autem intelligentiam omnium visionum & somniorum. Et omne verbum Sapientiae & intellectus, quod sciscitatus est ab eis Rex, inuenit in eis decuplum super cunctos ariolos & magos, qui erant in vniuerso regno eius. Dicit Syrach, cum adhuc iunior eram, priusquam aberrarem, quæsiui SAPIENTIAM palam in oratione mea; à iuuentute inuestigabam eam. Eccl. vlt. v. 18. Paulus Apostolus non vult Timotheum (quia iuuenis) sperni propter iuuentutem, i. Corinth. 16, 11. Et Ieremias audiuit à DOMINO, noli dicere, quia puer sum ego: quoniam ad omnia, quò mittam te, ibis: & vniuersa quæcumque mandauero tibi, loquérис, Ierem. 1, 7. Et Eccles. 4, 13. dicitur: *Melior est puer pauper & sapiens regesene & stulto, qui nescit prouidere in posterum.* Ethæc quidé ex fonte SS. * Scripturæ petita sunt exempla. Quod si ad alia quoque expatiare liberet, DEVS bone, quantus hic sese nobis dicendi campus aperiret? Sed aliqua dunata in medium proferamus. In Alexandro (re & nomine) Magno iuene adhuc mirandam Naturæ vim fuisse, quâ sapientissimos quoque senes consilio vñcebat, propter ingenii sagacitatem, quâ & dijudicare res præsentes optimè poterat, & prospicere euentus futuros. Veneti cum ad Imperatorem Orientis imberbes misissent, & indignaretur Tyrannus, quasi in opprobrium missi essent, eorum alter intrepidè respondit: Ex sola ætate de hominibus & eorum doctrina iudicium non esse ferendum: hoc enim si

fieret, hincorum quam hominum conditionem meliorem fore. Quem autem virtus extollit, eo ipso quod est iuuenis, non est abiiciendus. Quæ & quanta etiam nostris temporibus magni illi bellorum duces, *Mauritius Nassauus*, *Sigmundus Transylvanicus*, *Dona Johana Austria*, &c. ex singulari influentia ad id nati, præstiterint iuuenes contra senes, nemini obscurum esse potest, nisi qui cognitionis historicæ proflus ignarus existit. Summus enim Mundi Monarcha Deus Optimus Maximus, quando aut stabilire aut transferre constituit mundana regna, eiusmodi organa excitat, quibus auctoritatem addit, hoc est, Timorem, Iustitiam, Sapientiam, consilium, felicitatem successum: quorum conatus nemo mortalium, licet potentissimus, impedire potest. Induuntur enim & armantur illi heroes, robore invicto & supernaturali. Horum autem res gestæ & Nomina cælo duntur corruptibili inscribuntur: vnde periti Astronomi (non vulgares illos calculatorios circulatores puto; sed qui Magorum ex Oriente callent artem) omnes res verè & præclare gestas, petere, & literis denuò, multò maiori fide, mandare possunt, etiam si omnes libri historici interiissent, quod ignaris incredibile videri potest. Cōtra verò Nomina & res gestæ Heroum Ecclesiæ, quorum virtus in iuuenili ætate & corpore sese potenter exercuit, ut Iosephi, Samuelis, Dauidis, Solomonis, Danielis, non in cælo corruptibili, sed æterno, scribuntur; vbi ab omnibus electis legi poterunt. Non ergo requiritur numerus annorum ab indole bona: nec expectatur ætas in eo, qui & virtutibus fulget, & manibus pollet. Huc appositè quadrat illud Valerii Max. lib. 3. cap. 1. *Iniquum est cum honori nondum tempistium videri, qui iam virtuti maturus est.* Et nostra ætas exemplis nō proflus destituitur. Sunt enim (Deolaus) & reperiuntur etiam num hoodie nonnulli, quibus ingenium & rerum prudentia velox ante pilos venit, ut cecinit Persius Satyr. 4. *Iuuenes corpore mente, senes.* Econtra Germani dicunt: *Man findet alte Thoren auch præsertim cum stultorum plena sint omnia.* Item, *Alter hilft für Thorheit nicht.* Et, *bis pueri senes:* quare? quia crescit cum senio delirium, ut est in proverbio. *Canities autem sunt sensus, &c.]* Aurea sunt verba hæc, & notata digna, proiciendaque in barbas senibus stultis prolixas iuuentum Theosophicè Sapientem & Prudentem seuriliter despicientibus. Quidonis heroicis instructi sunt, ante annos animum & curam virilem gerunt. *Corona dignitatis senectus, &c.]* Verissimum hoc, etiam apud Ethnocos: nam, ut inquit Ouid. 6. Fastor.

*Magna fuit quondam capitum reverentia cani,
Inque suo pretio ruga senilis erat.*

Cuiusnam? Respondet Sapiens: Illius quæ in viis iustitiae reperitur. Duo illi, apud Danicem in viis iniustitiae reperti, quamvis senes, dignè lapidabantur. Quid commodi affert senium? nisi probitatem & constantem virtutem integratam adderet: ni homines cum probitate & Sapientia senescerent. Est quidem fateor, rara avis, iuuenis verè sapiens; attamen repertus est, reperitur hodie & reperietur.

Proverbium est , A- | Prou. 22
dalescens iuxta viam suam, | Vers. 6.

*Imbue puerum iuxta viam
suam, etiam quum senuerit, non*

etiam cum senuerit, non recedet ab ea. Ibid. 27. v. 22. Si contuderis stultum in pila quasi ptisanas, feriente desuper pilo, non auferetur ab eo stultitia eius. Siquidem Eccles. 1. v. 15. peruersi difficultè corriganter, & stultorum infinitus sit numerus.

recedet ab ea. Ibid. 27. v. 22. At si contuderis stultum in mortario in medio triticorum contusorum pistillo, non recedet ab eo stultitia eius. Siquidem Eccles. 1. v. 15. peruersum non potest dirigi, & defectus non potest numerari.

Adolescens iuxta viam] Spiritus nequitiarum, versutiarum, dolii, peruersitatis, mendacii, superbiae, libidinis, iracundiae, blasphemiae, inuidiae, calumniæ, astutiæ, infestant puerilia ingenia ab ineunte ætate. Nisi ergo bona disciplina, in pietate & timore Domini, edacentur, retinent spiritus illi maligni imperium & sedem suam in animo insipienti. Imo per ipsa scandala & offendicula migrant & transeunt in animos puerorum. Vnde Salvator noster Matth. 18, 6. diris deuouet, qui offendicula præbent pusillis. Sicuti enim certissimè vi orationis abiguntur maligni Spiritus ex obsessis, præsertim si in intimo corde vna oret & suspirat obesus: (nec enim talem vim & spiritum precantem diu ferre potest spiritus tenebrarum:) ita reuebra exercitio pietatis & timoris diuini, pueri præmuniuntur ab infestatione hostili spirituum malignorum. Igitur obnoxie & solis viribus operantur, ut sedem in homine primam occupent spiritus impostores & impuriti, & in voluntate, naturali vitio & labe originali corrupta, atque in impuris affectibus radices agant, antequam vis superior, caelestis & pia educatione accedit. Deinde sicut semina in agris quotidiè crescunt & adolescent, donec in flores & fructus abeant: ita semina vitiorum naturalium, nichil habeantur, dietim crescunt & cum ætate coalescent. Eodem quoque modo, si semina pietatis & timoris DEI, rectâ educatione, animis inseruntur, illa quoque crescunt, & in flores pietatis & fructus bonorum operum abeunt.

353 *¶ Illusor non audit cum arguitur.*

Prou. 13.
Vers. 1.

Derisor non audit increpationem.

353

Illusor, &c.] Subsannator, sciolus præcox, mundanus immundus, qui securus Timorem spernit DEI, DEIQVE amantium correctiones fideles, leuiter præferens iis (contra Leges Scholæ Theο Sophorum) mundane viventes. Ratio, quia viri mali non cogitant iudicium DEI, quod tamen horrende & sat citò (quia sat bene) apparet illusoribus, iustitiamq; administrat, etiam in hac vita, conscientię verme eos acriter rodente.

354 *¶ Responde igitur stulto iuxta stultitiam suam, ne sibi sapiens esse videatur.*

Prou. 26.
Vers. 5.

Responde stulto secundum stultitiam suam, ne forte sit sapiens in oculis suis.

354

Responde stulto, &c.] Cum probabiles causæ suadent ut respondeas, modestè opponi potest refutatio, quæ res utiles, piis lectoribus & auditoribus salutares contineat, ut aliqui vel confirmentur vel sanentur. Conuitis autem cum aduersariis non est concertandum, & ita non respondeas stulto de stultitia eius, ne similis ei videaris: nec enim victoria in calumniis sita est, sed in veritate.

355 Occurrere vrsæ orbatæ
satius est viro, quam stulto in
stultitia sua.

Prou. 17
Vers. 12.

*Expedit (cerè) magis vrsæ
occurrere faetibus raptis, quam
fatuo cōfidēti sibi in stultitia sua.*

355

Expedit magis, &c.] Contentionis quam veritatis cupidores, sententiam suam pertinaciter defendunt, & dissentientes odiofissimè criminantur. Memineris ergo inseruire temporis:

*Dum furor in cursu est, currenti cede furori:
Difficiles aditus impetus omnis habet.*

356 Via stulti recta est in oculis eius: & qui obtemperat
consilio, sapiens est.

Prou. 12
Vers. 15.

*Via stulti recta in oculis
eius: qui autem sapiens est, audiit consilia.*

356

Via stulti recta, &c.] Einem seden geselle sein folben wol / darumb ist die welt Narren voll. Was solcher leute verstanden nicht gemeh ist / muß kezerey vnd unrecht syn. Ja scilicet. Sapiens abique testimonio SSæ Scripturæ, Libri Naturæ, & conscientię rectæ, erubescit loqui. Quisque suis blanditur vitiis, & opiniones suas animo conceptas, vt simia catulos suos, amplectitur.

357 Qui (iustè) corripit hominem, (merito) gratiam (quandoque) postea inueniet apud eum magis, quam ille *qui* per linguæ blandimenta decipit.

Prou. 28
Vers. 23.

*Qui increpat hominem retrocedentem, gratiam inueniet
magis quam is qui blanditur lingua.*

357

Qui per linguæ blandim. &c.] Alexander Magnus discernens adulatorem à fideli ministro, dixit: Hephaestionem esse φιλαλέξανδρον, amatorem Alexandri; Craterum verò φιλοβασιλεων, amatorem Regis. Et quanquam Hephaestionem dilexit, tamen Craterum in maiori honore & pretio habuit. Ille enim propter blanditias diligebatur: hic verò propter virtutem dignus honore iudicabatur.

358 Viro, *qui* corripien-
tem duraceruice cōtemnit,

Prou. 29
Vers. 1.

*Vir increpatus qui indurat
ceruicem, repente conteretur,*

358

repentinus

repétinus ei superueniet in-
teritus, & eum sanitas non
sequetur.

Quicorripiantem, &c.] Liuitis lib. 2. Decad. 3. Sapè ego audiui, inquit, eum
primum esse virum, qui ipse consulat, quid in rem sit; secundum, eum, qui bene mo-
nenti obediatur: qui nec ipse consuleret, nec alteri parere scit, eum extremi ingenii esse.
Nobis quoniam prima animi ingenii negata fors est, secundam ac me-
diā teneamus, & dum imperare discimus, parere prudenter in animum
inducamus.

359 *Qui ambulat in rectitudi-
ne sua, timet I E H O V A M, sed
peruertens vias suas, despici-
cit eum.*

Prou. 14.
Vers. 2.

*Ambulans recto itinere,
timens D E V M, despicitur
ab eo qui infami graditur via.*

359

Ambulans recto itinere, &c.] Hoc est, timens Dominum, recte & sapien-
ter instituit viam & vitam suam, contemtor verò D E I viam & vitam suam
perdit, & extremo periculo obiicit. Cum pater Telamon Aiaci dixisset,
vt pugnaret quidem strenuè, sed victoriā à D E O peteret: respondit A-
jax, vt homo amens & superbus, etiam ignauos adiutore D E O vincere posse; se
verò vel sinè D E O: ita autem peruertit viam, & euertit vitam suam, vt pro-
prio incubuerit desperabundus studio.

360 *Abominatur iusti virum
impium: & abominantur
impii eos qui in recta sunt
via.*

Prou. 29.
Vers. 27.

*Abominatio iustorum est vir
iniquus: abominatio autem im-
pii est rectus via.*

360

Impium.] Impius est, qui à cognitione D E I alienus est, contemptor D E I
aut hypocrita, inconstans in fide. Esa. 57. vers. 20. Impii quasi mare fer-
uens, quod requiescere non potest. Impius est, qui fide, vita & moribus at-
que animo à verbo D E I alienus est. Hunc abominatur vir iustus & pius,
donatus & illuminatus vera fide, transformatus in imaginem Christi, vi-
tā, mente & animo. Quemadmodum enim extremè pugnant sibique ad-
uersantur Imagō D E I, & imago diaboli: ita vir iustus, qui gerit Imaginem
D E I & Christi, aduersatur impium, in quo est imago sathanæ: & è con-
uerso.

361 *Perfectio rectorum dedu-
cit eos: peruersitas autē præ-
uaricatorum perdit eos.*

Prou. 11.
Vers. 3.

*Simplicitas iustorum di-
riget eos: & supplantatio per-
uersorum vastabit illos.*

361

Simplicitas iustorum, &c.] Huius sententia explicatio luculenta est Psal-
mus 37. quem lege integrum.

362 Fortitudo perfecto est via
I E H O V A E : & pauor operan-
tibus iniquitatem. | Prou. 10
Vers. 29. | Fortitudo simplicis via Do-
362 MINI: & *pauor illis, qui*
operantur malum.

Pauor illis qui, &c.] Habes hic discrimin bonæ & malæ conscientiæ. Cic. pro Milone: *Magna vis est conscientia in utramque partem, ut neque timeant, qui nihil commiserint, & panam semper ante oculos versari cupiant, qui percarint.* Vis conscientiæ & vis uelox, siue gradiens in homine, nunquam ex animo de-
leri aut penitus extingui possunt.

363 *Qui timet hominem, citò corruet: qui sperat in D O M I N O , subleuabitur.* | Prou. 29
Vers. 25. | Timor hominis ponet laque-
363 um: & qui fudit I E H O V A E , ex-
alabitur.

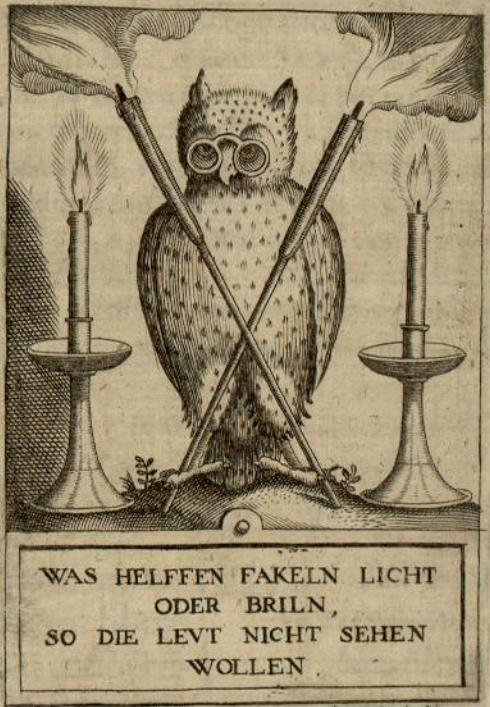
Qui timet hominem, citò, &c.] Lege Psalmum 146. totum.

364 *Omnis (enim) sermo D E I ignitus clypeus est speranti- bus in se.* | Prou. 30
Vers. 5. | Omnis sermo D E I velutigne 364
purgatus, clypeus est speranti-
bus in se:

Omnis sermo D E I , &c.] Hic obserua, disce & intimo in corde reponere: Sermonem D E I tibi esse clypeum, & Fidem nisi veritate & promissis Diuinis. Disertè autem inquit, sermonem D E I ignitum seu purgatum esse, hoc est, esse sine scoriis, sine dolo, sine falsitate, & certò præstare victori-
am credentibus. Exempla habes Hebr. 1. Hinc Psalmus 19 insigne decan-
tat Elogium Verbi Diuini, vers. 9. *Institutio Domini recta, latificantes corda, praeceptum Domini lucidum, illuminans oculos.* 10. *Timor Domini sanctus, perma- nens in seculum seculi, iudicia Domini vera, instituta sunt.* vers. 11. Desiderabilia super aurum multum & lapidem pretiosum, & dulciora super mel & fa-
uum. vers. 12. Etiam seruus tuus custodit ea, in custodiendis illis retributio multa.

365 Ne addas verbis eius, ne 365
fortè increpet te, & mendax | Vers. 6. | Ne addas quicquam verbis
depræhendaris. | illius, & arguaris, inueniarisq;
mendax.

Ne addas quicquam, &c.] Ratio est, quia omnis homo mendax: solus D E I veritatis fons illimis: ideo Lex D E I immaculata, conuertens ani-
mas: testimonium Domini fidele, Sapientiam præstans parvulus. Psalm.
19. vers. 8. *Verbum D E I a eternum, ab eterno, verum à veritate ipsa, irripre- sibilis, & recreat animas credentium.* Complectitur enim Agnitionem D E I &
Saluatoris, quæ agnitione est vita æterna, Iohann. 17, 3. Estque recte viuendi
Regula & norma, immaculata, sincera, integra, perfecta, nihil iniqui, ne-
que vani continens, conuertens animas ab erroribus, auocans à malo, in-

WAN HETTE EN WIL ZEGEN
ODER ARIE
SO DIE TWE NIECH SIEHEN
WOTTEEN

Aurans Imaginem D E I, est fidele, non fallens, quia D E V S stat promissio: rudibus, indoctis, &c, iuxta mundum, stultis (1. Cor. 2.) præstat Sapientiam, & conscientiam tranquillat: monstrat veros D E I cultus, promissiones infallibiles, cum suis Sacramentis, fidem, spem, dilectionem, humilitatem, patientiam, inuocationem & Nominis Diuini glorificationem:

Scito: Quoties legebam, à prima statim ætatula, verba Prologi præfati in libris Regii sapientis, semper animum meum (proculdubio monitu vocis D E I in me loquentis) subiisse cogitationem hanc: Sunt qui dem magna & ferè non credenda hæc, quæ de S A P I E N T I A fructibus atq; thelauris hæc legis; minimè tamen falsa, ficta; aut ementita. Ah! quomodo ad horum cognitionem peruenies? D E V S scit, diceré non possum, quantum opere situerim veritatem. Inuocavi igitur D E V M, mihi ut ostenderet V E R I T A T E M: deduxit me R V A C H H H O C H M A E L, S P I R I T U S S A P I E N T I A E D I V I N A E, methodo, quā dixit vers. 294. in veritatem Eorum O M N I M, de quibus ago in Amphitheatro hoc Vniuerso, Gloria D E O in excelsis, quod manifestauerit talia TheoSophiæ amatoribus; S A P I E N T I A E Æternæ, solius veræ, hæredibus fidelibus dilectis.

C O L O P H O N E M hisce pauculis,
ex S A P I E N T I S doctri-
nâ, impono:

Et amplius his, fili mi, caue quæras: faciendi libros plures nō est finis: & doctrina multa, afflictio est carnis.

Ecccl. 12.
vers. 12.

His amplius, fili mi, (inquit Rex Sapientis) ne requiras; faciendi plares libros nullus est finis: frequensque meditatio, carnis afflictio est.

Finis verbi totius auditus est: D E V M time, & Mandata Eius custodi, quia hoc est omnis homo.

vers. 13.

Finem (igitur) loquendi pariter omnes audiamus. D E V M time, & M A N D A T A E i u s obserua: hoc enim est omnis homo.

Quia omne opus D E V S adducet in iudicium, quod erit super omni occulto, siue bonum sit, siue malum.

vers. 14.

Et cuncta que fiunt, adducet D E V S in iudicium pro omni errato, siue bonum, siue malum sit.

Quamobrem, ô mortalis,

Melius est ire ad domum
luctus, quam ad domum co-
uiuii in illa enim finis cun-
ctorum admonemur homi-
num: & viuens homo cogi-
tet, quid futurum sit.

Ecc. 7.
Vers. 3.

Melius est ire ad domum lu-
ctus, quam ire ad domum con-
uiuii: eō quod est finis omnium
hominum, & videns ponet il-
lud super cor suum.

Ó

Vanitas (igitur) vanitatum
recte dixit **ECCLESIASTES**:
vanitas vanitatum & **OMNIA**
vanitas;

Ecc. 1.
Vers. 2.

Vanitas vanitatum, vere
dixit Ecclesiastes: vanitas va-
nitas vanitatum, omnia va-
nitas:

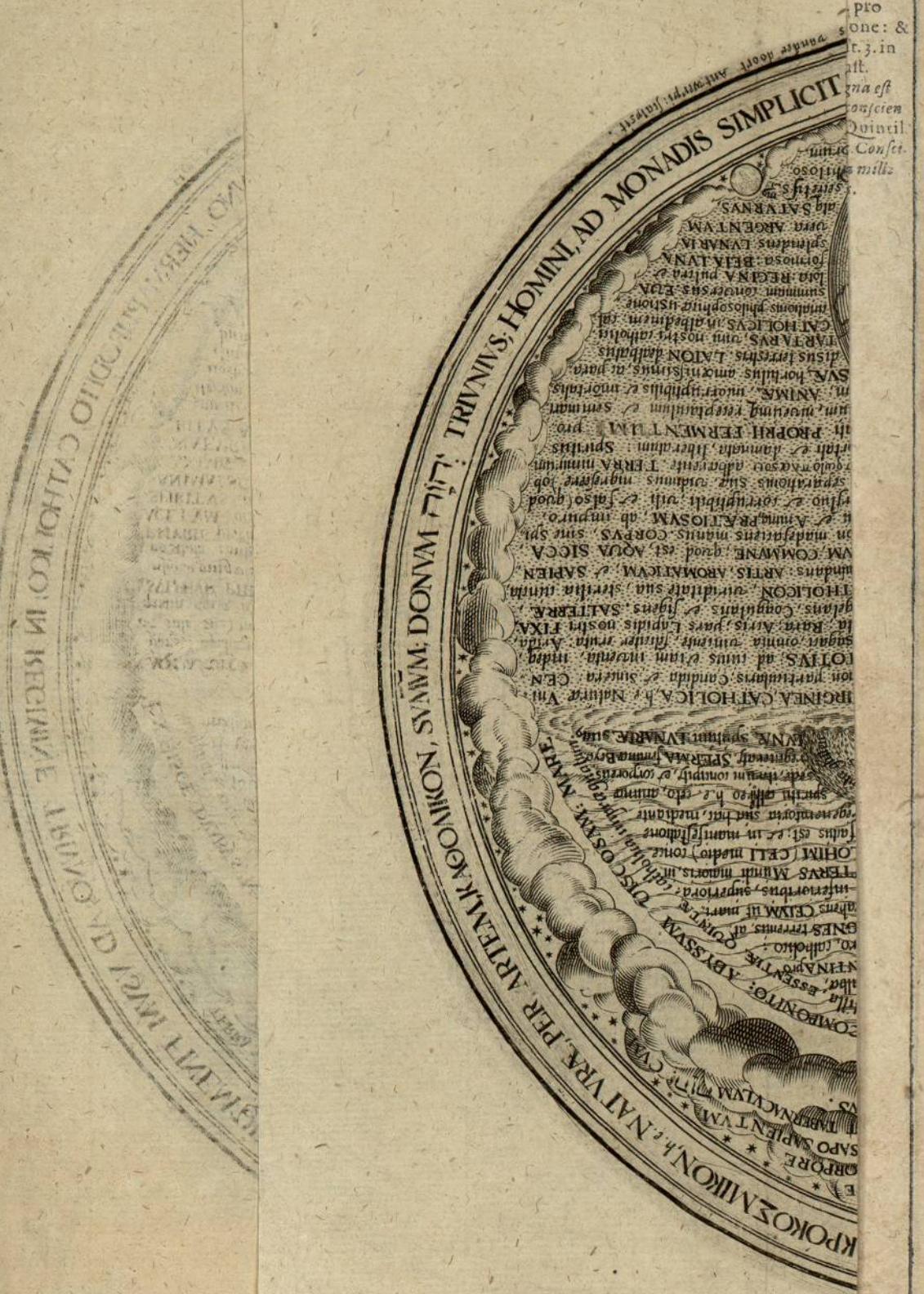
Dico, cum filiis **DOCTRINÆ** fidelibus omnibus, cūctis & singulis, etiam Ego **HENRICVS KHVN RATH LIPSENS. THEOSOPHIA** amator fidelis, & **MEDICINÆ** vtriusq; **DOCTOR**, Ea, nimirum, **OMNIA**, quæ citra **SAPIENTIAM AETERNAM**, solam veram, Eiusq; **DOCTRINA** morthodoxam, & **STUDIVM** Theo-ac Philo-Sophicū Hoc, vsquam gentium sunt, reperiuntur, extant, leguntur aut fiunt.

DIXI.

A D D O.

NVnc, igitur, **CORONIDIS** loco, hisce sic prefatis, **Vos**, &
mortales, vos inquam obsecro, qui **IEHOVAM** colitis, quibus **SAPIENTIA** aliquantulum cordi est, **SAPIENTIAE AETERNAE**, solum
veræ, **DOCTRINAM**, in SS^a Scriptura Biblica, Libro Naturæ MacroCosmico, & Lege in cordibus nostris Diuinitus scripta, fundatam,
cum sanam tum salutarem, à **METHOSOPHIA** amatore ac filio (ab-
sit inuidia diēto) fideli dilecto, instinctu & gratia **DEI** (cui hue usque fui,
& **Laus IEHOVÆ**, adhuc sum, ad Opus præsens id, quod homini manus)
in **AMPHITHEATRO** hoc, **Catholicismo VERITATIS Simplici &**
simplicismo VERITATIS Catholicæ, **CHRISTIANO-KABALICE**,
DIVINO-MAGICE, nec non **PHYSICO-CHEMICE**, in Scriptura
& pictura, non sophisticè ficta aut impudenter ementita, sed talibus, quas
sanctè, grauiter atque irrefragabiliter confirmant SS^a Biblica Scriptu-
ra, Naturæ liber vniuersus, & Conscientia homini Diuinitus infusa,

methodo

Melius est ire ad domum luctus, quam ad domum conuiuii in illa enim finis cunctorum admonemur hominum: & viuens homo cogitet, quid futurum sit.

Eccl. 7.
Vers. 3.

Melius est ire ad domum luctus, quam ire ad domum conuiuii: eō quod est finis omnium hominum, & videns ponet illud super corsuum.

Ó

Vanitas (igitur) vanitatum recte dixit ECCLESIASTES: vanitas vanitatum & OMNIA vanitas;

Eccl. 1.
Vers. 2.

Vanitas vanitatum, vere dixit Ecclesiastes: vanitas vanitas vanitatum, omnia vanitas:

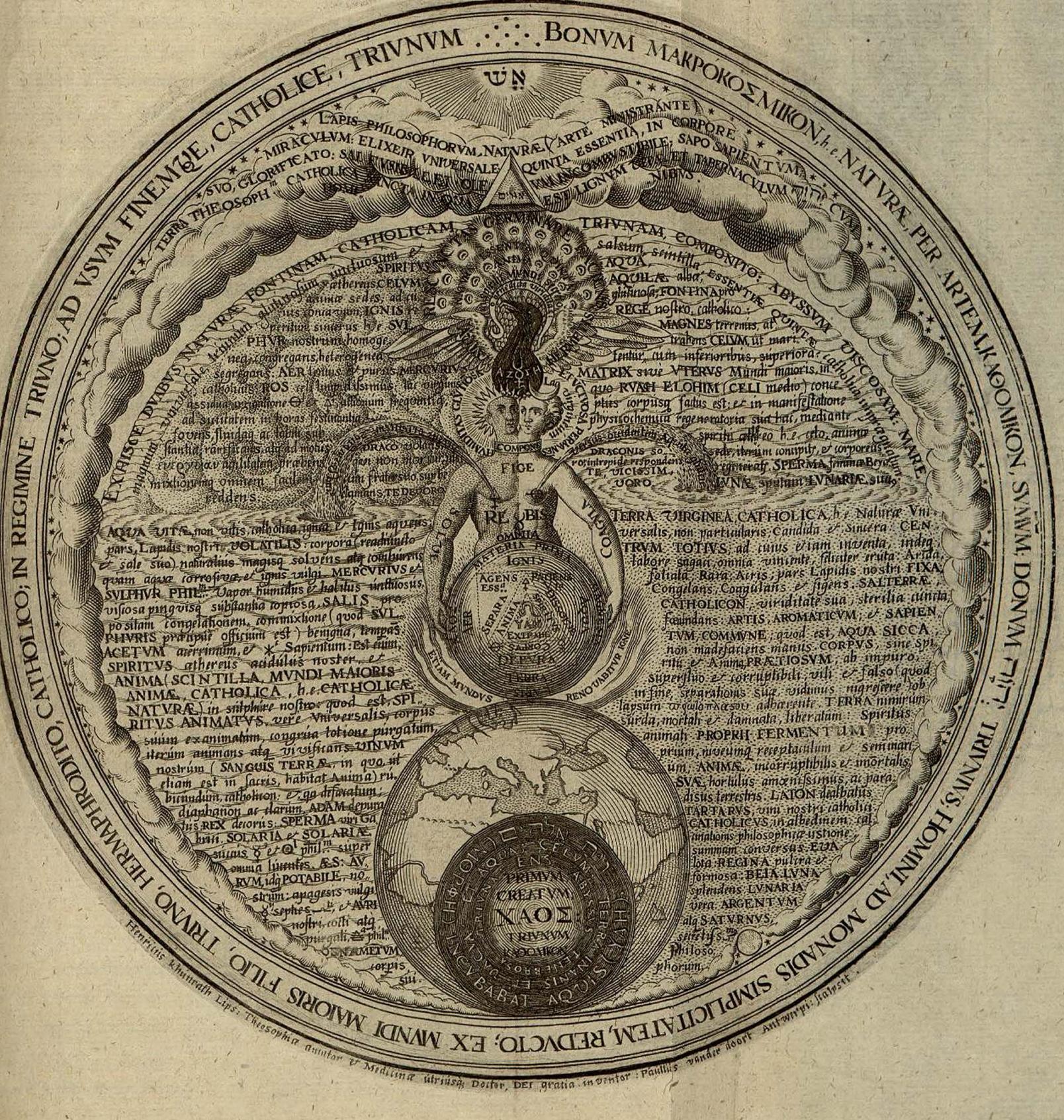
Dico, cum filiis DOCTRINÆ fidelibus omnibus, cunctis & singulis, etiam Ego HENRICVS KHVN RATH LIPSENS. THEOSOPHIA amator fidelis, & MEDICINA&vtriusq; DOCTOR, EA, nimirum, OMNIA, quæ citra SAPIENTIAM ÆTERNAM, solam veram, Eiusq; DOCTRINAM orthodoxam, & STUDIVM Theo-ac Philo-Sophicū Hoc, vsquam gentium sunt, reperiuntur, extant, leguntur aut fiunt.

DIXI.

ADD O.

NVNC, igitur, CORONIDIS loco, hisce sic prefatis, Vos, o mortales, vos inquam obsecro, qui IEHOVAM colitis, quibus SAPIENTIA aliquantulum cordie est, SAPIENTIA&ÆTERNA, solius veræ, DOCTRINAM, in SS^a Scriptura Biblica, Libro Naturæ MacroCosmico, & Lege in cordibus nostris Diuinitus scripta, fundatam, cum sanam tum salutarem, à METHEOSOPHIA amatore ac filio (absit inuidia dicto) fideli dilecto, instinctu & gratia DEI (cui huc usque fui, & Laus IEHOVÆ, adhuc sum, ad Opus præsens id, quod homini manus) in AMPHITHEATRO hoc, Catholicismo VERITATIS Simplici & simplicismo VERITATIS Catholico, CHRISTIANO-KABALICE, DIVINO-MAGICE, nec non PHYSICO-CHEMICE, in Scriptura & pictura, non sophisticè ficta aut impudenter ementita, sed talibus, quas sancte, grauiter atque irrefragabiliter confirmant SS^a Biblica Scriptura, Naturæ liber vniuersus, & Conscientia homini Diuinitus infusa,

methodo triuna tali, qua hactenus ante me à nullo, (sine gloriacione inanetur VERITATEM fateri mihi non liceret?) orthodoxè ac graphicè exhibita, toties moniti haud temnire; sed AD & IN AMPHITHEATRVM IPSIVS SAPIENTIÆ ipsum, huiusque PORTAM, per SCALAM Graduum septem suam, nunc Theosophicè ascendite; in illud, LEGVM ibidem affixarum SEPTEM obseruantissimi, deuotione non hypocritica ingredimini, & EAM, oculis tam Mentis quam Rationis ac Corporis cum pœnitentialiter tum à ruditatum phantasticarumque spiritus seductionis sordibus rite repurgatis, accuratè contemplamini; in questione futuræ vestram, & temporalem & æternam, Sapienter sequimini, AMEN.

Cic. pro
Milone: &
Orat. 3. in
Salut.
Magna est
vix conser-
tia. Quincil
lib. 5. Conser-
entra milles
testis.

D I X I.

BONAM ITINERIS PERPLEXI PARTEM
CONFECIT, QUI VIAM RECTAM
PROBE DIDICIT.

AD MOMVM & ZOILVM.

In den Naseweisen Meister Klügling:

*Muēdū facile est cuius, durumque muēdā,
Quaque sequi nescit, carpere quisque potest.*

Kanstu es besser/ ey so mache es besser/ vnd zenge es auss:
So du es dann recht/ wol vnd noch besser trof-
fen hast / als dann tadele erst das mei-
ne: Vnd dessen solstu mich ge-
gen dir noch danckbar
finden.

*Inciuile est, ex vna libri alicuius particula iudicare de
toto, nisi prius toto libro bene perspe-
cto, & ritè cognito.*

HENRICVS KHVN-
RATH Lips. THEOSO-
PHIÆ amator fidelis, &
MEDICINÆ utriusque
DOCTOR.

קדוש קדוש קדוש
יהוה צבאות

QVI ERAT; QVI EST;
QVI ERIT.

PLENI SVNT CÆLI, PLENA EST
OMNIS TERRA MAIESTATE
GLORIÆ EIVS:

הַלְלוִיָּה: הַלְלוִיָּה:
הַלְלוִיָּה:

I.

LAVAMINI, MUNDI
ESTOTE.

II.

וְהַזֶּה VNVM

OMNIVM EFFECTOREM; CÆTERAS
POTESTATES MINISTRAS
HABETOTE.

III.

AD
PRIMVM
VOTA PRECESQVE
AD
INFERIORES
HYMNI SVNTO.

IV.

QVOD, SI FORTE,
PETITIO AD INFERIORES,
PROCESSERIT, NISI
SVB MODO DELEGATÆ,
à PRIMO
ADMINISTRATIONIS,
INTENTIO NON
ESTO.

ISAGOGÉ,
sive
INTRODVCTIO
IN FIGVRAM
AMPHITHEATRI
secundam, breuis.

DECEBIT Nos, igitur, prius piè lotos atq; pœnitentialiter purgatos, offerre, supplicesque, fide sincera, commendare Deificæ Luci, & tunc, illam S A PIENTIÆ Æternæ, desuper rorantem mannam, supercælestisq; nectaream, & aquæ & ignis, pluuiam, sicut stillicidia stillantia super terram, in corda, animas, vires mentesq; nostras, hoc est in Corpus, Spiritum & Animam, siue T E R NARIV M MICRO COSMIC V M renatum descendantem, præclusis sensibus seditionis, mente quieta affectuque omni puro, fixè durantibus, tam immediate quàm mediate, iuxta & dormientes ac vigilantes, patienter expectare: & sic, D I V I N I T V S, accendi; illustrari; illuminari; sanctificari; הָלֶל F R U I ; D I V I N A P A T I; immò, in D E V M, ineffabiliter, rapi; & quasi D E I FICARI. Laudantes interdum & adorantes (in S O L I L O Q V I S præsertim, iisque quotidianis, atque, vt plurimum, matutinis) id P E L A G V S M I S E R I C O R D I Æ immensum, O C E A N V M Q V E BONITAT I S omnis infinitum; ex Q V O, non tantùm V E R B I mirifici הַשְׁמֵר X P I S T O R C R V C I F I X I, & sacrorum הַלְלָה no minum atque verborum omnium (quæ, quoad nos, mansiones sunt sensibiles Diuinitatis, nec non memoracula nos docentia: stimulantia quoque, adiuuantia & eleuantia appetitum A N I MÆ, M E N T I S Q V E in N O B I S, operationem admirandam, in

nosmetipso & extra nos, virtuosè promouentia) NVMEN designantium & simul exhibentium; verum etiam mirabilem omnium (facit enim **תְּהִימָה** mirabilia solus) ad nos vsque deriuantur radii, destillant fluenta, & diuinissimi emanant riui. O felix terque quaterque felix, in admirationem, meditationem, amorem & perceptionem HORVM, qui rapitur, NVMEN, sic, sumum, realiter praesens sentiemus, **תְּהִימָה** mirabilem, & in NOBIS, & in NATVRA, & in SCRIPTVRA, mirificè loquentem, veridicè audiemus, sufficienter videbimus, fructuose obseruabimus; ANGELOS bonos, nobis amicè assistentes, nos fideliter monentes, **תְּהִימָה** iussu benigno familiariter docentes, atque in viis nostris tutò ducentes, sinè fallacia experiemur. Humi, igitur, procidentibus NOBIS, hic hymnus, aliiq; huic non ab similes, Ionico modulamine & accentu, sacris animi concitandi caufsa, debito, proferendus est:

*Rei omnis generatorque opifexque,
Superum rex, genii lux, hominum spes,
Tremor umbris tenebrofi Phlegetontis,
Amor incredibilis cælicolarum,
Pauor invincibilis tartareorum
Celebris religio terrigenarum.*

אָרוֹן־אַרְנוֹן אֶלְחִינָּה

βασιλεύς παντοχώρης πρωτογένεθλος

DEVS unus, DEVS idem, DEVS alme,

Veniens de super, illabere NOBIS.

TV, TV, TV,

Huc sedet os;

Immota commouet os;

Quae falsa sunt monos;

Quae vera sint, docet os;

LEX INTRODUCTORIA

V.

ΑΓΓΕΛΟΙ,

A NOBIS, AD הָנָהּ;

ET INDE, AD NOS, VOLITANTES;
REVERENTIA TREMORQUE
SVNTO.

VI.

ERGA ILLOS
SECUNDVM NOTAM PROBATIONEM,
JVCYND A OBOEDIENTIA
ESTO.

VII.

SACRA,
QVORVM MYSTERIA,
SIC TRACTATVRI
VENITIS;
PALAM DIGNIS
CLAM PROPHANIS
SVNTO.

Porrò;

הִנְנָךְ NOSCE,

ex

SS. SCRIPTVR A; CREATVR A;
etiam ex SEIPSO; & quidem,
luce suâ, in mente tua, immediatè oborta;
Theosophicè; Naturaliter; Cabalicè.

TE IPSVM NOSCE,

EX LIBRO

SS. Scripturæ; Naturæ totius Vniuersi, qui est & μακρόστιμος totus, & μικρό-
στιμος, sive tuipse, secundum & corpus & Spiritum tuum;
denique & MENTIS tuae, Deo coniuncta
Theosophicè; Physice; Physicomedice; Physicochemicè; Physicomagice;
Hyperphysicomagice; Cabalice.

ISAGOGE,
 siue
INTRODVCTIO
 IN FIGVRAM
 AMPHITHEATRI
 tertiam, breuis.
 NATVRAM NOSCE
 VNIVERSALITER
 &
 PARTICVLARITER;
 ex LIBRO
 SS. SCRIPTVRÆ: NATVRÆ IPSIVS,
 qui est, & Mundus maior, totus: & Mundus minor,
 h.e. homo, puta, secundum & corpus &
 spiritum suum:
 denique
 aut mediate, ex ANGELIS bonis; aut immediate,
 in speculo mentis tuæ purgatæ,
 ex
 DEO IPSO;
 Theosophicè; Physicè; Physicomedicè;
 Physicochemicè; Physicomagicè;
 Hiperphysicomagicè;
 Cabalicè.

I.

LAPIS PHILOSOPHORVM

EST: HVNC, enim,

EXPERIENTIA, rerum omnium, etiam sola, sufficiens, magistra infallibiliter attestatur: cui refragari, nonne esset plusquam stultum? Hunc (ab aliis tamen præparatum) virtuosè efficacem vidit, & PONTIFEX ROMANVS, & CÆSARE A MAIESTAS: vide-
runt & Reges, orbis terrarum, non pauci: nec non Imperii Ro-
mani Electores nonnulli: viderunt & Principes aliquot, Co-
mites, Barones, Nobiles, & (propter virtutem atque doctri-
nam) à nobilibus proximi, Doctores: immò ex omni gente,
Iudaica, Ethnica, & Christiana, etiam Turcica, statuque ac or-
dine, passim, multi; tam Ecclesiastici quàm Politici, literati pa-
riter atque illiterati, oculis (obstupescentes Naturæ, per artem,
miraculo) viderunt, manibusq; tetigerunt, suis. Sciens loquor:
Hos omnes cito testes: tu physicochemiæ mastix, eos interro-
ga, in subsidium veritatis, veritatis amantes, rem ita habere,
testabuntur lubentes.

2. RATIO, vera & certa, dux fida Sophorum, grauiter
confirmat: quam, angustia loci huius addere impedit; alius &
amplior, promissimam, admisit.

3. SAPIENTES, tot ac tanti, auctores grauissimi, (quo-
rum hac de re, passim extant monumenta) vno, harmonicè,
ore, etiam iureiurando Sanctissimo, non temerè assuerarunt:
qui omnes veridici (quia viri docti & boni) tamdiu & sunt & ha-
bentur, donec de eis contrarium, sufficienter, fuerit probatum.
at quando? Cumq; artifici cuiuis in sua arte sit credendum, cur
non potius, ea in re, fides erit adhibenda illis, quàm ignoran-
tibus: omnium enim artifices, & optimè & verissimè, de sui o-
peris ratione, differere, loqui & iudicare sciunt.

4. NATURA, DEI, in huius machina Mundi, nunquam
otiosa ministra, multis, in operationibus suis, (vt tradiderunt

TheoSophi & confirmarunt experti) viis ac modis, diu noctu-
que nobis fideliter suadet, fidemque, de eo, facit firmam. Na-
tura parens, de filio *Catholico, catholice* testatur, suo.

5. **M E N S**, humani animi scintilla altior & lucidior, Diu-
na ac immortalis, quam D E V S id generis dotauerit conditio-
ne, ut ex insito sibi Naturæ suæ desiderio, quibusunque possit
viribus, ad summa & optima tendat, inde sinenter appetit: quē
appetitus boni (est enim à D E O) stimulum, quam animi (sciunt
non nisi experti) irrequietudinem, quod desiderium ardens,
L A P I D E M P H I L.^m habendi, si in rerum, natura non esset,
D E V S I P S E, etiam iis, (de vitiosis sermo hīc non est) qui pru-
denter, sapientiores & religiosiores aliis sunt, aut fuere, fru-
strā indidisset. Atqui nihil frustra!

6. **C O N S E N S V S T Y P I C V S**, verè admirandus, (in Natu-
ra) **L A P I D I S** huius, cum SS.^a Triunitate Diuina; cum toto V-
niuerso creato; nec non λόγῳ D E I incarnato, h. e. Maschiah
promisso & misso, religionisque Christianæ Sacramentis atque
mysteriis tam altis & profundis, verum esse, credere ac fateri,
omnes sanæ mentis, iustè compellit. Si loquor absque veritate,
erubescam. Iudicent, non nisi scientes. Amen, amen, dico vo-
bis; si vnum, etiam alterum.

7. Denique, (cum C R E A T O R, etiam ex C R E A T V R A, te-
ste D. Paulo, ad Rom. 1. velit cognosci) D E V S & potuit & vo-
luit (velle testatur experientia) organis suis, quibusdam, (non
enim vni dat cuncta D E V S) inde usque à Mundi initio, benigne
largiri, & adhuc vult, (quoniam in æternum misericordia eius)
ut nimirum, quænam sit mira C R E A T O R I S Sapientia, poten-
tia infinita, benignitas immensa, &c. h.e. qualis sit D E V S I P S E,
typo mirifico, ex C R E A T V R A, non quidem, ex Mundo maio-
re, per se solum vel simpliciter, & partibus eius, passim, parti-
culari cognitione, verum quoque, ex Mundi maioris F I L I O,
(artis, h. e. P H Y S I C O C H E M I A E interpretamento) in subiecto
catholico, catholice, abundantius & explicatius, humano ge-
neri, coram, innotescant: indeq; הַתְהִרְתָּ Triunum, auctorem tan-
ti boni ac doni, clarius discat agnoscere, admirari & venerari
solum, animo collaudare grato, profundius meditari, ipsique
inseparabiliter coniungi, & reuniri. E R G O, quemadmodum
הַתְהִרְתָּ Sapientissimi erat, viam hañc, quam iudicauit esse, ad se

patefaciendum, maximè commodam, eligere & inuenire: ita nostrum est, quam ipse elegit, comprobare, amplecti & sequi; atque ex naturæ filio, stylo PhysicoChemico hoc, D E O sic ordinante, in Libro & Speculo N A T V R Æ (quod, certè, catholicon habemus, in L A P I D E Phil. ^m ac splendidissimum) nobis à D E O propositis, I P S V M (sicuti & in Filio suo, interpretamento SS_n Scripturæ) salutariter agnoscere; M V M D V M quoque, sicuti in fine seculi huius, per ignem renouandum, ita, & quomo- do, & à quo, in principio, constructus sit, per ignem utiliter vide ac intelligere, denique & N O S M E T I P S O S fructuosè co- gnoscere.

II.

Q V I D E S T L A P I S P H I L O S O P H O R V M?

L A P I S PHIL. ^m est רוח אלֹהִים R U A C H E L O H I M, (qui incubabat aquis, Gen. 1.) Cælo mediante (הָנֶה solo, ex mera bonitate sua, ita volente) conceptus, & corpus, verum ac sub sensu cadens, factus, in utero περιούσια (X A E O Σ creati) Mundi maioris virginis, T E R R A, nimirum, vacua atque inani, & A Q V A: natus in lucem μακροστόμης filius, aspectu (coram insipiente) vilis, deformis, & quasi in nouissimis: consubstantialis, tamen, similisq; parenti, Mundus parvus, (de homine, aut aliquo sumto, ex velab eo, nihil tibi imaginare) catholicus, triunus, ἐξαιφρόνιος, visibilis, tactu, auditu, olfactu & gustu sensibilis, localis atque finitus: manifestatus, regeneratoriè, à semetipso, artis physico-chemicæ obstetricia manu, in corpore, suo, semel assumto, glorificato: ad commodum siue v s v s, propemodum infinitos, & microcosmo & macrocosmo, in triunitate catholica, mirifice salutares. Apage sis, fili perditionis, tu, tute, οὐδέποτε, & omnia tecum, quæ ex tete, vt ut etiam, mangonicè, præparata. Peccatoris es typis, non Saluatoris: seruari poteris ac debes, non seruare. Figura es mediatoris ad errorem, interitum & mortem, non boni illius, ad veritatem, incrementum & vitam. Regnauit, regnat & regnabit in naturalibus, naturaliter & vniuersaliter, Na-

turæ filius, catholicus, SAL (scito) SATVRNI; fusibili modo suo; semper & vbiique, in Natura ex semetipso, permanens; & ortu & virtute, VNIVERSALE. Audi atque attende: SAL ANTQVISSIMVM LAPIS. Mysterium! Cuius nucleus, in DENARIO, Harpocraticè, sile. Qui potest capere, capiat; Dux. SAL, non sine causa graui, à Sapientibus, cognomine, ornatus est, SAPIENTIÆ: Quo, & SOLE, nihil vtilius dixerunt esse in Mundo. Hic stude.

III.

QVARE DICITVR LAPIS, ET CVR PHILOSOPHORVM?

LAPIS, cur propriè dicatur, quodque nomen eius, quo apud vulgus, oculis videntibus cæcum, auribusque audientibus surdum, nominatur. DEVS IPSE, ob causas certas, in scriptis Sapientiæ antistitum traditas, grauiter prohibuit cuiuis reuelare. Quamobrem & cuncti philosophi citius mori voluerūt, quam hoc diuulgare. Est enim, iusto DEI iudicio, semper fuit, & (הַיְלָדָה) Ipso, custode forte atque zelote erit, (simul & solutio eius) Secretum ARTIS secretissimum, anathematis fulmine, à Sapientibus, erga indignos, meritò inuidis, iure sigillatum. Adducam, tamē, ipsos philosophicè loquentes: quia, inquiunt, vt lapidum, est quoque generatio & regeneratio eius: ex humido, nimirum, viscoso & glutinoso, & terreo sicco. Et: quod coctione sua (qua incrasando procedit) in lapidem permanenter fixum (qui, vt lapis, teratur) induretur. Alphidius: Si lapis proprium nomen haberet, lapis esset nomen eius. Alii: lapis non lapis. Hæc, philosophicè, philosophi. Responsum clarius, maneat, alta mente, reposum; ne diuinum, contra nos, excitemus furorem. PHILOSOPHORVM, Lapis occultus, est, non insipientum & idiotarum; non impiorum, ac, contra conscientiam, vitiosorum. Philosophus, autem, h.e. Sapientiæ veræ amator, qui sit, ex parte, Amphit. huius, secunda perfectè docēris. Axiomata, duo, hæc, tibi cōsiderāda, fraternè relinquo: Ex fine cuiusq; intētionis resultat principiū cius. Et, cum, alicuius rei, latent cause, à signis & effectibus, ad earū inuestigationem, itur. Hisce, contētus esto.

IV.

**Q VID E S T רוח אלהים RV A C H
E L O H I M , Q V I I N C U B A B A T**

A Q V I S ? Genes. i.

דָוַת אֱלֹהִים RV A C H E L O H I M , est SPIRITVS, Spiraculum, anhelitus sancti, sanctus; Vapor virtutis D E I omnipotenti atque omni terentis, & E M A N A T I O quædam, emissiovè, fœcunditatis vitalis, primi summique motoris, viuifica atque virtuosa, è profundissimo, Diuinitatis suæ recessu; I D E A R V M , videlicet, siue, Exemplarium, Specierum, Rationum seminariarum, primordialium & radicalium, voluntatum opificum & causarum effectricum, in A R C H E T Y P I , opificis summi, mente (חכמָה H hochmah in S A P I E N T I A , Bonitate eius, causante eas) conceptarū atque præexistentium, rerum omnium, in Mundo, postea futuro, producendarum & fiendarum. Q V A E (E L O H I M , creatore & conditore, V E R B O suo, dicente ac præcipiente. Genes. i.) res omnes, quas extare voluit, in hoc Theatro Mundano, produxerunt, esseq; fecerunt: in globo sublunari, vestitæ T E R R A & A Q V A , siue Materia prima, communi & vniuersali, C A E L I interuentu. Addo: RV A C H E L O H I M est μορφή siue FORMA, rerum omnium, interna, στοιδης & essentialis: Mundi A N I M A vniuersalis: Virtus substantialis, per se subsistens, causa omni creaturæ, Mundi huius subsistendi: E S S E N T I A (quia increatus) verè Q V I N T A : & (vt voce dicam visitatissima) ipsissima substantificaque rerum N A T U R A . D E I N V M E N , & Diuina Ratio, toti Mundo eiusque partibus, insita, parens rerumque harum opifex. V N V S (essentia & numero) hic D E I Spiritus est; vna; Vniuersitatis conspicuæ & corporeæ huius vniuersi, Anima catholica, παλυπονια @. tamen, h.e. multiformis (Sap. 7, 22. Ephes. 3, 10.) & variæ eius radii atque S C I N T I L L A E , per totius ingenitatem, materiei primæ massæ, molem, hinc inde dispersæ ac dissipatae: inque mundi partibus, disiunctis etiam, & loco & corporis mole, necnon circumscriptione, postea separatis, disiunctim

& separatim innumeræ, vnius Animæ vniuersalis scintille, nunc etiam inhabitantes.

V.

QVID EST CÆLVUM?

CÆLVUM, est SPIRITVS AETHEREVs corporalis, vel corpus æthereum spirituale, corruptioni non obnoxium, totius Mundi machinā permeans: superius, VERBODOMINI, firmatū, hinc FIRMAMENTVM; inferius, massæ sublunari, toti incorporatum: Vnius eiusdemque & essentiæ & substantiæ Cælum vnum, id quod inferius, & id, quod superius. Illud, tamen, labore Physicochemiæ sagaci, in usum hominum, ad sensum potest manifestari atque tractari.

VI.

QVOMODO **R**VACH
ELOHIM, CÆLO MEDIANTE, CONCEPTVS,
& corpus verum, ac sub sensu cadens factus est, in utero πελονίας
(ΧΑΕΩΣ, puta creati) Mundi maioris virgineo, TERRA
nimurum vacua atque inani, & AQVA?

EXTREMA, sine medio, eoque conueniente, coniungi, copulari atq; vniri non posse, est vnaminis verè philosophantium vox atq; consensus. R V A C H E L O H I M, Spiritus (essentiæ) Diuinus, increatus, simplicissimus, omnis corporeæ molis expers, spōte & per se mobilis, *πλυντικός*, h.e. multiformis aut formarū plenus, immò ipsissima rerū FORMA: Et A BYSSVS tenebrosa, triuna, videl. CÆLVUM, TERRA inanis & vacua, & AQVA, ENS, à D E O I P S O (cuius solius est proprium *καταπληκτικόν*, creare) ex nihilo, h.e. de nullo substantiali, aut per se existente materiali principio, primū CREATVM, corporeum, confusè mixtum, MATERIA ad motum, per se, inefficax: reuera, si quid, extrema sunt.

sunt. CÆLI, igitur, MEDI, extremorum amborum, suo modo
 (quia corpus Spirituale & Spiritus corporalis) participis, (πνεύμα
 solius voluntate benigna) interiectu, R V A C H E L O H I M (de-
 scendendo demittendoque se per circumferentias partesq; ab-
 ditissimas omnes, & dispergendo in imum vel meditulliū, Scin-
 tillas radiosve fœcunditatis suæ) ad C E N T R V M usque penetra-
 bat, in E N S illud C R E A T V M, totum: massamque illam seu mo-
 lem ingentem, rudem (XAOΣ) confusam atque informem,
 Mundi futuri seminarium, οὐλὴ siue materiam lutosam, V I R G I-
 N E A M, (nondum enim neque conceperat, neque produxerat
 antea) F O R M A (semetipso) sic informauit, & A N I M A animabat,
 imprægnabatque purissima: permeabat, replebat, calorē infun-
 debat, viuiscabat & fœcundabat, quod erat Tohu va Bohu, va-
 cuum atque inane: illuminabat, quod erat tenebrosum; distin-
 guebat, confusum: ornabat, rude ac impolitum: ordinabat in-
 digestum ac incompositum: inque eius V T E R O, h.e. C E N T R O
 (cuius & totum adhuc hodie mouet, sustentat atq; conseruat)
 intimovè (Spiritū æthereo, CÆLO, videl. vt dictum, interme-
 diante) cōcipiebatur, & corpus, siue corporeus factus, atq; con-
 cretus est. Mysterium iam obserua & admirare typicum; con-
 ceptionem, inquam, Seruatoris & Saluatoris utriusque & Mun-
 di maioris & Mundi minoris, siue generis humani. De hoc, scri-
 ptum, legimus: V E R B U M caro factum est: de illo, Cabalā, sci-
 mus: R V A C H E L O H I M, corpus factus est. Et; D E V S manife-
 status in carne: S P I R I T U S D E I manifestatus in corpore. Hic,
 filius Mundi maioris, D E V S & creatura, catholicus: ille, filius
 D E I, θεοῦ πατρὸς, h.e. D E V S & homo: V nus, in utero Mundi ma-
 ioris; alter, in utero Mundi minoris: uterque V I R G I N E O, con-
 ceptus. Ensoph! Ensoph! profunditas profunditatum & altitu-
 dinum altitudo! Absq; blasphemia dico: I H S U H C H R I S T I C R U-
 cifixi, Saluatoris totius generis humani, id est, Mūdi minoris, in
 N A T V R A L I B R O, & ceu S P E C V L O, typus est, L A P I S P H I L. ^m
 Seruator Mundi maioris. Ex lapide, C H R I S T V M, naturaliter
 cognoscito & ex C H R I S T O, Lapidem, Theosophicè discito.
 Libro SS. S C R I P T V R A E h̄c nihil detraho. Placuit, D e o mi-
 rabilis, mirabilis docendi & discendi modus; placeat idem & mi-
 hi & tibi. Christiana, quæso, iudicet fraternitas: Et ego Christia-
 nus sum, Deique gratia, & esse, & permanere, volo.

VII.

**QVOMODO, ET VBINAM
NATVS IN LVCEM, MAKPOKOΣMOY**

*FILIVS, aspectu (coram insipiente) vivilis, deformis, & quasi in nouissi-
mis: consubstantialis similiisque parenti, Mundus Parvus (non ho-
mo,) catholicus, triunus, εραΦειδεις, visibilis, tactu,
auditu, olfactu & gustu sensibilis, localis
atque finitus?*

VB? In terra catholica sancta, quam etiam nunc feliciter
inhabitat, in Saturnio regno. **MAKPOKOΣMOY FILIVS;** è
semine & sanguine parentis formatus, & ex utero eius in lucem,
naturaliter, exclusus. **A S P E C T U** (coram insipiente) **V I L I S, D E-**
F O R M I S, & Q V A S I I N N O V I S S I M I S: mundoque ludibrium:
in conspectu tamen Sapientis est pretiosissimus. **I H S V H C H R I-**
S T V S non alium, in Natura, requirebat typum. **C O N S V B-**
S T A N T I A L I S S I M I L I S Q V E P A R E N T I: quia è semine & sub-
stantia parentis. **C A T H O L I C V S:** secundum corpus, Spiritum
& Animam: etiam virtutes ac operationes. **C O R P V S** habet Ca-
tholicon, quia est de semine Mundi, de essentia & substâlia Ma-
teriae primæ catholicæ, particula de ὅλῃ, primordiali & vniuersali,
terra videl. & aqua, in principio creatarū: in statu adhuc vniuer-
sali, non vt (Deo sic volente) rerū cæterarum globi sublunaris
corpora omnium speciali aut particulari, à radiis atque scintillis
Animæ Mundi specialibus, h.e. specialis particularisve proprie-
tatis siue Naturæ, specificata, & (vt ita dicam) particularisata. V-
niuersalis quoque conditionis est eius **S P I R I T V S**, Vniuersalis
& **A N I M A**, quæ scintilla Animæ Mundi catholicæ, Catholicæ,
h.e. Vniuersalis Naturæ, proprietatis & operationis. Catholicismus
hic solus locu habet, particularismus est solcēcismus. **C A-**
T H O L I C O N PhysicoChemorum, non nisi ex catholico. O-
mne enim simile à suo simili producitur. Et, Quale semen, tale
germen. Valeant igitur & discendant procul hinc (ultra montes
Caspios usque) materiæ speciales siue particulares omnes, cuius-
cunque sint ordinis nominis atque virtutum. Catholicon re-

quiri-

quiritur, particulare reiicitur. Frustrà, igitur, & falso quærimus in multitudine particulari id, quod habemus in triuno Vniuersali. Verum est, quod dicunt; **T O T L A P I D E S Q U O T R È S :** sub-intelligendum, **P A R T I C U L A R E S :** Ex solo, Mundi maioris, filio Vniuersali, Lapis solus Vniuersalis. **L A P I S ,** quoque, **E X O M N I R E ;** particularis, scilicet, ex particulari: Vniuersalis, ex Vniuersali. **I N O M N I B V S ,** (suo modo) particulariter: in chao nostro vno, **C A T H O L I C O ,** catholicè. **A D D O :** Hanc vnicam solamque ob causam, quod videlicet constat ex iis, nudè & simpliciter catholicis, ex quibus, in prima creatione, totum hoc conspicuum atq; corporeum V N I V E R S V M , cum partibus suis; ideoque per & ex se, potens est, & solus sufficiens, (regeneratus, tamen, post passionem suam) in fructus, huius E N T I S creati primi, speciales atq; particulares tanquam in consanguineos (suo modo) suos, vires exercere mirificas, catholicè, suas, & numero, simul, omnes. **Q uæ virtus tam mirè efficax, scintillæ, Animæ Mundi, Catholicæ, vniuersalis, propria & peculiaris, in corpore, non nisi catholico, à verè Sapientibus, benè censemur.** Quapropter & **C A T H O L I C I ,** **L A P I S noster, iure meruit nomen:** **O M N I A Q V E** ritè appellari potest ac debet. **T R I N V S :** **V N V S ,** in composito, siue in toto: Et, quod, extra vel citra hunc, non sit aliis, in virtute mirifica, huic similis. **T R I V N V S ,** in essentiis & subsistentiis: constat enim Terra & Aqua, corpore uno: Spiritu æthereo, quod Cælum est, medio copulante: & Anima, Animæ Mundi scintilla animatus catholicus: hypostasibus aut subsistentiis tribus, distinctis atq; diuersis. Vnde Lapis noster Trinus existit & Vnus, h.e. Triunus, yidelicet, Terrestris, Cælestis atque **D I V I N V S .** **V E G E T A B I L I S ,** quoque, **A N I M A L I S & M I N E R A L I S** est & dicitur; quia est illud idem, in substantia & in esse, ex quo Vegetabilia, Animalia & Mineralia, h.e. Terrena, Aquatica, & subterrena omnia, ortum traxere suum, quemadmodum & paulò ante est ostensum. Et, quod propterea, in illa, mirificè operari possit. Et, quod illa nutriantur ac conseruentur iisdem, ex quibus Lapis: Lapis, contra, (suo modo) ex quibus ipsa. Deniq; **T R I V N V S** est, quod **S A L E , M E R C V R I O & S V L P H V R E ,** substantiis tribus diuersis atque distinctis, in Lapidem, sit compositus, **T R I V N V M .** Summariter: Vna est & Trina, Lapidis huius, tam mirabilis, materia certa & propria; ex qua o-

mnes Philosophi, magisterium certum, veraciter præparant: in trinitate catholica, (non particulari) sua, non peregrina aut speciali siue specificata) vñita: in vnitate, vniuersali, tripartita. Porro: Recte veteres censuerunt & collegerunt, vnum esse D E V M, quia vñus est mundus: contra; vnum esse mundum, quia vñus est D E V S: neque SS.^a Scriptura alterius meminit; qui si essent, certe commemorasset. Inde, non absurdè, colligo: si vñus est Mundus, etiam vñus est Lapis Phil.^m catholicus, catholicè repreßentans Mundi vnius vniuersum vnum, eiusque creatorem ac conditorem vnum. Si quæreris, cur vñus tantum sit Mundus, & cur vñus tantum Phil.^m catholicus Lapis: Respondeo; Quia D E V S plures noluit. Ratio est; quæcunque voluit, fecit; Psal. 115,3. Cūr verò noluerit, tu quære ab eo, ipse solus nouit. E P M A Φ R O Δ I T O S: figuram acutè contemplare præsentem, responsionem leges & videbis sufficientem. Cætera, quæ sequuntur, per se sunt satis clara & manifesta. De cæteris, in definitio-ne, verba præsupponunt mentem.

VIII.

QVARE MANIFESTATVS, REGENERATORIE A SEMETIPSO, & quomodo artis PhysicoChemice obstetricia manu, in corpo suo, semel assumpto, glorificato?

R E S P O N S I O N E M, de primo, ex præcedentibus, petere poteris, plenariam. Hoc restat: Quomodo, artis Physico-chemice, obstetricia manu, in corpore, glorificato? In R E G I M I N E, scito, T R I V N O. I. In P R I M O, namque, operis PhysicoChemici catholici R E G I M I N E, diuersis & laboribus & instrumentis, manuumque & Ignis arte varia, ex A D R O P, (quod, in sua lingua, Saturnum sonat,) h.e. P L V M B O S A P I E N T V M, S A T V R N I C O R: vinculis coagulationum dextrè relaxatis, D V E N E C H V I R I D E, & V I T R I O L V M V E N E R I S (debita, Lapidis Benedicti, materia) aderit nostrum. L E O V I R I D I S, absconsus & latens, è montis sui Saturnini cauerna, illecebris ac blandimentis, natu-

ræ suæ conuenientibus, eliciendo manifestatur. SANGVIS, è vulneribus Leonis, lancea acuta transfossi, crassus, & copiosè effluens, diligenter colligitur, omnis. TAH & LILI, LIMVS, TERRA, madida, humida, viginosa & lutosa, ADAMICA, prima creationis Mundi maioris, nostri ipsius, & Lapidis vigorosi nostri, materia, conspicua redditur. VINV M, (quod sanguinem terræ nominarunt Sapientes,) ex Vna Phil^m Catholica, Raymundi RVRVM, ob ruborem (colorem virtutis) crassum, densum & atrum, nigrum nigrius nigro dictum, erit præstò. VINCULVM, quo Anima cum corpore est colligata, & in unam massam coadunata, relaxatur & dissoluitur. SPIRITVS & ANIMA (spiritus animatus) à corpore sensim discedunt & pedetentim separantur: hoc dum fit, fixum redditur volatile, & corpus immundum, de die in diem, corruptitur, destruitur, moritur, nigrescit atque incineratur. Cinerem hunc, ô fili, ne vili pendas, est enim diadema corporis tui; latet sub eo pygmæus noster, vincens acvinciens gigantes. II. In REGIMINE SECUNDO, (quod opus est mulierum, & ludus puerorum) in VASE cristallino, circulari, & materiei quantitatì iustè approprio-nato, vno, artificio physicomagico, Hermeticè, nec non à Theosopho, cabalice sigillato; FVRNO Athanoris vno; & IGNE vno. CORPVS, SPIRITVS & ANIMA, diligentia accuratissima, Herculeisque laboribus, externe lota, mundata & purgata, iterumque composita, commiscentur, per se putrescunt, & sine manuali cooperatione, solius Naturæ laboribus, soluuntur, de-stillantur, separantur, sublimantur, coniunguntur, remiscen-tur, copulantur & reuniuntur: fixumque, sic, plenariè, fit vo-latile: per se quoque coagulantur; diuersimodè colorantur, cal-cinantur, figuntur; Et, ita, volatile, redditur fixum, Mundus que renouatus & nouus constituitur. In horum, in superficie, siue externe, depitorum, iuxta Naturæ & pondera & propor-tionem, mixtione, secretum COMPOSITIONIS triplex, pau-cissimis notum, quām diligentissimè obseruare, & adhibere memento: alijs spiritus animatus corporinō potest coniungi; nec, contra, corpus spiritui reuniri. Quo ritè peracto, CHAOS, Naturæ catholicæ, aderit, ex priore, Mundi noui futuri, nouum: explicatur, separatur: separata exornantur, h. e. Naturæ, interni & radicalis atque centralis, Diuina: manuum labore

adhibito nullo: hanc factam esse, cum perceperis, motum, in te, experieris internum, & oh, gaudio lachrymabis! Quia peccatum originis, igne Diuini amoris, in regeneratione, & corporis, Spiritus & Animæ, diuinitus atferri & separari, certò intelliges. Non scribo fabulas. Manibus tractabis, oculisque videbis tuis, AZOTH, h. c. §. ^m Phil. ^m Catholicon: qui cum Igne interno & Externo, harmonia tamen sympathica, cum Igne Olympico, ob necessitatem ineuitabilem, Physicomagice vniuo, ad Lapidem nostrum consequendum, solus tibi sufficit. Quod, Vulcani, secretum, profundissimè, abs consum, nisi probè sciueris; eoque, aut ab artifice, aut vsu crebro, aut D E O I P S O, more Cabalistico, te instruente, in furno triuno, sphericè rotundo, ritè vti diceris, frustra & in vanū (quamuis in debita materia) laborabis. TENEBRAE apparebunt, super faciem abyssi: Nox, Saturnus, & Antimonium aderunt Sapientum: Nigredo, & caput corui, Alchimistarum in hora, coniunctionis, varia, & omnes Mundi colores, apparebunt: Iris quoque, D E I nuncia; & cauda pauonis. Mysteria nota, quæ de iride, & in veteri, & in nouo Testamento. Denique, posteaquam transierint color cinerius, albedo & flauedo, videbis, LAPIDEM PHIL. ^m REGEM nostrum, & DOMINVM Dominantium, prodire, ex sepulchri vitrei sui thalamo ac throno, in scenam mundanam hanc, in corpore suo glorificato, hoc est, REGENERATVM & PLVSQ VAMPERFECTVM, videlicet. Carbunculū lucetem, splendore Temperatissimū, & cuius partes subtilissimæ, ac depuratissimæ, cōcordi mīstionis pace, in VNVM, inseparabiliter sunt ligatae, summæq; æqualem: Diaphanon, ut Cristallus; compactum & ponderosissimum; facillimæ fusionis, in igne, ut resina, & ante hydrargyri fugam, sicuti cera, attamen absq; fumo, fluentem; corpora, solida & clausa, ingredientem ac penetrantem, sicuti oleum papyrum: in li- quore quoquis dissolubilem & liquefcentem, eique commiscibilem, friabilem, ut vitrum: in puluere croceum, in massa verò integra, instar rubini, rubentem: (quæ rubedo, perfectæ fixionis, & fixæ perfectionis, est SIGNATVRA) permanenter colorantem aut tingentem: in tribulationibus examinum quorumuis, etiam sulphuris adustiui & aquarum comedentium tentationibus, ignisque persecutione vehementissima, fixum, semper durantem, & incremabilem, ac Salamandi instar, PERMANEN-

TEM, OMNIA QVE (est, enim, suo modo, OMNIA in omnibus) iustè iudicantem: clamantem; Ecce, Renouabo omnia. III. In REGIMINE TERTIO, fit LAPIDIS Phil. ^a cum Mundo maiore in partibus eius inseparabilis VNIO: quæ est & dicitur, FERMENTATIO, Mysterium harmonicum nota: Quod, in Cabala, est hominis ad Monadis simplicitatem reducti, cum DEO, VNI: id in PhysicoChemia ad Lapidis nostri plusquamperfecti & gloriosi, cū Macrocosmo, in partibus eius, FERMENTATIO. Et: Sicuti homo, vnitus DEO, ratione DEI, fit quasi Deus humanus, aut homo Diuinus, h. e. quasi DEIFICATVR; & propterea potest, quæ vult; vult, autem, quæ D E V S I P S E: Ita & LAPIS PHIL. ^m Mundo maiore, in partibus illius, fermentatus, ratione fermenti, transformat se, in quodcunque voltierit, operaturque, pro naturis omnium diuersis, diuersimodè, omnia, in omnia, & coæquat se omnibus, cūctis, singulis ac vniuersis. Hinc, fili doctrinæ, aliquantulū nosse poteris, cur Philosophi AZOTH suo, nomen imposuere, MERCURI, qui corporibus adhæret. Quod si, perfectè, noris, es ille, de quo verè potest dici; Dimidium facti, qui bene cœpit, habet. Fermentatur autem LAPIS Phil. ^m, non solummodo simpliciter cum Terra vel Aqua, verùm etiam cum harum fructibus, vegetabilibus, puta Animalibus & Mineralibus, hoc est, cum Medicinis, ex Vegetabilibus, Animalibus & Mineralibus, arte Spagyrica, præparatis: vt, nimurum, exaltentur in virtute, & à Diuino LAPIDIS huius Benedicti igne Catholico, ad & in actum, à potentia sua, etiam plusquamperfectè deducuntur. Fermentatur, quoque, cum Metallis, videlicet, LAPIS, in albedine existens summa, cum argento puro, ad album: LAPIS, verò, sanguineus, cum auro obryzo, ad rubrum.

Estque, opus hoc, trium
dierum.

IX.

**QVOD EST COMMODVM
ILLVD, ET, QVINAM VSVS, PROPE-
modum infiniti, & Microcosmo & Macrocosmo, in
triunitate catholica, mirificè salutares?**

LAPIS regeneratus & plusquamperfectus, operatur in **TRI-
VNITATE CATHOLICA**, h.e. secundum Corpus, Spiritum
& Animam, (catholica) in Corpus, Spiritum & Animam (ca-
tholicè) Mundi & Minoris & Maioris, quemadmodum tradi-
derunt sapientes, & artis huius (qua, in percontandis **NATVRÆ**
secretis, non sagacior vlla) artifex (quibus credendum) exper-
tissimi: tam immediate quam mediate. Ut Virtus, in actione, sic
vsus, LAPIDIS huius, in **PROJECTIONE** (termino utar, de
physicochemicalis, physicochemicalicorum) consistit.

Estque

DIVINVS;
Est enim **ΩΗΝ V-
RIM**, per quod, prese-
nte, & **THVMMIM ΠΥΗ-**
TER MAX. de maximis
& abstrusis, Cabalice
dat TheoSopho respō-
sa, loquitur & vocem e-
mittit suam: Et simili-
tudo aptissima **CREA-
TIONIS MUNDI**; FOR-
MATI ONIS quoq; Ho-
MINI S, maris ac fœni-
næ: LAPSUSQUE eoru-
dem misere deplorādi:
Exemplar **MATRIMO-**
nii pulchri, pudici, pii,
luculentissimum: **TY-
PVS INCARNATIO-**
NIS AOROT DIVINI,
Redēptoris & Saluato-
ris totius humani gene-

MICROCOSMICVS;
FAX *Catholica NATVRÆ LV MEN* (&
externè & internè ritè ad-
hibitus) in hominis men-
te, mirificè accedit. Cur
non? Cum ipse ipsa sit lux
Naturæ, coruscans in tene-
bris Mundi. Quo in te-
rto, Creatorem ex creatu-
ra cognoscet, nec non *Mef-
siyah* promissum pia ac reli-
giose antiquitati; intelli-
ges, quid MOTVS sit Sa-
pientum PER PETVVS,
ab insipientibus iamdiu
insipienter questus, at no-
dum inuenitus, nec in omne-
anum, ab eis, aut sic, inue-
niendus. SPIRITVS
malignos, ab obsessis, ex-
pellit & arcet. Quid ni?

MACROCOSMICVS;
METALLA, ritè fer-
mentatus, transmutat
inferiora in superiora,
& in forma & in esse, se-
cūdum veritatem, cum
lucro ingente. Hinc di-
uitiæ immensæ, pauper-
tate fugantes, & omnia
quæ auro atque argento
parat, haberi possunt.
GEMMAS ex silicibus
non sophisticae, sed ge-
nuinas ac veras facit: &
ex cristallo, rubinū car-
bungulumvè lūcentem
splendore magno: VI-
RVM malleabile & po-
tabile reddit: Ex margari-
tis multis vnam artifi-
ciose cōstituit. AZOTH
Lapidis huius, h. e. ♀

ris, h.e. Mundi minoris, qui cōceptus est de Spiritu sancto; in utero beatæ Virginis, in enarrande PASSIONIS innocentissimæ, MORTIS SALVATIFERÆ, SEPULTVRÆ honorandæ; DESCENSVS ad inferos solatii pleni; RESURRECTIONIS vitoriosæ; cum corpore in utero virgineo interius assumpto, in cælum ASCENSIONIS gloriose; denique SESSIONIS ad dextram DEI Omnipotentis. Experimentum IUDICII ultimi, atque tremendi in viuos & mortuos, & in Mundum totum, per ignem infallibile; Exemplum REMISSIONIS PECCATORVM, & liberationis a tenebrarum impuritatibus, clemetissimum. TestimoniuM RESURRECTIONIS CARNIS NOSTRAE, & quidem cum magnainnovatione ac gloria, viuum. Necnon CONIUNCTIONIS uniuscuiusque ANIMÆ, cum suo & SPIRITU & CORPORE proprio, in æterni indissolubilis, veracissimum. Formula REGENERATIONIS & Spiritualis & corporalis nostræ, perfectissimum Speculum SÆBATHI SABBATHORVM, quod est, beatitudinis æternæ, clarissimum: MAGO mysterii individuæ unionis SS. TRINITATIS DIVINÆ viua.

Sunt in Natura potentiae particulares, quibus cedunt malignæ potestates: cur non & uniuersali? Nec potest auctor confusio ferre symmetriam. INGENIVM (vsi medico) acuit & nobilitat: sic & MEMORIAM sublimem, ac PRUDENTIAM conciliat. HILARITATEM perpetuam, (absente violentia externa) & AVDACITY honestam (qua Animi Fortitudo est) mirè excitat. RESTAURATIONIS ac CONSERVATIONIS nostra est verissima MEDICINA, catholica: MORBOS que tam externos quam internos sive corporis sunt sive Spiritus, sive Mentis, DEO cooperante, omnes etiam illos, qui pseudomedicis sunt incurabiles, virtuose propellens, & hominem totum (præpositum) usque ad vitæ terminum a DEO sibi predestinatum, & ingenio & corpori revegetum ac valentem, conseruans.

Phil. CORPORA in primam materiam reducit; (est enim materia prima forma catholica animata) & METALLA, (vt ipse vidi) CRISTALLVM, GEMMAS, PERLAS, SILECES, ac LAPIDES (etiam Microcosmi) omnies, nec non MINERALIA, verè potabilia reddit. ANIMALIA à morbis liberat; inque vigore virtutis suæ conservat. VEGETALIA, ferè emortua, esentia simplicium specificâ fermentatus, & methodicè eisdem applicatus, vivificat, refocillatque humidum illis (humido permanente catholico) corroborando nativum, & ab interitu (in hac instantia) vindicat imminentem. In lampade conueniente, aquæcius permanens artificiose accensa, in perpetuum permanéter ardet. Et (vt paucis multa concludam) efficax est, in fructus globi inferioris, necnon Spiritus sublunares, miraculosè, OMNES. Omnia enim hæc; LAPIDI huic, ob causas suas graues, naturaliter obcediunt;

SVMMARITER.

LAPIS PHIL.^m Materia, obiectum & subiectum est mirabilis omnis, quæ in Cælis & in Terris est, magnificū. Nec non THEATRVM miraculorum ac secretorum, totius Vniuersi, amplissimum atque miraculosum, Libros SS.^x Scripturæ & Naturæ realiter exponens. Ex cuius contemplatione, accurata, tanquam per gradum supinum atque altum, in הַלְלוֹ Agnitionem; primum & obuium in NATVRÆ & NOSTRI IPSIVS cognitionem penitiorem, veram atq; perfectam, Theosophice comprehendimus, & Naturaliter ac Sensibiliter trahimur. Pelagus est enim Bonitatis æternæ, Sapientiæ atq; Omnipotentiæ D^ei Iusti ac Misericordis, immensum, magnum Benignitatis suæ in nos testimonium. En; habes v s v m, catholice Triunum, D^rIVINVM, videlicet Microcosmicum, & Macrocosmicum: qui subdividuntur in physicum, physicomedicum, nimirum, pro hominibus, Vegetabilibus, Animalibus, Mineralibus, Metallis, Aquaticis atque Subterraneis, omnibus: Physicomagicum quoque; Hyperphysicomagicum, Theosophicum & Cabalisticum.

POTEST NE LAPIS PHIL.^m

(vt tradunt) MVLTIPLICARI?

PO TEST. Et quidem, in qualitate ac in quantitate. Estque LAPIDIS Phil.^m MVLTIPLICATIO, nihil aliud, quam operis Physicochemici, Catholici, cum lapide glorificato, ante fermentationem, in fontina sua catholica, h.c. AZOTH, iterum soluto, per regimen secundum, reiteratio. Quoque saepius reiteratur Multiplicationis opus, eō citius quoque & perfectius opus in virtute absoluitur: idque sic in infinitum.

COROLLARIA QVATVOR.

IXPENSÆ totius operis huius usque ad fermentationem completi (victu & amictu exceptis) ad summum non excedunt ualorem 30 talerorum: sciens loquor, à sciente fraternè edoctus. Errant secus statuentes..

2 Quemadmodum bonorum mundanorum pars decima solet impendi. DEO, in causis piis; nouem verò usui mundano: ita, in contrario, Theosophum decet, decimam duntaxat Lapidis huius partem, usibus impendere mundanis; nouem verò reliquas, soli DEO, in proximis, egeno. Quod eleemosynarii DEI, in hospitali hoc magno, est proprium.

3 IHSVH CHRISTI crucifixi, Salvatoris totius humani generis, id est, Mundi minoris, in Naturæ libro & ceu speculo, typus est seruator Mundi maioris, hoc est, Philm. LAPIS: Quare, ex Lapiде hoc, CHRISTVM naturaliter agnoscito; & ex CHRISTO, LAPIDEM Philm. Theosophice discito: Ita, Antiquitas pia & religiosa, de Maschiah promisso, etiam ab, in & ex Natura, est certior facta. Sic Ethnicus, aut Turca, SS. Scripturam (DEVS!) nihil estimans, ex Naturæ libro, ad sensum & rationem potest conuinci veritatis, atque (Diuina cooperante gratia) conuerti ad Christianismum. Sic & Judæus.

4 Qui mysteria SS. Scripturæ probè didicerit quoque legere in libro Naturæ, ac Semetipso; & contra: IS SAPIENTIA Eternae thesaurorum erit inuentor mirificus. Liber enim explicat librum. Placuit DEO mirabili mirabilis hic & dicendi & docendi modus: placeat idem & mihi, & tibi. Ensoph! Ensoph! Ensoph!

ENIGMA.

OMNIA in omnibus primum, OMNITERTIO tradidit (ex OMNI primo secundo) OMNIA in OMNIBVS primum secundum, vt inde OMNIA in OMNIBVS, & OMNIA (catholicè) agnosceret, cognosceret, ac possideret. Quod nomen eius, si nosti? Consilium audi: Ambula in viis Doctrinæ atque Legum Amphitheatri huius,
 & ὅπῃ ΟΜΝΙΑ paternè
 docebit.

SIGILLVM NATVRÆ ET ARTIS SIMPLICITAS.
 Dixi.

ISAGOGE,
sive
INTRODVCTIO
IN FIGVRAM
AMPHITHEATRI
Quartam, breuis.

Homo
TOTO CORDE, TOTA ANIMA,
OMNIBVS VIRIBVS, ET OMNI MENTE,
DIVINA GRATIA
STIMVLANTE ET MOVENTE,
(est enim Dei misericordis donum)
STVDENS
הָנֹן AGNOSCERE,
SEIPSVM (cognitione sui) AB NEGARE,
ET MVNDVM
(cognitione quoque luminis naturæ)
CONTEMNERE IMM VNDVM.

TOL A integratis Christianæ CANDIDA, hoc est,
simplicitate, recto & probitate, sanctè amictus; ve-
ritatisq; Diuinæ ZONALumbis succinctis AVREA,
& SCEPTRO CHRISTIANÆ libertatis imperato-
rio, mundo videlicet, diabolo ac carnis concupiscentiis atque
affectionibus dominando, in hanc scenā mundanam progrediens:

2. ANNULO ASSISTENTIAE gratiae Diuinæ admonitione, virtuosæ videlicet, catholicæque promissionis, ab ipso, in cuius ore non inuentus fuit dolus, datae, dicentis, Amen, amen dicovobis, si quid petieritis PATEREM IN NOME MEO, dabit vobis, petite & accipietis: digito annulari decoratus.

3. n, verè catholici signatura, MITRAE, aut LAMINÆ AVREÆ SACERDOTALIS, CORONÆVE REGIAE loco, hominis interioris fronte, diuinitus notatus, & ceu obiectus atque ornatus.

4. AQUA lachrymarum pœnitentialium & nouæ obediencie BENEDICTA, ASPERSORIO crucis ac tribulationum verè hyssopico, Christianè aspersus.

5. Cui autem mentis suæ, DEO coniunctæ atque unitæ, oculos è collo dependet, in TABVLIS cordis sui, à lethiferis peccatorum sordibus puri ac mundi, verè AVREIS, flagrantissimi amoris Diuini CINABRIO, fidei sinceræ PENICILLO indelebiliter depictus, nec non MALLEO spei firmæ fortitet impensus מְלָאֵקָה קִרְבָּה Χριστός דָּבָרָה וְהַדָּבָרָה מְלָאֵקָה קִרְבָּה; ipsissimus CHARACTER, & FIGURA paternæ מְלָאֵקָה קִרְבָּה, siue subsistentia: SIGILLVM Patris, IMAGO non tantu, vel EIKON, sed & αὐτούχασμα, & verus gloriæ Patris splendor, DEI VERBUM, DEI VIRTUS, & DEI SAPIENTIA incarnata. EnSIGNACVLVM, vincens ac fugans partes aduersas! PENTACVLUM & quinqueliterarum ac vulnerum, VEBI mirifici mirificum! ALMAGEDEL virtuosum!

6. CIRCULO מִזְבֵּחַ igneo, GLADIO verbi Diuini ancipiati, candidæ & viuæ fidei in Christum MANU, DEO eam mouente & regente, ducto, inclusus; eoque contra portas inferni, tutore ELOHIM ZEBAOTH omnipotente, inuictissime munitus.

7. IVRAMENTVM, ob FOEDVS & PACTVM conuentiōnis, cum SPIRITU Sapientissimo, Optimo, Potentissimo, Infinito, Zelote, quo ei triuni, se triuntum totum, corpore, spiritu & animâ, mancipauit, in perpetuum indissolubile, CEREMONIAS sanctissimis, in baptisme Christiano, iuxta & fluminis LOTIONE sacra aquosa, & flatu VNCIONE sacrosancti oleosa, semel sancte præstitum, fideliter seruans: datamque illi ipsi fidem, qui sanguine eum redemit suo (cui tu, inquam, chiro-

grapharius debitor sanguine vicissim obligatus tuo) nefarie non soluens.

8. LAMPADA atque CANDELA, luminis de lumine aeterno, semper ardentibus, in mente sua Diuinitus accensis, illuminatus.

9. HOLOCAUSTVM, quod **¶¶¶ SPIRITVM OPT. MAX.** non despiciet, spiritum contribulatum videlicet, & cor contritum, illi eidem, piæ deuotionis orationisque ardentis, ad DEVM volantium, SVFFVMIGATIONE, lotis & animi & linguae MANIBVS, patienter sacrificans.

10. PROPOSITIONE denique, non temere quavis, leui, scurrili aut inani, verum licita, honesta, & propterea DEO non aduersa, sibique ipsi, aut proximo suo, maximè utili necessariavè, menti supplici & à lethiferis peccatorum fardibus pœnitentialiter defæcatæ, (quæ vera CHARTA VIRGINÆ, pura & munda, Theosophorum, non cacomagorum) CALAMO cogitationum integrarum imaginationumque rectarum, ex desiderii sciendi CINABRIO ardentissimi, firmiter inscripta, & ALTISSIMO, eleuationis in EVM annuntiatione, submissè oblata: in LEIVNIO Christiano, tam à concupiscentiis affectibusvè vitiosis, quam à superfluo corporis cibo, GENVBVS & cordis & corporis humiliter FLEXIS, deque optato (Diuina clementiâ) beatè impetrando, indubitanter sperans: in SACELLO siue ADYTO, ORATORII, monastico, aut quasi eremitico, ad **¶¶¶ pro SAPIENTIA sancta, MANE vigilans, & ore accorde Xerophores, CRUCIFORMITER, hoc est, in SPIRITU & VERITATE, sine intermissione.**

ORANS,

AVDIT, VIDET, OBSERVAT,

תְּהִוָּת MIRABILIS,

vocem mirificam, mirabiliter sonantē, tonantem & loquētem,

IN

SS.ª SCRIP TVRA;	NATVRA;	SEM ET IPSO;
Historicē; siue	Μαρπὸν μητροκοσμικός;	Secundum animam, in
Literaliter;	Theosophicē;	mentis, D E O iuncte, aut
Moraliter;	Physicē;	luce Diuina illuminata,
Tropologicē;	Physicomedicē;	speculo: idque tam dormi-
Anagogicē;	Physicochemicalicē;	endo, quām vigilando: ut
Physicē;	Physicomageicē;	testes quoque conscientiae
Typicē;	Hypophysicomag-	propriae mille, veritatem
Cabalicē;	gicē;	perhibentes, iuxta Legem
TheoSophicē;	Cabalicē;	in cordibus nostris, Diuini-
		tūs scriptam.

per CÆLVUM, per TERRAM, per AQUAS, per AEREM, stellas, ignes, nubes, ventos, saxa, gemmas, lapides, mineralia: per Animalia, terrestria, aquatica & volatilia: per vegetabilia omnia, per herbas, semina, lingua, virgulta, fructus: per numeros, literas, puncta: per HOMINEM, secundum CORPVS & corporis partes, & SPIRITVM, qui (& in corpore & sine corpore) naturaliter FAMILIARIS, HOMINCVLVSQUE Sophorum est per LAPIDEM Phil. ^m & dum præparatum, & quando regeneratione glorificatus est. Imò, per CREATVRAS OMNES, etiam inuisibilis, hoc est, non physicæ, vt sunt totæ cælestis & infernalis exercituum spiritualium militia, ANGELI videlicet boni ac mali: & per OMNIA, quæ à visibilibus, hoc est, physicis orta sunt creaturis, siue per se ea sunt naturalia, siue artificis manu industriosa affabre elaborata: tanquam per MEDIUM, nobis aptè inseruientia, quibus Diuina humanitùs sentiamus. O quām mirabilis vox D E I in omnibus, per omnia, ad omnes! In v s v m hunc, vt תְּהִוָּת voluntatem, de præteritis, præsentibus atque futuris (iuxta D E I voluntatem) quibuscumque, sine fallacia recte sciamus, cognoscamus ac præuideamus: Et, in Natura constituti, supra

Naturam (Deo duce) nos ipsi dominemur: Resque ipsas haud difficultè efficiamus & peragamus, quarum causæ (sæpiissimè etiam naturales) à Sapientibus mundi huius ignorantur, ob idque peritissimis in prophana philosophia viris etiam admirandas, & non credēdas, SAPIENTIAE Æternæ cultoribus atque alumnis fidelibus dilectis, solum cognitas & dignas. In summa: potest TheoSophus, quæ vult; vult autem, quæ DEVS IPSE. In Deo potest omnia. En Secretum, ubi, quibus Auxiliis, cur, quomo-
go, quando CREDENTI nil impossibile!

ET,

THEOSORHVS;

1 Cui est Mens sana, nec negotiorum curarumque mun-
danarum immundarum mole oppressa, in CORPORE sano:

2 Cum Sophistis quibuscumque non ambulans, sed SAPI-
ENTIAE Æternæ & SS. VERITATIS catholicæ semitæ firmi-
ter insistens, inque ea, animo constanti, ad finem usque impe-
trationis, perseverans, DEI enim zelotis donum hoc.

3 Curarum temporalium vanitatibus & phantasiis splen-
didisvè mundi huius immundi sapientiae miseræ miseriis, & ve-
rè nugis ac fabulis citò transitoriis, haud implicitus, verùm in
SAPIENTIAE Æternæ meditationibus & laboribus diu noctu-
que totus.

4 Amicus ΠΙΤ' factus: ab hocq; solo præceptore omnium
sapientum catholico: dierum Antiquissimo, candidissimo, nec
non fidelissimo, iuxta voluntatem suam liberrimam, rectè edo-
ctus, idq; vel immediate, vel mediately, quod est, per Magistrum,
spiritualem aut corporeum, nuntium ΠΙΤ' bonum: Et, per li-
bros, puta, SS. Scripturæ, atque Naturæ, etiam Naturæ inter-
pretum chartaceos, quorum, quinam authenticis sint, solus, cum
Ignis examine, DEI Spiritus, in eo, dextrè iudicans, sit censor o-
mnium æquissimus.

5 Mancipium aliorum, præsertim hisce bonis ac donis in-
dignorum, arbitrii & pecuniae non existens, verum per se vtcun-
que diues, ut de victu & amictu non sit solicitus honesto. Nam
impossibile, indigentem, aut non liberum, posse philosophari.
Ars libera, liberum & totum vult hominem.

6 Practicus manualis in Physicochemiæ laboribus, mul-

tum

tum exercitatus atque expertus. 7 Naturam maiestatis æternæ ac ineffabilis, in huius mundi theatro speciosissimo, ministram nunquā otiosam, ducem Sophis omnibus fidam à D E O benignè cōstitutam, vt TheoSophiæ amator, h.e. philosophus, noscens, & obœdienter obseruans.

8 Eamque blandè (quia minister) & lentè (quia actio eius lentissima) ducendo, non violentia iracundâ (vt hostis) cogendo, in principiis naturalibus, arte studiosa, prudenter imitans.

9 Constantia industriosa & patientia laboriosa, laborum, SAPIENTIÆ veræ fructus, qui non nisi mentibus diuinis dantur, proposito firmo Sapienter eis & piè vtendi, hoc est, riulos fraternè emittendi, fontem, in timore D E I, solus retinendi, (quod eleemosynarii D E I, in hospitali hoc magno, est officium) hilariique & animo, & vultu sereno (¶¶ nutu) patienter expectans.

10 Non secretarius publicus, sed Harpocrates existens; D E O que immortali, pro bonis ac donis tantis ac tam paternis, quieto & gaudio & silentio (ne sibi ipsi periculum accersat, aliisque maleficii ansam præbeat, & propterea ira ¶¶ miserè consumatur) gratias immortales agens.

COROLLARIA DVO.

1 JHS VH CHRISTI crucifixi, Saluatoris totius humani generis id est, Mundi minoris, in Naturæ libro & ceu speculo, typus est seruator Mundi maioris, hoc est, Philm, LAPIS: Quare, ex Lapiде hoc, C R I S T V M naturaliter agnoscito; & ex CHRISTO, LAPIDEM Philm: Theosophice discito: Ita, Antiquitas pia & religiosa, de Maschiah promisso, etiam ab, in & ex Natura, est certior facta. Sic Ethnicus, aut Turca, SS. Scripturam (DEVS!) nihil estimans, ex Naturæ libro, ad sensum & rationem potest conuinci veritatis, atque (Divina cooperante gratia) conuerti ad Christianismum. Sic & Judeus.

2 Qui mysteria SS. Scripturæ probè didicerit quoque legere in libro Naturæ, ac Semetipso; & contra: Is SAPIENTIÆ Æternæ thesaurorum erit inuentor mirificus. Liber enim explicat librum. Placuit D E O mirabili mirabilis hic & dicendi & docendi modus: placeat idem & mihi, & tibi. Ensoph! Ensoph! Ensoph!

Æ N I G M A.

*O MNIA in omnibus primum, OMNIA tertio tradidit (ex OMNI primo secundo) OMNIA in OMNIBVS primum secundum, ut inde OMNIA in OMNIBVS, & OMNIA (catholicè) agnosceret, cognosceret, ac possideret. Quod nomen eius, si nosti? Consilium audi: Ambula in viis Doctrinæ atque Legum Amphitheatri huius, & **הָיָה** OMNIA paternè docebit.*

OMNIA,

ad

הָיָה DEI OPT. MAX. SOLIVS HONOREM, LAUDEM ac GLO-
RIAM, POTENTIAMq; SAPIENTIAM
& BONITATEM

agnoscendam atque celebrandam:

PROXIMI EGENI, & PROPRIOS VSVS,
& in tempore & in æternum innumerabiliter salutares:

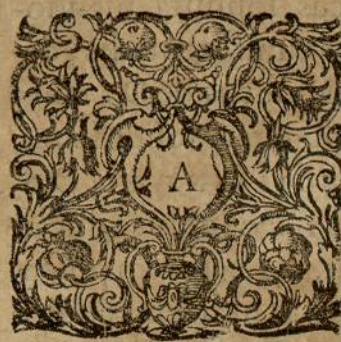
DIABOLI verò, istiusque squamarum putidarum
despectum summum ac detestatio-
nem æternam.

Hallelu-jáh: Hallelu-jáh: Hallelu-jáh:
Phi, Diabolo.

EPILOGVS,
sive
CONCLVSIO
OPERIS
TOTIVS.

V D I V I S T I S nunc ô mortales, Spectatores optimi, per Regium S O P H I A E S V P E R C A E L E S T I S p r æ conem sapientissimū, eiusq; M E, interpretem T H E O S O P H I A E Amatorem fidelem, imò à S A P I E N T I A Æ t e r n i Æ t e r n a I P S A, sola vera, Quid sit S A P I E N T I A; Qualis & Quanta; Quæ cum Ea pugnantia;

S V M M A O-
P E R I S T O-
T I V S.

Qui Thesauri, Vsus, Effectus, Fructus, Quantopere, Vbi, Quibus auxiliis, Cur, Quomodo, Quando, Omnibus, Cunctis, singulis ac vniuersis, pro ipsa Thesaurisque Illius inexhaustis feliciter consequendis, Orandum & Laborandum; Qua quærenda Methodo aut via; Cui, Cuinon, à Quo, & in Quem finem detur. Vidistis A M P H I T H E A T R U M ipsum. O vtinam (legendō D O C T R I N A M Amphitheatri in Prologo, Prologi videndo in Amphitheatro) ludos Amphitheatrales spectaculaque Amphitheatrica S A P I E N T I A E V R A E Christiano Cabalistica, Magica & PhysicoChemica sapienter cōtemplati fuissetis, dextre intelligeretis; in O R A T O R I I S & L A B O R A T O R I I S vestris fidelitervos ipsi quoq; ageretis, exerceceretis, Theosophicè imitaremini. At vereor è millibus vix vntum. Non enim contingit cuiuis, credite veridico, portum appellere veritatis; nec est cuiusvis Biblicè, Macro & Microcosmicè in C A T H O L I C I S M O T R I V N O, Nosse D E V M, & quem misit I H S U M C H R I S T U M, SEMETIPSVM, & M V N D U M maiorem, & quem dedit, eius

A quo intelligatur Amphitheatrum hoc: à quo non.

*Qualis hic
requiratur
Lector, Au-
ditor, Con-
templator,
Index.*

*Quib.com-
munican-
dum Am-
phitheatru
hoc; quibus
non.*

FILIUM, MAGNESIAM Philosophorum. Soli Diis (ELOHIM) geniti potuere: hoc est, ii, qui (ut est figurâ secunda) reiiciendo Binarium, Ternarium per Quaternarium reduxerunt reducere ad Monadis simplicitatem (Diuina cooperante gratia) ex animo student. Non fatuum; sed vatem vobis dixisse scitote, eum, qui pœnitentialiter nondum lotus atque purgatus; qui non Ignis, partem Libri NATVRÆ inferiorem PhysicoChemice explicantis, DEI professoris in Vniuersitate Mundi huius auditor indefessus; qui non Biblicè, Macro & Microcosmicè Catholicus; qui SPIRITVS SAPIENTIAE non illuminatus; illum, inquam, medullam & Nectar Amphitheatri huius haud gustaturum. Impurus; in schola crucis ac tribulationum pie non exercitatus; non PhysicoChemice vulcanicus; sophista; pseudophysicus; cacomedicus; labyrintheus; circumforestialis; deceptorie particularista, præstigiator seu diabolicus, de DEI mysteriis Naturæque secretis quid veri intelligeret, solidi sciret, quid fructuose tractaret? Qui minus DISCIPLINÆ atq; DOCTRINÆ huius tam sanctæ filius, abeat, & Theosophicè discat, priusquam de Amphitheatro hoc censeat. Lectorem posco, Auditorem volo, Contemplatorem desidero, Iudicem requiro in Theosophicis, Physicis, PhysicoMedicis, PhysicoChemicis, PhysicoMageicis, HyperphysicoMageicis, Cabalisticis, Biblicè, Macro & Microcosmicè Exercitatum, Orthodoxum, Catholicum; Influentiâ, Lumine & Motu SOLIS DIVINI irradiatum, illuminatum, accensum & stimulatum in charitate ad Bonum; Pythagoricum; non filium, ante patrem, præcocem; Theosophicè, hoc est, ad Legem & Testimonium SS. Scripturaræ, Libri Naturæ Conscientiæque rectæ, non Ethnicè aut prophani disputantem atque philosophantem. Talis adsit lector, auditor, contemplator, iudex; non aliis. Procul hinc abeste prophani. Vigilanter ergo circumspiciendum, Qui, Quales & Quantisint proci Amphitheatri huius, & I E H O V A H Theosophicè consulendus, quibus concredamus PHILOSOPHIAM VERAM, Catholicam, Terriunam, PHILOSOPHANDIQUE Methodum verè & Catholicè Sapientibus visitatam. Non certè, in omnem aurem peregrinam, aut conscientiam pollutam, hæcce temerè sunt proferenda. Nam sicuti, dicente Gregorio Nazianzeno, non licet semper & publicè de DEO disputare; ita

nec

nec tutum prorsus, de D E I Naturæque mysteriis, arcanis atque secretis: sed est Cui, Quibus & Quantum. Neque enim ita vilis est S A P I E N T I A E sermo, vt I D I O T I S (alto quamvis stemmate natis) mundanè immundè viuentibus, etiamsi Christiano nomine censeantur, ineptè pateat, cum nihil omnino sapienter sublime intelligent, capiant aut sapient; cum indociles sint, & per terram repentes homunculi, suoque cerebello phantasticò omnia peruersè metiantur. Perinde esset, ac si quis stercori Nectar infunderet, aut margaritas obiiceret porcis, seu asino substerneret rosas. Arcana publicata vilescent; & gratiam prophana amittunt. L E V I B V S, & hominum vocabulo minus dignis, inconstantibus, vita sordidis, sermone obscenis, mendacibus, histriionum, morionum, equorum canumve curam S A P I E N T I A E Legi atque Doctrinæ præferentibus, quibus Secretum omne fabula est, necnon alia mundana immunda admirantibus, Gazophylacium pandere Arcanorum, honestumne factus sit nec ne, iure quæro? Categoricè respondete, quæso, Domini mei. Sacrilegium, mea sententia, committit, qui hoc facit. P R O P H A N I S, hoc est, à studio & Amore S A P I E N T I A E V E R A E prorsus alienis, qui captionibus vanis quasi aranearum telis semetipsos cū aliis infirmioribus simplicioribusque illaqueant; qui Dialecticorum obseruationes contra veritatem pueriliter effutiunt; qui, garrulitate sua superba, ingenia impediunt bona, ne rite inuestigent percontenturque reconditiona; qui, sicut feruentes equi & inquieti facere solent, ceruices submittere nolunt V E R I T A T I duras, sed auriga nostro, hoc est, T I M O R E D E I in Charitate Christiana, lasciuè ac petulanter excusso; procul à S A P I E N T I A E semitis deuiant, lineaq; V E R I T A T I S recta centro ve R I ad circumferentiam mendaciilubentes euagantur; ad hoc vnum spectantes atque prospicientes, si quid forte in quæstionibus seductoriè captiosis alligent, aut simpliciter ac fideliter dicta peruersè dissoluant: His, inquam, S A P I E N T I A E offerre thesauros, nonne esset turpissimum simulque inutile? Præsertim, cum P H I L O S O P H I A E V E R A E Christianæque Charitatis non tam ignari sint, quam inimici acerri mi. Quid fieret si accusatores atque adeo Iudices, hoc in negotio, constituerentur tales? nonne de scintillis D O C T R I N A E sanæ non rectæ intellectæ, aut sinistre interpretatæ, statim ingen-

I D I O T A .
Was sol-
len der fuh
Moscha-
ten.

L E V E S .

P R O P H A -
N I .

tia niterentur inflammare calumniarum incendia, quæ ad extemos vsque Indos disseminarentur Cælumque raperentur? Rapiat eos GENIVS bonus ad mentem mediocrem. Impossibile, hos pura mente ac vero sensu vel verbum vnum de mysteriis DEI, Naturæque secretis audire, iudicarevè posse. Quoniam igitur, me conuertam? apud quos talentum hoc meum dignè deponam? Non nisi apud solos DISCIPLINÆ atque DOCTRINÆ filios, hoc est, eos, apud quos studium SAPIENTIÆ VERÆ Hoc, in Triunitate Catholico, in pretio est; Quibus ex animo in delitiis. Floreas modò, ô AMPHITHEATRVM, partus (Diuinâ obstetricante gratiâ) ingenii mei Diuinitus infusi, inter verè Sapientes. Vulgum non curo prophanum. VULGVM ego non loco, sed pectore metior. Vulgus sunt, quicunque in aries rerum imagines pro verissimis rebus demirantur; sint etiam cuiuscunque velint Status, Ordinis, Conditionis. Non ideo aliquid vel verum vel rectum puta, quia seniores, quia primores, quia maxima pars hominum statuit vel facit, sed ita deum aut verum aut rectum est si quadret ad regulam VERITATIS Catholicam, Triunam, videlicet, Legem atque Doctrinam SS. Scripturæ, Naturæ, & Conscientiæ testimonium puræ ac rectæ. Imo, hoc ipso tibi, mi frater, suspectum quid esse oportet, quod plurimis placet. Pessimus enim iam olim tum viuendi tum sentiendi auctor vulgus est. Neque enim unquam, proh dolor! ita bene actum est cum rebus humanis, ut non pessima placuerint plurimis; interdum, etiam contra Conscientiam, eminentioribus. Cae sic cogites: hoc nemo non statuit; his vestigiis maiores mei sunt ingressi; hac in sententia est ille tantus Philosophus, tantus Theologus, tantus Gubernator, &c. Si docetur in Academiis; hoc Professorum omnium dogma; ita docet Ecclesiastici; sic sentiunt & iudicant Politici; hi, profectò vulgus non sunt. O Satanicum illum philosophadi modum, qui se se extollit supra VERITATEM SAPIENTIÆ DEI omnem, qui sanè dignus est catenisin tartarum præcipitetur. Omnipotè nihil te moueant ingentia nomina. Pestilentissimum, auctoritate inniti hominum. Ad Legem & Testimonium SS. Scripturæ, Libri Naturæ & Conscientiæ rectæ examinat, probat, iudicat, Theosophus OMNIA. Hoc qui non faciunt, auroram non videbunt VERITATIS, in quocunque vis scibili. Hic Lapis Ly-

DISCIPUL-
NAE atque
DOCTRINÆ
NAE filii.

VULGV.

Lapis Ly-
dius VERI-
TATIS.

dius VE-

dius V E R I T A T I S V N I C U S ; hæc norma Veritatis Triuna; hoc Archetypum siue Exemplar Catholicon, Triunum, solum authenticum; vnde quisquis vel vnguem discesserit minimum, à recto, à vero discedit, curritque extra viam. Animus igitur tuus, mi frater, qui ad V E R I T A T I S CULMEN anhelas, à vulgi tum factis tum opinionibus quām maximè dissentiat. Fallitur & fallit, vulgi qui pendet ab ore. Solus mihi placet Sapiens; placebit eidem Amphitheatrum SAPIENTIÆ VERAÆ nostrum: præser-tim verò lectione eiusdem crebrò repetita, contemplationeq; de eo TheoSophicè suscepta, nec non Doctrina illius, in Ora-torio & Laboratorio, ad usum sapienter translata. Quòd, si P ARTICVLARIA me omisisse conqueratur quidam multa, sciat ille velim, AMPHITHEATRVM hoc esse CATHOLICON siue V NIVERSALE: secundum Leges atq; Doctrinam ejus TheoSo-phicè ingrediatur ORATORIVM, sapienter LABORATORIUM; reuelabit atq; docebit D E V S (si placuerit sibi, & prodebet tibi) Christiano Cabalisticè, Diuino Magicè, & PhysicoChemice, P ARTICVLARE OMNE. Hui! nonne crabrones irrito, & fortassis cuculos ingratos? Fürwahr ich mache die Narren tolle/vnd jage die Phantasien wider mich in Harnisch. Atqui, S APIENTIÆ S P I R I T U auxiliante, non deerit mihi aliisque P H I L O S O-P H I A E veræ alumnis, claua V E R I T A T I S Catholica, Triuna, quā assultus istorum, tam publicè quam priuatim, repellamus coerceamusque petulantes. Quantum verò V T I L I T A T I s ha-beat Amphitheatrum hoc nostrum, non tantum ex oratione mea, sed re ipsa, (quæ per se sufficienter loquitur) æstimari volo. Martialis: Victurus Genium debet habere liber. G E N I U M habet AMPHITHEATRVM, BONVM. Dieses Werk lobt (Gott sei danck) seinen Meister/ das weiß ich. Ridiculum & ferè arde-llionicum Ciceronis illud lib. 4. Tuscul. Quæstion. Quid enim ei, dicentis, videatur magnum in rebus humanis? cui æternitas omnis, totiusque Mundi nota sit magnitudo? C O N T R A Theo-Sophicum hoc nostrum: Quid non ei videatur magnum, in lu-cis huius usura, cui Biblicè, Macro & MicroCosmicè notus D E V S I P S E Æternus, notaque NATVRA & CREATVRA O-mnis; cui non solum Mathematicè (quemadmodum fortassis Ciceroni) nota sit totius Mundi utriusque magnitudo, verum quoque Physicè, PhysicoMedicè, PhysicoChemice, Physico-

Soli Sapien-ti placebit et Amphithe-atrum hoc.

PARTICVLARI-V M cogni-tio quomo-do adipisci-da.

VITILITAS Amphithe-atrui.

Mageicè, Hyperphysico Mageicè, Cabalicè, Theosophicè, Natura, Proprietas, & Qualitas omnis. Ad hoc enim, ô homo, Creator te plasmavit, Saluator redemit, Spiritus sanctus sanctificauit, SACROSANTVM TRIVNVM noscas CATHOLICON, eoque in Triunitate Theosophica, hîc & in æternum fructuosa, Sapienter fruaris; Creatorem Mirificum & Creaturam eius mirabilem in humilitate admireris. Quô profundius in contemplationem creaturæ, nedum Creatoris descendit Sapiens, eô plus ansæ sibi præbetur, cur SAPIENTIAM, BONITATEM & OMNIPOTENTIAM JEHOVÆ dignè miretur. Hoc, Amphitheatum nostrum. Hic, Catholice OMNIA. Lernestu hierauss nichts/ so ist in secretioribus mit dir vergebens. Moneo autem vos, fratres charissimi, Doctrinæ filios, ut sancta, iuxta Leges atque Doctrinam Amphitheatri huius, sancte tractetis, ne apud vulgus imperitum, vel in publico, mysteria prophanentur, vosq; ipsi boum calcibus conculcemini. Vt uit DOMINVS & Magister noster Sacrum dare canibus: & tantum Discipulis dixit, VOBIS (non vulgo) datum est nosse mysterium regni DEI, CÆTERIS autem (vulgo) in parabolis, Luc.8, v. 10. Inter vos de magnaliis DEI fraternè conferatis; in cœtu Theosophorum, hoc est, VERITATEM SAPIENTIAE VERÆ ex animo amantium, sicutientium atque sequentium, etiam in despectum diaboli squamarumque istius. Bone DEVIS! quot & quantis impedimentorum machinis annis multis me aggressus est diabolus, hostis VERITATIS (JAH testor Summum, ferre innumeris) quibus deterreter à proposito meo tam pio, ab opere laborioso sumptuoseque suscepto, ne scilicet extruerem AMPHITHEATRVM hoc, erigeremque in eo SAPIENTIAE, OMNIPOTENTIAE & BONITATI JEHOVÆ, Monumentum honoris, laudis, gloriæ insigne; PROXIMO *μημόνων* Charitatis; MIHI IPSI Memorale, labili inferuiens memorie meæ; DIABOLO Testimonium odii publici, & phy sempernum; DEVIS bone, inquam, quot me seductionum & temptationum machinamentis aggressus est tenebrio iste! obiciens modò summitatem Doctrinæ; iam ingenii imbecillitatem; mox, sumptuum copiam laborumque difficultatem; nunc, notam affectatæ nouitatis aut singularitatis; iterum, calumnias prophane philosophantium; obloquia propter Scientias &

*Admonitio
fraterna.*

*Machine
diaboli im-
pedimento-
rum.*

*Amphithe-
trum hoc
cur extru-
erem.*

Artes reconditiores ferè infamia; inuidia fratrum in facultate & studio simili falsorum; imò aliquot myriades horum: attamen roboratus & animatus SPIRITVS APIENTIAE & FORTITUDINIS Diuino, qui mentem, vt meditatus fuerim, illuminauit; confidentiam veram, vt scripserim, dedit; os, vt loquutus fuerim, aperuit, & vt iam loquar, aperit; sequutus sum quô Fata vocabant, ductuque & virtute SPIRITVS huius in zelo perseuerans pio, machinas illas TheoSophicè superauit omnes, ita vt suppeditante JEHOVAH facultates ac vires, tandem per tædia, impedimenta, infortunia, tanquam per mare rubrum, feliciter transgressus, ex labyrintho errantium saluus & in columis euaserim. Ecce, TERRAM video! Quapropter ô JEHOVAH, ENS SPIRITUALE, TRIVNVM, Æternum, Sapientissimum, Optimum, Potentissimum, EHIEHESBEREHIEH, JAH, JEHOVAH, ELOHIM, EL, ELOHIM GIBOR, ELOHAI, JEHOVAH ZEBAOTH SCHADAI, ADONAIMELECH, Terribilis, Verax, Fortis, Zelotes, Jiste, Longanimis, Misericors, multa Benignitate, omnia videns, PATER, FILI, SPIRITVS SANCTE, Creator Cæli, Terræ, Aquarum & OMNIVM quæ totum continet VIVERSVM Conditor, ego HENRICVS KHNVRATH in Sapientia, Bonitate, Justitia, Veritate, Sanctitate, Multipotertia, Immortalitate (in ADA protoplasto, sicuti homines omnes) ad Imaginem; Vnus vero in persona, Trinus in Essentiis, ex Corpore nimirum terreno, Spiritu Cælesti (SCHAMAIM) & Anima Diuinitùs inspirata, ad similitudinem tuam, HOMO formatus; ex gratia in CHRISTO, reformatus; gratias ago tibi Altissimo humillimè ingentes & summas, quod clementer exaudieris preces, lachrymas, vota & suspiria mea, ab iuuentute prima pro SAPIENTIA VERA impetranda, ad te pœnitentialiter sœpissimè fusa; & quod ex mera benignitate tua mihi ostenderis VERITATEM eorum, de quibus agit Amphitheatrum Tertriunum, Catholicon, præsens. Oro ex toto corde MISERICORDIAM tuam, ut mittas mihi de Cælis sanctis tuis RVACH HHOC HMAH-EL, SPIRITVM SAPIENTIAE tuæ, qui mihi familiaris semper adsistat, me dextrè regat,

Sapienter moneat, doceat: mecum sit, Oret, Laboret; mihi de benè velle, nosse, esse & posse in Physicis, Physicomedicis, PhysicoChemicis, PhysicoMageicis, HyperphysicoMagicis, Cabalisticis, TheoSophicis quibuscunq; OMNIBVS: in omni vitæ meæ actione; ne errem à via Veritatis, & Iustitiae Lumen luceat mihi, & SOL Intelligentiæ oriatur mihi in mente ac corde meo. Ut tibi, ô I E H O V A H, in Bonis & ad Bona sim id, quod homini sua est manus; SAPIENTIA tuæ vnicè sequar VERITATEM Catholicaam, Tertriunam, Biblicam, Macro & MicroCosmicam; inque Gazophylaceo EIVS Catholico, Tertriuno, Libris nimirū SS^a. Scripturæ, Naturæ & Consciëtiæ puræ ac rectæ, SAPIENTIAM & PHILOSOPHIAM VERAM PHILOSOPHANDIQ; VEMODU legitimum (amicus factus DEI) legitimè vener. Influentiâ, obsecro, Lumine & Motu SOLIS TVI SVPER CÆLESTIS me totū bea. Benignè mihi concede, quæso, ut mente sana in corpore sa- no mihi suppetant & facultates & vires perducēdi ad finem per- fectè completum ea, quorum Theoriā & Praxin veras mihi mirabiliter notas fecisti; cum fructu atq; liberrimè, donec vixero, iis vtar, in Tui honorem, laudem & gloriam; Proximi (iuxta vo- tum meum Christianum) Meiq; ipsius vilitatē honestam, dia- boli verò squamarumq; illius phyxternū. Sit, ô DOMINE, mihi à dextris & sinistris, ante, retro, sursum atq; deorsum, imò cir- culariter, ANGELVS meus, minister tuus flammeus, bonus, qui sub modo delegatæ à TE administrationis, latrones in aeris re- gione latitantes seu spiritus fuget malignos, malitiam illorum coercent, meque à leone rugiente circumeunte defendat, ne me deuoret, & malo deniq; circum datum, ne peream, moneat, cu- stodiat. Libera me, ô DOMINE, à malo OMNI; vtq; sic, conce- de, transeat per temporalia, ne interim amittam BONA Æter- na; fruarq; I E H O V A H Paterno, Fraterno atq; Amico, ad salutē Catholicam, hīc & in omnem Æternitatē fructuosissimam: Per & propter SAPIENTIAM PATRIS incarnatā, D.N.IHSVM CHRISTVM CRVCIFIXVM; qui in TRIVNITATE viuis & re- gnas Deus in secula seculorum, AMEN. Ex Museo nostro an- no ærae Christianæ 1602.

H E N R I C U S K H V N R A T H
L I P S . T H E O S O P H I A E
A M A T O R fidelis, & Medic.
vtriusque Doctor.

CANDIDO LECTORI S.

*IN calce expositionum cuiuslibet gradus, candide Lector, per errorem irreperimus
Hac verba; Inseratur figura primi 2. 3. 4. 5. 6. septimi gradus. Nec enim singuli
gradus singulas habent figuras. Sed Amphitheatrum ipsum suis constat figuris, &
suis habet Introductiones, quod te monere volui, ne operi de esse aliquid putas. Vale.*

HANOVIAE
Excudebat Guilielmus Antonius,
M D C I X.

Cum S: Cæsareæ Maiestatis Pri-
uilegio ad decennium à prima
impressionis die.